

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קיבוץ
שלשלת האור

שער
שלשים וארבע

היכל
ששי

לקומי תורה
תורת שמואל

שער שלשים וארבע

ספר תרל"ה

– חלק א –

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שמואל

זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

הצעתק וחוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ז

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת אראנו נפלאות

שנת הצדיק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

LIKKUTEI TORAH
TORAS SHMUEL
SEFER HAMAMORIM—5635
Vol. I

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000 • (718) 778-0226
5751 • 1991
Printed in the U.S.A.

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקאוו
Bookmart Press, Inc
N. Bergen, N.J. 07047

נסדר בדפוס, "עמפייער פרעסס"
ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה
Empire Press
550 Empire Blvd. • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473
Fax (718) 604-7633

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, מדפיסים אנו בזה את ספר המאמרים תרל"ה חלק א, והוא כולל מאמרי חסידות של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע שאמרום (או כתבם) בשנת תרל"ה עד לאחרי שי"פ אמור (חלק ב יופיע בקרוב בעזר"ה).

המאמרים נדפסו כעת בפעם הראשונה מ, בוך"י אשר רובו הוא גוף כתב-יד קדשו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע, ושאר המאמרים שבו נכתבו ע"י מעתיקים שונים ו(בכמה מהם) ניתוספו הגהות וכו' בגוכ"ק.

* * *

כמו ספריו הקודמים של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע, נכנס גם ספר זה בשורת הספרים לקוטי תורה — תורת שמואל, והוא — שער השלשים וארבעי.

* * *

בשולי הגליון באו מראי מקומות וציזנים, שנערכו ע"י הרה"ת ר' חיים שלום דובער שי" ליפסקער.

מערכת „אוצר החסידים“

מוצשק"פ קורח ג' תמוז שנת ה'תנש"א (ה'י' תהא שנת אדאנו נפלאוח).
שנת הצד"ק להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ.י.

(1) והוא מספר 1103 בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א.

(2) והם ספרי המאמרים: א) תרכ"ז (בשנת תשי"א, הוצאה שני' — תשל"ז. הוצאה שלישית — תשמ"ט). תרכ"ז (בשנת תשי"ז. הוצאה שני' — תשמ"א). תרכ"ט (בשנת תשי"ט). תרל"ז (בשנת תשל"ג. הוצאה שני' — תשמ"ג). המשך והחרים תרל"א (בשנת תשי"ה). תרל"ד (בשנת תשמ"ח). תרל"ז חלק א (בשנת תשי"ז. הוצאה שני' — תשל"ז). חלק ב (בשנת תשמ"ג). המשך וככה תרל"ז (בשנת תשי"ה). המשך חייב אדם לברך תרל"ח (בשנת תשי"ה). המשך זאת הנוכח המזבח, מצה זו, יונתי — תר"ם (בשנת תשי"ה). מאמרים בודדים שיצאו לאור בקונטרסים.

(3) ראה „פתח דבר“ של כ"ק אדמו"ר שליט"א להמשך והחרים תרל"א ע' 8-9.

מפתח המאמרים*

ע		ד"ה	
א			השמר לך
ד			ויקח מן הבא בידו
יב			מצות נ"ח
יג			שמן וקטרת
יד			שמן וקטרת (ב)
יד			כי נר מצוה
טו			ויקח מן הבא בידו (ב)
יח			כי נר מצוה (ב)
כה	א		ויאסור יוסף מרכבתו
לז	ב		להבין בתוס' ביאור
מ			עד כו' אלך לי
מח			וידבר אלקים גו' וארא
ס			החודש הזה לכם
ע		יתרו	ומשה עלה אל האלקים
פ			ומשה עלה אל האלקים [נוסח שני' להתחלת המאמר]
פא			ויבא משה בתוך הענן
צא			ויבא משה בתוך הענן [נוסחא שני' להתחלת המאמר]
צב			גהות לד"ה ויבא משה בתוך הענן
צה		משפטים	אם רוח המושל
קה			במד"ר כו' ר' ברכי' פתח
		פורים קטן	וקבל היהודים**

* הועתק מ"רשימת מאמרי דא"ח של כ"ק אדמו"ר מהר"ש ני"ע שנערך ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א בהוספת המאמרים שהגיעו לאחרונה לספרייה כ"ק אדמו"ר שליט"א.
 ** נזכר, ומובא קיצור תוכנו בשיחת שי"פ פנחס ש"ת [לע"ע לא מצאנו מאמר זה].

ד"ה	זמן אמירתו	ע
כהנים בעבודתם כו'		קיד
זה אשר תעשה על המזבח	תצוה	קטז
פסל לך	תשא	
ראו קרא ה' בשם בצלאל	ויקהל	קכט א
אך עדיין צ"ל כו' והשבות	פקודי	קלז ב
הגהות לד"ה ראו קרא		קמה
ע"כ קראו לימים האלה פורים	ויקרא, פ"ז	קמו
הגהות לד"ה ע"כ קראו לימים האלה פורים		קנח
הגהות לד"ה מהר קח את הלבוש תקס"ד		קסב
ויאמר המלך להמן – דרוש הב"י	פורים	
זמן ק"ש עד ג' שעות כו'		קסה
הגהות לד"ה הודות		קסז
הודו לה' קראו בשמו	צו	קסט א
שירו לו זמרו לו	שמיני	קעז ב
שיחו בכל נפלאותיו		קפב ג
התהללו בשם קדשו		קפד ד
ישמח לב מבקשי ה'		קפז ה
המשל ופחד עמו [הגהה למאמר דש"פ מצורע]		קפח
הגהות לד"ה אדם כי יהי' [דש"פ תזריע]		קפט
אדם כי יהי' בעור בשרו	תזריע	קצ א
ולהבין ענין הרוח	מצורע	קצו ב
ועו"ל כי כשם כו'	שבת חוה"מ פסח	קצד ג
ודוגמא לזה . . . בשר כו'		קצז ד

(*) נדפס בהוספות לחלק ב של הספר.

ע	זמן אמירחו	ד"ה
ריז	ה	והנה כמו שבאותיות התפלה כו'
רכ	ו	ומעטה צ"ל . . קמיפלגי במתיבתא כו'
רלה	א	ששת ימים תאכל מצות
רמג	ב	וביאור ענין המשכת כו'
רמז	ג	ומעטה צ"ל . . אכילת המצה
רנד		כימי צאתך מאמ"צ
רנה		כי תורה מאיתי תצא
	אחרון של פסח	לגזור ים סוף לגזרים
רנו	ושי"פ אחרי	
רעא	קדושים	דרשו ה' ועוזו
רעו		זכרו נפלאותיו אשר עשה
רפא	אמור	הוא ה' אלקינו בכל הארץ כו'
רפה		זכרו לעולם בריתו

השמר לך ושמור נפשך פן תשכח וגוי ופן כו' כל ימי חיידך, ולכאוי צ"ל למה בא הציזוי כאן פן תשכח ולא בא הציזוי בכסל כאמרו בשארי הזכירות זכור אל תשכח בזכירת עמלק, וגם בשבת הזכיר רק ציזי הזכירה ולא אמר פן תשכח, גם צ"ל מארזיל אם רואה אדם שיצרו כו' ילבש כו'

שבת מעשה כ"י איש שכחה שז"ע הפועל ריבוי הכל"י מוחזן דגדלות, וגם שבת מוחזן דאבא, אור אבא מסמא כו',

בזכירה דימצ"צ כ"י חיידך פלוגתא דתיק וחכמי' בספיא דברכות, וי"ל ג"כ במעמד היס לחכמי' לימות המשיח שאו יהי' כמצות רצונך כמיש בתיא בד"ה אוסרי דתקטיב ובהביאור בסי' תקטיב ובלק"ז בסד"ה כי עכ"כ חופה שלימות המעשה וכ"ז ממית דעכשיו וי"ל דבעטרה שעטרה לו אמו יש ב' בחי' ע"י וא"א ועכשיו אירוסין אי"א אבל לע"ל פנימיות יחוד ע"י וכ"ז נמשך ע"י תית דאימא שנעשה בתר לז"א, אך צ"ל איך בהתורה דעכשיו לא יש המשכה פנימיות, וע"ז יש לתרץ ע"ד הרמב"ם ביאה אירוסין עושה,

השמר לך כו' ואתחנן ד, ט. — ד"ה זה בא בספר כ"ק הנוכחי בתחלתו — לפני ד"ה ויקח מן הבא כו' (ונסמנו שם העמדים כסדרו, והיו (כנראה) לפני כ"ק אדמריר מהר"ש). ולכן גם נדפס כאן.
זכור . . . עמלק: תצא כה, יו האילך.
בשבת . . . רק . . . ולא אמר כו' יתרו כ, ח. וגם בפי' ואתחנן (ה, יב) לא הזכיר השלילה.
מארזיל אם כו' מריק י, א. ושי"נ.
שבת . . . מסמא כו': מקום הגהה זו (הבאה בכ"ק בשולי הע') היא לכאוי אמיש, וגם בשבת . . . פן תשכח.
שבת . . . איש שכחה: כ"ה בכ"ק. ולכאוי הרית אינו שייך כו'. אבל יליע הרית ד, כ"י והכוונה.
שבת מוחזן דאבא: ראה לקרית ברכה צד, ד. ובכ"מ.
אור אבא מסמא כו': ראה לקמן ד"ה ויאסור יוסף קרוב לתחלתו — בשוה"ג, ובהנסמן שם.
בזכירה . . . עושה: הגהה זו (הבאה בשולי הע' בכ"ק — חצי האי ישר וחצי' הב' (מעלה מהגל) הפוך) היא לכאוי המשך להגהה הקודמת (או כ"י).
בזכירה . . . חיידך: ראה טז, ג.
בספיא דברכות: במשנה (יב, ב).
לימות . . . רצונך: ע"ד נוסח תפלת המוספים. וראה בהנסמן בסמוך.
כמיש בתיא בד"ה כו' ויחי מו, א ואילך. ובכ"אורים ע"ז בתריח ויחי ד"ה זה. אוהית ויחי חיה תתרו, א ואילך. חיו תתשכח, ב ואילך.
בד"ה . . . דתקטיב . . . תקטיב: לכאוי הכוונה, דד"ה זה בתריא הוא משנת תקטיב (או תקטיד, כי אינו ברור כיצד בכ"ק), וישנו ביאור ע"ז משנת תקטיב. אבל כשהימ (הנדפסים) דשנים אלו — אין ד"ה זה.
ובלקו"ת . . . עכ"כ חופה: רית: על כל כבוד — לקרית שה"ש מו, ב.
דבעטרה . . . אמו: ל"ה הכתוב — שה"ש ג, יא. ושייד למית כג"ל — ראה משנה תענית כו, ב.
אבל לע"ל . . . ע"י: ראה רמ"ז לוח"ג רעו, ב (וראה גם רמ"ז שם רס, ב).
תית . . . לז"א: נת' בלקו"ת שם, ג ואילך: שם כ, ד: אמור לד, ב ואילך (ועוד). וראה בהנסמן שם.
הרמב"ם . . . עושה: רמב"ם הל' אישות פ"י היא ובמ"מ שם.

ויתעטף כו' וילך למקום כו' ויעשה כו' שלכאו' יפלא איך יעצו רז"ל כך לעשות מה שלבו חפץ שאין לך דבר היותר גרוע מזה כמארז"ל הרשעי' הם ברשות לבן שנא' ויאמר המן בלבו, אלא שבהכרח לומר שזהו עצה טובה שעייז לא יפול ברשת לבו הרע כו' וצ"ל איך מרומז זה בדברי רז"ל, ויובן בהקדם ענין משארז"ל במשנה דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבין, דהנה כתי' שבעה אלה עיני ה' משוטטי' בכל הארץ (בזכר' ד' יו"ד) וכתי' כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ (בדה"ב י"ו ט') שזהו עצמו ענין מארז"ל במשנה הנ"ל ונדוע ממ"ש בזהר בסבא דמשפטי' דק"ז ע"א עיניו משוטטת אילון נוקבין, ומ"ש משוטטים אילו דכורין וע' בזח"א ויחי דרמ"א סע"א, והענין הוא דהנה נודע ממה שנלאו חכמי הפילוסופי' להשיג ענין ההשגחה פרטי' כמו מארז"ל אין אדם נוקף אצבעו כו' דקשה להם כיון שהוא ית' אחד האמת יחיד ומיוחד וא"כ איך יתכן ידיעת השי"ת הפרטי' והשגחה פרטי' לתת דעתו על עיניני' רבי' שזהו בחי' ריבוי כו' אך הענין הוא דחז"ל כיוונו לתרץ קושייתם במש"א גלוי וידוע לפניו ל' וידוע משמע מאיליו וממילא בלתי התלבשות כלל, ע"ד ונבראו דכתי' בש' הוי' כמ"ש בלק"ת בשה"ש ד"ה קול דודי ס"א, דבשם אלקי' נא' ברא אלקי' הוא בחי' כח הפועל בנפעל אבל ש' הוי' נא' ונבראו ממילא ולכן גם עד שלא נברה"ע ה' הוא ושמו בלבד שהוא בחי' שמו הגדול שהוא ש' הוי' כו'

להעיר מענין יוסף שנח' המשל בענין מחז"ז, שיוסף זכה לד"ע

שלכאו' יפלא . . . בהכרח לומר כו': ראה מו"ק שם תודיה אם רואה ובקדושי' מ, א ד"ה ויעשה מה. אבל ראה תודיה ויעשה בחגיגה טז, א.
 כמארז"ל הרשעים כו': כ"ר פליד, י. פס"ו, ח. פס"ו זוט' לבראשית ח, א. ועוד.
 שנא' ויאמר כו': אסתר ה, ו.
 וצ"ל איך כו': ראה בהנסמן בהערה, "שלכאו' יפלא . . ."
 משארז"ל במשנה: אבות פ"ב מ"א.
 דהנה כתי' שבעה כו': מכאן — עד סיום המאמר, ישנו בתו"א וירא יד, ד"טו, ב — כשינויי לשון וסדר.
 ענין ההשגחה פרטי': ראה בארוכה לקו"ש ח"ח ע' 277 ואילך.
 מארז"ל אין כו': חולין ז, ב. זחיג רדע, ב.
 גלוי וידוע לפניו ל' כו': עירובין יג, ב. קידושי' ל, ב. לא, א. ועוד. וראה גם דרמ"צ מצות דין ע"ע פ"ב.
 ונבראו דכתי' בש' הוי' תהלים קמח, ה.
 בלק"ת . . . ס"א: שה"ש יד, ג.
 דבשם אלקי' נא': בראשית א, א.
 ש' הוי' נא': אוצ"ל: בש' הוי' נא'.
 עד שלא . . . בלבד: כ"ה נכ"מ בדא"ח — מפרדרי"א פ"ג, ושם (לפנינו): ושמו הגדול. וראה תקו"ז ת"ה (כ),
 וראה ס' חרדים בתחלתו פ"ה ד"ה קדמון (מס' אלימה להרמ"ק). ועוד (ראה בהנסמן לפרדרי"א שם).
 שהוא בחי' . . . הוי': ראה בהנסמן בהערה הקודמת.
 מענין יוסף שנח': ראה לקמן בפנים המאמר בסיומו ובהנסמן שם. — הגהה זו נכתבה בצד הע' בכ"ק
 (כסמוך להשאלה "איך יתכן כו'").

והגם שזהו בחי' ש' הוי' דלעילא אמנם ע"פ מה שית' לקמן אי"ה יתכן לפרש כן גם על ש' הוי' מקור האורות כמשי"ת, ועד"ז יובן בענין הדעת דכתי' כי אל דיעות הוי' ונת' בוח"ג באד"ז שיש ב' בחי' דעת דעת עליון ודעת תחתון, פ"י ד"ת הוא בחי' התלבשות, אבל ד"ע הוא הידיעה בבחי' מקיף עד שידעתו ית' אינה מכרחת כלל בחירת האדם וע"ז אמרו גלוי וידוע, וכידיעה זו יודע כל ענין ההשגחה פרטי', ובכדי שיבוא לידי פועל נמשך בבחי' ד"ת שהוא בחי' הכלים דע"ס דאבי"ע שמשם נמשך שכר ועונש, להיות כי בכל"י דע"ס מגיע הפגם כו' אבל בבחי' ד"ע שם נא' אם צדקת כי אינו תופס מקום כלל, וזהו שאה"כ לא הביט און ביעקב שאין פ"י שלא הביט כלל כ"א ע"ד טהור עינים מראות ברע וכת"י וירא און ולא התבונן, ואדרבה משם מקור הסליחה והמחילה כו' כמ"ש במ"א, וכמ"ש במ"א בענין מארוזיל במד"ר ע"פ אחות לנו קטנה, למה לפי שהוא קטן, וכזה יובן מ"ש בפ' שמות וירא כו' וידע אלקי' דלכא"ו יפלא היפלא מהוי' דבר אלא הענין הוא דלא שנתחדשה הידיעה אצלו ית' אלא שמקודם הי' בד"ע שלא נמשך מזה שום התפעלות להיות נמשך עונש לפרעה ושכר לישראל וע"ז וירא אלקי' בבחי' עיני הוי' המשוטט' והמשוטטות לראות המעשה את אשר כבר נעשה בפועל וע"ז וידע אלקי' שנמשך בחי' ד"ת המתפשט במדות והעיקר הם כלי המדות דחוי"ג להיות נמשך שכר ועונש כו'

והנה השגחה זו דד"ע ע"ז נא' עין הוי' אל יריאיו וכת"י כי עין בעין כדפרישת באדר"ר דק"ל ע"א וע"ש שיוסף זכה לזה וזהו דכתי' ביוסף בן פורת יוסף כו' עלי עין, בחי' ראי' דד"ע, וזכה לזה ע"י ויכלכל יוסף ולכן

הוי' דלעילא . . . הוי' מקור האורות: ראה תר"א ס, א. ועוד. וראה בהנמנו בהערה הבאה.
 ע"פ מה שית' . . . כמשי"ת: אינו (מפורש) לפנינו כד"ה זה, וכנראה לא נגמר המאמר. וראה לקמן ד"ה ידבר . . . וארא קטע ולהבין צ"ל (קרוב לסופו).
 דכתי' כי . . . באד"ז: ש"א ב, ד. זחיג רצא, א ובנצורא (מרמ"ז) שם.
 עד שידעתו: כ"ה בכ"י. ולכא"ו צ"ל: עד שידעתו.
 שם נא': איוב לה, ז.
 שאה"כ לא . . . שאין פ"י כו': ר"ת: שאמר הכתוב — בלק כג, כא. וראה גם דרמ"צ כט, סע"א.
 ע"ד טהור . . . וכת"י וירא כו': חבוקק א, יג (ושם: מראות רע. אבל כפנים הוא גם בתר"א). איוב יא, יא.
 משם מקור כו': ראה גם אוה"ת בראשית ח"ו תתר"מ, א. ביאור"ז להצ"צ ע' קנה.
 מארוזיל . . . ע"פ: שה"ש ח, ת. שהש"ר עה"פ. ענין זה אינו בתר"א שם. וראה סה"מ תר"ל ע' שב, שו ואילך.
 וראה גם סד"ה מים רבים תשי"ז.
 פ"י שמות: ב, כה.
 דלכא"ו . . . אלא כו': להעיר גם מפרשי עה"פ שם.
 נא' . . . וכת"י כי כו': תהלים לג, יח. ישעי' נב, ח.
 דכתי' ביוסף: ויחי מט, כב.
 ויכלכל יוסף: ויגש מז, ב. וראה לקוש ח"ה ע' 239 ואילך — המעלה ד. ויכלכל יוסף" בארוכה (אבל לא בנוגע לעניניו).

לגבי מדרגתו לא בלבד לו כלל עבודתו שעבד במצרי' שהי' משנה למלך והנהיג כל המלוכה ואעפ"כ הי' מרכבה גם באותו זמן שהנהיג כו' ולא בלבד לו כלל וא' רבינו ז"ל זה על משל שעיי'ז נבין איך כל הנהגות העולמות דבייע אינם בגדר מחי'ז למעלה עי'ז כמו שלא בלבד דברי' הגשמי' ליוסף,

בס"ד

ויקח מן הבא בידו מנחה כו' גמלי' מניקות כו' וצ"ל מהיע אומרו מן הבא בידו, היתכן שיקח ממה שלא בא לידו, וגם צ"ל מה שקרא יעקב דורן זה בשם מנחה, הלא כל הקרבנות נק' מנחה כמי'ש וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, שזה הי' קודם מ"ת, וגם כשנתנה תורה ויש קרבן מנחה בפרט הלא ידוע כי יש בתורה כלל ופרט, ולכן הגם כי יש קרבן מנחה בפרט מ"מ בכלל נק' כל הקרבנות בשם מנחה, כמי'ש בת"א פ' וישלח ד"ה ויקח מן הבא כו' וא"כ אינו מובן האיך יקרא דורן זה כשם הקרבנות שמקריבני' ע"ג המזבח אשה ריח נחוח להוי', ואם נא' שגם דורן זה כקרבנות יחשב למה הקריב במנחה זו גם דברי' טמאים כמו גמלים שזה לא ירצה ע"ג המזבח, וממי'ז אינו מובן אם זהו כקרבנות לא הי' לו להקריב דברי' טמאי', ואם אינו

צ"ע בענין ויכלכל שאחיו לא הכירוהו מקודם

ולכן לגבי . . . לא בלבד לו כו': ענין זה (עד סיום המאמר) אינו בתוי"א שם. וראה תוי"א משפטים ע"ב, ב. סה"מ תקס"ה ע' קצב ואילך. תוי"א ויחי קא, ד ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' רנה. לקי"ש ח"ג ע' 828, 831 ואילך. ח"ה שם. ועוד.

וא' רבינו ז"ל . . . משל שעיי'ז כו': ראה סה"מ תקס"ה שם. דברי' הגשמי' ליוסף: ראה לעיל הערה ע"פ מה . . .

ויקח מן הבא כו': וישלח לב, יד ואילך. וראה גם רד"ה זה — הבא לקמן אחרי ד"ה כי נר מצוה (הא'). דורן . . . מנחה: ראה גם וישלח שם, יט ואילך.

כמי'ש וישע כו': בראשית ד, ד.

הלא ידוע . . . כלל ופרט: ראה בהנסמן בהערה הבאה.

כמי'ש בת"א פ' וישלח כו': כה, ג. ושם (בסגנון אחר קצת) — הקטע, וגם כשנתנה כו' עד כאן (ומציין גם לתשובת אמונת שמואל סי"ב). וראה גם תוי"א וישלח מ, א.

אשה ריח נחוח להוי': ויקרא א, ט. שם, יג. ועוד.

למה הקריב . . . דברי' טמאים: ראה גם תוי"א שם כד, סע"ד. תוי"א שם נ, ג. ועוד.

צ"ע בענין ויכלכל כו': ראה תוי"א ויחי קג, ב. סה"מ תקס"ה שם. תוי"א ויחי קד, ג ואילך. ובכ"מ. — הגהה זו נכתבה בכ"ק בשולי הע' (ד"ה זה — השמר לך).

כקרבנות לא הי' לו לקרות דורן זה בשם מנחה, ויובן בהקדם מארז"ל לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אלי' לא נענה אלא בתפלת המנחה, וגם זה אינו מובן כלל האיך נדמה א"ע לאלי' שהי' נביא ישראל ומסר נפשו כו' וכ"ש בדורתנו אלה שנתמעטו הלככות כו' והתורה היא נצחית בכל עת ובכל זמן שגם עכשיו באפשרי לבוא שיענינו ה' כמו שענה לאלי' בהר הכרמל, שע"כ צ"ל שיש איזה יתרון בתפלת המנחה על תפילת שחרית וערב, וצ"ל מהו, והענין הוא דהנה רז"ל אפליגו בזמן תפלת המנחה, שרבנן סברי שתפלת המנחה זמנה עד הערב, ור' יהודה א' עד פלג המנחה, שר"י סובר כמ"ד תפלת כנגד תמידין תקנו וזמן הקרבת תמיד של בה"ע הוא בט' שעות ומחצה, ונמצא כי פלג המנחה הוא שעה ורביעי קודם הלילה, אמנם רבנן דפליגי וסברי שזמנה עד הערב סוברי' כר' יוסי שבירושלמי, הובא בהגמ"י שהיא כנגד קטרת, וכן פי' בזהר ויחי דר"ל ע"א, שזמ"ש תיכון תפילתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב שתפלת המנחה שזמנה עד הערב היא כמו קטרת, ואיפסקי הלכתא בבבלי, ובש"ע דעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד, ולפי"ז צ"ל שיש במנחה ב' הבחי' תשבה"ע וקטרת, דאלי"כ האיך שייד לומר דעביד כמר עביד ודעביד כו' דאם היא כנגד תשבה"ע לבדו כמו שתפלת השחר היא כנגד תש"ש הי' צ"ל זמנה עד פלג המנחה דוקא ולא עד הערב כו', ואם הי' כנגד קטרת לבדה הצ"ל הלכה כרבנן דסברי עד הערב כו' אלא עכצ"ל שיש בה משני הבחי' קרבנות וקטרת ולכן דעביד כו',

וביאור הענין צ"ל ההפרש בין קרבנות לקטרת, ושורש הענין שהקרבנות הי' קריב"י על מזבח החיצון, אבל הקטרת היו מקטרים ע"ג מזבח הפנימי, וכן גם עכשיו בעבודה שבלב זו תפלה שנגד תמידין וקטרת תקנו

לעולם יהא אדם כו': ברכות ו, ב.
 והתורה היא נצחית כו': תניא רפי"ז.
 שיענינו ה' . . . הכרמל: גוסס הסליחות, מנחת יוהכ"פ.
 רז"ל אפליגו: במשנה דברכות רפ"ד (כו, א).
 שר"י סובר . . . קודם הלילה: ברכות שם, ב.
 וזמן הקרבת כו': ראה רמב"ם ה"ל תפלה פי"ג הי"ב. מ"א לשו"ע הנסמן בסמוך.
 שעה ורביעי: לכא"י צ"ל: שעה ורביעי.
 אמנם רבנן כו': ראה הגהות מיימוניות שנסמן בסמוך ובמראה הפנים לירוש' שבהערה הבאה.
 כר' יוסי שבירושלמי: ברכות פ"ד היא (כו, א).
 הובא בהגמ"י: בכ"י ק השאיר מקום חלק. והוא ברמב"ם שם הי"ד — בשם הר"ח.
 תיכון תפילתי . . . ערב: תהלים קמ"א, ב.
 בבבלי, ובש"ע: ברכות כז, א. או"ח סרליג ס"א. וראה גם רמב"ם שם.
 תשבה"ע . . . תש"ש: ר"ת: תמיד של בין הערביים . . . תמיד של שחר.
 שחפלת השחר . . . תש"ש: ברכות כו, ב.
 ההפרש . . . ושורש הענין כו': ראה גם דרמ"צ פו, ב. אה"ת נ"ד ע' עד. ועוד. וראה לקמן בהמאמר.

ישנו ג"כ ב' המזבחות הנ"ל והוא בחי' חיצוניות הלב ופנימיות הלב, ובנין תחלה ענין הקרבנות בכלל שאה"כ בתמידין את קרבני לחמי לאישי, שהקרבנות הם נעשי' לחם לאישי הם המלאכי' הנק' שרפי' ע"ש שכבר נשרפו, והם הנק' אישים מל' אש שלי, ובעבודתם נא' שרפי' עומדי' ממעל לו, פי' ממעל לו היינו לש' אד' שקדם תחלה כאמרו ואראה את אד' יושב כו' שרפי' כו' ממעל לו, ולכאו' נפלא היתכן שהשרפי' אם שהם מהנבראי' היותר גדולי' וחשובי', מ"מ ה"ה נבראים ומעמדם בעולם הבריאה, והיתכן לומר שעומדי' ממעל לש' אד' שהוא בחי' אנת הוא דאשתמודעא אדון על כולא, ונדוע התי' על קושי' זו מהבעש"ט ז"ל שלהיות רצונם וחפצם ותשוקתם לכלל ולבטל באוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' ש' אד' לכן נא' עליהם שעומדי' ממעל לו כי בכ"מ שחפצו שם ה"ה כאילו הוא עומד שם, ולכן השרפי' שאומרי' קדוש פי' שמשיגים שורש ומקור חיותם וקיומם המהוה ומחי' אותם, וגם משיגי' שאוא"ס ב"ה קדוש ומובדל מגדר עלמין, ולכן אני הוי' לא שניתי כלל, ואתה הוא קודם שנה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל, ולכאו' איך הוא זה הלא כתי' בראשית ברא אלקי' וכתי' ביום עשות הוי' אלקי' כו' ששת ימי' עשה ה', אלא שבחי' התהוות כל העולמות הוא מהארה בעלמא שאינו נוגע כלל לעצמותו ית', ולכן אני הוי' ש' העצם לא שניתי כלל, מקודם הבריאה לאחר הבריאה, ולהיות כן שהשרפי' משיגי' זה לכן או' ג"פ קדוש ואח"כ ה' צבאות פי' צבאות הוא ש' שבבריאה כמיש' בת"א ס"פ בא בד"ה בעצם כו' צבאות הוי', וש' הוי' הוא מקור האורות והיינו בחי' האור המאיר בבריאה שהוי' ל' מהוה כו', והם אומרי' תחלה ג"פ קדוש

שאה"כ בתמידין: ר"ת: שאמר הכתוב — פינחס כהן ב. שהקרבנות הם . . . אש שלי: ראה לקוית פינחס עז, ד. וראה גם לקמן ד"ה במד"ר . . . ר' רכ"י בתחלתו: פ"ג ואילך.
 ובעבודתם נא': ישעי' ה. ב.
 פי' ממעל לו . . . ולכאו' נפלא . . . ונדוע התי' כו': ראה לקוית אמור לא, א ואילך ושם לב, ב ואילך (ושם — תוכן כל הקטע). המשך מים רבים תרל"ו פק"ג — בשם הבעש"ט. וראה בהנסמן בכשי"ט שנסמן בסמור.
 שקדם תחלה כאמרו: ישעי' שם, א.
 ומעמדם בעולם הבריאה: ראה גם תניא רפלי"ט.
 אנת הוא . . . כולא: הקדמת תקוין — פ"א (יו, ריש ע"ב).
 מהבעש"ט ז"ל: ראה כשי"ט הוצאת קה"ת — הוספות סי' ל"ח ובהנסמן שם.
 אני הוי' לא שניתי . . . ואתה הוא . . . שנבה"ע: מלאכי ג, ה. גוסס התפלה — ברכת אתה הוא כו'.
 שנה"ע . . . שנבה"ע: ר"ת: שנברא העולם.
 כתי' בראשית . . . ביום עשות . . . ששת ימי' כו': בראשית א, א. ב, ד. יתרו כ, יא.
 הוי' ש' העצם: פרדס שי"ט פ"א.
 בת"א ס"פ בא כו': ס, כ"ג.
 וש' הוי' הוא מקור האורות: ראה תו"א שם, א.
 שהוי' ל' מהוה: של"ה בית ד', שעהו"א רפ"ד.
 והם אומרי' . . . ה' צבאות: ראה גם דרמ"צ קעט, א.

להיות כי משיגי' שיש ג' מיני צמצומי' עד שיהי' ה' צבאות אות הוא בצבא דילי', ואי לזאת חפצם ורצונם ותשוקתם לכלל ולבטל באוא"ס ב"ה שלמעלה מש' אד' בחי' אנת הוא דאשמודעא אדון על כולא כו', ועיי' העלאתם זו נעשה המשכה שז"ע קדוש בוא"ו כי יש קדש וקדוש, והוא"ו מורה על המשכה, ותמונת הוא"ו הוא קו ובראשו יו"ד שפי' יו"ד ראשית מש' הוי', הוי' ל' מהוה והיו"ד מורה על תמידות ההתהוות כמו ככה יעשה איוב, וג' ואווין אלו דג"פ קדוש הם כנגד ג' קווין חח"ן בג"ה דת", וג"פ וא"ו עולה ח"י היינו בחי' חי העולמי' שיומשך בבחי' מלך מקור דבי"ע כו',

והנה הקרבנות הם לחם לבחי' האישי' הם השרפי' מרכבה דבריאה כו', והיינו כמו שפעולת הלחם באדם הוא לחזק ולסעד לבו שיוכל לעבוד עבודתו המוטלת עליו וכמ"ש לחם לבב אנוש יסעד, וכת"י באל"י וילך בכח האכילה ההיא ארבעי' יום בכח האכילה דוקא, ולכן ארז"ל (תענית ד"א ב') אין ת"ח רשאי לישב בתענית מפני שממעט במלאכת שמים, כן לחם דקרבנות הוא המוסיף כח ועוז בהאישים הם המרכבה להיות והחיות נושאות את הכסא כו', עם בחי' אדם שעל הכסא לאוא"ס ב"ה שכי לא אדם הוא כו', והיינו כי ד' חיות המרכבה הם שורש ומקור לכל הנבראי' שלמטה ששורש כל החיות הם מבחי' פני ארי', ושורש הבהמות הם מפני שור שבמרכבה, והגם כי נפש הבהמה רחוקה מאד מבחי' פני שור שבמרכבה, אך זהו כענין שארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל שאין ערוך גשם הדשא והעשב לרוחניות המזל השופע בו חיות, מ"מ הנה

צבאות אות הוא כו': הקדמת תקו"ז (יב, ב). וראה חגיגה טו, רע"א ותדאי"ג שם סד"ה ה' צבאות. אנת הוא דאשמודעא: נסמן לעין בסמוך. ובפשטות — חסר אות ת', וצ"ל: דאשתמודעא. יש קדש וקדוש: ראה זחי"ג צד, ב. וראה גם פרשי' ד"ה קדוש קרינו — קידושין נו, ב. והוא"ו . . ותמונת כו': ראה תרי"א יתרו סח, ג. לקרית מטות פה, ד. ראה כט, ג. ועוד. והיו"ד מורה . . כמו ככה כו': שעה"ה"א שם. איוב א, ה. וג' ואווין אלו . . כנגד . . עולה ח"י כו': ראה לקרית בלק עא, א. וראה ביאורו להצי"צ ח"ב ע' תשעג ואילך.

חי העולמי' . . בבחי' מלך כו': נוסח ברכת ברוך שאמר. וראה דרמ"צ קעת, סע"ב ואילך. ועוד. וראה סה"מ היש"ת ע' 31. תשי"ח ע' 5 ואילך.

השרפי' מרכבה דבריאה: ראה גם לקרית פינחס שבהערה הבאה. כמו שפעולת הלחם . . כן לחם דקרבנות כו': לקרית פינחס עז, ד. וראה בהנסמן שם. וכמ"ש לחם . . וילך . . דוקא: תהלים קד, טו. מ"א יט, ה ובמפרשים שם.

להיות והחיות נושאות . . עם . . אדם הוא: ראה שמירי ספכי"ג (וראה גם סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תסד ובהנסמן שם). וראה תרי"א יתרו עא, א. ובהנסמן לקמן ד"ה במד"ר . . ר' ברכי' פ"ג.

לאוא"ס . . שכי לא אדם הוא: ש"א טו, כט. וראה תרי"א שם, ב.

ד' חיות . . הם שורש כו': ראה לקרית (טעה"מ"צ) להאריז"ל פ' ויקרא. וראה גם סה"מ תקס"ב ע' ער. אין לך עשב . . שאין ערוך . . מי"מ כו': ב"ר פ"י, ו. זחי"א רנא, א. וראה תרי"א וירא יג, סע"ד ואילך. סה"מ תקס"ד ע' קב ואילך. ועוד. וראה גם לקמן ד"ה והי' לכם לציצית.

הוא שרשו ומקורו המכה בו ואומר לו גדל, כן נפש הבהמה הגם שרחוקה היא מערך בחי' פני שור שבמרכבה מ"מ שרשו ומקורו הוא, וכאשר מקריבין הבהמה ע"ג המזבח ונכללת באש שלמטה ואש שלמעלה היא עולה לשרשה בחי' פני שור שבמרכבה, ולהיות כי צ"ל לאכללא שמאלא בימינא לזה הי' האש בדמות ארי' דאכיל קרבנין כמ"ש בזהר, וע"י העלאה זו מתחזק כח החיות ביתר שאת להיות נושאות כו', כי כמו שיש כח במוציא פי הוי' שבמאכל הגשמי להחיות את האדם אם שהוא מדבר כו' כמ"ש במ"א, כן יש כח במוציא פי הוי' המהוה גשמיות הקרבן להיות מוסיף כח ועוז בבחי' החיות הקדש שיהי' נושאת את הכסא כנ"ל ביתר שאת מכמו בלתי הקרבן כו', ועכשיו תפלה במקום קרבנות תקנו והוא מה שמקריבין את נה"ב שבאדם ששרשו ג"כ מבחי' פני שור רק שהוא מבחי' פני אדם שבפני שור, וזהו שתקנו לומר שתיים לפני' לפני ק"ש כי העבודה הוא שיהי' ואהבת כו' בכל לבבך וארו"ל בשני יצריך ביצ"ט וביצה"ר, שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה', וזהו ע"י ברכת ק"ש שאומרי' והאופנים וחיות הקדש כו' והשרפי' אומרי' קדוש כו' וע"י אריכת סיפור זה מתעורר גם נפשו הבהמית ג"כ להיות כי שרשה הוא משמרי האופני', ושורש שרשה הוא מפני אדם שבפני שור כנ"ל וכאשר מתבונן איך ששרשה בטל בבחי' מרכבה עי"ז נעשה הזזה גם כנפשו הבהמית שתסכים לביטול דנה"א, עד שיפעול בה להיות בכל לבבך בשני יצריך כו', וי"ל שכמו הקרבנות הגשמי' היו נעשי' לחם לחזק עבודת האישים הוא בחי' המרכבה, כן גם עכשיו בתפילה שכנגד תמידין תקנו הנה ע"י בירור דנה"ב שמקריבין אותה ע"ג המזבח כמשיית אי"ה עי"ז נעשה לחם למעלה לבחי' המרכבה הנק' אישי',

ואמנם יש עוד בחי' ומדריגה בתפילה שהיא בחי' קטרת כמ"ש תכון תפלתי קטרת לפניך, ונתבאר לעיל שבכלל ההפרש בין קרבנות

וכאשר מקריבין כו': ראה אגה"ת ספ"ב. וראה גם לקמן ד"ה הנ"ל שם ובהנסמן שם.
 באש שלמטה ואש שלמעלה: יומא כא, ב. ושי"ג.
 לאכללא שמאלא בימינא: לי הוהר — הובא בלקי"ת ואתחנן ו, ד. וראה זחי"ג כד, א: מהניע שה"ש עג, ד.
 ועוד — הובאו בפ"י הארו"ל שבסוף ספר יצירה.
 ארי' דאכיל . . . בזהר: ח"א ו, ב (ועוד — נסמן בשערי זהר ליומא שם). יומא שם.
 שיש כח במוציא . . . כמ"ש במ"א: לכאו צ"ל (וכן בסמוך): במוצא. וראה לקי"ת צו יג, ב ואילך. שלח לו, ג ואילך. ועוד.
 להיות מוסיף כח כו': ראה לקי"ת צו שם. שלח מא, ד ואילך. וראה גם אגה"ת שם.
 והוא מה שמקריבין . . . ששרשו . . . פני שור: ראה תוי"א וישלח כה, ד. לקי"ת ויקרא ב, א ואילך. ובאה"ת ויקרא ח"א ע' שכד ואילך.
 רק שהוא כו': ראה סה"מ תקס"ב שם.
 וזהו שתקנו . . . וע"י אריכת כו': ראה תוי"א וישב ל, ב ואילך. לקי"ת ויקרא ב, א שם, ג. וראה סה"מ שם ואילך.
 ואהבת . . . וארו"ל: ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א — במשנה.

לקטרת, שהקרבנות היו קריביו על מזבח החיצון, משא"כ הקטרת היו על מזבח הפנימי, ושורש ענין ב' המזבחות אלו בנפש האדם הוא בחי' חיצונית הלב ופנימיות הלב, פי' וענין חיצונית הלב היינו בחי' האהבה שבאה מהתבוננות בחי' הארה חיצונית שהוא מה שהוא ית' מחי' ומהוה כלליות עולמות אבי"ע, שכ"ז הוא רק מהארה חיצונית שלכן אני הוי' לא שניתני כלל כמשנית לעיל בענין השרפי', ובחי' אהבה זו זהו משא"כ לאהבה את ה' כי הוא חייד, והיינו שכמו האדם אוהב חיי נפשו כן כאשר יתבונן שאוא"ס ב"ה הוא חיי החיים העליוני' והתחתוני' ומכלכל חיים בחסד פי' מכלכל כו' שנמשך מבחי' חסד עליון בחי' חיים לכל חי ע"י שהוא ית' מכלכל אותו בכלי תוך כלי עד שנמשך חיות לכל פרטי הנבראי' דבי"ע כו' וכאשר יתבונן בזה הדק היטיב בהעמקת הדעת ע"י תגדל אצלו האהבה לדבקה בו ית' חיי החיים, במכשי"כ ממה שאוהב חיי נפשו כו', אך הנה כ"ז הוא עדיין בחי' חיצונית הלב, אבל ענין בחי' פנימיות הלב ז"ע בחי' הקטרת, פי' קטרת הוא ל' התקשרות וכמו שא' רשבי' בחד קטירא אתקטרנא ב"י אחידא ב"י להיטא, שהוא התקשרות שלמעלה מן השכל, ע"י התבוננות דמי לי בשמי' ועמך לא חפצתי בארץ, פי' שמו"א הם ג"ע התחתון והעליון, ארץ הוא בחי' ג"ע התחתון כמי"ש לעולם ירשו ארץ, ושמי' הוא ג"ע העליון, וכאשר יתבונן שגם עוה"ב הוא רק ביו"ד נברא הוא בחי' והחכ' תחי' אי לזאת לא יחפץ לא בג"ע התחתון ולא בג"ע העליון, ולא בעוה"ב כ"א לדבקה בו הוא בחי' אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' והחכ' תחי', וזהו ועמך לא חפצתי, פי' עמך קאי גם על בחי' כי עמך מקו"ח הוא בחי' מקור החיים, ומקור התענוגי' המושגי' בבחי' השגת והבנת החכ' ה"ה עמך בטל וטפל לך, ואי לזאת במה יחפץ יותר אם בדבר הטפל או העיקרי, וז"ע הקטרת שהוא התקשרות שלמעלה משכל המושג שהוא הגורם בנה"א לבוא לבחי' התקשרות לצאת מכלי המגביל, והיז היפך האהבה מהתבוננות שהוא חייד שזהו התיישבות אור בכלי, אבל התקשרות

ושורש ענין ב' מזבחות: ראה לעיל בהמאמר. וראה גם לקו"ת דרושים לטוכות עת, ד. ושם דרושים לשמ"ע פו, ד. ועוד.

היינו בחי' האהבה: ראה תו"א וישלח כה, ב. שמות נב, סע"ד ואילך. ועוד.
משא"כ לאהבה כו': ר"ת: מה שאמר הכתוב — ס"פ נצבים. וראה בהנסמן בהערה הקודמת.
ומכלכל חיים בחסד פי' כו': נוטח ברכה ב' דשמו"ע. וראה תו"א מקץ לו, ב.
פי' קטרת . . . וכמו שא' כו': ראה גם דרמ"צ פו, ב. ולהעיר גם מפרשי ח"ש כה, א.
שא' רשבי' בחד . . . להיטא: כן מובא בכ"מ בדא"ח — בהמשך א', וראה אד"ז (בוז"ג) רפח, א. ושם רצב, א.

ע"י התבוננות דמי לי כו' הטפל או העיקרי: ראה בכ"ז לקו"ת תוריע כ, א"ב. דרמ"צ קלח, א"ב. ובכ"מ.
דמי לי . . . בארץ פי' כו': תהלים עג, כה. וראה גם תו"א נח ט, א. לקו"ת אמור לא, ג. ובכ"מ.
כמי"ש לעולם כו': ישע"י ט, כא.
עוה"ב הוא רק ביו"ד כו': מנחות כט, ב. ב"ר פי"ב, י. וראה לקו"ת תוריע ודרמ"צ שם.
הוא בחי' והחכ' תחי': קהלת ז, יב (ושם: החכמה. וראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' שצב בהערה).

דקטרת הוא בחי' הקטירא היינו קשר של קיימא שלמעלה מן השכל שבי' אחידא בי' להיטא כו', וז"ע בחי' מזבח הפנימי הוא בחי' פנימיות הלב כו', בחי' רעו"ד שלמעלה מן השכל כו', והנה בחי' זו דקטרת שישנה בעבודה שבלב זו תפילה היא במנחה דוקא כמ"ש מנחת ערב פי' שדהמע"ה ביקש מהקב"ה שתפלת המנחה שזמנה עד הערב כרבנן דפליגי על ריה"ו כנ"ל הנה תפלה זו תיכון כקטרת לפניך, וצ"ל למה מנחה דוקא ולא שחרית, אך הענין הוא דיצחק תיקן תפלת המנחה כמ"ש ויצא יצחק לשוח בשדה, ונודע כי רישי' דע' בעטפוי דיצחק היינו שבחי' מקיף דלבונה זכה מקבל מסיגי הגבורת דקדושה, ולכן זמן בירור הקטרת הוא בחי' י"א סממנים כנגד י"א כתרין הוא במנחה דוקא ע"י בחי' מקיף דלבונה זכה שנכלל בקדושה, וע"י נלקט הטוב שביוד כתרין להוציא בלעם מפיהו, ויוכלל בקדושה בזמן תפלת המנחה שתיקן יצחק הוא בחי' גבורות דקדושה שגם מקיף דלבונה זכה מקבל מבחי' הסיגים שלו כו', ולכן איתא בזהר ויחי דר"ל ע"א שתפלת המנחה צריכה כוונה עוד יותר מכל התפילות שצריכ"י כוונה להיות כי זמן המנחה הוא כי ינטו צללי ערב, שמתחיל זמן החשך לכן צריכין לכוון יותר בכדי להאיר את החשך, ואז יומשך יתרון אור מבחי' חשך זה כמ"ש כיתרון אור מן החשך, ובעבודה בנהא"ד הנה איתא בסדה"י שתפלת מנחה היא בחי' אתכפיא יותר מתפלת השחר, שהרי האדם בקומו משנתו שנעשה ברי' חדשה, והרי אז מוחו פנוי עדיין מעסקיו הטורדי' אותו ולכן גם אם מתפלל בכוונה אין זה רבותא כ"כ, אבל במנחה שכל היום הוא טרוד בעסקיו והולך בשווקים ורחובות ומתרבי' אצלו מחי' הטורדות אותו ואעפ"כ מפנה לבו ומחשבתו להתפלל מנחה בכוונה הנה זהו אתכפיא שכופה א"ע לעצור כל מחשבותיו הטורדות בכדי שיתפלל בכוונה וכנ"ל בשם הזח"א, שתפלת המנחה צריכה

בעבודה . . תפילה: תענות ב, א.

מנחת ערב: נסמן בתחלת המאמר.

פי' שדהמע"ה . . כנ"ל: בתחלת המאמר. ושיני.

דיצחק . . המנחה כמ"ש כו': ברכות כו', ב. ח"ש כד, סג.

כי רישי' . . שבחי' מקיף . . י"א סממנים כו': ראה תרי"א תולדות כ, סע"א ואילך. ובארה"ת לשם — קנב, א זא"ז.

רישי' דע' . . דיצחק: רית רישי' דעשו — תיביע ויחי נ, יג.

מסיגי הגבורות: כיה בכ"ק, ולכאר צ"ל: הגבורות.

להוציא . . מפיהו: ע"פ ל' הכתוב — ירמ" נא, מד.

הוא . . גבורות דקדושה: ראה תרי"א שם, ד (ובארה"ת שם — קנו, ב). מקץ לט, ב. סה"מ תקס"ז ע' פד. קכט. ובכ"מ.

כי . . ערב: ל' הכתוב — ירמ" ו, ד.

כיתרון . . החשך: קהלת ב, יג.

בנהא"ד: רית: כנפש האדם.

בסדה"י: סדר תפלת המנחה.

בקומו . . ברי' חדשה: שו"ת הרשב"א סע"א ובשו"ע אדמוה"ז סיד ס"א.

עוד יותר כוונה מט' שנת' לעיל, וע"י אתכפייא זו מסתלק יקרא דקוב"ה
 בכולהו עלמין כמ"ש בזהר דכד אתכפייא ס"א כו, וז"ע הקטרת בעבודה כי
 מס"ג הוא מסירת הרצון כמ"ש אין נפשי ופי' רש"י אין רצוני, וע"י שמוסר
 רצונו להיות בבחי' בטל רצונך הם בחי' הרצונות זרות שנפש האדם משוקע
 בהן וכשמבטל אותם ומתפלל בכוונה מנחה שהיא זמן הקטרת מט' שנת'
 לעיל ה"ז כדוגמת בחי' קטרת שבעבודה, ולכן הזהירו חז"ל לעולם יהא אדם
 זהיר בתפלת המנחה, שהרי אלי' פי' שהרי אלי' ודאי כיון גם בתפלת השחר
 כדבעי, ואעפ"כ לא נענה בשחר"י כ"א כשפנה יום ונטו צללי ערב שזהו
 להרות על בחי' הקטרת שיש בתפלת המנחה, ולכן הזהירו לפעול בחי'
 אתכפייא זו בכ"א לפי ערכו להסיח דעתו מרצונותיו הזרים ולכוון דעתו
 בתפלתו שיהיו תפלתו מנחת ערב כמו קטרת שהיא לפניך על מזבח הפנימי
 כו,

ובכ"ז יובן ענין מה שקרא יעקב את הדורן בשם מנחה, להיות כי באו
 המלאכי' וא"ל שהולך לקראתו וד' מאות איש עמו וירא מאד ויצר
 לו כמו שפי' רש"י, ולכן נתן עצות לעצמו וחשב הלא אחים אנחנו, כי שורש
 המקיף דתהו והאו"פ דתיקון ממקום א' הם כמ"ש בתי"א ע"פ זה, ולכן שלח
 דורן שהוא קרבן לעולם התהו, וזהו שקרא דורן זה בשם מנחה שהוא מל'
 העלאות מ"ן לבחי' מקיף דתהו ומה ששלח גם דברי' טמאים, מה שלא נמצא
 בקרבנות שבתורה זהו מפני כי הקרבנות שנאמרו בתורה זהו כסדר קרבנות
 דתיקון, אבל בקרבנות דתהו אין אתנו יודע עד מה, רק יעקב ידע ענינם
 ולכן שלח גם דברי' טמאים כו, וגם השיעורי' הם בא"א כו, וזהו ויקח מן
 הבא בידו פי' שכל עשרי' שנה שהי' יעקב בבית לבן בירר בירורי' דתהו
 והעלה נצוצות שנפלו בשה"כ עד שברר מצאן לבן עקודי' נקודי' וברודי',
 ונדוע כי נקודים הוא בחי' תהו שהיו נקודות זת"ז, וזהו שא' שמן הבא בידו

כמ"ש בזהר: חיב קכח. ב. וראה בארוכה ד"ה כאתי לגני השי"ת ובסה"מ באתי לגני.
 מס"ג . . הרצון כמ"ש . . ופי' רש"י כו: ירמי' טו, א. תרא מקץ לו, ב. וראה הערת כ"ק אדמרי' שליטיא
 בסה"מ תשי"ט ע' 227. לקריש חיב ע' 456.
 בטל רצונך: לי המשנה — אבות פי"ב מ"ד.
 הזהירו חז"ל: נסמן בתחלת המאמר.
 שזהו להרות: כיה בכ"ק. ולכא"י צ"ל: להראות (או: להורות).
 מה שקרא יעקב כו: ראה בתחלת המאמר.
 באו המלאכי' . . שפי' רש"י: וישלח לב, ד.ח. וראה פרש"י שם, ח ד"ה והי' המחנה.
 בחי"א ע"פ זה: כה, ד.
 ומה . . טמאים . . זהו כו: ראה תר"א שם כו, א. ובהנסמן בתחלת המאמר.
 אין . . מה: ע"ד לי הכתוב תהלים ע"ד, ט.
 עשרי' שנה . . לבן: ויצא לא, לח. שם, מא.
 עקודים . . זת"ז: ראה לקרי' אמור לג, ג. תו"ח בראשית יח, א ואילך. ובכ"מ.

מבית לבן שלח מנחה העלאת מ"ן לעולם התהו שרש אחיו הגשמי שלמטה,
 בכדי שגם מקיף דתהו יומשך באו"פ דתיקון, ואז ממלא נתבטל אחיו שלמטה
 עד שנשקו בכל לבו כי ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו,

מצות נ"ח מניחה בטפח הסמוך לפתח משמאל כדי שתהא מזוזה מימין
 ונ"ח משמאל, וי"ל דבכלל הוא בחי' אברהם ויצחק שאברהם הוא
 בחי' ימין אברהם אוהבי, וכת"י ב"י הלוך ונסוע הנגבה בחי' ימין ויצחק הוא
 בחי' גבורות כמ"ש ופחד יצחק, ולכן אברהם תיקן תפלת שחרית שהוא בבחי'
 חסד וכנודע מענין בקר דאברהם, ויצחק תיקן תפלת המנחה שהיא כנגד
 תשכה"ע שהוא כנגד בחי' הדין כמ"ש בתולע"י גבי מנחה שתמיד ש"ש כנגד
 הרחמי' חסד לאברהם ותמיד של בין הערבים כנגד הדין סוד פחד יצחק כו',
 וזמן הדלקת נ"ח הוא משתשקע החמה ועד שתכלה רגל מן השוק, שהוא
 אחר זמן המנחה לריה"ץ שהוא שעה ורביעי קודם הלילה, ואמנם לרבן
 דסכרי שתפלת המנחה עד הערב, מטעם שתיכון תפלתי קטרת לפניך כר"י
 שבירושלמי י"ל שזמן הדלקת נ"ח הוא שוה לזמן המנחה, כי שיעור שתכלה
 רגל מן השוק הוא ריגלא דתרמודאי, הם המאחרי' בשוק יותר, ומ"מ עדיין
 יום הוא כו',

הנה מה שנת' לעיל בענין קטרת שהוא בחי' התקשרות בחד קטירא כו' זהו
 לחכמי' דפליגי על אבא שאול, וסוברי' שהקטרת קודמי' להטבת שתי

ואז ממלא: כ"ה בכ"ק, ולכא"י צ"ל: ממילא.
 שנשקו בכל לבו: פרש"י וישלח לג, ד.
 ברצות . . אחו: משלי טו, ז.

מצות . . משמאל: שבת כב, א. שו"ע אריה סתרע"א סיז.
 שאברהם . . ימין: אגה"ק סיב, וראה תולע"י דלקמן בפנים. מארי"א א, קלו, י. מד. קה"י ערך אי"י. ובכ"מ.
 אברהם אוהבי . . הלוך כו': ישעי' מא, ת. לך יב, ט.
 ויצחק . . גבורות: ראה גם במאמר שלפניו ובהנסמן שם.
 ופחד יצחק: ויצא לא, מב.
 ולכן אברהם כו' כר"י שבירושלמי: ראה ד"ה שלפניו בארוכה, ושי"נ. ונסמן כאן רק מה שלא נסמן שם.
 מענין . . דאברהם: ראה תו"א לך יב, א. מקץ לב, ג. ובכ"מ.
 וזמן . . השוק: שבת כב, א. שו"ע שם סי' תער"ב.
 ורביעי . . לרבן: כ"ה בכ"ק, ולכא"י צ"ל: ורביעי . . לרבנן.
 ריגלא דתרמודאי הם כו': שבת שם ובפרש"י שם.
 עדיין יום הוא: ראה בתוס' הנסמן בגליון השי"ס שבת שם (ולובחיים הנסמן שם).
 מה שנת' לעיל: ד"ה הקודם. ע"ש.
 לחכמי' . . אבא שאול: יומא יד, ב ואילך. ושי"נ. וראה תו"א וישב כט, א ואילך. אוה"ת חנוכה רפ, ב
 ואילך. ובכ"מ.

נרות, שאבא שאול סובר שההפסק שבין חמש נרות לשתי נרות זהו בדם
התמיד, והקטרת הם אחר כל הז' נרות וחכמי' דפליגי עליו סוברי' שההפסק
בין ה' נרות לב' נרות זהו בהקטרת הקטרת,

והנה נודע כי ז' נרות המנורה הם ז' מדות, ולאבי"ש שהקטרת הם לאחר
הנרות, אי"כ בירור הקטרת הוא העלאת ג' לבושי' מחדוי"מ שג"ז
יתעלה, ולחכמי' דפליגי וס"ל שהקטרת הוא קדם לב' נרות נת' במ"א דסברי'
שקטרת הוא ק"ש, למסינ' באחד חד ולא בחושבו וכן בקטרת י"א סממנים,
וע"י מסינ' של נה"א באחד,

בת"א בד"ה מזוזה מימין פי' מזוזה מצות העלאת האותיות לשרשם בחי'
אור, ועי"ז נמשך אור התורה שזהו נר חנוכה, כמו"כ קטרת העלאת
האותיות ועי"ז נמשך שמן המנורה המשכת התורה,

שמן וקטרת ישמח לב (משלי ר"ז ט') הנה נת' בד"ה ואתה הרם את מטך,
דפי' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, טוב לבב זהו בכל מאדך רעו"ד
אליו ית', כי טוב הוא עי"ד וירא כו' האור כי טוב, והיינו בחי' אור האהבה,
וכנודע מענין ואהבת גימ' ב"פ אור והוא בחי' רצוא, ע' בלקי"ת בד"ה ביום
השמיני שלח פ"א בענין יהי אור, וע"י שהוא בבחי' טוב לבב הוא בחי'
רעו"ד, עי"ז אח"כ בקיום תומ"צ יהי השמחה שהרי עי"ז מרוה צמאונו כו',

שאבא שאול כו': ראה באוה"ת הנ"ל.

ז' נרות . . ז' מדות: ראה תרי"א וישב שם. מקץ לג, ג ואילך. לקי"ת ר"פ בהעלותך. ובכ"מ.

ולאבי"ש: ר"ת ולאבא שאול.

בירור . . מחדוי"מ: ראה תרי"א וישב ואוה"ת שם.

שקטרת . . ק"ש: ראה אוה"ת במדבר (בהוספות) ע' איתעא ואילך. וראה גם ש"א יא, א ואילך. וראה

בהמאמר שם — ביאור כמה ענינים המבוארים בהמאמר שלפנינו.

חד ולא בחושבו: הקדמת תקויז — פ"א (ז, א).

בחי"א בד"ה כו': מקץ מב, ג ואילך.

בשמחה . . כל: תבוא כח, מז.

בכל מאדך: ואתחנן ג, ה.

וירא . . טוב: בראשית א, ד.

ואהבת . . אור: ראה תרי"א מקץ לב, ג.

בלקי"ת בד"ה כו': שמע"צ פו, ד.

עי"ז אח"כ: ראה לקי"ת שם פז, רע"א. פח, א.

וכמ"ש ג"כ בת"א בד"ה אוסרי, בענין כבס ביין, שהתענוג שייך אחר מילוי הרצון, ולכן שמן וקטרת שהו"ע תורה ומצות ישמח לב, שהרי עי"ז יבא לפנימיות הלב בחי' בכל מאדך,

משלי ק"ז ט'

שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעהו מעצת נפש, ופי' רש"י ריח שמן אפרסמין וריח קטרת משמחין לב, ומתק כו' מי שחבירו מקרבו וממתק לו בדבריו הוא טוב ממה שנפשו יועצתו, ד"א ומתק רעיהו, המכשיר מעשיו שהם מתוקי' להקב"ה (שנק' ריעך כמ"ש בפ' שאח"ז רעך וריע אביך אל תעזוב שקאי על הקב"ה כמארז"ל וכמו שפי' רש"י במקומו) טוב לו ממה שהוא ממלא תאות לבו,

כי נר מצוה ותו"א, נר מצוה כענין קטרת העלאת דומם, ועי"ז ות"א המשכת החכ' ביטול היש לאין מעורר המשכת אין דכתר להיות אנת הוא

לענין שמן תורה י"ל מה שחביבו ממתק זהו כשלומד בשנים ברזל בברזל יחד ואיש יחד, ולפי' שני דרש"י קאי על קטרת העלאת מחדו"מ מצות צדקה, בכל מאדך בכל ממונך היפך תאות הלב מה שהלב חוזמד,

בתיא בד"ה כו': רחי מו, ג.

שמן וקטרת שהו"ע כו': ראה איה"ת ניד' ע' תרכט ובהנסמן שם.

שקאי... כמארז"ל כו': שמור רפכ"ז. הובא גם בפרש"י שבת לא, א ד"ה דעלך סני.

כי... ותו"א: משלי ו, כג. — ד"ה זה בא בכ"ק אחרי ד"ה שלפניו (לפני ההערה שבשוה"ג) בסוף הע' בהיפוך הגליון.

אנת הוא חכים: תקרוז בהקדמה — פ"א (יו, ב, ושם: אנת הוא חכים. אבל כפנים הוא בסדור אדה"ז).

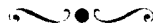
שחביבו ממתק: כ"ה בכ"ק. ואוצ"ל (כל' רש"י שבפנים המאמר): שחבירו ממתק.

כשלומד... יחד: משלי כו, יז. ובגמ' תענית ז, א.

קטרת... מחדו"מ: ראה גם לעיל ד"ה מצות ג"ח קטע והנה נודע. וש"נ.

בכל... ממונך: ואתחננו ו, ה. משנה ברכות נד, א.

חכים מציאת היש דחכ', וזהו וד"ח פי' הדרך והמבוא להיות נמשך מאוא"ס שבבע"ג שיהי' והחכ' מאין תמצא זהו ע"י תוכחת מוסר, לייסר א"ע ולהיות בבחי' אתכפיא לשבור תאות לבו ולתת מיגיע כפו אשר מסר נפשו ע"ז לצדקה לעני, שזהו בכל מאדך בכל ממונך כפי' המשנה, והכח ע"ז להיות כי שרש היש נמשך מרדל"א ע' בד"ה כי בועליך, ובס' נעשה אדם כמדומה בהגהות לך לך, וע"י אתכפי' שעושה מאני אין ע"ז מעורר אין האמיתי שיהי' הדרך והמבוא לבחי' חיים העליוני' הוא בחי' והחכ' תחי', ולכן ע"י שמוכיח א"ע להנזר מן המותרות בכדי שיוכל ליתן צדקה כי לא אמרו חיך קודמי' אלא בפת וקיתון של מ"י אבל לא שמלבושי כבוד וכדומה קודמי' לחיי חבירך, והגם כי גם צדקה יש לה שיעור, אמנם המותר נק' בכל מאדך שע"ז וצדקה תרומם בבחי' הכתר להיות נמשך אתה הוא חכים שזהו דרך חיים כו',

בס"ד

ויקח מן הבא בידו מנחה, וצ"ל אומרו מן הבא ומאי נפ"מ בזה, ויובן בהקדם מארז"ל לעולם יהא כו' בתפלת המנחה שהרי אלי' כו' ולכאו' יפלא ענין הט' שהרי אלי' כו' מי הוא אשר יוכל להתדמות בתפילתו לתפילת אלי' וכו' בעיקבות כו' שנתמעטו הלבבות כו' והתורה היא נצחית בכל עת וזמן גם בדורתינו אלה, אלא ע"כ צ"ל שיש מעלה במנחה מלבד ענין הכוונה וצ"ל מהו, הנה בסדה"י פי' מעלת המנחה להיות כי האדם טרוד כל היום במו"מ ובמחשבות זרות, ועכ"ז מפנה לכו להתפלל מנחה ה"ז אתכפיא יותר מתפלת השחר שבקומו משנתו שנעשה כרי' חדשה ועדיין לא

וד"ח . . תוכחת מוסר: המשך לי' הכתוב משלי שם.

והחכמה . . תמצא: איוב כח, יב.

בכל . . ממונך: ואתחנן ו, ה. משנה ברכות נד, א.

וע"י אתכפי' . . אין האמיתי . . בחי' והחכ' כו': ראה ער"ז לקו"ט במדבר יח, ג.

והחכמה תחי': ראה בהנסמן לעיל ד"ה ויקח. וראה לקו"ט בהעלותך לד, ב ואילך.

חיך קודמי' . . מ"י: בי"מ סב, א. וראה אגה"ק סט"ז (ומה שמציין לנדרים פ, ב).

צדקה . . שיעור: כתובות נ, א. רמב"ם הל' ערכין פ"ח ה"ג. שו"ע יו"ד סרמ"ט ס"א.

וצדקה תרומם: משלי יד, לד.

ויקח מן הבא כו': ד"ה זה בא אחרי מאמרים הקודמים בכ"ק, והוא לכאו' אותו ד"ה דלעיל — בקיצור (ולא נגמר). ונסמן כאן רק מה שלא נסמן לעיל שם.

נטרד מוחו בהבלי עולם, ובמשנה פליגי ר' יהודא ורבנן שר"י סובר שזמנה עד פלג המנחה, וטעמו שתפילות כנגד תמיד' תקנו, ותמיד שבה"ע הי' קרב בט' שעות ומחצה לכן סובר ששעה ורביעי קודם הלילה כלה זמן תפלת המנחה, אבל רבנן דס"ל עד הערב סוברי' שהיא כנגד קטורת, כמ"ש בהגמ"י דס"ל כר' יוסי שבירושלמי, ואיפסקו הלכתא בגמ' ובש"ע, דעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד וא"כ צ"ל שיש במנחה ב' הבחי' קטורת וקרבנות דאל"כ האיך יפסקו למעשה דעביד כמר עביד ודעביד כמר כו' והנה שורש ההפרש בין קטרת לקרבנות, שהקרבנות הי' על מזבח החיצון משא"כ קטרת היו על מזבח הפנימי, וגם כי הקטרות הם י"א סממנים בירור ד"א כתרין כו' שמוציאי' בלעם מפיהם, ע"י המקיף דלבונה זכה, ולהיות נכלל בקדושה, ולכן זה שייך למנחה יותר, להיות כי יצחק תיקן תפלת המנחה, ורש"י כו' בעטפוי דיצחק הוא בחי' גבורות קדושות דקדושה ולכן תפלת מנחה היא כנגד קטורת, ומ"מ יש בה ג"כ מבחי' קרבנות, כי יש בכלל מאתי' מנה, ולכן דעביד כמר כו',

ולהבין זה הנה שורש ענין הקרבנות שמקריבי' בהמה ע"ג המזבח, והקרבנות הם בחי' לחם כמ"ש לחמי לאישי, שכמו הלחם שלמטה לחם לבב אנוש יסעד שבכח האכילה יחי' ויתקיים ויעבוד עבודתו המוטל עליו לעבוד לבוראו בתורה ותפלה, כן עדין יובן ענין הקרבנות שנק' בשם לחמי לאישי שהם הם הלחם שע"י לחם זה יתחזק ויסעד עבודת האישים הם המלאכי' שנק' שרפים ע"ש שכבר נשרפו ברשפי אש האהבה והתשוקה, ונק' אישים שהם אש שלי,

וביאור הענין הנה ד' חיות המרכבה הם שורש ומקור לכל הנבראי' שלמטה, ושורש כל הבהמות הם מבחי' פני שור שבמרכבה, והגם כי אין ערוך בניהם אך זהו כענין שארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל כו' שבודאי אין ערוך עשב הגשמי לרוחנית המזל כו' מ"מ הנה הוא מכה בו ואומר גדל, כן הגם כי נפש הבהמה רחוקה בעצם מבחי' פני שור שבמרכבה מ"מ בחי' שור שבמרכבה הוא מקור לחיות בהמה הגשמיות כו', וע"י שמקריבין הבהמה ע"ג המזבח עי"ז נכללת בשרשה בחי' פני שור שבמרכבה,

להעיר מענין ואדם אין להעביד את הבריות להקב"ה כאלו' וחוני המעגל.

וגם כי הקטרוח: כיה בכ"ק. ולכא' צ"ל: הקטורת.

ואדם אין . . המעגל: בראשית ב, ה. ביר פי"ג, ז. — הערה זו באה בכ"ק בצד הע' (על מ"ש שיש במנחה מב' הבחי') מלמעלמ"ט.

ואח"כ נכללת בבחי' פני אר"י שז"ע אר"י דאכיל קרבניו, הוא בחי' לאכללא שמאלא בימינא, והעלאת הקרבן נעשה לחם לחזק עבודת השרפי' וחיות הקדש, להיות והחיות נושאות את הכסא עם בחי' אדם שעל הכסא לאוא"ס שלא אדם הוא, כי רזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס כמ"ש בזהר, וע"י העלאה זו נעשה המשכה בחי' תוס' וריבוי אור בע"ס שנק' בחי' אדם חסד דרועא ימינא גבו' דרועא שמאלא, ות"ת גופא כו', וזהו דכתי' אחר לחמי לאשי, ריח נחוח להוי' פי' כי ע"י ריח הקרבנות נעשה העלאה שיהי' נמשך נחוח להוי' דז"א בחי' תוס' וריבוי באורות דז"א כו',

ועפ"ז יובן ענין אמרם ג"פ קדוש, הגם כי הם עומדי' בבריאה ומ"מ נא' עליהם שעומדי' ממעל לו היינו לש' אד' שנא' תחלה שתי' הבע"ש ז"ל מפני כי תשוקתם שם ה"ה כאילו עומדי' שם, והרי השגתם הוא שמשיגי' איך שהוא ית' קדוש ומובדל מגדר עולמות ואני הוי' לא שניתי כלל, אתה הוא כו', להיות כי כל התהוות העולמות הוא משם וזיו והארה בעלמא שאינו נוגע כלל, ולכן עיקר חפצם ותשוקתם לכלל באוא"ס ב"ה שלמעלה מהארה המהוה ב"ע, ולכן אומרי' ג"פ קדוש עד שמשתלשל הארת ש' הוי' להיות בבחי' צבאות אות הוא בצבא דילי' וכמ"ש בת"א ד"ה בעצם כו' צבאות ה' שהוא ש' שבכריאה והנה הגם כי עקרם הם בבחי' העלאה מ"מ נמשך ע"ז ג"כ המשכה וז"ע אומרם קדוש בוא"ו, שהוא"ו מורה על המשכה כו', וע"י העלאת הקרבן בחי' בע"ח ששרשו מבחי' יסוד האש, ע"ז מתוסף להם כח ועוז להגדיל תשוקתם בבחי' הביטול לאוא"ס ב"ה, כמו שהאדם מתחזק ע"י הלחם שאוכל כו',

ועכשיו תפלה במקום קרבנות תקנו, כי שעת צלותא היא שעת קרבא בחי' בירור והעלאת נה"ב ע"י התבוננות בכרכת ק"ש איך שהשרפי' אומרי' קדוש והאופני' וחיות הקדש אומרי' ברוך והרי הם שורש ומקור נה"ב כי שרשו הוא משמרי האופני', וע"ז מתקרב נה"ב ג"כ שיחפוץ לבטל ולמשך אחר שרשו בחי' פני אדם שבפני שור כו', להיות גם הוא יחפוץ בקרבת אלקי' שיהי' ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך כו', וע"ז י"ל ג"כ שנעשה לחם להאישי' עליוני' הם המלאכי' הנ"ל שיהיו נושאות את הכסא כו' כנ"ל,

רזא דקורבנא . . . בזהר: כן הובא בכ"מ בדא"ח. ובסה"מ באתי לגני ע' לט מצ"ז ע"ז: ראה זח"ב רלט, א. ח"ג כו, ב.

חסד דרועא . . . גופא כו': הקדמת תקו"ז — פ"א (יז, א).
בע"ח ששרשו . . . האש: ראה לקרית פינחס עה, ד ואילך. תצא לד, ג. ועוד.
שעת צלוחא כו': כן הובא בכ"מ בדא"ח בשם הזהר.

ואמנם הנה יש בתפלה עוד בחי' ומדריגה היותר נעלה שהוא מה שהתפלה היא כנגד קטרת והיינו כר"י שבירושלמי, וכמ"ש תיכן תפלתו קטרת לפניך, והיינו כמשנת"ל שההפרש שבין קטרת לקרבנות שהקרבנות היו [חסר]

משלי וא"ו ד"ג

כי נר מצוה ותורה אור, ודרך חיים תוכחות מוסר, וצ"ל ענין אומרו תוכחות מוסר אם זהו דבר שלישי שהוא המביא את האדם לידי ד"ח, ואינו שייך למה שאמר תחלה בענין מצוות ותורה, או שקאי גם על המצוה והתורה שע"י שמקבל תוכחה ומוסר עי"ז ילך בדה"ח ויאיר נרו בקיום מצותיו אשר נצטוה, וכן אור תורתו יתחזק להאיר האור בתוקף עוד יותר, ולהבין זה צלהק"ת מש"ה (משלי ר"ז ט') שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעיהו מעצת נפש, וארז"ל במדרש שמן וקטרת ישמח לב שמן המנורה שהי' מתקרב בזמן הקטרת כו' משמח לבו של הקב"ה, כן הביא בבחיי ר"פ תצוה, והיינו כמ"ש בשה"ש רבה ע"פ ולבי ער זה הקב"ה שנא' צור לבני וחלקי אלקי', דכמו שהלב ממשיך חיות לכל האיברים כך הנה כתי' ואתה מחי' את כולם, ולפ"ז ענין שמחת הלב היינו בחי' גילוי פנימיות דהיינו בחי' פנימיות אוא"ס ב"ה שאין ערוך אליו כלל, וזה הי' נמשך ע"י שמן המנורה שהי' מתקרב בזמן הקטרת,

והנה בעבודה יש גם עכשיו ב' בחי' אלו, דהנה כתי' תחת כו' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, נמצא שעיקר ענין העבודה היא שתהי' בשמחה

כי נר כו': ראה לקמן בהוספות - הנחה ממאמר זה (פ' מקץ. וממוש"ק - לקטע, והטעם" ואילך).
 וארז"ל . . . בבחיי כו': בבחיי שם - הוא כשם המדרש.
 והיינו כמ"ש בשה"ש רבה: פ"ה, ב (א), והרי שם מבואר דהקב"ה הוא לבן של ישראל.
 שנא' צור כו': תהלים עג, כו - הובא במדרש שם.
 דכמו . . . כן . . . ולפ"ז כו': בצד הע' בכי"ק: ענין הנסכים פ"ב (ראה לקו"ת שלח מב, א) שה"ש, אני כו' ער (ראה שם שה"ש לג, ד).
 דכמו שהלב כו': ראה אגה"ק סלי"א. לקו"ת שבהערה הקודמת.
 כתי' ואתה כו': נחמ"ט, ו.
 כתי' תחת . . . נמצא כו': תבא כח, מז. תניא פכ"ז (בשם הארז"ל). ועוד.

דוקא ולכן ארז"ל אין עומדי' להתפלל, לא מתוך עצלות, עצבות כו' אלא מתוך שמחה של מצוה, וארז"ל איר וכן לדבר הלכה, וכן בצדקה וגמ"ח כתי' אל ירע לבבך בתתך לו, נמצא שבכל הג' דברי' שהעולם עומד עליהם שהם תורה ועבודה וגמ"ח הוזהרנו שיהיו מתוך שמחה דוקא, אך ענין אומרו טוב לבב י"ל שזהו בחי' בכל מאדך בחי' היותר עליונה שבאהבת הל"ב שנא' בפסוק ואהבת, והיינו בחי' רעו"ד אליו ית', והיינו כי פ"י טוב הוא ע"ד שאה"כ וירא כו' את האור כי טוב, והיינו בחי' אור האהבה, וכנודע מענין ואהבת גימ' ב"פ אור, (וי"ל ג' אהבות שנא' בפ' ואהבת, בד"כ נחלקי' לב', כי בכל נפשך הוא ג"כ לצאת מהכלי, אפי' נוטל, וה"ז כמו ובכל מאדך, וזהו ב"פ אור, והטוב שבלבב פ"י האור היותר טוב, זהו רעו"ד רצוא דבכל מאדך.) וגם אהבה הוא חסד שנק' יום זכר חסדו יומא דאזיל עם כולא יומין, וא"כ טוב לבב זהו רעו"ד כו' וע"י שהוא ברעו"ד אליו ית', ע"ז יהי' אח"כ בשמחה עצומה בקיום התומ"צ כמ"ש במ"א בד"ה ואתה הרם את מטך, שהרי ע"ז מרוה צמאנו כמשנ"ת שם, וע' בת"א ויחי בד"ה אוסרי לגפן, בענין כבס ביין לבושו, שהתענוג שיידך אחר מילוי הרצון כו',

ואמנם צ"ל ולשית עצות בנפשו איך יבא לבחי' רעו"ד הנ"ל שהוא הרצון הנ"ל בכדי שאח"כ ירוה צמאנו בקיום התומ"צ בשמחה, צלה"ק תחלה ענין נרות המנורה שהיו ז' נרות כנגד ז' מדות בחי' גדולה וגבורה כו', והאדם נעשה בצלם ובדמות ולכן יש בו ג"כ ז"מ אלו, וכמו שהי'

ארז"ל . . . לדבר הלכה: ברכות לא, א.
 כתי' אל ירע כו': ראה טו, י (ושם: ולא ירע גו').
 הג' דברי' . . . שהם תורה כו': אבות פ"א מ"ב.
 בפסוק ואהבת: ואתחנן ה, ה.
 שאה"כ . . . טוב: ר"ת שאמר הכתוב — בראשית א, ד.
 שאה"כ . . . והיינו כו': בצד הע' בכ"ק: שלח פ"א יהי אור. וארז"ל (כנסמן לעיל ד"ה שמו וקטרת): ביום השמיני שלח פ"א — ראה לקרית שמע"צ פו, ד.
 ואהבת . . . ב"פ אור: ראה תרי"א מקץ לב, ג, ועוד.
 בכל נפשך . . . אפי' נוטל: משנה ברכות נד, א.
 וגם אהבה . . . כולא יומין: צע"ק לכאור המשך הלשונות כאן.
 זכר חסדו: ל"ה הכתוב — תהלים צח, ג, וראה תניא פמ"ג. לקרית שלח מו, ב, ועוד.
 יומא דאזיל כו': ראה בהנסמן בסה"מ תרל"ז חי"ב ע' תל. וראה גם ע"ח שכ"ה ד"ב. לקרית בהעלותך ל, א, ועוד.

בת"א ויחי כו': מו, ג.
 כבס ביין לבושו: ויחי מח, יא.
 ז' נרות . . . מדות: ראה בהנסמן לעיל ד"ה מצות נ"ח.
 מדות . . . וגבורה כו': דה"א כט, יא. — בכ"ק, אחרי "מדות" ישנה "ל".
 והאדם . . . ובדמות: בראשית א, כו.
 ולכן . . . אלו: ראה תניא פ"ג.

העבודה במקדש העלאת והטבת הנרות, כן יש בעבודה בנה"א ג"כ בחי' אלו ולכן נק' אהרן כהנא רבא שושבינא דמטרוניתא, שהוא המעלה כנסי' כלליות נשי' שנק' נרות בחי' נר ה' נשמת אדם, והנה בז"מ אלו נא את זה לעו"ז עשה האלקי, וזהו שא' בסי' שהם ז' כפולות בג"ד כפר"ת פ"י שיש בהם דגש ורפא, וע"י שמדגישין האות מתפעל כאילו יש ב' בתי"ן עד"מ, והיינו תבנית רך ותבנית קשה ובעבודה בנפה"א, הנה אנו רואים באדם בענין מדותיו שיכול להיות בבחי' אהבה לאלקות בבחי' רשפי אש, וכן בענין היראה ופחד ורוממות עצמותו ית' שזהו התכונות שע"ז יבא לדקדק בדקדוקי מצוותיו ובחומר' ד"ס כאשר יתבונן היטיב רוממות המצוה כו', אך הנה יכול להיות גם להיפך ח"ו הוא אהבה רעה שממשיכו אחר תענוגי' גשמי' המגשמי' לבו ומטמטם הלב עד שנעשה כאבן ח"ו, ע' בלק"ת בדי"ה ס"ה בענין סקילה ברוחניות, וכן יראה רעה כו' והיינו מפני כי במדות יש זלעז"ז, וז"ע רך וקשה.

וי"ל ביאור דברי ס"י תבנית רך ותבנית קשה, שהגם שמדבר בע"ס דתיקון מ"מ שורש ענין רך וקשה זהו מצד התהו ותיקון, דהנה ארז"ל לעולם יהי אדם רך כקנה ואל יהי קשה כארז, פ"י רך כקנה הוא בחי' מדות דתיקון שהם רך כקנה שכמו הקנה יכולי' לכפוף אותו לאיזה צד שרוצה, כן במדות דתיקון מפני בחי' ההתכללות שיש בהם יכולים לסבול הפוכם, ולכן נק' רך כקנה, (ע' ביאור והניף, שמצ"ע נק' רך כקנה, וע"י העבודה ממשיכי' שלימותא דכולא מבחי' עקודי' שעקוד בכלי אחד), ואל יהי קשה כארז זהו בחי' מדות דתהו שהם קשים כארז בעצם, שא"י לסבול הפוכם כמו הארז אשר בלבנון שמחמת תקפו וגדלו א"י לכופו, וכאשר כופין אותו נשבר כו',

נק' . . . דמטרוניתא: רע"מ בוח"ג ב, א. קעז, ב. ועוד. וראה תו"א מקץ לב, ב ואילך.
 נשי' שנק' נרות: ראה גם בהגסמן באוה"ת נ"ך (למשלי שבהערה הבאה) ע' תר"ז.
 נר . . . אדם: משלי כ, כז.
 נא' את כו': קהלת ז, יד. תניא רפ"ז.
 שא' בסי' . . . כפר"ת . . . והיינו . . . קשה: ס"י רפ"ד.
 היראה . . . שע"ז יבא כו': ראה תניא פ"ד. וראה גם סה"מ שם ע' תרה ואילך. ועוד.
 אהבה . . . תענוגי' . . . המגשמי' כו': ראה בארוכה סה"מ שם ע' תרב ואילך. ועוד.
 בלק"ת בדי"ה ס"ה: בכ"ק השאיר מקום חלק אחרי, בדי"ה. וראה לקו"ת ש"ש סד, ד (אכל הוא ס"ג).
 ארז"ל לעולם כו' פ"י כו': תענית כ, סע"א ואילך. וראה בכ"ז לקו"ת אמור לו, ג. תו"ח בראשית יג, סע"ב ואילך. סה"מ תרניט ע' נט. ועוד.
 מדות דתיקון . . . דתהו כו': ראה בהגסמן בהערה הקודמת. וראה גם תו"ח נח ע, א ואילך. ועוד.
 ע' ביאור והניף: לקו"ת שם לת, א. וראה בהגסמן לקמן לד"ה זה.
 עקודי' שעקוד כו': ראה לקו"ת שם. וראה תו"ח שם עב, ד ואילך.
 הארז אשר בלבנון שמחמת כו': לי הכתוב — מ"א ה, יג. וראה תענית שם, א. סנה"ק, סע"ב ואילך.

ספר תרל"ה — חלק א כא

כן עדין י"ל בתיקון עצמו ענין תבנית קשה זהו כעין בחי' התהו, ותבנית רך זהו בחי' תיקון עצמו שתבניתו רך כקנה כו',

ולהבין ביאור הענין צלהקיד מה שנק' המלאכי' והמרכבה עליונה בשם בהמות וחיות דלכאו' עבודתם יותר נעלה הרבה מעבודת האדם מלבד מה שהוא שוכן בגוף בתי חמר משא"כ המלאכי' גם הגוף שלהם זך ובהיר יותר הרבה שהרי הוא רק מב' יסודות כו' הנה עבודתם הוא עבודה שלימה שעומדי' תמיד ברום עולם ומשמיעי' ביראה יחד, ולמה יקראו בשם בהמות וחיות, והאדם שלכאו' הוא פחות במעלה מהמלאכי' יקרא בשם אדם שמעלתו גבוה הרבה יותר כידוע כו',

והענין הוא דהנה שרש נפש האדם הוא מעולם התיקון שע"ז נא' נעשה אדם בצלמנו, אכן שרש דצי"ח הם מבחי' עולם התהו שקדם לעולם התיקון וכמיש באדיר דקליה סע"א וע"ב בענין עולם התהו, ובגין דתיקונא דא דאדם לא אשתכח לא יכילו למיקם, וכדף קמ"א ע"ב פי' שבחי' עולם התיקון הוא בחי' אדם, והענין יובן ממה שאנו רואים למטה באדם בחי' מצאית נבדל מכל הברואי' שהוא מושל בכל הברואי' וכמיש וירדו בדגת הים

באמת הוא חזק יותר שהרי כל הרוחות נושבות בו אין מזיזי' כו' לשבור, אך זה י"ל שנעשה מן בירור התהו, ואז א"י להזיזו להיות כי ממשיכי' מבחי' זרוע כאל לך עדה נא כל גאון וגובה,

מה שנק' . . . וזדות: בכ"מ בניד. וראה תניא רפליט. תריא הנסמן בסמור. ועוד.
שוכן . . . חסר: לי הכתוב — איוב ד, יט.
המלאכים . . . מב' יסודות: ראה רמב"ם הל' יסוהית פ"ב היד וד' ובפירוש שם. רמב"ן בפי' הפ' (תהלים קד, ד) עושה מלאכיו רוחות — הובא בתרי"א בראשית ד, ב. סידור שער הקיש עג, ד. ועוד.
שעומדי' . . . יחד: נוסח ברכת יוצר.
ולמה יקראו . . . אדם: ראה שליה חלק תושבי"כ וישב שא, ב. לקרית שה"ש כה, א ואילך. אוהית תזריע (ח"ב) ע' תקטז ואילך (הוא ד"ה אדם כי יהי' דלקמו). וראה סה"מ קונט' ח"א רנד, ב ואילך.
והענין הוא כו': בצד הע' בכ"ק: ביאור והניף. והכוונה, דמכאן (עד סיום המאמר) הוא מלקרית (אמור) ביאור והניף (נסמן גם לעיל בהמאמר) לו, ג — לח, א (ספ"ב עד המאמר-המוסגר) — בשינויים. ע"ש.
נא' נעשה כו': בראשית א, כו.
שבחי' עולם התיקון: בכ"ק נכסל התיקון.
וכמיש וירדו . . . שניתן כו': בראשית שם. וראה פרשי' שם.

כל הרוחות . . . לשבור: הכוונה לכאו' להמבואר בתענית וסנה' שם בנוגע ל"קנה'. אבל מהמשך הענין בההגהה (בכ"ק בצד הע') משמע לכאו', שהכוונה ל"ארז' אחרי הבירור, שאז אין נשבר — ראה רשי' ותוס' (ועוד) לתענית שם, בפי' כארזים עלי מיס'. ועצ"ע.
זרוע . . . וגובה: לי הכתוב — איוב מ, ט.

שניתן לו הכח והיתרון הלזה, ושורש הטעם לזה להיותו בבחי' פרצוף, כי יש בחי' פרצוף וספירה ונקודה, והאדם שהוא בחי' פרצוף הוא כלול מע"ס, כי פרצוף הוא קשר י"ס וכל ספי' מהם שלימה מאבי"ע, כמ"ש בע"ח שער ק"ש שער הפרצופי' פ"ז, ולכן הוא כלול מכל המדרגות של כל הברואי' ואינו בבחי' ומדרגה ומדה אחת מיוחדת לבד כמו שארי הנבראי' שיש לכל א' מדה מיוחדת בלתי הרכבה מזולתו, (או מב' בחי') כמ"ש הרמב"ם בהקדמה לפי' המשניות כל מיני בע"ח והאילנות יש להם פעל אחד בלבד או ב' פעלים כו', ולכן נא' במע"ב ואת כל עוף למינהו כו' נפש חי' למינה, וכמו ד"מ בעופות הנשר טבעו רחמני על בניו והעורב טבעו אכזרי, הנה לא יש בנשר הרכבה מאכזריות כלל מה שהוא מטבע העורב, וכמו"כ בעורב אין כלל מטבע הנשר שלא יש בו נטי' ממדת האכזריות שלו אפי' כמלא נימא שיתגלה בעורב והנהגותיו אפי' פעם אחת בחי' רחמי' כמובן ממארז"ל כתובות דמ"ט ב' גבי הא באוכמא לפי' התוספת שם, וכ"מ בגמ' עירובין דר"א א' גבי שחורת כעורב, והיינו מחמת כי נבראו טבעם במדה אחת בלתי הרכבה והתכללות ממדות אחרות, והוא מפני כי שרשם מעולם התהו שהיו הספירות בבחי' נקודות זה תחת זה, ולא היו בסוד פרצופי' וקווין שהוא בחי' ההתכללות, וכמו"כ גם המלאכי' שנק' ע"ש עופות כמארז"ל ע"פ ועוף יעופף ועוף זה מכאל, יעופף זה גבריאל, הנה מיכאל הוא שר של מים, חסד בחי' אהבה וגבריאל שר אש בחי' גבורה יראה, כל אחד במדה מיוחדת, ולכן אין מלאך אחד עושה ב' שליחות, אבל לא כן האדם הוא בטבעו מורכב מכמה מדות שונות דבר והיפוכו, וכמ"ש הרמב"ם בהקדמה לפי' המשניות המובא לעיל, אבל האדם יעשה מעשים רבי' משתנים זה מזה כו', דהנה מלבד שיש לו מכל הע"ס ג' שכליים וז' מדות, אף גם זאת בכל מדה מהמדות והשכליים הוא כלול ג"כ משאר המדות ד"מ באכזריות שלו כלול רחמנות כמו אב המכה את בנו שהכאה זו אכזריות הוא והרי כלול בה רחמנות ואהבה שאינו

כי יש . . . הפרצופי' פ"ז: בלק"ת שם, הוא בדף לת, ריש ע"ב. ע"ש מה שהעתיק מע"ח שם. וראה גם אוה"ת שם ע' תקכה ואילך.
בהקדמה לפי' המשניות: ד"ה אחרי כן ראה.
נא' במע"ב . . . למינה: בראשית א, כא (ושם: עוף כנף גר). שם, כד.
לפי' התוספת שם: ד"ה הא באוכמא.
כי שרשם מעולם: תיבת "מעולם" אינה ברורה כיכ בכ"ק, אבל לכאן כ"ה.
כמארז"ל ע"פ . . . גבריאל: בראשית שם, כ. זח"א מו, כ. ח"ג כו, כ (וראה גם ב"ר פ"א, ג. ועוד — עה"פ).
וראה אוה"ת אמור ח"ג ע' תתמח ואילך. דרמ"צ כו, א (ובכ"ק: זה מכאל. ולכאן צ"ל: מיכאל).
מיכאל הוא כו': ראה תנחומא ויגש ו. שהש"ר פ"ג, יא (א). ספר הבהיר ס"א. פסחים ק"ח, סע"א (בנוגע גבריאל). אנה"ק רס"ב. וראה ב"אווה"ז להצ"צ ע' קסג ואילך.
אין מלאך כו': ב"ר פ"ג, ב — הובא בפרשי' וירא יח, ב.
שיש לו . . . מדות: ראה גם תניא רפ"ג.
כלול ג"כ . . . ד"ח כו': ראה גם אנה"ק ס"ג. ועוד.

מכה אותו רק מפני אהבתו וחמלתו עליו, וכמ"ש חשך שבטו שונא בנו, ואוהבו שחרו מוסר, וכן עד"ז בשער המדות, וכת"י גם את העולם נתן בלבם, שיש מכל מה שנברא בעולם גם באדם בד"פ כמ"ש באדר"ן, שהרי כלול גם מבחי' דומם צומח וחי הן בגופו שהי' גופו מוטל תחלה כאבן דומם כמ"ש בת"א ע"פ וייצר, ושערותיו הם בחי' צומח, והוא עצמו חי כמו כל הבע"ח, ונוסף לזה הוא מדבר, והן בנפשו יש ג"כ כלול דצ"ח רוחניים האותיות הם בחי' דומם, והמדות הם צומח, והחכמה תחי' כו', ולכן נק' האדם עולם קטן, וכ"ז הוא מפני שנברא בצלם ודמות שלמעלה אדם דלעילא אשר הוא בחי' פרצוף, ופרצוף הוא קשר י"ס וכל ספי' כלולה מע"ס וכנ"ל גם בפרצוף יש מוחין חב"ד אשר באו בשינויים לפעמי' בבחי' גדלות ופעם קטנות ומחמת כי בצלם אלקי' נעשה האדם שלמטה ג"כ לכן יש בו כל בחי' הנ"ל גם בחי' פנימיות וחיצוניות, וכל אלה אין בשאר הברואי' לבד מאדם שנברא בצלם אלקים שהוא בחי' אדם העליון שכולל הכל, וגם במרכבה כתי' לפני אדם לארבעתן אנפי זוטרי ואנפי רברבא, וע"כ נא' באדם וירדו בדגת הים ובעוף השמי' כו' שכמו שאדם דלעילא על דמות הכסא כמראה אדם עליו מלמעלה מושל על כל הארבע חיות המרכבה הכוללי' כל החיות פרטים כו' כך האדם לפי שנעשה בצלם אלקי' וכולל ג"כ כל הבחי' דצ"ח לכן הוא מושל ורודה בכלם,

והטעם לכ"ז למה אדם דוקא הוא בא בהתכללות ופרצוף ולא שאר בע"ח היינו מפני דשרש אדם הוא מעולם התיקון, ושרש דצ"ח הוא מעולם התהו שקדם לבחי' תיקון, דהנה שבה"כ דתהו הי' מחמת שהי' ריבוי

וכמ"ש חשך כו': משלי יג, כד (ושם: חושך . . ואהבו).

עד"ז בשער המדות: כיה בכ"ק. ובפשטות צ"ל (בבלקרי'ת): בשאר המדות.

וכתי' גם . . שיש . . כמ"ש באדר"ן: קהלת ג, יא. אדר"נ פליא, ג.

בת"א ע"פ וייצר: בראשית ב, ז. תריא בראשית ג, ד ואילך.

והחכמה תחי' כו': הוספה אמ"ש בלקרי'ת שם — קהלת ז, יב (ושם: החכמה. וראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' שצב בהערה).

ולכן נק' . . קטן: ראה בהנסמן בסה"מ תשי"ט ע' 40.

כי בצלם . . האדם: ע"פ ל' הכתוב נח ט, ו.

כתי' לפני אדם לארבעתן: כיה גם בלקרי'ת שם. וראה יחזקאל א, י. וראה ביאוה"ז לאדמוה"א (פה, סעי'ד

ואילך. ושם הובאו ב' הלשונות) ולהצ"צ (ע' תנח) — ע"פ זחיג קיה, ב. ע"ש.

אנפי . . רברבא: חגיגה יג, ב.

נא' באדם וירדו כו': נסמן לעיל.

מושל ורודה בכלם: בצד הע' בכ"ק: שליה הקדמה בית ישראל פרד"ס שלא פה. וכיה בלקרי'ת שם (לו, ד — ספ"א).

מפני דשרש . . לבחי' תיקון: ראה גם לקרי'ת צו יג, ב ואילך. שה"ש ט, ג ואילך. ועוד.

דהנה שבה"כ כו': ראה גם תריא נח ט, ג ואילך. בשלח סה, ד ואילך. ועוד.

האור והכלי הי' קטן מהכיל ולכן נשברו הכלים ונפלו למטה בבי"ע והאור נסתלק למעלה, ולזה נעשה אח"כ עולם התיקון מיעוט האור וריבוי הכלים, (וע' בהגהות לד"ה ראה אנכי נותן שבלק"ת שזהו בכוונה בונה ע"מ לסתור וסותר ע"מ לבנות, ס"ג מ"ה, ע"ש) וענין ריבוי האור היינו התגלות האור בתוקף ובתגבורת בתכלית, ולכן היו ו' מדות דתהו זה תחת זה בלי התכללות זה מזה כלל, מחמת כי האור והמדה הי' בא בהתגלות ותגבורת, לכן לא הי' מתחבר עם המדה שכנגדו והיו ענפין מתפרדין, וזהו עדי"מ כמארז"ל הנ"ל לעולם יהא אדם רך כקנה שזהו דוגמת התיקון ואל יהא קשה כארז שזהו בחי' עולם התהו, ד"מ איש הקשה במדותיו בלי נטות מהם כלל, כך הי' אותו האור והמדה בא בחוזק והתגלות המדה לכן לא הי' נכלל ממדה אחרת כלל מחמת ריבוי התגלות המדה ההיא וזה נק' ריבוי האור אשר כל אחד על מעמדו דמדה ההיא דוקא יעמוד בלי התכללות היפוכו ולכן לא היו יכולי' הכלים לסבול האור הרב והחזק ונשברו ונפלו בבי"ע והאורות נסתלקו למעלה שנשארו למעלה בבחי' העלם, אמנם עולם התיקון הוא מיעוט האור היינו שאין המדה באה בתגבורת כ"א דוגמת ענין רך כקנה שיכול לנטות ממדתו, וע"כ הוא בבחי' קווין והתכללות המדות זה מזה חסד כלול מגבורה וגבורה מחסד, וזהו כי התיקון הוא בחי' אדם משא"כ בתהו כנ"ל בשם הזהר והיינו כי האדם הוא בבחי' פרוץ שהוא התכללות מע"ס יחד וגם כל הע"ס כלולי' מכולם, ולהיות בחי' התכללות זו זהו דוקא בעולם התיקון מטעם הנ"ל ולכן גם האדם שלמטה לפי ששרשו מהתיקון לכן הוא כלול מכל המדות, וגם כל מדה יש בה התכללות מכולם, אבל בחי' דצ"ח ששרשו נמשך מהספירות דתהו שלא הי' בהם בחי' התכללות לכן כמו"כ בטבע דצ"ח שיש לכל בע"ח מדה מיוחדת ואין בה מדה אחרת כלל, או שהוא משני פעלים כנ"ל,

והנה מ"מ בחי' תהו קדמת והגבה למעלה בשרשה מבחי' תיקון כי הן מס"ג שבפנימיות א"ק, והתיקון מ"ה הוא יוצא מהמצח האריה בעלמא כו'

(וע' בהגהות . . . ע"ש): הוספה על מ"ש בלק"ת אמור שם. וראה אה"ת ראה ע' תרלה"ו. וראה גם ע' תרנט.

בונה ע"מ כו': ראה ב"ר פ"ט, ב. קה"ר פ"ג, יא. ועוד.

ובתגבורת בתכלית: בצד הע' בכ"ק: ביאר' מי רבי' מי נח (ועד"ז נסמן בלק"ת שם). וראה תרי"א נח ט, ג ואילך.

כמארז"ל הנ"ל: כהמאמר, טעם המתחיל ולהכין.

והיינו כי . . . ולהיות בחי' כו': בכ"ק בצד הע': איך טובל הסוכה (כ' תיבות אלו אינן ברורות בכ"ק) בהמה שזהו ביטול הלא שרשה מתהו ע' בענין כבשי'.

תהו קדמת והגבה: לכאז' צ"ל (כבלק"ת אמור שם): תהו קדמת והגבה.

ספר תרל"ה – חלק א כה

כמ"ש באגה"ק קרוב לסופו, אך אעפ"כ מצד ההתכללות הנ"ל יש בתיקון מעלה גבוה שאינה בכחי' תהו, כי יש בתיקון גילוי אוא"ס מה שאין בתהו והוא כמ"ש בזהר קוב"ה לא שרי' אלא באתר שלים פי' קוב"ה הוא עצמות המאציל, אנת הוא שלימותא דכולא, ואינו שורה אלא באתר שלים היינו כשיש התכללות למטה וקשר וחיבור הע"ס יחד, אזי ישכון בהם אוא"ס שלימותא דכולא מה שלמעלה מע"ס ולא מכל אינון מדות איהו כלל, משא"כ כשכל מדה היא בפ"ע אין זה כלל אתר שלים שיהי' השראה משלימותא דכולא כו', ולכן בתיקון ע"י ההתכללות בכחי' פרצוף אדם העליון נמשך השראת אוא"ס משלימותא דכולא, משא"כ בעולם התהו, וזהו מעלה יתי' ועצומה דכחי' אדם שבתיקון על עולם התהו,

בס"ד ויגש מו ד"ט

ויאסור יוסף מרכנתו ויעל לקראת ישראל אביו גשנה. ופי' רש"י הוא בעצמו אסר את הסוסים למרכבה להזדרז לכבוד אביו, וצ"ל מה"ע מרכנת יוסף בסוסי' דוקא, שהוא בדוגמה שראה זכרי' את המרכבה בסוסי' דוקא, ולא כמו המרכבה שראה ישעי' ויחזקאל בשרפי' וחיות ואופני' והלא יוסף הי' וא"ו זעירא דאצי' שגבוה יותר הרבה מהשגת ישעי' שהשיג בכריאה ואעפ"כ ישעי' ראה את המרכבה בשרפי' ויוסף בעת שעלה לקראת אביו וא"ו רברבא ונקי' ישראל סבא שבראשו יו"ד דאבא כו' אסר בעצמו מרכבה דסוסי' דוקא,

אור אבא דוחה, וגם כשהם בגדלת המוחין ג"כ לא נמשך יניקה,

באגה"ק קרוב לסופו: כצד הע' בכייק: רמ"ז ר"פ וישב, חכמת המסכו, סיפ קרה, וכיה בלקרית שם במאמר המוסגר, ומעתיק גם הלי' מאגה"ק הנ"ל – ראה קריא קנו, א.
כמ"ש בזהר קוב"ה כו': זח"א רטז, ב.
אנת הוא . . . דכולא: מא' אלי' בהקדמת תקו"ז (יז, ב) ושם: שלימו. אבל ככפנים הוא בסדור אדה"ז).
ולאו מכל . . . כלל: תקו"ז שם.
על עולם התהו: ראה המשך הענינים לדיה זה – לקרית שם לח, א (מאמר המוסגר בספ"ב) ואילך.
בדוגמה שראה . . . ולא כו': ראה לקרית שהיש יא, ג. אוה"ת מגיא ע' ב' שעא ואילך. ועוד (ולכאר צ"ל: יוסף . . . וי"ו זעירא . . . וא"ו רברבא: ראה זח"א קפב, ב ובנצריא שם.

אור אבא דוחה . . . לא נמשך יניקה: ראה לקרית תזריע כג, סע"ד ואילך. סה"מ תקס"ו ע' תצא (וראה תריא תצוה הנסמך בסמוך), ועוד. (ולכאר צ"ל: בגדלות המוחין).

ויובן בהקדם ענין ההפרש בין נרות המנורה שבמקדש להקטרת הקטרת ע"ג מזבח הפנימי שנת' בד"ה כי נר מצוה כו' שז' נירות הם ז' מדות, ויש בהם זלעז' כו' שז"ע רך וקשה, והעצה לזה להמשיך אל המדות מבחי' החכ', ואז לא יומשך מהמדות יניקה כו', (וי"ל שזהו מב' טעמי' כמש"נ למטה), כי עיקר קבלתם הוא מבחי' המדות, ולכן מידי' גדילי' צפרני', וכת"י והידי' ידי כו' (הגם שגם מרגלי' גדילי', אמנם הרבותא שגם מידי' גדילי'), וע' במד"ר ס"פ בזכות אותם הידי' שעשו מטעמי' כו', וזהו שמצינו בכ"מ מספר ז' כמו זמ"ד גיהנם, ז' פרות הרעות, והיינו מפני כי בשרשן הם זמל"ק שנפלו בשה"כ, והיינו בבחי' מדות דוקא, אמנם בג"ר לא הי' שבה"כ וכ"ש בחכ' דכת"י ימותו ולא בחכ', פי' שבחכ' לא הי' המיתה שהוא ענין השבירה, ולכן כאשר ממשיכין אור החכ' במדות אינו נמשך יניקה כו',

וזהו דכת"י חצבה עמודי' שבעה וארז"ל אלו ז' ס"ת, כי ספר במדבר נחלק לג' ספרי', והיינו כי אורייתא מחכ' נפקת, ולנגד ז' בחי' הנ"ל יש ז' ס"ת להנצל מדינו של גיהנם ולכרר זמל"ק, ולכן ארז"ל כשהקול קול יעקב

רגלי' נהיו ע' בלק"ת בד"ה פקודי' בענין לידה, וגם בז"מ מל' היא אחרונה וי"ל שזהו רגל,

להמשיך . . . מבחי' החכ' כו': ראה לקו"ת מטות פה, ד ואילך. אוה"ת בראשית שכו, א.
 (וי"ל . . . למטה): הכוונה לכאו', למ"ש בשוה"ג (שולי הע' בכ"ק) . . . אור . . . יניקה. ואולי הכוונה למ"ש
 בפנים בסוף קטע שלאח"י.
 צפרני': ראה לקו"ת תצא לו, ג. אוה"ת וישב ח"ה תתקי, א ואילך.
 וכת"י והידי' ידי כו': תולדות כו, כב.
 במד"ר ס"פ בזכות כו': כ"ה בכ"ק — ריוח אחרי . . . ס"פ. וראה ב"ר ספס"ו (בשינוי לשון).
 זמ"ד . . . זמל"ק: ר"ת: ז' מדורי' . . . ז' מלכין קדמאין.
 זמ"ד גיהנם, ז' פרות הרעות: זח"ב רסג, א ואילך. מקץ מא, ג-ד. ועוד. וראה (בנוגע ז' פרות) אוה"ת מקץ
 תתקעג, א. תתקעה, סעיב ואילך.
 זמל"ק שנפלו בשבה"כ: ראה ס"פ וישלח. וראה תרי"א נח ט, ג. אוה"ת בראשית ח"ו תתרחצ, א. בהנסמן
 בהערה הבאה. ובכ"מ.
 והיינו . . . אמנם כו': ראה תרי"א מג"א צו, ג. תצוה (הוספות) ק, ד ואילך. לקו"ת ראה לא, ב. ועוד.
 דכת"י ימותו כו': איוב ד, כא. וראה תרי"א תצוה שם. לקו"ת תוריע כד, א. ראה שם. ועוד.
 דכת"י חצבה . . . וארז"ל: משלי ט, א. שבת קטז, א ובפרשיי שם.
 אורייתא . . . נפקת: זח"ב ככא, א.
 ארז"ל כשהקול כו': ב"ר פס"ה, טז. ובמ"א (באבער) תולדות כב. זח"א קעא, א.
 בלק"ת . . . פקודי' ז, א.
 וי"ל שזהו רגל: פרדס שער ערה"כ פ"כ ערך רגלים. וראה ביאוריו לאדמו"ה בלק קד, סעיב ואילך —
 כנוגע מל' שבמדות.

אין הידי' שולטות, כי לאום מלאום כו' יעקב יוד עקב, אז יבקע בקיעת החשך להאור אור אבא כו', וזה"ע נרות המנורה שבמקדש להמשיך שמו ואור שהם בחי' חכ', (וי"ל אור וכלי, כי פנימית אבא היא פנימיות עתיק כו') ולמעלה מן הטעם ושכל המושג, אפי' בח"ס ששם יש טעם רק שהוא טעם הכמוס כמ"ש בלק"ת בביאור דעל כל כבוד, וא"כ י"ל שזהו אור הגנוז שהוא מז"ת דע"י בחי' אור שנברא ביום ראשון, אך צ"ע הלא חסד דע"י מלובש בגלגלתא, וגם כי פנימיות עתיק הוא בודאי יותר נעלה מאור שנברא ביום ראשון, ועכ"פ ג"ר דעתיק, וצ"ע) בז' נרות הם ז' מדות כנ"ל, בכדי שלא יומשך יניקה דכתי' ולא בחכ' שא"א להם לקבל משם, וגם כי אור אבא דוחה כו' ולכן כשלחם עם יעקב ראה כי לא יכול לו להיותו למעלה מבחי' מדות כ"א יעקב בחי' יו"ד שנמשך עד העקב,

ועפ"ז יובן ענין נט"י מה שנוטלי' את הידי' לכ"ד הצריך הכשר ששופכי' מים על הידי' ולכאור' צ"ל למה קורין נט"י, ומתרצי' שבגמ' הכלי שמה נטלא, אך הענין להיות כי מהידי' גדילי' צפרני' כנ"ל, וסתם ידי' עסקניות הן ולכן נפסלי' בהיסח הדעת, וכששופכי' עליהם מי החכ' נטהרי', (וצ"ע בענין אור מי' רקיע), ולפ"ז משמע שמי החכ' יורדי' בבחי' ירידה לטהר הידי', ולמה קורין נט"י, אך באמת צריכי' להגביה את הידי', וא"כ זהו

כי לאום כו': תולדות כה, כג ובפרשי' שם. מגילה ו, א.
 יעקב . . . עקב: ראה פרדס שער ערה"כ פי' ערך יעקב. וראה גם תו"א ויצא כ"א, א ואילך. וישב כט, א.
 אוה"ת תצא ע' תתעו ואילך. ועוד.
 אז יבקע בקיעת כו': ישעי' נח, ח. וראה סדור אדה"ז שער הסוכות רנז, ד. סה"מ תשי"ט ע' 58. ובכ"מ.
 להאור אור: כ"ה בכ"ק. ואוצ"ל: להאיר אור.
 פנימיות . . . עתיק: ראה הערת כ"ק אדמור"ר שליט"א בסה"מ שי"ת ע' 49.
 כמ"ש בלק"ת: שה"ש מה, א.
 אור הגנוז . . . מז"ת . . . בחי' אור שנברא כו': ראה אוה"ת ויצא קעד, סע"א ואילך.
 בכדי שלא . . . דכתי' . . . שא"א כו': כנ"ל בהמאמר. — בצד הע' בכ"ק: ד"ה ויאבק. וראה תו"א וישלח כו, ג.
 וגם כי אור כו': ראה לעיל בשוה"ג, אור . . . יניקה' ובהנשמן שם.
 כשלחם . . . כי לא כו': וישלח לב, כה"ו. וראה תו"א שם ואילך.
 לכ"ד הצריך הכשר: שו"ע אדה"ז סקני"ח ס"א"ג, ס"ג.
 ולכאור' צ"ל . . . ומתרצי': שו"ע אדה"ז ס"ד ס"א.
 אך הענין . . . צפרני': ראה שו"ע שם סקס"א ס"א ובסדר נט"י בסידור אדה"ז ס"ו. וע"פ דא"ח — סידור הנ"ל שער נט"י ק, ב. דרמ"צ סג, א. אוה"ת קדושים ע' קיח. ועוד.
 וסתם . . . בהיסח הדעת: סוכה כו, ב (בשינויים). שו"ע שם סקס"ד ס"א"ב.
 מי החכ': ראה אוה"ת שם ע' קיט ואילך.
 (וצ"ע . . . רקיע): אינו מבואר כאן מהו הצ"ע. ואולי הוא הצ"ע דלקמו בהקטע (במאמר המוסגר).
 ולפ"ז משמע . . . ירידה כו': בשולי הע' בכ"ק (ולכאור' שייך לכאן): זהו שפיכה כי לגבי חכ' נק' ירידה (ולכאור' צ"ל: ירידה) להעלות המדות, וע' בדי"ה וערבה וינטלם.
 צריכי' . . . הידי': סוטה ד, ב. שו"ע שם סקס"ב ס"ו.

כדוגמת נשיאת ידי' דאהרן שצריכי' נטילה קודם, רק שבאהרן נא' ידו יד אחת אשר לית שמאלא, ע' בס' ויקרא בד"ה וישא אהרן את ידו, ובשאר כל אדם זהו ג"כ נטילה אך לא כמו אהרן ולכן נק' נטי' שזהו העלאה לבחי' המדות שמתעלי' ע"י מי-החכמה ומ"מ לגבי החכ' היינו מה ששופכי' המים זהו כעין ירידה שמי החכ' יורדי' בבחי' המשכה למדות להיות מוחין למידות, וי"ל שזהו מבחי' מי החכ' דוקא ולא מבחי' אור, וכנודע שיש אור מים רקיע, שרקיע הוא מה שאגלידו מיא לבוא בבחי' השגה והבנה, (שזהו בחי' חכ' המושג, היינו כמו שמדברי' חכמה 'בכ"מ, אבל בדרוש מצה זו ופקודי שבלק"ת מפרש חכ' מוחין דאבא שלמעלה מהשתלשלות, וכ"מ בס"ב פ"ג ופי"ט, הנה השכל, לכן י"ל כי בחי' מים שבחכ' זהו כמו מוחין דאבא בכלל שחשיב רבינו ז"ל שהם למעלה מהשתלשלות, ועכ"ז בחי' מים הוא רק הכלי לבחי' אור החכ' שבתוכו, כמו שהמוחין דאבא הם כלים לאור אבא, וצ"ע.) ומי' הוא בחי' חכ' עצמה, ואור הוא שמאיר בחכ' מלמעלה מן החכ', וי"ל שזהו בחי' האין דכתר המהוה היש דחכמה, והגם כי כסדר המדריגות הנה בחי' אחרונה שבמוחין נעשה עילה לעלול דמדות, מ"מ לענין טהרת הידים מטומאתן זהו ע"י בחי' מי החכ' דוקא שהמים הוא בחי' האמצעית, וגם זהו טעם על שמשמע שזהו ירידה לגבי החכ', ונמצא לפ"ז אינו דומה ענין נטי' מה ששופכי' מי' על הידי' לבחי' הנרות דמנורה שבמקדש, שבמנורה יש שמן ואור בחי' או"כ כנ"ל, ובטהרת הידים לא יש כ"א מים ולא אור, אמנם בזה שקורין נטי' הנה בזה י"ל יתרון שיש בנטי' גם העלאה שהמדות מתעלים למעלה מן המוחין כו' וכעין תשר"ק דתפלת מוסף כמשל האדם כשהוא בהתפעלות עצומה מגביה ידיו למעלה מן הראש כו' וכענין אשר נשאתי את

כדוגמת .. נטילה: שו"ע שם ה"ל ג"כ סקכ"ח סי"ח ואילך.

נא' ידו .. שמאלא: שמיני ט, כב — והיינו הכתיב (משאי"כ הקרי). וראה בהג"מ ה"ל תפלה פי"ד ה"ג. אשר לית שמאלא: ראה אד"ר כוח"ג ככ"ט, א.

ע' בס' .. ידו: י"ע לאיזה ספר הכוונה. וראה אוה"ת ויקרא ע' כז (והוא מס' הנק'. בוך ויקרא בשלימות' — ראה שם בסוף הכרך התיאור).

ירידה .. מוחין למידות: ראה בהנסמן לעיל הארה, ולפי"ז משמע .. .

וי"ל שזהו .. מים רקיע כו': בריש הע' בכ"ק (ולכא"ו שייך לכאן): אור מים רקיע בסידור בריקיע עוזו

(סידור אדה"ו ע, א ואילך), ובד"ה מזמור שיר ליום השבת ר"ב. וראה גם ביאורו להצ"צ ע' קטז, תכב.

אוה"ת שמע"צ ע' איתתיג ואילך. וראה (בארוכה) לקמן ד"ה והענין .. אור כו' דש"ת תרל"ז.

שרקיע הוא מה כו': ראה בהנסמן לקמן שם.

בדרוש .. שבלק"ת: צו יב, ג. פקודי ה, ב.

בחי' האין .. דחכמה: ראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תב ובהנסמן שם — בביאור הפסוק (איוב כח, יב) והחכ'

מאין תמצא.

וכעין תשר"ק דתפלת מוסף: דשבת — תקנת שבת כו'.

וכענין אשר כו': וארא ה, ת.

ידי שנת' בת"א ד"ה לכן אמור, וי"ל להיות כי ז"א בעתיקא אחיד ותלי' לכן ע"י מי החכ' יכולי' להתעלות לשרשן האמיתי שהוא ע"י, שמה שהמדות מקבלי' מהמוחין זהו רק בחי' הנהגה כמשי"ת אבל עצם המדות הם מע"י כמשנ"ת בת"א בד"ה זכור א"י השבת באורך,

ובד"כ ענין שמו המנורה ומי החכמה המטהרי' את הידים הם ענין אחד שהו"ע בירור והעלאת המידות, ובעבודה בנפש האדם ז"ע בירור ז"מ הרעות כו' כמשנ"ת בד"ה כי נר מצוה בענין ואהבת בכל לכבך שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה' כו', וזהו דכתי' וידו אוחות בעקב, פי' ידו הוא בחי' יו"ד דיעקב הנה היא אוחות את בחי' עקב עשו לבלי יתפשט הלאה כו',

אך צ"ע הלא במנורה נא' ג"כ ובהעלאות אהרן את הנרות שה"ע העלאת ז"מ, ולמה בשם זהו ע"י אור ג"כ ובנטי' זהו ע"י מים לבד, וי"ל שבכדי להאיר האהבה זהו ע"י אור אבא, אבל היד' בכלל הם חיצוניות המדות אינו שי"ך שיאיר בהם בחי' אור כמו אור האהבה כ"א שיומשך ע"י השפעת החסד גשמי במתן גשמי שלא יתכן לכנות זאת בשם אור לכן לא נא' במעלתן כ"א שנוטלי' אותם ומגביהי' לשרשם ששם הוא בחי' אור היינו אור זה"י, ז"ת דע"י, גם י"ל שענין שמו ואור שבמנורה זהו שמו בחי' חכ' בכלל אור וכלי והאור זהו העלאת המדות שגם ב"מ יאיר אור היינו אור ההמשכה שהמשיך במדות מבחי' אור אבא, ובענין נטי' הנה לטהרם מטומאתם די בבחי' מים שלגבי בחי' רקיע כאור יחשב, ועי"ז מתעלים מעין ודוגמא לנשיאת כפי' דאהרן כו',

שנת' בח"א: וא"א נח, א. שם נט, א.

ז"א בעתיקא אחיד ותלי': אד"ז בוחיג רצב, א.

כמשנ"ת בת"א: יתרו עב, סעיב ואילך. שם עג, א.

כמשנ"ת בד"ה כי נר מצוה: לעיל בד"ה זה — אין הענין, ואולי הכוונה להנדבר בד"ה זה והמשכו (כי לא כל ענין שנדבר כתבו אח"כ בהמאמר כו' — ראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' שעט) — ראה לקמן בהוספות. הנחה: מההמשך לד"ה כי נר מצוה ממוש"ק.

ואהבת .. שגם היצה"ר כו': ואתחננו ו, ה ופרשי' שם. משנה ברכות נד, א.

דכתי' וידו כו': תולדות כה, כו.

פי' ידו .. יו"ד דיעקב .. הלאה כו': תו"א וישכ כט, א. וראה גם כשאר המקומות שנשמנו לעיל הערה יעקב .. יעקב.

אך צ"ע כו': הגהה זו נכתבה בכ"ק בני צדי העמוד שם מסתיים הקטע ועפ"ז יוכר וכתוב הקטע. ובד"כ ענין כו'. וצ"ע איה צ"ל מקומו, ואם באמת הוא רק הגהה או אולי צ"ל באיזה מקום בפנים המאמר. גם: חלק מהמבואר כאן — הוא בני קטעים הנ"ל (ע"ש). נא' ג"כ ובהעלאות כו': תצוה ל, ח (ושם (ולכאור' כצ"ל כאן): ובהעלות).

ומעתה יובן ענין הקטרת שבכמה מקומות נא' קטרת אצל נרות כמ"ש
 ובהעלות אהרן את הנרות בין הערב"י יקטירנה, והענין הוא דהנה
 נת' לעיל שענין הנרות הם בחי' בירור וזיכוך והעלאת המדות, שבכלל זהו
 ע"י החכ' כנ"ל, אמנם ענין הקטרת הי'ע בחי' בירורי והעלאת האותיות
 שנפלו במחדו"מ שלא לה' המה ובחי' האותיות א"א להתברר ע"י החכמה כו'
 כי הנה בציור אדם הוא ז' מדות וג' שכלי' וג' לבושי' מח' דו"מ, והנה השכל
 והמדות שייכי' זל"ז כי המדות מתנהגי' ע"פ השכל כמ"ש לפי שכלו יהולל
 איש, פי' יהולל הוא מל' הנהגה שהמדות מתנהגים ע"פ השכל, וגם יהולל
 הוא מל' בהלה נרי שהוא מל' בהירות שזהו ג"כ ע"י השכל שהשכל פועל
 בהמדה בהירות וזיכוך שתהיינה המדות מאירי' כל צרכם המוגבל בהם לפי
 ערכם כ"ח לפום שיעורא דילי', אמנם הלבושי' והחכ' אינם שייכי' זל"ז כמו
 המדות והשכל, שיהי' השכל יכול לפעול פעולתו בלבושי' דמחדו"מ להנהיגם
 כרצונו כמו בבחי' המדות כו' ועד"ז יובן למעלה כו', ולכן בירורי המדות
 הוא ע"פ החכ' דוקא כנ"ל אכן בירורי האותיות דמחדו"מ היינו מה שמחשב
 ומהרהר בהרהורי עבירה שקשין מעבירה (פי' שמטמאין המוחזין כו' כמ"ש
 במ"א) וכן מה שמדבר דברי' האסורי' בדיבור כו' או מה שמדבר בדבר
 האסור, וכ"ש מעשה בפ"מ ח"ו, אינם מתבררי' ע"פ החכ' כלל, ולכן כששאלו
 לחכ' חוטא מה עונשו השיבה הנפש החטאת היא כו' שהרי גם חכ' שבתורה

וענין קשי' מעבירה, הגם כי עבירה בפו"מ היא גרוע מהכל, מ"מ קשה הרהורי
 העבירה שמלפף אותו עד שקשה להסירה מאד, להיות כי המחשבה היא לבוש
 הפנימי להשכל לכן בזה הם קשין מעבירה עצמה, אבל לענין עצם חומר
 העבירה מעשה גרוע יותר,

ומעתה יובן כו': לכללות הענין המבואר כאן בפעולת הקטרת והחילוק בין בירור המדות להאותיות —
 ראה בארוכה בש"א ה, ב ואילך.
 כמ"ש ובהעלות כו': תצוה ל, ח.
 ז' מדות .. דו"מ: ראה תניא פי"ד.
 כי המדות .. כמ"ש לפי כו': משלי יב, ח. וראה תו"א בשלח סו, רע"א. לקו"ת פינחס עז, סע"ד. שה"ש לט,
 סע"א ואילך. וראה גם תניא פי"ו. ובכ"מ.
 מל' בהלה נרי: איוב כט, ג. וראה דרמ"צ ד"ה ענין הלל. ובכ"מ.
 בהרהורי .. מעבירה: יומא כט, א. — כצד הע' בכ"ק — הגהה ע"ז. וענין .. גרוע יותר' (ובאה בשולי
 הע' כאן. ומ"ש שם, שמלפף אותו' — ראה סוטה ג, ב — הובא גם באגה"ת פי"ח). וראה גם תניא פי"א-ב.
 אגה"ק סוסכ"ב. אוה"ת שופטים ע' תתלא ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' שכ. ועוד.
 (פי' .. במ"א): ראה מ"ש בשולי הע' כאן. וראה בהנסמן בהערה הקודמת.
 כששאלו .. הנפש החטאת כו': וי"העמודים לבן השליה רמכ"א (הובא גם בלקו"ש ח"ד ע' 1358). ע"ש
 ואילך. יחזקאל יח, ד. וראה גם סה"מ תרל"ז ח"ב ע' שצב — ב' האופנים שבלקו"ש שם, ובהערות שם (ד.א.
 הכותב שם טה"ד בלקו"ש — בהוצאה השני' כבר תוקן).
 חכ' שבתורה לא אמרה רק .. השוגג כו': הדיוק כאן בפשטות הוא (לא לחכמה, כ"א) שבתורה — שאלו

לא אמרה רק להביא קרבן שזהו פעולה רק על השוגג לבד כו', כ"א ע"י בחי' הקטרת דוקא ע"י יכולי' לברר האותיות דמח' דו"מ, ולכן היו הקטרת מדברי' דוממים כמו הדבור שהוא דומם, ולהבין איך הוא העלאת האותיות ע"י הקטרת, יובן בהקדם ענין ההפרש בין הקדושה לסט"א, שבקדושה הוא עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר, אבל בסט"א הוא י"א כתרין דמסאבותא, והטעם הוא מפני שבקדושה החיות מאוא"ס ב"ה המח' אותם הנה הוא מתאחד עמהן כי איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד בהון, והחיות מלוכש בהן בבחי' פנימיות כו' כמ"ש מזה במ"א באורך, ע' ת"א ד"ה ראה ריח בני, ובהגהות לשם, אמנם לא כן בסט"א החיות המח' אותם י"א להחיותם בבחי' פנימיות, וכת"י ואתה מח' את כולם כו' לכן החיות הנמשך להם הוא בבחי' מקיף לבד, כי אם ה' נמשך בבחי' פנימיות ה' נבלע בהם כמ"ש בהגהות ובדרוש ראה ריח הנ"ל, וז"ע מקיף דלבונה זכה, שהיא זכה בעצם אך שנעשה מקיף להחיות יו"כ דסט"א הנ"ל, ולכן ארז"ל זקף לבנה כו' ויובן זה ע"ד שאנו רואי' ענין השבעת השמות בקבלה מעשיות הגם שאינו יודע כלל ענין השם רק שאומרו לבד, ועי"ז פועל פעולתו כו', ולכן ארז"ל שבשעת החורבן החליף הקב"ה את השרים העליוני' לפי שאנשי ירושלי' היו בטוחי' בהם ע"פ השבעת השמות שיעשו כו' ועד"ז יובן ענין חיות הסט"א מהקדושה שאינו מקבל רק מבחי' מקיף דלבינה הנ"ל לבד, ולכן הם י"א כתרין כו', וזהו שאמר כלב סר צלם כו' כי מאחר שהסיר הקב"ה הצל הוא מקיף דלבנה הנ"ל ממילא לא היו יכולי' לעמוד נגדם, וזהו אומרו וה' אתנו אל תראום, שאינו שייך כלל לירא מחמת תקפם וגובהם של בני ענק כו' מאחר שכל תקפם הוא מהמקיף לבד, וכשסר צילם נתבטל כל תקפם וגבורתם כו' מטעם

לתורה כו'. וכמ"ש בו"ה העמודים שם. וראה גם בהנסמן בטה"מ תשי"ט ע' 187 ובטה"מ תרל"ז שם. וראה לקי"ש שם ע' 1359.

ע"י בחי' הקטרת .. דו"מ: ראה גם לעיל ד"ה מצות ג"ח (וד"ה שמן וקטרת הא') ובהנסמן שם. שבקדושה הוא עשר .. אבל בסט"א כו': ראה תו"א תולדות כ, ב ואילך. לקי"ת שה"ש ז, ד ואילך. טה"מ תקס"ה ע' יח ואילך. ובכ"מ.

והטעם הוא כו': ראה בהנסמן בסמוך בפנים (והערות). וראה גם לקי"ת שם. טה"מ שם. ועוד. איהו וחיוהי כו': הקדמת תקי"ז — ג, ב. הובא ונת' באגה"ק ט"כ. ע' ת"א .. ובהגהות לשם: תו"א תולדות שם. וראה אוה"ת תולדות קנב, א ואילך. שם קנה, א. קנו, א. ועוד.

וכת"י ואתה כו': נחמ"ט, ו. מקיף להחיות יו"כ דסט"א: ר"ת: יו"ד כתרין דסט"א — והמקיף דלבונה זכה היא הבחי' הי"א. ארז"ל זקף לבנה כו': ע"ז מו, סע"א. וראה לקי"ש ח"ז ע' 15 ואילך ובהערה 33 שם. ענין השבעת השמות: ראה של"ה בהקדמת בית ישראל — יד, א. וראה אוה"ת נח ח"ז תת"סו, ב. וראה ח"ז ע' כ"תקסח. ארז"ל שבשעת כו': איכ"ר פ"ב, ה (הובא במרש"י עה"ס איכה שם, ב). וראה גם בשאר המקומות שנסמנו באוה"ת ורא"א שם. סר צלם כו' כי מאחר כו' וה' אתנו כו': שלח יד, ט. וראה דרמ"צ קפ"א, א"ב.

הנ"ל שכל חיותם הוא מאו"מ לבד ולכן הם י"א, והנה בקטרת ה' י"א סממני הקטרת והיינו מפני שע"י הקטרת הקטרת היו מברר"י בחי' יא"כ דמסאבותא, שלכן היו י"א דוקא, והטעם הוא שע"י הקטרת מברר"י חיותם ע"י העלאת האותיות שמתעלים כו' וכמו שבבני ענק אמר כלב סר צלם לכן אל תראום כ"ה בכל יא"כ הנ"ל שע"י שמעלי' האותיות עי"ז נוטלי' כל חיותם מהם, ולכן יש כח בקטרת לעצור המגיפה כמ"ש משה לאהרן קח את המחתה ותן קטרת והלך מהרה וכפר כו' כי ע"י הקטרת נוטלי' חיותם לגמרי, ולכן יש כח בקטרת להעלות גם האותיות דג' לבושי' מחדו"מ ג"כ, וענין הקטרת בעבודה הוא בחי' תפלה ומצוות מעשיות, ומכללם ק"ש שהיא מצוה כללית שהרי נא' וזאת המצוה כו' לעשות בארץ ונא' אח"כ שמע ישראל שהיא חובת הגוף כו' אלא מפני שק"ש היא מצוה כלליות לכן נא' עלי' וזאת המצוה סתם להיותה כלליות כל המצות, וזהו שיש רמ"ח תיבין בק"ש נגד רמ"ח מ"ע, וזהו שמצינו בתפלה כמה א"ב, ושאריו כוונות הרבה שהו"ע העלאת האותיות הנ"ל ולכן ארז"ל מט"ט קושר כתרי' לקונו מתפלתיהם ש"י ולכאו' למה אינו קושר מאותיות התורה שלומדי' בכ"י אלא לפי שע"י התפילה ממשיכי' להיות נמשך יהי רצון, בחי' רצון חדש לרפאות החולי שיומשך לו חיים מחיי החיים וממקור ושורש החיים כו' וכן לברך השנים שיומשך רצון חדש בשינוי המזלות שלמטה ע"י ההמשכה מיי"ג ת"ד, ומבחי' האין שהוא הוא המזל לישראל, כמשנ"ת בלקי"ת בסוף ביאור שבת שבתון וע' בהגהות לד"ה וה' פקד את שרה נת' עוד בעומק יותר, וזהו שבקש דוד תיכון תפילת קטרת לפניך פי' שבקש שע"י התפלה יהי' העלאות האותיות לבחי' אור אור יוד כמו העלאת האותיות שנעשה ע"י קטרת, וממילא יומשך להיות רצון חדש וזה ענין הכתרי' שקושר מט"ט או סנדל כו' וכמשל הכתר שעושי' מאבני טובות כו', כך ע"י שאתיות התפילה מאירי' ע"י עומק הכוונה עושי' מהם

בחי' יא"כ: רית: י"א כתרין.

כמ"ש משה לאהרן: קרח י, יא.

שהרי נא' וזאת .. ונא' .. מצוה כלליות לכן כו': ואתחנן ו, א, שם, ד. וראה סה"מ תרל"ז חיב ע' רפה ואילך. שם ע' תקלג (ובהערות שם) ואילך. וראה גם תניא ספכיה.

שהיא חובת הגוף: ראה אזה"ת דברים (הוספות) ע' אתתקלא ואילך.

רמ"ח תיבין .. נגד כו': ראה וז"א רנג, סע"א. תקי"ז ת"י (כה, ב). זריח רות ע, ד. שריע אדה"ז סס"א ס"ג.

ארז"ל מט"ט כו': ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ח ע' 202.

שע"י התפילה .. יהי רצון כו': ראה לקי"ש ח"י ע' 38 ובהנסמן שם בהערה 9.

כמשנ"ת בלקי"ת: י"כ ע"א, ב ואילך.

וע' בהגהות לד"ה כו': ראה אזה"ת וירא ח"ד תשמט, א. תשנה, סע"א ואילך.

שבקש דוד: תהלים קמ"א, ב.

לבחי' אור אור יוד: ראה סה"ע-חב"ד חיב ע' ריב: רכנ"ד ובהנסמן שם.

שקושר מט"ט או סנדל: ראה הערה הנ"ל דכ"ק אדמו"ר שליט"א.

כך ע"י שאתיות כו': לכאו' צ"ל: כך ע"י שאתיות.

כתרי' לקונו כו', וכן ע"י קיום כל המצות שהם בכלל בג' בחי' מחדו"מ, שיש מצות התלוי' במח' ויש בדיבור, והעיקר במעשה ע"י מתעלי' האותיות שהם דוממים בכלל, וזהו כענין ההפרש בין מרכבת ישעי' ויחזקאל למרכבת זכרי' שישעי' ויחזקאל ראו את המרכבה בשרפי' וחיות ואופנים אבל זכרי' ראה את המרכבה בסוסי', והיינו כי הם בזמן וסמוך לחוה"ב שלא ירדה שכינה היא כנס"י דלעילא כ"כ לכן ראו בהתלבשות הנ"ל, אבל זכרי' שהי' זמן רב אחר החורבן לכן ראה בסוסי', אמנם הנה מעלת הסוס שהוא מוליך את הרוכב למקום שאין החי' והבהמה יכולה להוליך גבוה כ"כ וכמו"כ יובן בענין בירור האותיות שהם ג"כ בחי' סוסי' כו' שע"י בירור והעלאת האותיות ע"י ממשיכי' בחי' יהי רצון כו',

ובכ"ז יובן ענין מה שיוסף אסר מרכבתו בסוסי' דוקא דוגמת מרכבת זכרי', דהנה ממארז"ל במד"ר בראשית פ' ט"ז שכל המ' נק' ע"ש מצרי' לפי שמצירי' כו' וירידת יעקב למצרי' הי' הכנה לכ"ז שהרי אמרו רז"ל במד"ר פ' וישב פ' פ"ו ראוי הי' לירד כו' בשלשלאות כו' וי"ל מפני כי אמרז"ל ע"פ בכל זאת חטאו ולא האמינו בנפלאותיו, שהראה לו כו' לא האמין ולא עלה, לכן אמרו ראוי הי' לירד בשלשלאות כו', ונודע כי מצרי' הי' הכנה למ"ת, וכן האחרון הוא הכנה לגילוי פנימיות התורה, ואיתא בספרי' (ס"ע פי"פ) שיוסף רמו לאחיו ולאביו כל ענין הכרח ירידתם ומ"ת ואיתא במדרש שבעת שנתודע יוסף לאחיו פרחת נשמתן וכשאמר להן גשו

שיש מצות התלוי' במח' כו': ראה בארוכה בסי' חרדים שמחלק המצות לסוגים אלו. כענין ההפרש בין מרכבת כו' ראה גם בסיום קטע הבא. וראה לקראת שה"ש יא, ג (כל הענין אכל בסגנון אחר קצת. ע"ש. ושם יב, ג). סה"מ תקס"ד ע' כד. ועוד. מרכבת ישעי' .. זכרי': ראה ישעי' ה, א ואילך; יחזקאל א, א ואילך. זכרי' ה, א ואילך (וראה ראב"ע שם, ב ומציין לזכרי' א, ח. וראה ראב"ע שם ד"ה ואחריו סוסי'ם). כי הם .. שלא ירדה .. אבל כו': אוצ"ל: כי הם היו בזמן (היינו: ישעי') וסמוך לחוה"ב (ר"ת: לחורבן הבית, והיינו ולאחריו — יחזקאל) כו'. וראה לקראת שם. ולהעיר גם מפני הרדיק לזכרי' א, ח בההפרש בין נבואת זכרי' לשאר נביאים.

בירור האותיות .. סוסי': ראה תרי"א בשלח סג, ד ואילך. לקראת שם. שם לג, ג ואילך. ובכ"מ. ממארז"ל .. שכל המ' נק' כו': כ"ה בב"ר שם, ד — כל המלכיות כו' (ואוצ"ל: ארז"ל .. שכל כו'). ובכ"מ אינו ברור האולי כתוב .. כל הג' (הגליות) כו'. וראה סה"מ תשי"ט ע' 107 מביא מב"ר כל המלכיות ואח"כ גם הלי' כל הגליות.

אמרז"ל ע"פ: תהלים עה, לב. ויק"ר פכ"ט, ב. כי מצרי' הי' .. וכן האחרון כו': אוצ"ל: וכן הגלות האחרון כו'. וראה תרי"א שמות מט, א. נ, ב ואילך. סדור רסג, ג. אה"ת פסח ע' תשסה ואילך. ועוד. ואיתא בספרי' (ס"ע פי"פ): מ"ש במוסגר אינו ברור כ"כ בכ"מ (ואולי הוא: ס"ז או: כו'). וראה ילקוט ראובני ויגש עה"פ מה, ה (בנוגע הגלות). ואיתא במדרש: ב"ר פצ"ג, ח (רק שפרחה נשמתו). תנחומא ויגש ה. וכשאמר להן גשו .. שאה"כ: ויגש מה, ד. שם, א.

אלי חזרה נשמתו, והוא מפני גילוי שכינה כמ"ש בזהר פ' לך לך שנתגלה עליהם מלכא עילאה, ועי"ז חזרה נשמתו, וכמו שמצינו במ"ת שפרחה נשמתו, והו"ע הפשטות הגשמיות שלהן וזהו שאה"כ ולא עמד איש אתו שנתפשטו מבחי' אנושית (וי"ל גם מבחי' איש שגבוה מאנוש, כ"א נתעלו לאצ"י להקראות בשם אדם גימ' מ"ה ע"י שנתפשטה גשמיותו דבי"ע, וענין פרוחה נשמתו י"ל דהנה נודע כי היו מרכבתא תתאה י"ב בקר, ואיתא בת"ז לבושי' תקינת לון דמניהו פרוחין נשמתין היינו נשמות דבי"ע, ומקורן הם י"ב שבטי' י"ב בקר, וע"י גילוי יוסף צ"ע דאצ"י, וע' בלק"ת בד"ה למנצח על השמינית, יוסף יסוד דא"ק, נתעלו ע"ד ששם עלו כו' שבטי' י"ה י"ב ג"א דו"א דאצ"י שנק' אדם וזהו שפרחה נשמתו דבי"ע וחזרה ע"י גילוי שכינה ע"ד שארז"ל ע"פ ובמורא גדול זה גילוי שכינה מל' דא"ס), ולכן אמר להם יוסף והגדתם לאבי את כל כבודי, והיתכן יוסף שהי' מרכבה כל ימיו יאמר להם שיספרו כבודו הגשמי אלא שכבודו הוא כבוד עילאה בחי' מלכא עילאה שנת' בזהר הנ"ל ואת כל אשר ראיתם היינו גילוי שכינה כנ"ל וזהו שא' להם והנה עניכם ראות ועני כו' כי פי המדבר אליכם ע"ד שמצינו במ"ת דכתי' וכל רואי' את הקולת שראו את הנשמע, וכן כאן בהתפשטות הגשמיות ראו את הדיבור כו', וכ"ז הי' לפייסם ולפייס את אביו שירד מצריימה מאחר שזהו הכרח בכדי שיוכל להיות מ"ת, ולהיות כי גם גילוי פנימיות התורה שיהי' לע"ל ניתן במ"ת שהי' בצאת ישראל ממצרי' כמ"ש רש"י ע"פ ישקני

בוהר פ' לך לך: צג, ב (אבל שם אינו מזכיר שפרחה נשמתו וחזרה).

וכמו שמצינו במ"ת: שבת פח, ב.

איש שגבוה מאנוש: ראה סה"ע חכ"ד ערך אדם ע' קנב ואילך. ושי"ן.

אדם גימ' מ"ה: מאו"א א, קטו. (וראה גם לקמן קטע המתחיל והנה). וראה גם סה"ע שם ס"ע קנא ובהערה י 164 שם.

שנתפשטה גשמיותו דבי"ע: כ"ה לכאר בכ"ק — דבי"ע (ולא בבי"ע).

נודע כי היו כו': ראה לקרית בהעלותך לב, א. אה"ת לתהלים (י"א) ע' תפכ ואילך. אה"ת בראשית ח"ב (השמטות) תכו, ב ואילך. ועוד.

ואיתא בת"ז: בהקדמה — פ"א (י"ז, א).

יוסף צ"ע: ר"ת: צדיק עליון. וראה תרי"א תרומה פ, ד. לקרית ראה כה, ד. ועוד.

וע' בלק"ת: תוריע כ, ד ואילך — ענין יסוד דא"ק: ובנוגע ליוסף — שם כב, א"ב.

ששם עלו .. י"ב גי"א: ר"ת: י"ב גבולי אלכסון. תהלים קכב, ד. וראה תרי"א מה, ד. לקרית מסעי צד, א ואילך (ובהנסמן שם). ראה כו, ג. ועוד. וראה לקמן ד"ה לגזור י"ס פ"ד ובהנסמן שם.

שארז"ל ע"פ: תבא כו, ח. ספרי (והגדה ש"פ).

והגדתם .. כבודי: ויגש שם, יג.

ואת כל .. דאיתם: המשך הכתוב — ויגש שם.

והנה .. אליכם: שם, יב (ושם: עיניכם .. ועיני).

במ"ת דכתי': יתרו כ, טו (ושם: וכל העם רואים. ואולי כצ"ל כאו). מכילתא עה"פ. וראה סה"מ תרכ"ט ע' קצח. לקר"ש ח"ו ע' 120 ואילך. ועוד.

ע"פ ישקני: שה"ש א, ב.

ספר תרל"ה — חלק א — לה

מנשיקות פיהו כו' לכן אטר מרכבתו בסוסי' להורות על מרכבת זכרי' שלא די בהתלבשות המרכבה דישעי' ויחזקאל כ"א ע"ד זכרי' שראה בסוסי' ומ"מ ע"י התורה והעבודה דכתי' כי תרכב על סוסך אותיות התורה והתפלה ע"ז יתעלו בעילוי אחר עילוי שיומשך מבחי' יהי רצון עד למטה מטה כו'.

וביאור הענין הנה כתי' כי תרכב על סוסך מרכבתך ישועה, ולהבין שורש ענין הסוסי' והרכיבה שלמעלה, הנה ארז"ל כלילה מאי קעביד רוכב על כרוב קל שלו ושט בח"י אלף עולמות, והן בחי' ח"י ברכאן דצלותא שהן בחי' ח"י חוליות השדרה, שבהן נמשך מוח החכמה לירכים ורגלים לפי שהחוט מגיע עד גיד הנשה, וג"ה מתפשט בירכים ורגלים, ולכן כל הכורע כורע בכרוך שבכרכה ראשונה שהכריע היא כפיפת הראש דהיינו המשכת החכ' ע"י שכופף ראשו עם בחי' חכמתו שבו, אלא שהח"י ברכאן הם באצ"י והם ע"י הנשמות שהעלאתן ביום, משא"כ המלאכי' שירתם ומזונם הוא כלילה דוקא כדכתי' ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה אלו המלאכים, וחק לנערותיה אלו ההיכלות שבע הנערות הראויות לתת לה, ולהם נמשך במספר ח"י אלפין, להיות כי רכב אלקי' רבותי' אלפי שנאן א"ת שנאן אלא שאינו, ונשאר מספר ח"י אלף, והיינו שמתחלק לח"י אלף מיני השגות לכל חד לפום שיעורא דילי',

שלא די בהתלבשות כו': ראה סיום קטע שלפניו ובהנסמן שם.
דכתי' כי .. אותיות כו': חקיק ג, ח. וראה לעיל שם ובהנסמן שם.
וביאור הענין כו': בצד הע' בכת"י (ואינו ברור אם הוא כ"י): ביאור דיביאו לבוש. והכוונה, דמכאן (מתחיל משורה הבאה) עד קרוב לסיום המאמר (שאינו רץ כ"כ כמו הסוסי' כו') ישנו בחו"א מג"א צא, ד (כמעט בלשונו). וראה גם ש"א הנסמן בסמוך.
בשולי הע' בכ"י (וקאי לכאן) על סוף קטע שלפניו, או לתחלת קטע הנוכחי: סוסך תורה צ"ע אך י"ל זהו קו האמצעי הנמשך ע"י הקטרת הקטרת. ויל"ע הכוונה.
ארז"ל כלילה .. עולמות: ע"ז ג, ב.
כרוב קל: ע"י לקרית להאריז"ל ישעי' רסי"ט. שער הפסוקים שם. ע"ח שער ט"ל דרוש יג. ובד"א — ש"א ד"ה יביאו לבוש (ס, א ואילך). אמ"ב שער הק"ש ספ"א ופ"ג. אוה"ת שמות ע' נד. ועוד.
ח"י ברכאן .. לפי .. ורגלים: ברכות כח, ב. זח"א רטו, ב. ח"ג רכט, א. רנה, סע"ב. פרדס שער הנשמה פ"ח. וראה לקרית בלק ע, ד ואילך. אוה"ת שמות שם. ועוד.
שבהן .. החכמה: ראה לקמן ד"ה ע"כ קראו .. פורים קטע והנה אחר — קרוב לתחלתו (מתו"א מג"א (הוספות) קכב, ד. ועוד), ובהערה שם ד"ה, והחוט .. ממוח הדעת.
כל הכורע כו': ברכות יב, סע"א. זח"ג רכט, א.
וחקם .. לביתה .. אלו ההיכלות שבע כו': משלי לא, טו. וראה אוה"ת נ"ד עה"פ (ע' תרמה).
שבע .. לה: אסתר ב, ט. וראה בהנסמן בהערה הקודמת.
רכב .. שנאן .. שאינו: תהלים סח, יח. ע"ז ג, ב. וראה גם תו"א יתרו עב, א.
לכל חד .. דילי': ע"ד ל' הזהר — ח"א קג, ריש ע"ב.

והנה המשכה והשפעה זו היא בבחי' כרוב כרביא היינו בחי' אדם, אלא שפני אדם הוא אפי רברבא, וכרוב הוא אנפי זוטרי, וביאור ד"ז הנה אדם הוא ש' מ"ה שהמילוי הוא באלפין, ונודע כי תמונת האלף הוא יו"ד וא"ו יו"ד דהיינו וא"ו המחבר בחי' יו"ד עילאה עם יו"ד תתאה, כענין עושה שלום במרומיו כו' והיינו ע"י בחי' ביטול הנמשך להם, והנה אנפי רברבי הוא שנמשך מבחי' מוחין יותר שזהו ההפרש בין גדול לקטן שלפי שכלו יהולל איש כנודע, והמוחין הם בחי' ביטול הנמשך לו, ולכן זקן מיושבת דעתו עליו מפני שיש לו בחי' ביטול יותר, משא"כ בחור יש לו רתיחות הבחרות מפני שלא נמשך בו בחי' ביטול כ"כ, וז"ע אנפי זוטרי והוא בחי' מט"ט שנק' נער כו' ובבחי' כרוב זה נמשך שפע בחי' אלף עלמין, והנה כתי' רכב אלקי' רבותים כו' אד' במ סיני בקדש כו' כלומר כשם שנמשך בבחי' מלאכי' בחי' אלף עלמין כך נמשך ג"כ בבחי' סיני בקדש להיות המשכת אלקות בבחי' עשיי' גשמיות בתורה על הר סיני והמשכה זו היא בבחי' סוסי', סוס בגימ' ב"פ ס"ג, שהוא מש' ס"ג שהוא למעלה מש' מ"ה כי כדי להמשיך אור בעשיי' גשמיות מוכרח להיות הארה מלמעלה מעלה כמשל האבוקה שמארת למרחוק, והיינו גבורות הסוס לרוץ למקום שאין הרוכב יכול להגיע שם וריצת הסוס גדולה מריצת אדם הוא בחי' הכרוב הנמשך במלאכים שאינו רץ כ"כ כמו הסוסי' כו', והנה שעבוד מצרי' הי' הכנה למי'ת, ויעקב מפני שלא רצה לעלות בסולם ראוי הי' לירד בשלשלאות אמר הקב"ה בני בכורי הוא ואני מורידו בבזיון כו' אלא הריני מושך את בנו לפניו והוא יורד אחריו על כרחו שלא בטובתו, ויוסף הוריד את השכינה למצרי' מדכת' והי' ה' את יוסף, ולכן כשעלה לקראת ישראל אביו אסר את מרכבתו בסוסי'

כרוב כרביא . . . אלא שפני אדם כו': תגיגה יג, ב. וראה אוה"ת תרומה ע' איתנא ואילך.
 אדם . . . באלפין: פרדס שער ערה"כ פ"א ערך אדם. וראה גם זח"א שם.
 כענין עושה שלום כו': איוב כה, י. תנחומא ויגש ד. וראה גם לקמן ד"ה וזה אשר תעשה פ"ג.
 ע"י בחי' ביטול הנמשך להם: בצד הע' בכ"ק: צ"ע. ויל"ע הר"ת והכוונה. ואולי הוא, ד"ע, והכוונה שהוא הביטול דד"ע.
 שלפי שכלו כו': ל' הכתוב — משלי יב, ה. וראה גם לעיל קטע המתחיל ומעתה יובן (בתחלתו) ובהנשמן שם.

זקן . . . עליו: סוף קנים. זח"ג קכה, ב.
 בחי' מט"ט . . . נער: יבמות טז, ב. זח"א צה, ב. ועוד.
 והנה כתי': נסמן לעיל.
 סוס . . . ס"ג שהוא כו': ראה גם תרי"א מג"א צו, סעי"ב ואילך. ועוד.
 כמשל . . . למרחוק: אוצ"ל: שמאירה למרחוק. ובתרי"א מג"א שם: כמשל האבוקה הנ"ל — היינו לעיל שם (צא, רע"ג. ע"ש).
 כ"כ כמו הסוסי' כו': ע"כ הוא מתרי"א מג"א — ראה לעיל הערה, וביאור הענין כו'.
 מצרי' . . . למי'ת, ויעקב . . . בטובתו: ראה לעיל תחלת הקטע ובכ"ז יובן. ושי"נ.
 והי' . . . יוסף: וישב לט, ב.

להורות לו על האותיות שנק' בשם סוסי' שבם נמשלי' אותיות התורה, וגם
אותיות התפלה שגם לאחר חורבן הבית הנה ארוז"ל אין לו להקב"ה בעולמו
אלא ד"א של הלכה, ור"א ור"א"ס הוי מצלי הכי דגרסי להיות כי ב' בחי' אלו
דתורה ותפלה הם הם הליכות עולם מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט כו',

בס"ד

להבין בתוסי' ביאור שורש ענין המרכבה שאסר יוסף צ"ע מרכבתו לעלות
לקראת ישראל אביו גושנה שהי' בסוסי' דוקא כמו שפי' רש"י ז"ל,
דהנה סיוס הפסוק הוא וירא אליו (יוסף נראה אל אביו, רש"י) ויפול על
צואריו ויבך על צואריו עוד, וארוז"ל וכן פי' רש"י ז"ל אבל יעקב לא נפל על
צוארי יוסף ולא נשקו ואמרו רבותינו שקרא את שמע, ולכן לא הפסיק כו',
ולהבין זה צ"ל ענין הק"ש שיש בה ב' בחי' מס"נ הא' הוא למס"נ באחד,
והב' הוא בכל נפשך שארוז"ל במשנה ס"פ בתרא דברכות אפי' נוטל כו',
ובינתים מפסיקי' בפסוק בשכמל"ו, ונודע מארוז"ל במד"ר שכשאמרו השבטי'
ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו אלא אחד אמר יעקב
בשכמל"ו, ולכן אומרי' זה בק"ש הגם כי לא אמרו משה, רק שאומרי' בלחש
כידוע הטעם בדרוז"ל כו', ולכאוי' צ"ל מה"ע ב' מס"נ, וכ"ש לפי מ"ש בספרי'
שמחסד ה' עלינו מקבל מס"נ שבכח כמו מס"נ שבפועל אי"כ למה ב' מס"נ

ארוז"ל .. הלכה .. הכי דגרסי: ברכות ח, א (ולכאוי' צ"ל: היכא כו').
הליכות עולם: לי הכתוב — חבקוק ג, ו.
מלמעלמ"ע ומלמטלמ"ט: ראה אנהי' פי'. ועוד. וראה סה"מ ש"ת ע' 66.

שפי' רש"י ז"ל: עה"פ דואסור יוסף (רד"ה הקודם) — ויגש מו, כט.
סיוס הפסוק: הגיל.

וארוז"ל: מדרש אגדה עה"פ. וראה בהנסמן בתוי"ש עה"פ אות קעו.
הק"ש .. ב' בחי' מס"נ: ראה לקו"ת ויקרא ג, א ואילך. ועוד. וראה סה"מ תרל"ז ח"ב (אותו התוכן דתחלת
ד"ה זה — עד, למה ב' מס"נ כו"י) ע' שג"ד.
מארוז"ל במד"ר .. הטעם בדרוז"ל: כ"ר פצ"ח, ג, פסחים נו, א. שו"ע אדה"ז סס"א סי"ג. וראה קונט' עה"ח
פ"ט. סה"מ הגיל ע' תטז ואילך ובהנסמן שם.
מ"ש בספרי': הובא במחזור קה"ת (משליה) כאמירת, שמע"י שבסיוס תפלת נעילה.

בקריאה וזמן אחד, אך הוא דכתי' הודו על ארץ ושמי' וירם קרן לעמו, פי' הודו הוא בחי' זיו והארה, וכמו קרני הוד דמשה שהי' זיו והארה מקלסתר פנים דמשה, וכן מאור השמש נראה לפעמי' כעין קרני הוד, ועד'ו יובן למעלה שעל שמים וארץ אינו מאיר כ"א הודו הוא בחי' זיו לבד, וג"ז הוא בבחי' סובב ומקיף לבד כמ"ש על ארץ ושמי' על היינו בבחי' מקיף הוא ההוד היינו בחי' הזיו כו', אבל וירם קרן לעמו להיות כי ישראל עם קרובו פי' ע"ד שנת' במד"ר פ' ואתחנן אשר הם קרובים לאלקי' לא נא' כ"א אשר לו אלקי' קרובי' כבי' ש' אלקי' קרוב לישראל וכאן נא' עם קרובו י"ל מפני שקאי על ש' הוי' כמ"ש יהללו את ש' הוי' כי נשגב כו' הודו כו' וע"ז אמר עם קרובו מפני כי ש' הוי' הוא שם העצם וגם שמו הגדול שעד שלא נברה"ע הי' הוא ושמו בלבד, הוא ג"כ ש' הוי', לכן לגבי ש' זה נא' עם קרובו, אבל מ"מ הנה עם זו הם קרובי' אליו לכן ע"י שהרים קרנם כמ"ש וירם קרן לעמו הנה ע"י בחי' עבודתם יכולים להגיע לבחי' רוממות קרן הנ"ל שגבוה הרבה מבחי' הזיו שעל ארץ ושמים הנ"ל,

וביאור הענין, הנה נת' בזהר שיש ב' בחי' מרכבה, מרכבתא עילאה ומרכבתא תתאה, פי' מרכבתא תתאה היא בחי' מרכבת שרפי' חיות ואופנים שהם בחי' מרכבה דבי"ע, ומרכבתא עילאה הוא כמארז"ל אמר ר"ל האבות הן הן המרכבה, ונודע ממארז"ל שאין קורין אבות אלא שלשה אי"י לבד, והם ג' בחי' חגיגת, אבל השבטי' היו מבחי' מרכבתא תתאה שלכן היו

אד הוא: אוצ"ל: אך הענין הוא.

דכתי' הודו כו': תהלים קמח, יג.

פי' הודו .. והארה: ראה לקרית אמור לא, ג ואילך. מטות פא, א ואילך. וראה גם שם שה"ש ת, א ואילך. ועוד.

קרני הוד .. פנים דמשה: תנחומא ס"פ תשא (לו). וראה גם זחיג רכג, ב. ועוד.

וג"ז הוא .. כמ"ש כו': תהלים שם. וראה בהנסמן לעיל בסמוך.

וירם קרן לעמו .. ישראל עם קרובו: תהלים שם, יד. וראה סדור טז, א ואילך. וראה גם אוה"ת נ"ך (חי"ב)

ערי"פ ע' א"ט ואילך.

במד"ר פ' ואתחנן: פי"ב, יד"טו (בסגנון אחר). וראה סה"מ הנ"ל ע' תקמ ובהנסמן שם. וראה גם אוה"ת

שם.

לא נא' כ"א כו': ואתחנן ד, ז.

י"ל מפני כו': ראה לקרית שלח מ, ד (הובא בטה"מ שם ריש ע' שג).

הוי' הוא שם העצם: פרדס שי"ט פ"א.

שמו .. שעד שלא כו': פרד"א פי"ג. וראה גם בהנסמן לעיל ד"ה השמר לך הערה, עד שלא .. ז.

נת' בזהר שיש ב' כו': ראה בהנסמן בטה"מ הנ"ל ע' תיז.

כמארז"ל אמר ר"ל: ב"ר פמ"ז, ה. פפ"ב, ה. וראה זחי"א ר"י, ב. ת"א יתרו עב, ב ואילך. ועוד.

ממארז"ל שאין קורין כו' אבל כו': ברכות טז, ב. וראה ת"א ורא נה, א ואילך. לקרית במדבר ג, א ואילך.

ועוד.

י"ב שבט"י כמנין י"ב בקר שעשה שלמה שהם דוגמת המרכבה דבריאה שהים הוא מ' דאצ"י עליהם מלמעלה, ולכן אמרו ליעקב כשם שאין בלבך כו' כך אין בלבנו, כך בכף הדמיון, להיותם רק בחי' מרכבתא תתאה דבריאה לבה, משא"כ יעקב הי' מבחי' מרכבתא עילאה דאצ"י, והנה יוסף לא נחשב בי"ב שבט"י כ"א מנשה ואפרים היו בי"ב שבט"י, ויוסף עצמו מצינו לפעמי' שכל ישראל נק' על שמו כמ"ש נוהג כצאן יוסף, והוא בחי' הגילוי דיעקב כמ"ש אלה תולדת יעקב יוסף, שלכאור' הי' צ"ל אלה תולדת יעקב ראובן, אלא כי פי' תולדת היינו גילוי ויוסף הי' הגילוי של יעקב, שהי' מרכבה לבחי' צדיק יסוד עולם כנודע כו', והגם כי יוסף לא נחשב במרכבתא עילאה דאבות שהרי אין קורין אבות אלא שלשה, מ"מ מצינו לפעמי' שנכלל עם האבות שהרי ג' רגלים הם נגד ג' אבות, אברהם פסח לוי ועשי עוגות היינו מזה שבועות יצחק מ"ת בקול השופר מקרן שמאל דאילו של יצחק, יעקב סוכות כמ"ש ויעקב נסע סוכתה, ושמע"צ הגם כי זהו בכלל חה"ס, מ"מ לענין פז"ר קש"ב נחשב רגל בפ"ע, וזהו מדריגת יוסף שהוא בחי' רביעאה לנהורין עילאין דחג"ת, והיינו בחי' יסוד, שע"י יושפע למל', ע' בד"ה ביום השמיני עצרת, דפז"ר קש"ב, (ר"א) וכמ"ש בזהר ע"פ ונסכו רביעית ההין יין שזהו מדריגת יוסף שהוא רביעי לנהורין עילאין הם ג' אבות כנ"ל, וכענין תלדות יעקב יוסף, והם ב' ואוין וא"ו רברבא וא"ו זעירא, כי א"א לומר במבטא וא"ו אם לא יאמר גם וא"ו השני שהוא מילוי וא"ו הראשון, וז"ע יעקב ויוסף, והיינו כי יעקב הוא בחי' בריח התיכון המברית מן הקצה אל הקצה, בחי'

י"ב שבט"י .. שעשה שלמה שהם כו': מ"א ז, כה. וראה גם בהנסמן בדי' ויאסור קטע וככ"ז יובן. אוה"ת שמיני ע' לג ואילך. ועוד.

ולכן אמרו ליעקב: ראה בתחלת דיה זה. ושי"נ.

יוסף לא נחשב .. כ"א כו': ראה ויחי מח, ה. ועוד.

נק' על שמו כמ"ש: תהלים פ, ב. וראה פרשי' ומצויד שם — הובא ונת' בלקו"ש חיה ע' 239, 241 ואילך. כמ"ש אלה כו': וישב לו, ב. וראה גם בהנסמן לקמן. לקו"ש שם הערה 17: ע' 249 ובהנסמן שם.

שלכאור' הי' צ"ל: ראה אדר"ג ספ"ב. אוה"ת וישב רסט, א. ויחי שצה, א.

מרכבה לבחי' צדיק כו': ראה דיה הנ"ל שם ובהנסמן שם.

ג' רגלים .. ג' אבות כו': ראה טווא"ח סתי"ז. מנורת המאור ח"ב הל' ר"ח בשם ר"י בן הרא"ש. ובדא"ח — ראה לקו"ת במדבר יד, ג. פינחס עו, ב. ר"ה נח, א. ועוד.

לוי ועשי עוגות .. מצה: וירא יח, ו ובפרשי' שם.

מ"ת בקול השופר מקרן כו': יתרו יט, טו. שם, יט. וראה גם פרשי' שם, יג.

כמ"ש ויעקב כו': ויצא לג, יז.

לענין פז"ר .. נחשב כו': ר"ה ד, ב. ושי"נ.

בדי' ביום .. (ר"א): ראה אוה"ת שמע"צ ע' איתשצג.

וכמ"ש בזהר ע"פ: פינחס כח, ז (בשינוי). זח"ג קסב, ב (וראה נצו"א שם).

ב' ואוין כו': ראה אוה"ת וישב רסת, ב ובהנסמן שם. ובכ"מ.

יעקב .. בריח התיכון כו': ל' הכתוב — תרומה כו, כה. זח"ג קפו, א. וראה תו"א ויצא כג, א. ועוד. וראה גם בהנסמן בסה"מ תרל"ז שם.

ת"ת, ועכ"ז זהו עדיין למעלה באצי, וכדי שיומשך במל' לצורך ההמשכה
בבי"ע זהו ע"י יוסף דוקא,

בס"ד שה"ש ד' וא"ו

עד כו' אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבנה, וארוז' במד'ר במקומו
אר"ל בשעה שמל יהושע את בני העמיד להם ערלותיהם גבעה וזרחה
עליהם חמה והתליעו, ועלה ריחן לפני הקב"ה כריח קטרת סמים וכריח
קומץ של לבונה שע"ג אישים, כאותו שעה א' הקב"ה לכשיבואו בניהם של
אלו לידי עבירות ומעשים רעים אני נזכר להם ריח זה ומתמלא עליהם
רחמים והופך להם מדת הדין למדת הרחמי' מה טעם אלך לי אל הר המור
ואל גבעת הלבונה. וצ"ל מה שמדמה הערלה לקטרת וקומץ של לבונה, והנה
נודע ממארוז'ל במשנה שמל ולא פרע כאילו לא מל, אך עור הפריעה א"צ
לחתוך כ"א לפרוע ולגלות, ונודע כי ערלה ופריעה הם נגד ד' שני ערלה
שג' שנים ערלי' לא יאכל כלל להיותם נגד גק"ה לגמרי שא"א להעלותם,
אבל שנה הד' הוא נטע רבעי שמחללי' על מעות כו' והיינו שזהו נגד ק"נ
שנק' להט החרב המתהפכת שיכולי' להפכה שתוכלל בקדושה כו', ועד"ז הוא
במילה שהערלה צריכי' לכרות ולהעבירה לגמרי, ועור הדק הוא עור
הפריעה א"צ להעבירה לגמרי כ"א שפורעין אותה שלא תכסה ותסתיר על
אות ברית קדש, והיינו שע"י העבודה ובירורה יכולה להיות נכלל בקדושה
להיותה בעצם זכה עדיין רק שזהו הממוצע להוביל ההשפעה גם לגק"ה

וכדי שיומשך כו': ראה אה"ת שם ובד"ה שלאחריו, ובהנסמו שם. ועוד.

עד כו' הלבנה: בשה"ש שם: הלבונה.

ממארוז'ל במשנה: שבת פ"ט מ"ו (קלו, רע"ב. הובא ביריד סרס"ד ס"ד).

ערלה ופריעה . . . נגד ד' שני ערלה: ע"י באוה"ת לך תשכד, ב.

שג' שנים ערלי' . . . נגד גק"ה: קדושים יט, כג. וע"י לקרית קדושים כט, ג (ובהנסמו שם). ל, א"ב. אוה"ת
קדושים ס"ע קלח ואילך.

שנה הד' . . . ק"נ: לקרית ואוה"ת שם.

שמחללי' על מעות: ברכות לה, א.

ק"נ . . . הממוצע . . . להט החרב כו': ע"י באוה"ת מטות ע' אישפד.

להט החרב המתהפכת: בראשית ד, כד.

ועד"ז הוא במילה: ע"י בדרמ"צ מצות מילה (בתחלתו).

שפורעין אותה שלא תכסה כו': בתיבות אלו מתחיל ע"י חדש בכ"ק, וכריש הע' בכ"ק — בהיפוך הגליון
(ולכא"ו שייך למ"ש לקמן בסמוך): ביטול הנבראי י"ל ע"ד ביטול הגוף לחלק הנפש המח' אותו.

ספר תרל"ה — חלק א מא

כו', ולכן נק' להט החרב המתהפכת שמתהפכת לכאן ולכאן ע"י מעשה התחתונים כו', וביאור הענין דהנה כתי' שפתי חכמי' יזרו דעת ולב כסילים לא כן, ופי' במד'ת מזמור א', שפתי חכמי' יזרו דעת על יחוד דק"ש שממליכי' למקום תמיד ומיחד'י שמו ערב ובקר, ולב כסילים לא כן אלו שאומרי' טומטם הוא העולם, ולפי הענין צ"ל שענין טומטם הוא העולם הוא היפך ק"ש, שבק"ש אומרי' הוי' אחד, היינו הגם כי נתהוו ז' רקיע' וארץ וד"ר מ"מ הם בטלי' לגמרי לאלף הוא אוא"ס ב"ה אלופו ש"ע, אבל הכסילי' שאו' טומטם הוא לא כן שאומרי' עזב ה', רם כו' הוי', שמפרידין ש' הוי' מש' אלקי' שז"ע קיצוץ ופירוד וגם בש' אלקי' שברא בבחי' כח הפועל בנפעל ג"כ אינם מאמינים בחידוש העולם כו' וז"ע טומטם שאינו ניכר בין זכר לנקיבה, והיינו משפיע ומקבל הוי' ואלקי' וכל' הגמ' חיצים זכרי' חיצים נקיבות, וכשאו' רם כו' על השמי' כבודו ששם יש גילוי אלקות, אבל למטה הוא העלם והסתר גמור, ועזב ה' את הארץ שאינם מאמינים בהשגחה פרטית, ואיך שמחדש שבכ"י תמיד מחדש מע"ב כו',

וענין שקורא אותם במדרש תילי' מינים זהו י"ל שהוא כמארז"ל בסנהדרין א"ל ההוא מינא לאמימר, מפלגך ולעילא כו' ומפלגך ולתתא, שמחלק כו' וזש"ה ועם שונים אל תתערב מי שאומרי' ב' רשויות ח"ו שמי שברא טוב לא ברא רע, והם הכופרי' בחידוש העולם, והיינו שמלבד שמפרידי' בין ה' ואלקי' במה שאו' רם כו' שזהו כענין חטא דור הפלגה, אלא שגם בהשפעת ש' אלקי' שבגימ' הטבע ג"כ אינם מאמינים כ"א מחזיקי' בדיעות הכוזבות

שפתי חכמי' . . . כן: משלי טו, ז. וראה גם לקמן בביאור לדיה ע"כ קראו.
במד'ת מזמור א': פ"סקא כא.
עזב הוי': לי הכתוב — יחזקאל ה, יב, ט, ט.
רם כו' הוי': תהלים קיג, ד. ועי' בסידור חי"ב רלז, ב. לקרית שה"ש מ, ב ואילך. דרמ"צ סדיה הלל.
חיצים זכרי' . . . נקיבות: לי הגמרא — סוכה יב, ב.
ואיך שמחדש . . . מע"ב כו': כ"ה בגוכ"ק בסנים. ובשולי העמוד הקודם, בכ"י" (במקום, שבכ"י). ולכא"ו — מיותר, מחדש"ה ה"ב, ואולי בתחלה רצה לכתוב, ואיך שמחדש בכ"י תמיד מע"ב כו', ורצה לשנות ל, ואיך שבכ"י תמיד מחדש מע"ב כו', וצ"ע.
שמחדש כו': גוסס ברכת יוצר.
במדרש תילי': מזמור א' הנ"ל — אבל לא הובא לעיל לשון זה.
בסנהדרין . . . ולתתא: סנה' לט, א. ושם, אמגושא" (במקום, מינאי), אבל ראה חדא"ג מהרשי"א שם.
ועם . . . תתערב: משלי כד, כא (ושם: עם. אבל גם בסוטה כב, א (ועוד): ועם). וראה אה"ת נ"ך ח"א ע' תרכו. חי"ב ע' איכ.
ב' רשויות ח"ו: עי' בסנה' שם. ועי' בלקרית שה"ש לה, ג ואילך.
חטא דור הפלגה: עי' באה"ת במדבר ע' א"רד. נ"ך חי"ב ע' אי"ט. מקומות דלקמן הערה, ובדיה וארא".
ועי' תרי"ח נח ע"ה, ג.
אלקי' שבגימ' הטבע: פרדס שי"ז פ"ד. שעה"ה"א פ"ו. בהנסמן לקמן בביאור לדיה ע"כ קראו.

שממינים בקדמות העולם שכבר הרחיקו דיעה זו גם חכמי האומות כנודע, ובאמת לאמיתו הנה גם טבע הוא אלקות הנשפע מיחוד ש' הוי' ושם אלקי' כמ"ש הח"צ בתשובה כמדומה תשו' י"ז שטבע הו"ע ניס"י תכופי', רק שמלוכש בדרכי הטבע, וה"ז נמשך מיחוד הוי' ואלקי' או יחוד הוי' אד', ובכלל נק' ש' שדי כי הנה בכלל יש ב' מיני הנהגות הא' הוא הנהגה הנמשכת מש' הוי' שהו"ע ניס"י נגלית שיוצאי' מדרכי הטבע לגמרי כמו קרי"ס (והמזן והשליו במקומות ההם לדעת הרמב"ם במ"נ) והב' הוא ניס"י נסתרי' שמלוכשי' בדרכי הטבע כמו נס דאסתר שהי' מלוכש בדרכי הטבע, שמאהבת אסתר היתה מפלת המן כו' עכ"ז הנה הנהגה זו ג"כ נראה שהוא נס נפלא רק שהוא מלוכש בהנהגת הטבע, וזה נמשך מיחוד הוי' אד' או אלקי' שבגימ' הטבע, שגם בטבע יהי' נס שענין הנס עצמו הוא שלא כדרכי הטבע היינו מבחי' ש' הוי' והיותו מלוכש בטבע זה מורה על הארת ש' הוי' בש' אלקי' עי"ז נמשך גם בטבע שיהי' נס, וזהו שהי' ניס"י הרבה בבהמק"ד כמארו"ל במשנה ה' פ"ה דאבות עשרה ניס"י נעשו לאבותינו בבהמק"ד, והיינו מפני כי גדול הוי' בעיר אלקינו, שירושלי' היא בחי' עיר אלקינו והבהמק"ד נק' מגדול כמ"ש כמגדל דוד כו' בנוי לתלפיות שהיא התל שעליו עמד הבהמק"ד שהכל פונים אליו להתפלל דרך ארצם והתל ההוא, וכת"י מגדול עוז ש' הוי' בו ירוץ צדיק שקאי על בהמק"ד, ובפרטיות הוא ארון הברית והיכל גם לוחות העדות וארון כו' וכמ"ש במ"א ע' בבה"ז על מאמר אלה תולדת נח, שלא נדפס, וכד"ה וארא, דדור הפלגה, ועי' יחוד הוי' אד'

שכבר הרחיקו... חכמי האומות: ראה בלקורת שהיש מ, ב. ועי' בכ"ז בספרי-חכ"ד ח"ב ע' רעג. ועי' מר"ג ח"א פ"ד וח"ב פ"ג ואילך.

כמ"ש הח"צ... כמדומה כו': והוא בתשובה י"ח (וכדלהלן בגוף המאמר).

מיחוד הוי'... אד': ראה שעה"ה"א פ"ו וד' (פב, סע"א ואילך). וראה אוה"ת אחרי ח"ב ע' תקסד.

ב' מיני הנהגות... נס דאסתר: עי' בש"א נס, ב. אוה"ת שהיש ע' רצו ואילך. ועי' פיה"מ מה"ב צב, ד. ניס"י נגלית: אוצ"ל: ניס"י נגלים.

לדעת הרמב"ם במ"נ: ראה שם ח"ב פכ"ט.

שמאהבת אסתר: להעיר מפתחתא דאסתר ט. וראה תו"א מג"א צג, סע"ג ואילך. צט, סע"ד ואילך.

בהנסמן בהערה הבאה. ועוד.

עכ"ז... מלוכש כו': ראה תו"א שם. סה"מ תקס"ה ס"ע שסט ואילך (נ"ב ב'). שם ע' שעז ואילך (נ"א א').

כ"א"ה"ז להצ"צ ע' שטו ואילך. ועוד. וראה גם לקמן קטע והנה כתשו'.
גדול... אלקינו: תהלים מח, ב. ועי' ברשימות הצ"צ (י"א) לשם.

והבהמק"ד נק' מגדול: ראה בסמוך.

כמגדל... לתלפיות: שהיש ד, ד. ברכות ל, א. אוה"ת עה"פ ע' תח. נ"ך ח"א ע' קמד. ח"ב ע' אטז.

להתפלל דרך ארצם: ע"ד ל' הכתוב — מ"א ח, מה. ועי' ברכות שם.

מגדול... הוי' כו': משלי יח, י. ועי' באוה"ת נ"ך שם.

ובפרטיות הוא: ראה ברכות שם. אוה"ת שהיש ס"ע תטז ואילך. נ"ך ח"ב שם ואילך.

ובד"ה וארא. דדור הפלגה: אולי הכוונה לד"ה וארא שבאוה"ת שמות ח"ז ע' בתקמט: בתקסג — ראה שם ע' בתקנב ואילך: בתקסז ואילך. וראה ד"ה זה דחקע"ב (ראה אוה"ת שם ע' בתקנז).

שהי' בבהמקד כמ"ש והוי' בהיכל קדשו, היכל בגימ' אד' עי"ז נעשו ניסי' לאבותינו, אמנם בהם הי' שהיו יוצאי' מדרכי הטבע כמו מה שלא הסריח בשר הקדש או מה שלא נצח הרוח את עמוד העשן שהי' מתמר ועולה או עומדי' צפופין ומשתחווין רוחים, וכדומה שזהו מצד גילוי ש' הוי' שהרי גם ב"ש הי' מאיר בו ה' אחרונה של ש' הוי', אבל ענין ניסי' נסתר' עקרון מש' שדי, אמנם גם בש' שדי יש ב' בחי' הא' הוא ש' שדי שאמ' רז"ל שאמר לעולמו די הוא בחי' הגבלה והיינו בחי' טבע, ולדעת התשו' ח"צ הנ"ל שגם טבע הוא ניסי' תכופי' י"ל שגם כדי י"ל ע"ד די מחסורו שארז"ל אפי' סוס לרכוב עליו או ע"ד מ"ש והריקותי לכם ברכה עד בלי די שארז"ל עד שיכלו שפתותיכם מלומר די, ואמנם ש' שדי שנתגלה לאברהם ע"י המילה זהו כמארז"ל שדי באלקותי לכל ברי' פי' שגם אם מצטרך לנס יכול להיות נמשך מבחי' זו גם נס ג"כ.

ש' שדי שא' לעולמו די, כח המגביל עדימ' שלא יתפשטו הרקיעי' הלאה, ויש בכלל די זה גם די מחסורו, שהגם שצריכי' ליתן בויתור אפי' סוס לרכוב כו' עכ"ז זהו מוגבל, וכן גם מ"ש עד בלי די שארז"ל עד שיכלו כו' די הגם כי לכאו' נראה שזהו בלתי הגבלה אמנם כאמת לא כן הוא שהרי זה מה שהמוגבל יבלה שפתותיו מלומר די שהוא השפעה בשפע וריבוי כו' אבל איא לקרות זה בשם בלי גבול, דא"כ לא הי' הנברא המוגבל משיגו כלל, גם ממה שקורין זה בשם ברכה מובן ג"כ שזהו בהגבלה שהרי ענין הברכה היינו שיומשך מה שכבר ישנו במקורו, וזהו ל' והרקותי מל' דבר שמריקין מכלי אל כלי היינו מה שישנו במקורו יומשך למטה, א"כ הוא מוגבל, ובלא"ה מובן כי גם די זה הנאמר בריקוי הברכה הוא מוגבל גמור

והוי' .. היכל כו' חבוק ב, כ. וראה אהית ניך עה"פ (ע' תצה"ז) ובהנסמן שם.
 אמנם .. יוצאי' .. ש' הוי' .. נסתר' .. שדי: ראה אהית וארא ריש ע' קלו — מהרמב"ז. סה"מ תרכ"ז ע'
 יז. תר"ל ע' סב. ועוד.
 שהי' מחמר ועולה: לשון הרע"ב על המשנה דאבות שהובאה לעיל בפנים.
 שהרי גם ב"ש הי' כו': רית: בית שני. וראה אהית כראשית ח"ג תקנב, א ואילך.
 אמנם .. ב' בחי' כו': ראה בארוכה אהית וארא ע' קלב ואילך. קנד ואילך.
 שאמ' רז"ל שאמר כו': חגיגה יב, א: ב"ר פמ"ו, ב — הובא גם בתורא וארא נו, ג (ועוד), בנוגע הגילוי
 לאברהם. וראה אהית שם ס"ע קלד ואילך. סה"מ שם.
 די מחסורו שארז"ל: ראה טו, ח. כתובות סו, ב.
 והריקותי .. שארז"ל: מלאכי ג, י. שבת לב, ב (וש"נ).
 כמארז"ל שדי כו': ל' רשי' עה"פ (לך יז, א) אני איל שדי. וראה אהית שם (ע' קלב). קלד) ובהנסמן שם.
 סה"מ שם.
 ברכה .. בהגבלה .. ישנו במקורו: ראה לקרית ראה יט, א. אהית ויחי ח"ו תתשכה, ב. ד"ה כה תברכו
 תרכ"ז (ע' קנב). לקרית ח"ה ע' 422.
 שמריקין .. כלי: ל' המדרש — שהש"ר פ"א, ג(א).

ועכ"ז אי"א לדמותו לסתם די שפי' די עד פה תבוא ולא יותר כ"א די כ"כ הרבה עד שדי (בל"א אזוא פיל ויפיל גינוג) וכענין די והותר שבמלאכת המשכן, ועוד יותר מזה אמנם בערך וסוג זה יחשב כו', ועפ"ז י"ל בענין הפרש הניסי' מה שנס נסתר נמשך מש' שדי, ונס נגלה מש' הוי' כמ"ש במ"א, הנה בתשו' ח"צ פי' שטבע הוא ג"כ ניסי' תכופי', ועכ"ז נק' נס, יש להולמו שיוכלל ככלל פי' די ע"ד ברכה עד בלי די, שהגם ששורש ענין נס הוא מה שמופלא וגבוה מאד כמו ארים נסי וכמו וישימהו על הנס שפי' בגובה כו' ויהי לנס פי' לדבר גבוה ונפלא, מ"מ הנה מה שיומשך מהמקור למטה זהו ג"כ גבוה ונפלא, כי בכלל נס נכלל כשנמשך ממדריגה היותר גבוה לנמוך בכמה מדריגות, הגם שהוא מקורו רק שאינו בדרך עו"ע יש לקרות זה בשם נס שהוא מוגבה ונפלא ממנו כו', אי"כ הניסי' תכופי' שיש בטבע היינו שנמשך בטבע תמיד האין המהוה היש שהאין הוא מוגבה ונפלא מהיש שלא בערך שה"ה המחיהו ומהוהו, ולכן יש לקרות זה בשם נס ג"כ,

והנה בתשו' ח"צ סי"ח הנ"ל מחלק בין טבע פרטי לטבע כללי, שהכללי מיחס לאלקות שע"ז אמר דהע"ה במזמור קמ"ז המכסה שמי' בעבי' המכין לארץ מטר, שהמכין הוא הקב"ה מסבב הסיבה, ופרטי הטבע היינו העבי' עצמם וכדומה, וזהו ע"ד כמו שארז"ל הקב"ה כו' שלישיית יושב וזן שהמזונות עצמם זהו הטבע פרטי' והזן אינו המזון כ"א הקב"ה המזמין את המזונות ומהוה אותם לצורך השגחה פרטי' דפלוני עד"מ, וכמו שאמר שם הדורש שאלקות הוא טבע וטבע הוא אלקות והיינו שכוונתו על כלליות הטבע, ופרטי הטבע הם פעולות הנמשכים מהפועל שהוא האלקות, ולפי"ז יש לפרש ל' נס על טבע שהגם כי הטבע הוא מוטבע מ"מ ה"ה פועל האלקי שנמשך מא"ס הפועל כלליות הטבע, והו"ע רוממות הטבע, פי' וענין רוממות זו כי הנה טבע המוטבע בכריאה הנה זהו יש מאין היינו מה שנתהוה ליש דובר מאין ואפס המוחלט, והכח דאין זה להוות מציאות היש הוא מפני כי

די והותר שבמלאכת המשכן: ראה ויקהל לו, ז.

כמ"ש במ"א: ראה גם סה"מ תר"ל ע' רסו.

ארים נסי .. וישימהו על הנס: ישע"י מט, כב. חקת כא, ט.

ויהי לנס: סינחס כו, י (ושם: ויהי).

מחלק .. פרטי: בכ"ק — תיבות אלו נכפלו.

טבע .. כללי: ראה סה"מ תשי"א ד"ה נתת ליראך.

שארז"ל הקב"ה כו: ע"ז ג, ב (וש"ג).

לצורך השגחה פרטי': ע"י בטה"מ קונט' ח"ג ד"ה כל המאריך פ"ג. לקריש ח"ח (בענין השגחים) ע' 277.

שאלקות .. אלקות: ראה גם המשך תעריב ח"ג ע' אישז — משו"ת ח"צ הנ"ל.

רוממות הטבע, פי' כו: ראה המשך הנ"ל ח"א פע"ד. ספפ"ח. סקמ"ד. ח"ב פשי"מ. ח"ג שם. ובכ"מ.

שרשו הוא מאין דכתר הממציא מציאות היש דחכ' כמ"ש והחכ' מאין תמצא כו' ולכן אנו רואי' שכח הצומח להצמיח הוא בארץ דוקא ולא בשמי', והגם כי שמים לרום, וכגבוה שמי' מעל הארץ מ"מ לא יש בשמי' כח הצמיחה להצמיח יש מאין כ"א בארץ דוקא יש כח הזה להצמיח צמחה, שכשזורעין בה זרועה תצמיח, וגם בלתי זריעה הנה היא תצמיח דשא ועשב ואילנות כו', והכח הלזה בה הוא מפני כי נתב"ס דוקא, ולכן כמו שבתחילתן האין דכתר ממציא מציאת היש דחכ' להיות בחי' חכים כו' כן האין דמל' מהוה היש דבי"ע כו' והנה אין ואני הם אותיות א' ואני פי' עצמו"ה מה דלא אתרמזו בשם, וכענין אני הוי' שפי' אני הוא עצמותו ומהותו הוא הנק' הוי' כו' פי' הנושא וסובל ע"ע ש' העצם דש' הוי', והוא ענין אוא"ס יש האמיתי שממנו נמשך ב' בחי' האין הנ"ל הא' להאציל הנאצלי', והב' הוא להוות הנברא' דבי"ע, ולכן כמו שיש בחי' האין כמו שהוא בבחי' אני, שהגם ששם בטל בתכלית וכמ"ש במ"א מענין זיו השמש בשמש, מ"מ נת' שם שזיו השמש הוא בתוקף יותר מכמו היותו זורח על הארץ בריחוק מהשמש כו' כן עד"ז יובן שהאין המהוה היש דבי"ע בהיותו כלול בבחי' אני אם כי הוא בטל לגמרי עד שאינו עולה בשם כלל גם להקראות בשם אין, מ"מ הוא שם בתוקף עוז יותר הרבה מכמו היותו אח"כ בחי' אין להוות היש בבי"ע כו' שלכן נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילא ולא שכיך כמ"ש למען יזמרך כבוד שהוא מפני היות האין הזה מרוחק מבחי' האני בכדי שיהי' מציאות התהוות הנברא' ולכן קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך כלל להיות כי חפצו ומגמתו להבטל ולכלל בהמאור ולא להיות בבחי' אור דנהורא תתאה להוות ולהחיות

שרשו הוא .. ולא בשמי': אגה"ק סיכ (קלא, ב ואילך). וראה סה"מ תרס"ז ע' שלט. שמא ואילך. שמח תשמח תרנ"ז ע' 7. ועוד.

מאין דכתר הממציא .. כמ"ש והחכ' כו': איוב כח, יב. וראה בהנסמן בהערה הקודמת. ועוד.
 כי שמים לרום: ל' הכתוב — משלי כה, ג.
 וכגבוה .. הארץ: ישע"י נה, ט — בשינוי לשון.
 כשזורעין בה זרועה: אוצ"ל: כשזורעין בה זריעה.
 וגם בלתי זריעה כו': אגה"ק שם (קלב, סע"א ואילך). וראה גם תרי"א מד, ג. ובכ"מ.
 נתב"ס: ר"ת: נעוץ תחלתו בסופו — ס"י פ"א מ"ז. וראה אגה"ק שם (קלב, א).
 אין ואני .. א': ראה תרי"א וישלח כו, ג. לקרית שלח מז, ג ואילך. נצבים נג, ג.
 דלא .. בשם: זחי"ג רנז, ב. וראה לקרית פינתס פ, ב (לענין "אנכי").
 ב' בחי' האין כו': ראה ד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 16, 28 ואילך. סה"מ תשי"א ע' 107. ועוד.
 וכמ"ש במ"א .. זיו השמש .. מ"מ כו': שעה"ה"א פ"ג וי'. וראה גם תניא פ"ג. סה"מ תרכ"ז ע' תנא. ועוד.

נהורא תתאה .. כמ"ש: תהלים ל, יג. וראה זחי"ב רנז, ב (ועד"ז שם קמ, רע"א: ח"א פו, א: קעת, ב) — עה"פ (תהלים פג, ב) אלקים אל דמי לך. וראה זחי"א עא, ב — עה"פ שהובא בפנים (אבל צ"ע אם שייך לכאן, וכן הובא בכ"מ בדא"ח.

לנהורא עילא: אוצ"ל: לנהורא עילאה.

הנברא' דבי"ע כו', והנה כשם שיש בחי' אין בהיותו כלול באני כנ"ל כן יש בחי' אני גם בהאין, שהרי האין הוא הארה מהמאור הוא בחי' אני, ולכן מפרשי' אני גם על בחי' מל' שהוא בחי' האין שמהוה היש דבי"ע כו' מפני כי ישנו בחי' אני גם באין דמל', והיינו שהוא האין מהאני דמל', ושורש ענין הנס המלוכש בדרכי הטבע הוא מבחי' אני שבאין דמל' שהוא בחי' אלקי' בגימ' הטבע, והנס הוא רוממות הטבע היינו בחי' אני שבאין דמל', וזהו אני אל שדי שארז"ל שדי באלקותי לכל ברי' פי' וענין די זה היינו גם אם מצטרך לנס הנה מבחי' זו יכול להיות נמשך גם נס ג"כ, וזה הי' בעת מילה להיות כי מילה ופריעה הוא העברת הערלה הוא גקה"ט החופות ומסתירות לגמרי, ועור הפריעה היא עור הדק שנגד ק"נ בחי' להט החרב המתהפכת, (וזהו לפי הפדר"א שמביא בתוס', אבל בגמ' דידן יבמות כמדומה דע"א ע"ב, לא ניתנה פריעת מילה לאברהם, א"כ זהו ע"י ערלה לבד) הנה ע"י שהעביר מסך מבדיל זה עי"ז זכה לגילוי ש' שדי באלקותי לכל ברי' היינו שיומשך גם נס, פי' נס שמוסתר בדרכי הטבע, והגם כי זהו מוסתר בלבוש הטבע מ"מ הרי נת' לעיל שזהו רוממות הטבע, שענין הרוממות לבד היא בלתי לבוש כלל, ולזה קורין נס בעצם רק שגם בעודו היותו מלוכש בדרכי הטבע הוא נס נסתר כו' ועכ"ז ענין הסתר הטבע הוא רק סיבת הנס כמו נס דאסתר שהלבוש דטבע הי' מאהבת אסתר מ"מ זה הי' רק סיבת הנס לבד, ואמנם ענין עצם הנס לבדו גם נס נסתר הוא מבחי' רוממות שענין הרוממות הוא אא"ס שהוא מרומם ונשא וכנ"ל שז"ע בחי' אני שבאין, והאין מלביש לבחי' אני שבתוכו, וע"י העברת מסך המבדיל דערלה עי"ז מתעבר בחי' הטבע המכסה על האני, ונמשך הנס מבחי' אני כו', ורק ענין היותו מוסתר הוא ההנהגה הקדומה לעצם רוממות הנס שזהו מבחי' הטבע בגימ' אלקי'

אני גם על בחי' מל': ראה המשך תעריב חי"ב שם. ובכ"מ.

והיינו .. מהאני דמל': צע"ק לכאור.

שהוא בחי' .. הטבע: היינו האין דמל' (משא"כ אני שבאין הוא רוממות הטבע).

אני .. שארז"ל: נסמן לעיל בהמאמר. ע"ש.

גם .. לנס: ראה אוה"ת הנסמן לעיל שם.

מילה ופריעה .. המתהפכת: נסמן בתחלת המאמר.

הפרד"א .. בחוס': פכ"ט. תודיה מאי טעמא (הכ') — יבמות שנסמן בפנים. וראה גם תוס' שלפניו שם

(הובאו באוה"ת שבעות ע' קט, ע"ש). וראה סדור שער המילה קמ, ב ואילך (ובאוה"ת שם ע' קיח ואילך).

דרמ"צ מצות מילה ה, ב ואילך. אוה"ת יתרו ע' תתי ואילך. ועוד.

בעודו היותו: אוצ"ל: בעוד היותו.

נס דאסתר שהלבוש כו': ראה לעיל קטע וענין שקורא ובהנסמן שם.

עי"ז מתעבר כו': כיה הלי בכ"ק, והכוונה מוכנה, שמתבטל הטבע.

ההנהגה הקדומה: כיה הלי בכ"ק, ולי"ע הכוונה כזה.

הטבע בגימ' אלקי': נסמן לעיל בהמאמר.

בחי' אין שהוא כח המסתיר כנודע מענין שמש ומגן כו', ואח"כ מתגלה בחי' האני שבאין, שממנו נמשך הנס כו' וז"ש במד"ר כקטרת הסמי' וריח הלבונה, כי נת' בד"ה ויאסור יוסף מרכבתו (דרוש השני) ההפרש בין שמן לקטרת שעי' שמן הוא בחי' בירור הנרות הם המדות, אבל העלאת מתדונ"מ זהו ע"י קטרת להיות כי ע"י הקטרת מתעלית האותיות שנפלו בשה"כ כמשנת שם, והוא מה שנבלע בע"כ דסט"א, ומעציר המגיפה היינו שלוקחין האותיות והחיות מהפועל להיות אב הטומאה שהיא טמאת מת כו' וה"ז בירור להעלות מה שאפשר להעלות גם מגה"ט כו' וכן בערלה הנה העברתה הוא ג"כ דחיות הרע דגקה"ט, לכן עלה ריחון כקטרת וכקומץ הלבונה, כי קומץ הלבנה היא ג"כ בירור בחי' לבונה שהיא הממוצע בין הקדושה לסט"א, והיא המקיף שלהם, והפנימי דלבונה היא רע, רק המקיף הוא זכה, ובקומץ לא נא' זכה א"כ י"ל שהכוונה היא על הפנימי, וה"ז כענין קטרת, וכשם שהשמן וקטרת משמח לב כן בירור דמילה משמח לב דבלבו נמלך הוא האדריכל היינו האין המהוה היש, שיאיר בו בחי' האני שבתוכו שז"ע אני אל שדי התהלך לפני כו',

כנודע מענין שמש ומגן: תהלים פד, יב. שעה"ה"א פ"ד. לקרית ר"ה נה, א. וראה סה"מ ש"ת ע' לט ואילך.

ואח"כ מתגלה בחי' האני: ראה אה"ת לך ח"ד תשטז, א. במד"ר: הובא בתחלת המאמר.

בד"ה ויאסור .. (דרוש השני): הכוונה לד"ה הקודם (ביאור לד"ה ויאסור שלפניו).

מתעלית האותיות: אוצ"ל: מתעלים האותיות.

בע"כ: ר"ת: בעשר כתרין.

אב הטומאה .. טמאת מת: רמב"ם הל' טומאת מת פ"ה ה"ט. להעלות גם מגה"ט: אוצ"ל: גם מגקה"ט.

לבונה שהיא הממוצע כו': ראה גם לעיל ד"ה ויאסור יוסף (קטע ומעתה) ובהנשמן שם.

והפנימי .. המקיף כו': ראה אה"ת תולדות קנג, א"ב.

שהשמן וקטרת משמח לב: ל' הכתוב — משלי כו, ט (ראה לעיל ד"ה זה). וראה גם אה"ת ויקהל ע' ב"ר ואילך. נ"ד ע' תרח ואילך. סה"מ עזרית ד"ה זה. ועוד.

בירור דמילה משמח לב: ראה המדרש שבתחלת המאמר.

דבלבו נמלך הוא האדריכל: ראה ב"ר פכ"ז, ד. ומ"ש "דבלבו" — לכאן כוונתו עה"ס (בראשית ו, ו) ויתעצב אל לבו, דע"ז קאי הב"ר הנ"ל. וראה תו"א בראשית ה, ד.

וידבר אלקי' כו' וארא אל איי' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם, ופי' רש"י וידבר אלקי' דבר אתו משפט על שאמר אתה הרעותה, ועל ושמי הוי' פי' רש"י לא נכרתי להם במדת אמיתות שלי, ואמנם ביצי'מ שזהו הכנה למית נא' לכן אמור לבני' אני הוי' כו', וצ"ל אומרו ושמי הוי' לא נודעתי הלא כמ"פ מצינו ש' הוי' אצל האבות כמ"ש ויאמר ה' אל אברם לך לך וכדומה ויובן בהקדם שורש ענין ההפרש בין ש' הוי' לש' שדי, דהנה ארו"ל (ע"א ד"ד ע"א חנינא בר פפא רמי כתי' שדי לא מצאנוהו שגי'א כח (איוב) וכת' גדול אדונינו ורב כח, וכת' ימינך ה' נאדרי בכח, ל"ק כאן בשעת הדין כאן בשעת מלחמה, ופי' רש"י בשעת הדין אם הי' שגי'א כח הי' מתחייב כל העולם כלייה ח"ו לכן לא מצאנוהו שגי'א כח, ובמדיר ס"פ פנחס רמי קראי אהדדי, וזשי' שדי לא מצאנוהו שגי'א כח, וכת' הן אל ישגיב בכחו מי כמוהו מורה, כיצד יתקיימו שני המקראות אלא כשהוא מבקש אינו מבקש אלא לפי כחן וכשהוא נותן נותן לפי כחו, וחשיב שם דברי' הרבה שמה שנותן אינו בערך נגד מה שהוא מבקש, ולהבין זה, הנה כתי' אל אלקי' הוי' דיבר ויקרא ארץ, ופי' בזח"ג אחרי דס"ה ע"א שג' שמות אלו הן חג"ת, ש' אל בחסד כמ"ש חסד אל כל היום וכת' מי אל כמוך, ושם אלקי' גבורה, ש' הוי' ת"ת, וביהושע ר"ב כ"ב כתי' ג"כ ב"פ אל אלקי' הוי' הוא יודע, ופי' בילקוט שם שבג' שמות אלו ברא הקב"ה את העולם, וע"י ג' שמות אלו הי'

וידבר .. וארא אל איי' כו': שמות ה', כ"ג (איי' ר"ת: אברהם יצחק יעקב. ושם: אל אברהם אל גו'). — לכללות מאמר זה (מתחיל מקטע הבא), ראה אוה"ת וארא ע' קצו ואילך. וראה גם שם ע' ר"ז ואילך. ופי' רש"י: עה"פ (בשינוי לשון). ביצי'מ שזהו הכנה למית: ראה גם לעיל ד"ה ויאסור יוסף (קטע ובכ"ז) ובהנסמן שם. וראה גם לקו"ת ס"פ צו. והחרים תרלי"א בתחלתו. סה"מ תשי"ד ע' 179. נא' לכן אמור כו': וארא שם, ו. כמ"ש ויאמר כו': ר"פ לך לך. ההפרש בין כו': ראה גם ד"ה הקודם — בארוכה. נע"א ד"ד ע"א: הכוונה למס' ע"ז. ולכאן אחרי "ע"א" הב' צ"ל סוף המוסגר. חנינא בר כו': בע"ז שם: רב חנינא כו'. (איוב: בכי"ק השאיר מקום חלק, ולא סיים המוסגר. והוא שם לו, כג. וכת' גדול .. ימינך כו': תהלים קמז, ה. בשלח טו, ו. ופי' רש"י: ע"ז שם ד"ה שיהא (בשינוי ל'). ובמדיר ס"פ פנחס: סכ"א, כב. וכ"ה כתנחומא פינחס יד. וזשי' שדי כו': כאן מתחיל ל' המדרש — "זשי'ה" (ואולי כצ"ל גם כאן). שדי .. וכת' הן .. מורה: איוב לו, כג. שם לו, כב. ולהבין זה, הנה כתי' כו': תהלים נ, א. — מכאן עד סיום הקטע הוא גם באוה"ת (י"א) לתהלים שם ע' קפ"ט צ.

ש' אל .. ת"ת: ראה גם לקו"ת תוריע כג, ג.
כמ"ש חסד .. מי כו': תהלים נב, ג. מיכה ז, יח.
בילקוט .. חב"ד: ילקו"ש יהושע (עה"פ) רמז לא.

מ"ת, והם חב"ד ומ"מ אינו סותר למה שפי' בזהר על חג"ת, כי י"ל שהם ג' ראשי ראשים שמהם נמשך לכח"ב דכתר, ומשם לחב"ד דאצי', וז"ע מ"ש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט להטיב כו' צמצום, שענין מה שעלה ברצונו זהו חסד, וזהו ש' אל, והצמצום שהוא המק"פ צמצום הראשון זהו ש' אלקי' שסילק אורו, ונכלל האור בהמאור כו' וז"ס בתחלה עלה במח' לברוא את העולם במדת הדיון, ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדת הרחמי' זהו ש' הוי' ת"ת, והו"ע הק"ו שהאיר אחר הצמצום, ואי"כ לפ"ד הגאונים בענין ע"ס הגנוזות י"ל ג' בחי' אלו נמשכי' מחג"ת שבהעלם בחי' גנוזות וכמ"ש בלקי"ת בפ' בהעלותך ע"פ מנורת זהב כולה פ"א וז"ל וכענין טורא חשוכא חג"ת שבהעלם, ואי"כ הבריאה מחסד הנעלם והצמצום מגבורה והקו מת"ת הנעלם ונק' חוט של חסד, ולפ"ד האומרים שע"ס הגנוזות הם בכתר לא בעצם האור ואין שייך שם ע"ס, מ"מ לימדנו רבינו ז"ל בכיאר ששים המה מלכות, שאע"פ שלא שייך שם מספר ע"ס מ"מ שייך שם התכללות בחי' ספירות, וז"ל הר"פ ז"ל שכ' אות באות משמו, וכל שם ספי' לא שייך לקרוא בעצמותו ומהותו רק בבחי' אור א"ס שם שייך לקרוא בשם ספירה, אבל לא בבחי' ע"ס כי גם בבחי' אוא"ס ב"ה אין מספר ואף בעקודי' ה"י הכל עקוד בכלי אחד רק אחי' יחשב לע"ס בעולם הנקודי' עכ"ל. נמצא באוא"ס שייך לקרוא בשם ספירה, רק שאין שייך מספר ע"ס, לפי' י"ל ששם הם בבחי' התכללות ג' בחי' שורש הג' קוין, וז"ע ג' ראשי ראשים שהזכיר הפרד"ס, ולפ"ז יתווכו דברי הזח"ג הנ"ל עם הילקוט ע"פ זה ביהושע כו',

ולהבין צ"ל תחלה פי' ש' הוי' שמלבד שפי' הפשוט הוא ל' מהוה, הנה היו"ד שבו מורה על תמידות ההתהוות כמו ככה יעשה איוב, שתי'

והם חב"ד ומ"מ כו' התירוץ להשאלה כאן, הוא בסיום הקטע. וראה י"א שם.
 ג' ראשי ראשים: בסיום הקטע כותב ע"ז: שהזכיר הפרד"ס. וכי"א שם מציון לשער הצנחנות פי"ג (ויל"ע למה ציון לפי"ג דוקא). וראה גם לקרי"ת יריב ע"א, ג ואילך. אוה"ת וארא ח"ז ע' כחקס. ועוד.
 מ"ש בע"ח: בתחלתו – שער הכללים ענף א'. ועוד. וראה לקרי"ת שה"ש מב, ב ואילך. ועוד.
 בתחלה עלה כו': אגדת בראשית בתחלתו – הובא בפרש"י עה"ת א, א ד"ה ברא אלקים. וראה גם סה"מ תרנ"ט ע' א"ב ובהנשמו שם לבי"ר.
 הק"ו: ר"ת: הקו וחוט.
 לפ"ד הגאונים: ראה פרדס שער הנ"ל. וראה הוספות לתור"א ויחי קג, סעיב ואילך. דרמ"צ ענין הלל קמה, ב ואילך. שמח תשמח תרנ"ז ע' 19 ואילך (וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תשי"ח ע' 243 – נעתק חלקו במ"מ והערות לתור"א שם (ע' 320). ע"ש). ועוד.
 בלקי"ת בפ' בהעלותך: לו, א.
 בביאור ששים .. וז"ל הר"פ ז"ל: הנחות הר"פ ע' קסט (ד"ה זה ישנו גם בלקי"ת שה"ש מב, ב. אבל אין שם הלי' שבפנים, כי"א ל' הע"ח, כי אין שם דמות וספירה חז"י).
 שהזכיר הפרד"ס: ראה בהנשמו לעיל הערה ג'. ראשי ראשים.
 ולהבין צ"ל: אצ"ל: ולהבין כ"ז (וכו"ב) צ"ל. וראה הנשמו בתחלת ד"ה זה.
 הוי' .. שפי' .. מהוה: טושי"ע א"ח ס"ה. וכ"ה בפרדס שי"ט פ"א. מ"ג ח"א פס"א. שעה"ה"א רפ"ד.
 ועוד.

עשה כולל הוה כשהניקוד שלו הוא בחלם על העין, ואם הניקוד הוא בקמץ תחת העין הוא ל' עבר, וגמצא שכולל עבר והוה, והיו"ד שבראש התיבה דיעשה פ"י ל' עתיד פ"י שתמיד הוא ה"י עושה כן בעבר הוה ועתיד כו', ועפ"ז יובן בש' הו"י ג"כ שפ"י ל' מהוה והיו"ד מורה על תמידות ההתהוות שתמיד הוא מחי' ומהוה בעבר הוה ועתיד, והנה בענין ההתהוות שנתהוה, הגם כי התהוות הבריאה הוא שנתהוה לבחי' יש ודבר נפרד וכמ"ש ומשם יפרד, והיו לד' ראשים הוא בחי' מספר, וגבול ומספר ענינם א' מ"מ מצינו בדברי רז"ל שאמרו ע"פ ועלמות אין מספר א"ת ועלמות אלא ועלמות אין מספר, וכמ"ש היש מספר לגדודיו, ולכאו' יפלא האיך שייך לומר בעולמות בלי מספר מאחר שהם מוגבלי' והתהוותם הוא מאותיות דע"מ שהם בבחי' מספר, ומה גם שגם בעולמות העליונים כאצ"י ולמעלה, היינו בחי' עולמות הא"ס הנה נת' בזהר באד"ז ורבא במספר העולמות עד"מ שא' שבגלגלתא יתבין תליסר אלפין עלמין ושבעת אלפי' וכן אמרם ת' עלמין דכסופין הרי הכל בבחי' מספר קצוב, ואיך אמרו ע"פ ועלמות אין מספר, שיש עולמות כלי מספר, אמנם הנה ג"ז צ"ל הלא כתי' אני הו"י לא שנית, פ"י שכשם שהוא ית' הוא א"ס כן שמו העצם ש' הו"י לא שנית כלל, שהרי גם שמו הגדול היינו כמ"ש בפדר"א עד שלנה"ע ה"י הוא ושמו בלבד הוא ג"כ ש' הו"י, וע' בעה"ק שפ"י מאמר דפרד"א הנ"ל עד שלא נאצל אצילות העליון ה"י הוא ושמו בלבד, בחי' ש' הו"י ש' העצם שא"ס להתפשטותו, וא"כ הלא ש' הו"י הוא ל' מהוה ואיך יתכן לומר שהתהוות שנתהוה מש' הו"י יהי' בבחי'

היו"ד שבו מורה .. כמו נכה כו': איוב א, ה ובפרש"י שם — הובא כשעהיה"א שם. והיו"ד שבראש .. פ"י שתמיד כו': ראה פרש"י ח"ש כד, מה (ולכאו' הכוונה היא בא"א קצת ממה שנת' מיד לפני' כאן, ויל"ע).

וכמ"ש ומשם כו': בראשית כ, י. וראה גם תו"א בראשית ו, ב ואילך. אה"ת בראשית ח"ג תקנ"ד, ב ואילך. ועוד.

וגבול ומספר ענינם א': נתבאר בארוכה כס' החקירה להצ"צ ח"ג פי"ג (ל, א ואילך). וראה גם שם פ"ה. וראה גם לקמן ד"ה אז ישיר ישראל בתחלתו. ועוד.

בדברי רז"ל .. ע"פ: שה"ש ו, ח. זח"ג ע"א, ב. וראה גם בהנסמן בסה"מ תרל"ז ח"ב ע' תמו. וכמ"ש היש כו': איוב כה, ג. וראה חגיגה יג, סע"ב.

יפלא .. מספר: ראה לקו"ת בלק סח, א. וראה לקו"ש ח"י ע' 178.

בזהר באד"ז ורבא: בוח"ג — אד"ר קכת, ב (תליסר אלפי רבוא: תלת מאה ושבעין רבוא: ושם בסוף הע' אלף אלפין רבוא ושבעת אלפין .. קוצי דשערי'): שם קלה, ב (תשעה אלפי רבוא): אד"ז רצ"ב, ב (תשעה אלפין רבוא). ובנוגע ת' עלמין — אד"ר קכת, ריש ע"ב: אד"ז רפת, א.

צ"ל הלא כתי' אני כו': מלאכי ג, ו. וראה שעהיה"א פ"ז (פב, ב). לקו"ת שה"ש ז, ד, מ, ג ואילך (וראה שם יד, ג).

כמ"ש בפדר"א עד שלנה"ע כו': פי"ג. — שלנה"ע, ר"ת: שלא נברא העולם.

וע' בעה"ק: ח"א רפ"ח.

ש' הטעם: פרדס שם.

מספר דוקא הלא לכאור' זהו שינוי ח"ו וכת"י לא שנית, שהוא שוה כמו קודם שנברא העולם, ואם נא' שהם במספר דוקא, וש' הוי' מהוה אותם כנ"ל הי' שינוי, אלא שמוכרח לומר שהגם שנבראו העולמות ליש ודבר נפרד זהו רק לעינינו, אמנם באמת אינם נפרדין כלל, וכמו עד"מ הגוף לגבי הנפש שהגם שהגוף הוא נפרד מהנפש והוא דבר בפ"ע שהרי בצאת הנפש כו' נשאר הגוף גשם בפ"ע, מ"מ הנה הגוף בטל לגמרי להנפש המחי' אותו ולהרצון שמושל ושולט על כל כחות הנפש עד שהרצון פועל בגוף כל מה שירצה הן בתנועה או גם היפוכה כמו להעמיד הרגל במי' חמ"י כמ"ש במ"א, שזהו מצד ביטול הגוף להנפש, ומזה יובן שכ"ש ביטול הנפש לגבי מקורה הוא ביתר שאת שהרי היא רוחניות ולא ירדה להתגשם כ"כ, וגם יובן שהיותה בטלה זהו סיבת כל קיום ומציאות הדבר כמו שלימות הגוף הוא כשהנפש מחי' אותו משא"כ בצאת כו' הרי נשאר הגוף מוטל כאבן דומם וגרוע במדריגה הרבה שלא בערך מכמו שהי' חי שהי' בו מעלת המדבר, ובצאת מלבד מה שמשתוה אז לגוף הבע"ח הנה הוא נפסד מהר ונעשה אפס ושב לעפר כו' כמו שהוא באמת לאמיתו גם בהיותו חי, אלא שבעודנו חי הנה רצון הבורא שבראו ונותן לו חיות מצומח וחי בכדי שיחי' על פני האדמה שזהו מכוון הבורא להשלים רצונו כו' וכמ"ש אנכי כו' ואדם עלי' בראתי, וא"כ קיומו וחיותו הוא רצון העליון מה שנתאוה כו' וא"כ כשם שהוא ית' הוא א"ס כן א"ס להתפשטותו ית' וא"כ גם הגבול הוא כח הא"ס, אלא שזהו כח הגבול שיש בא"ס כמ"ש בעה"ק שא"ת שא"ס הוא כח הבכע"ג ואין לו כח בגבול אתה מחסר שלימותו כו', וא"כ יובן ענין לא שנית דכת"י בשם הוי' שפי' הגם שהוא ל' מהוה וההתהוות נראה ליש ודבר נפרד מ"מ לא שנית כלל, כי הנפרד אינו נפרד אלא לעינינו אמנם באמת אינו נפרד כלל, שהרי זהו רצונו ית' וזהו חיותנו וקומנו האמיתי, וגם אנחנו שוכני בתי חמר כשנעמיק דעת בזה נוכל להבין ג"כ אפס קצהו איך שבאמת לאמיתו לא יש שום דבר נפרד

זהו רק לעינינו: ראה שעהוהיא ספ"ו ואילך. לקי"ת שם מא, א ואילך. הנחות הרי"פ ע' קסד ואילך. עד"מ הגוף כו': ראה גם לקי"ת ואתחנן ד, א — הובא ונת' בס' החקירה ז, ב ואילך. כמ"ש במ"א: ראה גם תר"א וירא יג, ג. דרמ"צ פה, ב ואילך. ועוד. שהיותה בטלה זהו כו': ראה דרמ"צ טז, ב. ובכ"מ. ובצאת מלבד .. לגוף הבע"ח: אוצ"ל: ובצאת כו' (כבשורה הקודמת, או כיו"ב). — תיבת לגוף' אינה ברורה בכי"ק, ולכאור' כתוב, לגלגל הבע"ח. ואולי הכוונה, לגלגל (גוף בלי נשמה ד) הבע"ח. וצ"ע. וכמ"ש אנכי כו': ישע"י מה, יב. וראה גם לקמן ד"ה ומשה עלה ובהנסמן שם. גם הגבול .. כח הא"ס כו': ראה בארוכה סה"מ תרס"ז ע' קסח ואילך. ועוד. כמ"ש בעה"ק: שם. חיותנו וקומנו: לכאור' צ"ל: חיותנו וקיומנו. שוכני בתי חמר: ל' הכתוב — איוב ד, יט.

כלל, ומבשרי אחזה איך שכל מציאות וקיום הגוף הוא החיות המחי' אותו, וכיש שחיות הנפש שמחי' את הנפש הוא סיבת קיומה וכל מהותה, ודבוקה לסיבה הראשונה שהוא ית' הוא עילת העילות וסיבות הסיבות, פי' שזהו קאי על רוחניות וגשמיות, שרוחניות י"ל שזהו בכלל עילת העילות שהוא בחי' ממכ"ע בחי' עו"ע, אבל גשמיות זהו מבחי' סוכ"ע שכל אשר חפץ הוי' עשה זהו בחי' סיבת הסיבות, וכמו שהוא בגוף האדם כן יובן בכלליות העולם שהעולם הוא גוף גדול כמ"ש באדר"ן שהאדם הוא עולם קטן כו' וכן יובן בכלליות העולמות שהם ציור קומה, וכמ"ש וכל קומה לפניך תשתחוה שקאי על כלליות ציור קומה דא"ק כנודע וכמ"ש במ"א כו' וא"כ דעת לנבון נקל איך שלא שנית כלל שהרי זהו עצמו מה שהי' תחלה קודם שנברא (וכ"ש לפי' העה"ק קודם שנאצל שהרי אצי' הנה גם אחר שנאצל הוא אלקות ממש שהרי גם עם בחי' גרמוהי מתייחד בחי' איהו לברוא בהן וע"י יש מאין כמ"ש באגה"ק סי' ד' ד"ה איהו וחיהי), וא"ז כ"א שנתגלה אפס קצהו מבחי' כח המגביל ומבחי' כח המסתיר שיש בא"ס הבבע"ג ובעת"כ שבחי' אלו ישנם בש' הוי' ג"כ כמ"ש וחיכיתי להוי' המסתיר פניו וגם שורש כח הגבלה יש למצוא בש' הוי' מאחר שהוא שם פרטי אח"כ באצי' מוכרח לו שגם לפני האצי' נמצא בו שורש ומקור ע"ז כו' וזהו בכלליות ובפרטיות הוא היותו ית' נק' ש' אד' וש' אלקי' וש' אל שדי, וכמשי"ת לקמן אי"ה, וכאשר המתבונן יעמיק דעת בכ"ז היטיב יתחזק אצלו הענין בבחי' דעת והכרה כאילו רואה ממש, ועכ"פ כמו השגת נפשו ורוחו ונשמתו, הגם כי לא ראה אותם מעולם, עכ"ז הוא יודע ומבין בטוב טעם ודעת כאילו רואה ממש כל פרטי הנ"ל בנפשו וגופו, ועד"ז יובן בכלליות העולם שהם גוף גדול, וכן בכלליות ציור

ומבשרי אחזה איך כו': ל' הכתוב — שם יט, כו'. וראה לעיל. וראה גם תניא פניא.

עילת .. הסיבות: הקדמת תקי"ז — פ"א (יז, א).

שרוחניות .. ממכ"ע בחי' עו"ע, אבל .. סוכ"ע: ראה תוי"א מג"א צב, ב ואילך. לקו"ת פינחס עה, ב.

ועוד. וראה גם אגה"ק סי"ב (קלא, א ואילך).

שכל אשר .. עשה: ל' הכתוב — תהלים קלה, ו (הובא בתוי"א שם. ועוד).

שהעולם .. גוף גדול .. עולם קטן: ראה בהנסמן בטה"מ תשי"ט ע' 40.

כמ"ש באדר"ן שהאדם כו': ראה שם פ"א, ג. וראה בהנסמן בהערה הקודמת.

וכמ"ש וכל כו': נוסח תפלת שבת — נשמת.

לפי' העה"ק: הובא ונסמן לעיל.

הבבע"ג ובעת"כ: ר"ת: הבלתי בעל גבול ובעל תכלית.

כמ"ש וחיכיתי כו': ישעי' ה, יז.

מאחר .. מוכרח .. ומקור ע"ז: ראה המשך תעריב ע' יט ואילך. ע' רמה ואילך.

מוכרח לו שגם: לכאור' צ"ל: מוכרח לוי' (לומר) שגם.

נק' ש' אד' .. וכמשי"ת כו': אינו לקמן בד"ה זה. ואולי הכוונה למ"ש בד"ה הקודם קטע הב' ואילך.

ועיל"ע.

כמו השגת .. ונשמחו: ראה לעיל בהמאמר ובהנסמן שם. וראה גם טה"מ תשי"ח ד"ה כי מנסה (פ"ג

ואילך) וד"ה היושבת בגנים (פ"ז).

קומה דא"ק שהוא אדם דבריאה דכלליות וכן בפרטי עולמות דאבי"ע, ועולמות הא"ס, אשר באמת לאמיתו כולם מתאחדים ומתייחדים ביחודו ית' שהוא אחי"פ, וסוף כ"ס אחר כל ההתבוננות ע"פ משנית בד"ה מי כמוכה באלים, ובשאר דעת לנכון נקל להבין כמ"ש הרמב"ם על פסוק ה' אלקי' אמת הוא מה שא' הנביא ה' אלקי' אמת שאין לך מציאות אמתו זולתו, ומאמיתתו כו' נבראו כל הנבראים, וכן מאמיתת המצאו נמצאו כל הנמצאים כו' והוא ית' חיותם וקיומם כו' ולא חיותם וקיומם לבד כ"א מציאותם ממש, וע"ד שנת' באופן השני שבד"ה מי כמוכה הנ"ל, ונמצא יובן היטב מאמר רז"ל ועלמות אין מספר א"ת ועלמות אלא ועלמות אין מספר, שכשם שהוא א"ס כן א"ס לשמו והתפשטותו והתהוות עולמותיו ומ"ש באדרות מספר העולמות זהו שם פרטי שעולה מספרו כנ"ל אבל בעצם הענין (י"ל ג' דרכי' הא' שהשם הוא אותיות וצירוף, והגם כי בגלגלתא עדי"מ עולה מספרו כמספר שאמרו באדרא אבל מכל אות אשר אם ה"י נשפע למטה ה"י מתהווה ממנו עולמות בלי גבול, ה"י שכוונתם אם ה"י נמשך למטה ה"י מזה עולמות כפי המספר שאמרו שם, אבל למעלה הם בלי מספר כלל, כן שמעתי מכ"ק אאמור"ר זצלה"ה זה ערך ח"י שנה, והג' (הכנתי מכתבי ק' כ"ק אאמור"ר זצלה"ה) הנה מ"ש באדרות מספר קצוב זהו לפי הענין שדברו בו שנמצא מספר זה והאמת כן הוא, ומ"מ עצם ענין העולמות הם בלי מספר ממש כאמרם ע"פ ועלמות, וכמ"ש ולגודודיו בעצם אין מספר כלל, רק שבזהר באדרות לא דיבר באותם שבלי מספר כ"א כמה שבא בגדר מספר עכ"פ בבחי' שם פרטי עכ"פ אבל לא בכלליות כי באמת הם בלי מספר, וא"כ לפ"ז יובן היטיב איך שלא שניתתי כלל בין קודם הבריאה לאחר הבריאה, לא מבעיא גבי ש' הו"י דשמו הגדול שלפני ההשתלשלות שלא שניתתי להיות כשם שא"ס להתפשטותו כן א"ס להתהוות המתהווה ממנו בדרך ונבראו מאליו

דא"ק שהוא .. דכלליות: ראה לקרית בהר מד. א. מסעי צה. א. סה"מ תקס"ז ע' לד. ועוד.
 בד"ה מי כמוך .. ובשאר: דשנת תרכ"ט – ע' קמח ואילך. וראה גם סה"מ תרמ"ג ע' לו ואילך. ועוד.
 כמ"ש הרמב"ם על פסוק: ירמ"י י. ה. רמב"ם ה"ל יסוהית פ"א הי"ד (ולכא"י צ"ל: אמתי זולתו).
 ומאמיתת .. וכן .. כל הנמצאים: רמב"ם שם ה"א.
 באופן השני שבד"ה .. הנ"ל: אולי כוונתו למשנית שם (ע' קמט"ג) פ"ה התי".
 מאמר רז"ל .. מספר: ומ"ש באדרות כו': הובא ונסמן לעיל.
 והתהוות עולמותיו: כ"ה לכא"י בכ"ק.
 (י"ל ג' כו': כ"ה בכ"ק בהתחלת מוסגר בלי סיום. ואולי מיותר כאן התחלת המוסגר, כי לכא"י אינו מתאים. ואולי סיום המוסגר צ"ל לקמן (שו"ה עכ"ס) אחרי אבל לא בכלליות כי באמת. וצ"ע.
 ה"י .. אם ה"י נמשך כו': ראה גם אה"ת וראו שנסמן בתחלת המאמר (ע' קצט. רכ ואילך).
 והג' .. לפי הענין כו': ראה גם אה"ת שם ס"ע קצט ואילך. וראה גם שם ע' ר"ז ואילך.
 וכמ"ש ולגודודיו כו': חגיגה יג. סעי"ב. וראה לעיל.
 בכלליות כי באמת: אולי בא כאן סיום מוסגר – ראה לעיל הערה. (י"ל ג' כ"ה).
 ש' .. הגדול: הובא גם לעיל וש"נ.

וממילא, וכשם שהוא ושמו אחד (שמרומו בתי' הו"א ר"ת הוא ושמו אחד) ומיוחד בתכלי' היחוד כן כל מה שנתפשט ונמצא ונברא ונוצר ונעשה הם הכל מיוחדים בו ית' בלתי שום תוס' ומגרעת ח"ו וכמו שהי' קודם שנאצל ונברא כ"ה אחר שנאצל ונברא כו', אלא גם לבחי' ש' הו"י שבסדר השתלשלות דאצי' ג"כ לא שניתי כלל מן קודם הבריאה ואחר הבריאה הא' מפני שכל מה שנתהווה הוא מהארה בעלמא שאינו נוגע כלל לעצמותו כו' ונתהווה בדרך ממילא ומאיליו שלכן לא נא' ברא בש' הו"י לבדו כ"א בש' אלקי' נא' בראשית ברא אלקי' כח הפועל בנפעל, אבל בש' הו"י דלתתא נא' ג"כ כי הוא ציוה ונבראו, שלכן שינו הנוסחא לומר אתה הוא עד שלא נברא, ולא בראת להיות כי זהו אומרי' על ש' הו"י כמ"ש בלקי"ת שה"ש בדי"ה קול דודי, ולכן לא שניתי כו' (והגם דכתי' ביום ברא הו"י אלקי' ארץ ושמי', נמצא נא' ברא אצל ש' הו"י, ראשית יש לחלק בין ניקוד דברא בקמץ, ובין ברא בחולם, שכרוא בחולם כאילו נא' וא"ו משמע ע"ד ונבראו והיינו שנברא ולא נתפרש האיך אם בכח הפועל בנפעל גם בש' הו"י או ע"ד שציוה ונברא, הב' דהא נא' גם ש' אלקי' שבש' אלקי' בודאי נא' ברא בקמץ, הג' י"ל שזה נא' אחר שבת, שהוא בחי' ש' הו"י כמ"ש שבת להו"י וכתי' שער החצר כו' סגור יהי' ששת ימי המעשה וכיום השבת יפתח, שיש כאן ש' הו"י כסדרן ולמפרע, והיינו מפני שע"י מצות שבת ששקולה ככל המצות מאיר ש' הו"י בעולמות להיות אמת הו"י לעולם פי' ע"ד מה שנדבר לקמן אי"ה בענין אמת

(שמרומו .. אחד): אליה בתחלתו — הובא גם (ונת') בסה"מ תרס"ז ס"ע קפב ואילך.
אלא גם .. הא' מפני כו': לכאור' בהמשך מאמר זה אין ביאור ב' ויליע.
נא' בראשית כו': בראשית א, א.
נא' ג"כ: תהלים קמ"ה, ה. והכוונה ב"ג"כ — דכ"ה אפי' בש' ה' דלתתא.
שינו הנוסחא: שאומרים לפני התפלה — ראה שליח בהקדמתו (ג, ב) — הובא ונת' בלקי"ת שבהערה הבאה. ועוד.
בלקי"ת שה"ש: יד, ג.
(והגם דכתי' כו': כ"ה בכ"ק — התחלת מוסגר בלי סיומ. ואולי סיומ המוסגר מקומו בסוף הקטע.
דכתי' ביום .. ושמי': בבראשית ה, א: ביום ברא (בחולם) אלקים (ולא ה') אדם; וגם שם ב, ד שנא' ה' וגם אלקים (כמבואר כאן), ונא' ג"כ. ארץ ושמים — אבל לא נא' ברא כ"א. עשותי' (ואף שלפניו נא' שם בהבראם) — הרי אינו מתאים למ"ש כאן). וכדוחק אולי י"ל דכמו שברא — בחלמ' הוא ע"ד ונבראו — ממילא, עדין יתפרש עשותי' (ולא אשר עשה) — שם ב, (ב) שהוא בדרך ממילא, אבל — אינו משמע כן כלל. וצ"ע בכ"ה. ולהעיר ממאמרי אדה"י הקצרים ע' תקעב. ע"ש.
כמ"ש .. וכתי': יתרו כה, י. יחזקאל מ, א.
שיש כאן .. ולמפרע: ראה גם אוהית נ"ך עה"פ — ע' חכו (משליה שמח, א). והכוונה בלמפרע — מתחיל מ'פתח השבת גו"י.
שבת ששקולה כו': ירוש' ברכות פ"א ה"א. נדרים ספ"ג. שמריר פכ"ה, סז. זחיב פט, א.
אמת הו"י לעולם: ל' הכתוב — תהלים ק"ו, ב.
שנדבר לקמן אי"ה: ראה לקמן ד"ה את שבתותי פ"א (בארוכה) ובהנשמן שם.

כו' שיתגלה זה בעולם שזהו ע"י שבת להיות כי חותמו של הקב"ה אמת, ושבת הוא החותם כמאמרם ז"ל בבירר מה ה" חסרה חותם כא שבת בא חותם כו' והיינו חותם דאמת כו' וע' מזה בד"ה ויכולו השמי' בס' בראשית א', ולכן נא' גם גבי ש' הוי' ברא שזהו כח הפועל בנפעלי' מבחי' ש' הוי' שגם בעולמות יהי' מושג איך שאני ראשון לפני ההשתלשלות ואני אחרון לאחר נו"ן אלפי' יובלות (שהם בא"א ששם הוא מספר גדול (כמ"ש בס' תילים) וגם מבלעדי אין אלקי' באמת לאמיתו כ"א הוי' הוא האלקי' כולא חד שזהו באמת מפעולת ש' הוי' ולכן שייך ברא ע"ז, רק שעכשיו הוא אינו מושג כ"כ מפני ששכל אנושי מסתיר, וגם השגה היא הגבלה כו' אבל לע"ל ונגלה כבוד הוי' וראו כו' שיהי' בכחי' ראי' וגילוי גם בחי' פי הוי' הוא הדבור עליון להיות רואין את הנשמע כמו במ"ת שפרחה נשמתם בביטול והפשטת הגשמיות כמ"ש בד"ה ויאטור יוסף (השני) מרכבתו כו' ואז ראו את הנשמע כו'

והנה עפ"ז יובן ענין שאינו סותר כלל ענין התהוות העולמות וכן מ"ש רבות עשית כו' שנת' בלקית ד"ה ששי' המה שזהו מצד ריבוי והתכללות הכלי' כו' למה שאוא"ס הוא אח"פ והאיך יתכן ענין הריבוי

בדבר ה' זהו התהוות מציאות היש, וע"י חפץ הוי' שבמוצא פי הוי' מזה נמשך ביטול היש ע"ד שנת' בתי"א ד"ה מזוהה מימין, ונמצא כי זהו סוכ"ע וממכ"ע, ושייך לשבת כי שבת עילאה ודאי סוכ"ע בינה, וגם שבת תחאה שביתה והחזרה, זהו כתר באר"ח, ומתחת זרועות א"ס הסוכ"ע

כי חותמו כו': שבת נה, א. ושי"ג.
 כמאמרם ז"ל בבירר: ספ"ז. וראה בהנסמן בהערה הבאה.
 בד"ה ויכולו כו': ראה אוה"ת בראשית ח"ג תקו, ב ואילך. תקי, ב ואילך.
 שאני ראשון .. אין אלקי': ישעי' מד, ו. וראה תרי"א מקץ לת, ד. ועוד.
 (שהם .. תילים): ראה אוה"ת (י"א) תהלים ע' שז (וע' בטה"מ ש"ת ע' נה). — בכ"ק חסר לכאו' סיום
 מוסגר ל"שהס". ואוצ"ל אחרי "תילים" ב' מוסגרים.
 הוי' הוא .. חד: ואתחנן ד, לט. זח"א יב, א"ב.
 ששכל אנושי מסתיר: ראה תרי"א שם.
 לע"ל ונגלה כו': ישעי' מ, ה.
 בחי' פי הוי' כו': המשך הכתוב שם. וראה אוה"ת שם ע' הנ"ל וע' תקפה. וראה גם לקמן ד"ה ומשה עלה
 קרוב לסופו (קטע והנה דרך כו').
 רואין .. במ"ת .. ראו את הנשמע כו': ראה לעיל ד"ה ויאטור יוסף קטע המתחיל ובכ"ז יובן ענין כו'
 (וממה שמצ"ן כאן (השני') — נראה לכאו' שהמאמר צריך להתחלק כאיזה אופן שהוא (ולא שכוונתו
 להביאור — כי שם אין הענין). ויל"ע בזה). וראה בהנסמן שם.
 מ"ש רבות כו' שנת' בלקית: תהלים מ, ו. וראה לקי"ת שה"ש מ, ב"ג (אבל צ"ע אם הכוונה לשם).

בדבר .. חפץ כו': תהלים לג, ו. שם קלה, ו.

שנת' בחי"א: מקץ מא, ב.

ומתחת זרועות: ל' הכתוב — ברכה לג, כו. וראה לקי"ת שה"ש מא, רע"א.

ועולמות בע"ג דאדרבה היא הנותנת שמפני היותו אח"פ בתכלית הפשיטות, וע"י יחודו בבחי' איהו וגרמוהי היינו מה שמתייחד עם בחי' גרמוהי הם כלים דע"ס דאצי' לפי' אגה"ק סי' ד' הנ"ל לברוא בהו' יש מאין, אשר באמת גם גרמוהי הם אלקות ממש, רק כמ"ש בעה"ק שא"ת שא"ס הוא בבע"ג ואין לו כח בגבול אתה מחסר שלימותו כו', והגבול הנמצא ממנו תחלה הם הכלי' דאצי' לפי' העה"ק, ושרשם מהרשימה כו' (ונודע כי דבר שבקדושה כו' ממקומו לגמרי, וממילא נשאר אור שלא נגע בו הצמצום, ואכמל"ה בזה אם הכלים הם מהרשימה עצמה או רק מה שבא מסיבת הצמצום), ובחי' איהי מתייחד עמהם עד שנק' חד ובהם וע"י בורא יש מאין שזה מתייחס רק להבורא ית' לבד ונמצא כי הריבוי הוא ג"כ מאא"ס אח"פ, ולהיות כי לגדולתו העצמית אין חקר כמ"ש ולגדולתו אין חקר כן א"ס להתפשטותו שהוא בחי' המשכת אור וחיות להוות עולמות בלי שיעור כלל דהיינו ריבוי רבבות עולמות כו' (ומה שנתהוה בפועל עולמות במספר זהו ג"כ אלקות כי הגם כי הזמן הוא מחדש וכמו"כ המספר כו' אמנם כמו שיש סדר זמנים קודם לכן כמ"ש במ"א כן הוא בבחי' המספר ג"כ והכל אלקות רק שבפועל נמשך מבחי' כח המגביל שזהו ג"כ אלקות כמו כח הבלתי בע"ג כו' וע' בד"ה תתן אמת ליעקב מענין חשך הקדום, ושורש כח ההסתר איך שגבוה מאד נעלה כו', ושם בענינים הקודמי' בד"ה ואולם מענין אוכם הוא כו'), והנה א"א ובטובו מחדש בכי"ת מע"ב, ואנו רואי' שינוים רבים בעולם השפל הזה ג"כ כמו מיום ללילה שביום יאיר האור ובלילה יחשך, ובאמת העוה"ז הוא חומרי ואינו אלא מדריגה היותר אחרון מכל העולמות הרוחניים, וגם שם יש ערב ובקר וחשך ואור כו' רק שיש הפרש שבקדשי' הלילה הולכת אחר היום, ובמע"ב כתי' ויהי ערב ויהי בקר, וכ"ה גם בעוה"ז השפל והגשמי בזמן שבהמק"ד הי', רק שכל מה שבעה"ז השפל אינו אלא כמו ערך המשל לגבי הנמשל שאע"פ שמוצאים בדוגמא כל מה שיש בנמשל הכל במשל, אבל

איהו וגרמוהי .. אגה"ק .. בעה"ק כו': ראה לעיל בהמאמר ובהנסמן שם.
 (ונודע כי .. וממילא נשאר כו': ראה אגה"ק סכ"ז (קמז, א). לקרית יקרא (בהוספות) נד, ב. ועוד. וראה גם בהנסמן בסה"מ תרל"ז חי"ב ס"ע שצט ואילך.
 ובחי' איהי מתייחד: לכא"ו צ"ל: ובחי' איהו כו'.
 שזה מתייחס כו': ראה אגה"ק סי' הנ"ל בפנים.
 כמ"ש ולגדולתו כו': תהלים קמה, ג. — מכאן ישנו גם באוה"ת וארא ע' רי"ח (כמעט בלשונו כאן חז"ק מהמוסגרים דשם וכאן).
 הזמן הוא מחדש: ראה לקרית בלק ע', ג. סדור אדה"ז עה, טע"ד ואילך. אמ"ב שער הקיש פל"ז ואילך.
 כמו שיש .. קודם לכן: ראה ב"ר פ"ג, ז. וראה דרמ"צ מצות האמנת אלקות פ"א ואילך. ועוד.
 והנה א"א כו': בנוסח ברכת יוצר.
 שבקדשי' הלילה כו' ובמע"ב כתי' כו': חולין פג, א. בראשית א, ה (ועוד). וראה שבת עז, ב.
 כמו ערך המשל כו': ראה גם דרמ"צ סח, א. קה, א. אוה"ת שם ע' קסב. ועוד. וראה לענין אור וחשך בכ"כ מדריגות — סה"מ תשי"ד ע' 223 ואילך ובהמאמרים שלאח"י (בארוכה).

הגשמת דברי המשל לגבי דבר שכל עמוק מאד שהוא הנמשל אין ערוך ויחוס בניהם כלל כי דברי המשל הם דברים זרים מאד כו' וכך ערך כל דברים הגשמים שבקוה"ז לגבי עולם העליון הוא רק כמו בחי' משל ודוגמא למה שלמעלה (וג"ז רק שמוצאי' הכל במשל כנ"ל אבל עצם הגשם אין לו ערך ויחוס כלל, ושורש שרשו הוא מסוכ"ע שכל אשר חפץ ה' נמשך בעשיי' הגשמי' רק בדרך דילוג ומעבר ע"מ המהוי' מעיב בכי"ת ובכל עת וכל רגע כמי' לעולם ה' דברך נצב בשמי' להחיותו, ובתוך דבור זה יש גם החפץ הנ"ל כו') וא"כ יובן גם בכלליות העולם והגבלתו לגבי שלמעלה שאינו רק משל לגבי מה שלמעלה כו' כי למעלה מהוה תמיד מאין ליש עד אין קץ ושיעור וכנ"ל וכמ"ש במ"א בענין ממה הבין משה אם יום הוא או לילה בהיותו בהר ארבעי' יום וארבעי' לילה, כשמע קדוש הבין שהוא יום וכשמע ברוך הבין שהוא לילה שיום ולילה הגשמי' הם רק משל לקדוש וברוך ששניהם ביטול רק שזהו ההפרש בין שרפי' לאופני' שנת' במ"א שיש גם עוד מעלה באופני' במה שמזכירי' את השם אחר ב' תיבות כו' ועכ"פ יום ולילה הגשמי' הם רק משל לזה, שהרי עכ"פ הבין משה מזה, או שהבין שכאשר למדו עמו תושבי"כ הבין שזה יום ותושבע"פ הבין שזה לילה שאין ערוך יום ולילה הגשמי' לגבי תושבי"כ ותושבע"פ, (רק שי"ל שמהוה עד אין קץ הוא עוד יותר מרוחק מבבחי' התהוות גשם העולם מכפי משלי' הנ"ל שהם בהגבלה בנבראי' שרפי' כו' או אפשר גם תורה כמו שהוגבלה דיני אורייתא וצ"ע) ומ"מ הי' משל לזה שהרי הבין ע"י זה, וזהו מ"ש כי כאשר יאמר משל הקדמוני, שקאי על התורה שנק' משל הקדמוני, ויש בזה ב' פי' הא' שהתורה שלמטה שנתלבשה בדברי' גשמי' כמו המחליף פרה בחמור היא רק משל לבחי' התורה כמו שהיא למעלה, שהרי גם בגי' וכ"ש במתיבתא דרקי' אינו שייך שילמדו שם הלכה זו הגשמית שהרי אין שם בחי' אלו בגשמיות ח"ו

ושורש .. מסוכ"ע שכל כו': ראה לעיל בהמאמר ובהנסמן שם.
 ובכל עת .. כמי' כו': תהלים קיט, פט. וראה שעהיהיא פ"א. ועוד.
 וכמי' במ"א בענין ממה כו': מדרש תלים יט, ג. ילקו"ש תשא רמז תו. וראה אה"ת (י"א) לתהלים שם ס"ג וה' (ע' סא ואילך).
 כשמע קדוש .. וכשמע: לכאור' צ"ל: כשמע קדוש .. וכשמע.
 שזהו ההפרש: ראה לקרית נשא כח, ד. האוינו עד, ד ואילך.
 שנת' במ"א שיש כו': ראה לקרית אמור לב, ד.
 שמזכירי' את השם כו': ראה חולין צא, סעיב ואילך ובתוס' שם.
 שכאשר למדו עמו כו': ראה בהנסמן לעיל הערה וכמ"ש במ"א ..
 וזהו מ"ש כי כו' שקאי כו': ש"א כד, יג (בהשמטת כ"י). פרשי' משפטים כא, יג. מכות י, ב ד"ה והאלקים.
 וראה תוי"א מג"א צח, ב ואילך. לקרית ויקרא ד, ג.
 שהתורה שלמטה כו': ראה גם אה"ת שם ע' קנב ואילך.
 כמו המחליף .. במה שחלוקי' כו': ראה בכ"ז קונט' לימוד החסידות פ"ב. סה"מ ש"ת ע' 75 ואילך. וראה גם לקמן ד"ה והנה כמו פ"י.

כלל כ"א רוחניות הדברי' במה שחלוקי' פרה וחמור שפרה היא מפני שור שמהשמאל שלניצוץ המחיי' את הפרה עד"מ יש כלי גם בדבר טהור לקבל להיות כלי להכח הרוחני המחיי' אותה, אבל חמור אין לו כלי בדבר טהור שיקבל בתוכו או גם בכחי' מקיף החיות המחיי' אותו כ"א דוקא בדבר טמא, וכנודע במ"א בענין פני ארי' שהוא להימין ועכ"ז למטה הוא חי' טמאה דוקא, אלא שזהו מפני עוצם גבהותו א"א לו לבוא גם בהיות הניצוץ בדרך נפילה לבוא להחיות דבר טהור היינו שיהי' כלי לזה כ"א דוקא דבר טמא וכמשל האבן שהוא בראש החומה ונפל למרחוק יותר, וכמשל האבוקה שנת' במ"א, והבירור הוא כענין מל"ת, שהרי גם ל"ת גבוהי' ממ"ע שהרי הם כיו"ד היא, משא"כ מ"ע הם בור"ה ועכ"ז קיומם הי' בדרך דחיי' לא כו' ועד"ז יוכן בענין פרה וחמור שהלימוד בג"ע או כמתכתא דרקיע הוא רוחני' דבר ההלכה של המחליף פרה בחמור או שני' אוחזי' בטלית, שהתו' שלמטה, שהיא מה שנתלבשה בכריאה כנודע מענין ועל תורתך שלמדתנו שהיא תורת הכריאה, הנה גשם ההלכה היא רק משל לגבי התורה כמו שהיא למעלה, והב' שגם התורה כמו שהיא למעלה היא ג"כ רק משל להבין ממנה בחי' קדמונו של עולם, אבל עכ"ז ה"ה משל להבין בחי' קדמונו ש"ע כו' ומ"מ היא רק כמו משל לכד לגבי עומק הנמשל וכנ"ל (וי"ל ע"פ מה שמוכח שלגבי מה שלמעלה מהוה מאין ליש עד אין קץ ושיעור הנה העוה"ז ומלואה היא רק משל לזה, כי אין ערוך כלל בין המוגבל לגבי כח הבע"ג כמוכח, והגם כי נמצא במשל הכל מה שבנמשל מ"מ הגשם אינו בערך ויחוס כלל כנ"ל כן נבין בתורה שלמעלה הגם כי נפלאות היא בעינינו, ודוד הע"ה ביקש

גם י"ל שזה"ע מה שג"ש יושב ועוסק בתורה, מלבד מה שכל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו.

שפרה היא כו': ראה בכ"ז תוי"א וישלח כה, ג. מגיא צג, ג. סה"מ תקס"ה ע' סב ואילך. וראה גם בהנסמן בסה"מ תרל"ו ח"ב ע' תי.
 וכמשל האבן .. האבוקה שנת' במ"א: ראה לקרית מטות פא, ב. ש"א נח, א ואילך; סה, א ואילך. ועוד.
 כענין מלית, שהרי כו': ראה לקרית פקודי ג, כ ואילך. ה, ד. אגה"ת פ"א. דרמ"צ כ, א ואילך. ועוד.
 כיו"ד היא .. בורה: תקי"ז בהקדמה (ד, ב, ה, א) — הובא בלקרית שם ג, ב. ע"ש.
 המחליף .. שני' כו': בי"מ ק, רע"א — במשנה. ריש בי"מ.
 ועל תורתך .. שהיא כו': נוסח ברכה שני' דבהמ"ז. לקרית להאריז"ל פ' עקב — הובא בלקרית שמע"צ פא, ד. ע"ש ובהנסמן שם.
 והב' שגם כו': היינו: פי' הב' בזה שנק' התורה משל הקדמוני.
 נפלאות היא בעינינו .. ביקש גל כו': ל' הכתוב — תהלים קיח, ג. קיט, יח (ושם: ואביטה נפלאות).
 שג"ש יושב .. שכל הקורא כו': ראה גם לקמן ד"ה אם רוח המושל קטע ומעתה .. התיי' — ביאור ב' ענינים אלו כפרטיות. וש"נ.

גל עיני נפלאות מתורתך שי"ל זה הכל גם בתורה שלפנינו, וכ"ש תו"ש מעלה, ומ"מ הנה היא רק משל לבד לבחי' אוא"ס קדמונו ש"ע לכן גם תו"ש מעלה צריכין לחברה לאוא"ס וז"ע אמרם ז"ל דהע"ה הי' מחבר תושלמ"ע בהקדב"ה, והיינו ע"י עסקו בתורה בעבודה וביגיעה רבה והיו ידיו מלוכלכות כו' ולא הביט ע"ז כלל, כ"א הי' מתעדן כתולעת, וההקדמה לזה הי' מה שחצות לילה הי' מקים להודות לו ית' בשירות ותשבחות שבכלל התורה יחשב בתנ"ך ויש בזה עוד מעלה ית' שזהו ענין סיפור שגבוה יותר מבחי' ספר היא בחי' ספר תורה, כ"א ע"ד סופר שכותב הספר או ע"ד ערבי' עלי ד"ס כו' יותר מיינה ש"ת, וע' בלק"ת בד"ה ושאתם מי' בששון, ובהגהות לשם בס' ובדרושי ר"ה וש"ש בסוף ספר דברי, וכל התהוות ריבוי כל העולמות הכל הוא מבחי' אין ואפס המוחלט כמ"ש בצלמינו כדמותינו כו' ומה שאנו מוצאין בספרי הקבלה ובפרט בזהר באד"ז ואד"ר מציאת מספר קצוב דוקא להתהוות העולמות כמו תשע ריבוי אלפין עלמין או ת' עלמין דכסופין כו' וכיוצא הנה באמת אין להם שיעור ומספר כלל רק שלא הזכירו כולם אלא מספר הידוע ע"פ חכמת האמת שהוא לפי אופני השמות והצירופי', כי מאחר דלגדולתו אין חקר בהכרח שיהי' התהוות עולמות ממנו בלי חקר וגבול ג"כ כנ"ל וכמ"ש אני הוי' לא שניתי ואם אינו מקבל שינויים כלל כמו שהוא באמת לאמיתו כן א"כ בהכרח שאין שיעור וגבול להתפשטות אורו שאם הי' שיעור הרי הי' בו בחי' שינוי ג"כ ח"ו, כי השינוי והגבול מתואר א' הם כנודע,

וכ"ש תו"ש . . ומ"מ כו': בצד הע' בכ"ק (מלמעלמ"ט): . . גם . . כנגדו" — שבשולי הע' כאן. ויל"ע על מה קאי והכוונה (וראה לקו"ת שמע"צ שם, ג"ד).
 וז"ע אמרם ז"ל: ס' מעיין החכמה — הובא בלקו"ת שלח מז, רע"ג: ג, סע"א ואילך (וראה גם תו"א יח, ג).
 וראה אה"ת בשלח ע' תלת. סה"מ ש"ת ע' 77.
 ידיו מלוכלכות . . מתעדן . . ותשבחות: ראה ברכות ב, ב ואילך.
 שחצות . . להודות כו': ע"פ ל' הכתוב — תהלים קיט, סב.
 סיפור . . ספר . . סופר: ראה ס"י בתחלתו ובמפרשים שם. וראה בהנסמן בסמוך. וצ"ע דהרי, סיפור' הוא למטה גם מ.ספר' וכאן — שהוא ע"ד, סופר'. ואולי צ"ל גם מתחלה, סיפור' במקום, סיפור'. ועיל"ע בכ"ז.
 ערבי' עלי . . ש"ת: ראה ע"ז לה, א, וראה בהנסמן בהערה הבאה.
 וע' בלק"ת: סוכות פ, ב. וראה גם תו"א שמות נב, ג ואילך (ובמאמר שלאחריו). תו"ח שמות יז, א ואילך.
 ובהגהות לשם בס': כ"ה בכ"ק — ריח פנוי אחר, כס"י. וראה אה"ת סוכות (ח"ה) ע' ב'קמז.
 כמ"ש בצלמינו כדמותינו: בראשית א, כו. ויל"ע כוונתו בהבאת הפסוק.
 ומה שאנו כו': במ"ש מכאן ואילך — ראה גם לעיל בהאמר ובהנסמן שם.

בס"ד

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא כו', וארז"ל במד"ר בא פט"ו סוף דף קל"א הה"ד (תלים ק"ד י"ט) עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו (והיינו לכם דוקא למועדים (א"א בשם יפת"ה) הרבה מעשים כתב משה בתורה סתומים (בכדי להודיע שיש פנימיות בתורה, הנ"ל) עמד דוד ופירשם אנו מוצאין ממעשה בראשית משכרא שמים וארץ ברא האור שנא' בראשית ברא כו' ואח"כ ויאמר כו' יהי אור, ודוד פירשו מאחר שברא אור ברא שמים שנא' עוטה אור כשלמה והדר נוטה שמים כיריעה הרי למדנו משכרא אור ברא שמים, ג' בריות קדמו את העולם המים והרוח והאש, המים הרו וילדו אפילה, האש הרה וילדה אור, הרוח הרה וילדה חכ' ובשש בריות אלו העולם מתנהג ברוח בחכ', ובאש ובאור, וכחשך ובמים, לפיכך דוד אמר ברכי נפשי את הוי', ה' אלקי גדלת מאד כו', וצ"ל מה"ע ברכי נפשי את הוי' לענין הנ"ל, ומסיים הענין בענין עשה ירח למועדים, לכך ברא הלבנה בשביל מועדות שיהי' ישראל מרבין וממעטין בלבנה ואינו רע לה בעבור תקנת המועדות כו' וכל הימך לומר שבשביל אלו המועדות עשה את הלבנה עמד דוד ופירש עשה ירח למועדים א"ל לדוד עד שאנו במצרים נטלנו חדש של לבנה הה"ד החדש הזה לכם, והנה כשם שהי' בתחלת בריאת העולם כ"ה בכ"ע ובכל רגע, וכנוסח שאומרים בברכת יוצר ובטובו מחדש בכי"ת מע"ב, וכת"י ה' צבאות עמנו (תהלים מ"ו ח' י"ב) והביא אותו במד"ת סי' ס"ב על ענין זה' מחסה לעמו שכן בני קרח אומרים ה' צבאות עמנו כו' בטחו בו בכל עת, א"ר חייא בר אבא דמן יפו הנשמה הזאת כל שעה שהיא עולה ויורדת

החדש הזה כו': בא יב, ב.

במד"ר בא פט"ו: כב.

(והיינו... יפת"ה): כ"ה בכ"ק, ובפשטות חסר כאן סיום מוסגר הא' (וכיו"ב). יפת"ה — ר"ת: יפה תואר

הארז"ל (ונדפס לעצמו). וראה שם — בשינוי לשון קצת.

שנא' בראשית... ויאמר כו': בראשית א, א. שם, ג.

שנא' עוטה כו': תהלים קד, ב.

ובחשך ובמים: בכ"ק אח"ז: (ומה שמקדי' חשך למי' י"ל בכדי שלא לסיים בחשך, ואולי הוא ע"ד ברישא חשיכה, אך והדר נהורא הוא מתולדת האש, אך צ"ע בענין אש ומי' ופסכו (ולכא"ו צ"ל: ופתכו) זה בזה, בזהר לך לך (עז, א) קיימא ברוחא, ע' לך לך בס' (ונשאר מקום חלק, אח"כ נוסף בצד הע' מלמעלמיט: ואולי י"ל כי י"א (ר"ת: יום א') הוא בריאת האור, ובשני רקיע, ומיש אהיש ואת הארץ כמ"ש ברבות (ראה ב"ר פ"א, יד. פרשי' בראשית א, יד) שכולל כל צבא השמי' והארץ וכדעת הרמב"ן היולי וכל יומא עביד עבידתא (זח"ג צד, ריש ע"ב) אך זהו סתים בתורה ודוד פרשן).

אחרי כהנ"ל כתוב בכ"ק בצד הע': מן ומה עד בס' גם מהצד לימין (היינו הוספה הנ"ל) אצ"ל.

דוד אמר ברכי כו': תהלים קד, א.

וה' מחסה לעמו: יואל ד, טז.

בני קרח... עמנו כו': תהלים מו שנשמך בפנים המאמר.

בטחו... עת: שם סב, ט.

ומבקשת לצאת מן האדם האיך היא עומדת אלא הקב"ה מלא כל הארץ כבודו מניחה בגופו והיא באה לצאת ורואה את יוצרה וחוזרת לאחור"י כו' אר"ח כו' מעלי בכורים כך היו מזמרים כל הנשמה תהלל יה ומהו תהלל יה כל שעה שהיא עולה ויורדת כגוף אנו חייבים לומר הללו"י, תהלל יה על הנפלאים שהוא עושה עמנו בכל שעה שלא להפליג ממנו שעה א', בטחו בו בכל עת עם שפכו לפניו לבבכם אלקי' מחסה לנו סלה, ומובן מהמד"ת הנ"ל שלא לבד חדשי' לבקרים שמחדש בכי"ת מע"ב אלא שתהלל יה על הנפלאים שהוא עושה עמנו בכל שעה שלא להפליג ממנו שעה אחת, שזהו בפרטיות בכל יום שהוא כולל יום ולילה שברישא חשוכא והדר נהורא שזהו מעין ודוגמא לראשית ברה"ע שהיום מתחיל להאיר את החשך הקדום כו' וה"ז כלל עכ"פ על יום ולילה, והמד"ת מפרש שתהלל יה על הנפלאים שהוא עושה בכל שעה, וחלק המוסר הוא שלא להפליג ממנו שעה א' כו', ויובן בהקדם ענין ובטובו מחדש בכי"ת מע"ב שפי' הרד"א ובטובו ע"ש מ"ש את האור כי טוב, והקשו עליו הלא וירא אלקי' את האור כי טוב נא' על אור שנברא ביום ראשון שהי' אדם מביט מסוף העולם ועד סופו, שארז"ל ראה כו' עמד וגנזו לע"ל והיכן גנזו, גנזו בתורה, שז"ע אור הגנוז שבתורה, והאיך הוא בחי' טוב שבטובו מחדש בכי"ת, אך הענין הוא שבזהר פ' אמור דצ"ג סע"א רי"צ פתח ויקרא אלקי' לאור יום, הקדים ענין שנגנז אור שנברא ביום ראשון, היינו שגנזו לצדיקי' לע"ל, ואפ"ל שהקדמה זו היינו לומר שביום טוב מאיר הארה מבחי' אור זה, שהרי לעיל ר"פ אמור דפ"ח ע"א פי' הזהר ולא מנע ליה בכל יומא, ופי' הרמ"ז שזהו מה שאנו אומרים ובטובו מחדש בכל יום כו', וביאור ענין פי' ובטובו מחדש בכי"ת מע"ב כי צ"ל מהו מחדש והלא כל הימים שוים ויום זה דומה ליום של אתמול אלא הענין כי יש בחי' שנק' דרך סדר ההשתל' מעילה לעילה ויש בחי' שנק' למעלה מדרך סדר ההשתל' מה שהוא בבחי' סדר ההשתל' דרך כלל הוא עד"מ אצל האדם שכל ומדות ומח' ודבור שהשכל מוליד המדות ומהם נעשה המחשבה כו', כך הענין ההשתלשלו' העולמות וריבוי ירידות המדריגות מעילה לעילה נק'

מלא .. כבודו: כל הנשמה כו': ישעי' ו, ג. תהלים קנ, ו.

חדשי' לבקרים: איכה ג, כג.

יום שהוא כולל .. והיו כלל כו': ראה גם ד"ה הקודם (קטע ועפ"ז) — בארוכה.

שברישא חשוכא כו': שבת עז, ב. ועי' לקו"ת פקודי ג, ד. מטות פי, א. ועוד.

שפי' הרד"א .. מ"ש: אבודרהם במקומו (ע' עב). בראשית א, ד.

הלא וירא .. נא' כו': ראה סה"ע-חבי"ד ח"ג ע' תקלג: תקפ"ג — ובהנסמן שם.

שהי' אדם .. גנזו בתורה: חגיגה יב, א. ב"ר פי"ב, ה. וראה לקו"ת במדבר יח, ד. ועוד.

וביאור ענין כו': מכאן — עד, וז"ע ובטובו כו" (בשו"ה העולמות בבחי'). הוא מלקו"ת ואתחנן ב, ב

(מתחלת ס"ב) ואילך.

עד"מ בחי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם שיש למעלה ג"כ כבי' בחי' מחשבה אלא שאינה מח' גשמי כמו אצל האדם ח"ו כי מחשבת האדם אינה פועלת כלום משא"כ במח' שלמעלה נבראו העולמות וכן בדבור בדבר ה' שמים נעשו אלא בחי' מח' ודבור הוא בחי' גילוי העולמות שיצאו מכאה"פ ומהעלם אל הגילוי כדרך שהמח' היא בחי' גילוי השכל והדבור הוא גילוי המח' וכמה בחי' ומיני מדרגות ירידות והשתל' במדרגות רבים ועצומים שונים וכולם נק' מח' וכמ"ש בזהר דכמה מחשבתין למחשבתין כו' דא מוחא לדא כו' וכן בבחי' דבור והתחלקות ריבוי המדרגות האלו שהם במלאכים וגם בנשמות שיש מיכאל ואברהם בבחי' מח' ויש בבחי' דבור ובחי' מחשבה ועולם שלמטה נק' בחי' דבור לגבי עולם שלמעלה ממנו עד רום המעלות דא מוחא לדא כו' ובל' גמ' נק' בתי גוואי ובתי בראי שהם בחי' פנימיות ובחי' חיצוניות ובחי' שלמטה נק' חיצוניות לגבי שלמעלה ממנו ועד"ז כמה רבוא השתלשלו' המדרגות עצמו מספר וכמ"ש היש מספר לגדודיו כו', אך כ"ז נק' בחי' השתלשלו' בסדר המדרגות שיציאתן מהעלם אל הגילוי הוא שבחי' ומדריגת ההעלם מוציא מה שהי' בכחו בהעלם להיות בבחי' גילוי הגם שהכח שבהעלם הוא ביתר שאת ומעלה מבחי' הגילוי שנחשב ירידה כו' מ"מ הרי הכח שבהעלם הוא המקור לבחי' הגילוי בכח שהי' בחי' הגילוי ג"כ אלא שהיא בהעלם וכמשל השכל ומדות ומחשבה הנ"ל שבחי' השתלשלו' הלזו לא שייך אלא בבחי' הנאצלי' והנבראים כי גבוה מעל גבוה שומר כו', אבל לגבי המאציל עצמו ית' אין ערוך אליו כלל, וא"א להיות בריאות העולמות כלל בדרך ההשתל' מעילה לעילה כי אין ערוך נברא לגבי בורא ית' ואיך יקבלו חיותם מכח עצמותו ומהותו כו' ואיך יתכן להיות בחי' כח עצמותו כו' לצאת מהעלם אל הגילוי להיות מזה כח נברא כו' כי הוא רם ונשא למעלה עד אין קץ וא"א להיות התהוות נברא אפי' בריבוי השתל' אין

כי לא מחשבותי... אלא שאינה כו': ישעי' נה, ח. פרדס שער הצנחנות פיג (הובא ונת' בלקו"ת שה"ש יג, ג-ד).

בדבר... נעשו: תהלים לג, ו.

שיצאו מכאה"פ: ר"ת: מכח אל הפועל (וכ"ה בלקו"ת ואתחנן).

ועצומים שונים: בלקו"ת: ועצומים ועצומים שונים. ולכא"ו כצ"ל גם כאן.

וכמ"ש בזהר: ראה תקו"ז תסי"ט (קטו, א).

האלו שהם במלאכים: בלקו"ת: האלו הם במלאכים. ולכא"ו כצ"ל גם כאן.

ובל' גמ': חגיגה ה, ב.

עצמו מספר: לי הכתוב — תהלים מ, ו. וראה (ע"ד ענין זה) לקו"ת שה"ש מ, ג.

וכמ"ש היש כו': איוב כה, ג.

לכחי' הגילוי בכח שהי' בחי': בלקו"ת (ואתחנן): לכחי' הגילוי ויש בכח ההוא בחי'. ולכא"ו כצ"ל גם כאן.

גבוה... שומר: קהלת ה, ז.

וא"א להיות בריאות כו': כ"ה גם בלקו"ת. ואולי צ"ל: בריאת (ראה, לוח התיקון' לתניא מב, א).

ומהותו כו'... עצמותו כו': בלקו"ת: ומהותו כבי'... עצמותו כבי'. ואוצ"ל כן גם כאן.

קץ לפי שאינו בגדר זה של ההשתלשלו, אלא בריאת העולמות הוא ע"י בחי' כי ובטובו מחדש שבטובו טוב שלו עצמו דהיינו בחי' עצמותו ה"ז מחדש מע"ב שנעשה חדש ממש מאין ליש וכמ"ש והחכ' מאין תמצא, שהחכ' היא בחי' ראשית והיא תמצא מאין בבחי' התחדשות שנעשה דבר חדש מה שלא הי' בכח המקור המוציאו והוא ע"י בחי' יו"ד שהוא בחי' צמצום ואח"כ הו"ה ה"א הוא התפשטות אורך ורוחב ויש ה' עילאה וה' תתאה עלמא דאתכסיא ועדאת"ג והוי"ו המחברם כו' וזהו בחי' הוי"ו שאומרים ברוך אתה הוי"ו שיהי' בחי' הוי"ו בבחי' גילוי שהוא מקורא דכולא דהיינו להיות התפעלות הלב ממה שהוא ית' למעלה מבחי' ההשתל' ואין ערך אליו ית' אלא שמהוה כל העולמות בבחי' הוי"ו ע"י בחי' צמצום והתפשטות כו' וז"ע ובטובו כו' ומה שהוא גנוז היינו כי באור זה שהוא יסוד אבא יש בו בחי' אבי"ע וחלק אצי' שבו הוא גנוז והוא הנק' טוב כן מתבאר מדברי הרמ"ז שם ובפ' פקודי דף ר"ך, וא"כ במועדי ה' שהם הנקראי' ימים טובים י"ל מאיר מבחי' אור הגנוז הנק' טוב, וע' במא"א א' נ"א, ובי"נ שם ובפרד"ס בערך אור הגנוז, ואיך שיהי' מאחר שגנוז לע"ל, וידוע דעלמא דאתי הוא בינה, והרי המועדים הם מבחי' בינה א"כ ע"כ מאיר הארה מבחי' אור הגנוז בה ולכן נקראו יום טוב, טוב דוקא ע"ש את האור כי טוב, ועוד כי זה האור נברא ביום הראשון שהוא גימט' כתר, וביו"ט ג"כ נא' ביום הראשון בין בפסח בין בסוכות, א"כ מישך שייכי אהדדי, ובש"א סי' כ"ה ח' כי על יו"ט באנו פרש"י שהי' ערב יו"ט של ר"ה, ובגמ' פ"ק דמגלה דף ה' ע"ב דמעיקרא כתי' שמחה ומשתה ויו"ט, שאסור בעשיית מלאכה ואח"כ כתי' לעשות אותם ימי משתה ושמחה ואלו יו"ט לא כתי' משום דאיסור מלאכה לא קבילו עליהו, הרי עכ"פ המועדים שאסורים במלאכה נקראים יום טוב כי המלאכה זהו בששת ימי המעשה ששרשם מו"ק, משא"כ יו"ט ששרשו מהבינה, וע' בד"ה והי' מדי חדש שר"ח מותר בעשיית מלאכה אע"פ שאינו נק' יום המעשה, נמצא יו"ט שאסור

בחי' כי ובטובו: כ"ה גם בלקו"ת. ויל"ע הכוונה בחיבת כ"ה.

וכמ"ש והחכמה כו': איוב כה, יב.

ואין ערך אליו: בלקו"ת: ואין ערך אליו. ואולי כצל גם כאו.

צמצום והתפשטות כו': ע"כ הוא מלקו"ת, כגיל.

וידוע דעלמא .. בינה: ראה לקו"ת ר"ה נו, א. סדור רצא, א. ועוד. וראה בהנסמן בסמוך.

המועדים הם כו': ראה אוה"ת ויקרא ח"א (בהוספות) ע' שכו ואילך. שבועות ע' פג ואילך. פינחס ע' אקצ

ואילך. ביאורו להצ"צ ח"ב ע' תתקעז ואילך. ועוד.

ביום הראשון .. כתר: ראה סה"ע חב"ד ח"ג ע' תקכט ובהנסמן שם. וראה אוה"ת ויקרא שם.

וביו"ט ג"כ נא' .. בסוכות: אמור כג, ז. שם, לה. וראה פסחים ה, א.

דמעיקרא כתי' .. ואח"כ כתי': אסתר ט, יט. שם, כג.

בששת ימי .. מו"ק: ראה אוה"ת שבועות ע' פה ואילך. פינחס ע' אקצב ואילך.

וטי' בד"ה: לקו"ת ברכה צו, ב.

בעשיית מלאכה זהו ע"ד מעין שבת כו' וע' בסדור שער חג המצות גבי
 ושרש ענין לא תעשה מלאכה, גם לע"ל כולו הטוב והמטיב והארה מבחי' זו
 מאיר ביום טוב ובחי' זו נק' ביום ההוא יהי' הוי' אחד ואפס קצהו מבחי'
 ביום ההוא מאיר ביום טוב ועמ"ש בענין יומם במם יתירה ואזי יצוה ד'
 חסדו חוט של חסד וזהו מועדי הוי' היינו חיבור ב' ההיות ע"ד מ"ש בת"א
 פ' בשלח סד"ה וירא ישראל בפ"י ויקרא הוי' הוי' שזהו ענין ביום ההוא יהי'
 הוי' אחד, וזהו במועדים וכמו"כ יובן בכ"י תמיד ענין בחי' זו שזהו מ"ש
 ברכות הנ"ל האש הרה וילדה אור, וצ"ל מה"ע אש ואם כוונתו על בריאת
 האש שאח"כ ה"ה בריאה ככל הנבראים וגם על אש היסודי אינו שייך לומר
 הרה וילדה אור אלא שעכ"פ גם אש זה נברא שהרי אומר ג' בריות כו'
 ובשש בריות כו', והענין אינו אלא לפי שהוא ית' נמשל לאש כמ"ש כי הוי'
 אלקיד אש אוכלה הוא, וכת"י הלא כה דברי כאש, פ"י שלא מצאו משל
 להמשיל לו ית' כ"א במה שהמשילו משה כו' במשל כדי לשבר את האזן,
 שכשם שאש אינו נאחז אלא כשיש דבר הנאחז בו כן ע"י התומ"צ ממשיכים
 המשכת אלקות וכן ע"י העבודה שבלב זו תפלה והגם כי מצד עצמו לית מח'
 תפיסא ב"י כלל מ"מ ניתן הכח מלמעלה שע"י העבודה ימשיכו כו' כדי שיהי'
 לו ית' דירה בתחתונים ע"י עבודת האדם כמ"ש' במ"א:

**והנה כלל כל התומ"צ הם ג' מדרגות שהם תורה ותפלה וצדקה וכדתנן על
 שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח כו'**

וע' בסדור: רפה, ד.
 לע"ל .. והמטיב: פסחים ג, א.
 ביום ההוא .. אחד: זכרי' יד, ט.
 בענין יומם .. של חסד: תהלים מב, ט. חגיגה יב, א. ושינ' אודית (י"א) עה"פ ע' קסו ואילך. נ"ך ח"א ע'
 קטו ואילך. חיב עה"פ ע' התקלה ואילך. וראה גם סה"מ תרל"ז חיב ע' תצו ואילך — בארוכה.
 בת"א פ' בשלח: סא, ד.
 ויקרא הוי' הוי': תשא לד, ו.
 ברכות הנ"ל: שבתחלת המאמר.
 אלא שעכ"פ: אוצ"ל: שהרי עכ"פ. ויל"ע.
 כתי"ש כו' .. וכת"י: דברים ד, כד. ירמ"י כג, כט (וצ"ע השייכות דפי' זה להמבואר כאן).
 שהמשילו משה כו' במשל: צ"ע הכוונה בזה, ואולי י"ל הכוונה, דמבאר כאן מ"ש במדרש, האש כו"י דקאי
 על הקבי"ה, היינו שהמשילוהו לאש — כמו משה שאמר, כי היא כו"י, ועיל"ע.
 כדי לשבר את האזן: ל' חז"ל — רש"י יתרו יט, יח (וראה עדין בהנסמן בסה"מ תרל"ז חיב ע' תד).
 שכשם שאש .. כן כו': ראה תניא פליה (מד, א ואילך). תריא מג"א צו, א-ב. לקו"ת אחרי כה, ג-ד. ראה
 לב, ד. ועוד.
 לית מח' .. כלל: הקדמת תקו"ז — פ"א (ז, א).
 כמ"ש' במ"א: ראה לקו"ת אחרי שם.
 והנה כלל כו': מכאן — עד סיום הקטע, הוא מלקו"ת שם, ד (רפ"ב) עד (חלק הראשון מפי"ג) כו'. ב.
 וכדתנן .. כי תפלה היא כו': אבות פ"א מ"ב. ברכות כו, א. זחי"ב כ, ב.

תפלה היא במקום עבודת הקרבנות וגמ"ח היינו צדקה, וכנגד ג' דברים אלו כתי' בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהם מחדומ"ע, בראתיו הוא בחי' מח' שהיא בחי' בריאה יש מאין והיא נגד התפלה שהיא עבודה שבלב זו הכוונה במחשבה ברעותא דלבא, כמארז"ל תפלה בלא כוונה כגוף בלא נשמה ודבור התפלה הוא רק שיהי' הקול מעורר הכוונה לכן היא במקום הקרבנות ועבודת הקרבנות היתה תלוי' בכהנא בעובדא וברעו"ד כנו' בזהר, והיינו שתהי' כוונתו ומחשבתו דבוקה בה' להיות מרכבה אליו ית' ולמסור נפשו ורצונו לה' ית' להיות לו רק רצון אחד ולב א' לאביו שבשמים שלא להפריד מיחודו ואחדותו ית' ע"י סומ"ר ועש"ט דהיינו כד אתכפיא סט"א אזי יאיר עליו אור ה' על נפשו, ועד"ז תקנו ברכת השחר בא"י אמ"ה כי אנו מבקשים שיומשך בחי' הוי' להוות העולמות שלא יופסק חיותם וקיומם ולא יסתלק למעלה כטבע האש ח"ו ולהיות בחי' אלקינו שנהי' בטלים אליו ית' עד שיקרא שמו עלינו שהוא אלקינו כמ"ש אלקי אברהם ע"ש שהוא בחי' מרכבה ולא להיות דבר יש ונפרד בפ"ע רק מלך העולם פי' מה שהוא מהוה ומחי' העולמות להיות יש ונפרד בפ"ע הוא מפני היותו מלך שמו נקרא ואין מלך בלא עם מל' עוממות דברים זרים ונפרדים שאם יהי' לאדם הרבה בנים אין נק' שמו מלך עליהם כמ"ש במ"א, משא"כ ישראל נקראי' בנים למקום ברא כרעא דאבוה שהרגל בטלה אצל הראש כמ"ש במ"א, והנה כל חיות וקיום העולמות והתהוותם מאין ליש תמיד תלוי במה שאנחנו ממשיכים עלינו אלהותו ית' להיות בטלים אליו כי הנשמות המה פנימי' העולמות, כמארז"ל כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלי ישראל שישראל הם קיום

וכנגד .. כתי' .. מחדומ"ע: ישע"י מג, ז. וראה גם סה"מ תקס"ז ע' שנו.
 התפלה .. שבלב: ראה תענית ב, א. זחי"ג רכג, א. ועוד.
 כמארז"ל תפלה כו': ראה ישועות משיחו יב, א. אברבנאל לאבות פי"ב מ"ג.
 שיהי' .. הכוונה: ביי הל' תפלה ססק"א.
 כנו' בזהר: ראה ח"ג לט, א. פח, ב. קעז, ב.
 כמ"ש אלקי אברהם ע"ש כו': נוסח ברכה ראשונה דשמו"ע. ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. זחי"ג רנז, ב. וראה גם תניא פמ"ז (סו, א).
 מלך שמו נקרא: נוסח אדון עולם.
 ואין .. מל' כו': עמה"מ שער שעשוע המלך רפ"א. ס' החיים פ' גאולה פ"ב. בחיי וישב לה, ל. וראה שעהוה"א רפ"ז.
 שאם יהי' כו': שעהוה"א שם.
 ישראל נקראי': אבות פי"ג מ"ד.
 נקראי' .. ברא .. כמ"ש במ"א: כ"ה גם בלקו"ת שם. וראה לקו"ת ראה לב, ב.
 ברא כרעא דאבוה: יונת אלם רפ"ב. תודיה אבל האי (עירובין ע, ב) וד"ה מקמי (יבמות ג, א). וראה גם רש"י ד"ה כבעל חוב (כתובות צב, א).
 כמארז"ל כשם כו': תענית ג, ב. זחי"ב ה, ב. וראה גם אוה"ת בראשית ח"ג תקנו, ב. ספר החקירה להצ"צ ס. ב. מים רבים תרל"ו פק"ה ואילך — בארוכה.

מעמד כל העולמות (ועמ"ש מזה בד"ה ויאמר משה אכלוהו היום) והוא כמשל חיי הגוף שתלויים בפנימיות נפש החיונית שאם יש איזה מאורע בנפשו החיונית גם כל גופו נהפך לחולה לכן אומרים בא"י אמ"ה פי' שיבורך ויומשך להיות שם הוי' להוות כל הנמצאים ע"י שיהי' לנו בכחי' אלקינו ואזי יהי' מלך העולם ותיקנו לומר כן בכל שחר להיות כי מחדש בטובו בכי"ת מע"ב ומהוה אותם ליש מאין המוחלט, אך אין נמצא משל כמוהו ודוגמתו למטה כלל לראות בחוש רק אפס קצהו שבכל יום מאיר מחשך הלילה וכברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, והרי הוא כמו יש מאין, ולכן בר"ה אומרים זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, כי בר"ה נברא העולם ותמיד בכל שנה חוזר הדבר לקדמותו, יצרתיו הוא בחי' הדבור שעושה צורה לאותיות המח' ואין אותיות הדבור יש מאין כמו אותיות המח' כי כבר היו אותן האותיות בתוך המח' ואינם אלא בחי' צורה והתגלות לאותיות המח' שהוא כמין חומר לצורה זו והוא נגד התורה שעיקר מצותה בדבור, וכמ"ש ושננתם לבניך ודברת בם, וכת"י והגית בו יומם ולילה וקיי"ל דהרהור לאו כדבור דמי ואין יוצא י"ח בהרהור לבד, והגם שמעלת התורה עולה למעלה מעלה על מעלת התפלה כמשארז"ל ות"ת כנגד כולם, אך אדרבה לפי שמעלתה במקורה היא ברום המעלות ברצה"ע ב"ה הנק' סדכ"ס אי"א לקבל אורה בכחי' גילוי עד שתרד למטה ותתלבש בגשמיות עוה"ז הקל קול יעקב בהבל פיהם שבהם יתלבש אור ה' הגנוז בתורתו ומאיר בכחי' גילוי להחיות כל העולמות עליונים ותחתונים, וכידוע ליודעי חן שכל דבר עליון מאד אינו בא לידי גילוי אורו אלא למטה בסוף מעשה כנ"ל, אף עשיתיו כנגד מעשה הצדקה, והנה בג' דברים אלו אנו ממשיכין עלינו אור ה' להיות האור נאחז כמו עד"מ בפתילה או בעצים וכמו שאנו רואים שאור הנאחז בעצים נעשה אור הרבה במאד מאד, אבל הוא גס ועב והנאחז בפתילה הוא אור מועט אבל הוא דק ככה ענין התאחזות אור ה' במח' הוא

(ועמ"ש .. היום): כ"ה גם בלקו"ת (אחרי) שם. וראה תו"א בשלח ד"ה זה (סה, ב).

מחדש בטובו .. וכברייתו .. חשוכא: הובא ונסמן בהמאמר לעיל.

בר"ה אומרים: בתפלת מוסף — ברכת זכרונות.

בר"ה נברא העולם .. לקדמותו: ר"ה י. ב. וראה ר"ן שם טו, א. אגה"ק סי"ד. — ע"כ הוא הביאור (מקורו להתחלת הקטע) ל.בראתיו.

וכמ"ש ושננתם .. וכת"י: ואתחנן ו, ז. יהושע א, ח.

וקיי"ל דהרהור כו': ברכות כ, ב. שבת קנ, א. טושי"ע ה"ל תפלה ס"ב סיג. ה"ל ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"יב. ועוד.

כמשארז"ל ית"ת כו': פאה פ"א ה"א.

הנק' סדכ"ס: ר"ת: סתימו דכל סתימין — ראה זח"ב קמב, א. ח"ג באד"ז רצב, א. יעוד.

הקל קול יעקב בהבל פיהם: תולדות כו, כב. וראה ב"ר פס"ה, כ.

בסוף מעשה כנ"ל: כ"ה גם בלקו"ת. ולכא"ו הכוונה למ"ש לעיל בסמוך. ויל"ע.

אור מועט שאין פעולתו בהתגלות כ"כ להחיות העולמות כמו פעולת המעשה ודבור בתלמוד תורה דעקימת שפתיו הוי מעשה וכמשא"כ היום לעשותם כתי' כי זה כל האדם ותכלית ירידת נשמתו לעוה"ז להמשיך אור ה' בבחי' גילוי מרום המעלות עד סוף המעשה, אבל השראת אור ה' במח' היא רוחני' דקה מרוחניות הנמשך ונתפשט למטה בבחי' המעשה (ועד"ז בודקין את החמץ היש והגסות לאור הנר דוקא שהבירור הוא במח', ועמ"ש ע"פ ובבואה כו' אמר עם הספר כו'), אלא שבבחי' המעשה והדבור התפשטות האור הוא הרבה וניכר פעולותיו וכמו שאנו רואים ברוחניות האדם בנפש החיונית שפעולת המח' שבראש אינה כ"כ כמו פעולת הרגלים שהם מנענעים את כל הגוף ומוליכים ממקום למקום אעפ"כ הראש הוא העיקר חיותו שבו תלוי כל חיות נפש האדם אלא ששניהם צריכים זל"ז, כך הענין בתורה ותפלה וצדקה שכולם צריכים זל"ז, וגם צריך לזכור כי כשם שהאש אינו נתפס ונאחז היטב בפחילה או בעצים להאיר על הארץ כ"א כשהוא אש אוכלה דהיינו כשהיא אוכלת מה שמאחזיון בה שהפתילה או העצים יהיו נוחזין ומוכשרין להתאכל ולכלות בה כך אין אור ה' נאחז יפה ושורה בנפש האדם בא' מג' דברים אלו כ"א בביטול רצון וכלות הנפש אליו ית' כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח, ולכן תלוי המשכת אור ה' ע"י התורה והמצות כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל כי יעקב וישראל הוא בחי' אתכפיא ואתהפכא שבזה תלוי המשכת אור ה' ע"י התורה והמצות משא"כ בלא ביטול רצון אין יכולת להמשיך ועמ"ש ע"פ הבאים ישרש.

ועפ"ז יובן כי ענין ובטובו שהוא בחי' אור הגנוז תלוי בעבודתינו שע"י העבודה בג' בחי' הנ"ל ממשכים שיהי' קיום העולם שיהי' העולם עומד בבחי' עמידה וקיום באופן היותר נעלה בהמשכת אלקות כו' וממילא נמשך בדברים הגשמי', כי הנה כתי' ה' צבאות עמנו, ופי' בש"א ריש שער

רעקימת שפתיו כו': בי"מ צ. סע"ב.

יכמשא"כ היום .. כתי' כי .. האדם: ואתחננו ז. א. קהלת יב, יג. — כ"ה הל' גם בלקו"ת, ואולי צ"ל: יכתו: (וטד"ז .. כו'): כ"ה גם בלקו"ת, וראה תו"א מג"א ד"ה זה (צו, ב).

בודקין את החמץ כו': ריש מס' פסחים, וראה טו"ב שהובא לקמן במאמר "לד"ה מהר .. תקס"ד" קטע והנה מצד.

הוא העיקר חיותו: כ"ה הל' גם בלקו"ת, יצע"ק.

וגם צריך לזכור כו': מכאן — פי"ג בלקו"ת שם (כו, ב).

כשם שהאש כו': ראה גם אה"ת חנוכה שכד, א. יעוד.

רוח אייתי כו': ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב.

כמיש ויקם כו': תהלים עח, ה.

ועמ"ש ע"פ הבאים ישרש: כ"ה גם בלקו"ת, וראה תו"א שמות ד"ה זה (נג, ג ואל"ף). — ע"כ הוא בלקו"ת.

כנ"ל.

הנה כתי': הובא ונסמן בתחלת המאמר.

ופי' בש"א: להר"י גיקטלייא.

ג"ד כי ה' צבאות הוא בנצח וז"ל ויש לך להודיעך כי מדת הוי' צבאות היא המושכת חסד עליון וחסד אברהם שהוא חסד עולם במדת אל חי (נראה דאומרו חסד עליון היינו הכתר כמ"ש בשער יו"ד) ומדת אלקי צבאות מושכת כח הגבורה והדין והפחד והעונש במדת אל חי כו' ודע כי ב' מדות הללו הנקראת ה' אלקי צבאות מהן נמשכים כל צבאות העולם עליונים ותחתונים למיניהם כו' וה"ס מראות הצובאות כו' עכ"ל, ועפ"ז יש לפרש כי כיון שהוי' צבאות עמנו היינו ע"י המילה למנצח על השמינית תמן נצח תמן מל שע"י המילה אתמשיך נצח המושך מנצח דא"ק כו' וע' בת"א פ' בא דפי צבאות זהו בכלים דבי"ע ששם שרש מלאכים ונשמות וענין הוי' צבאות שיהי' עמהן בבחי' חד ממש כמו באצי' ע"ד כל הנק' בשמי כו' שהוא ית' הוא אחד עם הצבאות הנ"ל וזהו הוי' צבאות עמנו עמנו ממש בבחי' יחוד גמור וזהו פי' קדוש הוי' צבאות ע"ד עתידים צדיקי שיאמרו לפניהם קדוש כיון הוי' מתאחד עם הצבאות וזהו קדושים תהיו יכול כמוני כיון שהקדוש מתאחד עמהם ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם, וע' בעה"מ ש"ח פ"ז דמ"ו ע"ב פי' שמה שיהי' הוי' צבאות היינו שיהי' מרבה נשמות ומלאכים הוא עמנו דהיינו ע"י העלאת מ"ן שע"ז מוסיפים כח בגבורה שלמעלה, וי"ל שזהו כוונת המשנה י"א פ"ד דאבות העושה מצוה א' קונה לו פרקליט א',

ובזה יובן סיום הפסוק מלא כל הארץ כבודו, דהנה סמיכת מאמר ר"ח לפסוק ה' צבאות עמנו (הגם כי נראה שפסוק ה' צבאות הוא סיום מאמר הראשון עכ"ז סמכו למאמר ר"ח והעמידו ע"פ בטחו בו בכל עת עם, וכן משמע בשם מ"ע דף ל"ד ע"א) שא' והאיך היא עומדת בתוכו אלא הקב"ה מלא כל הארץ כבודו כו' וחזרת לאחוריה כו' והיינו בע"כ אתה חי,

ויש לך להודיעך: כ"ה בכתיי מעתיק. ובשי"א שם: ויש לנו להודיעך.
 מדות הללו הנקראת: כ"ה בכתיי מעתיק. ובשי"א שם: מדות הללו הנקראות.
 מראות הצובאות: ל' הכתוב — ויקהל לח, ה.
 למנצח על השמינית: תהלים יב, א. מנחות מג, ב. וראה אזה"ת (י"א) עה"פ ע' כט ואילך.
 למנצח... תמן... שעי' כו': זחיג רכג, ב. וראה לק"ת תוריע כא, ב ואילך.
 בת"א פ' בא: ט, ב.
 כל הנקרא בשמי כו': ישעי' מג, ב.
 קדוש ה' צבאות: ישעי' ה, ג.
 עתידים צדיקי כו': ביב עה, ב. וראה גם סדיה שלאח"ו. אזה"ת שנסמן כסמוך.
 כיון הוי': אוצ"ל: כיון שהוי'.
 קדושים תהיו... מקדושתכם: קדושים יט, ב. ויקיר פכ"ד, ט. וראה אזה"ת עה"פ (ע' קה ואילך ובהנסמן שם). מאור עינים מז, ב. וראה גם לקו"ש ח"ב ע' 93.
 מוסיפים כח כו': ראה תחלת ד"ה הבא ובהנסמן שם.
 סיום הפסוק: ישעי' שם.
 מאמר ר"ח כו': ראה בתחלת המאמר.
 בע"כ אתה חי: אבות ספ"ד.

לפי שמה שהו' נמשך להיות מתאחד בצבאי צבאות העליונים שהם הנשמות והמלאכים שע"ז מורה ה' צבאות, ועי"כ הנשמה חוזרת לאחוריה להתלבש בגוף כו', כי זהו ע"י עבודתינו דוקא, בהיותה מלובשת בגוף דוקא, וזהו תהלל י"ה על הנפלאות שהוא עושה בכל שעה שלא להפליג ממנו שעה א', כי ל"ד בכ"י אלא בכל עת ובכל רגע, וזהו עשה ירח למועדים שהגם שיש חסרון הלבנה מ"מ אינו רע לה בשביל תיקון המועדות וצ"ל שזהו תיקון ע"ז, וזהו תלוי בישראל כמארז"ל במשנה ע"פ אשר תקראו אתם כו', וזה לא הי' מתבאר ממע"ב עצמו דכתי' ויתן אותם אלקי' ברקיע השמים להאיר כו', ופי' בוח"א ויצא קס"ב ב' דרקיע זה היינו יסוד ז"א והוא נק' ג"כ טוב אך ובטובו היינו יסוד אבא והוא המאיר ביסוד ז"א ולכן ובטובו מחדש כו' מחדש בכ"י וזהו חדשים לבקרי', ובכלליות זהו מועדים שנק' מועדי הוי' מקראי קדש, ואשר תקראו אתם שע"י העבודה ממשיכי' תוס' וריבוי אור מאור הגנוז ובפרטיות בכ"י בכוונת קונה הכל, הכל עולה נ"ה וזהו יש בכ"י וגם עכשיו, ונשאר י"ז בגימ' טוב שהוא גנוז, ולפי ערך העבודה והכוונה בכ"י ממשיכי' ע"י תפלה ותומ"צ מאור הגנוז, ובכלל זהו במועדים אך ממע"ב עצמו אין זה מבואר ופרשה דוד שנא' עשה ירח למועדים, א"ל עד שהיינו במצרים נטלנו חדש של לבנה הה"ד החדש הזה לכם פי' התחדשות זו שיהי' מאיר בהחדש בחי' זה זהו לכם כו', וכנ"ל בענין אשר תקראו אתם וזהו לכם,

בהרמ"ז ר"פ אמור נ"ו שם יעקב ועפ"ז יובן המדרש מה אני בורא עולמות אף אביכם בורא כו' יעקב בראך.

כמארז"ל במשנה ע"פ: אמור כג, ב, שם, ד, ר"ה כה, א.

דכתי' ויתן כו': בראשית א, יז.

שנק' מועדי .. קדש: אמור שם.

בכוונת קונה הכל: בברכת אבות דשמו"ע.

ונשאר י"ז: אולי הכוונה, שנשאר ממספר "חסד" — בגי' ע"ב, מס' י"ז לאחר יניחו מספר "הכל — נ"ה".

ויל"ע בזה.

בהרמ"ז .. בראך: נכתב בהגהות' לדי"ה זה — בשולי הע'. ואולי שייך למ"ש לעיל סוף קטע, והנה כלל

כו"י.

המדרש .. יעקב בראך: ב"ר פצ"ח, ג, ובסגנון אחר עה"פ בראך יעקב (ישע"י מג, א — בהיפוך הסדר):

ויקיר פליג, ד.

בס"ד שמות י"ט ג'

יתרו

ומשה עלה אל האלקי ויקרא אליו ה' לאמר כה תאמר וגו', וארז"ל במד"ר בא פי"ב ע"פ נטה את ירך על השמי', הה"ד כל אשר חפץ הוי' עשה (תילי' קל"ה) אמר דוד אע"פ שגזר הקב"ה (שם קט"ו) השמי' שמי' לה', והארץ כו' משל למה"ד למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסורי' ובני סוריא לא יעלו לרומי, כך כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר השמי' שמי' לה' והארץ נתן לבנ"א כשביקש ליתן התורה ביטל גזירה ראשונה ואמר התחתוני' יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתוני' ואני המתחיל שנא' וירד ה' עה"ס, וכתי' ואל משה אמר עלה אל ה' בפ' משפטי' ד"ד, ולכאו' צ"ל הלא קרא דומשה עלה אל האלקי' נא' תחלה קודם מ"ת שירד הוי' על ה"ס, אלא יובן ע"פ מה שארז"ל בפ"ק דסוכה ד"ה ע"א מעולם לא ירדה שכינה למטה, ולא עלו משה ואלי' למרום שנא' השמי' שמי' לה', והארץ נתן לבנ"א, והכתי' וירד ה' על ה"ס למעלה מעשרה טפחי' כו', והכתי' ומשה עלה אל האלקי' למטה מעשרה, וע' במהרש"א פ"ז דבב"מ מזה, ואפ"ל דר"ל למטה מע"ס דאצי', כ"א בבריאה, וא"כ מה שתירצו בגמ' למטה מעשה זה הוי' קודם מ"ת, אבל קרא דכתי' בפ' משפטי' עלה אל הוי' י"ל שזהו באצי' וא"כ הוא למעלה מעשרה, או י"ל שזהו רק ההפרש בפרטי השמות שקודם מ"ת נא' אל האלקי' ואחר מ"ת א"ל עלה אל הוי' ועכ"ז הוא רק למטה מעשרה כתי' הגמ', וא"כ זהו כענין הוי' צבאות שנת' בת"א ס"פ בא שהוא השם דבי"ע שמתייחד עם צבאי צבאות העליונים והתחתוני', כי ש' הוי' מתייחד עם כולם כו' להיותו מקור בחי' האור א"ס כמ"ש במ"א, ולהבין זה צ"ל מ"ש (קהלת ג')

ומשה עלה כו': עוד התחלה לד"ה זה — ראה לקמן אחרי מאמר זה (והתחלה הנ"ל נכתבה תחלה בכ"ק, ואח"כ בצדי העי' עשה השינויים וכתב התחלה שבכאן).

ומשה עלה כו': יתרו יט, ג.

וארז"ל במד"ר בא פי"ב: כ"ה בכ"ק. ואוצ"ל: וארא פי"ב(ג). וראה לקו"ש ח"ג ע' 887 ואילך. ח"ח ע' 23

(והערה 17) ואילך.

ע"פ נטה כו': וארא ט, כב.

קל"ה) . . . קט"ו): קלה, ו קטו, טז.

שנא' וירד כו': יתרו שם, כ.

משפטי' ד"ד: א.

במהרש"א פ"ז דבב"מ: פו, ב בחדא"ג ד"ה שהרי משה עלה כו'.

בגמ' לחטה מעשה: כ"ה בכ"ק. ולכאו' צ"ל: למטה מעשרה.

ההפרש בפרטי השמות: ראה תו"א וארא נג, א ואילך.

בת"א ס"פ בא: ס, ג (וראה גם שם, ב). ויל"ע למה כותב ע"ז ס"פ בא.

ולהבין זה כו': ע"כ הוא השינוי לגבי ההתחלה הא' — ראה הערה הא' כאן.

י"ד) ידעתי כי כל אשר יעשה האלקי הוא יהי לעולם, עליו אין להוסיף וממנו אין כו' שיראו מלפניו, וארז"ל ברבות פ' האזינו ד"ש ע"ד ובקהלת במקומו תוך דף צ"ב, וז"ל בהאזינו ברא הקב"ה את העליונים לעליונים ואת התחתונים לתחתונים שכך כתיב השמי' כו' והארץ כו', בא משה ועשה את התחתוני לעליונים ואת העליונים לתחתוני שכך כתי' (שמות י"ט) ומשה עלה אל האלקי, וירד ה' על ה"ס, נמצא הגם דכתי' עליו אין להוסיף, הכוונה שברא הכל, ומ"מ ע"י העבודה מוסיפין כמובן מתוך דברי רז"ל הנ"ל ע"ש, וכמארז"ל ע"פ צור ילדך תשי, בזמן שישראל אין עושין רצוש"מ כבי' מתישין כח גבורה של מעלה ובזמן שעושין רצוש"מ מקום מוסיפין כח בגבורה של מעלה כמ"ש ועתה יגדל נא כח אד' ביו"ד רבתי, משא"כ תשי יו"ד זעירא, והענין יובן ע"פ מארז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתוני ולמה נתאוה זה אינו מושג ומובן לנו ע"פ שכלנו הדל והמוגבל כו' רק זאת אנו יודעים שנתאוה, וכמארז"ל במד"ר ע"פ שוקיו עמודי שש (בפ' נשא ר"פ יוד) שנשתוקק הקב"ה לבראותו, עמודי שש שנברא לששת ימי, ולמה נשתוקק אינו מובן לנו רק שאנו יודעי' שנשתוקק כו' כי נתאוה להיות לו ית' דירה בתחתוני ע"י עבודת האדם דוקא כמ"ש אשר ברא אלקי לעשות, ות"א לתקן, ורז"ל אמרו כל מה שנברא בשי"ב צריכין עשייה ותיקון אפי' תורמסין כו' וכ"ה בב"ר פי"א, וכל ענין התיקון הוא שיהי' לו ית' דירה בתחתוני ע"י עבודת האדם שיהי' נמשך המשכת אלקותו ית' למטה כמו למעלה ממש, וביתר שאת, וזהו דכתי' אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, בראתי בגימ' תרי"ג שע"י תרי"ג מצות נמשך המשכת אלקות למטה כמו למעלה, ואדרבה דוקא למטה ניתנו התורה והמצות, וכמ"ש כי המצוה הזאת

ברבות פ' האזינו . . . ובקהלת: דב"ר פי"ג, ב. קה"ר פי"ג, יד.
 וכמארז"ל ע"פ: האזינו לב, יח. איכ"ר פי"א, לג (וראה בהנסמן בשערי זהר (זהר).
 כמ"ש ועתה כו': שלח יד, יז.
 מארז"ל נתאוה . . . ולמה כו': תנחומא נשא טו. בחקותי ג. ב"ר ספ"ג. במדכ"ר פי"ג, ו (וראה מד"ר שננסמן בסמוך בפנים). וראה תניא רפ"ז. לקו"ת בלק ע, ג. המשך תרס"ז ע' ז ואילך. וראה לקו"ש ח"ו ע' 21 ואילך.
 ע"פ שוקיו כו': שה"ש ה, טו.
 כמ"ש אשר . . . לתקן: בראשית ב, ג. וראה פרש"י לב"ר פי"א, ו ד"ה אפילו אדם (ובת"א — למעבד").
 וראה בהנסמן בהערה הבאה.
 ורז"ל אמרו . . . פי"א: שם (ומהל' משמע שהעיקר דמרז"ל זה הוא במ"א. וראה פסיקתא שננסמן בפ" מהרז"ו לב"ר שם). וראה וז"א מז, ב ואילך. וראה אוה"ת עה"פ (בראשית שם) ח"ג תקיד, א. לך ח"ד תשיו, א. ב. המשך הנ"ל ע' ח ואילך. נג ואילך.
 למטה כמו למעלה ממש כו': ראה בהנסמן לעיל הערה "מארז"ל נתאוה . . . ועוד.
 דכתיב אנכי . . . בגימ' כו': ישעי' מה, יב. וז"א רה, ב. וראה גם סה"מ תרל"ו ח"ב ע' תצב.
 ואדרבה דוקא למטה כו': ראה שבת פח, ב ואילך. תרי"א נח יא, ד. לקו"ת שלח לו, ב ואילך. מג, ד ואילך.
 ועוד.
 וכמ"ש כי . . . שקאי כו': נצבים ל, יא — לפי הרמב"ז ספורנו ואברבנאל עה"פ (ובארוכה — ס' העיקרים ח"ד פכ"ה). והרא"י לדלעיל — כי תשובה שייכת דוקא למטה.

שקאי על מצות התשובה שהיא מצוה כללית להיותה על כל המצות כי אין לך דבר שעומד בפני התשובה כו' כידוע והגם שיש ד' חלוקי כפרה זהו רק למרק אמנם התשובה היא כל אחד והוא העיקר, כמארז"ל בסוף יומא הנה נא' עלי' לא נפלאת כו' לא בשמי' היא ולא מעבר לים כו' כי קרוב כו' וכן כל המצות פרטיות וכ"ש צדקה שהיא מצוה כללית כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה, שנמשלו כל המצוה בצדקה דוקא להיותה כוללת הכל כו' כמ"ש במ"א, הנה נתלבשה בלבוש גשמי למטה דוקא כו',

(ב) ובזה יובן מאי דכתי' ועמך כולם צדיקי' כו' היתכן שיהיו כולם צדיקי' ופעם מצינו בדרז"ל ראה שהם מועטי' עמד ושתלן בכל דור והאיך אמר ועמך כולם צדיקי', אלא שגז' צ"ל למה יקראו למי שמקיים התורה והמצות בשם צדיק שהוא ל' זכאי כמו שמפרש התרגום על צדיק זכאי שלכאו' זהו שייך רק בענין דין ומשפט שיתכן לומר ל' זכאי כמו איש פלוני אתה זכאי, ומה"ע בקיום התומ"צ שיקרא עי"ז זכאי שפי' בלה"ק צדיק, אך זהו מטעם שנת' לעיל סוס"א שכל המצות נק' בשם צדקה ולכן כאשר מקיים כל המצות אז נקרא צדיק ע"ש הצדקה שעשה שקיים כל המצות והלך בדרכי אבותינו אברהם שקיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה ע"י עבודתו שהי' מרכבה למדת החסד כמ"ש הפרדס בש' ספר הבהיר, ובא"צ שער הנדיבות, וכתי' ב' והאמין כו' לו צדקה שנחשב לו האמונה לצדקה להיותה

כו' אין כו' ירוש' פאה פ"א ה"א, זח"כ קו, א. וראה תניא פכ"ה. אגה"ת פ"ד.
ד' חלוקי . . בסוף יומא: פו, א (וראה אגה"ת פ"א). ולכאו' צ"ל כאו (ככיומא שם): התשובה היא עם כל כו'. ואולי הכוונה, ע"פ שאלת ותשובת הגמ' — ד' או ג' (ראה פרש"י שם ד"ה אמר לו). ויל"ע.
נא' עלי' לא . . קרוב כו': נצבים שם ואילך.
וכן כל כו': ר"ל, שכולם נתלבשו כו' כדמסיים.
צדקה שהיא . . שנמשלו . . להיותה כו': ראה תניא פל"ז (מח, ב). וראה גם אגה"ק ס"ג. לקר"ת שלח מג, ד ואילך. ועוד.
כמ"ש וצדקה . . שנמשלו כו': ואתתנו ה, כה. וראה ב"ב ט, א (שקולה). וראה תניא שם. אה"ת ואתתנו ע' רסג.

דכתי' ועמך כו': ישע"י ט, כא. סנה' ר"פ חלק.
מצינו בדרז"ל: יומא לת, ב — הובא בתניא פ"א.
צדיק שהוא ל' . . רק בענין כו': ראה גם תניא שם.
שמפרש התרגום: נח ה, ט, ז, א. ובכ"מ. וראה גם פרש"י תצא כה, א.
כמו איש כו': לי המשנה — סנה' כט, א.
בדרכי אבותינו אברהם כו': אולי הכוונה "כמו אברהם כו'", או שנוגע גם בהמשך לקמן, וכתי' ב' למען כו'.

אברהם שקיים כו': לי המשנה — קידושין פב, א (וראה מ"ש עה"ג שם).
שהי' מרכבה . . הנדיבות: ראה סה"מ תרל"ז ח"כ ע' תל: תלב: תקו — וש"נ.
ובא"צ: ר"ת: ובארחות צדיקים (ש"ז, הוא) שער הנדיבות (פט"ז).
וכתי' ב' לך טו, ה.
להיותה מצוה כללית: ראה תניא פל"ג (ע"פ מכות כד, א). דרמ"צ מצות האמנת אלקות בתחלתו.

ספר תרל"ה — חלק א עג

מצוה כלליות כנ"ל, כי גם למעלה כל מצותך צדק אלא שזהו מלמעלה למטה שנת' מזה במ"א שלגבי אא"ס כל מצותך הם רק צדק לבד, וכת' ב' למען אשר יצוה את בניו כו' ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט, ונודע ממ"ש במ"א בענין משפט דאיהי רחמי כו', ונמצא כי ה' כלול בו גם גבורה ורחמי, והיינו שהי' בעצמו מרכבה למדת החסד, ומ"מ עשה משפט בעצמו שזהו גבורה, כי חסד דאברהם הוא חסד דמ"ה שהוא חסד שמצד הביטול שלהיותו עפר ואפר לכן מצא את זולתו יותר טוב ממנו והרי ג"ז הוא גבורה וצמצום שצמצם א"ע, וגם משפט דאיהו רחמי להטות כלפי החסד, שזהו חג"ת ועי"ז ה' הלוך ונסוע בבחי' הילוך מתתא לעילא כענין לך לך כו' וכענין ויעל אברם ממצרי', שזהו ג"כ פי' משפט כמש"ת התרגום על כמשפט הראשון כהלכתא קדמיתא שזהו ל' הילוך כו' ובא להיות בבחי' נסוע נגבה שהיא בחי' החסד שהוא שירותא דעלמא עילאה כמ"ש בזהר כו',

וביאור הענין הוא כנ"ל בהיות ידוע שתכלית הבריאה להיות דירה בתחתונים כי עד שלא נברה"ע ה' הוא ושמו בלבד, ותכלית הבריאה שהי' דירה בתחתוני' היינו שיומשך בחי' אחד גם למטה כמו למעלה, וז"ע דרך הוי' כמו הדרך עשוי לילך מעיר לעיר כו' וכך יובן בענין דרך הוי' היינו מן ש' הוי' להיות הולך ומתגלה גם בעולם העשי' עולם

כל מצותך צדק . . . שנת מזה במ"א: תהלים קיט. קעב. וראה אוה"ת בחקותי ח"ב ע' תרמג. תרמח. וכת' ב': וירא ית, יט.
משפט . . . רחמי כו': הקדמת תקו"ז — פ"א (ז, ב). וראה אוה"ת תולדות קמ, א ואילך.
ונמצא . . . ורחמי: ראה קונט' ומעין בתחלתו. למען דעת תר"ץ (בסה"מ קיג) פ"ד וה'. זה היום תרצ"ד (בסה"מ תשי"א) פ"ד.
חסד דאברהם הוא . . . עפר ואפר: וירא שם, כו. וראה אגה"ק סי"ב. סה"מ תרל"ז שם וש"נ.
הלוך ונסוע בבחי' כו': לך יב, ט. וראה תו"א יתרו סו, ד ואילך. לקו"ת בהעלותך כט, א ואילך.
כענין לך לך כו': לך שם, א. וראה תו"א לר יא, א ואילך. וראה ד"ה לך תשל"ח — לקו"ש ח"כ ע' 295 ואילך (וראה גם שם ע' 304 ואילך).
ויעל אברם ממצרי': לך יג, א.
כמש"ת התרגום על כו': וישב מ, יג (ושם (ובת"י): כהלכתא קדמאה. אבל כ"ה גם בלקו"ת דברים א. סע"ב. ועוד).
בבחי' נסוע נגבה: המשך ל' הכתוב ד, הלוך ונסוע. — בכ"י נ"י ת"י. נסוע" בן השורות, ואוצ"ל: נסוע הנגבה.
החסד שהוא שירותא . . . בזהר: ח"א פד, א.
ביאור הענין כו': בצד הע' בכ"י: "ד"ה מי"ת שה"ש דמיד ע"ג". והכוונה, דמכאן ואילך (עד "ש' הוי' למטה" — בתחלת קטע והנה בחי') ישנו בלקו"ת שה"ש ד"ה מי יתנך מד, (ריש ע') ג (עד שם, ד).
עד שלא . . . בלבד: פרד"א פ"ג. וראה גם בהנסמן לעיל ד"ה השמר לך.
שיומשך בחי' אחד כו': ראה גם תו"א מקץ לה, א.
דרך הוי' . . . וכך כו': ראה גם תו"א בשלה סג, א ואילך. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרלד ואילך. תרפ ואילך. ועוד.

החשוך נק' דרך כלומר שעי"ז הוא הולך כו', וזהו בחי' צדקה כמו שהצדקה הוא שהעשיר נותן לעני להחיות רוח שפלים כו' כן המשכת ש' הוי' לעולם החשוך כו', וע"כ כל המצות נק' בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה כנ"ל וכמ"ש (נחמי' יוד ל"ג) והעמדנו עלינו מצוות לתת שלישיית השקל, והיינו כי כל התר"ך מצות תרי"ג דאורייתא וז' דרבנן הם תר"ך עמודי אור כו' המשכה מלמעלה והוא בחי' צדקה,

וביאור הענין דהנה כתי' מה רבו מעשיך ה' כולם בחכ' עשית, וענין מה רבו ה"ע ריבוא רבבות השתלשלות העולמות המושגים לנו ושאנינם מושגי' כו' כנודע בזהר באדרא ריבוי השתלשלות והם כולם בבחי' עשיי' בלבד ע' בד"ה וידבר כו' וארא כו' באל שדי, ואפי' אותם שאינם מושגים והם בבחי' פלא אמון מופלא אמון מכוסה אמון מוצנע כו' עכ"ז נק' עשיי' כמ"ש עושה פלא, וכתי' לעושה נפלאות, שגם הפלא בכלל עשיי' יחשב, ולכאן צ"ל מה"ע המשל לעשיי' מאחר שהם רוחני' איך יתכן לומר בהם עשיי' כו', אמנם זהו עד"מ כמו עשייה גשמית באדם שלמטה אין לה התחברות עם שכלו וחכמתו ואין בה בחי' השכל, רק הארת השכל בחי' הארה בעלמא כו' ע"י כמה התלבשות, וכן למעלה הוא רק כח הפועל בנפעל כח בלבד, וזהו כמ"ש על כל שבח מעשה ידיך כו' כמשנ"ת בת"א בד"ה בחדש השלישי, וזהו אומרו כולם כו' עשית עשייה דוקא, וכמ"ש בת"א בד"ה אוסרי לגפן גבי עשה פלא, והנה הכח הפועל שמתלבש שם נק' ממכ"ע

צדקה . . . להחיות כו' כן כו': ישע"י נז, טו. וראה אגה"ק ס"ה (קח, ב ואילך). קרא קסא, א"ב, ובכ"מ. כנ"ל וכמ"ש כו': לעיל ספ"א. וראה ב"ב שנסמן שם — מביא פסוק זה. התר"ך מצות . . . הם תר"ך כו': פרדס ש"א פ"ד. — הוסיף כאן (עמ"ש בלקו"ת) "תרי"ג . . . דרבנן". וראה גם אגה"ק סכ"ט (קמט, סע"ב ואילך).
וז' דרבנן: ראה הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בסה"מ ש"ת ע' 50.
בחי' צדקה: בשוה"ג בכ"ק "כל מצותך צדק" — נסמן לעיל בהמאמר (ואולי לשם שייכת ההגהה). וראה גם ההגהה שבשולי ע' הבא (בלקו"ת — נוסף כאן מאמר המוסגר).
כתי' מה רבו כו': תהלים קד, כד.
כנודע בזהר . . . ע' בד"ה כו': היינו ד"ה זה דלעיל בהספר (קטע ולהבין צ"ל, ולאח"ז). וראה שם ובהנסמן שם.
פלא אמון . . . מוצנע כו': ראה כ"ר בתחלתה, ובפרדס שער ערה"כ ערך אמון. וראה גם ביאורו להצ"צ ח"א ע' תקל, תקמב.
עכ"ז נק' עשיי': ראה גם תו"א ויחי מו, ב. וראה שם בשלח סג, א.
כמ"ש . . . וכתי': בשלח טו, יא (וראה גם אוה"ת בשלח ע' תקנג). תהלים קלו, ד.
עדי"מ כמו . . . כמשנ"ת בח"א: יתרו סז, א (נסמן גם בלקו"ת. ומציון עוד. ע"ש).
כמ"ש על כו': נוסח ברכת יוצר.
וכמ"ש בח"א: ויחי שם (נסמן גם בלקו"ת).
הכח הפועל . . . וכמו העיגול כו': ראה גם תניא פמ"ח. פנ"א. שעהוה"א פ"ז. תו"א ויקהל פז, א. לקו"ת ר"ה סב, ג. סט, א. ועוד.

ספר תרל"ה – חלק א

עה

ועצמיות הפועל כו' הוא בחי' סוכ"ע כו' וכמו העיגול שאין בו מעלה ומטה כן קמי' ית' שוים עליונים ותחתונים כחשיכה כאורה בשני כפין כמ"ש בד"ה מצה זו, וזהו השוה ומשוה קטן וגדול, ולכן כתי' אי' מקום כבודו שאין מושג גם לעליונים, ולמטה כתי' מלא כל הארץ כבודו והוא מטעם הנ"ל שאין חילוק קמי' ית' בין עליונים לתחתוני', ואמנם פי' דירה בתחתוני' הוא להיות אחד למטה כמו למעלה והיינו כמו שמלכותך מכ"ע בחי' מ' ברצון כו' יהי' גם למטה בחי' מ' ולא ממשלתך לבד, כי ממשלתך הוא בכל דור ודור הנה הוא מושל בע"כ, והעבודה הוא להיות ברצון כו', וז"ע להיות בבחי' ביטול שלא להיות בבחי' שאין והוא יכולין לדור בחי' יש כו' כ"א שיהי' בבחי' ביטול, וזהו הטעם מה שהשראת אא"ס בחכמה כי חכמה הוא כ"ח מ"ה כו' ונק' אחד האמת כמ"ש בס"ש"ב פל"ה בהג"ה, וע' בפרד"ס בעה"כ ע' חכמה,

והנה בחי' זו נק' דרך הוי' דהיינו כי כל מצוה יש לה ג' לכושים מחדו"מ, וההמשכה מלמעלה ע"י המצות הוא להיות התלבשות מח' במחשבה ודיבור כדיבור ומעשה במעשה בכל נפשך היינו בכל כחות הנפש, והגם

כשנדבר בענין כל מצותך צדק, צ"ל הצעה איך שחננו ורחום שיהי' ש' הוי' דאצי' ושזה נמשך ע"י משפט וצדקה עי"ז נעשה אתה גילוי מהעלם דבלבד שהי' הוא ושמו בלבד קודם שנבה"ע וצריכי' גם משפט לזה בכדי שיומשך רק למקום הראוי וע' בענין בעבור זה בד"ה מצה זו

כחשיכה . . . כמיש בד"ה: תהלים קלט, יב. לקוית צו יב, א.

בשני כפין . . . וגדול: הוספה עמי"ש בלקוית (שה"ש).

השוה . . . וגדול: נוסח פיוט וכל מאמינים דימים נוראים.

כתי' אי' . . . לעליונים. ולמטה כתי': נוסח קדושת כתר (וראה גם לקוית שם יא, א ואילך. ואתחנן ט, א

ואילך. ועוד). ישע"י ג, ג.

שמלכותך מכ"ע . . . ממשלתך . . . בכל כו': תהלים קמה, יג (וראה גם אוה"ת (י"א) עה"פ ע' תרפה ואילך).

והעבודה . . . ברצון כו': הוספה עמי"ש בלקוית שה"ש (ושם — נוספה כאן הגהה).

ז"ע להיות בבחי' ביטול: בלקוית: וזהו ענין בחי' ביטול (ואוציל כו' גם כאן).

בבחי' שאין והוא כו': בלקוית שם (מערכין טו, ב): שאין אני והוא כו' (ולכא"ו כצ"ל גם כאן). וראה גם

תניא ספכ"ב. אתהלך-ליאזניא ע' פ. סה"מ תקס"ד ע' לו ואילך.

כי כל מצוה . . . להיות התלבשות כו': ראה גם תניא פי"ד. לקוית אחרי כה, ב ואילך. אוה"ת יתרו ע'

תתקלו ואילך. שה"ש ח"א ע' תרפב. ועוד.

בכל נפשך היינו כו': ואתחנן ג, ה. וראה גם לקוית אמור לב, ד. ועוד.

כשנדבר . . . מצה זו: הגהה זו נכתבה בכ"ס בשולי הע' (המתחיל בסוף קטע וביאור הענין הוא ומסתיים

באמצע קטע הקודם). ואולי שייר לקטע האי' דפ"ב — שם מדובר ע"ד הענין דכל מצותך צדק.

שחננו . . . הוי' דאצי': תהלים קמה, ח. וראה תו"א בשלח הנסמו בהגהה האי' שבמאמר הבא. ועוד.

משפט . . . נעשה אתה: ע"פ לי' הכתוב — תהלים צט, ד. וראה תו"א שם.

מהעלם דבלבד שהי' כו': הכוונה לכא"ו, שהוא גילוי מכחי' ההעלם ד"בלבד" שבמאמרו"ל (פרד"א פ"ג)

הי' . . . בלבד (הובא לעיל קטע הב' דפ"ב).

בד"ה מצה זו: לקוית צו יב, ד.

דכתי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו' עכ"ז הרי סיים בסיפא דקרא ולא דרכיכם דרכי אימתי לא מחשבותי מחשבותיכם כשדרכיכם לא דרכי, אבל אם דרכיכם דרכי יכול להיות גם מחשבותי מחשבותיכם, ופי' דרכיכם דרכי היינו להיות דרך הוי' כו' להיות הלימוד לשמה ע"י התפלה שתחלה כו' כי מח' תלוי' בדיבור, כי א"א לדבר בלי מחשבה וע"כ ואשים דברי בפ"ך כו' התלבשות דבור בדבור וממילא יהי' גם מחשבה במחשבה כו', וג' בחי' מחדו"מ היינו ג' עולמות ב"ע שגם בעלמין דפרודא יומשך גילוי אוא"ס ב"ה כו' שז"ע דרך הוי' שיומשך גילוי ש' הוי' למטה, וזהו ענין אמרם ז"ל לעשות לתקן שכל מה שנברא בשי"ב צריך עשייה ותיקון דוקא ע"י עבודת האדם, והיינו כי הבריאה בבחי' כח הפועל בנפעל הי' ע"י ש' אלקי' כמ"ש בראשית ברא אלקי', וכנודע מענין ל"ב פעמי' אלקי' שנו' במע"ב, רק אחר שבת נא' ה' אלקי', ופי' לעשות הגם שכבר עשוי ומשוכלל היינו לתקן להמשיך ש' הוי' להיות גילוי ואמת הוי' לעולם שזהו ע"י עבודת הבירורי' בתרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן שהם תר"ך עמודי אור בשרשן, וכן רמ"ח מ"ע הם רמ"ח איברין דז"א כי ז"א הוא בעל ט"ס, וטפ"ט הוא פ"א ורת"ס הם רמ"ג וה"ח המגדילים הם רמ"ח, ושס"ה ל"ת על ידי השלילה דלא היינו בחי' האתכפיא שבהם מגיעי' לבחי' י"ה כמ"ש במ"א ונקי' ג"כ מצות המ' כמשל המ' שמצוה

דכתי' כי כו': ישעי' נה, ח.
 כלומר אימתי כו': ראה גם אוהית שה"ש ע' תרפג.
 מחשבותי מחשבותיכם: לכא' צ"ל: מחשבותי מחשבותיכם.
 דרך הוי' . . . לשמה . . . התפלה שתחלה: ראה גם אוהית שם ע' תרפ ואילך (ולכא' צ"ל (כבלקו"ת):
 התפלה תחלה).
 ואשים דברי בפ"ך: ישעי' נא, טז.
 מחדו"מ . . . ב"ע: ראה גם לעיל ד"ה החדש הזה קטע והנה כלל ובהנסמן שם.
 בעלמין דפרודא: ע"ד ל' הוציג קנט, ריש ע"ב (ראה שם, סע"א ואילך ובהגהות מהרח"ו ונצו"א שם).
 וראה זח"א קנט, א ובהנסמן בסמוך בהערה "ב"ע דכתי'".
 כו' שז"ע . . . למטה: בלקו"ת — במקום "כו" — כמה שורות. ואחרי תיבות הנ"ל . . . למטה — מסתיים
 מלקו"ת, כנ"ל הערה לתחלת קטע וביאור הענין הוא.
 אמרם ז"ל . . . עבודת האדם: ראה לעיל לפני פ"ב ובהנסמן שם.
 כי הבריאה . . . ש' אלקי' . . . רק כו': ראה לעיל ד"ה וידבר כו' וארא קטע ולהבין צ"ל. וראה בהנסמן שם.
 ל"ב . . . במע"ב: ראה גם (גם למ"ש כאן בסמוך) סה"מ תרל"ו ע' שצה"ו: תצג. וש"ג.
 גילוי ואמת הוי' לעולם: ל' הכתוב — תהלים קיז, ב. וראה אגה"ק ס"ז (ק, ב). לקו"ת סוכות פא, ג.
 שמע"צ פג, א ואילך. ועוד.
 בתרי"ג . . . עמודי אור: ראה לעיל הערה "התר"ך . . . (בקטע וביאור הענין הוא).
 רמ"ח . . . איברין דז"א: תקו"ז ת"ל עד, סע"א (ועוד). וראה גם תניא פ"ד. רפכ"ג. ובהנסמן בסה"מ הנ"ל ע'
 תפ.
 כי ז"א הוא . . . הם רמ"ח: היינו דז"א יש בו ט' ספי', וט' פעמים ט' ובכ"א יש ראש תוך וסוף הוא רמ"ג,
 ועם ה"ח — רמ"ח. וראה תניא יתרו סח, ג. סט, א. לקו"ת שה"ש יח, א. ובכ"מ.
 ושס"ה ל"ת . . . י"ה כמ"ש במ"א: ראה גם לעיל ד"ה הנ"ל קרוב לסופו ובהנסמן שם.
 מצות המ' כו': ראה בארוכה לקו"ת במדבר יז, א ואילך. וראה גם סה"מ הנ"ל ריש ע' תקכא ואילך
 ובהנסמן שם.

שהעבודה היא לקבל עומ"ש ולעשות הכל כמו שנצטוה בלתי שום בחירה כלל, כ"א בקבלת עול כו', ולכן עי"ז מתקן להיות גילוי ש' הוי' גם למטה בבי"ע דכתי' ומשם יפרד, ולהאיר את החשך דעוה"ז הגשמי, וכמו בבית אפל כשמדליקי' הנר נדחה החשך ונעשה אור כן ויתר מכן ע"י המשכת תר"ך ע"א דוחי' החשך להאיר מתוך חשיכה עד כי אשב בחשך ה' אור לי כו' ולכן כולם צדיקי' להיות כי כאו"א צריך לקיים כל התרי"ג מצות, וצריך לבוא בעיבור ובגלגל בכדי שיקיים כל התרי"ג מצות לכד מצות כלליות יש שא"צ לבוא בעיבור ובגלגול עליהם כמ"ש במ"א וזהו כולם צדיקי' ע"ש שמקיימי' המצוות שכלותם היא צדקה כנ"ל, אמנם בצדקה זו צ"ל משפט ג"כ כמ"ש ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, והיינו שישפוט א"ע מבחי' המותרות דחיי גופו נגד הצדקה, כי הגם שארז"ל חיך קודמין לחיי חברך היינו דוקא חיך ממש כמשל הקיתון של מים שלא יספיק לשניהם ואם שניהם ישתו אזי שניהם כו' כדאית' בגמ', משא"כ המותרות שלך אינם קודמי' לחיי חברך שאינו בדין שיפנק האדם א"ע בתפנוקי עלמא וחבירו ימות ברעב ח"ו, וע"י בחי' משפט זה שהאדם עושה בעצמו לשפוט א"ע מן המותרות לחיי גופו עי"ז באתעדל"ת אתעדל"ע גורם שיומשך המשכת ש' הוי' על נפשו להיות יברכך ה', יאר ה' פניו כו' ישא ה' כו' אליך דוקא שיומשך למקום הראוי גם מבחי' גבוה אשר שם כחשיכה כאורה בשני כפין כו',

והנה דרך והמשכה זו זהו עי" מ"ת, והגם שבאברהם כתי' למען אשר יצוה בניו כו' ושמרו דרך ה', הנה יצחק ויעקב הם אבות העולם שאין

בבי"ע דכתי': בראשית ב, י. וראה סה"מ הנ"ל ע' שפוט: תקי — ובהנסמן שם.

וכמו בבית אפל כו': ראה אוה"ת וארא ע' ריו ואילך. לקו"ש ח"ח ע' 353.

להאיר מתוך חשיכה: ראה גם ד"ה הבא ספ"ד ובהנסמן שם.

כי אשב כו': מיכה ז, ת.

ולכן כולם צדיקי' כו': ראה לעיל תחלת פ"ב.

כי כאו"א . . . בעיבור ובגלגל . . . לבד כו': ראה אגה"ק ס"ז וכ"ט. לקו"ת שלח לח, ג ואילך. יו"כ סט, א.

ועוד (ולכאו' צ"ל: בעיבור ובגלגול, כבסמוך).

שכלותם היא צדקה כנ"ל: לפני פ"ב ואילך. ולכאו' צ"ל: שכללותם היא.

כמ"ש ושמרו כו': נסמן לעיל פ"ב קרוב לתחלתו.

והיינו שישפוט א"ע כו': ראה תו"א שננסמן להגהה (לעיל בשולי הג'). וראה גם סה"מ תרמ"ג ע' מ"ז.

תש"ט ע' 137. ועוד.

שארז"ל . . . כדאית' בגמ': כ"מ סב, א. וראה בהנסמן בהערה הבאה.

משא"כ המותרות כו': ראה אגה"ק סט"ז ובהנסמן שם. תו"א שם.

וע"י בחי' כו': ראה (באו"א קצת) סה"מ תרמ"ג שם. וראה אגה"ק סט"ז (קכד, ב ואילך).

יברכך ה' כו': נשא ה' כד ואילך.

כדשיכה . . . כפין: ראה קטע שלפנ"ז. וש"נ.

והגם שבאברהם . . . הנה יצחק כו': הכוונה לכאו', דהגם שבאברהם (ועד"ז ביצחק ויעקב. ואוצ"ל: הנה גם

יצחק: אי: הנה אברהם יצחק כו': וכי"ב) נא ג"כ ענין התורה כו', מ"מ ה"ז רק "סימן לבנים".

שאין קורין כו': ברכות טז, ב.

קורין אבות אלא שלשה הם ע"ד מעשה אבות סימן לבנים כמ"ש במ"א, וגם השבטי י"ל ג"כ כנ"ל רק שהם הם בחי מרכבתא תתאה ולכן י"ל שזהו הכנת המקבל שיוכלו בניהם אחריהם לקבל המשכת תוס' אורות דאצי, ולמעלה מהאצי כו', ואמנם להיות דרך והמשכת ש' הוי' ע"י התומ"צ כמו שנתלבשו בדבריו גשמיים ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי שע"י שכותבי' עליו ד' פרשיות ממשיכי' ד' מוחין ול"כ חוטין דציצית הם ל"ב נ"ח וכדומה בכל פרטי המצות הנה זהו ע"י מתן תורה כמ"ש במ"א, משא"כ קודם מ"ת לא הי' גילוי בחי' דרך הנ"ל ולכן ארז"ל ברבות ע"פ לריח שמניך טובי' כל המצות שעשו האבות ריחות היו כו' והיינו רק הארה בעלמא ולא בחי' דרך הנ"ל שנק' דרך ומבוא המשכה עצמיות להוליד בדומה לו כו', ולכן יעקב נשא שתי אחיות, ועמרם נשא דודתו כו' מה שעתידה תורה לאסרם, וזהו השמי' שמי' לה' והארץ נתן כו' שכני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא לא יעלו לרומי, משא"כ במ"ת ביטל גזירה זו, והיינו שע"י קיום המצות ממשיכי' להיות כימי השמים על הארץ כו', והגם שאף מקודם מ"ת הרי מחדש בטובו בכי"ת מע"ב אך זהו המשכה חיצונית ונק' יש מאין, מבחי' אין שהוא הארה בעלמא וה"ע יחוד חצוני דחו"ב דזיווגהו תדיר לצורך קיום העולמות שז"ע אין ויש כמ"ש במ"א, משא"כ הדרך הוא גילוי עצמיות, ולכן נק' דרך הוי' גילוי עצמיות ש' הוי', רק שעכשיו ע"י העבודה מוסיפי' תוס' וריבוי אורות באצי' כמ"ש במ"א בענין לאתקנא רזא דשמיא, ולע"ל ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' וגם בחי' פה הוי' היינו הדבור יתגלה להיות רואין את הנשמע כמו שהי' במ"ת כמשנ"ת בד"ה ויאסור יוסף מרכבתו כו' וזהו הגם שנא' עליו

-
- מעשה אבות כו': סוטה לד, א. וראה תו"א יתרו סו, ד ואילך. אוה"ת לך ח"ד תתראה, א ואילך. וראה גם לקו"ש ח"ה ע' 79 ובהנסמן שם.
- שהם . . . תתאה: ראה גם לעיל ד"ה ויאסור יוסף קטע ובכ"ז יובן (ובהביאור לד"ה הנ"ל). וש"נ י"ל שזהו הכנת המקבל: ראה בהנסמן לעיל הערה .מעשה אבות כו". ועוד.
- שנתלבשו . . . ציצית כו' זהו ע"י כו': ראה תניא פמ"א (נו, ב). דרמ"צ מצות ציצית. אוה"ת לך שם תתרא, ב. יתרו ע' תתקעו ואילך. ועוד.
- ארז"ל . . . ע"פ: שה"ש א, ג. שהשיר עה"פ.
- ולכן יעקב כו': ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 141 ואילך: 7:266: 272 ואילך.
- וזהו השמי' . . . שבני רומי כו': ראה בתחלת המאמר.
- כימי . . . הארץ: לי הכתוב — עקב יא, כא.
- מחדש בטובו כו': לי כרכת יוצר. וראה גם לעיל ד"ה החדש הזה קטע הא' — בארוכה.
- המשכה חיצונית . . . יחוד חצוני כו': ראה תו"א יתרו עב, ג"ד. וראה גם סה"מ תרל"ו ח"ב ע' תפו ובהנסמן שם.
- לאתקנא רזא דשמיא: הובא בכ"מ בדא"ח בשם הזהר (ולכא"י צ"ל: דשמי'). וראה תו"א שמות מט, ד. ובארוכה — באוה"ת שמות ע' קה ואילך. ועוד.
- ונגלה . . . פה הוי': ישע"י מ, ה. וראה גם לעיל ד"ה וידבר כו' וראו סוף קטע ולהבין צ"ל.
- כמשנ"ת בד"ה: נסמן גם לעיל שם. ע"ש ובהערה שם.
- הגם שנא' . . . היינו . . . עכ"ז כו': ראה בתחלת המאמר.

אין להוסיף, היינו בענין העולם שנברא כפי תכלית היותר אפשרי בטוב, אבל עכ"ז אשר ברא אלקי לעשות צריך עשייה ותיקון, כי ש' אלקי הוא מדת הדין בחי' צמצום וכמארז"ל בתחלה עלה במח' לברוא את העולם במדה"ד ואח"כ שיתף עמו מדת הרחמי' והיינו בחי' ש' הוי' שע"י תורת הוי' ומצות הוי' ממשיכי' תוס' אור מאא"ס ב"ה.

והנה קשר וחיבור ודרך הנ"ל המשיך משה ועז"נ ומשה עלה כו' ואח"כ יירד הוי', והיינו כי כדי להיות חיבור הנ"ל הוא דוקא ע"י אוא"ס ב"ה הסוכ"ע דקמי' שוין אצי' הנק' שמים עם עשייה הנק' ארץ, וכנז' עד"ז בד"ה ביאור ע"פ משה ידבר כו' אבל כדי שיומשך בבי"ע הוא ע"י משה שהוא מבחי' ח"ס כו' ע"ש והיינו שממשיך מבחי' המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמי' וארץ, ששמי' וארץ שניהם השפלה א' לפניו כו', וז"ע ומשה עלה שמשה דוקא הוא שעשה את הדרך וההילוך להיות עולה מבחי' ארץ אל האלקי, וי"ל ש' אלקי הוא שורש הכלי', ולכן זה הי' יכול להיות ע"י משה מלמטלמ"ע כו' ואח"כ יירד הוי' על ה"ס הוא ענין המשכת האורות בכלי' מכלי' שוני' בתרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן שהם כלי' רחבי' כמ"ש רחבה מצותך מאד היינו לקבל בחי' מאד העליון היינו בחי' תר"ך עמודי אור כו', וזהו ומשה עלה אל האלקי ועי"ז ויקרא אליו הוי' הוא בחי' מדה"ר והחסד כו', ע' בפ"י הפני" על התורה,

ומשארז"ל במד"ר וארא י"ב ואני המתחיל וירד הוי' היינו לגבי ואל משה א' עלה אל הוי' שי"ל שזהו עלייה היותר גדולה שזכה לזה

ש' אלקי הוא . . . וכמארז"ל . . . ש' הוי' כו': ראה גם לעיל ד"ה הנ"ל בתחלתו ובהנסמן שם. אור מאא"ס ב"ה: אח"כ בכ"ק: (וי"ל שז"ע כל האומר ויכולו כאילו נעשה שותף להקביה במע"ב [שבת ק"ט, ריש ע"ב] דלכא"י מה"ע שותפות בו אלא מפני כי יום הששי ויכולו השמי' הם ר"ת שם הוי' וע"י האמירה דויכולו השמי' שהוא בחי' ויה והנגלות לנו [נצבים כט, כח. וראה לקו"ת שבסמוך] שזהו יכול האדם להמשיך ע"י העבודה בחי' המשכת אור בכלי' כו' משא"כ י"ה ממשיכי' י"ה [ולכא"י מיותר. י"ה פ"א] בדרך שלילה דלא דוקא כמ"ש בלקו"ת בדי"ה אלה פקודי המשכן [ג, ב ואילך], עי"ז נמשך ש' הוי', וגם כי בלא"ה שבת הוא בחי' ש' הוי' כמ"ש שבת להוי' וכת"י [יחזקאל מו, א] שער החצר הפנימיות [ושם: הפנימית] הפונה קדים סגור יהי ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח, ימי המעשה וביום השבת ר"ת [ראה אוה"ת נ"ך עה"פ ע' תכו – משליה] ש' הוי', (או עם יפתח יש ש' הוי' למפרע) [ולכא"י צ"ל: "למפרע"] ובצד הע' בכ"ק: מן וי"ל עד למפרע צ"ע עדיין ואצ"ל.

המשיך משה . . . וכנז' . . . משה ידבר: ראה תו"א יתרו סח, ג"ד. המגביהי . . . ששמי' כו': תהלים קיג, ה. וראה תו"א מקץ לד, ד. וי"ל ש' אלקי כו': ראה תו"א יתרו סט, ד. וראה אוה"ת (י"א) לתהלים ע' תקסה. בכלי' מכלי' שוני': ל' הכתוב – אסתר א, ז. וראה גם לקו"ת אמור לג, ב. בתרי"ג . . . תר"ך כו': הובא ונסמן (כ"פ) לעיל בהמאמר. כמ"ש רחבה . . . מאד העליון: תהלים ק"ט, צו. וראה אגה"ק ס"ז. לקו"ת שם, סע"א. בפ"י הפני" פנים יפות עה"פ (יתרו יט, ג).

ע"י מ"ת, וכמ"ש במ"א ששורש נש"י הם מבחי' גרמוהי וע"י ירדת הנשמה בגוף מתעלית בבחי' חייה, והיינו ע"י העבודה בתומ"צ בגוף דוקא, ועד"ז י"ל שע"י שמשה קיבל תורה מסיני, הגם כי משה משה לא פסיק טעמא מ"מ ע"י מ"ת נתעלה במעלות לעלות אל הוי' שרש האורות, וכמארז"ל בכלליות ישראל עתידו' שיקראו על שמו של זקב"ה ופי' רש"י שיהי' שמם הוי', ושיאמרו לפניהם קדוש, והיינו מחמת כי לע"ל אחע"ב ויהי' המשכת האור מלמטלמ"ע, והיינו להיות כי אז יושלם מה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני' דוקא, כן י"ל שבמשה האיר מעין זה מיד ע"י מ"ת וכמו שזכה לקרני הוד כו' כן זכה שיעלה אל הוי', ובענין ירדת ש' הוי' אני הוא המתחיל מלמעלמ"ט הגם כי לא נודרך העולם עדיין שהרי בנון יום אחר יציאתם ממצרי' ירד הוי' על ה"ס אלא שזהו מלמעלה למטה שאין שום מונע כמ"ש במ"א מזה באורך, ולכן בבחי' זו אני הוא המתחיל, וגם י"ל לענין ביטול הגזירה ג"כ שייך אני הוא המתחיל רק שבמד"ר האוינו הנ"ל משמע בא משה, שזהו שייך לענין והאלקי' עשה שיראו מלפניו פי' שינה בכדי שיומשך היראה, והגם כי ג"ז לאלקים הוא עכ"ז מל' בא משה משמע שמשה גרם זה והיינו ע"י עבודתו ע"ש,

נוסחה שני' להתחלת המאמר

ומשה עלה אל' האלקי' ויקרא אליו ה' לאמר כה תאמר וגו', וארז"ל בפ"ק דסוכה ד"ה ע"א מעולם לא ירדה שכינה למטה, ולא עלו משה ואל'

ששורש נש"י . . . וע"י ירדת כו': תו"א יתרו ע"א, א ואילך. לקו"ת יו"ב ע, ג. ועוד (ולכאז' צ"ל: וע"י ירדת).
שמשה קיבל כו': אבות רפ"א.
משה . . . טעמא: שמות ג, ד. זח"ג קפו, ב. וראה תו"א משפטים עה, ג. עו, ג. אה"ת שמות ע' נט. ועוד.
וכמארז"ל . . . עתידו' כו': ב"ב עה, ב ופי' הרשב"ם שם (בריש הע') ד"ה נקראו.
ושיאמרו כו': ב"ב שם. וראה גם לעיל ד"ה החדש הזה קטע ועפ"ז יובן.
אחע"ב: ל' הכתוב — משלי יב, יד (אשת חיל עטרת בעלה). וראה אה"ת חנוכה ש"ז, ב ואילך. כראשית
ח"ו תהרנג, א. שה"ש ע' שת ואילך. ועוד.
מה שנתאוה כו': ראה לעיל קטע המתחיל וכיארר הענין הוא (ובתחלת המאמר).
מ"ת . . . שזכה לקרני הוד: תנחומא תשא לו (וראה תוד"ה שני כתר"ם — שבת פח, א). וראה גם זח"ג
רכג, ב. ועוד. וראה גם לעיל ע' לח.
והאלקי' עשה כו': המשך הפסוק (שבמדרש האוינו) הנ"ל בתחלת המאמר.
פי' שינה בכדי כו': ראה פרש"י עה"פ הנ"ל שם.
והגם כו': ראה פרש"י והפסוק הנ"ל.
נוסחה . . . המאמר: ראה הערה הא' שם. וראה מ"מ לקטע זה לעיל שם.

למרום שנא' השמי' שמי' לה', והארץ נתן לבנא', והכתי' וירד ה' על ה"ס למעלה מעשרה טפחי' כו', והכתי' ומשה עלה אל האלקי' למטה מעשרה, וע' במהרשא' פ"ז דבב"מ מזה, ואפ"ל דר"ל למטה מע"ס דאצי', כ"א בכריאה, והנה במד"ר בא פי"ב ע"פ נטה את ירך על השמי', הה"ד כל אשר חפץ הוי' עשה (תילי' קל"ה) אמר דוד אע"פ שגזר הקב"ה (שם קט"ו) השמי' שמי' לה', והארץ כו' משל למה"ד למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסורי' ובני סוריא לא יעלו לרומי, כך כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר השמי' שמי' לה' והארץ נתן לבנא' כשביקש ליתן התורה ביטל גזירה ראשונה ואמר התחתוני' יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתוני' ואני המתחיל שנא' וירד ה' עה"ס, וכתי' ואל משה אמר עלה אל ה' בפ' משפטי' ד"ד, ולכאו' צ"ל הלא קרא דומשה עלה אל האלקי' נא' תחלה קודם מ"ת שירד הוי' על ה"ס, אלא שצ"ל כתירוך רז"ל הנ"ל למטה מעשרה כו', או י"ל שקודם מ"ת נא' אל האלקי' ובפ' משפטים כתי' עלה אל הוי', ולהבין זה צ"ל מ"ש (קהלת ג' י"ד) ידעתי

בט"ד

ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר ויהי משה כהר ארבעי' כו' ופי' רש"י ענן זה כמין עשן הוא ועשה לו הקב"ה שביל בתוכו, ובגמ' פ"ק דיומא ד"ד ע"ב מלמד שתפסו הקב"ה למשה והביאו בענן, ומ"ש רש"י שביל זהו ממאמר תנא דבי ר"י שם נא' כאן בתוך ונאמר להלן (בקר"ס) בתוך ויבואו בניי בתוך הים מה להלן שביל שנא' והמי' להם חומה, אף כאן שביל, וצ"ל לאיזהו ענין הוי' צ"ל הענן והשביל בעליית משה לקבל הלוחות, וגם צ"ל דקדוק לשון רש"י ענן זה כמין עשן הוא, מהו זה, ומהו ענין הענן הנה

שביל י"ל זהו כמו דרך, וכמו שיש דרך הוי' למטה כנ"ו בד"ה ומשה עלה כן למעלה דרך ומבוא להיות הוי' מבחי' חנון ורחום כנ"ו בת"א ד"ה אשירה

ויבא משה כו': משפטים כד, יח. — עוד התחלה לד"ה זה, ראה לקמן אחרי המאמר (ונכתבה בכ"ק תחלה, יאחיכ עשה השינויים בצדי העי' וכתב התחלה שבכאו').
ונאמר . . . ויבואו . . . חומה: בשלח יד, כב.

שביל . . . אשירה: הגהה זו נכתבה בשולי העי' בכ"ק.
בד"ה . . . כן למעלה כו': ראה גם בד"ה הנ"ל בהגהה שבשוה"ג.
בת"א ד"ה אשירה: בשלח סג, ב (בשייכות לעניינינו), וראה גם שם מקץ מא, א ועוד.

כתי' ומשה עלה אל האלקי' ולמדו רז"ל מזה ברבות שגם באבות השביעי חביב כמארז"ל ברבות אמור פכ"ט כל השביעיין חביבין כו' רקיע השביעי חביב סולו לרוכב בערבות כו' באבות שביעי חביב אברהם כו' וכתי' ומשה עלה כו', והיינו הגם כי שני אלפי' תורה התחילו מזמן אברהם מ"מ ומשה עלה כו' להיותו דור שביעי מאברהם שע"י דוקא ניתן תורה, וי"ל ג"כ דהנה נודע כי תיקון השביעי הוא תיקון ואמת ונודע מארז"ל שאין אמת אלא תורה לכן ניתנה תורה שהיא בחי' אמת ע"י משה שהוא דור שביעי לאברהם דוגמת תיקון ואמת שהוא תיקון השביעי כו', וגם משה נק' אמת, והוריד את התורה שנק' אמת, להיות ואמת הוי' לעולם כו' כי הנה מה שקיים אברהם כל התורה כולה עד שלא ניתנה נת' ברבות ע"פ לריח שמניך שכל המצות שעשו האבות רק ריחות היו פי' שענין הריח אינו עצם הדבר, וכמו שמריחין איזה פרי או מיני בשם שיש להם ריח חזק אינו נחסר כלל ממה שמריחין אותם, גם כשיריח הרבה, והיינו מפני כי הריח אינו עצם הדבר כ"א הארה בעלמא מעצם הדבר שמוציא ריח כו' ועד"ז יובן בנמשל שאמרם ז"ל ריחות היו כוונתם שהמשיכו רק הארה בעלמא והיינו מפני כי זה הי' קודם מ"ת, והמשיכו ע"י עובדות שלהם אברהם ע"י החסד במס"נ עצום עד שהלך ונסע הנגבה הוא בחי' חסד, שהוא שירותא דעלמא עילאה, ויצחק בבחי' הגבורה מתתא לעילא, ולכן הי' חופר בארות שנביעתם מתתא לעילא, ויעקב קו האמצעי ת"ת, ולכן לקח לו מקל לבנה לח ולו כמ"ש במ"א, אמנם הגם כי הי' עבודתם במס"נ עצומה, מ"מ מפני כי זה הי' קודם מ"ת, ונודע מארז"ל גדול המצווה ועושה, וגם כי שורש ענין מ"ת הוא שניתנה התורה שיוכלו

כתי' ומשה כו': יתרו יט, ג.

סולו לרוכב כו': תהלים סח, ה.

שני אלפי' . . . אברהם: ראה ע"ז ט, א (וכי"ה בסנה' צו, סע"א עם פרש"י שם), דב' אלפים תורה התחילו

מעת התחלת לימוד התורה בשנת ניב לאברהם (ולפני מ"ת).

תיקון השביעי הוא כו': ראה לקו"ת מסעי צג, א ואילך. צה, ד. ועוד.

ונודע מארז"ל: ירוש' ר"ה פיג ה"ת. תדאיז פכ"א. פתיחתא דאיכיר ב.

משה נק' אמת: ראה בהנשמך לעיל. וראה סנה' קיא, סע"א: מדת האמת ראה (וראה היום יום ע' ל).

ואמת הוי' לעולם: תהלים קיז, ב.

שקיים אברהם כו': משנה קידושין פב, א (וראה מ"ש בגליון שם).

ברבות ט"פ: שה"ש א, ג. וראה גם ד"ה שלפניו קטע והנה דרך.

פי' . . . קודם מ"ת: ראה גם פי' יפה קול ברבות שם.

אברהם ע"י . . . עילאה: ראה גם ד"ה שלפניו קטע הא' דפי"ב בסופו. וש"נ.

ויצחק . . . מתתא לעילא: ראה תרי"א תולדות יז, א ואילך. סה"מ תקס"ה ע' כ. לד ואילך. תקס"ח ע' שא.

תקכא. ועוד.

ויעקב . . . ולו: ראה זח"א קסא, ב וקסב, א (בס"ת) — עה"פ (ויצא ל, לז). וראה גם ספר הבהיר סק"צ

צ"א. סה"מ תקס"ב ע' יב. תקס"ו ע' פג. ועוד.

ונודע מארז"ל: קידושין לא, א. וש"נ.

ענין מ"ת הוא: ראה גם ד"ה הנ"ל קטע והנה דרך (ואילך).

להמשיך דברי' העומדי' ברומו ש"ע עולמות העליוני' ע"י דברי' גשמים דוקא ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי וכדומה לכן אמרו רז"ל אבל אנו שמן תורק שמך פ"י שמן הוא חכ' והיינו חכ' שבתורה שנתלבשה בדיני ההלכות הגשמיות הערוכות לפנינו בהלכת שבת וכדומה הוא שמן תורק כמו דבר שמריקין מכלי אל כלי שהכוונה היא שנמשך עצמיות הדבר ולא הריח לבד,

(ב) **והענין** הוא דהנה כתיב ושכנתי בתוכם וארז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד וכת"י (ירמ"י ז' ד') היכל הוי' היכל ה' היכל ה' המה, והוא כמארז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני', וצ"ל והלא גם בלא"ה כת"י את השמי' ואת הארץ אני מלא, אך הענין כי דירה זו היינו שיהי' גילוי בחי' אלקותו ית', והיינו בתחתוני' דוקא דפי' תחתוני' אין ר"ל במקום שהרי הוא ית' אינו בגדר מקום וכמ"ש הנה מקום אתי, רק פ"י עליונים ותחתוני' היינו במעלה ומדריגה שעה"ז השפל הוא היותר תחתון ושפל במדריגה דהיינו שהוא סוף ותכלית כל המדריגות השתלשלות העולמות שלכך השגת אלקות היא בו בהסתר ובהעלם וצמצום גדול עד שהחשך יכסה ארץ, ונתאוה הקב"ה להיות בו דוקא בחי' דירה וגילוי אלקותו ית' להאיר את החשך דוקא, והיינו ע"י תומ"צ וכגודע ממארז"ל יפה שעה א' בתשו' ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב לפי שע"ז ממשיך גילוי אלקות יותר מבחינת חיי העוה"ב כו', והנה המשכת דירה זו וגילוי זה הוא ע"י דאתכפיא סט"א דוקא שהוא היצה"ר וכמובן ממ"ש בזהר פ' תרומה דקכ"ח כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא על כולא כו', ומתחלה צ"ל אתכפיא ואח"כ בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא, וענין אתכפיא זו היינו בכל ה' חושים כמו בראי' עוצם עיני מראות ברע, וכן

שמן הוא חכ' כו': ראה תניא פניג (מזהר). תניא מקץ לט. א (מפרדס). ועוד.

שנתלבשה בדיני . . . בהלכת שבת: ראה גם תניא פ"ד ור' (וארז"ל: בהלכות שבת).

(ב) והענין כו': בצד הע' בכ"י. "איפ ס"א דיג ע"א". והכוונה, דמכאן (עד קרוב לסיום הקטע) נמצא גם בלקו"ת ד"ה אלה פקודי סעיף א' — ג, א.

כתיב . . . וארז"ל: תרומה כה, ת. ר"ח שער האהבה רפ"ו ובשליה ש' האות"י אות ל: מס' תענית רד"ה מענין העבודה. ועוד.

כמארז"ל נתאוה כו': הובא (ונת') גם בדי"ה שלפניו. וש"נ.

כתי' את כו': ירמ"י כג, כד.

אינו . . . וכמ"ש: תשא לג, כא. וראה ב"ר (הובא לקמו ד"ה במד"ר תרומה פ"א — בפנים. ע"ש): הוא

מקומו ש"ע כו'.

שנוה"ז השפל הוא כו': ראה גם תניא פל"ו.

שהחשך יכסה ארץ: ל' הכתוב — ישע"י ס, ב.

וכגודע ממארז"ל: אבות פ"ד מ"ו.

על כולא כו': בלקו"ת מוסיף (כחצ"ע): וע' ג"כ ר"פ יתרו (היינו בזהר — ראה שם סו, ב).

עוצם . . . ברע: ישע"י לג, טו.

בשמיעה כו' וכן בדבור ומעשה, וכן במח' ומדות הנפש קדש עצמך במותר לך ועי' יבא לבחי' אתהפכא להיות ה' חושים ומחשבה שלו כלי ממש לאוא"ס ב"ה וז"ש בירמי' היכל ה' המה פי' היכל הוי' היינו כי מ"ע ומצות ל"ת תלויים בש' הוי', מ"ע בו"ה ומצות ל"ת ב"ה לכן ע"י קיום המ"ע ול"ת נעשית בחי' היכל וכלי לגילוי ש' הוי' ממש, ולכן הוכיחם שם בירמי' סי' ז' ה' אם היטיב תיטיבו את דרכיכם ואת מעללכם אם עשו תעשו משפט, שז"ע מ"ע כמ"ש הרמב"ם במנין המצות מצוה קע"ז קע"ז, ואח"כ אמר לא תעשו קו' ז"ע מצות ל"ת, אשר ז"ע ושכנתי בתוכם בתוך כאו"א כו' וז"ע מארז"ל עתידי' צדיקי' שיאמרו לפנייהם קדוש והיינו משום שע"י תומ"צ הם ממשיכי' על נפשם גילוי או"א"ס ב"ה מה שהוא קדוש ומובדל כו' ולכן נגד ג"פ קדוש נא' עליהם היכל ה' ג"פ והיינו ג' בחי' לבושי הנפש מח' דבור ומעשה, שבהם תלויים קיום כל המצות, והיינו הדירה בתחתוני' שיהי' הנשמות נעשי' בעוה"ז בגוף דוקא כלי לבחי' קדוש ומובדל וכמ"ש בקרבך קדוש וזהו ושכנתי בתוכם דוקא שכ"ז נעשה ע"י האתכפיא לאכפיא ליצרו הרע להיות סור מרע ועשה טוב כו', וזהו תכלית ענין ירידת הנשמה בגוף להמשיך ע"י תומ"צ בחי' ש' הוי' וכמ"ש ושמרו דרך הוי' שהוא הדרך ומבוא שיתגלה ש' הוי' בעולם השפל, והגם כי את השמי' ואת הארץ אני מלא זהו בהעלם אבל ע"י תורת ה' ומצות ה' ממשיכי' תוס' וריבוי אור מש' הוי' ושיומשך למטה כמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו',

ג) והנה בחי' דרך זה המשיך משה, שמשה עלה למרום ע"י שביל שבענו הנ"ל והוריד עוז זו תורה, ולכן דרשו רז"ל עליו ברבות נשא תוך פיי"ב דרמ"ט ג' מי עלה שמי' וירד (משלי ל' ד') מי עלה שמי' זה משה דכתי' ב"י ומשה עלה אל האלקי', וירד וירד משה מן ההר אל העם, והענין

קדש עצמך כו': יבמות כ, א. ספרי ראה יז, כא. וראה גם תניא ספכ"ז. קונט' ומעין מ"א ובהערת כ"ק אדמיר שליטי"א שם.

תלויים בש' הוי': בלקרית מוסיף: כמ"ש לקמן — ראה שם, ב ואילך.
ולכן הוכיחם . . . מצות ל"ת: הוספה עמ"ש בלקרית.
ושכנתי בתוכם: בלקרית מציין ללקמן בהמאמר שם.
מארז"ל עתידי' כו': ראה גם סד"ה שלפניו ובהגסמן שם.
קיום כל המצות: ראה בהגסמן בלקרית כאן.
וכמ"ש בקרבך קדוש: הושע יא, ט. וראה תענית יא, ריש ע"ב: קדוש שרוי בתוך מעיו.
ועשה טוב כו': ע"כ מלקרית.
וכמ"ש ושמרו כו': וירא ית, יט. וראה בארוכה ד"ה הקודם.
והגם כי כו': ראה בתחלת הקטע.
כמ"ש ונגלה כו': ישע"י מ, ה.
שבענו הנ"ל: בתחלת המאמר.
ברבות נשא תוך פיי"ב: פיי"ב, יא.
דכתי' ב"י . . . וירד משה כו': יתרו יט, ג. שם, כה.

ספר תרל"ה – חלק א פה

הוא דהנה ארז"ל במנחות דנ"ג ע"ב יבא זה ויקבל זאת מזה לעם זו, יבא זה זה משה דכת' כי זה משה האיש, ויקבל זאת זו תורה דכת' זאת התורה, מזה זה הקב"ה דכת' זה אלי ואנוהו, לעם זו אלו ישראל דכת' עם זו קנית, והנה בענין זה אלי ואנוהו ארז"ל ברבות ויקהל פמ"ט שחורה אני ונאווה, ונאווה באמרי זה אלי ואנוהו, ולכא"ו צ"ל מה"ע ואנוהו, והיתכן שהנברא יאמר על הבורא ואנוהו כו' ושע"ז יקראו כנסיי ונאווה כו' אלא שזהו ע"ד שאה"כ שאו ידיכם קדש וברכו את הוי',

והענין הוא דכת' אין קדוש כהוי' ופי' בזהר (תזריע דמ"ד ע"א) דכמה קדושין גינהו כו' ולא קדישין כהוי', והיינו מפני כי פי' ל' ש' הוי' שמהוה את הכל, ואעפ"כ הוא קדוש ומובדל מהם בבחי' סוכ"ע ואינו כדמיון הנשמה כו', ולכן קדוש כזה לא נמצא בכל קדישין דלעילא, מפני שבכל סדר ההשתלשלות מי שנק' קדוש הוא מובדל כו' אבל לא ימצא בו ענין ההפכי שהוא ההתפשטות והאחיזה בדבר שהוא מובדל ממנו, משא"כ למעלה באו"א ס"ב ה' הסוכ"ע שהוא קדוש ומובדל ואעפ"כ הוא דוקא המהוה כל העולמות שעיקר החיות וההתהוות הוא מאא"ס הסוכ"ע כמ"ש בס"ש"ב ס"פ ד"ג וס"פ מ"ח, וכ"ה בע"ח שהמקיף מצחצח חצי הכלי מבחוץ, וזהו אין קדוש כהוי', ולכן איהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס בי' פי' איהו תפיס בכולהו עלמין ע"י שסוכ"ע ועי"ז הוא מחי' ומהוה אותם מאין ליש, ועכ"ז לית מאן דתפיס בי' להיותו קדוש ומובדל כו' והנה כתי' שאו ידכם קדש וברכו את הוי' כי המשכת קדוש להיות ה' צבאות צריכה ברכה והמשכה שתמשך בכל דור ודור שלא יסתלק החיות מפני הדור שאינו ראוי לכך, וצריכה להמשיך מחדש המשכת קדושתו ית', וברכה והמשכה זו הוא מבחי' קדש העליון שהוא למעלה מעלה מבחי' קדוש בוא"ו שהו"ע ההמשכה להיות ממכ"ע וסוכ"ע, משא"כ קדש בלא וא"ו אינו בגדר עלמין כלל, והוא למעלה מעלה

דכת' כי . . . דכת' זאת התורה: תשא לב, א. ואתחנן ד, מד (ישם, וכ"ה בגמ': וזאת).

דכת' זה . . . דכת' עם כו': בשלה טו, ב. שם, טז.

ברבות ויקהל פמ"ט: ב.

שחורה אני ונאווה: שה"ש א, ה.

ע"ד שאה"כ: תהלים קלד, ב. – ביאור פסוק זה – וקטע הבא, ולהלן ד"ה את שבתותי פ"ג (ע"ש ובהנסמן

שם).

והענין הוא כו': בצד הע' בכ"ק, צ"ר הא' שה"ש דר"א ע"ב. והכוונה, דמכאן (עד סיום הקטע כמעט)

ישנו בלקו"ת שה"ש ד"ה צאינה וראינה הא' כא, ב (עד שם, ג).

דכת' אין . . . דמ"ד (נ"א): ש"א ב, ב. בלקו"ת מציינ דמ"ג א, ולכא"ו צ"ל כמ"ש כאן.

ש' הוי' שמהוה: ראה גם לעיל ד"ה ויקח מן הבא (הא') קטע וביאור הענין. ושי"נ.

וכ"ה בעי"ז . . . מבחוץ: בלקו"ת מציינ כאן לד"ה יביאו לבוש מלכות בתו"א.

קדוש . . . צבאות: ע"פ ל' הכתוב – ישעי' ה, ג.

וצריכה להמשיך: אוצ"ל כבלקו"ת: וצריכים להמשיך.

קדש . . . קדוש בוא"ו: ראה גם לעיל ד"ה הנ"ל שם ובהנסמן שם.

מבחי' ממכ"ע ומבחי' סוכ"ע ועליו נא' אם חטאת כו' ורבו כו' אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח, שאינו תופס מקום, ומשם נמשך שפע ברכה והמשכה להיות המשכת אוא"ס בנבראי' גם שלא לפי מעשיהם כו' אך הגורם לזה להיות השפעת שפע ברכה מבחי' קדש העליון להיות קדוש בוא"ו היינו ע"י בחי' שאו ידיכם קדש. והענין הוא כי ידיכם הם ב' ידים והם ב' פסוקי' שבק"ש שמע כו' ובשכמל"ו שהם צריכי' כוונת הלב לעכב, והם יחוי"ע ויח"ת יחוי"ע הוא בחי' למס"נ באחד במס"נ ממש בבחי' אתהפכא, שתתהפך נפשו להיות בטלה ונכללת באוא"ס ב"ה ומיוחדת במאצילה ב"ה כמו שהיתה קודם שירדה לעוה"ז כי בהתבוננותה באחד בבחי' יחוי"ע איך שהוא אחד ממש שהוא לבדו הוא ואין עוד מלבדו, אי לזאת תכלה ותכסוף הנפש לצאת מנרתיקה הוא מאסר הגוף כו' ויח"ת היא בחי' בע"כ אתה חי דהיינו אחר שכבר נמשך שם כבוד מלכו' להיות מלכו' כ"ע להוות מאין ליש דוקא ומוכרח להיות יש גשמי, יהי' עכ"פ בבחי' ביטול היש שיהי' היש בטל ונכלל ג"כ באור א"ס ב"ה בקיום עוצם עיניו מראות ברע ובשמירתו ממחשבות והרהורים אשר לא לה' המה ולא תתורו אחרי לבבכם כו' שזהו בחי' אתכפיא, וב' בחי' אלו הם הן ב' ידים כי דרועא ימינא וימינו תחבקני כאדם החובק את חברו ולא יזוז ממנו אנה ואנה, וכ"ה יחוי"ע בחי' יחוד ממש במאציל העליון ב"ה כלה שארי ולבבי כו', ובחינת יחוי"ת הוא בחי' דרועא שמאלא בחי' גבורות שמאחר שרואה גשמיות העולם ליש ודבר ונפרד צ"ל התגברות מאד הן בסור מרע עוצם עיניו מראות כו' כנ"ל והן בבחי' ועשה טוב יותר מטבעו ורגילותו, וב' בחי' ידים אלו הן בחי' נשיאות והעלאה לקדש העליון להיות בטל ונכלל באוא"ס ב"ה ממש, שאינו בגדר עלמין כלל למעלה מבחי' ממכ"ע ומבחי' סוכ"ע, ועי"ז וברכו את הוי' להיות נמשך שפע

ועליו נאמר: איוב לה, זח.

לפי מעשיהם כו': ה"כו" — כי בלקו"ת נוסף כאו.

ב' פסוקי' . . . שהם צריכי' כו': שר"ע אדה"ז ס"ס ס"ה. סס"ג ס"ה.

והם יחוי"ע ויח"ת: ראה תו"א ויקהל קטו, ב ואילך (בארוכה). ובכ"מ.

למס"נ באחד: בלקו"ת ויקרא ה, א. כמ"ש הארזי"ל — ראה פע"ח שער הקיש פ"ב. וראה גם ב"ח או"ח רס"א. ועוד.

ואין עוד מלבדו: ל' הכתוב — ואתחנן ד, לה.

בע"כ אתה חי: ל' המשנה — אבות ספ"ד.

עוצם . . . כדע: נסמן לעיל בסמור. וראה בהנסמן בהערה הבאה.

ולא תתורו כו': שלח טו, לט. וראה פרש"י עה"פ. — בלקו"ת (שה"ש) מציון כאן לדיה שיר השירים.

דרועא ימינא . . . תחבקני כו': הקדמת תקו"ז — פ"א (ז, א). וראה תניא ספ"ד. ועוד.

וימינו תחבקני: ל' הכתוב — שה"ש ב, ו: שם ת, ג (הובא בתניא שם).

כלה שארי ולבבי: תהלים עג, כו.

דרועא שמאלא בחי' גבורות: תקו"ז שם.

מטבעו ורגילותו: בלקו"ת מוסיף: כמ"ש בסש"ב פט"ו.

ברכה והמשכה להיות גילוי אוא"ס ב"ה מלמעלה למטה וכמ"ש אם ישים אליו לבו אזי רוחו ונשמתו אליו יאסוף, רוחו ונשמתו הן הן חיות אור א"ס ב"ה בחי' קדוש אליו יאסף להיות גילוי אוא"ס ב"ה גם למטה, ולהיות בקרבך קדוש, ושכנתי בתוכם בתוך כל אחד ואחד, שז"ע דירה בתחתוני' שזהו תכלית ירידת הנשמה בגוף,

ד) ובזה יובן ענין זה אלי ואנוהו, כי ענין ואנוהו הוא שמוסיפי' כח בגבורה של מעלה ע"ד שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' שנת' לעיל ס"ג, וביאור ענין זה אלי הנה ארז"ל ברבות בשלח ס"פ ד"ג זה אלי ואנוהו א' ר' ברכיה בא וראה כמה גדולים יורדי הים משה כמה נתחבט שנא' הראיני נא כו' החיות הנושאות כו' כמ"ש מזה ברבות נשא ס"פ י"ד שעז"נ כי לא יראני האדם וחי פי' וחי אפי' החיות הנושאות כו' ועולי הים כל אחד מראה באצבעו ואומר זה אלי ואנוהו א"ל הקב"ה בעוה"ז אמרתם לפני פעם א' זה אלי אבל לע"ל אתם אומרים אותו דבר ב"פ שנא' ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' זה הוי' (ישעי' ס"ו ד"ה ט') עכ"ל ולכאן צ"ל הרי נאמר כי לא יראני האדם וחי, ואפשר שע"י המס"נ שהי' אצלם בירדתם בים כמבואר בדברי רז"ל שלכן זכה נחשון להקריב ראשון בחנוכת הנשיא' כמ"ש ויהי המקריב ביום הראשון נחשון בן עמינדב למטה יהודה לפי שנחשון קפץ לתוך גלי הים וירד כמארז"ל ברבות נשא פי"ג דרנ"ב ע"א, ולכן הגיע למדריגת במתתן רואים כו' שזכו לזה בחייהם ע"י המס"נ הנ"ל, ועד"ז אפשר לפרש המשנה בן מאה כאילו מת ר"ל שיוכלו להגיע לבחי' רא"י בחייו כמו במתתן רואין והיינו לפי שהוא בן מאה שבירר כל העשר בחי' שבנפש, וע"ד

וכמ"ש אם כו': איוב לד, יד.

גם למטה: ע"כ מלקו"ת.

ולהיות בקרבך קדוש: נסמן בקטע שלפניו.

שמוסיפי' כח כו': איכ"ר פ"א, לג (הובא גם לעיל ד"ה ומשה עלה פ"א).

הנה ארז"ל: מכאן עד משה שנק' זה" (בשו"ה זה, וזהו) ישנו באוה"ת בשלח ע' תקל פ"ז [ד"ה עזי וזמרת

הנסמן בכי"ק לקמן בקיצורים (או הוספות וכיו"ב) לד"ה זה — ראה שם הערה (בקטע ה"ב) "וילה"ע ב"פ כו"י]

עם כמה הוספות כאן. ועד סוף הפרק כאן — ישנו שם (כאופן וסדר אחר קצת) ע' תקלא.

שנא' . . . שעז"נ: תשא לד, יח. שם, כ.

א"ל הקב"ה . . . ט': הוספה אמ"ש באוה"ת שם.

בעוה"ז . . . אבל לע"ל כו': ראה אוה"ת שמות ע' פד ואילך. שבועות ע' קלא ואילך. ועוד.

המס"נ שהי' אצלם בירדתם כו': ראה לקו"ש ח"א ע' 135. וראה ד"ה אז ישיר (בסה"מ) ש"ת (ואוצ"ל:

בירד"ם) (כבאוה"ת בשלח) וכיו"ב).

שלכן זכה . . . דרנ"ב ע"א: הוספה אמ"ש באוה"ת שם.

כמ"ש ויהי כו': נשא ז, יב.

במתתן רואים: מד"ר נשא ספ"ד הנ"ל בפנים (ואוצ"ל (וכן לקמן): במיתתן רואים. וכ"ה באוה"ת).

לפרש המשנה: אבות פ"ה מכ"א (מכ"ב בטי' אדה"ז).

א"ת מ"ה אלא מאה כו', ועו"ל כי קרי"ס שאני שהוא שינוי סדר ההשתלשלות שעלמא דאתכסיא הנק' ים נהפך ליבשה ועלמא דאתגליא, ולכן מה שבחייהו אינם רואים זהו הכל בעלמא דאתגליא, כי גם החיות הנושאות את הכסא הם מיצירה ובריאה שנק' עלמא דאתגליא, שהם בכלל עולם הזה, ולכן עליהם נאמר כי לא יראני כו', אבל בעלמא דאתכסיא שהוא עולם האצ"י שם מאיר גילוי אלקותו ית', ע"כ ע"י הפך ים ליבשה יוכלו גם בחייהם לומר זה אלי, ונודע כי קרי"ס ה"י הכנה למ"ת, וא"כ יוכן דכמו בקרי"ס שה"י רק לפי שעה אמרו כאו"א זה אלי כמו"כ ע"י התורה יכולים לבוא לידי גילוי זה, וזהו כוונת אמרם ז"ל יבא זה ויקבל זאת כו' יבא זה זה משה שנק' זה, וכמארז"ל כל הנביאים כו' משה נתנבא בזה, והנה נבואת משה ה"י מאצ"י דרך מעבר הבריאה כי האצ"י לבדו הוא נמנע, וז"ס כי לא יראני האדם וחי כ"כ הרח"ו בשע"ק ח"ג פ"ו, וברע"מ עקב דרע"א ע"ב פ"י ענין ב"פ זה היינו הא' ג' הויות שבברכת כהנים יברכך יאר ישא, הב' ג"פ אד', ושם דרע"ב סע"ב פ"י ג"פ ש' אד' היינו מ"ש ג"פ היכל הו"י, והרמ"ז פ"י ג"פ הו"י חב"ד דז"א וג"פ אד' חב"ד שבמ', ולפ"ז י"ל יבא משה שנק' זה ושנבואתו ה"י בזה רצונו לומר ג"פ ש' אד' שהם אור האצ"י שמאיר בבי"ע שמשם ה"י נבואת משה כנ"ל אור האצ"י דרך מעבר הבריאה, ונק' היכל הו"י ר"ל הו"י אור האצ"י נמשך ע"י ש' אד' גימ' היכל להאיר בבריאה וכמו שפ"י הרמ"ז פ' וארא דך"ג ע"א שהרי בבריאה יש ב' בחי' כו' עד אך מרע"ה הו"ס פנימיות הבריאה בבחי' היותר עליונה והוא בסוד אור האצ"י המאיר בה, וזה"ע משה זכה לבניה היינו בחי' אור האצ"י שמאיר בבריאה שז"ע אימא עילאה מקננא בכורסיא, וזהו שארז"ל ע"פ וראית את אחורי קשר של תפילין הראה לו, אבל לפני אצ"י ממש לא ע"י מעבר הבריאה לא יראו, ואמנם ענין זה אלי

א"ת מ"ה כו': מנחות מג, ב. וראה פרש"י שם ד"ה מה וכתוד"ה שואל.

קרי"ס . . שינוי סדר כו': ראה לקו"ת צו"ד, ב ואילך. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1045: ח"ו ע' 89 ובהנסמן שם.

החיות . . הם מיצירה כו': ראה תניא רפלי"ט. וראה הערת כ"ק אדמור"ר שליט"א בסה"מ תש"ח ע' 203.

ונודע . . גילוי זה: הוספה אמ"ש באוה"ת שם.

קרי"ס ה"י הכנה למ"ת: ראה לקו"ש ח"ג ע' 9-968 ובהנסמן שם. ובארוכה — ראה לקמן ד"ה לגזור ים

סוף.

וכמארז"ל כל כו': ספרי מטות ב (הובא בפרש"י ר"פ מטות). וראה תו"א מג"א (בהוספות) ק"ה, ד ואילך.

לקו"ת מטות פב, א ואילך. אוה"ת חנוכה ח"ה תתקס"ה, א. ועוד.

נבואת משה ה"י . . כ"כ הרח"ו כו' ראה גם שעה"ה"א פ"ה.

שבברכת כהנים: נשא ה' כד"ו.

מ"ש ג"פ היכל הו"י: ראה לעיל פ"ב ובהנסמן שם.

ונק' . . ר"ל . . שפ"י הרמ"ז כו': ראה גם שה"ע-חב"ד ח"א ערך אד' ס"ג (ע' רב ואילך) ובהנסמן שם.

משה זכה לבניה: ראה ר"ה כא, ב. וז"ג רכג, ב. ועוד. וראה לקו"ת ואתחנן ג, ד.

אימא עילאה כו': ראה הערת כ"ק אדמור"ר שליט"א בסה"מ ש"ת ע' 59.

שארז"ל ע"פ . . אצ"י ממש כו': תשא לג, כג. ברכות ז, א. וראה בהנסמן בסמוך הערה, כמו ד' . . וראה

גם דרמ"צ מצות משא הארון בכתף — מתניא.

היינו גילוי האצ"י ממש שלא ע"י מעבר הבריאה, ובקרי"ס ה"ו זה ע"י שהפך ים ליבשה כנ"ל, ה"י לפי שעה גילוי בחי' זה אלי ממש, והיינו שנתגלה אור האצ"י, וכמ"ש בסידור בד"ה ששת ימ"י ב' האופנים ע"ש, ועכשיו זהו ע"י ויקבל זאת היינו זאת התורה, שבה מלובש אצ"י העליון כמו ד' פרשיות דתש"ר הם מוחין דז"א ממש, ולא הקשר של תפילין לבד שראה משה, רק שבאו בהתלבשות גמור בהסתר בד' פרשיות גשמיות, ולכן נק' וזאת ל' נוק' ולא זה כו', ומ"מ ע"י וזאת התורה נבוא לבחי' זה אלי ממש, ולכן נא' לע"ל ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו כו' זה הו"י קוינו כו' ב"פ זה, והיינו ע"י בחי' הבירורי' דאתכפיא ואתהפכא מחשוכא לנהורא, כי זה לעומת זה עשה האלקי', וע"י אתכפי' ואתהפכא בחי' זה דלעומ' עי"ז יהי' הגילוי ב"פ זה, דהנה הרמ"ז תולדות דקל"ה בפ"י הנה אלקינו זה כו' זה ה' כו' פי' הנה אלקינו זה הוא ז"א, זה הו"י היינו עתיק, ור"ל שז"א יתעלה בבחי' עתיק, וז"ע סיום המדרש הנ"ל שבקרי"ס אמרו פ"א זה, היינו גילוי תפארת דז"א וזהו זה אלי ואנוהו, ולע"ל יאמרו ב"פ זה היינו ת"ת דעתיק, והיינו ע"י בירור בחי' זה דלעו"ז כי גם בלעו"ז יש זה כמ"ש וזה לכם הטמא, וכמו בלעם שהי' נביא כמשה שנק' זה, ובהמן כתי' המן הרע הזה, ובעבודה בנפש האדם הוא בחי' גאוה כו' שנמשך מתחבולת יצרו הרע שנק' זה בגמ' סוכה דנ"ב ע"ב מנוול זה וע"י ואהבת כו' בכל לכבך בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה' ע"י האתהפכא והאתכפיא דשני פסוקי' ראשונים דק"ש, וע"י והיו הדברים האלה שארז"ל בדברי תורה הכתוב מדבר עי"ז יכול לכבוש ולכוף ולהפך את היצה"ר, כי בלוחות העדות כתי' מזה ומזה הם כתובים היינו זה א' י"ב אותיות דג' הויות דיברכך יאר ישא, וזה ב' היינו י"ב אותיות דג' פעמי' ש' אד' כמ"ש ברע"מ פ' עקב דרע"א ע"ב הנ"ל, וע"י התורה מבררים את היצה"ר כמארז"ל הנ"ל אם פגע בך מנוול זה פי' רש"י יצה"ר משכהו לבהמ"ד, אם אבן הוא נימוח כו' שגם אם לבו חלב האבן המס ימס,

וכמ"ש בסידור . . . ע"ש: רפט, ד ואילך.

כמו ד' פרשיות כו': ראה קוי"א בתניא קס, ריש ע"ב. תו"א מקץ לו, א ואילך. לקו"ת תזריע כג, ב. שה"ש מה, א ואילך. סידור ז, א. קמג, ד. ועוד.

ולכן נק' וזאת כו': ראה לקו"ת צו ח, ב. סה"מ תקס"ד ע' נ. תר"ל ע' קיט. ועוד.
זה . . . האלקי': קהלת ז, יד.

בז"י זה דלעומ'ז: ראה בסמוך בפנים. וראה תו"ח שמות י, א. אוה"ת ויקרא ח"א (בהוספות) ע' רלו ואילך.
סה"מ תרכ"ז ע' עז (המאמר שבאוה"ת). ועוד.

כמ"ש וזה כו': שמיני יא, כט.

בלעם שהי' כו': ספרי ברכה לד, י (הובא בפרש"י עה"פ).

ובהמן כתי': אסתר ו, ז.

ואהבת . . . בשני יצריך: ואתחנן ו, ה. משנה ברכות נד, א.

והיו . . . שארז"ל: ואתחנן שם, ו. ברכות כא, א. וראה לקו"ת אחרי כו, א. ועוד.

בלוחות העדות כתי': תשא לב, טז.

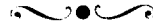
כי התורה נק' עוז ותושי', והיינו שנותנת עוז לנה"א ומתשת כח הנה"ב שיוכל להתברר ולהתעלות כו' ולכן יפה שעה א' בתשו' ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב להיות כי בעוה"ז דוקא מברר' זלעו"ז, ומגלה עמוקות מיני חשך כתי' שדוקא מן החשך נמשך יתרון האור, וכמו הראי' משחור שבעין דוקא, ולכן במדבר הגם כי הי' שם נחש שרף ועקרב מ"מ ע"י התורה והמסעות באו לבחי' ראי' כמ"ש ובמדבר אשר ראית היינו שבאו לבחי' ראי' ע"י המדבר ובקרי"ס אמרו רק פ"א זה, אבל ע"י הבירור דתשו' ומע"ט יאמרו לעיל ב"פ זה היינו שיתגלה ג"כ בחי' זה ת"ת דע"י כו' ע"י תשו' ומע"ט שבעולם הזה,

ה) ופ"י' וענין יבא זה זה משה פי' יבא זה ז"ע ויבא משה בתוך הענן שפי' רש"י ענן זה, והיינו שהי' לבוש למשה שיוכל לקבל בחי' התורה שנק' זאת שבה מלובש בחי' זה ממש כנ"ל ועשה לו הקב"ה שביל בתוכו היינו בחי' דרך הוי' בכדי שיומשך ע"י בנש"י הכח שימשיכו בחי' דרך הוי' ע"י תומ"צ, והוא בחי' הנה אלקינו זה קוינו לו שיומשך בבחי' קוויז היינו ג' קוויז דג' דברי' שהעולם עומד עליהם שהם תורה ועבודה וגמ"ח, וענין הענן פי' רש"י ענן זה כמין עשן, פי' עש"ן הוא ר"ת עולם שנה נפש, שיש ריבוי מדריגות בעש"ן שכולם הם רק משל זה לזה לכד כמ"ש במ"א ע' בד"ה וה"ס עשן כולו, ובד"ה וארא, (דעש"ן) ובד"ה ויצוום, ונודע כי שורש המשל נמשך מבחי' גבוה יותר, שהרי מי יכול לומר משל הוא רק מי שהוא בר שכל היותר גדול כו' כמו ויחכם שלמה כו' ולכן וידבר שלשת אלפי' משל, וכמו מתלי משלים דר' מאיר שהי' מנהיר עיני חכמי' מקור האור, ועד"ז יובן

התורה נק' . . . והיינו כו': סנה' כו', ב (תושי'). מכילתא בשלח טו, ב: ויקיר פליא, ה (עוז). ועוד. וראה ת"א טו, סע"א ואילך. ובכ"מ.
יפה שעה א' כו': אבות פ"ד מ"ז.
ומגלה . . . כתי': איוב יב, כב.
שדוקא . . . וכמו הראי' כו': ויקיר פליא, ח. וראה סה"ע חכ"ד ח"ב ע' תקפה ובהנסמן שם.
במדבר . . . נחש . . . כמ"ש ובמדבר כו': עקב ח, טו. דברים א, לא.
קוינו לו שיומשך כו': ראה לקו"ת קרח נה, א. שה"ש נ, ב.
דג' דברי' כו': אבות פ"א מ"ג.
עש"ן הוא ר"ת כו': ראה לקו"ת שה"ש ז, ב. וראה בהנסמן בסמוך בפנים. וראה גם לקו"ת חקת סד, ד ואילך. ובכ"מ.

בד"ה וה"ס: סה"מ תרכ"ח ע' קמד ואילך (והוא ד"ה ויצוום שבסמוך).
ובד"ה וארא. (דעש"ן): הכוונה ד"ה וארא שמדובר בו ענין עש"ן.
ובד"ה ויצוום: סה"מ תרכ"ז ע' פז.
כי שורש המשל כו': ראה גם בהנסמן לעיל.
ויחכם שלמה . . . וידבר כו': מ"א ה, יא (ראה שם, י). שם, יב. וראה פרש"י שם ד"ה ואלף (ממדרש אגדה).
וכמו . . . דר' מאיר: סנה' לת, סע"ב (ואוצ"ל: תילתי מתלי, וכי"ב). וראה גם סוטה מט, א — במשנה. שהי' מנהיר כו': עירובין יג, ב. וש"נ.

שהענן הי' מבחי' ומדריגות אלקות מאד נעלה ולכן הי' יכול לשפול ענן זה להיות לבוש למשה, וכ"ז הוא מבחי' זה שגם לבושו הי' זה והיינו מפני שעלה לקבל את לוחות האבן אשר מזה ומזה הם כתובי', הוא בחי' זה כמו שהיא מלוכשת מבחי' זאת הם לבושי ההלכות דכשר פסול טמא טהור, שעם זו יבואו ע"י זאת התורה לבחי' זה אלי ממש, ועוד ע"י בירור היצה"ר הי' הגילוי ב"פ זה ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' זה הוי' כו' והיינו שע"י בירור היצה"ר מגלה עמוקות מיני חשך שיתגלה גם בחי' זה הוי' שפי' הרמ"ז ת"ת דע"י כנ"ל,

נוסחא שני' להתחלת המאמר

ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר ויהי משה בהר ארבעי' כו' ופי' רש"י ענן זה כמין עשן הוא ועשה לו הקב"ה שביל בתוכו, ובגמ' פ"ק דיומא ד"ד ע"ב מלמד שתפסו הקב"ה למשה והביאו בענן, (ומ"ש רש"י שביל זהו ממאמר תנא דבי ר"י שם) וזהו הי' בז' בסיון כמארוז"ל בפ"ד דתענית דר"ח ב', שזהו לדברי הכל, דליכא מאן דפליג אמתניתין די"ז כו' ע"ש, והנה פסוק ואל משה אמר עלה אל הוי' (משפטי' ר"פ ד"ד) פי' רש"י שקודם מ"ת נאמרה בדי' בסיון ויכתוב משה את כל דברי הוי' וישכם בבקר (ד"ד ד') פי' רש"י ויכתוב מבראשית עד מ"ת וכתב מצות שנצטוו במרה, וישכם בבקר בחמשה בסיון, ולכאוי' צ"ל למה נכתבה בפ' משפטי' בסופה דבר הקדום תחלה, הגם שאין מוקדם ומאוחר כו' מ"מ צ"ל זה, וגם דקדוק ל' רש"י ענן זה, מהו ל' זה, והענין הוא דהנה בקהלת רבה בפ' ידעתי כי כל אשר יעשה כו' דצ"ב ד' גזר הקב"ה על התחתוני' שיאכלו וישתו ועל העליונים שלא יאכלו ושלא ישתו עמד אברהם ועשה עליונים אוכלי' ושותי' הה"ד והוא עומד כו' ויאכלו כו' אר"נ נראין כאוכלי' כו' עמד משה ועשה תחתונים שאין

ו' ימיו למרק, שנצטער, והעיקר שלא נא' הוי' במ' ראשוני' בעלותו בהר עצמו.

לוחות האבן אשר כו': ראה לעיל (פ"ד) בסמוך ובהנסמן שם.

נוסחא . . . המאמר: ראה הערה הא' שם. ונסמן כאן רק מה שלא נסמן לעיל שם.

בקהלת רבה בפ': ראה לעיל ד"ה ומשה עלה קרוב לתחלתו. וש"נ.

הה"ד והוא כו': וירא ית, ח (וראה גם פרש"י שם).

עמד משה כו': בשולי הע' בכ"ק (ונדפס כאן בשוה"ג) ר' . . . עצמו'. וראה יומא ד, ריש ע"ב — בנוגע

ה"מירוק": שמור פמ"ז, ז — בנוגע לצער.

אוכלין ואין שותין הה"ד ויהי שם עם ה' ארבעי' יום כו' לחם כו' ומי' כו'
 בפ' תשא (ל"ד ד"ח) ולכאוי' למה הביא קרא שאחר לוחות שניות ולא הביא
 קרא דויהי משה בהר ארבעי' יום כו' דלוחות הראשונים שגם אותם לחם לא
 אכל, וכמ"ש המפרשי' כו' ובפ' עקב ט' פסוק ט' בעלותי כו' נא' בפירוש לחם
 לא אכלתי ומי' לא שתיתי, בקרא דלוחות ראשונות, ועל מ' יום דלוחות
 השניות נא' כימי' הראשונים כו', והענין הוא דהנה ברבות אמור פכ"ט כל
 השביעין כו' רקיע

לד"ה ויבא משה בחוץ הענן

אברהם קיים ריחות, שהנברא רק עד שרשו, ולכן מצד שגם בש' הוי'
 ונבראו ממילא לכן י"ל שע"י מס"ג המשיך ריח מבחי' אורות דז"א
 ג"כ, וע"י לא ריח כלי' דחו"ב, (אך צ"ע דהאור שוה בכולם בתני' וצ"ע אם
 זהו ישר עם אגה"ק ד' איהו וחיוהי שסובר שכלי' גם של חו"ב הם בכלל
 גרמוהי כו') אבל משה שביעי חביב המשיך גם מש' הוי' דלעילא, ולכן הילוך
 דאברהם הי' רק הכנה למשה, שימשיך ההילוך יחוד פנימי דז"א ששרשו
 יחוד פנימי דאז"א שבהכרח שיהי' מלמעלה מהשתלשלות לגמרי כמובן ונא'
 בפירוש בכמ"ד ששמעו, וכ"א בכתבי' ובנדפסי' ג"כ, וזה התחיל ממת' גם
 לפי"ד האומר שהיחוד התחיל מהאבות, מ"מ בפור"מ זהו ע"י התורה,
 ומאברהם רק שהתחילו אז שני אלפי' דתורה אבל המשכה עצמית לא נמשכה
 עד מ"ת שז"ע הילוך הילך בתורתו רק שבמצות מילה שקיים אברהם בפ"מ
 י"ל שהמשיך כמו ע"י מ"ת, וזהו דבמילה נא' ש' הוי' בספי תיבות כמ"ש מי
 יעלה לנו השמימה, ר"ת מילה וס"ת הוי', שזהו כמו מ"ת ע"י משה שביעי

נא' כימי' כו': עקב י' ובפרשי' שם.

לד"ה ויבא כו': הבא לקמן הוא לכאוי' כעין ראשי פרקים או קיצורים (וכי"ב) לד"ה שלפניו (וראה לקמן
 הערה י'רדי הים שאמר' ובהנסמן שם), ונסמן כאן רק מה שלא נסמן שם.
 שהנברא רק כו': ראה סה"ע חבי"ד ח"א ע' כב ובהנסמן שם.
 שע"י . . . דז"א . . . וע"י לא כו': ראה גם לעיל ד"ה ומשה עלה קטע והנה בחי' ובהנסמן שם לד"ה וארא.
 דהאור . . . בתני': ראה תניא פליח (נ, ב ואילך). פניא (עב, א). ויל"ע אם לזה הכוונה.
 איהו וחיוהי: לכאוי' צ"ל: איהו וחיוהי.
 ונא' . . . ששמעו: צ"עק הל'.
 כמ"ש מי . . . ר"ת כו': נצבים ל, יב. הקדמת תקריז כתחלתה. תכ"כ. ת"ע (קלא, א). תרא לך יג, ב. ועוד.

חביב כו', ומשה נולד מהול, לכן המשיך ש' הוי' למטה כמו למעלה וירד הוי',

בענין פ'י רש"י ענו זה, יש להעיר מענין יורדי הים שאמרו זה אלי, היפך מ"ש למה זה לי רבות תלדות ס"פ ס"ג בע"א א' שכפר בזה אלי עכ"ל בשלח ס"פ ר"ג כמה נתחבט כו' ויורדי הים אמרו זה אלי, והגם כי לא יראני כו' מ"מ ע"י מס"ג זכו לזה בחייהם וזהו בן מאה כאילו מת ע"ד במתתם רואים מאה ע"ס מ"ה מאה אלף, איכ קרי"ס שאני שינוי סדר ההשתלשלות, וקרי"ס הקדמה למ"ת, שזכו לבחי' יבא זה זה משה האיש, ויקבל זאת התורה מזה אלי לעם זו יצרת, ואיכ ע"י זאת התורה יגיעו עם זו לגילוי זה אלי כמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, וילה"ע ב"פ זה, והיינו ע"י בירור זלעו"ז זוכים לב"פ זה, יתרון אור מן החשך, ב"פ זה ת"ת דע"י רמ"ז תולדת קל"ה, והיינו ע"י תורה מזה ומזה הם כתובי' ברע"מ עקב דרע"א ע"ב, ולכן יפה שעה א' בתשובה ומע"ט שע"י מברר"י זלעו"ז, כי מגלה עמוקות מיני חשך דוקא, וכמו הראי' משחור שבעין ובמדבר אשר ראית, ולכן כדי לבוא לב"פ זה כנ"ל בש' הרמ"ז זהו ע"י תשו' ומע"ט

משה נבואתו מאצ"י דרך מעבר הבריאה כי האצ"י לבדו הוא נמנע וז"ס כי לא יראני האדם וחי כ"כ הרחי"ו בשע"ק ח"ג פ"ו. והנה ברע"מ עקב

ע' בד"ה בחדש השלישי בת"א בפ"י ביום הזה,

ומשה נולד מהול: סוטה יב, א.
 יורדי הים שאמרו: מכאן עד סוף הקטע (וההגהה שבשוה"ג), ישנו בארוכה יותר באוה"ת בשלח ע' תקל ואילך רפ"ב: פ"ז וז' (ד"ה עזי — ראה לקמן הערה וילה"ע ב"פ כו'). וראה גם לקמן הערה משה נבואתו כו'. ולעיל ד"ה יבא משה בהערה לרפ"ד.
 ח"ש למה כו': תולדות כה, לב.
 בע"א א': לכאורה צ"ל (כבאוה"ת): דע"א א' (וכרגיל מציינ להדף).
 מ"ה מאה אלף: ראה באוה"ת (וכ"ה לעיל ד"ה הנ"ל שם) סגנון אחר קצת. ואולי כצ"ל גם כאן.
 איכ קרי"ס כו': באוה"ת (ולעיל שם): אינ (ועוד) י"ל. ואולי כצ"ל גם כאן.
 סדר ההשתלשלות: כ"ה בריש הע' בכ"יק (ובשו"ל ע' שלפניו, השתלשלות"). ושם (בריש הע' — בהיפוך הגליון (ונדפס כאן בשוה"ג)) "ע' . . . הזה" (נסמן גם באוה"ת ריש ע' תקלא, וכנ"ל). וראה תו"א יתרו סו, סע"ג. וילה"ע ב"פ כו': בצד הע' בכ"יק, עזי בראש"י א"י. והכוונה, שמכאן ואילך ישנו בד"ה, עזי (וזמרת כו', כבוד) בראש"י א"י (ראה אגרות קודש לאדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ח"ב מכתב תכח ובהערה שם), ומאמר זה נדפס (אף שמביכלאך אחרים) באוה"ת בשלח שם. ועפ"י מוכן לכאן בפשטות יותר הציונים "ח" ו"ט" (ראה הערה הבאה), כי שם (ע' תקלא"ב) הם פרקים אלו (וכמעט בלשונם).
 משה נבואתו כו': בצד הע' בכ"יק, "ח" (וכן לקמן בקטע הבא בתחלתו — בצד הע' — ט"ז). ואולי הכוונה, דב' הקטעים שלפניו (וב' אלו) באים בהמשך לד"ה הקודם שבו ה' סעיפים, ואיכ הם כמו ס"ו וז': וב' אלו — ס"ח וט' (וראה לעיל הערה לד"ה יבא כו'). וראה הערה הקודמת.

דרע"א ע"ב ענין ב"פ זה היינו הא' ג' הויות דיברכך יאר ישא, הב' ג"פ אד', ושם דרע"ב סעב פ"י ג"פ אד' היינו מ"ש ג"פ היכל הוי' המה, והרמ"ז פ"י ג"פ אד' חב"ד דנוק' וג"פ הוי' חב"ד דז"א, בלקי"ת בד"ה אלה פקודי פ"א מענין ג"פ היכל, ובפ' שלח סד"ה ויאמרו כו' טובה כו' מאד ספ"ד, ועפ"ז אפ"ל יבא זה משה דר"ל ג"פ אד' שהם אור האצ"י שמאיר בכי"ע שמשם הי' נבואת משה, ונק' היכל הוי', ר"ל הוי' אור האצ"י נמשך ע"י ש' אד' גימ' היכל להאיר בבריאה וכ"פ הרמ"ז פ' וארא דר"ג ע"א שהרי בבריאה יש ב' בחי' כו' עד אך מרע"ה הוא סוד פנימיות הבריאה בבחי' היותר עליונה והוא בסוד אור האצ"י המאיר בה, וז"ע היכל הוי' ע"ש בזהר דכ"ב ע"ב גבי ויאמר אד' למה כו' למלכ' דה"ל ברתיא כו', וז"ע וראית את אחורי, ורז"ל אמרו קשר של תפילין אבל ופני אצ"י ממש ש' הוי' לא יראו, אכן זה אלי היינו גילוי אצ"י ממש שלא ע"י מעבר הבריאה, והיינו ע"י ויקבל זאת התורה, שבה מלוכש אצ"י העליון כמו ד' פרשיות דתש"ר הם מוחין דז"א ממש, ולא הקשר ש"ת לבד שראה משה (י"ל ג"כ בבחי' ראי' לבד כוחות רוחני' ולא מעשה בפו"מ, אך צ"ע כי ראיית משה היא בא"א ממש, כי הרי ראייתו שראה את הארץ מרחק פעל ג"כ אתעדל"ע על אתדל"ת, כמ"ש בד"ה ואתחנן, וי"ל שזה הי' אחר מ"ת, וגם כי מזה עצמו מעלת המעשה דהא אם הי' נכנס לקיים מצות התלויות בה הי' בא"א ממש, שלא הי' חורבן בהמק"ד, והי' הכל באתעדל"ע שאין שום מונע.) רק שבאו בהתלבשות גמור בהסתר בד' פרשיות גשמיות, ולכן נק' וזאת לי נוקבא ולא זה ממש, ועי"ז באפשר לבוא לבחי' גילוי זה אלי ממש והיינו לבחי' עם זו קניית,

וז"הו שארז"ל ברבות ויקהל פמ"ט שחורה אני, ונאוה כאמרי זה אלי ואנוהו, י"ל כי ואנוהו שהם מוסיפי' כח בגבורה של מעלה ע"ד שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' בלקי"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה הא', ועי"ז ג"כ ונאוה בחי' יאר ה' פניו אליך, וע"ד אשר כך אתפאר, בעטרה שעטרה לו אמו

דרע"ב טעב: לכאוי ציל (כבאוה"ת): סע"ב.

בלקי"ת בד"ה אלה: באוה"ת (ואולי כצ"ל גם כאן): ועמ"ש בלקי"ת כו'.

(י"ל ג"כ . . . שום מונע): מאמר המוסגר זה, הוספה היא אמ"ש באוה"ת שם.

בד"ה ואתחנן: לקי"ת ואתחנן ג, סע"ב ואילך. וראה גם שם ב, ד ואילך.

אם הי' נכנס . . . שלא הי' כו': ראה לקריש ח"ט ע' 57 ואילך ובהנסמן שם.

עם זו קניית: באוה"ת (ספ"ח — ריש ע' תקלב) — הוספה אמ"ש כאן.

זהו שארז"ל: כצד העי' בכי"ע ט"ו. וראה לעיל הערה. משה נבואתו כו'.

אשר . . . בעטרה כו': ישע"י מט, ג (הובא בלקי"ת שנסמן בסמוך בהערה). שה"ש ג, יא.

אמו כו': באוה"ת מוסיף כאן. ועי"ן מזה . . . את הוי". ולכאוי כבר נסמן כמה שורות לפני' שם (וכאן) אלא

שכפעם האי שם (משא"כ כאן) אינו מציין. דרוש הא"י.

כו, ועמ"ש בביאור יונתני בחגוי בפ"י יפתי ע"ד יפיפית מבני אדם כו' שנש"י
ממשיכי להיות הוד והדר לבשת כמ"ש במד"ר ס"פ ואתחנן,

בעז"ה פ' משפטים (קהלת י"ד ד') תרל"ה

אם רוח המושל תעלה עליך מקומך אל תנח, כי מרפא יניח חטאי גדולים,
ופי' רש"י ז"ל אם רוח המושל מושל העולם, תעלה עליך לדקדק אחרך
במדת הדין מקומך אל תנח מדתך הטובה אל תנח לאמר מה יועיל צדקתי לי
כי מרפא, דקדוק הדין ביסורין הבאין אליך מרפא הוא לעוונותיך ויניח לך
חטאים הגדולים עכ"ל, ונמצא כי מפרש רוח המושל על הקביה מושל
העולם, ות"י מפרש אין רוחא דיצה"ר בישא מתל בך מתגבר למיסק עלך,
אתרך טב די הויתא נהיג למיקם ב"י לא תשבוק ארום פתגמי אורייתא אסי
בעלמא למשבק ולמנשי מן קדם הוי' חובין רברבין, ונמצא כי מפרש רוח
המושל על יצה"ר, ובמד"ר בקהלת ע"פ זה אחז"ל אם רוח המושל כי באתה
לך ממשלה אל תנח מדת ענוותנותך, ללמדך שכל המניח ענוותנותו גורם
מיתה לעולמו וחטא לדורו, וממי את למד מזכרי' שראה עצמו גדול מכל
העם, חתן המלך וכהן ונביא ודיין התחיל מדבר גדולות, וא"ל למה אתם
עוברים את מצות הוי' ולא תצלה (דה"י ק"ד) מיד ויקשרו וירגימו אותו אבן
במצות המלך יעו"ש באורך, אבל יחזיאל לא עשה כן אלא ויחזיאל בן זכרי'
בן בני' וגו' היתה עליו רוח ה' בתוך הקהל מהו בתוך הקהל שהשווה עצמו
לקהל, נמצא שמפרש רוח המושל על ענין הממשלה שעולה על האדם ע"י
שעושים אותו מושל עליהם כו', וגם פי' רש"י הוא ג"כ מהמד"ר שמפרש

בביאור יונתני: לקוית שה"ש יט, ד (וראה גם שם יח, ג).
יפתי ע"ד יפיפית . . הוד כו': שה"ש ב, יג. תהלים מה, ג. שם קד, א.
ס"פ ואתחנן: באוהית נוסף כאן עוד סעיה.

בעז"ה פ' כו': ד"ה זה הוא מכת"י מעתיק (מבוך 622). — ד"ה זה ישנו גם (באיה שינויים) בסה"מ תר"ל
ע' פד ואילך [ותוכן ד"ה זה — באוהית נ"ך ח"ב ע' אקלביג]. וראה לד"ה זה גם בסה"מ-קונט' ח"ב שנה, ב
ואילך.

צדקתי לי: כ"ה בפרש"י, ובכ"י נראה שכו': צדקתו לו.
(דה"י ק"ד): כ"ה בכ"י. ובפשטות צ"ל: דה"ב ד"ד (כ. ושם: תצליחו).
ויקשרו . . המלך: שם, כא (בשינוי ל').
ויחזיאל בן כו': שם כ, יד.

בהפסוק עוד פי' יעו"ש. אך לפי פי' המד"ר צ"ל מהו פי' סוף הפסוק כי מרפא יניח חטאים גדולים, וצ"ל דמרפא הוא לשון רפיון פי' שע"י שמרפא א"ע מלהתנשאות שז"ע הענוה שגדולה מכולן עי"ז יניח חטאים גדולים כו' ע"ד מ"ש אנא חטאו העם חטאה גדולה, והיינו שלא יתפס בעון הדור כו'.

ועי"ל בפי' כי מרפא יניח חטאים לפי פי' המד"ר כי ענין הענוה הוא מדרכי התשובה כמ"ש הרמב"ם והתשובה היא רפואה לעולם, וכמארז"ל גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם, ועי"ז יניח לך חטאים גדולים שע"י התשובה נמשך הסליחה, גם על חטאים גדולים, וגם כי מי שהוא עניו ומוחל על עלבונו א"כ הוא בבחי' א"א שעז"נ טוב א"א מגבור והרפואה באה מא"א שהוא הכתר וגם שם מקום הענוה כמ"ש בר"ח שער הענוה פ"א כי יגמה"ר מורים על הענוה, וכן ז' תיקונים דגלגלתא כו'. ונמצא שלפי פי' המד"ר הוא מדרכי המוסר על הגדולים שבישראל שלא ישתררו על הצבור ולומר אני מראשי אלפי ישראל, וכענין שראה עצמו חתן המלך וכהן ונביא ודיין, והתחיל להוכיחם בהפלגת העונש כמ"ש ולא תצלה, דלכאורה צ"ל הלא בענין התוכחה נא' הוכח תוכיח את עמיתך וארז"ל הוכח תוכיח אפי' מאה ועד כמה עד כדי הכאה וא"כ מפני מה נחשב לו לעיוות שלא עשה כנכון. אך הענין הוא דענין ההוכחה שצריך להוכיח את עמיתך היינו לדבר על לבו איך מלאו לבו לעבור ציווי ה' של מ"ה הקב"ה בעשותו אחת ממצות ה' אשר לא תעשנה או בהעדר מ"ע ממצות הקב"ה, ובעת התוכחה יוכל לבאר לו גם ענין [העונש] אשר ע"ז אמנם בעת תוכחה צ"ל הכנעת הלב גם אצל המוכיח, וכמ"ש גבי יחזיאל בתוך הקהל שהשוה עצמו להקהל הגם כי בוודאי ה' שלא בערך לגבי המון העם וכמארז"ל שאין מעמידין פרנס על הציבור אלא אם יהי' בו היתרונות הנדרשים שם, וכ"ש יחזיאל שהי' עליו רוח ה', ומ"מ ה' בבחי' ענוה להשוות עצמו להקהל משא"כ זכרי' שהי' חתן המלך ונביא וכהן ודיין לא השווה א"ע להקהל והוכיחם בהפלגת העונש, והעיקר מפני שראה עצמו חתן המלך ונביא וכהן

ע"ד מ"ש: תשא לב, לא (שם: חטא).

בעון הדור כו': בסה"מ תריל שם (ע' פה), נחוסף ענין שלם כאן. ע"ש.

כמ"ש הרמב"ם . . . וכמארז"ל: הלי' תשובה פ"ב הי"ד. יומא פו, ב.

מי שהוא עניו: בכ"י: שהוא עניו.

שעז"נ טוב כו': משלי טו, לב.

מראשי אלפי ישראל: ל' הכתוב — במדבר א, טז. ועוד.

נא' הוכח . . . וארז"ל: קדושים יט, יז. ב"מ לא, א. וראה ערכיו טז, ב.

בעשותו . . . תעשנה: ל' הכתוב — ויקרא ד, כז.

וכמארז"ל שאין כו': יומא כב, ב.

ודיין דאם מפני שלא כלל א"ע הרי משה רבינו ע"ה אמר כל משנה תורה תוכחה בדרך נוכח ולא כלל א"ע ולכן אמרו שראה א"ע [כו'] ודרשו זה ממ"ש ויעמוד מעל לעם וכי מעל ראשי העם הי' הולך אלא שראה א"ע כו' נחשב זה לו לעיוות נגד אדם גדול כזה, וע"ז אמר שלמה אם רוח המושל תעלה היינו ענין הממשלה תעלה עליך, מקומך אשר הי' קודם קבלת הממשלה אל תנח, ואם כי ארז"ל גבי נשיאות נהוג נשיאותך ברמה זרוק מרה בתלמידים זהו שלא יעשה דבר המנגד לענין הנשיאות ששרש ענין הנשיא הוא מל' הגבהה ורמה היא ג"כ ענין הגבהה ורוממות, ולכן אמר נהוג נשיאותך ברמה זרוק מרה כו' כמו שפ"י רש"י ז"ל מטיל עליהם אימה להודיע נשיאותו אבל י"ל שלא יותר, ומ"מ ענין זריקת המרה שהוא ענין הטלת אימה על התלמידים הוא במדידה ובמשקל הראוי למען יקבל ככי טוב, וי"ל שנרמז בחי' מרה היינו כשיעור הטלת מרה בכבוד להשקיט כעס הכבד שהוא במדה, שהרי אם המרה מטלת יותר מדאי הי' מחלה, ועד"ז י"ל בתלמידים ג"כ אלא זהו כנ"ל, אבל מ"מ הנשיא לא יתגדל א"ע על הציבור כו', שהרי המלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, משא"כ הנשיא כשמחל כבודו מחול כמ"ש בשו"ע יו"ד סי' רמ"ד י"ד. ועכ"ז גם במלך כתי' בפ' שופטים י"ז ב' לבלתי רום לבנו מאחיו וכ"ש הנשיא כו', וזהו אם רוח המושל תעלה עליך מקומך על תנח ועי"ז כי מרפא שמרפה א"ע יניח חטאים גדולים כנ"ל.

ומעתה יובן פ"י הת"י שמפרש רוח המושל על יצה"ר מקומך אל תנח היינו עסק התומצ, ועי"ז כי מרפא כי התורה היא רפואה לרפאות חולי היצה"ר, כמארז"ל בסוכה פ"ה דנ"ו אם פגע בך מנוול זה משכהו לביהמ"ד, והיינו מפני שהתורה היא עוז ותושי' שנק' תושי' ע"ש שמתשת כח הנה"ב ועו"ז שנותנת כח בנפה"א כמ"ש מזה בתו"א בד"ה בחודש השלישי, ועי"ז שמחלשת כח הנה"ב עי"ז מרפא חטאים כו', שהו"ע רפיון כח המתאוה

ודרשו זה ממ"ש: בקה"ר שבתחלת המאמר — עה"פ הנ"ל שבזכריו.

א"ע כו': בכ"י: א"ע כי.

ארז"ל . . . נהוג . . . בתלמידים: כתובות קג, ב (ושם: ברמים. וראה עיון יעקב).

שנרמז בחי' מרה: לכא"ו צ"ל (כבסה"מ שם): כתי' (בתיבת) מרה.

הטלת מרה בכבד: ראה ברכות סא, ב.

גדולים כנ"ל: בסה"מ שם ליתא, כנ"ל' ונוספה שורה וחצי — בהתאם להוספה בסוף קטע שלפניו.

התורה היא רפואה: ראה יומא עב, סעי'ב. זח"א רסג, א. תקווה קי, ד.

כמארז"ל . . . והיינו כו': ראה גם לעיל ד"ה ויבא משה ספ"ד. ושי"נ.

כמארז"ל . . . דנ"ו אם כו': בסה"מ שם, דנ"ה. ולכא"ו צ"ל בבי' המקומות, דנ"ב, היינו: דף נב (ריש ע"ב).

כמ"ש מזה בתו"א: יתרו סז, א.

דנה"ב כו', וביאור הענין יובן בהקדם מ"ש תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב שנק' התורה ירושה שהיא בבחי' ירושה לכל ישראל, ולכאורה צ"ל הלא ארז"ל התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך ואיך יתפרש זה לפי מ"ש מורשה קהלת יעקב, ופעם מצינו שמברכין על התורה נותן התורה שהיא בבחי' מתנה וכמארז"ל ג"ד מתנה לעולם התורה והמאורות והגשמי', שיש הפרש והבדל בג' דברים אלו שענין התקן עצמך ללמוד תורה היינו שצריך ליגעות א"ע עד שיגיע להשיג ולהבין עמקי התורה והיינו מפני שאינה ירושה היא לך פי' דאם הי' בבחי' ירושה הי' נקנה אצלו בחי' התורה גם בלתי יגיעה ועבודה כמו הירושה הבאה לאדם היינו שמגיע לו עושר מה שלא יגע בו כלל, ולכן ארז"ל שאינה ירושה היא לך פי' שלא בא לאדם בלא יגיעה וכמאמר יגעת ומצאת תאמין לא יגעת ומצאת אל תאמין והיינו מפני שאינה ירושה היא לך, ומ"ש מורשה קהלת יעקב היינו שהיא בבחי' ירושה דוקא לכאור'א מישראל ובלתי בחירת המוריש כלל, שהרי אם אמר איש פלוני בני לא יירש עם אחיו לא אמר כלום, שהתנה על מ"ש בתורה כמ"ש במשנה ה' פ"ח דב"ב, ונמצא שענין הירושה היא בלתי בחירת המוריש כלל אבל ענין המתנה אם שהיא באה ג"כ בלי יגיעה לאדם המקבל מ"מ הרי יש בה בחירת הנותן עכ"פ כו' וצ"ל ענין ג' בחי' אלו בתורה. והענין הוא דהנה ארז"ל שלש שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתו' ולכאורה הלא ארז"ל כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו וא"כ הרי הוא קורא בתורה כל היום שבכל היום יש עת שזה קורא ועת שאחר קורא בתורה והקב"ה קורא ושונה כנגד כאור'א ונמצא קורא בתורה כל היום כולו ומ"ע שג"ש ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, אך הענין יובן בהקדם ענין הנ"ל שארז"ל התקן עצמך ללמוד תורה שצריך ליגעות א"ע על התורה וכמארז"ל ע"פ אדם כי ימות באוהל כל הממית א"ע על ד"ת פי' ענין ממית שמסגף א"ע ומבטל רצונותיו הזרים והגשמיים בכדי שילמוד ה"ז נק' ממית א"ע כי מה לי קטלא כולא או קטלא

בהקדם מ"ש כו': בהבא לקמן — ראה אוה"ת בראשית יא, א ואילך. ראה ע' תשסא ואילך. וראה גם ד"ה תורה צוה בטה"מ תרנ"ד.

מ"ש תורה . . . ירושה כו': ברכה לג, ד. וראה פסחים צא, ב.
הלא ארז"ל . . . וכמארז"ל: אבות פי"ב מי"ב. שמור' פמ"א, ב (וראה גם ב"ר פי"ו, ה).
שצריך ליגעות א"ע: בכ"י (וכן לקמן): ליגעות.
וכמאמר יגעת כו': מגילה ו, ב (ובכ"י: וכמאמר יגיעת כו').
פ"ח דב"ב: קכו, ב.

דהנה ארז"ל . . . הלא ארז"ל: ע"ז ג, ב. תדא"ר הפי"ח וילקו"ש איכה רמז תתל"ד — בשינוי ל' קצת (ובכ"י: כל הקורה). וראה גם לעיל סדיה וידבר . . . וארא — בשוה"ג.
וכמארז"ל ע"פ: חוקת יט, ד. ברכות מג, ב.
מה לי כו': ב"ק סה, א. וש"נ.

ספר תרל"ה – חלק א

צט

פלגא, וזהו כוונת רז"ל במה שאמרו אם פגע בכך מנוול זה היינו היצה"ר להסיח אותך ולהדיחך להיות נגרר ונמשך אחר רצונות הזרים ועי"ז ידיחך מעל פני אלקים משכיהו לביהמ"ד שע"י התורה יתיש כח הנה"ב ויתוסף עוז בנה"א שיתגבר על הנה"ב עד שלא יסיתו כלל בפעם השני וענין משכהו לביהמ"ד פי' וענין המשיכה היינו להמשיכו בדברים לאמר שזהו אדעתא דנפשא מעיקרא כי עביד אינש אדעתא דנפשא קא עביד, אמנם פי' וענין אדעתא דנפשא הוא בכדי לתקן נפשו הבהמי' כו' ואח"כ מתוך שלא לשמה בא לשמה, פי' לשמה לשם התורה היינו להמשיך בחי' אא"ס ב"ה בתורה, אך תחלה צ"ל אדעתא דנפשי' מז"ע המשיכה בדברים שימשיך המנוול הזה לביהמ"ד ע"י שיאמר לו שזהו אדעתא דנפשי' שהוא לגרמי' ואח"כ מתוך שלא לשמה בא לשמה וגם כי ענין אדעתא דנפשי' הוא ג"כ בכדי לתקן נפשו כנ"ל וזהו ענין היגיעה בתו' שצריך ליגיעות א"ע כי אינה ירושה היא שתבוא לך בלי יגיעה כלל כי לא יגעת ומצאת אל תאמין כו' וענין מה שנק' התו' ירושה היינו מה שע"י התורה מורש' זמ"ק שנפלו בשבירה שהם המלכים אשר מלכו כו' לפני מלוך מלך לבנ"י ששורש ענין ז"מ אלו הם מבחי' ז"ת דס"ג בחי' התהו שקדם לתיקון רק שנפלו בשבירה, וע"י בחי' המצות שהם נתלבשו בדברים הגשמי' ציצית בצמר גשמי' ותפילין בקלף הגשמי', וד"מ שבלולב וסוכה נידומה עי"ז מבררים מה שנפל בשבירה בבחי' הנוגה, ועיקר הכירור הוא בצ"ג בש"י כו' כמ"ש עת אשר שלט האדם כאדם הוא לרע ל' פי' כי שליטת אדם בליעל באדם דקדושה הוא לרע ל' שילקטו ממנו הניצוצי' שנפלו בו כמ"ש במ"א בענין ויברך יעקב את פרעה שברכו שיוכל להתברר ע"י שעבוד ששעבד בישראל בחומר ובלבנים, ואח"כ ניצלו את מצרים שלקטו כל הניצוצי' שהי' בהם עד שעשו אותם כמצולה שאין בה

להסיח . . . ולהדיחון: לכאוי צ"ל (וכבסמוך): להסית . . . ולהדיחך.

מעיקרא כי עביד כו': פסחים טה, ב. וראה תו"א משפטים עה, ג. לקו"ת האינו עה, ד ואילך.

מתוך . . . פי': פסחים נ, ב. ושי"ג. וראה תו"א תצוה פב, ד. לקו"ת מטות פו, ב. האינו שם, ב. ועוד. מו"ע המשיכה: לכאוי צ"ל: וז"ע המשיכה.

זמ"ק שנפלו . . . שהם כו': ראה תו"א נח ט, ג ואילך. וישב כז, ג ואילך. ובכ"מ.

המלכים . . . לבנ"י: וישלח לו, לא (ואילך).

ששורש . . . הם מבחי' כו': ראה תו"א מג"א צז, ג. ויחי (בהוספות) קה, ג. ובכ"מ.

וסוכה נידומה: בפשטות צ"ל (כבסה"מ שם): וסוכה וכדומה.

בצ"ג בש"י . . . שילקטו ממנו: ככ"י. בצ"ג בש"י אינו ברור. וכסה"מ: בדי"ג בוי"א . . . שילקטו ממנו. ואולי

צ"ל בב' המקומות: בדי"כ בוי"א . . . שילקטו ממנו.

כמ"ש עת . . . בענין ויברך כו': קהלת ת, ט (בשינוי קצת). ויגש מז, ז. שם, י. וראה סה"מ תרכ"ז ע' תס

ואילך.

ניצלו את מצרים . . . שעשו אותם כו': בא יב, לו. ברכות ט, ב. פסחים קיט, א. וראה תו"א יארא נה, ד

ואילך. ועוד.

דגים וכנודע שר"ב ניצוצות העלו משם וז"ש וגם ערב רב עלה אתם, וזהו ג"כ ענין מ"ש ואכלת את כל העמי', ולכאו' יפלא הלא אינם בני אכילה כלל, אך הענין הוא דכמו שע"י האכילה שאדם מישראל אוכל ומברך עלי' תחלה וסוף עי"ז מתעלה הניצוץ אשר בה כמשנית ענין זה במ"א בכמ"ד, וע' בד"ה ראשי המטות, ובד"ה ואכלת ושבעת, ובד"ה ואכלתם אכול, כמו"כ ע"י מו"מ עמהם מעלים ג"כ הניצוצות אשר בהם שהרי ע"י שמרויח בזה מפרנס בניו וב"ב שארז"ל ע"ז שהוא עושה צדקות בכל עת, וגם כי [כל] או"א נותן צדקה לפי ערכו ומהם יותר מכפי ערכו לכן עי"ז מברר ומעלה הניצוץ כו' כי מו"מ באמונה הוא דבר גדול, וכמארז"ל ברכות ד"ח א' גדול הנהנה מיגיעו כפו יותר מירא שמים כו' דאלו וטוב לך לא כתי' ב"ש וכמ"ש מזה בד"ה זכור את יום השבת לקדשו דתרי"ח (קז) שישראל ע"י מו"מ באמונה יכול להמשיך חידוש הישינות ששרשה מזיווג חיצוני' דאו"א וכמו המלאכים ע"י השירה והזמרה שלהם ע"ש באורך כו'. וה"ז גדול מ"ש ד"ש זהו בחי' יר"ת, וענין המשכת חידוש הישינות אם שזהו ג"כ בכחי' מל' מ"מ הוא בחי' הכח המהוה מאין ליש שרש' מבחי' כתר מל' נעתב"ס וסוב"ת כמ"ש במ"א ובכ"ז יובן ענין ואכלת את כל העמי' כו' שה"ע הכירורי' וכו' שמברר' ומעלי' הניצוצות דזמ"ק שנפלו בשבירה ואז מורשים אותם פי' שענין הירושה הוא להיות במקומם וכמ"ש וירשום וישבו תחתם, וכמו"כ יובן בענין ירושת זמ"ק היינו שיומשכו אורות דתהו המרובים שקדמו במעלה ומדריגה ובהרחבה בכלים דתיקון שז"ע הירושה, וז"ע מורשה קהלת יעקב היינו מה שיעקב איש תם יושב אהלים אהלו של תורה עי"ז מוריש זמ"ק כו', אמנם ענין המתנה שבתורה הוא בחי' הגבוה ביותר ששרש ענין המתנה שבתורה הוא מה שבאתעדלית א"א להמשיך כלל כ"א לאחר העבודה ביגיעה בתו' כל מה שיכול להגיע באתעדלית אז נמשך בכחי' אתעדל"ע מצ"ע בחי' זו שבבחי'

וכנודע . . . וז"ש כו': בא שם, לת. וראה זחי"ב קצא, ב וברמ"ז שם. מאור"א ע, נה. וראה תו"א בא ס, ג. סה"מ תקס"ה ס"ע רט ואילך. סה"מ תרכ"ח ע' קנד ואילך.
 מ"ש ואכלת . . . ולכאו' כו': עקב ז, טז. וראה בהגסמן בסמוך.
 וע' בד"ה . . . אכול: לקרית מטות פא, ב. עקב יד, ב ואילך. צו ז, ב ואילך.
 מו"מ עמהם: ר"ת: משא ומתן.
 שארז"ל . . . עושה כו': תהלים קו, ג. כתובות נ, א. שר"ע יו"ד סרניא סי"ג.
 בד"ה . . . דתרי"ח (קז): הכוונה לכאו', שהוא ד"ה דתרי"ח ונמצא בסה"מ (שלו) דתרכ"ז — ראה שם ע' ככ. אבל צ"ע אם לשם הכוונה.
 מזיווג . . . בחי' יר"ת: כ"ה בסה"מ (תרי"ל) שם. ובכ"י: מזיווגם . . . בחי' ע"ת.
 נעתב"ס וסוב"ת: ר"ת: נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו — ס"י פ"א מ"ז.
 וכמ"ש וירשום כו': דברים ב, כא"ב.
 אורות . . . שקדמו כו': ראה לעיל בהמאמר.
 שיעקב . . . אהלו כו': תולדות כה, כז. וראה ב"ר פס"ג, יו"ד — הובא בפרשי' עה"פ (ובכ"י: אהלי של).

מתנה כו', והענין הוא דהנה ארז"ל בכתובות דקנ"ג א' ע"פ כי טל אורות
 טליך כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו, ובילקוט ע"פ הנ"ל בישע'י
 סי' ד"ו גרים טל תורה מחייהו, והיינו כי אור תורה היינו בחי' אור הגנוז
 שבתו' והוא בחי' אור ז' הימים שגנוזו כמארז"ל ע"פ כי טוב והיכן גנוז גנוז
 בתורה וזהו בחי' אור תורה, אבל בחי' טל תורה זה"ע טלא דנטיף מעתיקא,
 שה"ע הטל שעתיד להחיות בו את המתים ושרשו י"ל שזהו מבחי' ג"ר
 דעתיקא קדישא, ועפי"ז יובן מ"ש כי שאל נא לימים ראשונים שבימים
 ראשונים אתה שואל כמארז"ל בחגיגה פ"ב והיינו מפני כי ימים ראשונים הם
 ז"ת דעתיק ששם מותר השאלה מפני כי עד בחי' ז"ת הוא בחי' אור תורה
 יוכל להגיע בבחי' אתעדל"ת, ולכן כל המשתמש באור תורה אור תורה
 מחייהו בבחי' אתעדל"ת אתעדל"ע ולגי' הילקוט טל תורה מחייהו היינו
 שכיון שהגיע בבחי' אתעדל"ת כל מאי דאפשר אז טל תורה מחייהו שנמשך
 אתעדל"ע מבחי' טל תורה ג"ר דע"ק, וזהו גש"ר הקב"ה יושב ועוסק בתורה
 שפי' גש"ר היינו ג"ר דע"ק ולכן אמרו ה' יושב ועוסק שהשיבה הוא בחי'
 השפלה כאדם שיושב שמשפיל גופו כו' וכמו"כ זהו ענין ההשפלה שמשפיל
 א"ס להיות נמשך בחכ' שבחי' כו' ונמצא כי לא יקשה כלל ממארז"ל כל
 הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, ובכל העולם שאנשים רבים
 שקוראים בתורה זה בזמן זה וזה בזמן זה ממילא קורא ושונה כל היום
 ומה"ע הגש"ר שיושב ועוסק בתורה, אך הענין דמה שהקב"ה קורא ושונה כל
 היום זהו רק המשכת א"ס שבתורה, אבל בכדי שיומשך המשכת א"ס
 בתורה זהו ענין גש"ר שיושב ועוסק בתורה הוא ענין ירידת והמשכת א"ס
 ב"ה בתורה, ונמצא כי יש ג' בחי' בתורה הא' הוא התקן עצמך כו' והב' הוא
 בחי' מורשה קהלת יעקב, והג' בחי' טל תורה בחי' מתנה שזהו מדעת הנותן

בכתובות דקנ"ג א': כ"ה בכ"י (ובסה"מ: דקנ"ג). והוא שם ק"א, ב.
 ע"פ כי כו': נסמן בפנים בסמוך.

ובילקוט . . . בישע'י: ראה בנוגע ב' הגירסאות גם בסה"מ תרל"ו ח"ב ס"ע תפס. וראה בהנסמן שם.
 כמארז"ל ע"פ: בראשית א, ד. חגיגה יב, א.

טלא דנטיף מעתיקא: ראה זחיג קכח, ב. קלה, ב. וראה אוה"ת בראשית (בהוספות) תנו, א. ובכ"מ.
 הטל שעתיד כו': ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בלקו"ש ח"א ע' 193 (ובכ"י: את המתכס?).

ושרשו . . . ג"ר כו': ראה אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תקכב ואילך.

מ"ש כו' . . . בחגיגה פ"ב: ואתחנן ד, לב. חגיגה יא, ב.

שאל נא . . . והיינו כו': ראה זחיג קמא, ב. פרדס שער מהות והנהגה פט"ז. וראה אוה"ת וירא ח"ד תשסא,
 א ואילך. ואתחנן ע' קסד ואילך.

גש"ר הקב"ה . . . לא יקשה כו': ראה לעיל בהמאמר. וש"נ.

שפי' גש"ר היינו: ראה אוה"ת נ"ך ע' תתקלו ואילך.

שהשיבה הוא כו': ראה לקו"ת שה"ש א, ב. וראה גם תו"א בראשית א, ב. מקץ לח, ד. ועוד.

בחכ' שבחי' כו': בסה"מ: בחכ' שבתורה כו'. ולכאור' כצ"ל גם כאן.

זהו רק המשכת . . . א"ס ב"ה בתורה: כ"ה גם בסה"מ. וצ"ע.

ואם זהו בכחי' אתעדל"ע מצ"ע מ"מ אין נותנים מתנה אלא למי שראוי לזה וכמאמר אי לאו דעביד נייחא דנפשי' לא הוי נתן לו, וכמו"כ יובן זה כאן דאם לא הי' מגיע לבחי' אור תורה בכחי' אתעדל"ת לא היו נותנים לו בחי' דטל תורה בכחי' מתנה, ובכ"ז יובן מארז"ל אם פגע בכך מנוול זה יצה"ר שזהו פי' אם רוח המושל תעלה עליך לפי הת"י מקומך אל תנח שלא תנח מלעסוק בתומ"צ כ"א אדרבה משכיהו לבהמ"ד ועי"ז כי מרפא שמרפא את הנה"ב וגם מרפא לשון רפואה שמרפא אותו מחליו ומרפא אותו שיחלש טבעו הגס והקשה כו' שהתורה נק' עוז ותושי' כנ"ל, אם אבן הוא נמוח פי' שאפי' אם לבו כלב האבן שנטמטם לבו כ"כ עד שנעשה כאבן, הנה יש בכח התורה להמחות אותו כו'.

ומעתה יובן פי' רש"י ז"ל שמפרש אם רוח המושל היינו הקב"ה מושל העולם תעלה עליך לדקדק אחריו במדת הדין מקומך אל תנח מדתך הטובה אל תנח לומר מה יועיל לי צדקתי כי מרפא דקדוק הדין ביסורים הבאים עליך מרפא הוא לעוונותיך ויניח לך חטאים גדולים, והענין הוא כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר שהתוכחות מוסר זהו לאחר הנר דמצוה והאור דתורה, ופי' וענין תוכחת מוסר יובן ע"פ מ"ש הרמ"ז ר"פ פנחס דתוכחות מוסר של הקב"ה שרשו נמשך מח"ס שבו מלובש גבורה דעי' ועי' כתי' אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה ששרש ענין היסורים הוא מבחי' י"ה שלמעל' מבחי' ו"ה כמ"ש בסש"ב פי' ד"ו ולכן ביוסף אחרי אשר סבל יסורים רבים ממכירתו ואחרי ישיבתו בבית האסור' עי' נא' בתלים עדות ביהוסף שמו בצאתו על אמ"צ שניתוסף אצלו ה', והיינו שע"י היסורים שנמשכים מ"ה נתגלה על נפשו בחי' זו ולכן נא' יהוסף להורות שהאירו בו ב' הבחי' יו"ד ה"א ולכן פי' רש"י ז"ל אם רוח המושל מושל העולם תעלה עליך ביסורים כו' מקומך אל תנח שלא תניח צדקתך, כי אם אדרבה אז יוסף אומץ לחזק בעבודת התומ"צ, כי באמת את אשר יאהב ה' יוכיח ואהבה מקלקלת השורה פי' אהבת הקב"ה אליו מקלקלת השורה כמשל מלך גדול ונורא הרוחץ בכבודו ובעצמו צואת בנו יחידו מרוב אהבתו כן כתי' אם רחץ ה' צואת בנות ציון כמ"ש באגה"ק סי' כ"ב והיינו עי' יסורים

וכמאמר אי לאו כו' גיטין ג, ב — כשינוי ל'.

תורה בכחי' מתנה: כסה"מ נוסף כאן מאמר המוסגר.

שלא תנח מלעסוק . . מרפא: בכ"י: ולעסוק . . מרפה.

כמ"ש כי . . זהו לאחר כו': משלי ג, כג. וראה גם לעיל ד"ה כי נר מצוה הא' (והב' — בתחלתו).

ועי' כתי': תהלים צד, יב.

נא' בתלים: פא, ו (ובכ"י: עידות בהוסף).

את אשר . . ואהבה כו': משלי ג, יב. ב"ר פניה, יא. פסי' (ורש"י) וירא כב, ג.

כן כתי': ישעי' ד, ד.

ספר תרל"ה – חלק א

קג

מדכאים ועי"ז מזדכך גופו שישרה עליו אור נפשו שמארת מחמת התומ"צ שעשה עד כה, וכשם שהתורה לא ניתנה אלא ע"י יסורים כמארז"ל בברכות ג"ד כו', וכולן לא ניתנו אלא ע"י יסורים כו' כן גילוי אור תומ"צ המאירים על נפשו בכדי שיתגלה קצתם בגוף צ"ל זיכוך הגוף בכדי שיוכל לקבל, וע"ד כור הברזל דמצריים שהי' הכנה למ"ת כן כ"א בכדי שיאיר אור תורתו ועבודתו זהו ע"י יסורים המזככים הגוף, ועפ"ז יובן מה שנק' הת"ח קצירי ומריעי שפי' חולים והיינו שלבד אשר עבודתם לימוד התורה מחליש וכנודע ממעשה דריש לקיש לבד זה בכדי שיאיר אור תורתו בנפשו והגוף יוכל לקבלו זהו ע"י היסורים ובוה יובן ג"כ מה שהיסורים שרשם מח"ס פי' נעלמה והיינו שלכאורה נעלם מדוע יתייסר זה ביסורים ר"ל הלא הוא עוסק בתומ"צ ועבודה שבלב זו תפלה אך הענין הוא כנ"ל שזהו מחסד ה' עליו בכדי שיוכל לקבל אור תורתו ועבודתו, ושרשו מח"ס חכ' הנעלמה ששם נגלה הדבר והרי דברים ק"ו ומה בכדי שלבוא להשיג השגה שבג"ע ארז"ל על דייני' וליתו לעלמא דאתי שכדאי כל יסורי גיהנם בכדי לבוא להשיג השגות שבג"ע, וכ"ש בכדי שיתגלה עליו אור תורתו ועבודתו לא כ"ש שהרי כתי' תחת אשר לא עבדת כו' מרוב כל כל הוא העמוד המחבר ג"ע התחתון והעליון רוב כל היינו ריבוי בחי' ג"ע, והעבודה בשמחה הוא יותר טוב מכל הבחי' כו', וגם ארז"ל יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב שפי' אפי' מבחי' כל שזהו חיי עוה"ב, וגם שאמרו ג"כ ויפה ש"א של קורות רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז נת' מזה במ"א שזהו לענין הגילויי שבעוה"ב הוא בבחי' גילויי משא"כ בעוה"ז, אבל כאן מיירי לענין הגילויי שיתגלה על נפשו וגופו וכו' זה הרי כ"ש שכדאי מאד לקבל עכ"פ יסורי הגוף שיסורי איוב ע' שנה אינם כדאי נגד שעה שבגיהנם וגיהנם כדאי נג"ד ג"ע התחתון,

נפשו שמארת: בסה"מ: שמארת. ולכאן צ"ל: שמארה.

כמארז"ל בברכות: ה, א (ושם: ג' מתנות).

כור הברזל דמצריים שהי' כו': ע"פ ואתחנן ד, כ. וראה גם לעיל רד"ה וידבר . . וארא ובהנסמן שם.

שנק' הת"ח . . חולים: נדרים מט, סע"א (וכ"ה בר"ה טז, א).

אשר עבודתם לימוד: אוצ"ל: עבודתם בלימוד (או כבסה"מ: עבודת לימוד).

ממעשה דריש לקיש: ב"מ פד, א ובפרשי ד"ה ולא מצי.

מח"ס פי' נעלמה: ובסה"מ: פי' סתימאה נעלמה.

ארז"ל על . . דאתי: בכ"י השאיר מקום חלק אחרי ארז"ל. ובפשוט צ"ל (כבסה"מ): ארז"ל (על אחר)

מוטב דלידייני' כו' — תגיגה טו, ב.

כתי' תחת . . כל הוא . . והעליון: תבא כת, מז. וראה תו"א תצוה פא, ב ואילך. לקו"ת בהעלותך לג, ד

ואילך. שה"ש ד, ב ואילך. אוה"ת וראא ח"ו ע' ב"תקפג ואילך.

והעבודה בשמחה הוא כו': ראה רמב"ם סוף הל' לולב.

וגם ארז"ל . . שפי' אפי' כו': אבות פ"ד מ"ז. וראה תו"א מג"א (הוספות) קכב, ב"ג. ועוד.

נת' מזה במ"א: ראה סה"מ תרכ"ח ד"ה והי' מדי חדש. תרכ"ט ד"ה יפה שעה א.

לקבל עכ"פ: בכ"י: לקבל תכ"פ.

וכ"ש יסורי הגוף לנגד הגלוי דאור תורתו כו', וע"ז אמרו השמחי' ביסורי' דלכאורה איך ישמח מיסורין אלא שזהו מח"ס הנ"ל כו', וי"ל שזהו כוונת רש"י בפ"ו על כי מרפא יניח חטאים גדולים דקדוקי הדין הבאים אליך מרפא הוא לעוונך פ"ו ל' רפואה שמרפא העוונות שזהו מצד הגוף כי הנפש עצמה איננו שייך בה חטא ועוון כ"א מצד הגוף משכא דחויא שבא נחש כו' וממ"ת פסקה כו' וע"י חטא העגל חזרה, וכ"ש הוא על הגוף, דהנפש גם עכשיו נש"י הם כלי' להשראת אא"ס כמ"ש מזה בד"ה וילך איש מבית לוי רלמ"ד וע"י בתו"א ד"ה ואלה המשפטים, והיסורים מרפאתן זה לזכך הגוף ג"כ בכדי שיוכל לקבל אור עבודתו ותורתו, ונמצא כי זהו בחי' רחמים כו', ולכן כתבו הבחי' ע"פ ורפא ירפא ברפאם של ב"ז נא' רפא בדגש וכמו רפאם את בבל ולא נראפנו בדגש, וברפואתו של הקב"ה יש שהם רפויים כמו רפאם ד' וארפא, כי אני ד' רופאיך הרופא לשבורי לב, ופ"י הטעם שהוא לפי שרפואתו של ב"ו הוא ע"י צער מסממנים ומשקים מרים, אבל רפואתו של הקב"ה בנחת כי ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה, ולפי הנ"ל שרפואה של ב"ו הוא רק בכדי לרפאות גופו הגשמי שיהי' חיי הגשמי ולכן באה ע"י יסורים, אבל רפואתו של הקב"ה יש בה ל' רפא והיינו מפני שאינו תופס מקום כלל היסורים נגד העונג המתגלה ע"י, שזהו בחי' רחמים גמורים כנ"ל, ולכן הוא בלא דגש כ"א רפא דוקא כו' וזהו ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם ונודע דמשפט איהו רחמי והיינו בחי' המשפט שהוא ברחמים בכדי שיתגלה עליו אור תורתו ועבודתו.

וע"ז אמרו: יומא כג, א — הובא בתניא פכ"ו (שהובא בקטע הקודם בפנים).
הגוף משכא דחויא: בתניא פליא (מ, ריש ע"ב) „וכמ"ש בזה"ר. וראה תקו"ז בהקדמה י, סעי"ב. שם —
תניח — צב, ב (ובכ"י: משכה).
שבא נחש . . . חזרה: שבת קמו, א. זח"א קכו, א. ועוד. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ קונט'
חי' ע' ג, דאינו סתירה למה דמשמע לפעמים דלא חזרה. ע"ש.
וכ"ש הוא כו': בסה"מ: וכ"ז הוא כו'.
בד"ה וילך . . . רלמ"ד: הכוונה דשנת תר"ל — ראה שם ע' נו ואילך (אבל אין שם הענין המדובר כאן,
לכא"ר).
וע"י בחו"א . . . המשפטים: ראה שם עה, סעי"ב ואילך.
כתבו הבחי' ע"פ: משפטים כא, יט. בחיי שם (ולכא"ר צ"ל: כתב). ושם (וכ"ה בסה"מ, וכצ"ל כאן):
ברפואתו של ב"ו נא' . . . רפאנו (ירמ"י נא, ט) את . . . ולא נרפתה (ובסה"מ: נרפאת) . . . רפאני ד' (שם יז, יד).
וראה ד"ה רפאני באוה"ת נ"ך ח"א ע' שנט ואילך (נסמן באוה"ת נ"ך ח"ב שבהערה הא' לד"ה זה).
כי אני . . . הרופא כו': בשלח טו, כו. תהלים קמו, ג.
ברכת ה' . . . עמה: משלי י, כב.
שיחי חיי הגשמי: בסה"מ: שיחי חיי הגשמי. וצע"ק הל'.
נגד העונג: בכ"י: נגד העונג.
ואלה המשפטים כו': ר"פ משפטים.
ונודע דמשפט כו': הקדמת תקו"ז — פ"א (יז, ב).

ספר תרל"ה – חלק א

קה

בס"ד

במד"ר תרומה פל"ג ר' ברכי' פתח לך ה' הגדולה והגבורה כו' כי כל בשמי' ובארץ (ד"ה א' ד"ט י"א) אתה מוצא שכל מה שברא הקב"ה למעלן ברא למטן למעלן היינו בשמי' יש זבול כמ"ש בישעי' סי' ס"ג ט"ו הבט משמים וראה מזבול קדשך ותפארתך כך למטה יש זבול כמ"ש בנה בניתי בית זבול לך (מלכ"י א' ח' י"ג) שהוא בהמק"ד שבנה שלמה שהי' מקריביו בו קרבנות והוא מכוון כנגד בהמק"ד שלמעלה, וכן אמרו בגמ' חגיגה דף י"ב ב' (וכגירסת הב"ח שם) זבול שבו עומד מכאל ומקריב נשמות ע"ג המזבח שלמעלה, למעלן שרפי' עומדים, למטן עצי שיטי' עומדים, וחשיב שם דברי' הרבה, וזהו כי כל בשמים ובארץ, שכל מה שיש בשמי' יש בארץ ולא עוד אלא שחביבין כל מה שלמטן משל מעלן תדע לך שהניח מה שלמעלן וירד בשלמטן שנא' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וצ"ל איך שיך שחיבב מה שלמטן יותר, שהרי למעלה מה ששרפי' עומדי' הנה הם עומדי' בבחי' ביטול לכלל באלקות באהבה ותשוקה נפלאה, ומה שלמטה עצי שיטים עומדין הם רק רמיזא על בחי' שרפים עומדים, והאיך שיך לומר שחיבב של מטה יותר, ויובן בהקדם ענין הקרבנות שהי' במשכן ובהמק"ד דכתי' את קרבני לחמי לאישי, שנק' לחם למעלה ולכאו' אינו מובן איך שיך בחי' לחם למעלה ולמה צריך ללחם, ובאמת יש מפרשים מה שנא' את קרבני לחמי שזהו רק בחי' לחם לבחי' אישי הם המלאכי' שנק' אישים וכמ"ש במדרש ואתה מחי' את כולם כולם צריכין למזון ואפי' מלאכי' צריכין ג"כ למזון ומהו המזון שלהם זיו שכינתו ית' וע"ז הם מפרשים שע"י הקרבנות עי"ז נעשה להם בחי' לחם שע"י הקרבת הקרבנות נמשך להם זיו השכינה אך הפי' הפשוט אינו כן אלא הפי' שהקרבנות הוא בחי' לחמי ממש, וכן אמרו

במד"ר תרומה פל"ג: ד. בכ"מ בטה"מ זה, נק' ד"ה זה ר' ברכי' פתח' (א): .אמר ר' ברכי'".
והוא מכוון כנגד כו': **תנחומא משפטים יח.** ויקהל ז. ועוד. וראה שערי זהר למכילתא בשלח טו, יז.
שבו עומד מכאל: **לכאו' צ"ל: מיכאל.**
שרשפי' עומדים . . . עצי כו': **ישעי' ו, ב.** תרומה כו. טו.
שנא' ועשו כו': **תרומה כה, ח.**

שרשפי' עומדי' . . . בבחי' ביטול כו': ראה לקו"ת אמור לב, ב ואילך. וראה גם לעיל (ד"ה הנסמן לקמן בסמוך).

דכתי' את קרבני כו': **פינחס כה, ב.**
לחם לבחי' אישי כו': **ראה לקו"ת פינחס עז, ד (ובהנסמן שם).** שה"ש ל. ג"ד. וראה גם לעיל ד"ה ויקח מן **הבא (הא').**

וכמ"ש במדרש ואתה . . . כולם צריכין כו': **נחמי' ט, ו. שמור' פל"ב, ד.** וראה גם שם פמ"ז, ז ובהנסמן **בהערה הבאה.**

וע"ז הם מפרשים כו': להעיר גם מבמדב"ר פכ"א, טז (וראה גם בהנסמן במהר"ז שם).
וכן אמרו ז"ל: ראה בהנסמן בטה"מ תרל"ו ח"ב ע' שסה: תקעה. וראה לקו"ת האזינו עז, ב.

ז"ל רעייתי פרנסתי ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים שמשמע אביהן שבשמים דוקא ובשה"ש רבה בפסוק לסוסתי ברכבי דף י"א ע"א רעייתי מהו רעייתי א"ר יונתן מפרנסתי הן שירעו אותי בשני תמידין הה"ד את הכבש האחד כו' הרי אמר אותי דוקא וא"כ צ"ל למה צריך לבחי' לחם, והנה באמת קושי' זו צ"ל ג"כ מה שבבהמק"ד נא' ושכנתי בתוכם שהי' שורה גילוי אוא"ס ממש, איך שייך לומר כן שהרי נא' השמי' ושמי השמים לא יכלכלוך, והיינו שהי' שלמה מתמיה א"ע האומנם יושב אלקי' על הארץ השמי' ושמי השמי' לא יכלכלוך ואף כי הבית הזה, שמזה עצמו משמע שהי' גילוי אוא"ס ממש בבית הזה מה ששמים ושמי השמי' לא יכלכלוך, והנה יש מפרשי' ג"כ ענין השראת השכינה ע"ד גילוי הנבואה שהוא רק גילוי הארה ע"ד נבואה שהוא רק גילוי הזיו והארה, וכן הי' בבהמק"ד גילוי הארה מזיו לבד וע"ד כמו זיו השמש לבד המאיר למטה, אבל לא עצמותו ומהותו ית' ממש, אך באמת גם זה אינו שהרי מפסוק הנ"ל האומנם כו' ואף כי הבית הזה משמע שהי' מאיר עצמיות אוא"ס בבית הזה, וכן כתי' כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו שמשמע שכמו שבכסא כבוד מאיר שם מרום מראשון דהיינו עצמיות אוא"ס כך במקדש מאיר שם גילוי עצמיות אוא"ס, וכתי' אכן יש הוי' במקום הזה כו' שמשמע ששורה גילוי שם הוי' במקום הזה שהוא מקום המקדש כו' אך הנה ג"ז צ"ל איך הי' שורה עצמיות אוא"ס במקדש שהוא בחי' גדר מקום, אך הענין הוא דהנה כתי' ויפגע במקום, ואיתא במדרש רבה ויצא פס"ה שהקב"ה נק' מקום וכמאמר ברוך המקום, וזהו שאמרו שם הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, כמ"ש הנה מקום אתי, ובמד"ר פ' תשא ס"פ מ"ה דק"ס ע"א פ"י הנה מקום אתי אתרי טפלה לי ואין אני טפל לאתרי ולכאו' צ"ל מהו הרבותא שא' הנה מקום אתי שאתרי טפלה לי ואין אני כו' אך הענין הוא דהנה מקום הוא בחי' ומדריגת ממכ"ע, והנה בחי' ממכ"ע הוא

ובשה"ש רבה בפסוק: שה"ש א. ט. שהש"ר שם (י).

הה"ד את כו': פינחס שם, ד (ושם, וכ"ה בשהש"ר שם: אחד. אבל בפ' תצוה, כט לט — האחד"י. וראה לקמן רד"ה וזה אשר תעשה).

נא' השמי' . . . יכלכלוך . . . האומנם . . . הוה: מ"א ת, כו (ושם: האמנם ישב . . . הנה השמי' . . . אף כי), שהוא רק גילוי הארה ע"ד נבואה: אולי תיבות אלו מיותרות. ויל"ע.

הארה מזיו לבד: אוצ"ל: הארה וזיו לבד.

וכן כתי': בשולי הע' בכ"י, כסא כבוד ירמי' יז י"ב ע' בפי' מצ"ד שם בפי' מקום מקדשנו, וכת"י אכן כו': ויצא כח, טז.

כתי' ויפגע . . . ואיתא . . . פס"ה: ויצא שם, יא. ומ"ש בכ"י, פס"ה' — לכארי צ"ל: פס"ח, ט.

וכמאמר ברוך המקום: נוסח הגש"פ — מספרי.

כמ"ש הנה כו': תשא לג, כא.

דהנה מקום . . . ממכ"ע: ראה לקו"ת בחקותי מח, ב. ובארוכה — דרך אמונה עד, סעי"ב ואילך.

והנה בחי' . . . וכמארו"ל כו': ראה לקו"ת אמור לא, ב ואילך ובהנסמן שם. וראה גם לעיל ד"ה ויבא משה פ"ג.

בחי' חיות אלקות המתלבש בעולמות בכל או"א לפי ערכו וכמארז"ל מה הנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם, והיינו כמו שאנו רואים שחיות הנשמה המתלבשת בגוף, הנה היא מתחלקת בכל אבר ואבר לפי ערכו כמו בראש מלובש כח השכל ובעינים כח הראי' ובידים כח המעשה, וברגלים כח ההילוך שאין חיות אבר אחד דומה לחבירו, וכך הקב"ה שהוא מחי' את כל העולמות כמ"ש ואתה מחי' את כולם הוא מחי' בבחי' התלבשות, ובבחי' התחלקות המדריגות, והגם שאין המשל דומה לנמשל שהרי הנשמה היא רק מחי' לבד, אבל התהוות הגוף אינו מהנשמה משא"כ מה שהוא מחי' הנה מזה נתהוו כל העולמות, מ"מ התהוות זו נתהווה ע"ד מה שהנשמה ממלא את הגוף שיש התחלקות המדריגות, וכך למעלה נתהווה התחלקות המדריגות שיש בחי' ג"ע העליון וג"ע התחתון שהם בחי' ראש וגוף, וכן יש רגל שעולם העשייה נק' בחי' רגל כמ"ש והארץ הדום רגלי שנק' רגל, וזהו שבחי' ממכ"ע נק' מקום, והיינו כמו שמקום גשמי הוא בחי' ו"ק מעלה ומטה וד' רוחות, וכך למעלה יש ג"כ התחלקות ו"ק מזרח מערב נק' פנים ואחור דרום וצפון נק' חסד וגבורה דרום חסד צפון גבורה, ומעלה הוא מה שלמעלה מהשגה, מטה הוא מה שנמשך בהשגה בנבראי' ושורש הו"ק הם וא"ו מדות לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת כו',

(ב) ועפ"ז יובן ענין מ"ש הנה מקום אתי אתרי טפלה לי היינו שהרכותא שאפי' שורש המקום מקור בחי' ממכ"ע הוא ג"כ טפל בבחי' ביטל במציאות ממש כמ"ש לך ה' הגדולה כו' בבחי' ביטול עד שאינו תופסת מקום כלל, כי גדול ה' בעיר אלקינו אימתי הוא גדול בעיר אלקינו שאז שייך לקרותו גדול שמשפיל להיות נק' גדול אבל לגדולתו אין חקר שלגדולתו העצמיות אין חקר כלל, ובחי' גדולה שגדול בעיר אלקינו אינו תופס מקום כלל, וזהו שכ' כי עמך מקור חיים, נא' עמך ולא אתה, כי אם

כמ"ש ואחא כו': ראה לעיל בהמאמר. ושי"נ.

שאינ המשל דומה לנמשל כו': ראה שעהיה"א פ"ו.

וכך למעלה . . שנק' רגל: ראה לקרית אמור שם.

כמ"ש והארץ כו': ישע"י סו, א.

למעלה . . ויק': ראה לקרית בחקותי מח, ב ואילך. סה"מ תקס"ב ע' קמב ואילך.

מזרח . . גבורה: ראה לקרית תזריע יט, ד ואילך. אוה"ת מסעי ע' אישם ואילך. אישצו ואילך. אוה"ת (יא)

תהלים ע' שח ואילך. ועוד. וראה בטה"מ שם.

ומעלה הוא . . בנבראי': ראה לקרית בחקותי שם. אוה"ת נ"ד ע' תב.

לך ה' כו': דה"א כט, יא.

שאפי' שורש . . בטל כו': ראה אוה"ת נ"ד ע' תג ואילך.

גדול ה' . . אימתי כו': תהלים מח, ב. זח"ג ה, א. וראה גם לעיל ד"ה עד . . אלך כו' קטע הב'.

אבל לגדולתו כו': ראה גם לעיל ד"ה וידבר . . וארא קטע והנה עפ"ז.

וזרו שכ' . . נא' . . כי אם כו': תהלים לו, י. וראה תר"א מקץ לך, ג, לו, א. לקרית אמור שם, ד. ועוד.

הי' כתי' אתה הי' משמעו שאתה הוא מקור חיים של הנבראים אבל כשכתיב עמך פירושו שכל מקור חיים של הנבראים הם עמך בטל וטפל לך שאינו תופס מקום כלל נגדו ית', וזהו ענין ק"ש דכתי' ה' אחד, ולכאור' אינו מובן למה לא נא' הוי' יחיד שיחיד מורה יותר על אחדות שהרי באחד יש אחד המנוי כו' כמו יום אחד כו' ולמה לא נא' הוי' יחיד שמורה יותר על אחדותו כמו שהוא, אך הענין הוא דפי' אחד שהוא אחד ב'ו' רקיע' וארץ וד'ר העולם והיינו שהו' רקיעים וארץ וד'ר, וכן שורש הז' רקיע' הם ז' היכלות דבריאה ושורש שרשן הם ז' מדות דאצי', ושורש ד' רוחות הם בחי' ד' חיות המרכבה הם בטלים בתכלית הביטול לבחי' אלף אלופו ש'ע כביטול זיו השמש בשמש, ולכן נא' הוי' אחד שזהו רבותא טפי דאלו נא' ה' יחיד אין זה רבותא כיכ שהרי הכל מודי' שהוא ית' יחיד ומיוחד ואין שני לו, רק שהרבותא שאפי' ב'ו' רקיע' וארץ וד'ר העולם שהם בחי' גדר מקום הנה הם ג"כ בטלים בתכלית הביטול, ולע"ל ונגלה כבוד ה' שהכל יראו הביטול, דהנה כתי' ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד והקשו בגמ' אטו האדנא לאו אחד הוא, ותירצו לא כמו שאני נכתב אני נקרא נכתב בש' הוי' ונק' בש' אד', אבל לע"ל יהי' נק' כמו שנכתב, והיינו קרי וכת' הוא העלם וגילוי, ועכשי הקרי בש' אד' אבל הכתי' דש' הוי' הוא בבחי' העלם היינו שאינו מאיר בגילוי בחי' ש' הוי' היינו איך שקמי' כלא חשיב ובטלים בתכלית הביטול ולכן נראה לעינינו גשמיות העולם ליש ודבר, כי הגילוי הוא מש' אד' בחי' אנת אשתמודע אדון על כולא מקור בחי' ממכ"ע בחי' התחלקות מעלה ומטה גדר מקום משא"כ לע"ל יהי' נק' כמו שנכתב שמפני ששמו יהי' אחד שיהי' נק' בשם הוי' ויהי' הגילוי למטה בחי' ש' הוי' ואז יהי' נראה לעינינו איך שכולא קמי' כלא חשיב, ואז יהי' נראה ביטול הז' רקיע' וארץ וד' רוחות איך שהנה מקום אתי שהוא בטל בתכלית כו',

והנה יש עוד פי' במ"ש הנה מקום אתי דהיינו שצריך להמשיך בחי' אתי במקום כי מקום הוא בחי' ממכ"ע כנ"ל ורצון הוא בחי' סוכ"ע כי

דכתי' ה' אחד, ולכאור' . . . אך כו': ואתחנן ה', ד. וראה לקו"ת תוריע כג, ג. ובכ"מ.
 דפי' אחד כו': ב"י אור"ח רס"ט א — בשם הסמ"ק. וראה ברכות יג, ב.
 ולע"ל ונגלה . . . שהכל כו': ישעי' מ, ה. וראה אזה"ת שלח ע' תקסג ואילך. תקפ"ט ואילך. וראה גם לעיל
 ד"ה החדש הזה קטע הא' קרוב לסופו. ד"ה ומשה עלה פי"ב קטע והנה דרך.
 דהנה כתי' . . . והקשו בגמ': זכרי' יד, ט. פסחים נ, א (ולכאור' צ"ל: האידנא).
 קרי וכת' הוא כו': תוי"א מג"א צח, א. וראה גם אזה"ת תשא ע' אתחקצה ואילך. ועוד.
 בחי' אנת . . . כולא: הקדמת תקו"ז — פ"א (יז, ב).
 שמפני ששמו: אוצ"ל: מפני ששמו.
 ורצון הוא . . . כתר . . . סוכ"ע: ראה לקו"ת נשא כד, א"ב.

ספר תרל"ה – חלק א

קט

רצון הוא בחי' כתר מלי' כותרת בחי' סוכ"ע, ועושים רצונו של מקום היינו שממשיכים מבחי' רצון סוכ"ע בממכ"ע, והמשכה זו הוא ע"י תומ"צ כי תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם תר"ך עמודי אור דהיינו כמו שהעמוד מחבר הגג עם הארץ כמו"כ המצות הם מחברים סוכ"ע עם ממכ"ע לפי ששורש המצות נמשכו מבחי' רצון העליון, ונמשכו למטה בבחי' זמן ומקום ע"כ יש בכוחם להמשיך מבחי' סוכ"ע בממכ"ע, ובוה יתורץ הקושיא איך הי' יכול להיות השראת השכינה בבהמ"ק מה שהשמי' ושמי השמי' לא יכלכלוך והיינו כי השמי' ושמי השמים שהם בחי' גדר מקום בחי' ממכ"ע שמתלבש בהם אלקות בכל עולם לפי ערכו ע"כ לא יכלכלוך שאינם יכולים להיות בחי' כלי לגילוי אוא"ס ממש, משאי"כ בביהמ"ק שהי' שורה אוא"ס ממש מה שלמעלה מגדר מקום דהיינו מבחי' מקום אתי ששם המקום בטל, והראי' ממקום הארון שאינו מן המדה, והגם שהי' הארון שתי אמות וחצי אעפ"כ לא הי' תופס מקום כלל שהי' עשר אמות לכל צד, והיינו מפני שהמקום הי' בטל לבחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' גדר מקום שהי' מאיר שם, ולכן הי' שורה שם אוא"ס מה שהשמי' ושמי השמי' לא יכלכלוך, ואין להקשות כלל האיך הי' המקום הזה מחזיק מה שהשמי' כו' כיון שהמקום בטל שהראי' מן הארון כנ"ל מחמת השראת אוא"ס שלמעלה מגדר מקום, ולכן הי' מחזיק הבית הזה מה שהשמי' ושמי השמי' לא יכלכלוך כו' שבין שני בדי הארון הי' שורה גילוי עצמיות אוא"ס בחי' סוכ"ע שלמעלה מגדר מקום, וזהו שבמקדש היו קורין את השם ככתבו שהאיר שם מעין לעיל שיהי' הקרי כמו הכתי' והיינו שנתגלה שם בחי' העלם דש' הוי' איך שקמי' כלא חשיב,

(ג) והנה כדי שיהי' השראת השכינה בבהמ"ק הי' צריך שיהי' מקריבין ע"ג המזבח קרבנות, ובקרבנות כתי' את קרבני לחמי לאישי שנק'

כתר מלי' כותרת: ראה פרדס שער ערה"כ כערכו. וראה גם המשך תעריב בתחלתו. ועושים . . היינו כו': ברכות לד, ב. וראה אה"ת בחקותי חיב ע' תרמד ואילך. תרנו ואילך. ועוד. כי תרי"ג . . אור דהיינו כו': אגה"ק סכ"ט. וראה גם לעיל ד"ה ומשה עלה שם קטע הב'. ובהנסמן שם. ממקום הארון . . עשר אמות כו': בשולי הע' בכי"ק, מקום הארון אינו מן המידה מגילה דף י"ד ע"ב יומא דר"א ע"א כ"ב צ"ט ע"א.

שבין שני כו': ראה שמור' פליד, א (ועד"ז) הוא בתנחומא תשא י. במדב"ר ספ"ד. ועוד). וראה תורא תרומה ע"ט, ד.

שבמקדש היו קורין כו': סוטה לו, סעיב ואילך. ועוד. וראה גם סה"מ תרל"ז חיב ע' תקלו"ח ובהנסמן שם.

איך שקמי' כלא חשיב: כאן הי' נכתב בכי"ק עוד עמוד (ויותר) — תוכן פי"ג שבד"ה הבא (זה אשר תעשה), וכתב ע"ז בכי"ק שא"צ להעתיק כי עצי"ע איזה מהענינים, ולכן) העביר קולמוס עכ"ז. אח"כ כתב שהענין, הועתק ובא בדרי' שאח"ז — היינו ד"ה הנ"ל שם.

כדי שיהי' . . הי' צריך כו': ראה רמב"ם ריש הל' ביהביח — הובא ונת' בארוכה בלקריש ח"א ע' 120 ואילך. ועוד.

ובקרבנות כתי' . . לחס: ראה בתחלת המאמר.

בחי' לחם, הענין הוא דהנה ענין הקרבנות היינו שהיו מקריבין בהמה גשמית ע"ג המזבח והי' נכלל באש שלמעלה ועי"ז נעשה בחי' לחמי, והיינו לפי שהי' מעלין את נפש הבהמה לשרשה, דהנה כמו שיש ג' שותפין באדם אב ואם והקב"ה נותן בו נשמה כך בבהמה יש ג"כ שלש שותפין, והיינו שנפש הבהמה נמשך מבחי' פני שור שבמרכבה, כי ד' חיות המרכבה הם מקורי' לכל החיות והבהמות והעופות, פני ארי' הוא מקור לכל החיות פני שור מקור לכל הבהמות פני נשר מקור לכל העופות, ועי"ז שהיו מעלין את נפש הבהמה לשרשה עי"ז נעשה והחיות נושאות את הכסא, מפני כי שורש הבהמה הוא ממקום גבוה מאד, וכמו שאנו רואים שהאדם מקבל חיות מצומח וחי שהם למטה ממנו במדריגה שהרי האדם יש בו שכל ודיבור, ומי"מ מקבל חיות מצומח וחי, אלא לפי ששורש המאכל הוא למעלה יותר מהאדם רק שנפל למטה, אבל שרשו הוא למעלה יותר ששורש המאכל הוא מעולם התהו שקדם לתיקון ועי"כ האדם הוא מקבל חיות מהמאכל וזהו ג"כ שהבהמה יש לה כח יותר מהאדם, וכמו"כ עי"ז שמקריבין נפש הבהמה ע"ג המזבח והיא נכללת בשרשה עי"ז נעשה והחיות נושאות את הכסא והיינו שמנשאין את בחי' כמראה אדם שעל הכסא לבחי' ומדריגת כי לא אדם הוא,

ולהבין זה צ"ל תחלה איך שייך לומר בחי' אדם שהרי אין דמות הגוף ולא גוף והאיך כתי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, אך הענין הוא דבחי' כמראה אדם היינו שנתצמצם בבחי' כמראה אדם, דעיקר הכוונה הוא כדי שיהי' לו דירה בתחתונים כמארו"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני' והיינו שיהי' גילוי אוא"ס בנש"י כמ"ש

נכלל באש שלמעלה: ראה יומא כא, ב. זחיא ו, ב. ובכ"מ.

שהי' מעלין כו': ראה בהנשמן בהערה הבאה.

שיש ג' . . . כו' . . . והיינו כו': קידושין ל, ב. וראה לקרית שה"ש ל, ג"ד. אהית יתרו ס"ע אלד ואילך.

תצוה ע' איתרנד. איתרס. ועוד. וראה גם סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תסג.

כי ד' חיות כו': ראה בהנשמן בהערה הקודמת. וראה גם לעיל ד"ה ויקח מן הכא (הא) קטע והנה הקרבנות, ובהנשמן שם.

ועי"ז . . . נעשה כו': ראה גם לקרית ויקרא ב, ג ואילך.

והחיות נושאות כו': במדב"ר ספ"ד. וראה גם לעיל ד"ה הנ"ל שם ובהנשמן שם.

שהאדם מקבל . . . לפי ששרש כו': ראה לקרית צו יג, ב ואילך. שלח לו, ג ואילך. שה"ש שם. ועוד.

כמראה אדם . . . כי לא כו': יחזקאל א, כו. שיא טו, כט. וראה לקרית ויקרא שם, ריש ע"ד. ה, א. וראה לעיל ד"ה הנ"ל שם.

שהרי אין כו': נוסח פיוט יגדל (ואוצ"ל: אין לו דמות כו') — הובא ונת' בשל"ה י"ד, ב. ובדא"ח — ראה

אהית בראשית ח"ו תתרכג, ריש ע"ב. המשך תעריב רפ"ה. וראה גם לקרית ויקרא ב, ג ואילך. ועוד.

כחי' ועל כו': יחזקאל שם.

אך הענין הוא כו': ראה לקרית ויקרא שם. וראה לקמן ד"ה ע"כ קראו בתחלתו — ע"ד.

ספר תרל"ה — חלק א קיא

בד"ה ויבא משה בתוך הענן שלכן נק' היכל הוי' ג"פ נגד ג"פ קדוש, והנה כדי שיוכלו נש"י לקבל גילוי אוא"ס שהרי נש"י הם נבראים ובע"ג, ואוא"ס הוא בלתי בע"ג, זהו ע"י שנתצמצם בכחי' כמראה אדם, והיינו שבחי' כמראה אדם הוא בחי' תומ"צ וכמ"ש זאת התורה אדם, וכמו האדם כלול מרמ"ח איברין כן רמ"ח פקודין הם רמ"ח איברין דמלכא, ותורה היא בחי' מוחין אורייתא מחכ' נפקת, וע"י תומ"צ עי"ז נמשך גילוי אוא"ס בנש"י, והיינו שבחי' כמראה אדם הוא ממוצע בין אוא"ס לנש"י, והנה לפי שאנו מדמין אותו לבחי' כמראה אדם זהו ששייך לומר שהקרבתם הם לחמי, שכמו שהאדם שלמטה צריך ללחם כן יובן בבחי' כמראה אדם שהוא בחי' שכל ומדות צריך ג"כ ללחם, כי הנה אוא"ס הוא לאו מכל אינון מדות איהו כלל, ואנת הוא חכים ולא בחכ' ידיעא כי אוא"ס הוא למעלה מן החכ', וכמ"ש כולם בחכ' עשית שהחכ' נחשבת כעשי' גשמית לפניו ית' רק שאנת הוא חכים דהיינו שמתלבש בבחי' חכמה, וכדי שיתלבש אוא"ס ב"ה בבחי' חכ' ומדות זהו ע"י הקרבנות שנק' לחמי שהם בחי' לחם למעלה וכמו שהלחם מחבר הנשמה עם הגוף, כך הקרבנות הם בחי' לחם שהם מחברי' אוא"ס בחי' כי לא אדם הוא ולא מכל אינון מידות איהו כלל עם בחי' חכ' ומדות שהוא בחי' כמראה אדם, ועפ"ז יתורץ הקושי' איך שייך בחי' לחם למעלה ולמה צריך ללחם, והיינו שבאמת בעצמיות אוא"ס אינו שייך כלל לומר לחם ואכילה וכמ"ש בזהר ע"פ באתי לגני אכלתי כו' באתרי' לאו אורחא למיכל, אך כשבאתי לגני הוא בחי' כמראה אדם אכלתי כו' ששם שייך בחי' אכילה כנ"ל וכמו שפ"י אכלו ריעים לעילא ריעים הוא בחי' חכ' וכינה שנק' תרין ריעין דלא מתפרשין שם שייך בחי' אכילה כדי שיומשך אוא"ס בבחי' חכ' ומדות מבחי' אוא"ס דלאו מכל אינון מדות איהו כלל, וזהו שאמרו ישראל

בדיה ויבא משה כו': פ"ב. ע"ש.

נק' היכל . . קדוש, והנה: מתחלה הי' כתוב "היכל הוי', והנה", ונוספו בצד הע' התיבות שבינתיים. ואוצ"ל: הוי' ונא' ג"פ כו', או שבמקום "ונק" — "ונא" (ראה ד"ה הנ"ל שם). ועצ"ע.

וכמ"ש זאת . . וכמו האדם כו': ראה אגה"ק ס"ז (קיא, סע"ב ואילך). וראה גם סה"מ תרל"ז ח"ב ריש ע' תע. וש"נ.

רמ"ח פקודין הם כו': ראה תקי"ז ת"ל (עד, סע"א). תניא פ"ד. ועוד. וראה גם אגה"ק שם (ע"ב).

אורייתא מחכ' נפקת: זח"ב פה, א.

לאו מכל . . ואנת הוא כו': הקדמת תקי"ז — פ"א (יז, ב). וראה בהנסמן בסמוך ובלקרי' ויקרא שם. כי אוא"ס . . וכמ"ש . . שהחכ' נחשבת כו': תהלים קד, כד. וראה תניא פ"ב בהגהה. שעהוה"א פ"ט.

ובהגהה. ועוד. וראה גם סה"מ שם ס"ע תקט ואילך. ובהנסמן שם.

וכמו שהלחם כו': ראה לקרי' פינחס ושה"ש שנסמן בתחלת המאמר. ועוד.

וכמ"ש בזהר ע"פ: שה"ש ה, א. וראה זחי"ג רמא, ב ואילך.

וכמו שפ"י אכלו כו': שה"ש שם. זחי"ג ד, א. רכו, ריש ע"ב. ועוד. וראה גם סה"מ הנ"ל ע' שסה"ו וע' תקעז

ובהנסמן שם.

וזהו שאמרו . . שמים הוא כו': ראה גם סה"מ שם ובהנסמן שם.

מפרנסים לאביהן שבשמי' היינו כי שמים הוא בחי' אש ומים שהם מדות עליונות ואביהם שבשמים הוא בחי' חכ' ושם שייך הפרנסה מה שישראל מפרנסין כו' אבל באתרי' לאו אורחא למיכל כו' והלחם הזה הוא מבחי' הקרבנות שנק' לחמי לפי שע"י שהיו מקריבין נפש הבהמה והייתה נכללת בשרשה בחי' פני שור עי"ז נעשה והחיות נושאות את הכסא עם בחי' כמראה אדם שעליה לבחי' כי לא אדם הוא, ונעשה המשכה מבחי' כי לא אדם הוא בבחי' כמראה אדם, וממילא ה' נמשך הגילוי לנשי' ג"כ בבהמק"ד, וזהו מ"ש בקרבנות ריח נחוח להוי' שהקרבנות הם בחי' המשכה בשם הוי', כי ש' הוי' יו"ד הוא בחי' צמצם והוא בחי' ביו"ד נברא העוה"ב, וע"י הקרבנות ממשיכי' מעצמיות או"ס בש' הוי' כו'

(ד) והנה עכשיו תפלה כנגד תמידין תקנו והיינו כמו שהיו מקריבין את נפש הבהמה ע"ג המזבח כמו"כ עכשיו בעבודה צריכי' להעלות ולהפך את נפש הבהמית שיהי' ואהבת בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר יתהפך לאלקות, ועי"ז נעשה ג"כ והחיות נושאות כו' כי כמו שהחיות דיצי' ושרפי' דבריאה הם עומדי' בבחי' ביטול כמ"ש שרפי' עומדי' כו' ועי"ז הם מנשאין את הכסא עם כמראה אדם כנ"ל שזהו ע"י לחם דקרבנות כנ"ל כן ע"י בירור הנה"ב שנתהפך ונעשה בכל לבבך בשני יצריך שיהי' בבחי' ועמד לא חפצתי חפץ הוא פנימיות הרצון, והיינו שלא יהי' לו שום רצון וחפץ אחר כ"א לאלקות, הנה זה נעשה לחם למעלה להיות והחיות נושאות בחי' כמראה אדם שיומשך מבחי' כי לא אדם הוא בבחי' כמראה אדם, ובהו יובן מאמר רז"ל בירושלמי פ"ה דברכות הלכה א' ע"פ דרשו את הוי' בהמצאו והיכן הוא מצוי בבתי כניסיות ובבתי מדרשות, והיינו שכמו במקדש ה' קורין את הש' ככתבו דהיינו ע"ד לע"ל שיהי' הקרי כמו הכתי' כן במקדש

מיש בקרבנות: ויקרא א, ט. שם, יג. ועוד.

ש' הוי' כו': ראה לקו"ת אמור לג, ב. ובכ"מ.

ביו"ד נברא העוה"ב: מנחות כט, ב. ב"ר פי"ב, י. וראה לקו"ת פקודי ג, סעי' ואילך.

תפלה כנגד כו': ברכות כו, ב.

כמו"כ עכשיו כו': ראה תו"א וישב כט, ב ואילך. ועוד.

ואהבת . . בשני יצריך: ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א — במשנה.

שהחיות דיצי' . . דבריאה: ראה תניא רפליט. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ז ע' 203.

הם עומדי' . . כמ"ש כו': ראה בתחלת המאמר. ושי"נ.

שיהי' בבחי' ועמד . . והיינו כו': תהלים עג, כה. וראה בהנסמן בהערה הבאה.

חפץ הוא כו': ראה תו"א וארא נט, ג. תצוה סב, ד. אוה"ת שמע"צ ע' איתשפד ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' קה

ואילך. ע' רנה. ועוד.

ע"פ דרשו כו': ישעי' נה, ו.

במקדש ה' . . ע"ד לע"ל כו': ראה לעיל פי"ב סוף קטע הא' והב'.

כן במקדש מעט הוא בחי' כו': ראה בסמוך בפנים (ואוצ"ל: כן הוא במקדש כו').

ספר תרל"ה – חלק א

קיג

מעט הוא בתי כניסיות ובתי מדרשות שמתפללי שם ופועלים בנפשם להיות ואהבת כו' בשני יצריך וכן ע"י התורה כמארז"ל אם פגע בכך מנוול זה פי' רש"י יצה"ר משכהו לבהמ"ד, וכן אמרו בראת יצה"ר בראת תבלין היינו תורה שזהו שנק' מקדש מעט כמ"ש ואהי להם למקדש מעט (ביחזקאל סי' י"א ט"ז) שארז"ל מגילה ר"ט ע"א אלו בתי כניסיות ובתי מדרשות, והיינו ששם נמצא ש' הוי' ע"ד שיהי' לע"ל הקרי כמו הכתי' שיהי' שמו אחד ולכן שם הוא בהמצאו כו' וזהו שא' ר' ברכי' כי כל בשמי' ובארץ כל מה שיש למעלה יש למטה כו' ולא עוד אלא שחביבין כל מה שלמטן משל מעלן שהרי הניח של מעלן וירד בשלמטן, והענין הוא לפי שלמטה הוא בחי' עה"ד טו"ר, והנה כשמתברר הרע ע"ז נמשך המשכה עליונה וגבוה יותר כמ"ש בזהר כד אתכפיא סט"א הוא בירור הרע דיצה"ר אסתליק יקריא דקוב"ה בכולהו עלמין והיינו לפי שעיקר המכוון הוא שיתברר ויתהפך הרע לטוב, ויהי' דירה בתחתונים, ולכך ניתנה התורה למטה דוקא כי מלאכים שבקשו התורה כמ"ש תנה הודך על השמים ולא ניתן להם מטעם כלום יצה"ר יש בניכם שהעיקר הוא בירר יצה"ר דוקא, וזהו שחביב של מטה יותר כו' ולכן הגם כי שרפים עומדי' היינו שעומדי' בבחי' ביטול בתשוקה נפלאה, ועצי שיטים עומדים הם רק רמז לבד על שרפי' עומדי', אך מה ששרפי' עומדים אין זה רבותא כלל כי כלום יצה"ר יש בניהם שיהי' להם מונע ומעכב, ועיקר התענוג הוא מעצי שיטים עומדים כי שיטים ל' שטות, וכת"י וישב ישראל בשיטים ויחל העם לזנות, ורז"ל אמרו אין אדם כו' רוח שטות, וכשנתהפך מבחי' עצי שיטים ל' שטות להיות עומדים ע"ד כמו ויעמידם לעד דכתי' במלאכים, והיינו להיות רק רצון אחד לאבינו שבשמים מזה הוא עיקר התענוג, ולכן חביב מה שלמטן משל מעלן כו'

כמארז"ל אם כו': סוכה נב, ב. ושי"נ.

וכן אמרו: קידושין ל, ב: ביב טז, א (בשינויים).

וזהו שא' ר' ברכי': תחלת ד"ה זה.

כמ"ש בזהר: ראה ח"ב קכת, ב. וראה גם בהנסמן ברד"ה באחי לגני השי"ת.

מלאכים שבקשו . . . תנה . . . מטעם כו': תהלים ת, ב. שבת פת, ב ואילך. וראה גם לקמן ד"ה וזה אשר

תעשה פ"ד סוף קטע הא' ובהנסמן שם.

שיטים ל' שטות: ראה בהנסמן בהערה הבאה. וראה במדב"ר פ"כ, כב (וראה סנה' קו, א). וראה קונט'

ומעין מ"א פ"א (ובהנסמן שם) ומט"ז.

וכתי' וישב . . . ורז"ל אמרו: בלק כה, א. סוטה ג, א.

ויעמידם לעד דכתי' במלאכים: תהלים קמת, ו.

כהני' בעבודתם ליום כו' ישראל במעמדם, ג' קווין ומצינו הרבה דברי' שהם ג' דוקא כלי' כנ"ל איי יעקב, י' ישראל ישורון, בכהני' כה"ג סגן איש כהן כהן הדיוט, בלוי' גרשון קהת מררי, בישראל' יי' ישורון, והיינו מפני כשואגודתו על ארץ יסדה אז הבונה בשמי' מעליותיו מבחי' על השמי', כמו על הוי' שזהו עיי האגודה דוקא, והעיקר עיי קו האמצעי ישראל במעמדם, כי הנה פי' מעמדות הוא כי אלמלא קרבנות לא נתקיימו שו"א (כמדומה תענית ר"ז מגילה ל"א ב') ע"מ מילין דהדיוטא בזה, ולכאוי' האיך קורין זה מילין דהדיוטא, אך הדיוט הוא תרגום אין זה כ"א בית אלקי' ת"א לית דין אתר הדיוט, כי כדי שיומשך מאצ' למטה שיהי' עולם, ע' בד"ה ולקחתם בס' רל"א דקליט ע"ב שטה שיהי' עולם, ובדף ק"מ סע"א משא"כ בבהמק"ד כו' גילוי ש' הוי' כו' אינו אתר הדיוט ולכן כדי שיהי' קיום העולם זהו עיי קרבנות כמ"ש בגמ', תינח בזמן שבהמק"ד קיים, א"ל בשעה שקורין לפני, והיינו שעכשיו ונשלמה פרים שפתינו תפלה במקום קרבנות, ולכן צ"ל ג"כ ג' בחי' כלי' ישראל במעמדם, ויובן זה בהקדם ענין כהנים לוי' שהיו במקדש, בס' בש"ו ערך דף שצ"א ע"ב בסופו עד דף שצ"ב ע"א בסופו, ועייז ממשיכי' מבחי' על השמי' שמי' ממכ"ע ולכן לא יכלולוך אבל בבית הזה מאיר סוכ"ע ש' הוי' וזהו עיי המשכה מלמעלה מש' הוי' בש' הוי', והיינו עיי הקרבנות כי עיי הקרבנות גורמי' והחיות נושאות את כמראה אדם כו' כבוד הוי', לבחי' כי לא אדם שיומשך מלא אדם בכמראה אדם ועייז נמשך קיום השמי' וארץ, כי עיי ההמשכה מבחי' על השמי' נמשך קיום השמי', והעיקר עיי מעמדות, מעמד נק' ישראל במעמדם קו האמצעי, שמחבר ב' קווין חו"ג, ע"פ פשוט כהני' ולוי' שניהם מלוי בן יעקב, יעקב קו האמצעי, לוי בן שלישי אמת ויציב ט"ו ואוין בוויז תתקטר התקשרות חיבר הפכי', לכן כהנים לוי' וישראל' מעכבי' הקרבן ציבור לפי שצ"ל ישראל במעמדם,

כהני' בעבודתם כו': קטע זה (וב' הקטעים הבאים) — לכאוי', כעין ראשי פרקים לד"ה הבא — וזה אשר תעשה (שהי' ד"ה אר"י איש כהנים כו' — ראה בשורה ג' שבתחלת הד"ה, ונוספה אח"כ ההתחלה וזה כו'). ע"ש. ולכן לא הערנו רק מה שיש בזה צורך כאו.

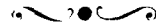
כה"ג סגן איש כו': בכ"י: כה"ג איש. ובצד השורה נוסף. סגו', ואוצ"ל כנדפס. אבל לכאוי' הכוונה, ד.סגו' הוא כמו (ובמקום?) איש כהו' (דהרי מונה בכל הענינים רק ג'). ובד"ה הבא (ראה הערה הקודמת) רפ"ד — משמיט איש כהו'.

בישראל' יי' ישורון: יליע אם אי"ו הכפלה ממש בשורה הקודמת. אלמלא כו' (כמדומה כו': ראה ד"ה הנ"ל פ"א. וראה פי' הרגמ"ה ורש"י (תענית שם, ב) דפי' מעמדות" — קרבנות.

בס' בש"ו . . . ע"א בסופו: ר"ת לכאוי' בס' בראשית שמות ויקרא ערך דף כו'. וראה הערה הא' לד"ה זה. ואולי הכוונה שצריך להעתיק מס' הנ"ל ע' הנ"ל — ועפ"ז נכתב אח"כ המאמר הבא. ולכן לא יכלולוך: לכאוי' צ"ל: לא יכלולוך.

וענין הקרבן זהו הקרבת הניצוץ דתהו, שע"ז החיות שהם מבירור התהו שכבר נתבררו ונעשו תיקון מגביה" את כמראה אדם דתיקון לבחי' כי לא אדם, י"ל מ"ה תיקון והוא מברר ב"ן תהו, וע"י בירור ש' ב"ן דתהו מתעלה מ"ה בבחי' ס"ג דבינה, ועי"ז נמשך מאוא"ס שלמעלה מתהו ותיקון והיינו מבחי' ש' ע"ב שנק' אזרח ע' בהגהות ראה אנכי נותן, וש' ע"ב הוא למעלה מהשתלשות ועכ"ז הוא ש' הוי' כי הוא ש' הוי' דיודי"ן שעולה ע"ב, ובמקדש ה' קורי' הש' ככתבו י"ל ש' ע"ב, ע"ד שפי' אנא בשם ע"ב דע"ב לכן הוא מקום השלום היינו שנעשה חיבר תהו ותיקון, והי' שורה בו או"ס שלמעלה מגדר מקום שהארון שהי' עצמו בגדר מקום שהי' מחזיק אמתים וחצי, ואעפ"כ כשהעמידו אותו בקהק"ד האיר בו מלמעלה מגדר מקום עד שלא החזיק מקום בקדש הקדשים והי' נשאר עשר אמות לכל רוח שנמצא שהאיר בחי' מקום אתי, ע"י או"ס שלמעלה מהשתלשות ש' ע"ב, מוחין דאבא פי' בסש"ב פ"ג ופי"ח שהם למעלה מהשתלשות, וכן בלק"ת בד"ה אלה פקודי בענין משכן העדות, ובד"ה מצה זו מוחין דאבא, שבת,

שלמה מלך שהשלום שלו, י"ל שע"י דוקא נמשך שיהי' השלום והחיבור בבהמק"ד למעלה מג"מ עם גדר מקום, שיר השירי' קדש קדשי' סגולתא, כח"ב, לכן פעל להיות סגול, נקודה למטה ביטול, ואח"כ בעבודה בנפש ע"י היותו סגול ממשיך מסגולתא הגם כי אין זה בערך אתעדל"ת אתעדל"ע מ"מ שניהם מקו האמצעי ת"ת שעולה עד הכתר, וע"ד והנורא וא"ו מגיע לאל עליון, או ע"ד מרור סגול מרירות על הריחוק ועי"ז נמשך רחמי' רבי', גם כענין בני מררי נשאו הארון שאינו מן המדה, ולכן ע"י שלמה דוקא נבנה בהמק"ד,

הוא למעלה מהשתלשות: לכאן צ"ל: מהשתלשות.
 שלמה מלך כו': ראה לעיל הערה, כהני' . . . וראה ד"ה הבא פ"ג.
 סגולתא, כח"ב: ראה לקו"ת שה"ש יב, ד ואילך. — מכאן — אין כד"ה הבא.
 סגול . . . ביטול: ראה תוי"א ויחי מה, ג. מו, א. לקו"ת שם.
 והנורא . . . עליון: נוסח ברכה א' דאבות. וראה תוי"א נח יא, א. לקו"ת ואתחנן ח, א. ועוד.
 מרור . . . מרירות . . . ועי"ז כו': ראה לקו"ת שה"ש יד, סע"ד ואילך.
 מרירות . . . מררי: ראה לקו"ת במדבר א, ג. נשא כא, א. ועוד. אבל ראה הערה הבאה. ועצ"ע.
 בני מררי נשאו הארון: צ"ע ה"ל והכוונה — דהרי נושאי הארון הם בני קהת ולא בני מררי. ואולי הכוונה.
 דע"י עבודת בני מררי באים לנשיאת הארון דבני קהת — ראה בהגסמן בהערה הקודמת. ועצ"ע.

תצוה

וזו אשר תעשה על המזבח כו' את הכבש האחד כו' ובבעל הטורים כו' ובפנחס כתיב אחד הכא כתי' האחד שעולה י"ח רמז ל"ח ברכות שכתפילה תקנו כנגד תמידיו, והענין דהנה בגמ' אמר רב יהודה אמר שמואל כהנים ולוים וישראלים מעכבים את הקרבן (תענית דף ע"א) והיינו הקרבן תמיד שהי' משל צבור, ופי' רש"י אם אין מעמד מכולן כדתנן על כל משמר הי' מעמד בירושלים של כהנים של לויים של ישראלים, כיון דכולהו בעלים בעינן דלהוי כולהו על גבי עבודה, וע' בפ"י רש"י בסוטה דף ח' ע"א ד"ה אקורבנייהו, ובספרי פ' פנחס פיסקא קמ"ב יליף לה מדכת' תשמורו (גבי קרבן תמיד צו את בני כו' תשמרו להקריב לי) שיהיו כהנים ולוים וישראלי' עומדים עליהם, והיינו כמבואר במשנה ב' פ"ד דתענית אלו הן מעמדות לפי שנא' צו כו' וכי האיך קרבנו כו' התקינו נביאי' הראשוני' (שמואל ודוד) עשרי' וארבע משמורות על כל משמר הי' מעמד כו' ומפני ששמואל הרואה ודה"מ חלקו הלויים לחוד לכ"ד משמורות והכהנים לחוד לך"ד משמורות חלקו הנביאים את האנשים שיהיו שלוחיהם לעמוד על הקרבנו' לכ"ד מעמדות כמנין משמורות כהונה ולויה, ושלוחו של אדם כמותו והרי כאילו כולן עומדין על קרבנותיהם (ז"א בשם הרא"ם). ולהבין ענין המעמדות, הנה ארז"ל בפ"ד דתענית דף ע"ב אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ שנא' ויאמר כו' במה אדע כו' ובמגילה דלי"א ע"ב מביא קרא אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שו"א לא שמתי (ירמי' ל"ג ר"ה) וכת' במה אדע כו' אמר אברהם כו' א"ל קחה לי עגלה (היינו קרבנות) תינח בזמן שבהמ"ק כו' מה תהא עליהם א"ל כבר תקנתי סדר קרבנות כ"ז שקוראין בהן מעלה אני כאלו מקריבין לפני קרבן ומוחל כו' והיינו שזהו ע"ד ונשלמה פרים שפתינו כו' זאת התורה לעולה כל העוסק בתורת עולה כמארז"ל בסוף מנחות והענין

וזו אשר תעשה . . . ובפנחס כתיב: תצוה כט, לח"ט. פינחס כח, ד.
לי"ח ברכות . . . תמידיו: ראה ברכות כח, ב (מספר י"ח): שם כו, ב (כנגד תמידיו, אבל לא בנוגע מספר הברכות).

ופי' רש"י: תענית שם ד"ה מעכבין (ועי' גירסת הבי"ח).
מדכת' . . . להקריב לי: פינחס שם, ב (ובפשטות — גם בפעם האי' צ"ל: תשמרו).
במשנה . . . מעמד כו': שם כו, א ובפרש"י.
ומפני ששמואל . . . הרא"ם: כ"ה ל' הרא"ם פינחס שם ד"ה תשמרו.
ושלוחו של כו': משנה ברכות לד, ב. וש"י.
שנא' ויאמר כו': לך טו, ח.
ונשלמה . . . זאת התורה לעולה: הושע יד, ג. צו ז, לו.
בסוף מנחות: ק, א — בשינוי ל'.

ספר תרל"ה – חלק א קיז

הוא דהנה כתי' ואשים דברי כו' לנטוע שמים וליסוד ארץ, ולכאו' יפלא מה"ע שצריכי' לנטוע שמים וליסוד הארץ הרי כבר נבראו משימ"ב כמ"ש בראשית כו' את השמים ואת הארץ, והנם נטועים ומיוסדי' כמ"ש אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים נטע ימינו וברא שמים, גם צ"ל מ"ש (עמוס ט' וא"ו) הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יסדה, וצ"ל מ"ע הבונה בשמים מעלותיו מה שייך בנין עליות למעלה, ובגמ' מנחות פ"ג דד"ז א' וכן בכריתות דף וא"ו ע"ב שכואגודתו על ארץ שכשיש בחי' אגודה למטה נמשך בחי' הבונה בשמי' כו',

(ב), ולהבין זה צ"ל מה דאיתא בזהר שעשרה מאמרות נק' מילין דהדיוטא ולא אורחא דמלכא כו', ולכאו' צ"ל איך נק' הע"מ מילין דהדיוטא, אך שרש ענין הדיוט נמצא בתרגום אונקלוס ע"פ אין זה כ"א בית אלקים, ומתרגם לית דין אתר הדיוט, וי"ל מהו ענין הדיוט, הענין הוא דהנה כתי' נער הייתי גם זקנתי וארוז"ל שרו של עולם אמרו שמת"ט נק' נער, והיינו לפי שכדי שיומשך ההשפעה מעולם האצ"י למטה בבחי' עולם שהוא בחי' גבול וכמארוז"ל מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה, וגם שנעשה העולם בבחי' יש ודבר שנראה נפרד לגמרי, וגם שיש שם בחי' עה"ד טו"ר הוצרך להתמצם השפעה זו בעולם היצ"י בבחי' מט"ט, (וע' בלק"ת בשה"ש בד"ה מה יפו פעמך בנעלים, עוד יותר כו') וזהו שנק' נער אנפי זוטרי, קטנות וצמצום, וע"כ נק' הדיוט וכמ"ש בזהר שמת"ט נק' הדיוט לגבי מארי' כי גם הדיוט הוא מדריגה גבוהה, ומ"מ נק' הדיוט לגבי מארי' כו' וכן יובן זה

כתי' ואשים כו': ישע"י נא, טז.

כמ"ש בראשית . . . כמ"ש: בראשית א, א. ישע"י מח, יג.

נטע . . . שמים: כ"ה בכ"ק (בצד הע'). ולכאו' צ"ל: נטה כו' — ראה זח"ב פה, ב. וראה גם שאר המקומות שבהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א לדי"ה באתי לגני השי"ת פ"א.

שכואגודתו על כו': לכאו' צ"ל: שכשואגודתו. — ביאור הענין, ראה לקמן ספ"ה ואילך ובהנסמן שם. דאיתא בזהר . . . דהדיוטא: ראה אוה"ת יתרו (ע' תתפד) שנסמן להלן פ"ד — מזהר שבהערה הבאה.

וראה לקו"ת אחרי כה, ד.

ולאו אורחא כו': לי זהר — ח"ג קמט, ב.

בתרגום . . . ע"פ: יוצא כה, יז.

כתי' נער . . . וארוז"ל . . . נער: תהלים לז, כה. יבמות טז, ב. וראה שם (ובחולין ס, א) תוד"ה פסוק זה. וראה ביאורו להצ"ע ע' קכו ואילך. ועוד.

וכמארוז"ל מהארץ כו': חגיגה יג, א (ועד"ז פסחים צד, ב). ב"ר פ"ו, ט.

בלק"ת בשה"ש: מג, ג"ד (וראה שם בסוף המאמר — מד, ב). ויל"ע הכוונה בלשוננו כאן, עוד יותר כו' (שניתוסף בכ"ק בין השורות).

נער אנפי זוטרי: חגיגה שם, ב.

וכמ"ש בזהר: ח"ג דרע"ז, רע"א (וראה רמ"ז שם). ושם, דמ"מ הוא נעלה כו' ואל תהי כו' שמוכא בסמוך. ע"ש.

בנשמות שהרי גם מט"ט הי' חנוך תחלה, והוא ע"ד כמו כהן הדיוט לגבי כה"ג שלגבי כה"ג נק' הדיוט, ולכן ארז"ל אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך כו', ועד"ז יובן ענין שע"מ נק' מילין דהדיוטא שאע"פ שע"מ הם גבוהים מאד למעלה אך מ"מ כיון שע"י נעשה מקור לעולמות שהם בחי' גבול ויש כו' וגם שנעשה מקור לעה"ד טו"ר שייך לומר לשון מילי דהדיוטא, ויובן זה ממה שאנו רואים שע"י שיש באדם חצר הכבד המפסיק שהוא בחי' הקרומא דפסיק במעי דבר נש שע"י נעשה ההבדל בין אברי הנשימה שהם בתכלית הדקות לאברי המזון כמו המעיים הם מבררים את המאכל עד שיצא הפרש לחוץ, וכך עד"מ זה יובן שע"י מאמר יהי רקיע המבדיל בין מים למים נעשה הבדלה עד שמים תחתונים נעשים מקור לתענוגי' גשמיים בחי' עה"ד טו"ר משא"כ מ"ע הם בתכלית הדקות והרוחניות שכ"ז נעשה ע"י המאמר יהי רקיע שע"י המאמר נעשה ההבדלה כו', אבל קודם ההבדלה היו מים במים ולכן שייך לומר על ע"מ מילין דהדיוטא, וזהו מה שתרגם אונקלס לית דין אתר הדיוט, כי אתר הדיוט הוא בחי' השייך לעולמות, והיינו בחי' ע"מ כו', משא"כ בבהמ"ק הי' מאיר למעלה מבחי' עולמות שהי' מאיר בו גילוי שם

י"ל בעולמות נא' בש' הוי' ונבראו ממילא, אבל במקדש הי' ה' עילאה והי' תחאה ובכלל האיר ש' הוי' כולו, ומ"מ י"ל שהוא ש' הוי' דסדר השתלשלות, ויותר נ"ל שש' הוי' דמקדש הוא היותר נעלה ע"ד שמונה נימין שלמעלה מז' נימין ז"מ השתלשלות, כ"א מלמעלה מהשתלשלות ג"ר, ולכן הי' בו חיבר למעלה מג"מ עם ג"מ ע"י אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות קוש"י דהוי' דחכ' ולא ש' הוי' דמידות,

מט"ט הי' כו': ילקו"ש ישע"י רמז תנב. וראה חוסי' יבמות שם. רשבי"ם דיה קפלו — ב"ב קכ"א, ב. כהן הדיוט . . . כה"ג: ראה לדוגמא תענית יז, א. ושי"נ. ועוד. וראה גם אוה"ת ורא"א ע' רה ואילך. וראה סה"ע — חבי"ד ח"ב ערך אהרו ס"ב סק"א. ושי"נ. ולכן ארז"ל: ברכות ז, א. מגילה טו, א. זהר שם — כנ"ל. שאנו רואים . . . וכך עדי"מ כו': ראה גם סה"מ תרל"ז ח"ב ע' חז: תק (וע' תקכח) — ובהנ"מ שם. חצר . . . הקרומא כו': נסמן בסה"מ שם. וראה גם תו"א בראשית ה, ב. לקו"ת נשא כג, ד. מאמר יהי רקיע: בראשית א, ה. קודם ההבדלה היו כו': נסמן בסה"מ שם. ע"ש. ולכן שייך . . . משא"כ בבהמ"ק כו': בריש הע' (המתחיל. וע"כ נק' הדיוט וכמ"ש בזהר כו') בהיפוד הגליון בכ"ק: י"ל בעולמות . . . הוי' דמידות (הנדפס בשולי הגליון כאו). ולכאו' כאן מקום הגהה זו.

נא' . . . ממילא: ראה גם לעיל ד"ה השמר לך ובהנ"מ שם. ועוד. במקדש הי' . . . כולו: ראה זח"ב ט, ב ובמק"מ שם. וראה לקו"ת ר"ה נו, ג ואילך. וראה אוה"ת בראשית ח"ג תקנ"א, ב. ואתחננו ע' תכו ואילך. נ"ד ע' שעה ואילך. ע"ד שמונה נימין . . . כ"א כו': ראה לקו"ת תוריע כא, ד. סידור קפט, א. ועוד. חיבר . . . עם ג"מ: ראה בפנים בסוף הפרק. שלמעלה מהשתלשלות: לכאו' צ"ל: מהשתלשלות. דהוי' דחכ' . . . דמידות: ראה אגה"ק ס"ד. תו"א נח"י, ב ואילך. מק"מ מא, ג. לקו"ת חקת נו, ג ואילך. ועוד.

ספר תרל"ה — חלק א קיט

הוי', וכמ"ש אכן יש הוי' במקום כו' ע"כ אינו אתר הדיוט להיות כי מאיר שם בחי' שלמעלה מעולמות, ולכן מקום הארון אינו מן המדה שהגם שהארון עצמו החזיק אמתים וחצי ארכו כו' מ"מ כשהעמידו אותו בקדהק"ד שבנה שלמה דירת קבע לא החזיק מקום כלל שהרי נשאר עשר אמות לכל רוח וגם בב"ש ה' אבן שתי' שממנה הושתת העולם, והיינו שע"י בהמ"ק נמשך קיום העולם, והדביר הוא בית קדה"ק ה' עשרי' על עשרי' כמבואר בקרא ובגמ', והיינו מפני שהאיר שם מבחי' מקום אתי כמ"ש"נ בד"ה ר' ברכי' פתח, שהיא חיבר בחי' שלמעלה מגדר מקום עם גדר מקום עד שבחי' גדר מקום נתבטל לגמרי מפני אוא"ס שלמעלה מן המקום והאיר מבחי' מקום אתי כו',

ג) והנה עפ"י יובן מה ששלמה דוקא ה' צריך לבנות בהמק"ד כמבואר בנב"ר ובדברי הימים, שדוד רצה לבנות בהמ"ק והכין הרבה לכניו בהמ"ק כמ"ש בש"א ז' ב' שאמר דה"מ לנתן הנביא ראה אנכי יושב

היש הוי' בקרבנו אם אין ע' בזח"ג שלח קנ"ח ב' בפ"י היש בה עץ אילני דחיי, אם אין ע"ק, וזה ניכר מפרי הארץ, אך המרגלי' הביאו ענבי' חטא אדה"ר עה"ד ענבי' ה' אבל באמת ה' פרותיה גסי' שהאיר מבחי' אין ע' במק"מ והרמ"ז בפ"י מאהזח"ג הנ"ל ואולי י"ל היש הוי' ש' הוי' שמקור להשתלשלות ע"ד ונבראו ולכן נק' היש הוי', אם אין למעלה גם מסדר השתלשלות

וכמ"ש אכן כו' ויצא כח, טז (ואחריו בא הפ' ותרגום. לית דין כו', הנ"ל).
להיות כי מאיר כו' מכאן — המאמר הוא בכי"ק (משאי"כ לפניז — כתי' מעתיק עם הגהות בכי"ק).
מקום הארון . . . נשאר עשר כו' ראה גם לעיל ד"ה במד"ר . . . ר' ברכי' (נסמו בסמוך בפנים) פ"ב. וש"נ.
החזיק אמתים כו' תרומה כה, י.
שבנה . . . דירת קבוע: שהשיר פ"א, טז ג). וראה תו"א ויגש מג, ד — הובא באוה"ת שהיש ע' קעה ואילך (וראה גם אוה"ת בלק ע' אילו ואילך. נ"ך ע' לה ואילך. ועוד). וראה בהנסמן במ"מ והערות לתו"א שם.
בביש ה' . . . העולם: יומא נג, ב (במשנה). שם נד, ב. והכוונה לכאור, דמכיון שהאבן היתה תחת הארון (רש"י ד"ה אבן — סנה"כ, ב), נמצא שגם האבן היתה, לא מן המדה. ואולי הכוונה, דמכיון שמהאבן שתי' הושתת העולם — היה למע' מגדר עולם (אלא שבארון ה' זה בנ"ו).
והדביר . . . בקרא ובגמ': מ"א כ, ה.
והיינו מפני . . . מקום אתי כו': בריש הע' (המתחיל, קדה"ק ה' עשרים") בכי"ק — בהיפוך הגליון (ונדפס בשולי הגליון כאן): היש . . . השתלשלות' (והוא לכאור' בהמשך להגהה הקודמת).
בדיה ר' ברכי': היינו לעיל ד"ה במד"ר . . . ר' ברכי' — ראה שם פ"ב.
כמבואר בנב"ר: ר"ת: בנביאים ראשונים (ודה"י בנביאים אחרונים).
בש"א ז' ב' כ"ה בכי"ק, וצ"ל (וכבסמוך): ש"ב כו' (ושם: ראה נא גו').
היש הוי' . . . היש בה כו': בשלח יז, ז. שלח יג, ב.
וזה ניכר . . . ענבים הוי': זח"ג שבפנים ההגהה.
הביאו ענבי': שלח שם, כג (ושם, כ).
חטא . . . ענבי' הוי': ביר פט"ז, ז. פ"ט, ה. ויק"ר פ"ב, א. במדב"ר פ"א, ב. זח"ג שם.

בבית ארזי' וארון האלקי' יושב בתוך היריעה, ותשובת נתן בא אליו (מד"ע) כל אשר בלבבך עשה כי ה' עמך, ואמנם בשליחתו של מקום אמר לו אחי'כ ומנעו מלבנות בהמ"ק כ"א ההבטיחו אשר בנו, הוא יבנה בית לשמי, (שמואל ב' ז' י"ג), ובמלכים א' ח' י"ח י"ט בברכת שלמה בא הסיפור יען כי ה' עם לבבך לבנות בית לשמי הטיבות כו' רק אתה לא תבנה הבית כ"א בנך היוצא כו' ואעפ"כ הכין דוד לבנין בהמק"ד זהב וכסף ונחשת וברזל ועצים ואבנים כמ"ש בקראי טובא, ומהם בדה"י א' ד"ב י"ג והנה בעניי הכינותי לבית הוי' זהב ככרים מאה אלף, וכסף אלף אלפים ככרים וגו' ומלבד מה שבא הטעם על מניעת דוד לבנות הבית מפני כי דם לרוב שפך כו' משמע ששלמה דוקא ה' צריך לבנות הבית מפני כי שלמה שמו ומורה על השלום כמ"ש בדה"י א' ד"ב ח' ט' הנה בן נולד לך הוא יהי' איש מנוחה והניחותי לו כו' כי שלמה יהי' שמו ושלום ושקט אתו על ישראל כימיו, הוא יבנה בית לשמי, ולכאו' צ"ל מהו ענין מה ששלמה יהי' שמו לבנין בהמק"ד, ומה ששלום ושקט אתו כו' והענין הוא דהנה כתי' המשל ופחד עמו עושה שלום במרומו, והיינו בין מיכאל לגבריאל, והוא דהגם שמיכאל הוא שר של מים בחי' חסד, וגבריאל שר של אש בחי' גבורה שהם שני הפכים לגמרי, מ"מ עושה שלום בניהם ואין מכבים זא"ז, והיינו מפני שבטלים בתכלית לגבי ההארה הגבוה משניהם המתגלה עליהם וזהו דכתי' המשל ופחד עמו שלגבי בחי' זו עושים שלום המלאכי מרומים כו' והענין הוא כנודע דחוי"ג הם ימין ושמאל, חסד הוא מבחי' קו הימין וגבורה הוא מבחי' קו השמאל, ובנבראים דבי"ע הם בחי' מיכאל וגבריאל שהם בחי' התחלקות ימין ושמאל מחנה מיכאל באהבה ומחנה גבריאל ביראה, וז"ע פני ארי' אל הימין ופני שור מהשמאל שהם שני הפכי' אך כשמאיר עליהם הארה הגבוה משניהם עי"ז נעשה שלום בניהם ואינם הפכים כלל לפי שלגבי אור הגבוה משניהם שניהם בטלים ואינם תופסים מקום כלל, וכך בבהמק"ד שמקום הארון אינו מן המדה ע"ש שהאיר מבחי' מקום אתי שהוא בחי' ביטול המקום לגבי למעלה מן המקום שהוא

וחשובת נתן . . . (מד"ט): ר"ת: מדעת עצמו (בניגוד למ"ש בסמוך). והוא שם, ג (ושם: לך עשה).

יען כי ה': במלכים שם: יען אשר ה'.

ד"ב י"ג . . . ד"ב ח' ט': צ"ל: ד"ב י"ד . . . ט' י' (ראה הערה הבאה).

הטעם . . . כי דם כו': דה"י שם, ה. ואולי הכוונה בהציון בסמוך לפסוק ח' (ראה הערה הקודמת) הוא על

ענין זה, ולא ציין לפי' כי הפסוקים הם בהמשך אחד.

כתי' המשל ופחד כו': איוב כה, ב.

והיינו . . . שמיכאל כו': נסמן לעיל ד"ה כי נר מצוה (הב') קטע והענין הוא.

כנודע דחוי"ג הם כו': הקדמת תקו"ז — פ"א (יז, א). וראה אגה"ק סי"ג. ובכי"מ.

מחנה מיכאל כו': ראה זח"ג קיח, ב. לקו"ת במדבר יא, א. ראה כו, ד. ועוד.

פני ארי' כו': יחזקאל א, י.

ספר תרל"ה — חלק א קכא

בחי' לך ה' הגדולה כו' לפי' הא', או שהאיר שם מבחי' אתי במקום לפי' הב' והיינו שהי' מאיר מבחי' סוכ"ע בכחי' ממכ"ע עד שנעשה ביטול המקום דממכ"ע לגבי בחי' אור הסוכ"ע כו' והיז חיבר ב' בחי' יחד היינו למעלה מגדר מקום עם בחי' גדר מקום שזהו ע"י בחי' שלמעלה מסדר השתלשלות שזהו בחי' השלום, שהוא שמו של הקב"ה כמ"ש ויקרא לו הוי' שלום, והיינו כי בבהמק"ד הי' נמשך סליחת עוונות וזהו את הכבש האחד תעשה בכקר שתמיד של שחר הי' מכפר על עבירות הלילה ותשבה"ע על עבירות דיום, שזהו מ"ג מדה"ר שהם י"ג פ' ע"ב שעולה כמנין ל"ו הויות, וז"ס לו ה' שלום של"ו פ' ש' הוי' עולה כמספר שלום כשתחשוב מס סתומה דשלום למספר ת"ר כנודע, (ק"י שלום א')

והנה בעבודה בנפש האדם יש ג"כ בחי' ומדריגת השלום, דהנה באדם יש שני נפשות נה"א ונה"ב, ופעמי' מתגבר הנה"א על נה"ב, ופעמי' להיפך שהנה"ב מתגבר, ואין זה שלום, וכדי שיהי' בחי' שלום היינו שיהי' אתכפיא ואתהפכא מחשוכא לנהורא שגם נה"ב יתהפך לטוב ויהי' רק בבחי' רצון א' לאבינו שבשמים זהו בחי' שלום, ולכן כדי שיתהפך הנה"ב זהו ע"י הארה שלמעלה משניהם שהרי ארוז"ל אלמלא עוזרו לא הוי יכול לו שנמשך מלמעלה סיוע ע"ז מבחי' הגבוה משניהם כו' וכמשנ"ת במ"א בד"ה וספרתם

ת"ש שחר על עבירות דלילה ושבה"ע על של יום והיינו שנמשך מא"א לכפר כו' ולכן שייך ל"ג מדה"ר

לך ה' כו': דהיא כט, יא. — הובא בד"ה שכהערה הבאה.

לפי' הא' . . . הבי: ראה לעיל בד"ה שנסמן בספ"ב.

שהוא שמו . . . כמ"ש: שופטים ו, כד. שבת י, רע"ב.

את הכבש האחד כו': נסמן בתחלת המאמר.

שתמיד של שחר כו': תנחומא פינחס יג. במדב"ר פכ"א, כא. שהש"ר פ"א, ט (ו). — בשולי הע' בכ"ק

(ונדפס כאן בשוה"ג) "ת"ש . . . מדה"ר" (והוא תוכן סוף קטע זה).

ש"ג מדה"ר . . . ע"ב: כנראה הכוונה, שכ"א מיגמה"ר שייך לשם ע"ב, וי"ג פ' ע"ב (י"ג מדה"ר) הוא כמנין

ל"ו פ' שם הוי' — כהמשך כאן.

ז"ס לו . . . של"ו כו': היינו של"ו שבפסוק הכוונה ל"ו פעמים "הוי" שבפ' שהוא בנימט' "שלום",

כשמחשבים המ' סתומה דשלום למספר ת"ר — ראה ערוך ערך אטב"ח. פרש"י סוכה נב, ריש ע"ב (ובחד"א"ג

מהרש"א: מהרש"ל שם).

מס סתומה דשלום: כ"ה בכ"ק, ואוצ"ל: מ"ם סתומה (או: מ"ס — ולהשמיט תיבת "סתומה") דשלום.

(ק"י שלום א'): היינו שענין הנ"ל הוא בס' קהלת יעקב ערך שלום הא'.

באדם יש . . . ופעמי' מתגבר כו': ראה תניא פ"א"ב. פ"ט ואילך. ובכ"מ.

רצון . . . שבשמים: ראה לקו"ת במדבר א, ב. נשא כד, ג. וראה לקו"ת מטות פו, ג"ד, ועוד.

ע"י . . . שהרי ארוז"ל: קידושין ל, ב. ב"ב עה, א. וראה גם תניא פ"ג.

וכמשנ"ת במ"א . . . שהגם . . . מ"מ כו': ראה גם "ליקוט פירושים" לתניא פ"א (נדפס בחו' בפ"ע קה"ת

תשל"ג) ע' י"כז.

(רג"ל) ס"ה בענין משביעין אותו כו', שהגם שנה"ב שרשו מנקודי' ששם הי' השבירה, מ"מ ע"י השבועה ל' שבועה נמשך מעקודי' שניתן כח לנה"א להתגבר על הנה"ב הגם כי אקדים טעניתא מ"מ ע"י הכח שנותנים מלמעלה על הבירור והכיבוש דיצה"ר שז"ע העזר והסיוע שנת' כאן, ע"ז נמשך שיהי' משביעין ל' שובע כמו שובע שמחות, והיינו ע"י פותח את ידיך בחי' פתיחה דיודי"ן שיהי' נמשך בחי' שובע להשביע לכל חי רצון מבחי' רצון העליון ע"י בירור הנה"ב שזהו עיקר המכוון בכדי שיהי' דירה בתחתוני' כו' וזהו שלמה דוקא הי' צריך לבנות בהמ"ק לפי שלום ושקט אתן כו' (כי שלמה הוא מלך שהשלום שלו א"א כי ביסודות דאו"א בא בסוד תוספת, אבל בא"א הוא שלו, וזהו שהשלום שלו, ובשלמה כתי' האלף לך שלמה, והיינו כי ש' הוי' דיודי"ן קו הימין, ש' הוי' דההי"ן קו השמאל, ש' הוי' דאלפין קו האמצעי, ולכן שלמה אלף לך קו האמצעי, (ק"י שלמה ג') וזהו שאמר שה"ש אשר לשלמה, כל השירי' קדש שה"ש קד"ק, והיינו קדשים תרין חו"ב, שה"ש קד"ק כתר, ולכן הי' יכול לבנות בהמ"ק ששם יהי' חיבר ב' הפכים למעלה מגדר מקום בגדר מקום כו' לפי שהאיר שם מלמעלה מהשתלשלות כו', ולכן גם למטה שלום ושקט אתן ע"ד ומעין בחי' וגר זאב דלע"ל שזהו ממוחין דגדלות כמש"נ בדרוש דתיבת נח, וי"ל כי בימי שלמה שהשלום שלו נמשך תוס' אור ביסודות דחו"ב וע"ז האיר ה' עילאה בבהמ"ק ראשון והי' שלום ושקט כו'

ד) והנה נת' כד"ה ר"ב פתח הנ"ל שכדי להיות השראת השכינה בבהמ"ק היצ להקריב קרבנות, והקרבות היצ להיות ע"י ג' בחי' כהנים ליום וישראלי' וכמאמר ר"י א"ש שמעכבי' את הקרבן, והיינו שהצ"ל כהנים

בענין משביעין אותו כו': נדה ל, ב — הובא בתניא רפ"א.
 השבועה ל' שבועה: ראה בהנסמן לעיל בסמוך. ולכא"י צ"ל: ל' שביעה (וכמו בסמוך: ל' שובע).
 אקדים טעניתא: זחיא קעט, א. וראה קהיר עה"פ ד, יג. וראה גם שו"ע אדה"ו (מהד"ת) סוס"ד.
 כמו שובע שמחות: תהלים טז, יא.
 ע"י פותח . . . פתיחה . . . להשביע כו': תהלים קמה, טז. הקדמת תקו"ז, ז, ריש ע"ב. סדור האריו"ל עה"פ.
 וראה תו"א ויחי מו, ג. "ליקוט פירושים" שם ע' יח"ט.
 נכי שלמה הוא כו': שבועות לה, ב. וראה תו"א בראשית ח, ב. ויל"ע למקום סיום המוסגר.
 ובשלמה כתי': שה"ש ח, יב.
 נק"י כו': ראה הנסמן בסוף קטע הקודם.
 וזהו שאמר . . . כל השירי' כו': שה"ש א, א. ידים פיג מ"ה (ושם: כל הכתובים).
 בחי' וגר זאב: ישע"י יא, ה.
 שזהו . . . דתיבת נח: ראה אה"ת נח ח"ג תרלד, א. וראה גם המשך מים רבים תרל"ז פפ"ב. ובכ"מ.
 כד"ה ר"ב פתח הנ"ל: המתחיל במדר' . . . ר' ברכי' — פיג.
 היצ . . . שהצ"ל: ר"ת: הי' צריכין . . . שהיו צריכין להיות.
 וכמאמר ר"י כו': שבריש מאמר זה.

בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם, והענין הוא דהנה מצינו בכ"ד שה'צ שלשה דוקא, כמו כהנים לויים וישראל הם שלשה חגית, ובכהנים עצמם הם ג'כ שלשה כה"ג סגן כהן הדיוט, ובלוים גרשון קהת ומררי, וכן בישראל יש ג' בחי' יעקב ישראל ישורון שהם שלש שלש שלש, והיינו כי כדי להמשיך הברכה וההמשכה לנטוע שמי' וליסוד ארץ זהו ע"י ג' דוקא וכענין שבשלשה אומרים נברך דוקא, משא"כ אחד אפי' הוא גדול ות"ח אינו יכול לומר נברך, או קדושה שזהו בעשרה דוקא, וביאור הענין הוא דהגם שהשמי' וצבא השמי' הם נברא' היותר גדולים שעליהם אמר דה"מ מה גדלו מעשיך כו' מ"מ הנה כתי' (איוב ד י"ח) הן בעבדיו לא יאמין ובמלאכיו ישים תהלה, וכתי' הן בקדושי לא יאמין ושמי' לא זכו בעניו (איוב ט"ו ט"ו) והיינו לפי ששורש המלאכיו הם מבחי' ל' כלי' דז"א, ויש להם גוף ונפש, שהגוף שלהם הוא רק משני יסודות אש ורוח, ועכ"ז הנה הוא גוף שיכול להסתיר ג"כ, וזהו שאפי' במלאכיו יש דין ועונש כמ"ש בפייט ומלאכיו יחפזון וחיל כו' ויאמרו כו' צבא מרום כו' כי לא יזכו כו', ובודאי שאינו על מעשים שבפועל כי כלום יצה"ר יש בניהם אלא היינו מחמת עומ"ש שצריכיו לקבל עליהם תמיד הוא בחי' הביטול והיראה וע"ז יש עליהם משפט ודין אם הביטול והיראה הם כדבעי למהוי או לא, ועו"נ ובמלאכיו ישים תהלה, וכן שמים לא זכו בעיניו מפני שאין היראה כדבעי (כן אמר רבינו ז"ל) וזהו מה

כהנים בעבודתם . . . במעמדם: ל' נוסח, רבין העולמים" לפני איהו מקומן, וראה בתחלת המאמר.
 דהנה מצינו בכ"ד: ראה סידור קב, א. וראה אוה"ת משפטים ע' אקא ואילך.
 לויים וישראל: אצ"ל: לויים וישראלים.
 כה"ג . . . הדיוט: ראה גם לעיל פ"ב ובהנסמן שם.
 שלש של כו': ע"ד ל' המשנה — ר"ה פ"ד (לג, ב).
 וההמשכה לנטוע כו': ראה לעיל ספ"א.
 שבשלשה . . . משא"כ כו': ברכות מה, א ומט, ב — כמשנה. וראה שם מה, סע"ב.
 קדושה שזהו כו': סנה' עד, ב.
 אמר דהימ: תהלים קד, כד.
 מ"מ הנה כתי' כו': כצד העי' בכ"ק, וידבר אלקי', לאמר מיותר, הא' בס' במדבר סע"ד ד"י. והכוונה לכאור.
 דתוכן המשך הפרק ישנו בד"ה וידבר (בו מדובר ע"ד מה ש"לאמר" דעשה"ד מיותר) הא' שבס' במדבר ס"ד.
 וראה אוה"ת יתרו ד"ה זה פ"ד (ע' תתעו ואילך). וראה בהנסמן שם.
 בעניו . . . ט"ו): ושם: זכו בעיניו.
 ששורש המלאכיו . . . דז"א: ראה סדור שער הק"ש עג, ג ואילך (הוכח בפנים בסיום הקטע).
 ויש להם . . . אש ורוח: ראה גם לעיל ד"ה כי נר מצוה (הכ"י) קטע ולהבין ביאור ובהנסמן שם.
 שאפי' במלאכיו יש . . . רבינו ז"ל: לשון זה (כמעט) הוא גם באוה"ת יתרו שם (ומתחיל ע"ז, וז"ל ומסיים
 "עכ"ל").
 כמ"ש בפייט: ד, ונתנה תוקף" דימים נוראים.
 כלום יצה"ר כו': שבת פת, ב ואילך.
 וזהו מה שאנו . . . בסידור . . . באריכות: כ"ז ישנו גם באוה"ת שם ס"ע תתעו ואילך, ובסדור הוא — כנסמן
 לעיל הערה, ששורש . . .

שאנו מוצאים לפעמי' שיש במלאכי' ביטול המציאות וכמ"ש וצבא השמי' לך משתחיים וכיוצא בזה, ולפעמי' הם בבחי' הפירוד עד שנמצא בהם החטא, וכענין אפקוהו למטיט ומחיוהו שיתין פולסין דנורא, והיינו לפי שיש בהם גוף ונפש כנ"ל ומצד החומר שהוא הגוף שלהם הנ"ל שמאש רוח יוכלו להיות בבחי' הפירוד כי החמר מעלים, ושרשו מחיצוניות הכלים דאצי', ומצד הנשמה שלהם הם בבחי' הביטול כי הנשמה שרשה מבחי' הארת האור שבתוך הכלי כו' ולכן יש חילוקי מדריגות במלאכים כנודע מענין שרפי' חיות ואופנים לפי ששלושים כלים דז"א דאצי' שהן מקור ביי"ע יש בהם ג' מדריגות ראש תוך סוף כו' ע"כ לפי ערך זה יהי' ההפרש בגופות המלאכים דביי"ע ובנשמתם אם שרשם מיו"ד הפנימי' הם מזוככים יותר כו' כמ"ש בסידור שער הק"ש בד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לשמ"ע באריכות, וזהו שהמלאכי' בקשו התורה כמ"ש תנה הודך על השמי', והיינו שכוונתם הי' לתקן עי"ז מה שבמלאכיו ישים תהלה, ולא ניתן להם כי כלום יצה"ר יש בניכם כי עיקר הצירוף והבירור הוא למטה דוקא ולכן למטה דוקא ניתן התורה כו',

וכן בענין ושמי' לא זכו בעיניו הוא ג"כ מטעם שאין הביטול כדבעי לפי ששורש השמי' (וצבא השמי') הם מבחי' ע"מ שנקראים מילין דהדיוטא כו', ובזח"א ויגש דר"ז ע"א מפרש ושמי' לא זכו בעיניו למעליותא שמפני חביבותו ע"כ לא זכו בעיניו ועד"מ אדם כשיש לו כלי נאה או בנין נאה שכל מה שהכלי חביב עליו יותר הוא מתקנה יותר ודומה לו שעדיין לא נתקנה בטוב וצריכה תיקון עדיין וכך שמי' לא זכו בעיניו, ויהי' איך שיהי' יובן איך שצריכין לנטוע שמים, שצריכין לנטוע ולתקן את השמים כי כל מה שנברא בשי"ב צריכין תיקון ועשייה, ובכלל זה גם שמים, והמכוון מזה בכדי שיהי' עבודה כו',

וכמ"ש וצבא . . . וכענין אפקוהו כו': נחמי' ט, ה. חגיגה טו, א.
שנמצא בהם החטא: ראה גם לקרית בהר מג, ב. מטות פז, א. ועוד.
ומצד החומר . . . הנשמה: ראה גם המשך תרס"ז ע' ריד ואילך.
שרפי' . . . ואופנים: ראה גם לקרית נשא כח, ד. האינו עד, סעי'ג האילך. שה"ש ד, ג. וראה לקמן בהוספות
— הנחה' מד"ה וידבר . . . אנכי, בביאור החילוק בין שרפים ואופנים.
וזהו שהמלאכי' . . . ניתן התורה כו': שורות אלו ישנן גם באוה"ת שם (בסגנון אחר קצת) ע' תתעז בתחלת
ה"קיצור" וסופו (ושם מביא מרז"ל (ויק"ר פי"ג, ג. וראה בהנסמן במפרשים שם) דלא ניתנו כו' לצרף כו').
בקשו התורה כמ"ש . . . כי כלום כו': תהלים ח, ב. שבת שם. וראה גם לעיל סד"ה במד"ר כו' הנ"ל —
עד"ו. וראה לקמן בהוספות שם — ביאור בקשתם והתשובה עי"ז (באוי"א).
ובזח"א כו': הובא באוה"ת שם.
כי כל מה . . . ועשייה: ראה גם לעיל ד"ה ומשה עלה פ"א ובהנסמן שם.

ספר תרל"ה – חלק א

קכה

ה) וזהו לנטוע שמי' וליסוד ארץ שארז"ל בירושלמי פ' בתרא דתעניות הלכה ב' אלו הקרבנות (שעל ידיהם מתקיימים חוקות שמים וארץ (קה"ע) והיינו כמי"ש בשי"ס דילן אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמי' וארץ והיינו שע"י הקרבנות ובקרבנות עצמם העיקר הוא המעמד שע"י מתקיים חוקת שמי' וארץ, והוא שממשיכי' בשו"א מבחי' היותר גבוה משו"א שע"י מתקיימי' וכענין העולם עומד פי' שמעמד העולם הוא ע"ז, והענין הוא דקרבן הוא ל' קירוב הוא הקרבת הניצוץ דתהו, וע"י נמשך תוס' חיזוק בתיקון מלמעלה מן התהו ותיקון, וע"י נמשך לנטוע שמים וליסוד ארץ שיומשך החיזוק והתוס' נטיעה במה שנטע ימינו וברא שמי', וכן ביסוד הארץ, וזהו ע"י הקרבנות, וע"י מעמדות שהוא מעמד ישראל על קרבן ציבור כמאמר רז"ל אלמלא מעמדות כו', וגם בכדי להיות התכללות ג' בחי' כהנים לוי' וישראל' ועכשיו תפילה במקום תמידין תקנו שע"י התפילה עושיין הנטיעה והתיקון לנטוע שמי' וליסוד ארץ, כי כמו שעל הקרבת הקרבנות אמרו סולם מוצב ארצה דא כבש המזבח וראשו מגיע השמימה שריחן עולה לשמים, כן התפלה היא ג"כ סולם והיא מוצב ארצה שמתחלת מדברים תחתונים ופסוד"ו הללו את הוי' מן הארץ תנינים כו' ואח"כ יוצ"א התבוננות מהמלאכים ואח"כ ק"ש שמע ישראל עלו במח', שעולים בסולם ע"י התבוננות איך ששרש הכל כל מה שנברא בשמים ובארץ הוא מעשרה מאמרות שנק' מילין דהדיוטא לגביה ית', ואי לזאת ואהבת את הוי' אלקיך להיות בבחי' אהבה ורצון לעצמותו ומהותו ית' בבחי' אליו ולא למדותיו, וע"י יכול אח"כ בש"ע לברך את הוי' לומר ברוך אתה הוי' שיומשך ש' הוי' ע"י ברכתיו

שעל . . . (קה"ע): כ"ה בכ"ק. ואוצ"ל: (קה"ע).

כמי"ש בשי"ס דילן: הובא בתחלת המאמר.

וכענין העולם עומד: אבות פ"א מ"ב.

דקרבן הוא ל' קירוב: ראה סה"מ באתי לגני ע' ג: לו — ובהנסמן שם.

לנטוע שמים . . . שנטע ימינו כו': לכאור צ"ל: שנטה ימינו — ראה לעיל ספ"א ובהנסמן שם.

תפילה במקום כו': ברכות כו', ב.

שעל הקרבת . . . אמרו סולם כו': יוצא כח, יב. ב"ר פס"ח, יב. וראה אה"ת יוצא ח"ד תתמט, א ואילך.

התפלה . . . סולם: תקוין תמ"ה, זח"א רסו, ריש ע"ב (ובחי"ג שו, ריש ע"ב).

שמתחלת מדברים כו': ראה תו"א בראשית ב, ב. לקרית בשלח ב, ב ואילך. נשא כו', ב ואילך. ש"ש סח, ב.

ועוד.

הללו את הוי' כו': תהלים קמח, ז.

שמע ישראל עלו במח': אוצ"ל: שמע ישראל ישראל עלו כו' — ואתחנן ו, ד. ב"ר פ"א, ד. זח"ב קוט.

סע"א. ועוד.

ואהבת את הוי' כו': ואתחנן שם, ה.

בבחי' אהבה . . . שיומשך . . . כי בסולם כו': ראה תו"א ויקהל פח, א"ב — ע"פ יוצא שם.

אליו ולא למדותיו: פרדס של"ב פ"ב — בשם הספרי. וראה בארוכה — דרמ"צ ק"ז, א ואילך. ועוד.

ברוך כו' שיומשך כו': ראה לקמן (בפ"ז) הערה ג. נברך . . . ז.

בעולמות העליונים וממלא נמשך למטה ג"כ, כי בסולם עולים ויורדים בו, ועי"ז נעשה לנטוע שמים שממשיכי ומתקנים את השמי, וכענין מ"ש היושבי בשמי שלכאו' היו"ד שבת' היושבי מיותר דהל"ל היושב בשמי, אלא שז"ע המשכת היו"ד דש' הוי' בחי' חכ' (שנת' במ"א שזהו למעלה מהשתלשלות) בשמים, ע' בזח"א ויחי דרך"ט ע"א, והשמים כסאי כתי' שהשמי' נעשה כסא ומכון לשבתו ית', וכת' כונן שמי' בתבונה שמשמע שכונן בכל עת ולא בשעת הבריאה לכד שברא שמי' והיינו גם לא בחי' בריאת השמים שבכ"ת ושכל עת, אלא הכוונה שכונן שמי' בתבונה, שמים הם בחי' אש ומים בחי' מדות, משא"כ תבונה היא למעלה מבחי' מדות וכמ"ש ולתבונתו אין מספר, כי גדול אדונינו ורב כח הוא שיער קומה של יוצר בראשית שהוא כמספר ורב כח, היינו בחי' מדות דאצי' שהם מקור למקור בחי' הגבול, משא"כ לתבונתו אין מספר, וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה, יבנה אותיות בינה שממשיכי בעולם שמקורו מבחי' החסד יבנה, והיינו ע"י ההתבוננות בתפילה שע"ז נמשך מבחי' בינה שלמעלה מעולמות בעולם שז"ע לנטוע שמי', וז"ע המשכת מוחין חדשים בז"א שנק' שמים ע"י חדשים לבקרים התבוננות בתפילה, ועי"ז נמשך מבחי' בינה בשמים הוא בחי' ז"א מדות עליונות, וזהו הבונה בשמים מעלותיו שממשיכים בשמים מבחי' על השמים, וכמ"ש בחנה ותפלל חנה על הוי', וכת' כי גדול מעל שמים חסדך,

וממלא נמשך: לכאו' צ"ל: וממילא נמשך.

כי בסולם כו': ראה זהר שנסמן לעיל בסמוך.

מ"ש היושבי . . . שלכאו' . . . אלא כו': תהלים קכג, א. וראה זהר שנסמן בסמוך בפנים. וראה גם אוה"ת (י"א) עה"פ ע' תפח ובהנסמן שם. נ"ך ח"ב ע' איז (ובהנסמן לזחיב וביאוה"ז). וראה תרי"א מקץ (לח, סע"ד, מ, א) ואוה"ת תהלים (ע' תלו ואילך) — בפ', "המגביה" כתוס' י'.

המשכת היו"ד . . . בשמים: זהר שנסמן בפנים.

והשמים . . . שהשמי' כו': ישע"י סו, א. וראה גם תרי"א בראשית א, א ואילך. לקרית שה"ש מט, ב ואילך. ועוד.

וכתי' כונן כו': משלי ג, יט.

אלא הכוונה כו': הפי' (כמו שמובן מהמשך), דנתוסף בחי' תבונה על ההמשכה התמידית.

שמים . . . אש ומים: חגיגה יב, א. וראה גם סה"מ תרל"ו ח"ב ע' תנ"ז ובהנסמן שם.

משא"כ תבונה . . . וכמ"ש: תהלים קמז, ה. וראה לקרית במדבר ז, ג"ד. אוה"ת (י"א) עה"פ ע' תקעג. ועוד. וראה אוה"ת פינחס ע' איקיב"ג (להענין).

כי גדול . . . שיער קומה כו': תהלים שם. וראה גם סה"מ שם ע' תכב ובהנסמן שם.

כי אמרתי . . . יבנה אותיות כו': תהלים פט, ג. וראה אוה"ת וארא ע' קסט ובהנסמן שם.

המשכת מוחין חדשים כו': ראה לקרית בשלח ב, ד ואילך. במדבר ה, ד. ועוד.

חדשים לבקרים: איכה ג, כג.

וזהו הבונה כו': חוכן הענין מכאן (עד ספ"ז) — ראה לקרית תצא מ, ד ואילך. וראה בהנסמן שם.

וכמ"ש בחנה: שי"א א, י. וראה תרי"א משפטים עט, ב. בהנסמן בלקרית שם.

וכתי' כי כו': תהלים קח, ה. וראה בהנסמן בלקרית שם.

ואו) אך הנה כ"ז כשואגודתו על ארץ שיש בחי' אגודה, ואין אגודה פחות משלשה היינו כהנים ליום וישראל, וכל אחד כלול משלשה, שהתכללות מורה על הביטול שאז יכול להיות התכללות משא"כ כשהוא בבחי' יש ענפין מתפרדין, וכענין ע' נפש יוצאי ירך יעקב שהגם שהיו ע' כתי' בהם נפש ל' יחיד והיינו מפני שהי' יוצאי ירך יעקב, יעקב ירד עקב שגם בעקבים יש בחי' היו"ד בחי' ביטול שע"ז יכול להיות התכללות. וע"י האגודה נמשך בשמים מעלותיו היינו מבחי' על השמי' וכמ"ש ברע"מ פנחס דרנ"ח סע"ב והמים אשר מעל השמים (תילי' קמ"ח ד') מים עליונים, מבחי' כתר בחי' אנני שיש טהור, שא"ר עקיבא כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, כי מים שאין להם סוף הוא בחי' כתר דאין סוף מתקרי', וזה נמשך ע"י בחי' ההתכללות, וכמו במ"ת נא' ויחן ישראל שנתאחדו אז ניתן להם התורה, ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך, כאחד דוקא, ולכן קדושה אין אומרי' רק בעשרה דוקא וכן ברכת הזימון הוא בשלשה דוקא, שבשלשה יכולי' לאמר נברך לעשות בחי' בריכה והמשכה, אבל אחד אע"פ שהוא אדם גדול אינו יכול לומר קדושה כו' וכן לענין בהמ"ז, אבל עשרה או ג' אע"פ שהם פחותי ערך יכולי' לומר קדושה בעשרה או בהמ"ז בשלשה, וזהו כשואגודתו אז יכולי' להמשיך בשמי' מבחי' על השמי' שזהו מעליותו, וכן ליסד ארץ כמ"ש ואגודתו וע"ז על ארץ יסדה, וזהו שאר"י א"ש כהנים ולוי' וישראל' מעכבי' קרבן צבור, לפי שצ"ל מעמדות דוקא התכללות ג' בחי' יחד, וע"י המעמד דוקא הוא ההמשכה כמובן מהגמ' שזהו מפני שהוא קו האמצעי כו' ועכשיו תפילה במקום תמידין שזהו שאמרו כבר תקנתי להם סדר קרבנות, ונשלמה פרים שפתינו שבזמן שקורין לפני מעלה אני כאילו מקריבין קרבן ומוחל כו', שזהו ג"כ ע"י ישראל במעמדם כי כהנים בעבודתם

ואין אגודה כו': רש"י ד"ה ג' קלחים — שבת קט, ב. וראה סוכה יג, א. שהתכללות מורה . . . משאי"כ כו': ראה בארוכה טהי"מ תרנ"ט (ד"ה החלצו) ע' נה ואילך. ע' נפש . . . כתי' בהם כו': יגש מו, כו"ז. ויקיר פ"ד, ו. פרש"י יגש שם, כו. וראה גם תוי"א יא, א. יעקב ירד עקב כו': ראה תוי"א ויצא כא, א (וראה גם קהלת יעקב ערך ישראל). דרנ"ח סע"ב: לכא"י צ"ל: סע"א. ושם — כל הענין, עד דאין סוף מתקרי'. שא"ר עקיבא: חגיגה יד, ב. וראה תוי"א יתרו עג, ד. אוה"ת בשלח ע' תפ ואילך. שם ח"ז ע' איתתקטו ואילך.

במ"ח נא' . . . שנתאחדו כו': יתרו יט, ב (ושם: ויחן שם ישראל) ובמכילתא ורש"י עה"פ. ברכנו . . . כאחד דוקא: ברכת שים שלום. וראה תניא פ"ב. ולכן קדושה . . . ברכת הזימון . . . שבשלשה . . . אבל כו': ראה לעיל פ"ד. נברך . . . בריכה והמשכה: ראה לקו"ת מסעי צו, א. אוה"ת מסעי ע' אישעו ואילך. ביאה"ז להצ"צ ע' תקעא ואילך. ועוד. והוא שאר"י כו': ראה בתחלת המאמר. ועכשיו תפלה כו': נסמן בפ"ה. שזהו שאמרו כו': ראה לעיל פ"א ובהנסמן שם.

הוא בחי' ק"ש כי כמו שעבודת הכהנים הוא בעובדא וברעותא דליבא כן בק"ש אם כיון לבו יצא, ולוים בשרים בעבודה הוא פסודיז, וישראל במעמדם הוא שמ"ע ח"י ברכאן דצלותא שהם כנגד ח"י חוליות השדרה שהם מעמד הגוף, וזהו את הכבש האחד שרומז לח"י ברכות דשמו"ע,

ישראל במעמדם י"ל תפלת העמידה אך צ"ל מיושב תחלה ק"ש העלאות כענין כהן המעלה ב' פרשיות דק"ש חו"ג כהן ולוי, או לוי או"צ כמ"ש בת"א ד"ה יהודה אתה ועי"ז התכללות חג"ת ואז יכול לומר בש"ע ברוך אתה הוי'

ישראל במעמדם י"ל קו האמצעי כי כהנים לוי' משבט לוי' שהי' שלישי ליעקב ויעקב קו האמצעי וישראל אמצע שם דיעקב כי ישורין הוא גבוה מש' יעקב ולכן העיקר נק' מעמדות ע"ש קו האמצעי דישראל, ומי"מ כשהיו קרבנות מרובי' הי' דוחי' המעמד כמ"ש במשנה בפ"ד דתעניות י"ל מפני שכהנים ולוי' הם ג"כ מישראל, והגם כי כהנים שילוחא דרחמנא ניהו מי"מ הם גם שלוחי ישראל, וכן הלויים הם שלוחי ישראל, או י"ל שאז יוצאים המעמד במה שישראל שבעריהם מתכנסים וקור' במע"ב ונק' עומדין על הקרבן, וקורין במע"ב היינו שיחקיימו בחי' שמים וארץ שיומשך לנטוע שמים וליסד כו'

בחי' ק"ש . . . שמ"ע: בשולי הע' בכי"ק (וגדפס כאן בשוה"ג): ישראל . . . אתה הוי'. וראה ת"א שבהגהה. שעבודת הכהנים הוא: ראה זחיג לט, א. קעז, ב (וראה גם ח"א ק, א). וראה תניא פי"ג. אגהיק סי"ח. לקר"ת קרח נה, ב. ובכ"מ.

ח"י ברכאן . . . כנגד כו': ראה גם לעיל ד"ה ויאסור יוסף קטע וביאור הענין ובהגסמן שם. וזהו את . . . שרומז כו': ראה בתחלת המאמר.

לח"י ברכות דשמו"ע: בצד הע' בכי"ק (מלמעלמיט) (אחרי כל הע' בו מסתיים המאמר), והמשך לזה — למצ' מהגיל מלמלמ"ע) — וגדפס כאן בשוה"ג: ישראל . . . וליסד כו'. ואולי זהו המשך לפנים המאמר. ועיל"ע בזה.

מיושב . . . העלאות: ראה ד"ה שרש מצות התפלה בדרמ"צ רפ"ב ובהגסמן שם. ב' פרשיות . . . כהן ולוי: ממ"ש כאן משמע, דכהן ולוי הם ב' הפרשיות (וראה זחיג רמא, ב), ויל"ע בזה, כי לפני' מיד אומר דק"ש העלאות הוא כהן המעלה, ובנוגע ללויים אומר בפנים המאמר שהוי"ע פסודיז. או לוי כו': ראה גם לעיל ד"ה כהני' בעבודתם סוף קטע הא'. כמ"ש בת"א: יחיי מה, ב ואילך.

כי כהנים כו': ראה גם לעיל — בד"ה הגסמן לשוה"ג שלפני'ז. ויעקב קו האמצעי: זחי"א ס, ב. וראה גם לעיל ביאור לד"ה ויאסור יוסף בסופו וד"ה ויבא משה פ"א ובהגסמן שם.

כי ישורין . . . יעקב: לכאז' צ"ל: ישורון. וראה פנים יפות האזינו לב, טו. אוה"ת עקב ע' תקפה. ברכה ע' איתתעב ואילך. ועוד. ושם, דהוא למעלה גם משם ישראל, ולכאז', זהו העיקר כאן, דאז מוכן ש"ישראל' הוא הש' האמצעי (למעלה מיעקב ולמטה מישורון), ואולי כצ"ל גם כאן. ועיל"ע. במשנה בפ"ד דתעניות: כו', א. ע"ש.

כהנים שילוחא כו': יומא יט, סע"א ואילך. נדרים לה, ב. רמב"ם הל' נדרים פ"ז ה"ה. וראה גם דרמ"צ כו, א.

הם גם שלוחי ישראל: ראה תודיה מי איכא — יומא שם, ריש ע"ב. שישראל שבעריהם כו': משנה תענית שם (ושם: מתכנסין).

היינו שיחקיימו כו': ראה לעיל רפ"ה ובהגסמן שם.

ראו קרא ה' בשם בצלאל בן כו' למטה יהודה, ואח"כ נאמר הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן שעיקר עשיית המשכן והכלים היו ע"י בצלאל משבט יהודה ואהליאב משבט דן וצ"ל מדוע משני שבטים אלו דוקא, הנה ארז"ל (ברכות ל"ג ע"א) גדול מקדש שניתן בין שתי אותיות, שנא' פעלת הוי' מקדש אד', והנה בענין הדעת ארז"ל שם ג"כ גדולה דעה שניתן בין שתי אותיות שנא' כי אל דעות הוי', רק שבמקדש נא' ש' הוי' תחלה ואח"כ שם אד', ובדיעות נא' ש' אל תחלה ואח"כ ש' הוי', והענין הוא דהנה ארז"ל ברכות דני' ע"א א"ר יהודה א"ר יודע ה' בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ כתי' הכא (בפ' ויקהל ל"ה ל"א) וימלא אותו רוח אלקים כחכ' בתבונה ובדעת וכתיב התם (בבריאת שמים וארץ) ה' בחכ' יסד ארץ כונן שמים בתבונה, וכתי' בדעתו תהומות נבקעו (משלי ג' י"ט כ') ופי' בדעתו תהומות נבקעו הוא ענין הגשמים שמחברים שמים וארץ כי הגשם מן השמים על הארץ וארז"ל אין לך טפה יורד מלמעלה שאין טפים עולים כנגדה נמצא שהגשמים מחברים שמים וארץ וזהו ה' בחכ' יסד ארץ כונן שמים בתבונה והדעת מחבר שמים וארץ, וזהו בדעתו תהומות נבקעו שע"י הדעת נעשה התחברות בחי' תהומות מעלה ומטה, ולכן הד' מינים שבלולב שהם בחי' דעת באים לרצות על המים, ובבצלאל נא' ג"כ ג' דברים אלו לכן ארז"ל שהי' יודע לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, ולכאורה צ"ל למה ה' בצלאל צריך לידע לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, ואיתא התירוץ בספרים שמפני שמעשה המשכן ה' מכוון כנגד בריאת העולם שכמו שכבראית העולם נא' בראשית ברא כו' את השמים, כמו"כ יש בחי' שמים במעשה המשכן שהוא בחי' יריעות המשכן וכמ"ש נוטה שמים כיריעה,

ראו קרא כו': לכללות מאמר זה (ושלאחריו) — ראה סה"מ תקס"ד ד"ה זה (ע' סה ואילך) וביאורו. וראה בהנסמן שם בתחלתו לאוה"ת.
 ראו קרא . . . ואח"כ נא': ויקהל לח, ל. שם, לד.
 וצ"ל . . . גדול מקדש כו': ראה לקו"ת נשא כא, סעי"ב ואילך. וראה בכ"ז חדא"ג מהרש"א בכתובות ה, א. שנא' פעלת . . . שנא' כי כו': בשלח טו, יז. שי"א ב, ג.
 וארז"ל אין לך כו': זח"ג רמז, ב. וראה גם תענית כה, ב ובירוש' ברכות (פי"ט ה"ב) ותענית (פי"א ה"ג) — טפה. וראה לקו"ת להארז"ל פ' ח"ש ד"ה ענין אליעזר. אי"ת להה"מ עט, ריש ע"ד (בהוצאת קה"ת).
 הד' מינים . . . באים לרצות כו': ראה במדב"ר פ"ל, יג (ובפ"י מהר"זו שם). וראה לקו"ת ברכה צו, א. סידור אדה"ז רמ, ג ואילך. רסג, ג. אוה"ת שמ"ע ע' א"תשפו ואילך. א"תתטו.
 ולכאורה צ"ל . . . ואיחא . . . בספרים: ראה אלשיך ואו"ת דלקמן פ"ג (ובפ"י הנסמן בהערות שם. וראה גם מהר"ז לשמו"ר הנסמן לקמן בסמוך). וראה בארוכה דרמ"צ מצות בנין מקדש. ועוד.
 שכמו שבבריאת כו': ראה בכ"ז במדב"ר פי"ב, יג. ועוד.
 נא' בראשית . . . וכמ"ש נוטה כו': בראשית א, א. תהלים קד, ב.

בבריאת העולם נא' יהי אור, במשכן הי' הארון והמנורה, בברה"ע נא' יהי רקיע ויהי מדביל במשכן כתי' והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה"ק, ועד"ז כל מה שיש בבריאת העולם הי' במשכן ג"כ לכן כדי שיוכל בצלאל לעשות המשכן הי' צריך לידע אותיות שנבראו בהם שמים וארץ:

ב) ולהבין זה הנה ארז"ל עוד בברכות קודם מאמר הנ"ל בצלאל ע"ש חכמתו נק' בשעה שאמר הקב"ה למשה לך עשה לי משכן ארון וכלים הלך משה והיפך ואמר ארון וכלים ומשכן א"ל בצלאל אדם בונה בית ואח"כ מכניס לתוכו כלים, כלים שאני עושה להיכן אכניסן שמא כך אמר לך הקב"ה עשה משכן ארון וכלים א"ל בצל אל היית וידעת, וע' בקהלת ע"פ טובה חכ' עם נחלה, כדברי הגמ' הנ"ל, וצ"ל מפני מה שינה משה והיפך, הנה כתי' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וארז"ל בתוכו לא נא' אלא בתוכם בתוך כאו"א מישראל שגם בזמן בהמ"ק הי' עיקר השראת השכינה בתוך כאו"א, ועכשיו שאין לנו בהמ"ק מ"מ בתוך כאו"א יש גם עכשיו בחי' המשכן, ולכאו" צ"ל איך הוא השראת השכינה בתוך כאו"א, הנה כתי' ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך פי' ב' של בכל לבבך הוא ב' השימוש שבתוך כל הלב היינו בחלל הימני וחלל השמאלי יהי' הוי' אלקיך, וזהו ואהבת מל' אבה ל' רצון שיהי' הרצון שבחי' הוי' אלקיך יהי' בכל לבבך דהיינו בתוך כל הלב, דהנה יש פי' בואהבת בכל לבבך ל' הבטחה שהאהבה תהי' בכל לבבך, אבל כאן הפי' שהבית היא ב' השימוש דהיינו להיות בבחי' רצון שהוי' אלקיך יהי' בתוך כל הלב כו',

נא' יהי אור, במשכן כו': בראשית שם, ג (ובבמדב"ר שם הובא הפי' שם, יד) יהי מאורות).
נא' יהי . . . במשכן כתי': בראשית שם, ה. תרומה כו', לג.
קודם מאמר הנ"ל: בנוגע לבצלאל — נסמן לעיל בפנים.
בקהלת ט"פ: ז, יא. קהיר שם. וראה שמו"ר פי"ג, ב (ובפי"ת שם — ראה בסמוך הערה, וצ"ל . . . והיפך).
וצ"ל מפני מה כו': ע"פ דרך הפשט — ראה צלי"ח בפני' ברכות שם. וראה גם לקו"ש ח"ח ע' 168 (בפנימיות הענינים).

וצ"ל . . . שינה משה והיפך: אח"כ בא בהגהות להמאמר בכי"ק (ובהעתקה, הבא להלן הוא לפני חיבות אלו, ולכאו" הוא ט"ס): וגם צ"ל הלא ארז"ל במד"ר ויקהל פי"ן (שם) ע"פ תן לחכם ויחכם עוד (משלי ט,) (בכ"י"ק השאיר מקום חלק, והוא שם, ט) תן לחכם זה בצלאל אחה מוצא בשעה שאמר הקב"ה למשה עשה המשכן בא וא"ל לבצלאל א"ל מהו המשכן א"ל שישרה הקב"ה שכינתו בתוכו ומלמד לישראל תורה א"ל בצלאל והיכן התורה נתונה א"ל משאנו עושי' את המשכן אנו עושי' הארון, א"ל רבינו משה א"ן כבודה של תורה בכך אלא אנו עושי' הארון ואח"כ המשכן וא"כ הי' היפך דברי רז"ל בגמ' הנ"ל, וע' בקהלת ע"פ טובה חכ' עם נחלה (נסמן לעיל בסמוך). כדברי הגמ' הנ"ל. ובצד העי' (בהעתקה הנ"ל), אשר כ"ז אצ"ל. וראה לקמו (אחרי מאמר הבא) בסיום ההגהות לד"ה זה. ואולי לכך מחק זה כאן.

הנה כתי' . . . וארז"ל: תרומה כה, ת. של"ה שער האותי' אות ל'. ר"ח שער האהבה פי"ו. ועוד.
הנה כתי': ואתחנן ה, ה.

פי' ב' . . . הוא כו': ראה אה"ת ויקהל ע' בירד ובהנסמן שם.
ואהבת . . . רצון: ראה גם לקמן ד"ה ע"כ קראו קטע והנה אחור ובהנסמן שם.
יש פי' בואהבת: ראה תוי"א תשא פו, ג.

ספר תרל"ה — חלק א קלא

ולחבין זה הנה כתי' וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי' שענין הידיעה שהוי' הוא האלקי' הוא מצות לייחדו שזהו מה שאנו אומרים בנוסח הקדושה ממקומו הוא כו' לעמו המייחדי' שמו ערב ובקר בכי"ת כו' שמע ישראל כי שמע ישראל ופסוק וידעת הוא ענין אחד שהם מצות ליחדו, וכמו שלבוא לידי ואהבת בכל לבבך שהיא מדה שבלב א"א כ"א ע"י התבוננות בפסוק שמע כו' כמ"ש במ"א, כן א"א לבוא לבחי' והשבות אל לבבך כו' כ"א ע"י בחי' וידעת בבחי' דעת והכרה כי הוי' הוא האלקי' והענין הוא דהנה כתי' מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש פי' תחת השמש כי שמש ומגן הוי' אלקי' שכמו שאור השמש א"א לקבל כ"א ע"י המגן ונרתק רק לע"ל ארז"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתקה מפני כי לע"ל יזדכך העולם ויוכל לקבל אור השמש בלא המגן אבל עכשיו אין יכולים לקבל אור השמש בלא הנרתק כ"א ע"י הנרתק דוקא וזהו מ"ש לשמש שם אהל בהם, ועד"ז יובן למעלה בענין שם הוי' ושם אלקי' שהוי' ואלקי' הוא כמשל שמש ומגן שפי' ש' הוי' ל' התהוות ששורש ההתהוות הוא משם הוי' וכמ"ש יהללו את שם הוי' כי הוא ציוה ונבראו, ולכאו' הלא כתי' בראשית ברא אלקי' ובכל ע"מ לא נו' כ"א שם אלקי' שלי"ב פעמים אלקי' נא' בע"מ ולא נזכר כלל שם הוי' כ"א אח"כ באדם ובבע"ח נא' ויצר ה' אלקי' אבל בכל ע"מ לא נזכר שם הוי' וגם במאמר נעשה אדם לא נו' שם הוי' כ"א ש' אלקי', והיינו הגם כי שרש ההתהוות הוא משם הוי' אבל כדי שיתהווה העולם ליש ודבר נפרד זהו ע"י ש' אלקי' דוקא כי ש' אלקי' הוא מדת הצמצום המעלים ומצמצם כדי שיוכל להיות נבראים בע"ג, אבל אם הי' ההתהוות מש' הוי' לבד הי' העולם בטל במציאות ע"ד עולמות עליונים כו',

הנה כתי' . . . הוא מצות לייחדו: ואתחנן ד, לט. וראה רמב"ם ריש הל' יסודית (נסמן באוה"ת שם). וראה גם זח"א יב, א"ב. דרמ"צ מצות אחדות ה'. ועוד.
בנוסח הקדושה . . . שמע ישראל: קדושה דכתי'. ואתחנן ג, ד.
כי שמע כו': ראה בהנסמן בהערה, הנה כתי' . . . הוא . . .
וכמו שלבוא . . . כמ"ש במ"א: ראה ספרי ואתחננו ג, י. וראה גם תוי"א שם, ג"ד. לקו"ת ואתחנן יא, ב ואילך (ובהנסמן שם). דרמ"צ קצט, א ואילך. וראה גם סה"מ תשי"א ע' 116 — בשם הה"מ.
כן א"א . . . כ"א כו': ראה לקו"ת שם ד, ד.
הנה כתי' . . . פי': קהלת א, ג. וראה שכת לא, ב. וראה סה"מ תקס"ב ס"ע רמט ואילך.
כי שמש . . . שכמו . . . ועד"ז כו': תהלים פד, יב. וראה שעה"ה"א פ"ד. וראה גם לקמנו ד"ה הידו להוי' פי"א ובהנסמן שם.
רק לע"ל ארז"ל: נדרים ת, ב. ע"ז ג, ב. זח"ג יז, א.
וזהו מ"ש: תהלים יט, ה. וראה תנחומא תצוה ת.
שפי' ש' הוי' כו': בהבא לקמנו — עד סיום הקטע. ראה גם לעיל ד"ה ומשה עלה (קטע יהנה בחי' ואילך) ובהנסמן שם.
נא' ויצר . . . נעשה אדם: בראשית ב, ז. שם, יט, א, כו.

ג) והענין הוא דהנה שם אלקי' הוא בחי' אותיות וכמו שאנו רואים
 שהאותיות מסתירים על השכל כמו תושב"כ שאין מושג פנימיות
 ועמקות רזין דאורייתא המלוכש בהאותיות מפני שהאותיות מסתירים על
 הפנימיות המלוכש בהאותיות ואפי' גם במשנה בחי' תושב"כ הנה אין
 מבינים ביאור עומק המכוון וטעם הדבר בהמשנה כ"א ע"י ריבוי יגיעה
 והיינו ג"כ מפני שהאותיות מסתירים, כמו"כ יובן למעלה שש' אלקי' הוא
 בחי' האותיות שזהו מ"ש גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו עיר אלקינו
 הוא בחי' צרופי אותיות הדבור שתי אבנים בונות שתי בתים שלשה אבנים
 כו' כמ"ש בס"י, ומפני שהאותיות מסתירים לכן יכול להיות יש ודבר נפרד
 אבל אם הי' ההתהוות רק מ"ש הוי' לא היו מתהוים הנבראי' בבחי' יש ודבר
 נפרד כי ש' הוי' הוא בחי' הי' הוה ויהי', ולכן הגם כי עיקר הבריאה הוא
 מ"ש הוי' שש' הוי' הוא מקור כל ההתהוות אעפ"כ נא' כי הוא צוה ונבראו
 ממילא כו' אבל בש' אלקי' נא' בראשית ברא אלקי' שברא הוא לנוכח בחי'
 כח הפועל בנפעל כי להיות הבריאה ליש ודבר זהו ע"י ש' אלקי' דוקא כנ"ל,
 ומצות ליחדו היינו ליחד ב' השמות ה' ואלקים וזהו וידעת כו' כי הוי' הוא
 האלקים כולא חד כי מה שנראה העולם ליש ודבר נפרד זהו לעינינו מצד
 בחי' ש' אלקים המסתיר כנ"ל, אבל באמת מצד בחי' ש' הוי' כולא קמי' כלא
 חשיב והי' והוה ויהי' כא', וזהו מ"ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין
 אלקים (אני ראשון לפני ההשתלשלות ואני אחרון לאחר כל ההשתל'
 ומבלעדי באמצעיתא אין אלקי' שאינו מסתיר רק לעינינו כו'), וזהו מה יתרון
 לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש פי' תחת השמש הוא בחי' ש' אלקים,
 דהנה אף אם יודע בש' אלקי' דהיינו ענין הבריאה בראשית ברא אלקים מה
 יתרון בעמלו שזהו כמו פרעה שאמר לא ידעתי את הוי' אבל מ"ש אלקי' ידע
 שהרי יוסף אמר לו אלקים יענה את שלום פרעה, ומשה הודיע לו גם בחי'
 ש' הוי' בחי' הי' הוה ויהי' וע"ז אמר לא ידעתי כו', ועיקר מצות היחוד

אלקי' . . . אותיות כו': ראה תוי"א מקץ מא, ד ואילך.

שהאותיות מסתירים כו': ראה לקרית שה"ש ד, ב.

תושב"כ שאין מושג כו': ראה זחיג קנב, א.

מ"ש גדול . . . עיר אלקינו הוא כו': תהלים מח, ב. וראה זהר שם ה, א. וראה גם לעיל ד"ה במד"ר . . . ר'

ברכי' פי"ב ובהנסמן שם.

כמ"ש בס"י: פי"ד מייב (מט"ז לג"י האר"ז"ל).

ש' הוי' . . . ויהי' זחיג רנז, ב. שעהוהיא פי"ז (פכ, א).

שם הוי' . . . ממילא כו' אבל כו': ראה גם לעיל ד"ה וידבר . . . וארא קטע ולהבין צ"ל (קרוב לסופו) —

בארוכה יותר.

וזהו מ"ש . . . (אני כו': ישע"י מד, ה. וראה תוי"א מקץ לח, ריש ע"ז. ועוד.

פרעה שאמר . . . אבל כו': שמות ה, ב. וראה לקרית אמור לה, ג.

יוסף אמר לו: מקץ מא, טז.

שנצטוינו ליחדו הוא יחוד ב' השמות כי הוי' הוא האלקים כולא חד בלא פרודא וז"ע יציאת מצרים לצאת מהמצרים וגבולים דש' אלקי' ולידע שהוי' הוא האלקים כו', וזה הי' כללות ענין המשכן היינו המשכת גילוי ש' הוי' בש' אלקים הגם כי בבריאת העולם הי' ג"כ ע"י ש' הוי' בש' אלקי' אך הנה ש' אלקי' מסתיר על ש' הוי' שלכן נתהוה הבריאה שיהי' נראה לעינינו ליש ודבר נפרד אבל ענין המשכן היינו שיהי' גילוי ש' הוי' בשם אלקים ושם אלקי' לא יסתיר גם לעינינו, וזהו שלש פעמים בשנה יראה כו' פני האדון הוי', (כי תשא ל"ד ר"ג) וארוז"ל כדרך שבא לראות כך בא ליראות, מה לראות בשתי עיניו כו' וכתי' ושאתם מים בששון, וארוז"ל שמשם היו שואבים רוח הקדש, וזהו יודע הי' בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, הנה האלשיך פי' שבצלאל המשיך בחי' ומדריגת בריאת העולמות בהמשכן לכן הי' צריך לידע האותיות שנבראו בהם שמים וארץ, אבל הה"מ נ"ע פי' בהיפך דבאמת מצינו שהמשכן גבוה יותר מבחי' בריאת העולם כמשארז"ל גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ דאלו במעשה שמו"א כתי' אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים ובמעשה צדיקי' כתי' מקדש אד' כוננו ידיך פי' ב' ידות, והגם כי במעשה שמים וארץ כתי' ג"כ ידי וימיני אך הנה ידי יד שמאל יסדה ארץ בפ"ע וימיני טפחה שמים בפ"ע אבל במקדש כתי' כוננו ידיך ב' ידות ביחד בחד מעשה כו' והיינו כי המשכן הוא בחי' המשכות ש' הוי' שיהי' גילוי ש' הוי' בש' אלקים משא"כ בחי' בריאת העולם שהי' ע"י ש' הוי' וש' אלקים, אבל ש' אלקי' מסתיר על אור הוי' עד שנתהוה העולם שנראה ליש ודבר נפרד, וזהו שהי' בצלאל צריך לידע לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ כי ע"י המשכן נמשך ש' הוי' בגילוי בבחי' ש' אלקי' שהוא בחי' בריאת העולם לכן הי' צריך לידע לצרף האותיות שנבראו

כולא חד כו': לי' הזהר דלעיל (הערה) הנה כתי' . . . (בפ"ב). וראה בהנסמן שם).

וז"ע יציאת מצרים כו': ראה לקרית אמור שם. דרמ"צ כג, ב ואילך.

וזה . . . ענין המשכן: ראה לקרית נשא כא, ב ואילך.

וארוז"ל כדרך כו': חגיגה ב, א.

וכתי' . . . וארוז"ל: ישעי' יב, יג. ירוש' סוכה פ"ה ה"א. ב"ר פ"ע, ח.

יודע הי' כו': נסמן בפנים רד"ה זה.

האלשיך פי': בפירושו בס"פ ויקהל (עה"פ לו, ח). ע"ש ובהנסמן שם ללפניו.

הרי"מ נ"ע: אור תורה ד, ב (הוצאת קה"ת). וראה גם פנים יפות עה"פ (תרומה כה, ט) וכן תעשו.

כמשארז"ל גדולים כו': כתובות ה, א.

במעשה שמו"א כתי' . . . כתי': ישעי' מת, יג. בשלח טו, יז.

והגם כי . . . בחד מעשה: ראה תוד"ה דאילו בשו"א — כתובות שם. וראה לקרית נשא כא, ג.

יד שמאל כו': ראה לעיל ד"ה הקודם ספ"א (ובהנסמן שם).

שהי' בצלאל צריך לידע: ראה לעיל פ"א.

בהם שמים וארץ דהיינו האותיות דש' אלקי', וזהו שנא' בכצלאל ולחשוב מחשבות כו' שהמשכת ש' הוי' הוא ע"י לחשוב מחשבות,

(ד) (ואפ"ל דהנה נת' לעיל שש' אלקי' הוא בחי' אותיות הדבור בחי' עיר אלקינו כו' וש' הוי' הוא ג"כ בחי' אותיות שהרי כתי' אני הוי' הוא שמי רק שהוא ע"ד אותיות המחשבה, שבלבושי האדם הם אותיות היותר נעלים לכן כדי שיוכל להמשיך מבחי' ש' הוי' זהו ע"י לחשוב מחשבות, או י"ל כי הנה מח' היא לבוש הפנימי שהיא לבוש הפנימי להשכל שהוא האור, וכתי' גדול הוי' כו' בעיר אלקינו הוא בחי' האור דסוכ"ע שבבחי' עיר אלקינו בחי' אותיות הדבור דממלא כ"ע ועיקר ההתהוות הוא מבחי' סוכ"ע שמזה נעשה היש שע"פ השתלשלות א"א להיות מציאות היש שיהי' מרוחניות גשמיות כ"א מבחי' סוכ"ע שזהו ג"כ ע"י הדבור כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו, והיינו שבחי' סוכ"ע ש' הוי' מאיר דרך בחי' ממכ"ע ש' אלקים, והיינו בחי' חפץ הוי' שיש בבחי' דבור דע"מ שמזה נעשה היש הגשמי, והחיות המחי' זהו מבחי' ממכ"ע מבחי' דבר הוי' ובכל דבר יש בחי' סוכ"ע וממכ"ע שסובב אין פירושו שסובב ומקיף כ"א שנמצא בכל דבר רק שהוא בהעלם ובנכראים שלמטה האור פנימי מע"מ הוא מצומצם מאד לכן האור פנימי והחיות של הביטול שלהם הוא מעט מזער והעיקר הוא היש המתהווה מבחי' סוכ"ע אמנם הוא בהעלם, אבל במשכן ומקדש שהי' העיקר גילוי ש' הוי' בש' אלקי' וש' אד' לכן הי' צ"ל בצלאל יודע לחשוב מחשבות שזהו לבוש הפנימי לבחי' האור פי' כמו באדם המחשבה היא לבוש הפנימי להלביש השכל כן עד"מ למעלה בצלאל ע"י התדבקות המחשבה בש' הוי' שהי' יודע לחשוב מחשבות המשיך ופעל גילוי ש' הוי' בש' אלקי' וש' אד', וזהו בצלאל למטה יהודה

שנא' בצצלאל: ויקהל לה, לב.

ואפ"ל דהנה כו': כ"ה בהתחלת מוסגר בלי סיום. ואולי סיום המוסגר צ"ל בסיום הקטע.

וש' הוי' הוא . . . אותיות המחשבה: ראה גם אוה"ת וראא ע' קצו ואילך.

שהרי בחי' ישע"י מב, ח.

המחשבה . . . היותר נעלים: ראה תניא פ"כ וכ"א. שעהיוה"א פ"ח. אגה"ק סס"ט. לקו"ת שה"ש ד, ב ואילך. אוה"ת שם.

סוף היא לבוש הפנימי: ראה בהנסמן בהערה הקודמת. וראה לקו"ת בהר מא, סע"א ואילך. אתהלך

לאזניא ע' ר"ז. ועוד.

וכתי' גדול . . . הוא בחי' . . . כיט: תהלים מח, ב. וראה לקו"ת ראה כט, ב. ובכ"מ.

ועיקר ההתהוות הוא כו': ראה שעהיוה"א פ"ז. אוה"ת מג"א (הוספות) ע' יד ואילך. מג ואילך. דרמ"צ קל,

א. וראה בארוכה סה"מ תרנ"ט ד"ה לכל תכלה. ועוד.

כמיש בדבר . . . חפץ הוי' שיש כו': תהלים לג, ה. קלה, ה. וראה תו"א מקץ מא, ד. מג"א צב, ב. קונט' עה"ת בתחלתו.

שסובב אין פירושו כו': ראה תניא פמ"ת. וראה תו"א מג"א שם. ועוד.

ספר תרל"ה — חלק א קלה

ואהליאב למטה דן שמשני שבטים אלו דוקא הי' עשיות המשכן והיינו מפני כי דן הוא בחי' ש' אד' כי אד' הוא א' דין ויהודה הוא בחי' ש' הוי' כי כל הד' אותיות דש' הוי' נמצאים ביהודה והיינו שע"י בצלאל ואהליאב נמשך בחי' ש' הוי' בש' אד' וש' אד' וש' אלקי' הכל בחי' אחת, וזהו דכתי' בפ' ויקהל ראו קרא הוי' בשם בצלאל פי' שבצלאל קרא והמשיך בחי' ש' הוי' בשם דהיינו ש' אד', והנה זה הי' ע"י בהמ"ק ומשכן כו' ועכשיו אנו ממשיכים זה ע"י הדעת הוא בחי' וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקי' כולא חד בלא פרודא כלל, שמה שנראה העולם ליש ודבר נפרד זהו לעינינו אבל באמת כולא קמי' כלא חשיב ממש לגבי ש' הוי' בחי' הי' הוה ויהי' כא' שהוא בחי' ביטול הזמן בעבר הוה ועתיד, וכן הוא ביטול המקום כי שניהם מחודשים מאין ליש כו' ועי"ז ממשיכים גילוי ש' הוי' בשם אלקים כו'.

וזהו גדול מקדש שניתן בין ב' אותיות להיות כי ע"י בחי' המקדש ממשיכי' מבחי' ש' הוי' בשם אד' פי' שגם בבחי' ש' אד' הוא בחי' ד"ת יהי' ג"כ גילוי ש' הוי' איך שקמי' כלא חשיב, כי הנה כתי' כי אל דעות הוי' שיש ב' ידיעות הא' הוא בחי' ד"ע איך שקמי' כלא חשיב ולא יש שום מציאות כלל זולתו ית' ולמעלה הוא היש האמיתי ולמטה הוא אין, אבל בחי' ד"ת הוא שהבריאה הוא יש מאין פי' שנתהוה למטה בחי' יש ודבר מאין פי' שאינו נראה ונגלה כו' ובשם זה של אל כולל ב' ידיעות יחוד' והיינו ד"ע וד"ת, להיותו בחי' תיקון הראשון מי"ג ת"ד ולכן כולל ב' ידיעות כמ"ש היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם, ולכן מבחי' ש' אל זה יכול להיות שגם בבחי' ד"ת יחוד' ביטול היש לאין יומשך בחי' גילוי ש' הוי' שהוא הי'

שמשני שבטים אלו . . . מפני כו': ראה מהרש"א ולקו"ת נשא שנסמנו כתחלת המאמר.

דן הוא . . . דין: ראה פסחים ד. א — הובא במהרש"א שם.

אד' הוא א' דין: ראה סה"ע — חב"ד בערכו ע' רז ובהנסמן שם.

ויהודה הוא . . . ביהודה: ראה סוטה י. ב — הובא במהרש"א שם.

וש' אד' . . . אחת: ראה סה"ע שם ס"ע יב ובהנסמן שם.

בחי' וידעת . . . בחי' הי' כו': ראה לעיל בהמאמר ובהנסמן שם.

כולא קמי' . . . חשיב: זח"א יא. ב. הקדמת תקו"ז — פ"א (יז, א).

כי שניהם מחודשים: היינו, הזמן והמקום — ראה מו"נ ח"א פ"ג. ח"ב פ"ג. וראה גם שערוה"א פי"ז

(פכ, א). דרמ"צ נז, א ואילך. ובכ"מ.

כי הנה כתי' . . . שיש בו: ש"א ב. ג. זח"ג רצב, סע"ב. וראה תו"א יתרו סח, סע"א ואילך. שם, ד. לקו"ת

בהר מד, סע"ב. שמ"ע פג, א. שה"ש ל, א. ובארוכה — ד"ה ביוהשמע"צ תרנ"ט (ע' מה ואילך). סה"מ תשי"א

ד"ה תקעו ואילך.

ובשם זה . . . להיותו . . . וע"ד דוגמא כו': כ"ז הוא גם בתו"א שם, ד.

תיקון הראשון: זח"ג קלא, ב. וראה בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1348 ואילך ובהנסמן שם.

כמ"ש היוצר כו': תהלים לג, טו.

והוה ויהי' כאחד בחי' יחו"ע איך שקמי' כלא חשיב כי המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים וארץ בשוה, וע"ד דוגמא מה שמצינו בזהר באד"ר דקל"ב א' בענין תלת עלמין דנפקי מתקונא קדמאה כו' שהתלת עלמין הם ג' עולמות ביי"ע והם נמשכי' מהתיקון הראשון די"ג ת"ד שהוא בחי' מי אל כמוך, ולכאו' יפלא איך יהי' דילוג המדרגה כ"כ מבחי' י"ג ת"ד דא"א מקור כל האצ"י שיומשך מזה ג' עולמות ביי"ע, אך הענין הוא דהיא הנותנת שכדי שיבא האור עד למטה כ"כ בעולמות ביי"ע צריך שיבא ממקום הנעלה ביותר כי לעוצם הרוממות יוכל להשפיל א"ע למטה יותר כו' ולכן כדי שיהי' התהוות ג' עולמות ביי"ע הוא דוקא ע"י ההמשכה מתיקון הראשון די"ג ת"ד כו', ועד"ז יובן כאן שלהיות ההמשכה במשכן ובמקדש בחי' ש' הוי' בחי' ד"ע בגילוי בש' אד' בחי' ד"ת, להיות הגילוי ע"י המשכן ומקדש שיגיע לכ"א בחי' הארת ש' הוי' להיות יראה כל זכורך כדרך שבא לראות כך בא לראות, מה לראות בשתי עיניו של מקום כו' שפי' בלק"ת פ' ראה בביאור הדברים בד"ה כי תשמע בקול ובהג"ה שם שזהו ב' השגחות דיהו"ע ויהו"ת, ונת' שם בהג"ה שכדי להיות יחוד ב' השגחות שיהי' ביחודת כמו ביחו"ע זהו תכלית ועיקר מכוון הכריאה, וזהו עדיף מבחי' השגחה דיהו"ע עצמה והיינו שזהו ע"י המקדש מה לראות בשתי עיניו כו', ועוד פ"י שם שכדי להיות ביחודת הגילוי כמו ביחו"ע זהו ע"י המשכה מלמעלה מב' הבחי' דיהו"ע ויהו"ת, וי"ל שזהו ש' אל הכולל ב' הבחי' יחד, וע"ד קורא אני עליהם יעמדו יחדיו, ולכן בצלאל שיש ש' אל בשמו קרא והמשיך ש' הוי' יחו"ע בשם היינו ש' אלקי' וש' אד' היכל גימ' אד' כו', והכח ע"ז הי' מפני שיש ש' אל בשמו, ועכשיו ממשיכין זה ע"י הדעת וזהו כוונת אומרם ז"ל גדולה דיעה שניתנה בין שתי אותיות אל דיעות הוי', שע"י הדעת כי הוי' הוא האלקי' כולא חד עי"ז ממשיכי' ש' הוי' כמו במקדש שקראו את השם ככתבו מפני שהאיר שם ש' הוי', וכן הוא עכשיו ע"י הדעת ולכן במקדש ש' הא' ש' הוי' והשני ש' אד'

כי המגביהי כו': תהלים קיג, הוי' וראה גם תו"א מקץ לד, ד.

מי אל כמונן: ביי"ג תקו"ד דמיכה — ז, יח.

לחיות יראה . . . כדרך כו': ראה לעיל פ"ג ובהנסמן שם.

בלקו"ת פ' ראה: כג, סע"ד.

ועוד פ"י שם: כד, א.

וע"ד קורא אני כו': ישעי' מח, יג, וראה ב"ר פ"א, טו, ועוד.

ולכן בצלאל . . . בשם היינו כו': מפרש הפסוק (דריש דיה זה) . קרא (והמשיך, שם) הוי' בשם (אלקי' ואד'.

וענין זה עשה) בצלאל, וראה עדי"ז סוף קטע שלפניו.

ש' אל בשמו: ראה לעיל פ"ב, וראה גם זח"א ב, סע"א. ח"ב קנב, סע"א (הובא לקמן בפנים).

היכל גימ' אד': ראה סה"ע שם ע' רב ובהנסמן שם.

כוונת אומרם ז"ל: הובא ונסמן בתחלת המאמר.

עי"ז . . . כמו במקדש שקראו כו': ראה גם לעיל ד"ה במד"ר . . . ר' ברכ"י ספ"ב ובהנסמן שם.

ולכן במקדש . . . ובדיעה כו': ראה בתחלת המאמר.

ספר תרל"ה — חלק א קלז

לרמו על ההמשכה מש' הוי' לש' אד' וש' אד' לא יסתיר כ"א שגם לעינינו יושג בחי' ד"ע, ובדיעה ש' הא' הוא ש' אל והשני ש' הוי' לרמו שכדי שיומשך ד"ע בד"ת ש' הוי' בש' אד' בגילוי זהו ע"י ש' אל שכולל ב' הדיעות, וי"ל שז"ע בצלאל בצל אל כמ"ש בוח"ב פ' תרומה דקנ"ב סע"א בצל אל ההוא דאקרי אל עליון, ועמ"ש בענין אל עליון גומל חסדים טובים בביאור ע"פ אלה מסעי השני שבלק"ת פ"ג דהיינו שהיסוד מושך השפע מהבינה ומבחי' כתר, ולכן בצלאל בחי' יסוד קרא ה' בשם ש' אד' ועכשיו זהו ע"י הדעת וידעת היום והשבות אל לבבך,

ש"פ פקודי ל"ה

אך עדיין צ"ל מ"ש והשבות אל לבבך, שלכאוי' הי' צ"ל והשבות אל לבך מהו לבבך בשני בתי"ן, הנה נודע שיש בחי' פנימיות הלב וחיצוניות הלב והם כנגד ב' המזכחות מזבח החיצון ומזבח הפנימי חיצוניות הלב הוא כנגד מזבח החיצון ופנימיות הלב הוא כנגד מזבח הפנימי, והנה על מזבח החיצון היו מקריבין פרים ואילים וכבשים, אבל על מזבח הפנימי לא היו מקריבין קרבנות כ"א קטורת היו מקטירין, וכמו"כ יובן בנפש האדם שעל חיצוניות הלב מקריבין את נה"ב ששרשו ג"כ פני שור כמו בהמה הגשמיות רק ששרש בהמה הגשמיות הוא מבחי' פני שור שבפני שור ונה"ב שרשה מבחי' פני אדם שבפני שור, אבל עכ"פ שרשה ג"כ מבחי' פני שור והקרבתה היא על חיצוניות הלב, וענין חיצוניות הלב הוא כי הנה מצינו שנחלק סדר התפלה על ג' בחי' דהיינו פסוד"ז עד ק"ש, וק"ש ואמת ויציב, ותפלה, והנה פסוד"ז וברכת ק"ש הוא התבוננות הללו את ה' מן השמים הללוהו במרומים כו' הללו את ה' מן הארץ כו' ובברכת ק"ש איך שהאופנים וחיות הקדש

בביאור . . . שבלק"ת: צא, ג.

בצלאל בחי' יסוד: ראה זהר שבפנים המאמר. וראה אוה"ת שמות ע' לד. ויקהל ע' בירטו. ח"ו ע' ביתא ואילך.

הנה נודע כו': ראה באורך לעיל ד"ה ויקח מן הבא (הא') ובהנסמן שם.

שנחלק סדר התפלה כו': ראה תו"א בראשית א, ד ואילך. ועוד. ובסה"מ תקס"ד (נסמן בתחלת מאמר הקודם) ע' ע — מחלק התפלה בא"א. ע"ש.
הללו . . . הללו כו': תהלים קמח, א. שם, ז.

ברעש גדול ומצד זה תתפעל הנה"ב כאשר תתבונן היטב ששרשה בטל כו' להיות גם היא רצונה ליכלל וליבטל אליו ית', שז"ע בירור נה"ב שתהי' ע"ד בהמה למעלה שענין הבהמה למעלה הוא בחי' תוקף המדות לאלקות וככה תהי' גם הנה"ב שהמדות דנה"ב יהיו בבחי' תוקף לאלקות, ובחי' זו נק' חיצוניות הלב לפי שהתבוננות זו היא מבחי' בריאת העולמות ובריאת העולם הוא רק מהארה בעלמא, ולכן יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו שאפי' בחי' ש' הוי' שהוא ג"כ רק שם והארה בעלמא, אך הנה הארה זו הוא בחי' גבוה לכן הוא רק צוה ונבראו ממילא שאינו בבחי' התלבשות כו' לפי שהתהוות העולמות בחי' כח הפועל נפעל הוא רק מהארה בעלמא בחי' מלכותך מל' כל עולמים, ולכן נק' בחי' חיצוניות הלב שהוא בחי' התבוננות מבחי' חיצוניות, אך הנה הקרבת נה"ב הוא דוקא על בחי' חיצוניות הלב כי מצד התבוננות עצמותו ית' לא תתפעל הנה"ב כלל כ"א כאשר תתבונן ששרשה בטל כו' כי אין הגבורות נמתקין אלא בשרשן, וזהו דוגמת מזבח החיצון שהיו מקריבין עליו פרים ואילים וכבשים ואש יורד מלמעלה דהיינו בחי' אר"י דאכיל קרבנין כמו"כ בעבודה בנפש האדם הוא בחי' הקרבת הנה"ב שרוח הבהמה יורדת למטה שתהי' בבחי' ביטול ובחי' אחרי ה' אלקיכם ילכו כאר"י ישאג כו' (הושע ס"י י"א יו"ד), אבל בחי' פנימיות הלב הוא נגד מזבח הפנימי שעליו מקטירין קטרת שענין הקטרת הוא בחי' התקשרות שתיבת קשר תרגומו קטר שהו"ע בחי' התקשרות הנה"א והקשורים ליעקב ונק' פנימיות הלב לפי שנמשך מצד התבוננות עצמותו כו' וזהו כדוגמת הקטרת שהוא דבר שהנשמה נהנית ממנה ולא הגוף, אך א"א לבוא לבחי' פנימיות הלב התקשרות הנה"א כ"א שתהי' תחלה בירור הנה"ב, כי הנה"א מלובש בנה"ב ולכן כאשר הנה"ב מתברר אז עי"ז היא עליית נה"א ע"ד דוגמא כמו בענין והחיות נושאות את הכסא שהחיות נושאות את הכסא עם בחי' אדם שעל הכסא, כך ע"י בירור נה"ב להיות כמו בחי' בהמה

שענין הבהמה למעלה כו': ראה סה"מ תקס"ח ע' ה. י.
 ולכן יהללו . . . שאפי' . . . אך כו': תהלים שם, ה. וראה גם לעיל ד"ה השמר לך ובהנסמן שם.
 מלכותך . . . עולמים: תהלים קמה, יג. וראה לקו"ת אמור לה, ב. ובכ"מ.
 אין הגבורות נמתקין כו': ראה זח"ב קמח, ב ובמק"מ שם. ע"ח שמי"ט פ"ג. לקו"ת ויקרא ב, ב (לענינינו).
 חקת סא, ב.
 ואש יורד . . . אר"י כו': יומא וזהו שנסמנו לעיל ד"ה ויקח מן הבא (הא) קטע והנה.
 שרוח . . . למטה: קהלת ג, כא.
 הקטורת . . . התקשרות: ראה לקו"ת נשא כב, ד. וראה גם לעיל ד"ה הניל קטע ואמנם ובהנסמן שם.
 קשר תרגומו קטר: וישב לה, כח. ועוד.
 והקשורים ליעקב: ויצא ל, מב. וראה לקו"ת שם.
 שהוא דבר שהנשמה כו': היינו ריח הקטורת — ברכות מג, ב.
 ולכן . . . ע"ד דוגמא כו': ראה גם לעיל ד"ה הניל קטע והנה ובהנסמן שם.

ספר תרל"ה — חלק א קלט

שלמעלה כנ"ל אזי אח"כ הוא בחי' עליית נה"א להיות בבחי' התקשרות, והנה בנה"א לא שייך לומר ל' בירור כי בנה"ב מצד שהוא מעורב טו"ר לכן שייך לשון בירור לברר הטוב מהרע אבל הנה"א היא חלק אלף ממעל ולא נמצא בה רע כלל לכן אינו שייך ל' בירור כ"א עלייה, וההפרש שביניהם הוא כמו ההפרש שבין שבת לששת ימי החול שבששת ימי החול הוא בחי' הבירורי' כו' כנודע, משא"כ שבת בורר אסור רק הוא בחי' עליית העולמות כו' ועד"ז הוא ענין בירור דנה"ב ועליית דנה"א, וזהו והשבות אל לבבך ב' לבבות חיצוניות הלב ופנימיות הלב דוגמת מזבח החיצון ומזבח הפנימי, ואנו מבקשים ויחד לבנינו כו' כמשי"ת,

והנה עוד הי' במשכן שני בחי' יריעות המשכן והכלים, והיריעות היו מד' בחי' תכלת וארגמן ותולעת שני ושש, והכלים היו ג"כ ד' ארון ומנורה ושולחן ומזבח הפנימי, שעיקר ענין המשכן הוא להמשיך ש' הוי' לכן היו ד' כנגד ד' אותיות דש' הוי' כו', ויובן תחלה ענין היריעות שהיו ד' בחי' תכלת וארגמן ותולעת שני ושש נגד ד' אותיות דש' הוי' והיו עשר יריעות כמ"ש ואת המשכן תעשה עשר יריעות נגד עשר אותיות דש' הוי' עם המילוי, מהו בעבודה בנפש האדם הנה תכלת הוא בחי' יראה כי ענין היראה הוא מחמת רוממות המלוכה שמחמת שהמלך הוא מרומם ומתנשא מחמת זה הוא בחי' היראה, וזהו מה שארז"ל תכלת דומה לים וים דומה לרקיע, שהוא בחי' מלכותא דרקיע שהוא בחי' מלכותך מל' כ"ע שמרומם ומתנשא וכמ"ש

בנה"ב . . . טו"ר: ראה תניא פ"א. ועוד. לקו"ת ויקרא שם, ד.
הנה"א היא כו': תניא רפ"ב (ע"פ איוב לא, ב). לקו"ת שם.
אינו שייך ל' בירור: ראה ע"ח שער כו' — הובא בתניא פל"ז (מת, ב). לקו"ת במדבר ב, ג.
ההפרש שבין שבת כו': ראה זח"ב פח, ב. אגה"ק סכ"ו (קמב, א). תניא ח"ש טו, ג ואילך. יתרו ע, ב.
דרמ"צ פח, א ואילך. ועוד.
שבת בורר אסור: שבת לג, סע"א. וראה תניא תשא (בהוספות) קיג, א. לקו"ת בלק עב, א. ועוד.
כמשי"ת: לקמן קטע והנה נת' — בתחלתו.
והיריעות היו . . . עם המילוי: ראה סה"מ תקס"ד (נסמן בתחלת מאמר שלפנ"ז) ע' סח — בשו"ה:ג. אוה"ת ויקהל (נסמן לעיל שם) ע' ברח — ובהנסמן שם.
מד' בחי' תכלת כו': תרומה כו, א. ויקהל לו, ח.
תכלת הוא כו': פע"ח שער הציצית פ"ד. מאו"א ת, כא. לקו"ת שלה מג, ג. קרח נג, ד. ועוד. — מכאן, ראה סה"מ ואוה"ת שם וע' בקפו ואילך. וראה גם דרמ"צ מצות בנין מקדש.
תכלת . . . יראה: הכוונה בפשטות (לא לבחי' יראה השייכת לבחי' גבורה — ראה במאמר המוסגר באוה"ת שם, כ"א) ליראה השייכת לבחי' המל', וכמוכן מההמשך כאן ובסה"מ שם, ומפורש באוה"ת שם.
ענין היראה הוא מחמת כו': ראה בסמוך ובהנסמן שם.
מה שארז"ל: חולין פט, א. ירוש' ברכות פ"א ה"ב. מדרש תהלים צ, יח. זח"א קכא, א. ועוד.
מלכותא דרקיע: ל' חז"ל — ברכות נח, א.
מלכותך . . . וכמ"ש: תהלים קמה, יג. נוסח ברכת יוצר.

המלך המרומם לבדו שהו'ע רוממות המלוכה ומחמת זה נמשך היראה וכמ"ש שום תשים עליך מ' וארז"ל שתהא מוראו עליך, וכד"כ הוא בחי' קעומ"ש, ותולעת שני הנה תולעת שני הוא גוון סומק שהוא בחי' אהבה ברשפי אש בחי' רצוא אם רץ לבך וכמו בקרבנות היו מקריבין הדם שהוא בחי' רשפי אש, ולכן מי שהוא מרובה בדמים החמימות והרשפי אש אצלו ביותר, וארגמן הוא בחי' מדה"ר כי ארגמן הוא גוון הכלול מכמה גוונים וכך מדה"ר כלול מחויג שהיא מדתו של יעקב שהי' כלול מאברהם ויצחק כמ"ש אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי וכת"י יעקב אשר פדה את אברהם, ושש הוא בחי' חסד שהוא בחי' מקור כל הששה מדות וכמ"ש יומם יצוה ה' חסדו שהוא בחי' יומא דאזיל עם כולא יומין שזהו מקור כל הששה מדות, והנה שש הוא בחי' בד שהוא גוון לבן וגוון לבן הוא עצמי והיינו מפני שבחסד מאיר מבחי' גבוה מאד שזהו מ"ש וישכם לבן כבוקר בוקר הוא בחי' בוקר דאברהם, וישכם לבן בבקר הוא בחי' לובן העליון בחי' לבושא כתלג חיוור שמאיר בבחי' בוקר דאברהם וזהו גוון לבן שהוא בחי' גוון עצמי, ובנפש הוא בחי' אהבה מוסתרת שיש בכל אחד מישראל שהיא בחי' יחידה שבנפש שהוא בחי' רצון פשוט שלמעלה מן הטעם שהוא כנגד יו"ד וקש"י, וזהו הד' בחי' שבנפש שהם ד' בחי' שביריעות המשכן נגד ד' אותיות דש' הוי', וכמו"כ ד' בחי' כלים ג"כ מכוון נגד בחי' אלו, שולחן הוא כנגד בחי' תכלת בחי' מל' כנ"ל והשולחן הוא ג"כ בחי' מל' וכמ"ש כי על שולחן המלך תמיד הוא אוכל (ש"ב ט' י"ג), והיינו שלמעלה ענין השולחן הוא שעי' השולחן נמשך כל

וכמ"ש שום . . . וארז"ל: שופטים יז, טו. קידושין לב, ב. וראה גם סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תמא ובהנסמן שם. אם רץ לבן: ס"י פ"א מ"ז (מ"ח לגי' הארז"ל). תקי"ז בהקדמה (ז, א). מי שהוא מרובה בדמים כו': ראה אוה"ת ויצא קעו, ב. בא ע' שכד (ובהנסמן שם). שבועות ע' קסת. וראה סה"מ תר"ל ע' ש"ב ואילך.

וארגמן הוא כו': ראה בהנסמן באוה"ת (ויקהל) שם.

יעקב שהי' כלול . . . כמ"ש: ויצא לא, מד. וראה ספר הבהיר סק"צ. וראה גם לעיל סד"ה וזה אשר תעשה — בשוה"ג ובהנסמן שם.

וכת"י יעקב כו': ישעי' כט, כב. השייכות לעניינינו — אולי ע"פ המבואר בחניא ספ"ב: לקו"ת ראה לב, ג. ועוד — בביאור פסוק זה.

ושש הוא . . . הששה מדות: ראה סה"מ תקס"ד (ע' עה) ואוה"ת (ס"ע ב'קפו. ב'קצג) שם ובהנסמן שם.

וכמ"ש יומם . . . יומא דאזיל כו': תהלים מב, ט. זהר ופרדס שבאוה"ת שם. וראה גם פ"ח שער חה"ס פ"א. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תל ובהנסמן שם.

גוון לבן . . . עצמי: ראה גם לקו"ת אחרי כה, ג ואילך — הובא באוה"ת שם (ע' ברט). וראה גם אוה"ת סוכות ע' א'תש"ז ואילך. ועוד.

שזהו מ"ש . . . לובן העליון כו': ויצא לב, א. וראה תו"א ויצא כג, א ואילך — הובא באוה"ת ויקהל שם.

בוקר דאברהם: ע"פ וירא כב, ג. וראה בארוכה בנוגע ב' בחי' בקר אלו — חז"ג רד, א ובביאוה"ז לזה. לבושא כתלג חיוור: דניאל ז, ט (ושם: לבושה). וראה לקו"ת דברים א, סע"ד.

רצון פשוט . . . כנגד כו': ראה אגה"ת פ"ד. וראה בהנסמן באוה"ת שם.

שעי' השולחן . . . ולכן שולחן כו': ראה בהנסמן בסמוך.

ההשפעות והיינו כמ"ש ואתה מחי' את כולם ולכן שולחן בצפון כי מצפון זהב יאתה והרוצה להעשיר יצפין והשולחן והכלים שלו הי' ג"כ של זהב כו', והנה ההפרש שבין שולחן לתכלת כי תכלת דומה לים וים דומה לרקיע והרקיע הוא כדורי בחי' מקיף והשולחן היא השפעה פנימיות והיינו כי במל' יש ב' בחי' הא' הוא בחי' רוממות המלוכה המלך המרום לבדו כו' כניל והב' הוא בחי' ואתה מחי' את כולם שמחי' בכחי' או"פ, ומנורה היא כנגד תולעת שני, שתולעת שני היא בחי' אהבה ברשפי אש כניל וכך הוא ענין המנורה שהוא בחי' אש רק שמנורה היא בחי' היותר גבוה שיש בה שמן ופתילה שהיא בחי' תורה כו' וארון הוא כנגד בחי' שש לפי שבארון היו הלוחות, והנה הלוחות היו אותיות החקיקה שהם אותיות החקוקי' מיני' ובי' שהוא כמו שש שהוא גוון עצמי בלתי עשוי מדבר אחר ובחי' אותיות החקיקה הם יותר גבוהים מאותיות הכתב כי אותיות הכתב שכותבי' כדיו על הקלף שהם חיבור ב' דברים נפרדי' וכך התורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה, משא"כ הלוחות היו אותיות החקיקה מיני' ובי' ע"ד גליף גליפו בטהירו עילאה וזהו שהארון הוא כנגד בחי' שש כי שש הוא בחי' יחידה שבנפש שמקבלת מבחי' יחיד וארון הוא מלמעלה למטה השפעה מבחי' יחיד כו', ומזבח הפנימי הוא כנגד ארגמן בחי' ת"ת שהוא בחי' התעוררו' רחמים ברחמיך הרבים רחם עלינו והוא בחי' בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה ולכן הי' המזבח עומד מכוון כנגד הארון לפי שמזבח הוא בחי' בריח התיכון כו', נמצא כי יש ד' בחי' אלו ביריעות המשכן ובכלים רק ההפרש

כמ"ש ואתה כו': נחמי' ט, יא (וראה בסמוך שמורה על אור פנימי).

מצפון . . . והרוצה כו': איוב לז, כב. כיב כה, ב.

והשולחן . . . זהב: תרומה כה, כט.

תכלת דומה כו': כניל, ושינ.

והרקיע הוא כו': ראה דרמ"צ קנו, ב.

במל' יש ב' בחי': אוה"ת פ' זכור ע' איתשעא (ובהנסמן שם). ויקהל ח"ו ע' בקנת ואילך.

שיש בה . . . תורה כו': ראה בהנסמן בטה"מ תקס"ד (ע' סט) ואוה"ת ויקהל (ע' ברי"י) שם.

הלוחות היו כו': ראה תשא לב, טו. וראה לקרית בחקותי שבהערה הבאה.

אותיות החקיקה . . . אותיות הכתב: ראה בארוכה לקרית בחקותי מה, ד ואילך (ושם מו, ב ואילך — בנוגע

גליף גליפו כו"). חקת נו, א (גם. אש שחורה כו"): נט, ג ואילך (גם. אש שחורה כו") וגליף גליפו כו") —

ומציון בשניהם ללקרית שה"ש שבהערה הבאה.

התורה ניתנה כו': ירוש' שקלים פ"ו היא. שהשיר פ"ה, ט. זח"ג קלב, א. וראה בארוכה לקרית שה"ש ד, ב

ואילך (ובהביאור שם). וראה גם לקרית חקת שבהערה הקודמת.

ע"ד גליף כו': זח"א טו, א. וראה בהנסמן לעיל בסמוך.

יחידה . . . מבחי' יחיד: ראה נוסח הושענות — אום אני חומה. וראה ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"א. וראה

לקרית ואתחנן יא, ג.

ברחמיך . . . בריח התיכון כו': נוסח ברכת אהבת עולם אהבתנו (וראה גם תרי"א ויצא כד, א). תרומה כו,

כח.

בין יריעות לכלים שביריעות היו משור שהיו כלולי יחד ובבחי' כלי' היו כ"א בפ"ע הארון הי' עומד בקוה"ק ופרוכת הי' מפסיק בין קודש לקה"ק, ושולחן ומנורה ומזבח הפנימי היו עומדי' בהיכל שולחן בצפון ומנורה בדרום ומזבח באמצע שהי' כ"א בפ"ע, והענין הוא דהנה כתי' לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים והיינו שקאי אפי' על תו"מ שלכל יש זמן כמו מצות מילה שניתנה לאברהם ולא קודם לכן והתורה ניתנה למשה ולא קודם והגם שהיו קודם אך תחת השמים לכל עת שבאותו עת יהי' הגילוי דוקא ואפי' בחי' שמים החדשי' וארץ החדשה אשר אני עושה הנה הם ישנם גם עכשיו אך זמן ניתן להם אימתי יגיעו תחת השמים שעדיין לא הגיע העת, והיינו אף שבחי' אלו הם למעלה מבחי' הזמן מ"מ כיון שנמשכו מתחת השמים יש לזה זמן ועת אימתי יתגלו, אך הנה כ"ז הוא כשנמשך תחת השמים אבל בבחי' שמים שהוא בחי' מקיף הוא למעלה מבחי' זמן כי בבחי' תחת השמים נמשך בבחי' פרט משא"כ בשמים הוא בדרך כלל ששם הוא בחי' התכללות וכמו ע"ד שארו"ל שהראה הקב"ה לאדה"ר דור דור ודורשיו דור דור ומנהיגיו והראה לו שבצלאל יבנה המשכן וכמ"ש קורא הדורות מראש, ועז"נ ראה קראתי בשם שהראה למשה בספרו של אדה"ר, שהוא בחי' כלל שכולל כל הפרטי', והנה בנפש בחי' כלל ופרט שמים ותחת השמי' הוא בחי' מוח ולב שהמוחין נק' בחי' שמים והלב הוא בחי' תחת השמים, וזהו וידעת שהוא בחי' דעת בחי' מוח שהוא בחי' התכללות ואח"כ והשבות אל לבבך הוא בחי' תחת השמים שבלב הוא בחי' התחלקו' אהבה בפ"ע ויראה בפ"ע, משא"כ בבחי' דעת אינם בבחי' התחלקות ואף שיש שם ג"כ בחי' אהוי"ר מ"מ האהוי"ר הם שכלי' שאינם הפכי' כלל רק הם בבחי' התכללו' יחד, וכמו שאנו רואים למטה שמים ואש הם הפכי' ומים מכבין אש אעפ"כ המים וכח האש כמו הצור (הנק' קרעמיון) אינם הפכי' זל"ז כלל, והיינו לפי שבמקור הם בבחי' התכללות, וע"ד מ"ש הרמב"ן שיש בחי' כח היולי שכולל כל הד' בחי'

המזבח עומד מכוון כיו' ראה תצוה לו ובפרשי' שם.

ופרוכת הי' מפסיק: תרומה כו. לג.

שולחן בצפון . . . בדרום: כ"ב שנסמן לעיל בסמוך. וראה בהנסמן בהערה הבאה.

ומזבח באמצע: ראה יומא לג, ריש ע"ב.

דהנה כתי' . . . אפי' על תו"מ: קהלת ג, א. וראה קה"ר עה"פ.

שמים החדשי' כו': ישעי' סו, כב.

ע"ד שארו"ל: ע"ז ה, א. סנה' לח, ב. אדר"נ פלא, ג. וראה גם בהנסמן בהערה הבאה.

והראה לו . . . וכמ"ש: ישעי' מא, ד. תנחומא תשא יב. שמיר' פ"מ, ג.

ועז"נ ראה . . . שהראה למשה כו': תשא לא, ב. שמיר' שם, ב.

שהמוחין נק' . . . תחת השמים: ראה גם לקרית ש"ש סד, סע"ב.

וידעת . . . והשבות: ראה בתחלת המאמר.

וכמו שאנו רואים למטה: ראה סה"מ תשי"ג ע' 166. תשי"ט ע' לד.

מ"ש הרמב"ן: עה"ת — בראשית א, א. וראה עדי"ז — תניא פנ"א בנוגע להנשמה.

ספר תרל"ה — חלק א קמג

ארמ"ע והגם שארמ"ע הם הפכים אך זהו כמו שנחלקו תחת השמים אבל
בשרשו יש כח היולי שכוללם יחד ושם אינם הפכי כלל, וזהו שביריעות
המשכן שהם בחי' מקיפי' בחי' שמים כמו נוטה שמים כיריעה היו כל הד'
בחי' תכלת כו' כלולי' יחד לפי שאינם הפכי' כלל משא"כ בכלים הם כ"א
בפ"ע וזהו וידעת היום שמתחלה הם כלולי' בבחי' דעת ואח"כ והשבות אל
לבכר הם בבחי' פרטי' שנחלקי' כ"א למדרגה בפ"ע יראה בפ"ע ואהבה בפ"ע,

והנה נת' לעיל שכלב יש ב' בחי' חיצוני' הלב ופנימי' הלב שהם כנגד
מזבח החיצון ומזבח הפנימי ואנו מבקשי' ויחד לבבינו ליחד ב'
הלבבו' והיינו כמו שבהמ"ק היו נוטלי' גחלי' לוחשות מע"ג מזבח החיצון על
מזבח הפנימי ועליהם היו מקטירין הקטורת, וכך הוא בעבודה שצריך לחבר
את בחי' חיצוני' הלב עם פנימי' הלב, כי קטורת הוא בחי' שמו"ע כי צלותא
בחשאי קול דממה דקה שז"ע קטרת שהם בחשאי, כי ע"ג מזבח החיצון הי'
בחי' אש שהאש הוא בחי' רעש לפי שהאש מכלה את הדבר הנשרף דהיינו
את הבהמה ובנפש האדם הוא בחי' הנה"ב, אבל בקטורת לא הי' אש כלל רק
גחלי' לוחשות שכבר נשרפו ובנפש הוא בחי' עליית נה"א שאינו ע"ד בירור
כ"א עלי' כנ"ל ולכן הוא בחשאי, והנה ק"ש ואמת ויציב הוא בחי' המחבר
שתי הלבבות חיצוני' הלב ופנימיות הלב שהם כנגד מה שבמקדש היו לוקחי'
הגחלי' מעל מזבח החיצון להקטיר הקטרת על מזבח הפנימי כו' וכך אמת
ויציב הוא ט"ו ווי"ן שווי"ן הוא בחי' התקשרות וזהו בווי"ן תקטר דהיינו
שע"י הווי"ן דאמו"צ עי"ז מגיע לבחי' קטורת שהוא בחי' שמו"ע שהוא בחי'
התקשרות של הנה"א וזהו ענין מיכאל עומד ומקריב נשמות ע"ג המזבח
שהוא ענין בחי' העלאה של הנה"א לבחי' עצמותו ית' לאשתאבא בגופא

שביריעות . . כמו נוטה כו': ראה ד"ה שלפני' (שד"ה זה הוא המשך אליו) ספ"א ובהנסמן שם.
נת' לעיל: בתחלת המאמר. וראה בסוף קטע הא'.
ואנו מבקשים: בברכת אה"ע אהבתנו.
כמו שבהמ"ק: כ"ה בכ"י מעתיק. ולכאן צ"ל: שבכהמ"ק.
היו נוטלי' כו': יומא מג, ב — במשנה. וראה שם מה, ב. ועוד.
כי צלותא בחשאי: זח"א רט, סע"ב ואילך. וראה גם ברכות כד, ב. זח"ג רל, ב. בהנסמן בהערה הנאה.
קול דממה דקה: ל' הכתוב — מ"א יט, יב. וראה אוה"ת ויקהל ע' בקצו ואילך ובהנסמן שם.
מזבח החיצון . . רעש לפי . . אבל כו': ראה תו"א וישב כט, סע"ב. לקרית נשא כח, ד ואילך. פינחס עו, ד.
וראה אוה"ת שם ע' ברב ובהנסמן שם.
אמת ויציב . . ט"ו ווי"ן: פע"ח שער הק"ש פכ"ח. וראה תו"א (הוספות) ויחי קה, ב. לקרית אמור לד, א.
סה"מ תקט"ד ע' קא. ועוד.
התקשרות . . בווי"ן חתקטר: גוסס הפיוט ד.אזמר בשכחי"ן. וראה גם דרמ"צ פו, א.
מיכאל עומד כו': זח"א פו, א. וראה בהנסמן באוה"ת שם ע' בקצט.
לאשתאבא בגופא דמלכא: ל' הזהר — ח"א ריז, ב.

דמלכא כי שרש נש"י הוא מבחי' כלים כנודע ממ"ש במ"א, וההקרבה היא לאשתאכא בגופא דמלכא, ומעתה יובן מה שבצלאל א' לעשות המשכן תחלה ואח"כ כלים לפי שע"פ אתעדל"ע שהיא מלמעלמ"ט נמשך תחלה בחי' שמים שהוא בחי' מקיפי' ואח"כ הכלים בחי' או"פ ובעבודה שמתחלה נמשך בבחי' דעת ואח"כ בבחי' מדות וזהו וידעת היום ואח"כ והשבות אל לבבך, וזהו שא"ל משה בצל אל היית וידעת צל הוא בחי' מקיף פ"י שכוונתך לעשות כמו שנמשך ע"י אתעדל"ע מלמעלמ"ט כו', אך משה היפך וא' שיעשה הכלים תחלה ואח"כ המשכן והיינו לפי שאע"פ שע"פ אתעדל"ע א"א להיות נמשך כ"א מקיפי' תחלה ואח"כ בחי' פנימיות מ"מ עיקר המכוון הוא כדי שיומשך בבחי' פנימיות וכמ"ש הן לה' אלקיך השמים ושמי השמים כו', רק באבותיך חשק ה' שהם הם עיקר המכוון, וכך עיקר הכוונה הוא בחי' הכלים שהם בחי' פנימי' והם בחי' אתעדל"ת מלמטלמ"ע וזהו שנא' בהם כפ' תרומה בציוי העשי' ועשו ארון ועשית מנורת ועשית שולחן שהוא בחי' אתעדל"ת וע"י בחי' אתעדל"ת זו נמשך בחי' המקיפי' ופנימיות, והיינו שכדי שיומשך אפי' בבחי' שמים הנה כתי' השמים ושמי השמי' לא יכלכלוך וכדי שיומשך בבחי' שמים זהו ע"י צמצום שהוא בחי' צמצום שכיתו בין שני כדי הארון דוקא והצמצום עושי' ע"י אתדל"ת דוקא, ולכן א' משה שיעשה הכלי' תחלה ואח"כ המשכן, ועד"ז מצינו פלוגתא בגמ' שב"ש אומרים שמים קדמו שנא' בראשית ברא אלקי' את השמים וכו' אומרים ארץ קדמה שנא' ביום עשות ה' אלקי' ארץ ושמים וכו' לפנים הארץ יסדת ושניהם אמת שבבריאה שמים קדמו, אך במח' ארץ נבראת תחלה שהוא עיקר המכוון כמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי וכך עיקר המכוון הי' כדי שיומשך מבחי' מקיף לבחי' פנימי ולכך אף שא"א שיומשך בבחי' פנימיות כ"א שיומשך תחלה בחי' מקיפי' אעפ"כ עיקר הכוונה הי' בשביל המשכת פנימיות ולכך היפך משה הסדר כו',

כי שרש . . . וההקרבה היא כו': ראה לקו"ת בחקותי מט, ג.
ומעתה יובן כו': ראה גם מאמר הקודם פ"ב (שמאמר זה הוא המשך אליו). וראה לקו"ת נשא כא, ג.
האוינו ע, ג. ועוד.
ובעבודה שמתחלה: כ"ה בכ"י מעתיק. ולכא"י צ"ל: ובעבודה הוא כו'.
שא"ל משה . . . אך משה כו': ראה מאמר שלפניו שם.
וכמ"ש הן . . . רק כו': עקב י, יד. שם, טו.
שנא' . . . כפ' תרומה: כה, י. שם, לא. שם, כג. ויל"ע מה שמביא לא בסדר הכתובים.
הנה כתי' . . . צמצום שכיתו כו': ש"א ה, ז. ב"ר פ"ד, ד. וראה לעיל ד"ה במד"ר . . . ר' ברכי' פתח פ"ב (קטע הב') ובהנסמן שם.
מצינו פלוגתא בגמ': חגיגה יב, א. ועד"ז הוא בב"ר פ"א, טו. ועוד.
שנא' . . . שנא' . . . וכו': בראשית א, א. ב, ד. תהלים קב, כו.
ושניהם אמת כו': תו"א ותו"ח ר"פ ויגש. סה"מ תרכ"ט ע' יח. ועוד. וראה לקו"ש ח"ז ע' 75 ואילך.
כמ"ש אנכי כו': ישע"י מה, יב. וראה גם סה"מ תרל"ז ע' תפכ: תצב — ובהנסמן שם.

ספר תרל"ה – חלק א קמה

לדי"ה ראו קרא

יהודה גדול ודן ירוד שבשבטי" כמ"ש במד"ר תשא סוף פ' מם ובפ"י רש"י ושניהם שוים לפני המקום, והיינו כי גדול מקדש שניתן ב' אותיות וכן גדול' דיעה שניתן בין ב' אותיות, במקדש האות האחרון ש' אד', ובדיעה ש' הראשון ש' אל, וש' הב' בדיעה ושם הראשון במקדש שניהם ש' הוי', ודן הוא מל' ש' אד' א' דין, ובצלאל יש בו ש' אל כמ"ש בזהר בראשית דף ב' סע"א אדכרנא שמי לאתקימי' בצלאל על קיום אשלמותיה ופי' במק"מ פי' ש' אל שבשם בצלאל הוא המסייע לבצלאל, וי"ל שז"ע כי אל דיעות שמחבר ב' דיעות ד"ע וד"ת וע"י דעת וידעת היום שזהו הבהמק"ד בעבודה, וע"י המשכן שהי' בכדי שיומשך ש' הוי' בש' אלקי' שבבריאת העולם כפי' הרה"מ נ"ע לכן מרומז כן בשם בצלאל למטה יהודה (יהודה יש אותיות ש' הוי') ואהליאב למטה דן, וש' הוי' שבדיעה ושכמקדש זהו יריעות והכלים שבמקדש ושבועבודה

בענין שהגשם מחבר שמים וארץ יש להעיר מענין מים שמעל השמים ובזמן שעושים רצוש"מ ממשיכים מבחי' על השמים ועי"ז מחברים שמים וארץ, וענין עושים רצוש"מ זהו פ' ראשונה דק"ש בכל מאדך עליית נה"א קטרת כמו שפי' כאן, אך כאן פי' קטרת על שמ"ע וע"י הואין דאוי"צ מגיע לבחי' קטרת שהוא בחי' שמ"ע,

לתרץ המד"ר שבפ' ויקהל פ"ן שבצלאל אמר לעשות הארון תחילה אולי י"ל ע"פ מ"ש בלקית בביאור ע"פ נשא הראשון סע"י ג' וז"ל והנה הארון והכפורת הם כלים הפנימיים שהתורה היתה מונחת בארון, ואורייתא מחכ' נפקת אשר גילוי אוא"ס ב"ה בבחי' אור פנימי הוא בחכ' דוקא, דהיינו

יהודה גדול כו': נסמן כאן רק מה שלא נסמו לעיל בדי"ה ראו קרא ה' ושלאחריו.
ובפ"י רש"י: ויקהל לה. לד.
לפני המקום: בכ"ק. המקום" נכתב בין השורות ע"ג. הקב"ה" שהוא במוסגר. ולכאן המוסגר – ש.המקום" בא במקום זה, וכנדפס.
מקדש שניתן ב': לכאן צ"ל: שניתן בין ב'.
במקדש האות האחרון: כ"ה בכ"ק. ואוצ"ל: הש' האחרון (וכבסמור).
בענין שהגשם כו': היינו בדי"ה הנ"ל פ"א.
מענין מים שמעל השמים ובזמן כו': ראה בראשית א. ז. וראה לקמן ד"ה ביום השמיני שלח קטע והנה בבחי' (וב.הנחות" – סדי"ה זה) ובהנסמן שם.
וענין עושים . . . זהו כו': ראה ברכות לה. ב.
עליית נה"א . . . כאן פי': ראה ד"ה דפ' פקודי קטע האחרון.
לתרץ המד"ר כו': ראה לעיל הערה (בדי"ה ראו פ"ב). וצ"ל . . . שינה משה והיפך".
ואורייתא מחכ' נפקת: וחי"ב פה, א.
גילוי אוא"ס . . . בחכ': ראה גם תניא פליה בהגהה.

שאוא"ס ב"ה הוא הסוכ"ע, ולא יוכל להיות האור והגילוי בבחי' אור פנימי כ"א רק בבחי' חכ' לבד, רק שבארון היתה מכוסה וגילוי שלה היתה במנורה וכמ"ש ותורה אור עכ"ל א"כ הארון הוא אור כללי עדיין לכן ס"ל לבצלאל שהארון שהוא אור כללי וגם הוא מן הפנימים שדעת משה לעשות הכלים תחלה מפני שהם פנימיים ועיקר המכוון הוא הפנימיים ונת' בסוף המאמר שגם שיומשך בבחי' שמי' שהם מקיפי' זהו ג"כ ע"י צמצום דהא כתי' השמים ושמי השמי' שהם כל המקיפי' לא יכלכלוך אלא שזהו ע"י צמצום והצמצום זהו צמצום שכינתו בין שני בדי ארון, ולעורר בחי' צמצום זה זהו ע"י ועשית בחי' אתעדל"ת דוקא, לכן בארון עצמו שהוא בחי' מאור נגד המנורה שנק' תורה אור ע"י השמן שבה עלה בדעת בצלאל לעשות הארון תחלה, גם ממ"ש במד"ר שלכן בארון נא' ועשו שיעשו כולם את הארון כדי שכולם יזכו לתורה מובן שהארון הוא אור כללי דאל"כ למה לא נא' כן במנורה שהיא ג"כ תורה אור אלא שזה פרטי וזה כללי, אך יותר נראה שהם מדרשים חלוקים והמד"ר דפ' ויקהל חולק על הגמ' ברכות, והמד"ר דקהלת ע"פ טובה חכ' סובר כהגמ' ברכות, וי"ל שלכן אמר רבינו הדרוש כדעת הגמ' מפני שהמד"ר דקהלת מסייע להגמ' ברכות.

ע"כ קראו לימים האלה פורים ע"ש הפור על כן על כל דברי האגרת, וצ"ל מ"ש על כן ועל כל, גם צ"ל מפני מה קבעו לקרות הימים האלה פורים ע"ש הפור הלא לא זה הי' עיקר הנס כו', הנה כתיב ראשית גוים עמלק וצ"ל הלא היו כמה גוים לפני עמלק ומפני מה נק' ראשית גוים, הנה כתיב וקבל היהודים את אשר החלו לעשות והיינו שבפורים קבלו מה שכבר

וכמ"ש וחורה אור: משלי ו, כג.

ונת' בסוף המאמר: דפי' פקודי.

ממ"ש במד"ר . . נא' ועשו כו': תרומה כה, י. שמור פליד, ד.

ע"כ קראו כו': אסתר ט, כו. — לכללות מאמר זה, ראה תו"א (הוספות) ד"ה זה קכב, א (ועד"ז הוא בסימ' תקס"ח ע' פב) ואילך: אוה"ת אסתר ד"ה זה ע' ב"שפא ואילך (ובמאמרים שלאחריו).
לקמן בהוספות — הנחה מדרוש הב' דפורים (ד"ה ויאמר . . מהר קח). ועפ"ז — אולי מאמר הנוכחי הוא דרוש א' דפורים.

הנה כתיב: בלק כד, כ.

הנה כתיב: אסתר ט, כג. וראה הערה הבאה.

והיינו שבפורים . . והיו קימו וקבלו כו': אסתר שם, כז. שבת פח, ב. שבועות לט, א. ומהמשך הל' כאן משמע שהלימוד הוא מוקבל היהודים גו', וכ"ה מפורש בתו"א שם קכא, ד (וקבל היהודים . . לעשות בשעת מ"ח). ועוד. ולהעיר מוז"ב קכא, ב (ע"ד מ"ש בשבועות שם) ע"ש.

החלו במ"ת, וזהו קימו וקבלו קימו מה שכבר קבלו במ"ת, וכדי שיובן ענין הפורים צ"ל תחלה ענין התורה, דהנה כתיב בזכריה ט"ו ה' ואומר אני רואה מגילה עפה ארכה עשרים באמה כו' וארז"ל בפ"ב דערובין דר"א ע"א שהיא כתובה פנים ואחור כמ"ש ביחזקאל ב' יו"ד והיא כתובה פנים ואחור, פי' פנים הוא כמ"ש בקהלת חכמת אדם תאיר פניו, וארז"ל שאדם קאי על בחי' אדם שעל הכסא כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם ועל בחי' אדם זה אמר קהלת חכ' אדם תאיר פניו, ולכאור' צ"ל איך שייך לומר בחי' אדם למעלה הלא אין לו גוף ולא דמות הגוף, וגם קושיי' זו צ"ל על מ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו האיך שייך בחי' אדם למעלה עד שיתכן לומר נעשה האדם הגשמי בצלמנו כדמותנו כו', אך הענין הוא דהנה כתי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם שלמטה ממחשבת האדם לא יתהוה כלום ואפי' כשיחשוב הרבה לא יתהוה מזה כלום כ"א מבחי' דבר המלך כמ"ש באשר דבר מלך שלטון כו', אבל למעלה מתהוה מבחי' המחשבה, והיינו כמ"ש בכהארז"ל שכשעלה ברצונו הפשוט ענין בריאת העולם הנה מבחי' מח' זו נתהוה כו', והנה ארז"ל ז' דברים עלו במח' כו' ומחשבתן של ישראל קדמו לכל דבר, ותחלת המח' היא סוף המעשה כו', והנה מיד שישראל עלו במח' הנה מבחי' מח' זו נתהוה בחי' נש"י וזהו הנק' בחי' אדם למעלה וזהו שישראל נק' בשם בני בכורי ישראל וכמ"ש ג"כ מה שמו ומה שם בנו מה שמו ה' צבאות שמו ומה שם בנו בני בכורי ישראל, והיינו שכמו בגשמיות הנה הבן חקוק במחשבת האב כו' עד"ז יובן למעלה שישראל נק' בנים למקום

ענין התורה . . פנים ואחור: ראה אגה"ק סי"ט: קו"א ד"ה דוד (קס, א ואילך): ועוד — הובא באוה"ת שם ע' בשפב. ע"ש.

בזכריה ט"ו ה': פסוק ב.

כמ"ש בקהלת . . וארז"ל . . כמ"ש: קהלת ח, א (ולכאור' כצ"ל בתו"א ד"ה זה בתחלתו — קכב, א. ובאוה"ת שם הוא לנכון). קהיר עה"פ (וכ"ה בב"ד פכ"ז, א. במדב"ר פי"ט, ד). יחזקאל א, כו. הלא אין לו כו': נוסח פיוט יגדל. וראה גם לעיל ד"ה במד"ר . . ר"י ברכ"י פי"ג (קטע הב') ובהנסמן שם. על מ"ש: בראשית א, כו.

נעשה האדם: כ"ה בכ"י מעתיק. וארז"ל: שנעשה האדם (וכי"ב).

דהנה כתי' . . שלמטה . . אבל למעלה כו': ישע"י נה, ח. וראה פרד"ש שער הצחצחות פי"ג — הובא ונת' בלקו"ת שה"ש י"ג, ג ואילך (נזכר באוה"ת שם ע' הג"ל). ועוד. וראה גם לעיל ד"ה החדש הזה קטע הא'. כ"א . . כמ"ש: קהלת ח, ד. וראה סה"מ תקס"ב ע' קכח ואילך. וראה גם לקו"ת שם.

כמ"ש בכתארו"ל: בתחלת שער הכללים. שם ש"א בתחלתו. ועוד.

והנה ארז"ל: בתו"א מציון למדרש ר"פ בראשית. וראה ב"ר פי"א, ד. וראה גם פסחים נד, א. נדרים לט, ב (ובפי' הר"ן שם). תנחומא נשא יא. במדב"ר פי"ד יא. תדבא"ר פל"א (וראה שם פי"ד). ועוד.

ותחלת . . המעשה: ע"ד ל' הפיוט בלכה דודי' — סוף מעשה כו'.

שישראל נק': שמות ד, כב. וראה בהנסמן בהערה הבאה.

וכמ"ש ג"כ . . ישראל: משלי ל, ד. במדב"ר פי"ב, יא. ועד"ז הוא בזח"ב עט, א (וכצ"ל באוה"ת שבסמוך).

קצו, א. וראה אוה"ת נ"ך (עה"פ) ע' תרלו ואילך.

שכמו בגשמיות כו': ראה או"ת להה"מ (הוצאת קה"ת) ב, ג — הובא באוה"ת שם. ע"ש ובהכצו"ו שם.

הנה הם חקוקים במחשבתו, ומבחי' מחשבה שלמעלה מתהווה כניל, וזהו בחי' אדם למעלה שהוא בחי' ישראל דלעילא והיינו בחי' ז"א טפ"ט ורת"ס והי"ח הם רמ"ח אברים בחי' ציור אדם כו', ובזה יתורץ ג"כ מ"ש נעשה אדם בצלמנו שלאחר שלמעלה נתהווה מבחי' המחשבה בחי' אדם היינו בחי' ישראל דלעילא לכן אמר נעשה בחי' האדם הנברא למטה בצלמנו כדמותנו כו', והנה חכמת אדם קאי על התורה דהנה התורה היא דבר אל בני, והיינו כמ"ש בזהר דתלת קשרין מתקשרין דא בדא ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה, והיינו כי ישראל הוא בחי' אדם כניל וקוב"ה הוא בחי' עצמיות אוא"ס ב"ה בחי' כי לא אדם הוא, ובחי' התורה הוא מחבר בחי' קוב"ה עם ישראל הוא בחי' אדם דלעילא בחי' ישראל דלעילא, והיינו מפני כי התורה היא ג"כ בחי' אדם שהתורה היא בחי' חכמה כח מ"ה ומ"ה גימ' אדם, וזהו רמ"ח פקודין הם רמ"ח אברים ושס"ה ל"ת שס"ה גידים והיינו בחי' אדם שכלול מתרי"ג כו', והיינו כי ע"י התורה נמשך מבחי' מה שמו שהוא בחי' ה' צבאות למה שם בנו בני בכורי בחי' אדם ישראל דלעילא כו', וזהו חכ' אדם שהתורה היא החכמה שבאדם דהיינו הפנימיות שבאדם העליון כו', והנה חכ' אדם תאיר פניו והיינו כמו שאנו רואים בגשמיות שכאשר יחדש האדם איזה השכלה וסברא חדשה יתמלא תענוג ויצהיבו פניו כמשרזיל על ר"א צהבו פניו של ר' אבנה מפני שמצא תוספתא חדתא כו', והיינו מפני שכאשר בא לו השכל והסברא חדשה ממקור השכל הנה בבחי' מקור השכל הוא השראת התענוג כנודע ולכן ממילא מתמלא תענוג עד שניכר שינוי בפניו שצהבו פניו, ועד"ז יובן למעלה שע"י חכ' אדם היא בחי' התורה שהיא בחי' חכ' שמאיר בה בחי' התענוג ולכן נק' תורה בחי' עדו,

ז"א . . . רמ"ח: ראה גם לעיל ד"ה ומשה עלה קטע והנה בחי' זו. ושי"ג.

חכמת . . . התורה: ראה קה"ר שנשמך לעיל עה"פ.

התורה היא דבר כו': ראה ב"ר ש"פ.

כמ"ש בזהר: ח"ג ע"ג, א. וראה הערת כ"ק אדמור"ר שליט"א בסה"מ ש"ת ע' 61.

בחי' כי לא כו': ש"א טו, כט. — הובא באוה"ת שם ריש ע' ב"שפג (ע"ש).

מפני כי התורה היא . . . רמ"ח . . . ע"י התורה כו': ראה גם לעיל ד"ה במד"ר . . . ר' ברכ"י הג"ל שם ובהנסמן ש"פ.

התורה . . . אדם: ראה זח"א ע"א, סע"ב (וראה שם קלד, ב). וראה בהנסמן בהערה הקודמת.

חכמה כח מ"ה: זח"ג לד, א. ועוד. תניא פ"ג.

ומ"ה גימ' אדם: פרדס שער ערה"כ ערך אדם. מאו"א א, קסו. וראה גם זח"ב ק"ט, סע"ב. ועוד.

רמ"ח פקודין הם כו': נסמן לעיל ש"פ.

כמו שאנו רואים כו': ראה גם לקו"ת מסעי צ"ג, ב.

כמשרזיל על ר"א: ירוש' שבת פ"ח ה"א. וראה גם נדרים מט, כ — הובא בלקו"ת מסעי צ"ג, ריש ע"ב

(ע"ש).

ולכן נק' . . . תאיר פניו כו': במקום זה בא (בתורא, אוה"ת וסה"מ תקס"ח) ביאור אמ"ש על תורה, ואה"י . . .

שעשועים גו"י — ע"ש, אלא שאח"כ (אחרי הענין דג' אלפים משל) מביא גם ענין ה"עדי. וראה סה"מ תקס"ח

בשוה"ג לע' פד (נדפס גם בשוה"ג באוה"ת ע' ב"שפד).

ספר תרל"ה — חלק א

קמט

ונהר יוצא מעדן הוא בחי' המשכת התענוג כו' הנה עיי' תאיר פניו כו', וזהו כמו ענין פנים חדשות, ושבת היא בחי' פנים חדשות, וזהו כמו שארז"ל ע"פ ויקדש אותו קדשו במאור פניו שאינו דומה מאור פניו של אדם בחול למאור פניו של אדם בשבת, ולכא' צ"ל הלא באדם למטה אינו ניכר השינוי כי"כ מחול לשבת, אך הענין דקאי על בחי' אדם העליון, והיינו כי בשבת מאיר בחי' חכ' ותענוג וכמ"ש וקראת לשבת ענג, וכת' אז תתענג על הוי', ועיי' געשה הארת פנים כו' וממילא נמשך עיי' גם לאדם למטה תוס' נשמה יתירה כו', והנה כת' יאר ה' פניו אליך וארז"ל במד"ר נשא פי"א ע"פ יאר יתן לך מאור תורה, והיינו שכמו למעלה עיי' התורה נמשך הארת פנים בבחי' אדם כנ"ל כמ"כ יכול כל א' מישראל להמשיך לו מבחי' הארת פנים עיי' התורה, דהנה כת' וידבר שלמה שלשת אלפים משל, פי' כי ענין המשל הוא שמלביש את הנמשל כו', כמ"כ יש בחי' שלשת אלפים משל היינו בחי' שלשת אלפים מדרגות שכי"א הוא משל ולבוש לשלמעלה הימנו כו', ושלמה השיג שלשת אלפים משל ובאמת יש עוד יותר כו', אשר עיי' ריבוי המשלים וההתלבשות ירדה התורה ונתלבשה בגשמיות כמו חושן ואפוד הגשמי מאבנים שמרמזו לבחי' עליונה מאד כו', וזהו מ"ש לבושי' כתלג חיור לבושי' היא התורה ופי' כתלג כי שלג גימ' גי"פ אלף והיינו שנתלבשה בג' אלפי' משל עד שנתלבשה בגשמיות, אך מ"מ מלובש בה בחי' התורה כמו שהיא למעלה כו' רק שנתלבשה בג' אלפים משל כו', וזהו מ"ש הליכות עולם לו שהתורה היא בחי' הילוך והמשכה מלמעלמ"ט, וארז"ל כל השונה הלכות מובטח כו' שנא' הליכות עולם לו א"ת הליכות אלא הלכות, ולהבין ענין

ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.

וזהו כמו ענין . . . תוס' נשמה יתירה כו': היססה אמי"ש בתוי"א, סה"מ ואוה"ת שם.

ושבת היא כו': שו"ע אה"ע ססי"ב ס"ח. וראה תודיה והוא שבאו (כתובות ז, ב). וראה גם סה"מ תרס"ז ע' רלו.

שארז"ל ע"פ: בראשית ב, ג. ביר פי"א, ב. וראה גם בהנסמן בהערה הבאה.

ולכא' צ"ל כו': להעיר ממי"ש בטה"מ תרל"ז ח"ב ע' תנח (ובהמצוי"ן שם להמשך מ"ר) מהרמב"ן (ע"ש ובהמצוי"ן שם).

וכמ"ש . . . וכת' ישע"י נח, יג, שם, יד. וראה גם תוי"א שבהערה הבאה.

תוס' נשמה יתירה: ראה ביצה טז, א. וראה גם תוי"א ויקהל פז, ד (ע"ד מ"ש ברמב"ן הנ"ל).

הנה כת' . . . וארז"ל . . . פי"א: נשא ו, כה. במדב"ר פי"א, ו.

דהנה כת' . . . פי' כו': מ"א ה, יב. וראה בהנסמן באוה"ת (אסתר) שם.

מאבנים שמרמזו: כ"ה בכ"י מעתיק. וארז"ל: מאבנים טובות (וכי"ב) שמרמו.

וזהו מ"ש כו': דניאל ז, ט. וראה בהנסמן באוה"ת שם.

שלג גימ' כו': ראה אוה"ת ג"ך ח"א ריש ע' תרפב.

וזהו מ"ש . . . וארז"ל: חבקוק ג, ה. מגילה כח, א. סוטה כב, א.

ולהבין ענין ההלכה: מכאן — עד סיום הקטע, אינו בתוי"א אוה"ת וסה"מ הנ"ל. וראה סה"מ תרכ"ז ע' רעו

ואילך — בארוכה (באוי"א קצת).

ההלכה, הנה ארז"ל אע"פ שאלו ואלו דברי אלקי' חיים הלכה כב"ה, וכמ"ש בדוד וה' עמו הלכה כמותו בכ"מ, וצ"ל מאחר שאלו ואלו דא"ח מהו ענין ההלכה, הנה כתי' קווצותיו תלתלים וארז"ל תלי תלים של הלכות והיינו שכל הלכות התורה הגם שאין ההלכה כן מ"מ יש לה שורש בבחי' השערות והנימין שהם בחי' י"ג ת"ד בחי' יג"מ הרחמים, וזהו בחי' יג"מ שהתורה נדרשת בהם, והנה תיקון השביעי שבי"ג מדה"ר הוא תיקון ואמת וצ"ל הלא שארי י"ב ת"ד הם ג"כ אמת ומהו ענין שתיקון זה דוקא נק' אמת, אך ההפרש הוא כמו בין ענין אלו ואלו דברי אלקי' לענין ההלכה שאלו ואלו דא"ח הוא כמו בחי' השערות כי שרש כל ההלכות הוא מבחי' שערות כנ"ל ולכן נק' אלקי' בחי' הצמצום בחי' שערות אך מ"מ נק' אלקי' חיים כו' כמ"ש במ"א, אבל בחי' הלכה הוא מבחי' תיקון ואמת שפנוי משערות שהוא בחי' הארות פנים כו', והנה כאשר האדם מייגע א"ע לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא ממשיך בחי' הארת פנים שנמשך מבחי' תיקון ואמת גם למטה כו', וזהו מ"ש כמים הפנים לפנים, פי' שכמו שכשמסתכלים במים נראה הפנים (כמו במראה), כמו"כ יובן למעלה שבחי' המים הוא בחי' תורה וכאשר מייגע האדם בד"ת לברר ההלכה ממשיך מבחי' הארת פנים כנ"ל גם למטה כו', וזהו שנק' התורה פנים, ובחי' זו נמצא גם במצות כמ"ש עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא, פי' שיבה הוא בחי' זקנה היינו בחי' י"ג ת"ד ועטרת תפארת שיבה הוא בחי' הדרת פנים, בדרך צדקה תמצא, וכל המצות נק'

הנה ארז"ל: עירובין יג, ב.

וכמ"ש בדוד: ש"א טז, יח. סנה' צג, ב.

הנה כתי' . . . וארז"ל: שה"ש ה, יא. עירובין כא, ב. וראה לקו"ת בהעלותך ל, ג. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תשע"ד.

ה. ועוד. י"ג ת"ד בחי' יג"מ הרחמים: ראה השייכות ד"ג מדה"ר לשערות (תיקוני דיקנא), בלקו"ת מסעי צב, ד ואילך ובהנסמן שם. ועוד.

יג"מ הרחמים . . . יג"מ שהתורה כו': ראה לקו"ת בהעלותך שם, ב"ג. עקב טו, סעי'ב ואילך. ראה לג, ד. וראה גם אר"ת להה"מ ס"פ בהעלותך. ועוד.

תיקון השביעי . . . ואמת וצ"ל כו': ראה בארוכה לקו"ת מסעי צג, א ואילך. וע"ש הביאור באורא ממ"ש כאן אבל לכאור' בתוכו דומה.

אך ההפרש הוא כו': ראה סה"מ אדה"ו הקצרים ע' שכו ואילך. אוה"ת נ"ך ע' תשע"ד ואילך. תתקפא ואילך.

דברי אלקי' לענין: אוצ"ל: אלקי' חיים לענין.

אך מ"מ . . . כמ"ש במ"א: ראה לקו"ת שלח מב, ג. וראה סה"מ תרכ"ז ע' רעו ואילך.

שפנוי משערות: ראה לקו"ת מסעי שם ובהנסמן שם.

לאסוקי . . . דהלכתא: ע"ד ל' חז"ל — סוטה ז, ב.

וזהו מ"ש כמים . . . פי' כו': משלי כו, יט. וראה תניא פמ"ו. ובארוכה — אוה"ת בשלח ע' תעז ואילך. ועוד. כמ"ש עטרת כו': משלי טז, לא.

וכל המצות נק' בשם צדקה: ראה גם לעיל ד"ה ומשה עלה ספ"א ואילך ובהנסמן שם.

ספר תרל"ה – חלק א קנא

בשם צדקה וזהו שמברכים על המצות אשר קדשנו במצותיו, אשר הוא בחי' תענוג שהוא בחי' הארת פנים כנ"ל והיינו שע"י המצות נמשך ג"כ בחי' הארת פנים כו':

והנה אחור הוא בחי' תפלה, ולהבין מפני מה נק' התפלה אחור כו', הנה כתי' זכרתי לך כו' לכתך אחרי במדבר והיינו שהלכו במדבר בכחי' ביטול וגם צידה לא עשו להם, שכאשר האדם הולך בדרך צריך להכין צידה לדרך וכ"ש במדבר והם הלכו במדבר ולא הכינו צידה לדרך כלל והיינו מפני כי הלכו בכחי' ביטול כו', וכמו"כ צ"ל התפלה בבחי' ביטול להיות אחרי ה' אלקיכם תלכו בבחי' ביטול כו', וזהו שנק' התפלה אחרי שהוא ביטול לכתך אחרי כו', ועוד יש טעם על מה שנק' התפלה אחרי דהנה ח"י ברכות שבש"ע הם כנגד ח"י חוליות השדרה והחוט השדרה נמשך ממוח הדעת כנודע ודעת הוא בחי' אחור, כי התלת מוחין הנה מוח החכ' ומוח הבינה הם כנגד הפנים, ומוח הדעת הוא כנגד האחור ולכן נק' התפלה אחור כו', וביאור הענין הוא דהנה חו"ב הם בחי' פנים שכמו באדם הנה בהפנים הוא הראי' כו', כמו"כ ע"ז יובן למעלה שבחי' חכ' היא בחי' ראי' וכמשארז"ל איזהו חכם הרואה ולכן נק' הסנהדרין עיני העדה בחי' ראי', אבל דעת הוא בחי' אחור כי בבחי' הדעת א"א לבוא לבחי' ראיות המהות כ"א בחי' ידיעת המציאות שמשיג ע"י הדעת כו', והתפלה היא בחי' דעת

וזהו שמברכים . . . אשר הוא כו': ראה תריא תולדות יח, סע"ב. שמות נג, ב. מג"א שם (ככב, סע"ג ואילך). ועוד.

הנה כתי' . . . וגם צידה כו': ירמ"ב, ב. בא יב, לט. וראה ילקו"ש בשלח יד, טו (רמז רלג) ובזח"ג קג, ב – הובאו באוה"ת מג"א שם (ע' ב"שפן).

אחרי ה' כו': ראה יג, ה.

ביטול לכתך אחרי כו': בתר"א (שם, ריש ע"ד) ואוה"ת (שם) מוסיף: להיות טפל לגבי העיקר. ומבאר בתר"א, שרצון נק' אחור לגבי תענוג (והובא גם באוה"ת שם – בשוה"ג). ע"ש.

ועוד יש טעם כו': בתר"א (שם, ד) ואוה"ת (ע' ב"שפן): ועיקר ענין אמיחית הטעם. וראה גם (בהבא לקמן) לקרית בלק ע, ד ואילך.

ח"י ברכות . . . כנגד כו': נסמן לעיל ד"ה ויאסור יוסף קטע וביאור הענין.

והחוט . . . ממוח הדעת: ראה חולין מה, א – ממוח (ואינו מפרט איזה). ולעיל שם (מתר"א מג"א צא, ד) שבהן נמשך ממוח החכמה. ויל"ע איך מתאים עם המבואר כאן (מתר"א הוספות ואוה"ת) שנמשך ממוח הדעת. וראה פרדס של"א (הובא בתר"א ואוה"ת) פ"ח (וכצ"ל לכאן באוה"ת): ח"י חוליות . . . והמשכתו מחכמה בטוד הדעת . . . והדעת נשמה כו'.

כי התלת מוחין כו': ראה גם פרדס שם. וראה סה"מ השי"ת ע' 140 (ממאמר אדמוה"א) – הובא גם בלקו"ש ח"ב ע' 364 ואילך.

חכ' . . . ראי' וכמשארז"ל: תמיד לב, א. וראה סה"מ תרנ"ט ע' ככג ואילך. תער"ב ע' ע. ועוד.

נק' הסנהדרין עיני העדה: שלח טו, כד. וראה תענית כד, א.

והתפלה היא . . . וכמיש דוד כו': אולי הראי' – כי "ועבדהו" הו"ע התפלה (ראה תענית ב, סע"א). או – מצד ענין ההתכוונות, דע גו"י, וידעת גו"י, ועיל"ע.

כנ"ל וכמ"ש דוד לשלמה דע את אלקי אביך ועבדהו כו' שעיקר התפלה היא בחי' דעת וכמ"ש וידעת היום כי הוי' הוא האלקי', שזהו עיקר ענין התפלה כו', הנה מוח הדעת נמשך בין תרין דרועין (כי החוט השדרה הולך מן מוח הדעת בין כתפיו של אדם) וכמ"ש ובדעת חדרים ימלאון הנה חדר' הוא חסד דין רחמים כו', ובעבודה הנה חו"ג הם בחי' אהוי"ר והיינו שהעבודה בתפלה צ"ל באהוי"ר דוקא שהוא בחי' רצו"ש העלאה והמשכה כו', וכמו המלאכים שכתוב בהם ובשתים יעופף וקרא זאיז, פי' שכדי שיהי' וקרא זאיז ואמר קדוש צ"ל ובשתים יעופף שהוא בחי' רצו"ש דוקא, וכמו"כ בעבודת האדם בתפלה צ"ל ר"ש דוקא כנ"ל, והנה כדי שיוכל לבוא לבחי' פנים צ"ל תחלה בחי' אחור היינו בחי' התפלה דוקא באהוי"ר כי כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו כו', ודוד שנאמר עליו וה' עמו הלכה כמותו בכ"מ זהו מפני כי הקדים בחי' התפלה (והיינו שאמר ס' תהלים, כי הנה ענין התפלה הוא להיות בבחי' רצוא ותשוקה לאלקות ואז מרוה צמאוננו ע"י התורה בבחי' הארת פנים שיש בתורה וכמ"ש בק"ש ואהבת אבה ל' רצון שהוי' יהי' אלקיך בכל לבבך, והאיך הוא הדרך שירוה צמאוננו זהו ע"י והיו הדברים האלה שארז"ל בד"ת הכתוב מדבר), וזהו מ"ש יאר פניו אתנו סלה (תלים ס"ז ב') שהל"ל אלינו ומפני מה נאמר אתנו אלא מפני כי כדי שיומשך בחי' הארת פנים דתורה כנ"ל, צ"ל תחלה בחי' אחור דתפלה ולכן נאמר אתנו שלשון אתנו משמע שזה תלוי בעבודתינו והיינו שצ"ל אתעדלית ע"י התפלה ואח"כ נמשך הארת פנים דתורה כו', והנה באמת יש מעלה בבחי'

וכמ"ש דוד . . . ענין התפלה כו': הוספה אמ"ש בתריא ואוה"ת.

וכמ"ש דוד לשלמה: דהיא כח, ט.

וכמ"ש וידעת כו': ואתחנן ד, לט.

הנה מוח הדעת כו': הסגנון (והכוונה) כאן אינו ברור כי"כ (והוא מכתבי מעתיק). וראה תריא ואוה"ת שם בסגנון (והכוונה) ברור יותר. ע"ש.

וכמ"ש ובדעת כו': משלי כד, ד (ושם: ימלאו).

חד"ר הוא כו': מאריא ה, ז ורי"ג שם. וראה גם לקו"ת ויקרא ב, סע"ד. ועוד.

העלאה והמשכה כו': בכ"י (מעתיק): העלאה והמשכה, והעלאה והמשכה כו'.

שכתיב בהם: ישע"י ו, ב"ג. וראה תריא יתרו עג, ב.

יעופף שהוא כו': ראה עדין תניא פי"מ (נה, א ואילך) ובהנסמן שם.

כל האומר כו': יבמות קט, ב. וראה לקו"ת שם ה, א ובהנסמן שם, דקאי גם על בחי' תפלה.

ודוד שנאמר . . . מדבר: בתריא מגיא ואוה"ת - במקום זה - ענין אחר. ע"ש.

שנאמר עליו כו': נסמן בקטע הקודם.

מרוה צמאוננו ע"י התורה: ראה תניא ספ"מ.

וכמ"ש . . . ל' רצון: ואתחנן ו, ה. תריא (קכג, ד. קכג, א) ואוה"ת ע' ב'שפח). וראה גם לקו"ת נשא כו, ב.

ואתחנן ב, ג. ספר החקירה להצ"צ צא, ב (בערכו).

שהוי' יהי' כו': ראה לקו"ת שם.

והיו . . . שארז"ל: ואתחנן שם, ו, ברכות כא, א.

וזהו מ"ש . . . דתורה כו': ראה תריא (קכג, ב). ובאוה"ת - ליתא.

והנה באמת כו': מכאן - בתריא שם, ב ואילך. אוה"ת שם ע' ב'שצ ואילך.

ספר תרל"ה — חלק א קנג

אחור שהוא בחי' קשה עורף, דהנה כתי' כי עם קשה עורף הוא וסלחת, ולכאוי' צ"ל מהו שייך וסלחת לקשה עורף, אך הענין הוא דהנה בגשמיות ענין העקשות הוא שאפי' אומרים לו כמה ראיות ע"פ השכל כו' אעפ"כ הוא מתעקש למעלה מן הטו"ד, וכמו"כ עדין יובן ענין קשה עורף בקדושה שמתעקש בבחי' קשה עורף בתפלה למעלה מן הטעם ודעת (דהיינו בחי' מסי' לאלקות שהוא למעלה מן הטו"ד) הנה עי' ממשיך מלמעלה ג"כ מבחי' שלמעלה מן החכ' והדעת ומשם נמשך להיות וסלחת שיהי' נושא עון ועובר על פשע כו', והנה עמלק הוא קליפה שכנגד הדעת וזהו ראשית גוים עמלק כי הכנעני והחתי כו' הם ז"מ הרעות שהם לעו"ז נגד המדות, אבל עמלק הוא כנגד הדעת, והיינו הגם שיודע רבונו אעפ"כ הוא מתכוין למרוד כו' כי פרעה אמר לא ידעתי את הוי' ואח"כ כשהי' גילוי אותות ומופתים אמר ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים, אבל עמלק הגם כי ראה אותות ומופתים מ"מ הוא מגביה א"ע בחוצפה וגסות למרוד כו', וזהו ראשית גוים שהוא קליפה שכנגד הדעת שהוא כמ"ש ומלק את ראשו ממול ערפו כו', והוא בחי' קשה עורף דקליפה כו':

והנה המן האגגי הי' מעמלק ולכן הפיל פור הוא הגורל, ולהבין ענין הגורל, הנה יש גורל בקדושה שהוא מ"ש ונתן אהרן על שני

דהנה כתי': תשא לד, ט. וראה שמור שנסמו בסמוך.
ולכאוי' . . . אך כו': ראה גם תרי"א תצוה פה, א. לקרית בלק עא, ב. מסעי פה, סע"ד.
(דהיינו כו': בתרי"א (מג"א) ואוהית מוסיף: וכמ"ש במד"ר . . . תשא סיפ מב אתה סבור כו'. ע"ש (בארוכה יותר מבכאן).
נושא עון כו': מיכה ז, יח.
והנה עמלק כו': מכאן עד סיום הקטע — בתרי"א ואוהית בסגנון אחר. וראה לתוכן הענין — תרי"א תצוה פה, א"ב. שם, ד.
ראשית גוים עמלק: בלק כד, כ.
הכנעני . . . הם ז"מ . . . כנגד כו': שמות ג, ח (ועוד). וראה תניא פ"א ופי'. לקרית מטות פה, ד ואילך. ד"ה אל תצר לאדמוהיא ע' 6 ואילך. ובכ"מ.
עמלק . . . הדעת: ראה רמ"ז (ומק"מ) זח"ב קצד, ב — הוכח בתרי"א תצוה פג, סע"ד. וראה דרמ"צ צד, ב. צח, א ואילך. אוהית תצוה ע' א'תשצא ואילך.
שיודע רבונו כו': ספרא בחקותי כו'. יד. ילקו"ש בחקותי רמו תעג. וראה לקו"ש חכ"א ע' 193 בהערה.
פרעה אמר . . . אמר ה' כו': שמות ה, ב. וארא ט, כו.
אבל עמלק כו': להעיר גם מספרי תצא כה, יז (וראה גם פרשי' תצא שם, יח).
כמ"ש ומלק כו': ויקרא ה, ת. וראה גם תרי"א תצוה שבהערה, והנה עמלק. ועוד.
המן . . . מעמלק: ראה מגילה יג, רע"א. אסת"ר פ"ז, יא (בסופר). וראה גם בהנסמן בלקו"ש ח"ג ע' 913 ובתרי"א ואוהית (מג"א): משרש קליפת עמלק (וראה גם לקו"ש שם ע' 922 הערה 21). וראה גם הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תשי"ח ע' 117.
הפיל פור כו': אסתר ג, ז.
מ"ש ונתן . . . שענין הגורל כו': אחרי טז, ה. וראה גם אגה"ק סו"ז.

השעירים גורלות גורל א' להוי' וגורל א' כו', שענין הגורל הוא למעלה מן הדעת והשכל, וכמו בגשמיות כשאנו יכול לברור ע"פ השכל הנה הוא מפיל גורל ואיך שיפול ע"פ הגורל כן יהי', כי הגורל הוא למעלה מן השכל ולכן ביוהכ"פ שהוא בחי' לפני ה' תטהרו לכן הי' הגורל ביוכ"פ, ועל בחי' גורל דקדושה נאמר מה נעים גורלינו, והנה המן הפיל פור הוא הגורל כי מה שאמר ישנו עם אחד הוא קטרוגי כמו כל המקטרגים אבל באמת הנה ישראל מקיימים התומ"צ, לכן הפיל גורל שהגורל הוא בחי' אשר שם כחשיכה כאורה, ואם צדקת כו' כי שם אינו תופס מקום כלל הרצון על תומ"צ והנה רצון הוא אותיות צנור שהוא בחי' צמצום, אבל הגורל הוא למעלה מבחי' רצון זה לכן הפיל המן גורל כו', וזהו גורל עם הכולל גימ' עמלק, וגם גימ' ברזל עם הכולל וזהו שבכהמ"ק לא הי' ברזל ואפי' כלי ברזל לא נשמע בבית כהבנותו כמ"ש והמקבות כו', וז"ע מחיצה של ברזל מפסקת כו', אבל באמת הנה כתי' בחיק יוטל הגורל מה' כל משפטו שיש בחי' משפט על הגורל, וכמו שארז"ל שכל מ' שנה ששימש שמעון הצדיק בכה"ג נפל גורל של ימין להוי', והיינו שאפי' מבחי' גורל אשר שם כחשיכה כאורה כו' אעפ"כ גם משם יומשך שיפול הגורל כמו שצ"ל ע"פ החכ' כו', וזהו שביקש משה ונפלינו אני ועמך שביקש שלא תשרה שכינה על עובדי כוכבים, והיינו כי מבחי' גבוה כזו שכחשיכה כאורה יכול להיות שישרה שכינתו גם על עובדי כוכבים, לזה ביקש שאפי' מבחי' פלא יהי' ג"כ רק אני ועמך דוקא, וזהו ג"כ ענין שמחת פורים שחייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידעי בין ארור המן

לפני ה' תטהרו: אחרי שם, ל.

ועל בחי' . . . נאמר: נוסח התפלה. וראה אגה"ק שם בתחלתו.

מה שאמר: אסתר שם, ח.

קטרוגי כמו כו' אבל כו': אוצ"ל: קטרוג כו'. וראה אסתר פי"ז, יב: המן מקטרג . . . מיכאל מלמד כו' אין בניך כו'.

כחשיכה . . . ואם כו': תהלים קלט, יב. איוב לה, ז.

רצון . . . צנור: מק"מ זחיב קנו, א. מאריא צ, כ. וראה תו"א יתרו סט, ב ובמ"מ והערות לשם (קנה, ב) — הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א ובהנסמן שם.

זהו גורל . . . של ימין להוי': הוספה אמ"ש בתו"א ואוה"ת (מגי"א).

גורל . . . ברזל: ראה אוה"ת תצוה ע' איתשיו.

עמלק . . . ברזל כו': ראה אוה"ת שם ע' איתרצא ואילך ובהנסמן שם. איתשיו. איתשלט ואילך.

שבכהמ"ק לא . . . כמ"ש: מ"א ז, ז. וראה שמור"ר פל"ה, ה (הובא באוה"ת שם ע' איתשלט. ושם: טפ"ה).

וראה גם אוה"ת שם ע' איתרצב: ריש ע' איתשלח (ואילך) ובהנסמן שם. וראה סה"מ תרכ"ז ע' קט ואילך. תסז ואילך. ועוד.

וז"ע מחיצה כו': ברכות לב, ב. וראה אוה"ת הנסמן לעיל.

כתי' בחיק כו': משלי טז, לג (ושם: את הגורל ומה).

וכמו שארז"ל: יומא לט, א.

שביקש משה . . . שביקש כו': תשא לג, טז. וראה ברכות ז, א — הובא בפרש"י עה"פ. זחיא קכב, ב.

שחייב אינש . . . י"ו: ראה מגילה ז, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ח ע' 107.

ספר תרל"ה – חלק א

קנה

לברוך מרדכי, פי' לבסומי הוא ע"י יין שהוא בחי' יינה ש"ת עד דלא ידעי כו' שהוא בחי' שלמעלה מן הדעת כו' ואעפ"כ משם יומשך שיהי' ארור המן וברוך מרדכי דוקא כו', וזהו שקראו לימים האלה פורים ע"ש הפור, כי עיקר הנס הי' שאפי' בבחי' הגורל שהוא בחי' אשר שם הוא כחשיכה כאורה ואעפ"כ נמשך משם שיהי' ארור המן וברוך מרדכי כו', והיינו ע"י שהיו במס"ג כל השנה על קדוש שמו ית', ומ"ש פורים לשון רבים היינו כי יש גורל בקדושה ויש בחי' גורל בלעו"ז שהוא בחי' עמלק ויש בחי' עמלק בכאו"א מישראל היינו בחי' חוצפה וגסות והעבודה להפוך בחי' הגורל דלעו"ז להיות בכל לבבך בשני יצריך כו':

ומעתה יובן ענין על כן ועל כל, הנה כתיב שפתי חכמים יזרו דעת ולב כסילים לא כן וארז"ל בילקוט (תהלים בשם מדרש תהלים ע"פ לא כן הרשעים) אמר הקב"ה לרשעים אני בראתי את העולם בכך שנא' ויהי כן ואתם אומרים לא כן שנא' ולב כסילים לא כן חייכם על כן לא יקומו רשעים במשפט, ולהבין זה צ"ל מפני מה נק' הבריאה יש מאין הלא למעלה הוא היש האמיתי כו' ואיך נאמר שהבריאה היא יש מאין, אך הענין הוא דהנה יש בחי' השתלשלות שהוא בחי' השתלשלות עו"ע שהעלול הי' תחלה בהעלם בהעילה ואח"כ יוצא מהעלם אל הגילוי כו' כמו שכל ומדות שהמדות הם כוללים תחלה בהשכל ואח"כ יוצאים מהשכל מהעלם אל הגילוי ולכן נק' ע"פ הקבלה חו"ב או"א וז"א ומל' בן ובת, והיינו כמו בגשמיות הנה הולד ישנו בשלימות בבטן האם רק שהוא בהעלם והלידה הוא בחי' הגילוי, ועד"ז יובן למעלה שבחי' המדות ישנם תחלה בבחי' השכל רק שהם בהעלם ואח"כ הם יוצאים מהעלם אל הגילוי כו' והי' בחי' השתלשלות כמו השלשלת

בחי' יינה ש"ת: ראה ע"ז לה, א. זח"ג לט, א. וראה גם אוה"ת שה"ש ע' מט. סח ואילך. רכד. רכו ואילך. ועוד.

שהיו במס"ג כו': ראה גם סדור רפג, ב. ש"א צא, ב. אוה"ת מג"א ע' בשנב ואילך. ועוד.
עמלק בכאו"א: ראה גם אוה"ת תצוה שנסמן לעיל. דרמ"צ מצות זכירת מעשה עמלק. ועוד.
בכל לבבך בשני כו': ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א – כמשנה.
על כן ועל כל: אסתר ט, כו. מכאן – אינו בתו"א ואוה"ת (מג"א), ורק פי' "על כל" – מתאים עם המבואר שם. וראה אוה"ת שם ע' ב' תא ואילך – ע"ד המבואר כאן.
הנה כתיב: משלי טו, ז.

בילקוט (תהלים . . . ע"פ: תהלים א, ד. ילקו"ש שם רמז תריח, וראה ביאור מרז"ל זה באוה"ת שם. שנא' ויהי כן . . . על כן לא כו': בראשית א, ז. שם, ט. ועוד. תהלים שם, ה.
צ"ל מפני מה . . . אך הענין הוא כו': ראה גם לעיל ד"ה החדש הזה קטע הא – בארוכה, וראה בהנסמן שם.

שהעלול הי' . . . ואח"כ כו': ראה לקו"ת ברכה צה, ב ואילך. וראה סה"מ תקס"ה ע' קיא ואילך.
ע"פ הקבלה: ראה זח"ג לד, רע"א (ברע"מ). שם אד"ז רצ, ב. תקי"ז תסי"ט (קי, ב). ועוד.
כמו בגשמיות כו': ראה תו"ח בראשית ט, א ואילך.
השתלשלות כמו השלשלת: ראה תו"א בשלח סד, ב. סדור קסא, ד. וראה לקו"ת ברכה שם. ועוד.

שהטבעות דבוקים ואחוזים זביז כו', אבל בריאת העולם לא יתכן לומר שהוא כחי השתלשלות שהרי נבראת במאמר ואיך נאמר שגשמיות האור עדימ הי' קודם שנתהוה במאמר יהי אור או גשמיות הארץ במאמר בריאת הארץ אלא שהבריאה היא יש מאין שהיא כחי התחדשות כו', וזהו מ"ש יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו ממילא בבחי' התחדשות יש מאין כו', ומ"ש בראשית ברא אלקי' זהו בחי' הכח האלקי שמחי' כל דבר פרטי אבל בחי' התהוות הבריאה היא ממילא ומאליו מבחי' שם הוי' המהוה מאין ליש כו', והנה יש שאינם מאמינים בהתחדשות הבריאה כמ"ש בסשיב ח"ב פ"ו שאומרים שהקב"ה מחי' את העולם ע"ד כמו הנשמה מחי' את הגוף, וזהו שאמר פרעה לא ידעתי את הוי', אבל באמת אינו כן שהוי' הוא האלקי' כמ"ש בסשיב הנ"ל באריכות, וזהו ולב כסילים לא כן שאינם מודים בבחי' כן דהיינו בבחי' כן שבראתי בו את העולם כי ענין בחי' כן הוא בחי' הודאה, והוא כמ"ש כן בנות צלפחד דוברות וכמו מ"ש (במלכים א' א' ל"ו) אמן כן יאמר הוי', שהוא כחי' הודאה, וז"ע משארז"ל גדול העונה אמן יותר מן המברך כי אמן הוא בחי' הודאה, והמברך הוא בחי' ברכה, ובחי' הודאה מגיע לבחי' עליונה יותר מבחי' הברכה כו', והנה שפתי חכמים יורו דעת, פי' יורו ל' זר בחי' כתר ועטרה והיינו שעי' ההודאה ממשיכים בחי' עטרה על הדעת, אבל לב כסילים לא כן שאינם מודים בבחי' כן כנ"ל, וזהו על כן לא יקומו רשעים במשפט, פי' על שאינם מודים בבחי' כן היינו בבחי' הבריאה יש מאין לא יקומו במשפט שעל הגורל שכת' מה' כל משפטו שיש משפט על הגורל כנ"ל, אבל ישראל מאמינים באמונה שלימה, ולכן נק' יהודים ע"ש ההודאה ולכן זכו במשפט שאפי' ע"פ הגורל נמשך להיות ארור המן וברוך מרדכי, וזהו על כן שעי' הכן בחי' הודאה זכו לזה כו', ופי' על כל הנה דהע"ה אמר

וזהו מ"ש . . ומ"ש: תהלים קמח, ה. בראשית א, א. וראה גם לעיל שם.
 כמ"ש בסשיב ח"ב פ"ו: שם — אינו מפורש שיש האומרים כן, אלא מבאר הענין.
 וזהו שאמר פרעה: נסמן לעיל. וראה לקו"ת אמור לה, ג. ועוד.
 כן הוא בחי' הודאה: ראה אה"ת ויחי שעו, ב ואילך ובהנסמן שם. מג"א ע' בתו. ריש ע' בתיא.
 והוא כמ"ש: פינחס כו, ז.
 משארז"ל: ברכות נג, ב. סוף ניר. וחי' רסב, סעי"ב. ח"ג רכט, א. רעא, א.
 כי אמן . . . ובחי' הודאה כו': ראה סדור שג, ג. אה"ת מג"א שם. עקב ע' תקיט ואילך. ש"ש ע' א'תעט
 ואילך. וראה גם תוי"א מג"א צו, א — ההפרש בין ברכה להודאה.
 שפתי . . . פי' יורו כו': משלי — נסמן לעיל. פרשי' שם. וראה מדרש תהלים שהובא לקמן בתחלת
 הביאור לדי' הנוכחי.
 שכת' מה' כו': ולפניו כתי' (כבקטע הקודם ושי"ג) יוטל הגורל.
 יהודים ע"ש ההודאה: ראה מגילה יג, א. תוי"א מג"א שם. וראה לקו"ש ח"ג ע' 915 הערה 11.
 דהע"ה אמר: תהלים קיט, צט.

ספר תרל"ה – חלק א

קנז

מכל מלמדי השכלתי כו', פ"י כל הוא נשיב וזהו כי כל בשמים ובארץ שכח' כל נשיב נמשך בשמים ובארץ כו', והנה במ"ת אמרו כל אשר דבר כו' שהמשיכו בחי' כל נשיב, אבל במ"ת הי' רק החלו לעשות אבל בפורים קימו וקבלו כו' וקבל היהודים את אשר החלו שבפורים היו במס"ג בחי' הודאה כל השנה באו לבחי' כן בחי' הודאה שלמעלה מן הדעת כו', וזהו על כן ועל כל כו', דברי האגרת הזאת, הנה התורה נק' ספר כי התורה היא נצחית אבל המגילה נק' אגרת שהיא לפי שעה כמו האגרת שצריכין לו רק לפי שעה כו', ואעפ"כ נק' ספר ג"כ כמ"ש ונכתב בספר לפי שהימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה כו' וכמ"ש רז"ל שלחה אסתר לחכמים כתבוני לדורות ומצד בחי' זו נק' ספר ופעם נק' אגרת כו':

פורים מן ועתה יובן על כן וע"כ, והוסיף בענין טומטם הי' העולם כמשי"כ בנייר פערטול ג' דפיס, ובסוף בענין אגרת וספר כמ"ש בסי' המתחיל וזה אשר תעשה, בסוף ד"ה ע"כ קראו לימ"י האלה, ולא הועתק כ"א כמ"ש כאן,

מהר קח את הלבוש מן סי' תקס"ה והוסיף בענין גלי הים כמ"ש בנייר פערטול ב' דפין ולא הועתק,

כל הוא . . . וזהו כי כו': דה"א כט, יא (נשיב ר"ת: נ' שערי בינה). וראה תרי"א מג"א קכד, א. ובארוכה בסי' תקס"ד ע' כו' ואילך. ועוד.
במ"ת אמרו . . . שהמשיכו כו': יתרו יט, ח. משפטים כד, ז. וראה לקו"ת במדבר י, ד. ועוד (וראה גם לקו"ש ח"ג ע' 995 ואילך) — שנמשך או בחי' שער הנרין.
במ"ת הי' . . . אבל בפורים כו': שבת פח, א. שבועות לט, א. וראה גם תרי"א שם.
היו במס"ג כו': נסמן לעיל.
דברי האגרת הזאת: המשך הפסוק ד.על כלי'. וראה (להבא לקמן) גם תרי"א שם.
התורה נק' ספר . . . אגרת: שופטים יז, יח. ועוד. וראה מגילה יט, א.
נק' ספר ג"כ כמ"ש: אסתר ט, לב. וראה מגילה שם.
שהימים האלה כו': אסתר שם, כח.
וכמ"ש רז"ל: מגילה ז, א.

פורים מן . . . כאן: קטע זה בא בהכתי"א אחרי המאמר. ובפשטות שייך לקטע הקודם, ולהביאור לד"ה זה (ע"כ כו') שבסמוך — ראה הערה הבאה.
והוסיף . . . ובסוף כו': זהו הענין שבקטע הקודם (בענין אגרת כו') ושכהביאור שבסמוך (בענין טומטם כו'). אבל ל"ע למה מסיים, ולא הועתק כו'. ואולי הכוונה, שבקטע הנ"ל לא נכנס הענין ד.טומטם כו': והביאור לד"ה ע"כ הנדפס בסמוך — מכ"כ — אולי הוא הנכתב. בנייר פערטול ג' דפיס, כי ענין זה הוא בכ"כ בערך סכום דפיס הנ"ל. ועד"ז אפ"ל בנוגע למ"ש בהערה הבאה.
מהר קח . . . הועתק: קטע זה בא בהכתי"א אחרי זה שלפניו, והענין הנזכר בו — בא לקמן (וראה שם בתחלתו — בארוכה) אחרי ביאור הנ"ל לד"ה ע"כ (מכ"כ — בערך ב' דפין) (וכ"ה בכ"כ שלפניו). וראה הערה הקודמת).

לד"ה ע"כ קראו לימ" האלה פורים

במדת"ל ע"פ ע"כ לא יקומו רשעי' במשפט, טומטם היה העולם, פי' טומטם שאינו ניכר אם זכר הוא אם נקבה היא, והענין הוא כי הנה דור המבול ודור הפלגה שניהם קצצו בנטיעות כמ"ש הבחיי ס"פ נח שדור המבול כפרו במדה אחרונה שחטאו בש' אלקים ולכן ע"י שהשחיתו כל בשר את דרכו על הארץ נשחתה להם הארץ שהיא משם אלקים, ודור הפלגה כפרו בשם המיוחד שהוא ש' הוי' וענין מה שדור המבול חטאו וכפרו בשם אלקי', היינו שאמרו שהוא ית' סוכ"ע ע"ד על השמים כבודו ועזב ה' את הארץ שאינו מאיר בבחי' ממכ"ע היפך מ"ש כי הוי' הוא האלקי' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת ודור הפלגה כפרו בשם המיוחד שהוא בחי' סוכ"ע אני הוי' לא שניתי ואמרו שהוא רק ע"ד מה הנשמה ממלא את הגוף שהוא ממכ"ע כו', ושניהם ענין סילוק ההשגחה והיכולת כבי', או דלא איכפת לי' ורצו בתאוות ותענוגים עוה"ז גשמים דור המבול רצו שיהי' בחי' ושפחה כי תירש גבירתה שפחה ק"נ תירש גבירתה מ' דאצי', ודור הפלגה שמרדו בשם הוי' רצו שיהי' תחת עבד כי ימלוך

והנה בפרד"ס ערך לבינה הוא סטרא דמסאבותא וזהו זקף לבינה כו' וזהו ותהי להם הלבינה לאבן פי' היו מניחים לבינה במקום אבן בוחן ושפחה כי תירש גבירתה עכ"ל ובשם הבחיי נת' לעיל שדור הפלגה רצו

לדיה . . פורים: בצד הע' בכ"ק (מלמעלמ"ט): מספר טובי' ואולי הכוונה, שהענין הועתק מספר של מעתיק' (או מניח') טוב. וראה לעיל (בסמוך) הערה, והוסיף . . . — לכללות הענין המבואר לקמן, ראה אהיה מגיא (ביאור לדיה ע"כ קראו כו') ע' בתא ואילך. וראה גם לעיל דיה עד כו' אלך כו'. במדח"ל ע"פ: תהלים א, ה.

הבחיי ס"פ נח: יא, ד. וראה קטע הבא ובהערה, ובשם . . . שהשחיתו . . . להם הארץ: ע"פ ל' הכתוב שם ה' יביג.

על השמים . . . ועזב כו': תהלים קיג, ד. יחזקאל ה, יב. ט, ט.

היפך מ"ש: ואתחנן ד, לט. — בצד הע' בכ"ק (ועד"ז נסמו באוה"ת שם), שובה הראשון בפי' הוי' הוא האלקי' פי' האי'. והוא בלקו"ת ש"ש סד, ג ושם (בהביאור) סה, ד ואילך. והובא הענין (והציון) לקמן קטע והנה ענין (ע"ש).

סוכ"ע אני . . . ע"ד מה . . . ממכ"ע: ראה גם לעיל דיה במד"ר . . . ר' ברכי' פ"א ואילך ובהנסמן שם. ותענוגים עוה"ז גשמים: תיבת, עוה"ז נוספה בכ"ק בין השורות, ואוצ"ל: ותענוגי עוה"ז הגשמים. ושפחה כי . . . תחת עבד כו': משלי ל, כג. שם, כב.

והנה בפרד"ס: שער ערה"כ פ"ב. ואוצ"ל: לבינה כתב הוא כו', ושם — מבאי"ם במקום מניחים'. זקף לבינה: ע"ז מו, סע"א (הובא בפרד"ס שם בח"ר). וראה דיה זאת חנוכת תר"מ ספ"ד. וראה לקריש ח"ו ע' 15 ואילך ובהערה 33.

וחתי להם כו': נח יא, ג.

ושפחה כי כו': בצד הע' בכ"ק: ושפחה זחיג אחרי ד"ס א'. וראה שם, ד. שפחה' היא קליפה כנגד המל'. ובשם הבחיי נת"ל: הכוונה, שכן מובן מהבחיי — אף שאינו מזכיר הענין ד, תחת עבד כו' בנוגע דור הפלגה (או ושפחה כו' בנוגע דור המבול).

ספר תרל"ה — חלק א

קנט

שיהי' תחת עבד כי ימלוך, ולפמ"ש הפרד"ס מפסוק ותהי להם הלבנה לאבן מפרש שרצו ג"כ ושפחה כי תירש גבירתה והיינו לבנות ז'ין דקליפה שהם ס"מ ונחש ולדחות ז'יג דקדושה, וזה תלוי בפ"י הפסוק ונעשה לנו שם שלפי המד"ר דהיינו ע"ג זהו שרצו בז'יג דלע"ז ולפי' הבחיי בענין ונעשה לנו שם היא המדה אחרונה זהו כמ"ש לעיל שכפרו בשם המיוחד, ובודאי דברי המד"ר נאמנים יותר ובוזה יתפרש יותר ענין ודברים אחדים על ב' בחי' אחד היינו על ה' אחד ועל שמו אחד,

וע' בילקוט תלים סוף רמז תרס"ז דף צ"ה ע"ב ע"פ חבלים נפלו לי בנעימים בשם פרד"א ר"ש אומר בשעו שבנו בני אדם את המגדול קרא הקב"ה לע' מלאכים המסבבים את כסא כבודו אמר להם באו ונבלבל לשונם לע' גוי' לע' לשון שנא' הבה נרדה, ארדה אין כתי' כאן אלא נרדה והפילו גורלות בניהם שנא' בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם ונפל גורלו של הקב"ה על אברהם וזרעו שנא' כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו אמר הקב"ה גורל שנפל לי רצתה נפשי בו שנא' חבלים נפלו לי בנעימים כו' עכ"ל.

והנה ענין ש' הוי' וש' אלקי' הוא בכלל ב' בחי' הנהגות שמשם הוי' נמשך ההנהגה לצאת מדרכי הטבע לגמרי כמו יצ"מ וקרי"ס וכל הניסי' היוצאים מדרכי הטבע, ומש' אלקי' נמשך הנהגת הטבע ולכן אלקי' גימ' הטבע, ול' טבע הוא מלי' טבעו ביי"ס, ומלי' קדושין לטבועין ניתנו, והיינו שאינם חוזרות, ובאמת כי הוי' הוא האלקי' כולא חד בלא פרודא כלל רק

בפ"י הפסוק: נח שם, ד.

שלפי המד"ר: ב"ר פליח, ח (וראה גם שם, ו).

ודברים אחדים . . . אחד: נח שם, א. וראה פרש"י שם. ועיין ב"ר שם, ה. על ה' . . . אחד ועל כו"ל.

ה' . . . שמו אחד: ע"פ ל' הכתוב — זכרי' יד, ט.

בילקוט . . . ע"פ: תהלים טז, ו. ובילקוט שם (ואולי כצ"ל כאן): בשעה שבנו . . . את המגדל . . . גורלות

ביניהם כו"ל. ויל"ע מ"ש כאן. בנעימים כו"ל — מה מוסיף בזה, דהרי בזה מסתיים הענין בילקוט. ואולי

הכוונה, שבפרד"א (שמשם הובא בילקוט — אף שבשינויי לשון כו') — יש המשך להענין.

בשם פרד"א: פכ"ד קרוב לסופו.

שנא' הבה . . . שנא' בהנחל . . . שנא' כי כו': נח שם, ז. האזינו לב, ח. שם, ט.

ענין ש' הוי' וש' כו': ראה גם לעיל ד"ה ע"ד . . . אלך כו' ובד"ה שלאחריו. וראה לקו"ת ראה כב, ב ואילך.

אלקי' גימ' הטבע: פרד"ס שייב פי"ב. שייז פי"ד. ובשליה שער האותי' אות קדושה — בהגהה (פס, א),

משמע קצת שכי' בזה. וראה גם שעה"ה"א פי"ו. אה"ת נ"ך ח"ב ע' אק"א. שה"ש ע' ססד ואילך. ועוד.

טבע . . . מלי' טבעו: בשלח טו, ד. וראה אה"ת שה"ש ע' שטו ובהנסמן שם. סה"מ תשי"א ע' 290 ואילך.

ועוד.

קדושין לטבועין . . . והיינו כו': ביב קמה, א וברשבי"ם שם. וראה גם אה"ת נ"ך שם ס"ע אק"י ואילך —

מרמ"ז.

הוי' . . . כולא כו': ואתחנן ד, לט. זח"א יב, א"ב.

שרצה שיהי' ההנהגה מש' אלקי' ע"ד הטבע שיום אחד דומה לחבירו
 שהשמש זורח במזרח ושוקע במערב אמנם באמת מחדש בכי"ת מע"ב ומהוה
 ככל רגע מאין ליש, ועיקר ההתהוות הוא מש' הוי' כמ"ש יהללו את ש' הוי'
 כי הוא ציוה ונבראו, רק שזהו ונבראו ממילא, ומש' אלקי' הוא בחי' ברא כח
 הפועל בנפעל שזהו בחי' ממכ"ע שזהו בחי' החיות פרטי שנמשך לכל דבר
 להחיותו, אמנם עיקר התהוותו היא מבחי' סוכ"ע ש' הוי' ובאמת הוי' הוא
 האלוקים שהצמצום דשם אלקי' הוא בכדי שיהי' יכול להיות התהוות פרטי'
 רבים זהו עצמו מש' הוי' שהוא הטוב והחסד דש' הוי' שמהוה הכל כמ"ש
 בלק"ת בדי"ה שובה הראשון פ"ב בפ"י הראשון של הוי' הוא האלקים, וכן הוא
 במה שמחדש בכי"ת מע"ב ג"כ עיקר ההתחדשות הוא מש' הוי' רק שזהו ע"ד
 ונבראו מאיליו וממילא ומש' אלקי' הוא ברא כח הפועל בנפעל, והוי' הוא
 האלקי' כולא חד בלא פרודא רק שרצה כן שיהי' ש' אלקי' מסתיר שיהי'
 נראה לעינינו העולם ליש ודבר בכדי שיהי' ביטול היש לאין, אבל באמת
 קמיה ית' ואין אלקי' עמדי שאינו מסתיר כלל, וזהו העבודה ראו עתה כי אני
 אני הוא ב"פ אני זהו אני ראשון ואני אחרון פי' אני ראשון לפני
 ההשתלשלות ואני אחרון לאחר גון אלפי' יובלות, וצריכי' לראות איך שאני
 אני הוא ב' בחי' אני הנ"ל ושאין אלקי' עמדי שלא יש שום הסתר כלל,
 וההסתר הוא רק לפנינו בכדי שיהי' עבודה בבחי' ביטול היש לאין, ונודע
 ממ"ש במ"א (ע' בדי"ה מזוזה מימין כת"א ובכ"ד,) שביטול היש לאין זהו
 מבחי' ש' הוי', והיינו שזה שיהי' נראה ליש זהו ע"י צמצום דש' אלקי' ומה
 שהיש יהי' בטל לאין זהו מבחי' ש' הוי', וא"כ שהמכוון מהסתר דש' אלקי'
 הוא בכדי שיהי' ביטול היש לאין א"כ זהו ג"כ כמו פעולת ש' הוי' שפועל
 להיות ביטול היש לאין והוא מפני כי הוי' הוא האלקי' כולא חד בלא פרודא
 כלל וגדול הוי' בעיר אלקינו שע"י בחי' עיר אלקינו כללות עולם הדיבור
 שמוזה נתהווה כלליות כל הנבראים ע"י ע"מ ניכר גדולת ש' הוי' המהוה ע"ד

מחדש . . . מע"ב: גוסס ברכות ק"ש.

ועיקר . . . מש' הוי' כמ"ש: תהלים קמח, ה. וראה לעיל ד"ה ראו קרא פי"ג ובהנסמן שם.

ונבראו ממילא . . . בחי' ברא כו': ראה גם לעיל ד"ה וידבר . . . וראה סוף קטע ולהבין צ"ל ובדי"ה ראו קרא

פי"ג — ובהנסמן שם. תרא שנסמן לקמן בפנים. ועוד.

כמ"ש בלק"ת כו': ראה לעיל הערה. היפך מ"ש.

ואין . . . עמדי . . . ראו כו': האינו לב, לט.

כ"פ אני זהו כו': ראה לק"ת ויקרא א, ד. מטות טא, א. ועוד.

אני . . . אחרון פי' כו': ל' הכתוב — ישע"י מד, ו. וראה לק"ת שם. וראה לעיל ד"ה ראו קרא שם ובהנסמן

שם.

בדי"ה . . . בתי"א: מקץ מא, ד ואילך.

וגדול הוי' . . . שע"י כו': תהלים מח, ב. וראה זחיג ה, א. לעיל ד"ה הנ"ל ובהנסמן שם.

ע"י ע"מ: ר"ת: ע"י עשרה מאמרות.

ספר תרל"ה – חלק א קסא

ונבראו ופועל בחי' הביטול בנבראי' כמו השמש כשהולכת ממזרח למערב
אומרת שירה והילוכה למערב מפני ששכינה במערב ויש פרק שירה שכל
הנבראים אומרים שירה, ועכשיו העבודה להיות בבחי' וידעת הוא בחי'
העמקת הדעת בהתכוננות איך שהוי' הוא האלקי' כולא חד בלא פרודא כלל,
אבל אותם שאומרים טומטם הוא העולם פי' שאינו ניכר אם זכר אם נקיבה
והיינו כמו דור הפלגה שכפרו בשני השמות ש' הוי' וש' אלקי' והיינו שאמרו
רם כו' על השמי' בחי' סוכי'ע ולמטה עזב ואינו משגיח, וגם במקום מדה
האחרונה רצו שתהי' ושפחה כי תירש והיינו ותהי' להם הלבנה לאבן,

והנה מן הגורל שהי' בעת דור הפלגה כניל בשם פרקי דרי'א נעשה עמלק
גימ' רם שיודע את רבונו ומתכוון למרוד בו פי' יודע את רבונו י"ל
דהנה כתי' כי אל דיעות שיש דיע' ודית שהם מב' בחי' דש' הוי' וש' אלקי'
והוא יודע ב' בחי' אלו ומתכוון למרוד, והי' עוד גרוע מדור הפלגה לפי'
הבחי' ועכ"פ כמו הפלגה לפי' המדיר שכחשו בשני השמות ורצו שיומשך
להם השפעות גשמיות ע"י צירופי' מקבלה מעשית שזהו מבחי' לבונה זכה
שהיא האור מקיף של יו"ד כתרין דמסאבותא, כי ענין המזכיר השם הגם
שאי' כלל מהו רק שמזכיר האותיות הי' רק בחי' מקיף לבד, ושרשם מבחי'
מקיף דלבונה זכה, וכשהפיץ ה' אותם נתחלקו לע' לשון וכניל בשם פרדרי'א
ולכן משם נעשה האומרים טומטם הוא העולם שאינו ניכר בין זכר לנקיבה
משפיע ומקבל זוי' דקדושה, והיינו שאינו מודים בכך שבראת בו את העולם
שזהו מ"ש ויהי כן במע"ב, שפי' ויהי כן זהו על ההתהוות מש' הוי' שציוה
ונבראו ממילא והחיות פרטי נמשך מברא דש' אלקי' וע"ז אומר ויהי כן כמו
שציוה,

הביטול . . השמש . . אומרת שירה: ראה נצוי' לזחיא י, א (וראה גם מהרז"י לביר פי"ו, ט). וראה תרי"א
כראשית ז, סעי"ג. ובארוכה סדור קמב, ב ואילך. דרמ"צ ה, א ואילך. ועוד. וראה (בנוגע שיר השמש) גם לקמן
דיה הודו להי פיה.

השמש . . למערב מפני כו': ביב כה, א. סנה' צא, ב.
יש פרק שירה כו': נדפס (גם) בכמה סידורים. ועם כיאור ע"ז – בסו"ס בית אלקים (להמבי"ט).
וידעת . . שהוי' כו': ואחחנן שם.
אותם שאומרים . . פי' . . והיינו כו': ראה גם לעיל ד"ה עד . . אלך כו'.
שאמרו רם . . עזב כו': נסמן בחחלת המאמר.
עמלק גימ' רם: ראה אהית חצוה שנסמן בד"ה הניל קטע והנה המן ובהנסמן שם.
ורצו . . ע"י צירופי' מקבלה כו': ראה לעיל ד"ה ויאסור יוסף קטע ומעתה יבן בענין השבעת השמות
(הגם שאינו יודע כו') ובהנסמן שם.
מבחי' לבונה זכה: ראה בד"ה הניל שם: ובד"ה עד . . אלך כו' – ובהנסמן שם. וראה גם פעי"ח שער
עולם העש"י פ"ד. מאיאי ל, ח. ועוד.
שאינו ניכר . . משפיע כו': ראה גם לעיל ד"ה עד . . אלך כו'.

לד"ה מהר קח את הלבוש (בס' תקס"ד)

וז"ל בסופו והנה כתי' אשר שמתי חול גבול לים חק עולם לא יעבירונו
(בירמי' סי' ה' ד"ב) ופי' החול נעשה לגדר ומחיצה לגלי הים שבבוא
הגל אל החול תיכף יחזור לאחוריו ויפול למטה כו' וזהו מפני שגם למעלה
בשם עליון בחי' הסובבו חק עולם מאת הוי' להיות כל גלי הים מתכטלים
בבואם אליו וכו' עכ"ל, והענין דהנה בתקוני זהר דקט"ו ע"ב פי' אשר שמתי
חול שכינתי' עילאה גבול לים כו' וכד רצין גלגליון בד' רוחין מיד דחזיין
שכינתא דאיהו חול דאיהו אסחר לים אתמר בהו ושוב חזון לאתרייהו עכ"ל
והיינו כמו שפי' בח"צ דף קמ"ד סע"א כי הגלים הם כוחות הדין, והם מבחי'
טו"ר דנוגה, וכשהגלים רצים ורואים השכינה בורחין, כי בינה הוא בחי' מי
מדד בשעלו מים ונותן קצבה ומדה לכל דבר בסוד בוצינא דקרדוניתא,
וכשרוצים הדינים לשלוט יותר משיעורן ולעלות וכשרואים הבינה חוזרין
וזהו בחי' חול שהוא גבול לים, וכמו"כ יובן שכשהגביה המן א"ע בחוצפא
וגסות שאפי' כלפי שמיא מהני' פי' שמי' אש ומים מדות שזהו כענין הגבהת

למעלה משמי' ע"י חוצפא, אבל ונהפוך שחלו אותו על העץ כי החול בינה גבול
שלא יעבור הגל

לד"ה . . . תקס"ד: נדפס בסה"מ תקס"ד ע' נט ואילך. וראה לעיל בהערות (לשוה"ג) שבסד"ה ע"כ קראו.
ראה לקמן בהוספות — „הנחה" מדרוש הב' דפורים ד"ה ויאמר . . . מהר קח. ושם — חלק הא' הוא ד"ה
הגיל דתקס"ד — בשינויים כו' ואח"כ — אותו התוכן המדובר כאן. וכנראה שמאמר הנוכחי הוא דרוש הגיל
אלא שאמרו בסגנון אחר (ראה לעיל ע' כט הערה „כמשנית. . . ובהנסמן שם). וע"ש כמה ענינים יותר
ברורים ומבוארים.

וז"ל בסופו: שם ס"ע ס. ושם (ואולי צ"ל עדין גם כאן): לא יעברנו (ראה הערה הבאה) . . . בחי' החול
הסובבו . . . הוא מאת כו'. וראה — לכללות המבואר לקמן — אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' שלג ואילך).
כתי' . . . ד"ב: ושם (וראה הערה הקודמת): ולא יעברנהו. וראה (לתחלת הענין) גם מפרשים עה"פ.
בהנסמן באוה"ת שם.

בתקוני . . . ע"ב: כ"ה גם באוה"ת שם (ע' שלד). והוא בתס"ט (קח, א) — בשינוי לשון.
אתמר בהו ושוב: הכוונה לל' הכתוב יחזקאל א, יד (הובא בתקו"ז שם).
בח"צ . . . סע"א: כ"ה גם באוה"ת שם (ס"ע שלג), ומוסיף: וע"ש דמ"ג ע"א וע"ב בענין גלי הים כו' (ע"ש).
בינה . . . מי מדד כו': ישע"י מ, יב. וראה מק"מ דלקמן בפנים (ובכ"מ), ש"מ" קאי על בינה.
בוצינא דקרדוניתא: ראה לקמן בפנים מזהר ומק"מ. וראה גם זח"א טו, א. ח"ג רצב, ב. ועוד. ובדא"ח —
ראה תרי"א מקץ לט, א. שמות (בהוספות) קז, ד. ועוד.
בחוצפא . . . כלפי כו': סנה' קה, סע"א. וראה (להענין המבואר כאן) סה"מ שם ע' ס. — בשולי הע' בכ"ק
(המסתיים „שעשה עץ גבוה"). למעלה . . . הגל"י, ונדפס כאן בשוה"ג.
פי' שמי' כו': ראה ב"ר פ"ד, ז. במדב"ר פ"ב, ד. זח"א עו, א. רסב, ב. ועוד.

ונהפוך שחלו אותו כו': ראה אסתר ט, כה. שם, א.

ספר תרל"ה — חלק א

קסג

גלי הים שעצם המים טבעם לירד למטה רק הרוח הוא המגביה את המים בגובה, ובהמזן זהו בחי' הרוח שבגס הרוח, וזהו שעשה עץ גבוה חמשים אמה לתלות את מרדכי כי הגביה את א"ע בכחי' גם הרוח וחוצפא למעלה מבחי' שמים כי עובי כל רקיע הוא מהלך ת"ק שנה היינו נגד ה' מדות וכ"א כלול מיו"ד ויו"ד מיו"ד, והיינו כדוגמת הגבהת הגל ע"י הרוח, אבל ע"י בחי' חול בינה שבה גבורתא דמארי כמארז"ל בכ"ב פ' הספינה דע"ג ע"ב פוק חזיא גבורתא דמארך מלא חוטא חלא ולא עברי שהגלים אינם יכולים לעבור גבול החול שזהו מחמת גבורתא דמארך בחי' אני בינה לי גבורה, וכמ"ש בזהר בראשית ד"ח ע"ב משחתא בוצינא דקרדינותא דכתי' מי מדד בשעלו מים ופי' המק"מ משחתא בוצינא דקרדינותא פי' היא בינה שהיא מודדת כל ספירה וספירה דועיר ואומרת לה עד פה תבוא ולא תוסיף, מי מדד בשעלו מים מי היא בינה נו"ן שע"ב מים הם מוחי ז'ין עכ"ל, ומזה יובן דכ"ש שמבינה הוא הגבול לגלי הים הם כוחות הדין שלא יצאו חוץ לגבול אשר הוגבל להם, או גבורה דע"י בחי' בוצינא דקרדינותא שהוא המדידה שאין להם רשות ולכן חוזרים ונופלים ותלו אותו ואת בניו על העץ מדה כנגד מדה,

והנה מצד הקץ ששם לחשך יכול להיות ח"ו שיהי' בעתה שהן אמת שאחרית עמלק יהי' עדי אובד אבל ח"ו בעתה, אמנם בכדי להיות אחישנה זהו ע"י בירור היצה"ר דהנה כתי' ולא יראה לך חמץ ולא יראה שאור בכל גבולך (בפ' בא י"ג ז') ופי' בטו"ב סי' תל"ג להוציא היצה"ר

המים טבעם כ"ו: תענית ז, א. וראה שעהוהיא פ"ב. וראה גם רד"ק ירמ" שם.
 רק הרוח . . . שבגס הרוח: ראה סדור קלג, ד ואילך. סה"מ תרל"ז ח"א (מים רבים) ע' ה ואילך. ונת' בסה"מ הגיל חיב ע' תקצט ואילך.
 שעשה עץ גבוה כ"ו: אסתר ה, יד. ועוד.
 הגביה את א"ע: כ"ה בכ"ק. ואוצ"ל: הגביה א"ע.
 עובי כל . . . נגד כ"ו: חגיגה יג, א. כ"ר פי"ו, ו. ועוד. וראה לקרית אמור לד, א. ועוד.
 כמארז"ל . . . ע"ב: באוה"ת (ג"ך) שם: ע"א (והוא שם סע"א — בשינוי קצת).
 אני בינה כ"ו: משלי ח, יד. וראה בהנסמן בסמוך.
 ואומרת לה עד פה כ"ו: ראה גם רד"ק שם.
 שמבינה . . . או גבורה דע"י: ראה גם סדור י, סע"ד: קה, סע"ב (ועוד) — ב' הפירושים ב. אני בינה נו"ן.
 ותלו אותו כ"ו: אסתר ט, כה.
 מדה כנגד מדה: סנה"צ, סע"א. וראה עדין סוטה ח, ב (ושם ט, ב) — במשנה.
 הקץ ששם לחשך: ע"פ ל' הכתוב — איוב כה, ג.
 שיהי' בעתה . . . אחישנה: ראה ישע"י ט, כב. סנה"צח, א. ירוש' תענית פ"א היא. שהש"ר ספ"ח. זח"א ק"ו, ב. וראה בארוכה ד"ה אל תצר לאדמוה"א.
 שאחרית . . . עדי אובד: ע"פ ל' הכתוב — בלק כד, כ.
 כתי' . . . ז': ושם: יראה לך שאור.
 בטו"ב סי' תל"ג: בטור ברקת או"ח שם סק"ג יד.

מהעולמות כי כל העולמות העליונים הם גבול ישראל, כי יש לו נפש מן העשייה ורוח מן היצירה ונשמה מהבריאה, והנה באצ"י בלא"ה לא יגורך רע רק הרע הוא בבי"ע ועז"נ ולא יראה לך שאור הוא היצה"ר בכל גבולך, והיינו ע"י שישרוף היצה"ר מלבו וגבול שלו, וז"ע שריפת חמץ שבעבודה הוא לשרוף כל ההירהורים ומחשבות רעות מה שהלב חושב ומהרהר כו', ועי"ז יהי' שירחיב ה' אלקיך את גבולך כמ"ש ואם ירחיב ה' אלקיך את גבולך כאשר נשבע לאבותך (בפ' שופטים י"ט ח') ופי' הבחי"י פ' שופטים שה"ע השלשה עממין קני קניזי וקדמוני שלא כבשום והם ג' בחי' כח"ב, והיינו כי עכשיו בבי"ע שהם גבולך הם רק ז' היכלות אבל ג"ר כח"ב אינם מאירים בגילוי גמור כי עכשיו היכל קדשי קדשים הוא כולל רק ג"ר אבל אינם מאירי' בגילוי גמור, ולע"ל ירחיב ה' את גבולך ויאירו בבי"ע ג"כ ג' ראשונות כמו שמאירים באצ"י, וזהו ע"י התשובה, דהנה החוטא שפגם בגבול הקדושה אין די לו לתקן במה שישמור גבול הקדושה אלא צריך להרחיב גבול הקדושה ע"ד שאמרו בתד"א ה"י רגיל לקרות דף אחד יקרא שני דפים כו',

והנה לע"ל כתי' ובאו האונדים בארץ אשור, פי' אשור הוא בחי' תענוג מלי' אשרי יושבי, באשרי כי אשורני בנות, ובקדושה זהו בחי' אשר קדשנו במצותיו וכן במצות לימוד התורה הוא בחי' הארת פנים שבתורה שזהו

באצ"י . . . לא יגורך רע רק . . . בבי"ע: תהלים ה, ה. וראה לקו"ת במדבר ג, ג. ושור.
 חושב ומהרהר כו': אחרי תיבות אלו — בא בכ"י קו"הפסקה על פני כל הע', ובא אח"ז הקטע (הבא)
 ,והנה לע"ל . . . ולע"ל' (כן מסתיים הקטע — בלי המשך), ועוה"ם קו"הפסקה ע"פ כל הע'. ובצד הע' בכ"י ק
 — מתחיל כאן בכ"י (מלמטלמ"ע) הקטע, וזהו השם גבולך כו"י דלקמן: ואחרי קו"הפסקה (הב') הנ"ל —
 בכ"י ק: שייך לעיל אחר ומהרהר כו' ועי"ז יהי' שירחיב (המשך קטע הנוכחי) . . . (ומסתיים בע' שלאחריו) שני
 דפים כו"י. ויש לעיין אם נסדרו הקטעים כאן באופן הנכון. ובפרט, כי א. קטע הבא, והנה לע"ל כו"י — אין לו
 המשך עפ"ה, כנ"ל: ב. אפילו את"ל שחיבת, ולע"ל' שבסוף קטע הנ"ל מיותרת (כי נכתבה לפני הוספה הנ"ל,
 ואחרי הוספה ליתא), מ"מ אין המשך כי"כ לקטע, וזהו השם כו"י לקטע הנ"ל.
 ואולי הקטע, וזהו השם כו"י מקומו אחרי קטע הנוכחי, ואח"כ בא הקטע, והנה לע"ל כו"י [וכ"מ
 מה, הנחה' דדיה זה (ראה הערה בתחלת המאמר כאן) — ע"ש קרוב לסיומו], ותיבת, ולע"ל' שבסוף הקטע
 מיותרת (כנ"ל) — או שלא נסתיים המאמר.
 ועצ"ע היטב בכהנ"ל.

ופי' הבחי"י וראה גם בהנסמן בדיה אל תצר הנ"ל ע' 6.
 והם ג' . . . כח"ב: ראה בארוכה דיה הנ"ל ע' 9 ואילך ובהנסמן שם.
 היכל קדשי . . . ג"ר: ראה דרמ"צ פו, סע"א ואילך. ולהעיר מתניא פניב — עג, א ואילך.
 שאמרו בתד"א: כיה גם באגה"ת ספ"ח. וראה ויקיר רפכ"ה.
 לע"ל כתי' ישע"י כו, יג.
 פי' אשור כו"י: ראה לקו"ת שמ"ע פג, ג"ד. וראה גם בהנסמן לע"ל דיה ע"כ קראו סוף קטע הא'.
 מלי' אשרי יושבי: תהלים פד, ה.
 באשרי . . . אשר קדשנו כו"י ויצא ל, יג. נוסח ברכת המצות. וראה תקו"ז ח"ל (עד, א"ב). לקו"ת שם.

ספר תרל"ה – חלק א קסה

מבחי' התענוג שמלוכש במקור החכמה שלכן צבהו פניו דר"א כשמצא תוספתא חדתי דוקא, אבל בחי' אשור שבלעומת זה הוא בחי' תענוגים גשמים מתענוגי עוה"ז ממה שנפל בשה"כ מפסולת התענוג עליון ופי' האובדים בארץ אשור היינו מחמת שרודף אחר תענוגי עוה"ז למלאות תאותו עי"ז נשקע ונאבד הניצוץ אלקות שבנפשו, ולע"ל

וז'הו השם גבולך שלום ופי' אאזמור ז"ל גבולך היינו מה שהמל' דאצי' נעשית לבי"ע שהם בעלי גבול ושלום שלא יהי' קטטה בעולמות, ומי הוא השם גבולך היינו שלום יסוד ז"א שבתוכו מלוכש יסוד אבא כי כולם בחכ' עשית, וי"ל דבעבודה זהו ע"י התורה דמחכמה נפקת שכל העוסק בתורה משים שלום בפמליא של מעלה היינו להיות גילוי אוא"ס בנה"א, ושלום בפמשמ"ט היינו הארות כוחות נה"א שמלוכשי' בגוף ונה"ב כמ"ש בת"א ד"ה בחדש השלישי ע"י ב' בחי' שלום היינו יס"א שמלוכש ביסוד ז"א שב' בחי' יסוד אלו גורמים ב' בחי' שלום הנ"ל

זמן ק"ש עד ג' שעות זמניות שהם רבע היום, ותפילה השחר היא עד ד' שעות זמניות על היום כר' יהודה שאומר עד ד' שעות וחכמים אומרי' תפלת השחר עד חצות דהיינו ששה שעות ובגמ' ר"פ תפלת השחר הקשו מהא דמתפלל מנחה שתיים, ותי' כולא יומא מצלי ואזיל, עד חצות יהבי לי'

צ'הבו פניו כו': ראה לעיל ד"ה הנ"ל קטע הא' ובהנסמן שם.
מתענוגי . . . שנפל כו': ראה תריא וראא נו. ב. לקוית בהעלותך לג, ד. שלח מו, ד ואילך. ועוד.
שבנפשו, ולע"ל: ראה לעיל הערה . חושב ומהרהר כו'.
השם גבולך שלום: תהלים קמז, יד.
ופי' אאזמור ז"ל: הובא גם באוה"ת שננסמן בתחלת המאמר ע' שלה.
נעשית לבי"ע: באוה"ת שם (ואולי כצ"ל גם כאן): נעשית מקור לבי"ע.
יסוד ז"א שבתוכו כו': ראה תריא מקץ מ, א (ע"פ כתהאריז"ל). ביאה"ז להצ"צ ע' מז ואילך ובהנסמן שם.
כולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד. והכוונה, דהמשכה צ"ל מחכ' — ראה לקוית שה"ש לג, א. ועוד.
דמחכמה נפקת: זחיב פה, א.
שכל העוסק כו': סנה' צט, ב (ושם: בתורה לשמה). זחיג לה, א.
כמ"ש בת"א ד"ה כו': יתרו סו, סע"א ואילך. וראה בהביאור לד"ה זה (בהוספות שם) קט, ב (אבל לכאוי' — באי"א מהמבואר כאן). וראה ע"ד המבואר כאן — לקוית מטות פו, ב ואילך.
זמן ק"ש כו': ברכות ט, ב — במשנה. רמב"ם הל' ק"ש פ"א הי"א (ובניכ'). שריע (אריח וד) אדה"ז סניח סי"ב ג. ולכאוי' שייך ד"ה זה להמבואר לקמן ד"ה הודו לה' פ"ה, ע"ש.
ותפילה השחר היא: כתיב כתב תחלה, ותפילה היא' והוסיף בין השורות, השחר'. ואוצ"ל: ותפילת השחר היא.
ותפילה . . . היא . . . ובגמ' ר"פ כו': ברכות כו, א — במשנה ובגמ' שם. רמב"ם הל' תפלה פ"ג הי"א (ובניכ'). שריע (שם וד) אדה"ז סמיט סי"א ב.

שכר תפלה בזמנה, מחצות ואילך שכר תפלה יהבי לי' שכר תפלה בזמנה לא יהבי לי', ונמצא כי תפלה בזמנה היא עד חצות, וק"ש בזמנה עד ג' שעות, והתחלת זמנם כוונתיים שהיו גומרים אותה עם הנץ החמה כחילוקי דיעות הפוסקים וע' בתוספת ביומא פ"ג דל"ז ע"ב ד"ה אמר אביי, וי"ל דהנה י"ב שעות היום הם י"ב צירופי הוי' וכל אות מד' אותיות יש בו ג' צירופי, ולכן ק"ש שהיא כנגד יו"ד של ש' הוי' כמ"ש בק"ש שעהמ"ט אם פגמתי באות יו"ד בביטול ק"ש, לכן זמנה ג' שעות נגד ג' צירופי הראשונים דש' הוי', ושמ"ע סוף זמנה לענין תפלה בזמנה היא עד ששה שעות היינו ששה צירופי' דשני אותיות יו"ד ה"א, ולר' יהודה ד' שעות היינו רק צירוף א' דאות ה' וי"ל כי תמונת ה"א ראשונה דש' הוי' איתא בספרים שצריכי' לעשות תחלה יו"ד ואח"כ למשוך מיו"ד זה לעשות ה"א, ונגד בחי' יו"ד שבה"א זהו דעת ר' יהודה שזמן תפלה היא ד' שעות, ורבנן סברי נגד כל הג' צירופים דאות ה', ואין הלכה כחכמים כ"א כר' יהודה שעד ד' שעות והגם כי תפלה היא בחי' ה' אחרונה דש' הוי' כמ"ש בק"ש שעהמ"ט מ"מ עיקר ענין התפלה היא התבוננות, ומ"ש בק"ש שעהמ"ט אם פגמתי באות ה' אחרונה בביטול תפלה זהו מפני שואני תפלה, וכת' למען יזמרך כבוד ולא ידום שפי' בזהר שנהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה והיינו בחי' ה' אחרונה דש' הוי' וכן הוא האמת, מ"מ התבוננות התפילה זהו מבחי' ה"א

בענין י"ב צירופי הוי', ע' בס"י ד' אותיות בונות ד"ד בחי', ואיך הם י"ב ע' בפרדס שער ד"א הוא שער פרטי השמות פ' ט"ו מפרש הי"ב צירופי, ובפי' ט' מפרש לענין ש' ע"ב, שהם י"ב והם זכר ונקבה זהו ד"ד והם ג' פעמי' זהו ע"ב ע"ש,

ונמצא . . . עד חצות: הכוונה בפשטות, דנמצא מגמ' הנ"ל — אף דלהלכה היא כדעת ר"י, כדלקמן בפנים (וש"נ) ובהנסמן בהערה הקודמת. וראה לח"מ לרמב"ם שם. והתחלת זמנם כו': ברכות ט, ב; כו, א. רמב"ם ושו"ע שם. וע' בתוספת כו': וראה גם תוד"ה לק"ש — ברכות ט, ב. דהנה י"ב . . . צירופי הוי': ראה תניא פמ"א (נח, סע"ב). י"ב צירופי הוי': בכ"י — בעמוד שלאח"ז (בשולי הע') . בענין י"ב . . . ע"ש. ונדפס כאן בשוה"ג — כי בפשטות כאן מקומו. ומה שמציין שם לסי' — הוא שם פ"ד מ"ב (מט"ז לגי' האריז"ל). ולכן ק"ש . . . זמנה כו': בצד הע' בכ"י: התחלת זמנו לק"ש אור היום י"ל קושי'. יו"ד . . . כמ"ש . . . אם כו': פע"ח שט"ז פ"ב וחי'. כי תמונת . . . איתא בספרים: ראה תו"א תצוה פג, ב. ואין הלכה כחכמים: ראה ברכות כו, א. ובהנסמן לעיל. בק"ש שעהמ"ט מ"מ . . . התבוננות: בשולי הע' בכ"י (המסתיים .שעהמ"ט): התבוננות, . שואני תפלה, וכת"י: תהלים קט, ד. שם ל, יג. שפי' בזהר: ראה זח"א עא, ב. ועיין בהנסמן לעיל ד"ה עד . . . אלך כו' קטע והנה בתשו'.

ספר תרל"ה – חלק א קסז

ראשונה כמובן מכמה דרושי' בת"א ובלק"ת וע' בד"ה וכל בנייך למודי הוי' בלק"ת פ' ראה,

ואפ"ל דכמו שק"ש שהיא יחוד או"א שזה א"א כ"א כבריאה דוקא כמ"ש בלק"ת בד"ה וענין ממושבותיכם תביאו בסוף ביאור ואהי' אצלו אמון, כן י"ל בתפילה דההתבוננות היא מבחי' ה' ראשונה דש' הוי', אך זהו ה' בחי' בינה דבריאה, ושמ"ע היא ה' אחרונה דש' הוי' אמנם זהו ה' אחרונה מל' דאצי' שזהו ואני תפלה אני בחי' מל' דאצי' היא בבחי' תפלה שנהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה כו' ואמנם זהו הכל לענין סוף זמן ק"ש אבל תחלת זמנם הוא כוותיקין שהיו גומרים אותה עם הנץ החמה,

לד"ה הודו

ט"ו פסוקי' מן הודו עד ובנביאי אל תרעו הי' אומרי' בזמן תמיד של שחר, וי"ד פסוקי' מן שירו להוי' עד והלל להוי' בזמן תמיד שבה"ע, אולי י"ל ט"ו נגד י"ה זמן ק"ש דשחרית ה' התבוננות דשמע ישראל ל' הבנה, והביטול דלמס"נ באחד זהו למעלה מן הטו"ד זהו יו"ד, או ק"ש ותפלה יוד ה' תפלה ה' התבוננות ק"ש יו"ד,

בת"א ובלק"ת: ראה לדוגמא: תרי"א בראשית א, א (ושם סעי"ב ואילך). שם, סעי"ד ואילך. לקו"ת תוריע כב, ד ואילך. אחרי כה, סעי"ד ואילך.
וה' בד"ה . . . בלק"ת פ' ראה: כט, א ואילך.
בלק"ת בד"ה . . . אמון: לקו"ת ס"פ במדבר (כ, א-ב) – ע"פ פעי"ח. וראה גם דרמ"צ בשרש מצות התפלה רפ"ב. ועוד.
אך זהו . . . דבריאה . . . זהו . . . דאצי': ד' אותי' דש' הוי' הן בבחי' דאצי' עצמו, ואחי"כ הוי"ה (בינה ד"א ומל') מתלבשים בבייע (ראה סה"מ תרניט ע' כט. ובכ"מ). ועפי"ז מובן מ"ש בפנים.
בחי' בינה דבריאה: ראה גם לקו"ת אחרי שם.

ט"ו . . . אומרי' . . . וי"ד כו': ראה לקמן ד"ה הודו לה' בתחלתו (וש"נ) ובס"ה.
י"ה זמן ק"ש דשחרית ה' כו': הכוונה לכאו', ד"ה כנגד ק"ש, ומפרט ה' כו' זהו יו"ד. אבל עפי"ז "זמן" מיותר לכאו'. ואם הכוונה גם ל"זמן ק"ש" – הרי מבואר בד"ה הקודם דזמן ק"ש שייך ל"י דשם הוי' לבד (וכפי' הבי' כאן. וכ"ה לקמן ד"ה הנ"ל ס"ה).
ה' התבוננות: ראה גם הקודם ובהנסמן שם.
דשמע . . . הבנה: ואתחנן ו, ד (ובספורנו שם). וראה ש"א ג, י. לקו"ת נשא כו, ד. וטו"ד.
דלמס"נ באחד: ראה בהנסמן לעיל ד"ה ויבא משה פי"ג (קטע הבי').
או ק"ש כו': ראה ד"ה הקודם ובהנסמן שם.

מ"ש בעמוד העולם שגם בזיו אינו יכולי להביט כ"א ע"י זכויות המסתיר
אולי זהו משל להבין שגם התהוות מציאות היש שע"י ש' אלקי' זהו
כשדבר המהווה מסתתר מדבר המתהווה,

למ"ש בסעי' א' בעמוד העולם המשל מהשמש שמחמת בהירות אורו אין
יכולים לקבל אורו כ"א ע"י הנרתק שזהו מ"ש לשמש שם אוהל יש
להביא רא'י ממה שפי' רש"י ע"פ כחם היום גבי אברהם בפ' וירא י"ח א',
הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחי' ולפי שראהו מצטער
שלא הי' אורחים באים הביא המלאכים עליו בדמות אנשים ולכאו' צ"ל מאין
הוציא רש"י פי' זה שהוציא הקב"ה חמה מנרתיקה הלא במד"ר במקומו פ'
וירא פמ"ח א"ר ינאי ניקב נקב מגיהנם והרתיח כל העולם כולו על יושביו,
וכ"ה בילקוט פ' וירא רמז י"ח, אך הענין הוא דבילקוט מלאכי ג' רמז תקצ"ב
ע"פ כי הנה היום בא בוער כתנור הביא מארז"ל כנדרים פ"א ד"ח סע"ב
ובע"ז דף ג' סע"ב ריש לקיש א' אין גיהנם לע"ל אלא הקב"ה מוציא חמה
מנרתיקה ורשעים נדונים בה שנא' הנה יום בא בוער כתנור וצדיקי'
מתרפאים בה שנא' וזרחו לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא, ונת' שם
במד"ר שהחם יפה למכה והיינו למכתו שהמול עצמו שיתרפא לכן פי' רש"י
הוציא הקב"ה חמה שזהו כשביל לרפאות המכה וממילא הוחם העולם, שוב
מצאתי בילקוט רמז י"ח הנ"ל שהביא מארז"ל מפורש בבבא מציעא דף פ"ו
סע"ב מאי כחום היום א' רב חמא בר חנינא אותו היום יום שלישי של מילה
של אברהם הי' ובא הקב"ה לשאול באברהם הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה
כדי שלא יטריח אותו צדיק באורחים, ומזה פי' רש"י כן, א"כ מובן שבלא
הנרתק א"א לקבל אור השמש עצמו,

מ"ש בעמוד כ"ו: כנראה נכתב קטע זה ושלאחריו, להעתקה אחרת (או הכ"ק) דמאמר הנוכחי, ושייכים
קטעים אלו למ"ש לקמן ד"ה הודו לה' פ"א (ע"ש ובהנסמן שם).
שזהו מ"ש: תהלים יט, ה — הובא לקמן שם.
מ"ש לשמש . . . כחם היום: ראה אזה"ת ג"ד ע' תקלה ובהנסמן שם. וראה שם ביאור הענינים (בפנימיות
הענינים).

ולכאו' צ"ל: ראה לקמן בפנים — ממרז"ל בכ"מ.

במד"ר . . . פמ"ח: ח.

ע"פ כי כ"ו: מלאכי שם, כ.

שנא' וזרחו כ"ו: שם, יט.

ונת' שם במד"ר: וכ"ה בילקוט וירא.

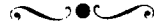
שהמול עצמו: בכ"ק ניתוסף „עצמו" בין השורות. ואוצ"ל: שכל עצמו.

אור השמש עצמו: בכ"ק בע' שלאח"ז (לפני הקטע הבא): כי בחכ' יש דקדוק שזה כשר זהו פסול.

ולכאו' שייך למ"ש להלן ד"ה שיחו כו' (המשך למאמר הודו).

ספר תרל"ה – חלק א קסט

בענין ישמח לב, שמחה ש"מ תפילין מבקשי הוי' בתפילין וראו כו' כי ש' הוי' אלו תפילין שבראש והוקשה כל התורה לתפילין לכן זה"ע מבקשי הוי', גם רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת תלויים בש' הוי',

[בס"ד פ' צו] ל"ה

הודו להוי' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו, הנה פסוקים אלו הם בדה"י א' ט"ז, ועד ולנביאי אל תרעו ישנם בתלים סי' ק"ה רק יש שינוים בקצת תיבות, ובנוסח התפלה הם כמו שהם כתובים בדה"י, איתא בילקוט מלכים א' רמז קפ"ח בשם סדר עולם שכל השנים שהי' הארון ביריעה תיקן דוד שיהו אומרים זה המזמור, ובת"ש שחר היו אומרים מהודו להוי' עד ובנביאי אל תרעו, ובת"ש בה"ע היו אומרים מן שירו להוי' עד והלל להוי' כו', וכן הובא בב"י סי' נ' בשם א"ח, ובטור סי' נ"א, וצ"ל מהו שייך פסוקים אלו להארון וגם צ"ל מה שתיקנו לומר אותם קודם פסוד"ז

בענין ישמח לב: לכא"ו שייך לסיום המשך ד"ה הודו (ע"ש ד"ה ישמח לב ובהנסמן שם).
רמ"ח מ"ע כו': ראה בהנסמן לעיל ד"ה וידבר . . . וארא קרוב לסופו.

ובס"ד פ' צו: נוסף מבורך 716.

הודו להוי' כו': מאמר זה ושל אחרייו (עד סד"ה התהללו), ישנו גם בסה"מ תרכ"ז ד"ה הודו (ע' מז ואילך).
וציינו כאן (גם) השינויים בין מאמר הנוכחי ושם (ולכא"ו נראה (ראה לקמן הערה לרפ"ב: רפ"ז ועוד), שנתוספו ענינים למאמר ההוא (ושינויים כו') ומזה נכתב המאמר הנוכחי (כי החלקים שישנם בשניהם – הם באותו הל' ממש). וראה גם לעיל (בהגהות לד"ה זה) הערה "מ"ש בעמוד כו'".
ויל"ע אם המאמרים דלקמן הם (גם) מהצ"צ – ראה אוה"ת תוריע ח"ב ע' תקיח (הוא המאמר אדם כי יהי' דלקמן) שמצייין לד"ה שירו לו, דלקמן בהמשך זה (פ"ז): ושם ע' חכנג (והוא פ"ה דלקמן בהמשך ד"ה אדם כי יהי'). מצייין לד"ה התהללו שבהמשך הנוכחי (פ"ט).
אחרי המאמרים דחגה"פ (ד"ה לגזור י"ס) לקמן, באים מאמרים על המשך הפסוקים (אחרי הפ' ישמח לב שבסיום המשך זה) "דרשו" – "זכרו לעולם". ולכא"ו אינם בהמשך להמבואר בהמשך הנוכחי. אבל ראה לקמן (שם) סד"ה זכרו לעולם ברינתו, שמבאר שייכות הפסוק לה"ארו" (הקושיא דלקמן בסמוך) ושהוא מהשיר דלעיל (כדלקמן).

בדה"י א' ט"ז: פסוק ח, עד פ' לו.

בתלים סי' ק"ה: פסוק א"טו.

איתא בילקוט כו': הל' שבפנים קרוב יותר להל' שהובא בב"י (שנסמן בסמוך).

ובת"ש . . . בה"ע: ר"ת: ובתמיד של . . . בין הערבניים.

מהודו . . . עד כו' מן שירו . . . עד כו': דה"א שם, ח"כב: כג"ל.

ובטור כו': מה שמציינו אחרי הב"י, הוא לכאורה, מכיון ששם אין מבואר כ"כ הפרטים.

וצ"ל מהו כו': הביאור ע"ז – ראה לקמן פ"ג ואילך: פ"ח: ד"ה שיחו. וראה גם בהנסמן לעיל סוף הערה הא' לד"ה זה.

וגם צ"ל כו': הביאור ע"ז – ראה לקמן ספ"ג ואילך. וראה גם לקמן סד"ה שיחו.

וק"ש כו', הנה הפרות שהוליתו את הארון כתיב וישרנה הפרות בדרך וארז"ל במד"ר פ' וירא ס"פ נ"ד שהיו מהלכין בישרות והפכו פניהם כלפי הארון ואמרו שירה, איזה שירה אמרו יש בזה כמה דיעות, ר' אליעזר אומר הודו להוי' קראו בשמו כו', ובגמ' ע"ז פרק אין מעמידין דף כ"ד סע"ב יש ג"כ הרבה דיעות איזהו שירה אמרו הפרות, ור' יוחנן דידה אמר שאמרו ואמרתם ביום ההוא הודו לה' קראו בשמו (בישעי' סי' י"ב ד') והיינו השיר דלע"ל, ולהבין זה, הנה הפרות הובילו את הארון מפלשתים לבית שמש כמ"ש (שמואל א' וא"ו י"ד) והעגלה באה אל שדה יהושע בית השמשי ותעמוד שם כו', ופ"י בית שמש, שמש הוא בחי' ש' הוי' כמ"ש שמש ומגן הוי' אלקי' ששם הוי' נק' שמש שכמו בשמש הנה זיו השמש בטל בשמש בתכלית הביטול ואינו תופס מקום כלל, ומה שאצלינו למטה הנה אנו רואים שהזיו מאיר לארץ ולדרים עליה זהו מפני כי למטה לא נמצא בחי' גוף כדור השמש עצמו כ"א הזיו לכן גם הזיו הוא נחשב אצלינו לדבר חשוב שמאיר כו', אבל למעלה בגוף כדור השמש עצמו הנה הזיו הוא בטל בתכלית ואינו עולה בשם כלל, וגם כי אין בהשמש שום שינוי כלל אם מאיר הזיו אל, ועד"ז יובן למעלה בבחי' שם הוי' שנמשל לשמש שכבחי' שם הוי' אין שום שינוי ח"ו וע"ז נא' אני הוי' לא שניתי בין קודם שנבה"ע לאחר שנברא העולם וכל השתלשלות העולמות הם כאין ואפס אצלו ית' ובטלים כזיו השמש בשמש כו', והיינו מפני כי כל השתלשלו' העולמות הם רק מבחי' זיו והארה כו' וגם מבחי' זיו דשם הוי' לא הוי' יכול להיות התהוות העולמות ליש כו', כ"א רק ע"י שם אלקים שהוא מסתיר על שם הוי' וכמ"ש שמש ומגן הוי' אלקי' שכמו שאנו רואים בגשמיות שמחמת ריבוי בהירות השמש אין הנבראים יכולים לקבל אורו כ"א ע"י הנרתק שזהו מ"ש לשמש שם אהל, וגם אפ"י בהזיו שמאיר ע"י הנרתק אין יכולים להביט בו כ"א ע"י זכוית המסתיר

הפרות . . . רחוב: שיא ו, יב. וראה סדור קפ"ו, ב. ועוד.

וארז"ל במד"ר: גם בע"ז (שמציינו בסמור) ישנו הענין דהפכו פניהם כו'. ויל"ע מה שמצינו למד"ר (ושם הוא פנ"ד, ד — אף שקוראו „ס"פ"). וראה לקמו פ"ה — שמבאר הפ' שמביא כאן ממד"ר ומע"ז.

ור' יוחנן דידה: בע"ז שם: דידי'.

שמו"ש הוא . . . כו"ש: תהלים פד. יב. וראה שעהייה"א פ"ד. אוה"ת (י"א) עה"פ (ס"ע ש ואילך). בהנסמן בלקו"ש ח"ז ע' 155. וראה גם לעיל ד"ה ראו קרא פ"ב קטע הב'.

שרחו שמו"ש . . . ומה . . . בשם כלל . . . ועד"ז כו': ראה שעהייה"א פ"ג ואילך.

וגם ר"י . . . הזיו א"ל: ראה לקו"ש שם ובהנסמן שם. ועוד.

שרדו"ש . . . וע"ז נא': מלאכי ג, ו. וראה בהנסמן בהערה הקודמת. לעיל ד"ה ויקח מו הבא (הא') קטע וביאור הענין ובהנסמן שם. ועוד.

רק ע"י . . . וכמ"ש: ראה בהנסמן לעיל הערה „שמש הוא . . .”.

שמחמת ריבוי . . . שזהו מ"ש: תהלים יט. ה. וראה אוה"ת שם. וראה גם לעיל בהגהות לד"ה זה.

נתן אפ"י כו': ראה לעיל שם.

ספר תרל"ה – חלק א קצא

כו, רק שע"י הנרתק יכולים עכ"פ לקבל הזיו, וככה עדי"ז יובן למעלה בבחי' הוי' אלקים ששם אלקי' מסתיר ומעלים על האור דשם הוי' אמנם ההסתר הוא בשביל הגילוי כי בלא ההסתר דשם אלקי' לא הי' ביכולת הנבראים לקבל כלל (שהיו בטלים ממציאותם) וע"י ששם אלקי' מסתיר על ש' הוי' לכן הם יכולים לקבל ההארה המאיר משם הוי' ע"י שם אלקים, וזהו וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים כולא חד בלא פרודא כו' כי עיקר הגילוי דשם הוי' הוא ע"י שם אלקים דוקא,

(ב), (וביאור ענין כי הוי' הוא האלקי' כולא חד בלא פרודא כלל כי הנה פי' ש' הוי' ל' מהוה שעיקר ההתהוות הוא מש' הוי' דוקא וזהו מ"ש יהללו את שם הוי' כי הוא ציוה ונבראו, רק שאם הי' ההתהוות מש' הוי' לכדו לא היו מתהוים העולמות ליש ודבר שיהיו נראים לעינינו בבחי' נפרדי' כ"א היו בטלים בתכלית היחוד ע"ד עולם האצי' שאיהו וגרמוהי חד בהון שהם אלקות ולא בשביל זה עיקר כוונת בריאת העולמות כ"א מה שנתאוה הקב"ה שיהי' לו ית' דירה בתחתוני' כמ"ש במ"א וע' בד"ה ואהבת (ך"ט) בסוף המאמר שלמה נתאוה זה אין אנו יודעים רק זה אנו יודעים שנתאוה וכמ"ש שוקיו עמודי שש שנשתוקק כו', ופי' וענין תחתונים אינו שייך בבחי' מקום מעלה ומטה כי הוא ית' הוא למעלה מגדר מקום, וכת' הנה מקום אתי, וארז"ל הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו אלא הכוונה תחתוני' במעלה ומדריגה כמ"ש בד"ה א' ר' ברכי', שזהו ע"י התהוות

וזהו וידעת . . . כי עיקר כו': ראה בארוכה ד"ה וידעת תרניז.

וירעו . . . כי הוי' . . . כולא חד כו': ואתחנן ד, לה. זח"א יב, א"ב.

(ב), (וביאור כו': ראה הערה לתחלת המאמר. ופרק זה אינו בתרכ"ז שם (אף שפרק הבא הוא גם שם) פי"ג, וראה בהמשך הפרק כאן – שמציינו כי"פ לד"ה דתרכ"ט (ראה לקמן בהערות לזה), וכסוף הפרק מציינו לד"ה דתרכ"ז שלאחר ד"ה הודו דשם. וראה גם הערות לד"ה הבא (המשך לד"ה הנוכחי) בתחלתו וברפ"ז. פי' ש' . . . שטיקר . . . מ"ש: תהלים קמח. ה. וראה לעיל בהגהות לד"ה ע"כ קראו קטע והנה ענין וד"ה ראו קרא (שם ואילך) – ובהנסמן שם.

שאם הי' . . . ליש כו': ראה שעהייה"א שנסמן לעיל. וראה גם ד"ה וידעת הנ"ל. לעיל ד"ה ראו קרא (שם) ויעוד.

טולס האצי' שאיהו כו': הקדמת תקו"ז – ג, ב.

שנתאוה הקב"ה . . . שלמה . . . וכמ"ש: ראה גם לעיל ד"ה ימשה עלה פי"א ובהנסמן שם. וראה גם בהנסמן בסמור בפנים (והערות).

ועו בד"ה . . . המאמר: כסה"מ תרכ"ט – אין ד"ה זה. וראה ד"ה זה כסה"מ תרל" (ע' רלה ואילך) ע' רלח (וראה גם שם ריש ע' רלה וריש ע' רמא). ויליע אם לזה הכוונה כאן (וכ"ה בנוגע למה שנסמן לקמן (בהמשך הפרק) לד"ה זה).

ופי' וענין . . . מגדר מקום . . . אלא כו': ראה תניא רפליז (וראה עדי"ז שם פמ"ח בנוגע לפי' "סוכי"ע"א. וראה גם בהנסמן בסמור בפנים (והערות).

וכתי' . . . וארז"ל . . . כו': הכוונה לד"ה כמדר' . . . ר' ברכי' כו' דלעיל בהספר. ע"ש ובהנסמן שם.

יש מאין בסדרי השתלשלות ב"ע עד שנתהוה יש מאין עוה"ז השפל שאינו מאיר אלקות בגילוי כ"א חשך כפול ומכופל בלבוש שק דעשייה, כי בעשייה הוא תכלית הסתר האלקות שהקליפות שורש היצה"ר מעלימים ומסתירים ולכן שם אל אד' המחיה עשי' הוא בגימ' צו ואין צו אלא עבודת כוכבים ואיך הוא זה אלא דר"ל שנתלבש בלבוש הטבע כ"כ עד שיכול לומר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה כמ"ש בלק"ת פ' מסעי בד"ה לבאר ענין המסעות, ועכ"ז אחר כל ההסתרים מ"מ יהי ביטול היש לאין ועי"ז יהי לו ית' דירה בתחתונים פ"י שהתחונני' שהם בשפל המעלה מ"מ יהי בבחי' ביטול אליו ית' ונמצא כי יש לו דירה בתחתונים ע"י העבודה שכך נתאוה שיהי' זה ע"י עבודה דוקא (דאלי"כ הי' יכול לברוא ע"ד שיהי' ביטול היש מעצמם בלתי עבודת האדם אלא שכך עלה ברצונו שיהי' לעשות לתקן ושהאדם ע"י עבודתו דוקא יפעול כחי' ביטול היש לאין) וזה א"א כ"א שיהי' תחלה מציאות תחתונים במעלה, ומאחר שעיקר ההתהוות הוא ע"י שם הוי' שהוא בחי' ביטול אמיתי היינו בחי' יח"ע איך שקמי' כלא חשיב האיך יתהוה משי' הוי' בחי' מציאות היש אלא שזהו ע"י שהוי' הוא האלקי' פ"י שצמצם א"ע בכחי' גבורה שבחסד שע"י בחי' צמצום זה דש' אלקי' יהי' יכול להתהוות בחי' מציאות היש דבי"ע ולהיות כן מובן כי צמצום זה דש' אלקי' הוא תכלית הטוב והחסד דש' הוי', וכמו גבורות גשמים שארז"ל שירדו בגבורה וה"ז עצמו הוא השפעת החיות לעולם שמצמיח ע"י הגשמים, ודוקא ע"י שירדו' בגבורה היינו שמתחלקים לטיפין טיפין שזהו תכלית החסד שאם היו יורדו' בלתי התחלקות טיפין הי' מבול, וע"ד משל זה יובן בצמצום דש'

חשך כפול . . . בעשייה הוא כ"י: ראה עדי"ז גם תניא פל"י. וראה גם אגה"ק סכ"ה (קלט, ב ואילך). ובכ"מ.
 חשך . . . בלבוש שק דעשייה: ראה עדי"ז לקו"ת שה"ש ה, ד (בנוגע השק' דנה"ב). וראה עדי"ז קונט'
 ומעין שנסמן בסמוך (מכ"ד פ"ב).
 כי בעשייה . . . החיל כמ"ש בלק"ת פ' מסעי: פט, סעי"ב ואילך — הלשון (הועתק גם באוה"ת פינחס ע'
 איסט. ע"ש).
 שם אל . . . כוכבים: בקונט' ומעין מכ"ג רפ"א, מציין לפע"ח שער התפלה בכוונת פ' התמיד ע"פ צו את
 בני"י. ועיין בקונט' ומעין שם ואילך ושם מכ"ד פ"ב (ובאוה"ת שם) — בביאור הענין.
 ואין צו כ"י: זחי"ב רלט, ריש ע"ב וח"ג ק"א, ריש ע"ב (וכצ"ל לכא"ר באוה"ת שם). וראה סנה"ג, ב
 ובהנסמן לשם בשערי זהר.
 שיכול לומר כחי' כ"י: עקב ת, יו.
 לעשות לתקן: ראה גם לעיל ד"ה ומשה עלה פ"א ובהנסמן שם.
 הוי' שהוא . . . יח"ע: ראה תר"א פ"א, ד. וראה לקו"ת ראה כג, ד. ועוד. וראה גם לעיל ד"ה ראו קרא פ"ד
 קטע הב'.
 גבורות גשמים שארז"ל: תענית ב, א. וראה לקו"ת שמ"ע צב, סעי"ד ואילך. ברכה צו, א. סדור סא, ד
 ואילך. ועוד.
 ע"י . . . שמתחלקים . . . הי' מבול: ראה לקו"ת שם — ע"פ תענית ט, ב. ב"ב טז, א.

אלקי' שהוא תכלית הטוב וחסד דש' הוי' שהרי ע"י בחי' צמצום זה הוא הגילוי דש' הוי' פי' ע"י צמצום זה יוצא מכה אל הפועל פעולת ש' הוי' להוות מציאות נבראים בע"ג מבחי' ש' הוי' שהוא הי' הוה ויהי' כאחד בחי' בלתי בע"ג, והצמצום הוא מיני' ובי', והיינו כידוע שאנת הוא שלימותא דכולא, ואוא"ס שהוא בחי' בלתי בע"ג יש לו כח גם בגבול ג"כ כמ"ש העה"ק ש"א פ"ח דאל"כ אתה מחסר שלימותו לכן מכה זה נתהוו מציאות נבראים בע"ג והוא הוא בחי' גבורה שבחסד שנק' אלקי' כמ"ש בס"ש"ב ח"ב פרק וא"ו, וע' בד"ה ואהבת (ר"ט) הנ"ל שפי' שהוי' הוא שורש האורות וש' אלקי' שורש הכלים, והעבודת הקדש פי' שהגבול הנמצא ממנו תחלה הם הכלים, אי"כ ש' אלקי' שורש הכלים הוא כח הגבול שבא"ס הבלתי בע"ג, וזהו כי הוי' הוא האלקי' כולא חד בלא פרודא כלל שכמו שא"א לחלק בא"ס בחי' כח הגבול שבו מבחי' כח הבנע"ג שבו כן א"א לחלק בחי' ש' אלקי' מבחי' ש' הוי', וע"ד הפשט הוי' הוא האלקי' פי' הוי' המהוה הוא עצמו האלקי' המצמצם בכדי שיהי' מציאות היש, בכדי שיהי' מציאות התחתונים, ולהיות כי עיקר ההתהוות הוא מש' הוי' רק שזהו ע"י צמצום נמצא הרי זהו עצמו הכח שיהי' ביטול היש לאין שזה נמשך מש' הוי' דוקא כמ"ש במ"א וז"ע בעשרה מאמרות נברא העולם והלא במאמר אחד יכול להבראות, פי' ע"מ הם כמו שנפרטו ע"י הצמצום דש' אלקי' ומאמר אחד הוא הכולל כל המאמרות הוא בחי' בראשית נמי מאמר הוא והיינו בראשית בחוכמתא שהוא בחי' ש' הוי' דחכ', ובאמת נתהווה מבחי' המאמר אחד וכמ"ש בזהר דבמחשבה אחת נבראו כל העולמות אלא שזהו בדרך כלל ע"ד המחשבה שכוללת הרבה מן הדבור, אך אם הי' מתהווה מזה לכד היו העולמות בטלים

ש' הוי' שהוא כו': זחיג רנו, ב. שעהיה"א פי"ז (פב, א).

כידוע שאנת כו': הקדמת תקריז — פ"א (יו, ריש ע"ב: שלימו דכולהו).

גם בגבול ג"כ: כ"ה בכ"י מעתיק, ולכא"ו ג"מ מיותר.

וע' בד"ה . . . שפי' כו': ראה לעיל הערה "וע' בד"ה . . . המאמר" וראה סה"מ שבהערה הנ"ל ע' רלו. כי הוי' הוא כו': נסמו לעיל ספ"א.

וע"ד הפשט . . . פי' כו': היינו, דעד כאן פי' אופן עמוק יותר ב. הוי' הוא האלקי' — כולא חד' (נסמו לעיל שם), וכאן מבאר זה ע"ד הפשט (וראה על דרך פי' הנוכחי — לקרית שובה סד, ג. אוה"ת שובה ע' איתצט). וראה שעהיה"א שנסמו בתחלת הפרק — נת' בארוכה בלקו"ש חכ"א ע' 431 ואילך.

בעשרה מאמרות . . . פי' כו': אבות רפ"ה. וראה לקרית נשא כו, ב. בלק סו, סעי"ב ואילך. תצא לה, א. אוה"ת בהר ח"ג ע' תתע"ח ואילך. דרמ"צ שנסמו בסמוך. ועוד.

ומאמר אחד . . . בראשית . . . דחכ': ראה אנה"ק ס"ה (קת, ב). אוה"ת שם ובהנסמן שם.

בראשית נמי מאמר הוא: ר"ה לב, א. מגילה כא, א.

בראשית בחוכמתא: ת"י בראשית א, א. וראה גם ספר הבהיר ס"ג ובהנסמן באור בהיר שם ספ"ה.

וכמ"ש בזהר: ח"ב כ, א.

אד אם . . . לכן כו': ראה דרמ"צ קסו, א ואילך (ושבתה תקס"ב). קעת, סעי"א ואילך. ועוד. אוה"ת שם.

לגמרי ע"ד כמו עולם האצי' (ועיקר המכוון ה' עולם העשייה) לכן נפרטו בט' מאמרות פרטים בכדי שיהיו פרטי התהוות הנבראים דבי"ע כמו שהם עתה, ודקדוק ל' רו"ל יכול להבראות אלא כו' וליתן שכר טוב, פי' יכול להבראות שיהי' בריאה שיהי' בה בחי' ביטול היש מצד הבריאה בעצמה היינו מצד התהוותם מבחי' ש' הוי' כי הוא כל יכול אלא כדי ליתן שכר טוב, פי' שיהי' יש ויהי' ביטול היש ע"י עבודה דוקא שכך עלה ברצונו ועי"ז יתן שכר טוב כו', וזהו בענין התהוות כל הנבראי' וכמו"כ הוא עכשיו שמחדש בכי"ת מע"ב היינו בכל עת ובכל רגע ע"י דבר ה' העומד בשמים עד"מ להוותו ולהחיותו וכן בכל נברא שהוא מקבל התהוותו וחיותו מן הצירוף המחי' אותו שהוא מעשרה מאמרות ע"י חילופי' ותמורות הנה באותיות אלו שהם דבר הוי' הנה הדיבור הוא מאותיות דש' אלקי' היינו הצמצום דעיר אלקינו, ועיקר ההתהוות הוא מפני שזהו דבר ה' הנה זהו המהוה שהרי מדיבור פשוט לא יתהוה מאומה, שהרי גם דבר מ' שלטון הוא רק מה שזולתו עושה ומקיים ציווי אבן אין הדבר מתהוה מן הדבור, ונמצא מה שמעשרה מאמרות מתהוה זהו להיותם דבר ה' וא"כ ש' הוי' הוא המהוה והוא הוא הפועל הביטול בהנברא שיהי' בטל לאין כו', וא"כ מובן איך כי הוי' הוא האלקי' כולא חד בלא פרודא כלל שהצמצום דש' אלקי' הוא רק בשביל שיהי' גילוי ש' הוי' שיצא פעולתו להיות התהוות מציאות היש ושיהי' ביטול היש לאין כו', וע' בלקי"ת בד"ה שובה ישראל הראשון פ"ב בפ"ה ה' הוא האלקי' פי' הראשון משם מובן כמ"ש, וע' במצוה אחדות ה' שמבאר איך שבחי' סוכ"ע מאיר דרך בחי' ממכ"ע להוות היש, ונת' במ"א בד"ה כי תבואו כו' ושבתה (ק"ז) בענין מאמר אחד שע"ז יהי' ביטול היש בנבראים, וע' בת"א בד"ה מזוזה מימין שהצירוף הוא מבחי' חפץ הוי' שע"ז הוא הביטול (בנבראים):

(ג). וז"ע בית שמש, שמש הוא בחי' שם הוי' ובית הוא בחי' ש' אלקים שהוא בית לשם הוי' כו' ובעבודה (בדרך פרט ש' הוי' וש' אלקי')

שמחדש בכי"ת . . . ע"י דבר כו': נוסח ברכת יוצר. וראה שעה"ה"א פ"א. ועוד.

שהרי מדיבור . . . הוא רק כו': ראה לקי"ת ואתחנן יב, א.

דבר מ' שלטון: ל' הכתוב — קהלת ת, ד.

וע' בלקי"ת כו': ראה גם לעיל ביאור לד"ה ע"כ קראו ובהנסמן שם לד"ה זה בלקי"ת.

וע' במצוה אחדות ה': בדרמ"צ — סא, ב ואילך.

ונת' . . . (ק"ז): סה"מ תרכ"ז ע' רנז ואילך.

וע' בחי"א: מקץ מא, ד.

ח"ע . . . שמש הוא כו': ראה לעיל פ"א.

ובית הוא כו': ראה זחי"ג קלח, ב. וראה אה"ת שכועות ע' קיז.

ספר תרל"ה – חלק א קעה

דהנה בנפש האדם הנה שם הוי' הוא בחי' ביטול אמיתי איך דכולא קמיה כלא חשיב והכלי לבחי' ביטול זה הוא בחי' ביטול היש, כי כשיש בחי' ביטול היש יוכל אח"כ לבוא לבחי' ביטול אמיתי כו', וזהו כמ"ש ובלב כל חכם לב נתתי חכמה, וכתיב יהיב חכמתא לחכימין, שלכאו' צ"ל מאחר שהם חכם לב למה הם צריכין לבחי' חכמה, אך הענין הוא דבחי' חכם לב הם בחי' ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם שהוא בחי' ביטול היש, וכשיש בחי' זו דביטול היש אזי נתתי חכמה הוא ביטול אמיתי כח מ"ה כו', והנה הפרות הובילו את הארון לבית שמש והיינו כי הארון הוא ג"כ בחי' ש' הוי' ואלקים כי על הארון כתיב הנה ארון הברית אדון כל הארץ, והיינו בחי' ש' אד' ואד' ואלקים הם בחי' א' כנודע והלוחות שהיו בארון הם בחי' שם הוי' שכתוב בהם אנכי ה' אלקיך, ולכן הובילו הפרות הארון והלוחות לבית שמש כי הם בחי' ומדרגה אחת כו', וזהו שהשיר שלהם הוא הודו להוי' קראו בשמו הוא ג"כ ב' בחי' אלו הוי' ואלקים, כי קראו בשמו הוא ש' אלקים, ולכן אומרים זה קודם התפלה כי ש"ע מתחילים אד' שפתי כו' שהוא בחי' שם אד', ועיקר התפלה הוא להמשיך שם הוי' וזהו שאומרים ברוך אתה הוי', ובק"ש אומרים הוי' אלקינו שהוא ג"כ ב' בחי' אלו הוי' ואלקים, וגם פסוד"ז שייך לתפלה שהרי ארו"ל לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל ולכן תיקנו לומר הודו כו' קודם פסוד"ז:

דהנה בנפש האדם הנה כו': בסה"מ תרכ"ז ד"ה זה – ע' מת, ליחא, דהנה . . . האדם. ואוצ"ל כו' גם כאן (או שמיותר "דהנה").

הנה שם הוי' כו': ראה לקו"ת מטות פ"ג, ג' עקב יח, א. וראה גם בהנסמן לעיל הערה "הוי' שהוא . . . יחוי"ע".

דכולא קמיה כו': זח"א יא, ב.

כמ"ש ובלב . . . וכתיב: תשא לא, ו. דניאל ב, כא (יהב).

שלכאו' . . . אד כו': להעיר מברכות נה, א ובחדאי"ג מהרש"א שם. וראה תו"ח בראשית לד, סעי"ב ואילך (וראה שם ב, ג, ג, א). ועוד.

ולא תתורו כו': שלח טו, לט.

חכמה . . . כח מ"ה: זח"ג לד, א. ועוד.

על הארון כתיב: יהושע ג, יג. וראה לקמן ד"ה ביום השמיני שלח בתחלתו (ובהנחות אדמו"ר מהורש"ב נ"ע – ד"ה זה).

והיינו כו': ראה לקמן שם ובהנסמן שם.

ואד' ואלקים . . . א': ראה סה"ע-חב"ד ח"א ערך אד' ס"ע רב ובהנסמן שם. וראה גם לעיל ד"ה ראו קרא פ"ד.

שכתיב בהם: יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.

ולכן אומרים זה קודם התפלה: בסה"מ תרכ"ז שם (ולכאו' שייך לע' שלאחריו) – בשוה"ג, ביאור על מה שאומרים זה לפני ברוך שאמר: ועל מה שאין אומרים זה לפני ברכות השחר. ע"ש בארוכה.

ש"ע מתחילים אד' כו': ראה ברכות ד, ב. שם ט, ב (ובמהרש"א שם).

שהרי ארו"ל: ברכות לב, א. זח"א קסט, א. רמג, ב.

(ד). והנה הפרות כשהובילו את הארון הפכו פניהם כלפי הארון ואמרו שירה הודו להוי' כו', פי' הודו יש בו ב' פירושי' הא' ל' הודאה, הב' לשון זיו, והיינו כי בבחי' שם הוי' שהוא בחי' ביטול אמיתי דכולא קמי' כלא חשיב א"א להיות בבחי' השגה כ"א בבחי' הודאה שהגם שאינו מבין בבחי' השגה והבנה איך דכולא קמי' כלא חשיב אעפ"כ הוא מודה שהאמת הוא כן כו', הב' הוא לשון זיו כמו כסה שמים הודו, וכתוב הוד והדר לפניו וכמו לשון שארז"ל נתן ההוד למשה, וע"ד מ"ש ונתת מהודך עליו שפי' לשון הוד הוא זיו והארה, ובאמת ב' הפירושי' אמת שע"י ההודאה לבחי' ד"ע ע"ז ממשיך הארה בש' הוי' וזהו הודו להוי', הודיעו בעמים עלילותיו שמה שתפסו הפלשתים את הארון ה' בכדי שיגוף ויכה הארון בהם כו', כי עת אשר שלט האדם באדם הוא לרע לו כו' כמ"ש במ"א, ועד"ז הוא מה שיאמרו לעיל ג"כ שיר זה כמ"ש (בישעי' י"ב ד') ואמרתם ביום ההוא הודו להוי' כו':

(ה). והנה בזהר פ' ויקהל איתא ששיר זה הוא שיר השמש שנפש השמש אומר שירה הודו להוי', והיינו מפני שאנו רואים שכל השפעת האור הוא מהשמש וגם הצמיחה נמשך מהשמש כמ"ש ממגד תבואות שמש, ולכן בדורות הראשונים עובדי הבעל היו עובדים להשמש שמפני שהבינו שהשפעה נמשך מהשמש רצו להמשיך בחי' זו, לכן שיר השמש הוא הודו להוי' כי באמת השמש הוא רק משלוחי השפעה והוא כגרזן ביד החוצב בו, לכן אומר הודו להוי' כו', ושייך פסוקים אלו לאומרם קודם התפלה, כי זמן

והנה הפרות כו': נסמו בתחלת המאמר — ע"ש ובהערות.
הודו יש בו כו': ראה אתהלך-לאזניא ע' קמג. וראה גם אוה"ת נ"ך ע' תשיב ואילך.
כמו כסה . . . וכתוב: חכוק ג, ג. דה"א ז, לו (מהפסוקים בהמשך להודו — ראה בתחלת המאמר, ועד"ז בתהלים — ראה שם).
שארז"ל . . . מ"ש: זח"ג רכג, ב. תקו"ז סוף תל"ג (וראה בהנסמן בניצוצי זהר שם). פינחס כז, כ. וראה אוה"ת שם ח"ב ס"ע תקסז ואילך.
וזהו הודו להוי': בסה"מ שם (ע' מט) מוסיף כאן: קראו בשמו להמשיך גם בבחי' שמו (וממשיך בביאור שהוא ע"י ככל קראנו אליו וביאור בענין גדול העונה אמו. ועוד. ע"ש). ואח"כ ממשיך "הודיעו כו" ככאן. שמה שתפסו . . . שיגוף כו': ראה ש"א ה, א ואילך.
כי עת כו': ל' הכתוב — קהלת ח, ט. וראה פרש"י שם.
כמ"ש במ"א: ראה אוה"ת נ"ך ח"ב עה"פ (ע' אקכט ואילך) ובהנסמו שם. וראה גם סה"מ תקס"ד ע' קסו. ועוד.
שיאמרו כו': ראה לעיל פ"א.
בזהר פ' ויקהל: קצו, א.
מפני שאנו רואים . . . ולכן בדורות כו': ראה רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"א ואילך. וראה קונט' ומעין מאמר כ"ג.
הצמיחה נמשך . . . כמ"ש: ברכה לג, יד ובפרש"י שם.
כגרזן ביד כו': ראה ישעי' י, טו. וראה קונט' ומעין שם. ועוד.

ספר תרל"ה — חלק א קעז

ק"ש הוא ג' שעות, והיינו כי ק"ש היא כנגד יו"ד של ש' הוי' כמ"ש בק"ש שעה"מ אם פגמתי באות יו"ד כו' בביטול ק"ש, ונדע כי יש י"ב צירופי הוי' שהם מאירים ב"ב שעות היום, ולכן זמן ק"ש עד ג' שעות נגד ג' צירופי דיו"ד של ש' הוי', אמנם הנה זהו שלא יאחר מן זמן זה, אבל וותיקין היו גומרין אותה עם הנץ החמה ויש בזה דעות אם היו קורין ק"ש קודם הנץ החמה וש"ע בנץ החמה או שגם ק"ש היו קורין כאשר הנץ החמה, (וע' בתוספת ביומא דף ל"ז ע"ב ד"ה אמר אביי), והיינו מפני כי ייראוך עם שמש כתיב, פי' שצריך לחבר בחי' יראה הוא בחי' ק"ש קבעומ"ש לבחי' שמש הוא בחי' שמש הוי' כנ"ל, ולכן קודם ק"ש מקדימין לומר שיר השמש שהוא הודו להוי' כו', והיינו שכמו השמש אומר שירה בעת ההילוך הודו להוי' כי היא עצמה היא כגרון ביד החוצב בה, כן קודם ק"ש ותפלה שזמן כוותיקין הוא עם הנץ החמה מקדימין לומר הודו להוי' קראו בשמו:

שמיני

(ואו) שירן . לו זמרו לו, וצ"ל כפל הלשון שיר וזמרה, הנה כתיב זמירות היו לי חוקיך וארז"ל בסוטה דליה סע"א דוד זמירות קרית להו ונענש ע"ז, (שא"ל הקב"ה דוד זמירות קרית להו הריני מכשילך בדבר

והיינו כי ק"ש . . . אביי: ראה לעיל ד"ה זמן ק"ש ובהנסמן שם.
ונודע כי יש כו': ראה לעיל שם — בשוה"ג.
ק"ש . . . הנץ החמה . . . כי ייראוך כו': ראה ברכות ט, ב.
ייראוך . . . כתיב: תהלים עב, ה. ולהעיר מזהר ויקהל שם.
פי' . . . ק"ש קבעומ"ש לבחי' שמש: להעיר מפרשי ברכות שם ד"ה דכתיב ייראוך ובד"ה שלאחריו (וראה הגהות הבי"ח שם).
קודם ק"ש מקדימין כו': וגם קודם ברוך שאמר — ראה לעיל פי"ג ובהערה שם ד"ה, ולכן אומרים . . .
והיינו שכמו השמש כו': בסה"מ תרכ"ז (ד"ה הנוכחי) ע' ג — סיום אחר להפרק.
שומן כוותיקין: כ"ה בכ"י מעתיק. ולכא"ו צ"ל: שזמנו.
שירו לו כו': המשך לד"ה הקודם — ראה בהנסמן שם בתחלתו. ובסה"מ תרכ"ז שם הוא בע' ג"א.
כפל . . . שיר וזמרה: ראה לקמן. וראה אלשיך תהלים ל, א.
הנה כתיב: תהלים קט, נד.
וארז"ל . . . (שא"ל כו'): בסוטה שם הוא בשינוי ל'.
(שא"ל . . . זמירות). צ"ל: בסה"מ שם ליתא המוסגר, ומתחיל: ולכא"ו צ"ל (משא"כ כאן מתאים. צ"ל) —
בהמשך למ"ש בסיום המוסגר).

שתינוקת של בית רבן יודעי' אותו שנא' ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו והוא הוביל את הארון בעגלה, וצ"ל למה נענש מה שנפל בשכחה לפי שעה, וגם למה שכח ע"ז שהארון צריכים לשאת בכתף, ובעצם ענין מה שקרא דוד דברי תורה בשם זמירות), צ"ל הלא כתיב ובלילה שירה עמי שדרשו רז"ל זה על התורה כמארז"ל כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום הרי כי ד"ת נק' שיר ומפני מה נענש דוד על שקראן זמירות שמהו ההפרש בין זמירות לשיר כו', אך הענין הוא דבאמת יש ב' בחי' שיר וזמרה וכמ"ש בשבת מזמור שיר ליום השבת והיינו מפני כי עסקא דשבתא כפול, וההפרש שבין שירה לזמרה כי זמרה הוא כמאנא משא"כ שירה הוא בפה, שז"ע ההפרש בין שיר המלאכים לשיר דנשמות כג"ע, ששיר המלאכים נק' בשם זמרה לפי ששורש המלאכים הוא מבחי' חיצונית הכלים ולכן יש להם גופים רק שהגוף שלהם הוא רק מב' יסודות אש ורוח כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט, ולכן במלאכים נאמר וצדקתך ירננו, צדק מלכותא קדישא ששרש השגתם הוא רק מבחי' מל' בחי' ואתה מחיה את כולם בחי' חכמה תתאה, שמשיגים רק שורש התהוותן שהוא מבחי' חיצונית הכלים, ולכן השיר שלהם שה"ע הביטול שלהם נק' בשם זמרה שהוא בכלי לפי ששרשן הוא מבחי' חיצונית הכלים, וזהו ג"כ מה שנק' בשם בהמות וחיות פני ארץ ופני שור כו' לפי ששרשם מבחי' מל'

שמואל זכרון רוב: נשא ז, ט.

ויצ"ל למה . . . לשאת בכתף: הביאור ע"ז הוא בפרק הבא (שליחא בסה"מ — ראה לקמן שם. וראה בסמוך הערה. זמירות לשיר כו'), וראה תרי"א מקץ לא. סע"ג. לקו"ת כמדבר יח, א. דרמ"צ מצות משא הארון ובהנסמן שם לתניא.

ותיר ורכליה . . . שדרשו . . . כמארז"ל: תהלים מב, ט. תניגה יב, ב. וראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תצו ובהנסמן שם.

ותירי קשיר רוב: בסה"מ (תרכ"ז) שם בצד הע' — תוכן מאמר המוסגר דלעיל.

יש ב' בחי' . . . וההפרש כו': ע"ד המבואר כאן — ראה גם לקו"ת כרכה צח, ג. סדור רעז, ד. אוה"ת וישב ח"ה תתק, א ואילך. אוה"ת (י"א) תהלים ע' תרכח. סה"מ תרל"ז שם ע' רמה"ו.

שיר זמרה וכתיב . . . נחמא כו': תהלים צב, א. וראה סה"מ הנ"ל ריש ע' תקע ובהנסמן שם.

וחמא . . . בפה: ראה סה"מ הנ"ל ע' רמה ובהנסמן שם. וראה אוה"ת שם תתק, א.

שיר המלאכים . . . דנשמות: ראה גם לקו"ת שם, א. סדור שם ערה, ג ואילך. ובכ"מ.

תיר יחודות . . . כתיב: תהלים קד, ד. וראה לעיל ד"ה כי נר מצוה (הב') קטע ולהבין. וש"ו.

ותקאריה ואמר: תהלים קמה, ז. וראה דרמ"צ קעט, א. אוה"ת שם.

צדק מלכותא קדישא: ל' התקו"ז בהקדמה (פ"א — יו, ב). והכוונה כאן — בהמשך למ"ש שהמלאכים שייכים לצדקתך — ראה בהנסמן בהערה הקודמת.

מל' . . . חכמה תתאה: ראה גם לקמן ד"ה והנה כמו פ"י (בנוגע לשלמה) ובהנסמן שם.

ואחר תתיר רוב: נחמ"י ט, ה.

שוקי בשם . . . פני ארץ כו': יחזקאל א, י. וראה שם, יג. ובכ"מ. וראה לעיל ד"ה הנ"ל שם ואילך — בהדמיון דמלאכים לבע"ח.

ושדרשו . . . שם ר"ז: ב"ז בגימט' בהמה (ראה תניא ספמ"ו. ועוד). משא"כ נשי' הם בחי' אדם בני' מ"ה (מארי"א א, קסו. ועוד), כבסמור.

ספר תרל"ה – חלק א

קצט

שם ב"ן, משא"כ נש"י הם בחי' אדם וכמ"ש אדם אתם וארז"ל אתם קרוין אדם כו' שהוא בחי' מ"ה בחי' ביטול לעצמותו והיינו מפני כי שרשם הוא מבחי' פנימיות הכלים, ולכן שיר הנשמות בג"ע שהם בלא גופים נק' בשם שיר, שענין השיר הוא מצד בחי' הביטול לעצמותו ית' ולכן נענש דוד על שקרא ד"ת בשם זמירות, כי באמת ד"ת הם בחי' שיר כו',

ז). (וביאור ענין מה שנענש דוד המע"ה על אומרו זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי, דהנה פי' זמירות כו' שדוד שיבח את התורה במה שכל חיות העולמות וקיומם תלוי בדקדוק א' מד"ת כמו עד"מ ע"י הקרבן ע"ז נעשה עליות העולמות מסוף כ"ד עד ריש כ"ד וכנודע ממ"ש בזהר שרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס שע"י עליות הקרבן מתעלים כל העולמות הנה כ"ז הוא כשהקרבן הוא כשר אבל אם נמצא בו איזה פסול כמו כשקיבל הדם בשמאל, או שלא בכלי שרת או שא"ד הפוסל לא נעשה שום עלי' כלל, או עד"מ ע"י תפילין ממשיכים להיות הקב"ה מניח תפילין שה"ע המשכת מוחין לז"א שנמשך בחי' זו מרכ"ד עד סוף כל דרגיו, שנמשך המשכת אלקותו ית' ע"י בחי' מצות תפילין וכדומה, הנה כ"ז כשלא נמצא פסול בהתפילין אבל אם נמצא בהם איזה פסול לא יומשך כלל ע"י הנחתם כו', א"כ תלוי כל חיות וקיום העולם בדקדוק א' מד"ת, וזהו שאמר דוד בעת צרתו זמירות היו לי חוקיך כו' שהי' משתבח במעלת התורה שכל חיות העולמות תלוי בדקדוק א' מד"ת ע"כ הי' משתעשע מאד מלימוד וקיום המצות, ואעפ"כ נענש ע"ז, ולא מפני שלמד תורה ושמח בקיום התומ"צ בדרך זה אלא מפני ששיבחם במעלה זו לבד שהם מקור וחיות כל העולמות שבאמת מעלת התומ"צ הוא גבוה מעלה מבחי' קיום וחיות כל העולמות וכמ"ש (משלי ח') ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים יום יום, שהתורה היא שעשועים של הקב"ה כבי' בכבודו ובעצמו, וזהו בחי' שיר שהתורה נק' שירו

ורמ"ש . . . וארז"ל: יחזקאל לד. לא יבמות סא. רע"א.

ז). (וביאור כו': פרק זה ליתא בטה"מ (תרכ"ז) שם. ובצד הע' (ע' נא) . . . וביאור ענין כמ"ש לק' בדר"ש זימנא חדא דף עד דף " (וראה לעיל הערה לרד"ה הודו). והוא בטה"מ הנ"ל ס"ע רסט ואילך (ומקדים שם: שנית באגה"ק ס"י ל"ז (ד"ה דוד זמירות בקו"א) ובד"ה ואהי' אצלו אמון בלק"ת (במדבר – נספח לעיל בהערות)).

ורמ"ש בזהר: בהמשך באתי לגני השי"ת ספי"ח בהערה, מציון: ראה זחי"ב רלט, א. זחי"ג כו. ב. רשק"ב הדם כו': ראה זבחים רפ"ב ורפ"ג. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א הכ"ד. תפילין ממשיכים . . . שה"ע כו': ראה ברכות י, א. זחי"א רסו, ב. ועוד. וראה תו"א טק"ז לה, ב. לכות שה"ש מה, א ואילך. ועוד.

ולא מפני . . . בחי' . . . ח"י ל"ז: הוספה אמ"ש בטה"מ שם (ע' ער). והוא (בעיקר) מתו"א שם לב, א. ע"ש. הוא גבוה מעלה: כ"ה בכ"י מעתיק, ובתו"א שם: הוא גבוה למעלה מעלה (ולכא"ו כצ"ל גם כאן). ומשלי ח"א: ל.

שהתורה נק' שירו: ראה לעיל פ"ו אחרי מאמר המיסגר ובהוספה בהערה שם.

שהוא בחי' טעמי תורה בחי' הנגינה שבתורה, ע' בת"א ד"ה ויהי מקץ דרוש השני, ובאגה"ק סי' ל"ו, ולכן נענש בשכחה לפי שעה ושכח שהארון צריכים לשאת בכתף דוקא, והענין הוא דהנה מ"ש בזכרי' רס"ה ה' ואראה והנה מגלה עפה פי' רז"ל בעירובין דף ק"א שקאי על התורה שזהו המגילה דכתי' ביחזקאל סס"י ב' שהיא כתובה פנים ואחור והיינו שיש בחי' פנים ואחור בתורה ומה ששיבח דוד זמירות כו' שכל חיות העולמות תלוי בדקדוק א' מדת זהו לגבי בחי' אחור שבתורה שזהו בחי' גובלות חכמה שלמעלה תורה, והיינו בחי' הלכות שבתורה שע"ז נאמר קווצותיו תלתלים שארז"ל תלי תלים של הלכות, שנמשלים לשערות שכמו יניקת השערות מהמוח הוא דבר מועט שלכן כשגוזזים את השערה אינו מרגיש שום כאב, כך עדי"מ זה יובן שבחי' הלכות שבתורה הם רק מבחי' גובלות חכמה שלמעלה והיינו מבחי' מותרי מוחין שהוא בחי' אחוריים לבד מבחי' חכמה שלמעלה, אבל בחי' פנים שבתורה ע"ז נאמר ואהי' אצלו שעשועים אצלו דוקא שהוא בחי' שעשועי המלך הקב"ה בתורה שהיא מיוחדת במאציל ב"ה, שז"ע שאמרו בזה אורייתא וקב"ה כולא חד, ובידיעת עצמותו יודע את התורה, וכמ"ש אלקים הבין דרכה, וכת' לא ידע אנוש ערכה, ולכן נענש בשכחה לפי שעה, שהשכחה היא מבחי' אחוריים כנודע, ושכח שהלוחות צריכים לשאת בכתף בכדי לייחד ולחבר את הכתפיים שהם בחי' אחוריים אל עבודת הקדש היא בחי' ח"ע בבחי' פנים שמשם נמשכו הלוחות שבארון כמ"ש כתובים משני עבריהם וכמארז"ל בירושלמי דשקלים שלא הי' בהם פנים ואחור):

ח), והנה באמת צריכים לחבר ב' הבחי' שיר וזמרה יחד שז"ע שהמלאכים אין אומרים שירה עד שיאמרו ישראל למטה וכמ"ש מלאכים

פי' רז"ל בעירובין . . . כתובה פנים ואחור: הוספה אמ"ש בסה"מ שם. והוא בעירובין שם, א. גובלות . . . תורה: ביר' פי"ז, ה. שע"ז נאמר . . . שארז"ל: שה"ש ה, יא. עירובין שם, סע"ב. וראה גם לעיל ד"ה ע"כ קראו קטע הא' (קרוב לסופו) ובהנסמן שם. בזהר . . . חד: בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א (סה"מ הש"ת ע' 66): מובא בתניא רפכ"ג בשם הזהר. וראה זח"א כד, א. א. זח"ב ס, א. לקו"ת נצבים רד"ה כי קרוב אליך. — ולהעיר ג"כ מתיקונים ת"ו ות"י כב. ובידיעת עצמו כו': ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"י (ובהל' תשובה ספ"ה) — בנוגע ידיעתו ית' את כל הנמצאים. וכמ"ש . . . וכת' איוב כח, כג. שם, יג. כמ"ש . . . וכמארז"ל בירושלמי דשקלים: תשא לב, טו. ירוש' שם פי"ו היא (קרוב לסופו) — אלא שאינו מפורש שם. וראה בארוכה מראה הפנים לירוש' שם (ע"פ הרמ"ע מפאנו) ומסיים כבפנים כאן. וראה גם דרמ"צ (שנסמן לעיל) מ, ב — מתויר"ט. פנים ואחור): ע"כ הוא מד"ה זימנא חדא בתרכ"ו שם, מכאן — מהמשך לד"ה הודו דשם — ע' נא. שהמלאכים אין אומרים כו': נסמן בסמוך בפנים. וכמ"ש מלאכים כו': נוסח קדושת כתר.

ספר תרל"ה – חלק א קפא

המוני מעלה ועמך ישראל קבוצי מטה יחד כולם קדושה כו' (וכמארז"ל בחולין דצ"א סעיב ואין מלאכי השרת אומרים שירה למעלה עד שיאמרו ישראל למטה שנא' (איוב ל"ח ז') כרן יחד כוכבי בקר והדר ויריעו כל בני אלקים, כוכבי בקר פי' רש"י ישראל המשולים לכוכבי') והיינו שגם בבחי' זמרה יומשל' מבחי' שיר שהעיקר הוא שיומשך גם בבחי' חיצוני' כו', והנה בשבת יש ב' הבחי' שיר וזמרה שבת דמעלי שבתא הוא בחי' זמרה כי אז הוא בחי' ההעלאה משית יומין דחול והעלי' הוא בבחי' חקל תפוחין קדישין בחי' מל' לכן נק' בשם זמרה כניל, אבל שבתא דיומא הוא בחי' שיר כי ההעלאה הוא בבחי' עצמותו ית' דהיינו בבחי' חכ' ששם שורה אוא"ס, ובכ"ז יובן ענין מה שאמרו זה לפני הארון בעת שהי' ביריעות, כי הארון הוא בחי' אדון כל הארץ דהיינו בחי' ש' אד', והלוחות שהיו בארון הוא בחי' ש' הוי', ולכן אמרו לפניו ב' הבחי' שיר וזמרה כו' וזהו שירו לו זמרו לו (ובעבודה כנפש האדם שירו לו הוא ביטול נה"א, זמרו לו הוא בחי' ביטול נה"ב ששרשו מפני אדם שבפני שור, בחי' ש' ב"ז) והנה מעלת הכפל מזמור שיר בעבודה בנהא"ד, דלכאוי' בכלל מאתים מנה, ומאחר שיש בחי' שיר בשבת מהו השבח כמזמור אך הנה יובן זה ע"פ משנית שמש' שירו לו זהו ביטול הנה"א, זמרו לו הוא ביטול דנה"ב, ונודע כי הנה"ב שרשו מעולם התווה ולכן ע"י בירור נה"ב יורשים בחי' אורות דתהו, שלמעלה מתיקון, ומפני כי עליותו ע"י נה"א ע"ז מתעלה נה"א וכמ"ש בת"א בד"ה מהלכים שהנה"ב גדול ורב כוחה להעלות הנה"א ע"ש, ובאמת באים ע"ז לבחי' שלמעלה מתהו ותיקון כי ע"י יחוד תהו ותיקון שהם נה"א ונה"ב ע"ז נמשך מאוא"ס

ואיור ליח: כצ"ל גם כסה"מ שם.

ושרת יש ר"ת: ראה לעיל פי' ובהנסמן שם.

שרת דתנולי שרתא . . . הוא . . . אבל כו': להעיר מהמבואר באוה"ת לתהלים שננסמן בסמוך (ושם ע' תרל).

ור"ת חקל ר"ת: שאימרים בנוסח אתקינו סעודתא בליל שבת.

ח"י ששח ושורה ר"ת: תניא פליה בהגהה.

שאחר זה . . . רענן ר"ת: ראה תחלת ד"ה שלפניו. וש"נ.

הארץ הוא . . . והלוחות ר"ת: ראה לעיל שם פי'ג ובהנסמן שם.

והעבודה ר"ת: מכאן עד סיום המאמר – אינו כסה"מ שם. ונתוסף כאן בכ"י. וראה למ"ש במאמר

המוסגר – אוה"ת (י"א) תהלים ס"ע תרכח ואילך. סה"מ הש"ת ד"ה אהללה. ועוד.

ושרתו . . . שורה: ראה גם לעיל ד"ה ויקח מן הכא (הא') קטע והנה הקרבנות (ובר"ה דפ' פקודי)

ובהנסמן שם.

ש' ר"ת: ראה לעיל ספ"ז שש' ב"ז שירך לכהמה.

ברכ"ל מאתים תנה: לי תחיל – ב"ק עד. א. ב"ב מא. ב. ועוד.

ושרשו ר"ת: ראה ת"א מקץ לט. ג"ד. לקרית ויקרא יג, סעיב ואילך. ועוד. וראה גם לעיל ד"ה כי נר מצוה

(הב') קטע ואמנם צ"ל ואילך. וראה גם – בנוגע ל"ירוש"ה" דאורות דתהו – לעיל ד"ה אם רוח המושל (קטע

ומעתה . . . הת"י) ובהנסמן שם.

והמיון דח"א: וישב ל. ב ואילך (ד"ה כה אמר . . . ונתתי לך מהלכים).

שלמעלה מתוהו ותיקון, וכל עליית העבודה דחול הוא בשבת כמ"ש בלק"ת בד"ה את שבתותי תשמרו לכן יש בשבת מזמור ושיר, וא"כ יובן מעלת הכפל בב' בחי' הא' שע"י מזמור בירור נה"ב יורשי' אורות דתהו, הב' שע"י יחוד נה"א ונה"ב כפל מזמור שיר עי"ז נמשך מאוא"ס שלמעלה מתהו ותיקון כו',

שיחו בכל נפלאותיו, פי' שיחה כי הנה כתיב אדם לעמל יולד וארז"ל איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, פי' עמל שיחה הוא בחי' ע"מ ונק' שיחה לפי שהם מילין דהדיוטא ולא אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא כו', ופי' שיחו בכל נפלאותיו, פלא הוא בחי' שלמעלה מבחי' השתלשלות, והיינו שיומשך תוס' אור מבחי' פלא גם בבחי' עמל שיחה דהיינו ע"מ כו', (והיינו כי ע"מ הגם כי מחדש בכל יום תמיד מע"ב אבל הכל על אופן אחד, וצריכין להמשיך תוס' אור עד שיומשך גם מבחי' נפלאותיך כמו עד"מ הנס שהוא פלא כו', דבר חדש שיוצא מדרכי הטבע, והענין הוא דהנה ברה"ע הי' בבית, וד"ץ דורות קרא האלף תגר על שהי' בריאת העולם בבית, עד מ"ת שהי' באלף אנכי הוי', ופי' בזהר ויגש דר"ה

כח"ש וקל"ת: בהר מא, א.

שיחו בכל נפלאותיו: המשך למאמרים הקודמים (וראה בהנסמן ברדיה הודו). וכסה"מ תרכ"ז שם הוא בע' נא"ב.

כתיב . . . וארז"ל: איוב ה, ז. סנה' צט, ב.

פי' עמל שיחה כו': ראה סה"מ תקס"ב ס"ע רנב ואילך. אוה"ת ח"ש קכט, א ואילך.

ע"מ . . . מילין דהדיוטא: ר"ת: עשרה מאמרות. וראה גם לעיל ד"ה וזה אשר תעשה פי"ב (וספ"ד ואילך) ובהנסמן שם.

ולאו אורחא דמלכא כו': ראה זח"ג קמט, ב (בשינוי ל'). וראה גם לעיל שם ובהנסמן שם.

פלא הוא בחי' כו': ראה לקו"ת ראה יט, ב. אוה"ת בראשית מד, ב. שם ח"ג תקסה, ב. אמור ח"ג ס"ע תתנו ואילך. ועוד.

והיינו כו': סיום המוסגר — לקמן שו"ה בחי' ש. והוא הוספה אמ"ש בסה"מ שם.

ע"מ הגם . . . אבל כו': ראה בהמבואר לעיל ד"ה החדש הזה בארוכה (ע"ש ובהנסמן שם).

מחדש . . . מע"ב: נוסח ברכת יוצר.

פלא . . . הטבע: בכ"י מעתיק הי' כתוב "פלא כו'", ושאר התיבות נוספו ככ"י ב"ז השורות. ולכאור' צ"ל כנדפס.

דהנה ברה"ע כו': ראה גם לקמן ד"ה ומעתה צ"ל פי"ג.

ברה"ע הי' . . . וד"ץ כו': ב"ר פי"א, י.

אנכי הוי' יתרו כ, ב.

ופי' בזהר: ראה גם ספר הבהיר ס"ג ואילך ובהנסמן שם. וראה גם לקו"ש חט"ז ע' ו ואילך ובהנסמן שם.

ע"ב שהטעם הוא מפני כי בית הוא סי' ברכה ואם הי' בריאת העולם באלף הי' יכול להיות נמשך לבחי' ארור כנען יותר מדאי כמ"ש בד"ה ויהיו חיי שרה (ל"א) והוא מפני כי אלף הוא בחי' פלא אשר שם כחשיכה כאורה לכן יכול להיות נמשך גם לבחי' ארור ג"כ, וא"כ לפיז צ"ל האיך הי' מ"ת באלף, אלא מפני שכבר נברא העולם בבית שהיא בחי' חכ' כמ"ש בחכ' יבנה בית קרי בי' בחכמה יבנה אות ני"ת, וכמ"ש התרגום אונקלוס בראשית בחוכמתא, וע"פ החכ' הוא דקדוק כשר פסול לכן אינו נמשך אלא למקום הראוי, וגם כי מ"ת הי' לאחר ר"ו דור שהוא כמספר ש' הוי', וכת"י אם תגביהי כנשר, היינו לקבל מלמעלה מהשתלשלות כמו דרך הנשר בשמים כו' משם אורידך נאום הוי', ולכן הגם כי נמשך אח"כ מבחי' אלף ג"כ אינו נמשך אלא למקום הראוי, וזהו שיחו בכל נפלאותיו שגם בבחי' שיחה היינו עשרה מאמרות יהי' נמשך בחי' פלא, כי לאחר שכבר נברא בבית אז יכול להיות המשכת האלף ג"כ בבית דע"מ שהוא בחי' ברה"ע, ואמרו זה לפני הארון שהיו בו הלוחות שחוקק בהם אנכי הוא בחי' האלף דמ"ת והארון עצמו הוא אדון כל הארץ בחי' ש' אד' שהוא א' עם בחי' ש' אלקי' דכתי' בראשית ברא אלקי'.

בענין ונפלינו צ"ע שזה הי' לאחר מ"ת למה ה"צ לבקש, וי"ל מפני שחטאו בעגל אי"כ ע"פ החכ' אינם ראויים לכן ביקש שיומשך מבחי' פלא ששם כחשוכא כאורה ואעפ"כ יהי' רק אני ועמך.

לכתי' ארור כנען: לי הכתוב — נח ט, כה.
 אלף . . . פלא: ראה זחיג קצג, ב. וראה גם שרית אור זרוע בתחלתו.
 אשר שם כחשיכא כאורה: לי הכתוב — תהלים קלט, יב. וראה לקרית צו יב, א. ועוד.
 צ"ל . . . אלא כו': ראה בארוכה — אזה"ת אמור ח"ג ס"ע תתנו ואילך. וראה לקרית ראה יט, א.
 בבית שהיא . . . כמ"ש: משלי כד, ג. וראה זחיג לא, ריש ע"ב. ונת' כפרדס שיג פיג (ע"ש).
 כמ"ש בחכ' . . . נאום הוי': ניתוסף בכי"ק. ומ"ש. התרגום אונקלוס" צ"ע, דלפנינו כיה בתי' ולא בת"א.
 וראה זהר שם. ספר הבהיר שם (ס"ג) ובהנשמך שם.
 מ"ת הי' . . . הוי': ראה לעיל ובב"ר שם. וראה גם פסחים קיח, א. וראה פע"ח שער השבת פי"ט. אבודרהם שחרית דשבת (ע' קסג).
 וכתי' אם . . . משם כו': עובדי' א, ד (תגביה). וראה הערה הבאה.
 היינו . . . דרך הנשר . . . משם כו': משלי ל, יט. ובהערת כ"ק אדמור' שליט"א (בטה"מ תשי"ח ע' 177):
 וע"פ מ"ש בעמק המלך שער עולם התהו פליב שמדבר במלכות אדום וכמו בפסוק דעובדי'.
 אלא למקום הראוי: כל הקסע הנוכחי (מתחיל (שו"ה) והענין הוא עד סיום המוסגר) ישנו בכרך זה (אחרי ד"ה ישמח לב) בכי"ק (חוק מההוספה הנ"ל הערה. כמ"ש בחכ' . . .), ושם אחרי תיבות הנ"ל הי' כתוב בנוגע "ונפלינו", ומחק זה. ובצד הע' כתב, בענין . . . ועמך" (הבא כאן בשוה"ג). ובשולי ע' הנ"ל בכי"ק, אולי . . . התהללי" (ובא בסמוך בשוה"ג).
 ואמרו זה . . . והארון עצמו כו': ראה לעיל פי"ח ובהנשמך שם.
 דכתי' בראשית כו': בראשית א, א.
 ונפלינו . . . אני ועמך: תשא לג, טו. וראה אזה"ת תשא ע' בילו ואילך.

ובעבודה בנפש האדם (הנה העוסקים בתורה ממשיכי' מבחי' נפלאותיו ע"י עסק התורה כמ"ש מה אהבת תורתך כל היום היא שיחתי שע"י שכל היום היא שיחתי ממשיכי' בבחי' עמל שיחה שהם ע"מ מבחי' פלא, וגם הבעלי עסקי' יכולים להמשיך בחי' זו ע"י שהשיחה שלו יהי' בכל נפלאותיו כי) פי' שיחו בכל נפלאותיו הוא שאפילו השיחה של כל היום לבד זמן התפלה יהי' ג"כ בכל נפלאותיו דהיינו בגדולת הבורא כו',

ט) התהללו בשם קדוש, וצ"ל מ"ש התהללו שהוא ל' נפעל דהליל הללו בשם קדשו, כמ"ש הללו עבדי הוי' הללו שם הוי', ולמה נא' כאן התהללו הנה כתי' למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלקי לעולם אודך, ויש בזה ב' פירושים הא' שע"י שה' אלקי לעולם אודך פי' ע"י ההילול ושבח שמשבח האדם להבורא ית' ע"י גורם להיות יזמרך כבוד ולא ידום שה"ע נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך, פי' הב' שע"י שנהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך גורם שגם באדם יומשך ההילול והשבח (לפי שכשהשורש אומר שירה ע"י נמשך שלמטה יאמרו ג"כ שירה וזהו שאנו מוצאים שכל הבהמות וחיות אומרים שירה וכידוע שיש פרק

אולי י"ל בענין שיחה בעבודה שכל היום יהי' השיחה כמו ב' פירושי' שבפ' למען יזמרך כבוד שנת' בד"ה התהללו,

ובעבודה בנפש האדם: בפשטות, לכאן שיך ההגהה (הנ"ל בהערה) שבשוה"ג, אולי כו"י. (הנה . . . נפלאותיו כי: הוספה (בכ"י) אמ"ש בטה"מ תרכ"ז הנ"ל שם (וכמאמר המוסגר שלפניו). וראה הערה בריש ההמשך — ד"ה הודו). כמ"ש מה . . . שיחתי . . . עמל שיחה כו': תהלים קט, צו (אהבתי). וראה בהנסמן בתחלת ד"ה זה.

ט) התהללו בשם קדשו: המשך למאמרים הקודמים (וראה בהנסמן ברד"ה הודו). ובטה"מ תרכ"ז שם הוא בע' נביג.

כמ"ש הללו כו': תהלים קיג, א (את שם). הנה כתי' . . . ויש בזה כו': תהלים ל, יג. וראה המשך הכיאר לב' הפירושים — לקמן ד"ה דפ' מצורע פי"ח (והוא מאמר דאיה"ת תזריע — ראה לקמן רד"ה אדם כי יהי' וראה לעיל הערה לרד"ה הודו). יזמרך . . . שהי"ע כו': ראה בהנסמן לעיל ד"ה עד . . . אלך לי כו' קטע והנה בתשו' ח"צ. (לפי כו': סיום המוסגר לקמן סוף שו"ת רצו"ש (והיא הוספה אמ"ש בטה"מ תרכ"ז שם. וראה הערה לרד"ה הודו). וראה בסמוך סוף הערה, והגם שנת' כו"י. שאנו מוצאים . . . וכידוע כו': הובא ג"כ לעיל בהגהות לד"ה ע"כ קראו סוף קטע והנה ענין. ושי"נ. בד"ה התהללו: שבסמוך. וראה בהנסמן שם.

ספר תרל"ה – חלק א

קפה

שירה שכולם אומרים שירה, ופי' שהעופות אומרים שירה היינו שהשורש של העופות שהוא בחי' פני נשר וכדומה אומר למעלה שירה וכשהשורש שלהם אומר שירה עי"ז נמשך שלמטה ג"כ העופות מצפצפין ומהבין שהצפצוף שלהם זהו ענין השירה והצפצוף הנ"ל נמשך מהשורש, כמיש בזח"מ על מאמר הזח"א פ' חיי דקכ"ג סע"א, ומאחר שבעופות וכדומה נמשך ע"י השורש בחי' צפצוף כ"ש שבאדם ע"י שהשורש של האדם שהוא בחי' מל' קארי תדיר לנהורא עילאה למען יזמרך כבוד, עי"ז נמשך שיהי' למטה ה' אלקי לעולם אודך, והגם שנת' לעיל ששיר הנשמות זה בחי' פנימיות שאדם בגימ' מ"ה שזהו למעלה מזמר של המלאכים שנק' בשם בהמות לפי ששרשם משם ב"ן, זהו נשמות כמו שהם בלא גופים בג"ע, אבל כמו שהנשמה מלובשת בגוף והעיקר מחמת הנה"ב ששרשו מבחי' פני שור, ששורש שרשו הוא מבחי' מל' שם ב"ן, לכן כאשר נהורא תתאה קארי לנהורא עילאה גורם שהאדם יתעורר ג"כ להגיד שבחי הבורא ית' וגם כפשוטו י"ל ששורש הנשמות הם מפנימיות הכלים כנ"ל היינו גם הנה"א ולכן כאשר נהורא תתאה הם בחי' כלי המל' אומרת שירה מתעורר האדם ג"כ לאמר שירה, וע' בביאור ע"פ דבר אל בני וישובו מענין נהורא תתאה קארי שזהו בחי' רצו"ש או אהוי"ר מחמת בחי' מטי ולא מטי של האור, והיינו בעקודים ע"ש, ולכן דהע"ה אמר כל ס' תהלים שהוא רק שבחי הבורא ית' מפני כי דוד הי' מרכבה לבחי' מדת המל' שהוא בחי' נהורא תתאה קארי תדיר כו' נמשך עי"ז

פני נשר וכדומה: ראה גם לעיל ספ"ז.

מצפצפין ומהבין: כ"ה בכ"י מעתיק. וצ"ע הל'.

כמיש בזח"מ: רית: כוהרי חמה (פי' לזהר).

והגם שנת' לעיל: . . הבורא ית' וגם כפשוטו . . בעקודים ע"ש: ד"ה דפ' שמיני פ"ו.

בכ"י בצד הע' (דכ"י מעתיק) . . מן והגם עד ית' אצ"ל. ובפשטות הכוונה ל"הבורא ית'" הנ"ל (ולא לזה שבסיום הפרק). אבל אם נשמטו תיבות (שורות) הנ"ל, אזי התיבות (שורות) . . וגם כפשוטו . . בעקודים ע"ש אין להן המשך, והרי בכ"י הוסיף שורות אלו (בצד ע' שלאחריו).

גם: מתחלה כתב בכ"י במקום שורות הנ"ל (וגם . . ע"ש) בסגנון אחר קצת, ומחקו וכתב . . וגם . . ע"ש. וע"פ כהנ"ל אולי י"ל: בתחלה כתב . . והגם . . הבורא ית'" והתיבות (הנ"ל בסגנון אחר) שנמחקו, וכשמחקו — כתב גם . . מן והגם . . אצ"ל — ואז מובן ההמשך כי הכל נשמט. אבל אח"כ (במשנה אחרונה) הוסיף מחדש . . וגם . . ע"ש, ואז — והגם . . והבורא ית'" נשאר.

ואולי כוונתו ב"אצ"ל" — להשמיט גם התיבות (שורות) שנוספו בכ"י (כנ"ל) . . וגם . . ע"ש, ואז — סיום המוסגר . . (לפי כו"ז צ"ל לפני . . והגם) (שנמחק). ועצ"ע היטב ככהנ"ל.

זהו נשמות כמו כו': כ"ה גם לעיל בד"ה דפ' שמיני ספ"ז.

הנר"ב ששרשו כו': ראה לעיל שם פ"ח.

פני שור. ששורש כו': בשולי ע' זה (המסתיים בפ"י שורה נושאת) . . באמת הס"י בכ"י. או י"ל שז"ע בצלמינו ז"א כדמותינו בחי' מל' ל(?). ויל"ע על מה קאי.

וע' בביאור ע"פ דבר . . ע"ש: נדפס באוה"ת בשלח ע' תא ואילך. וראה הל' שבפנים — שם ע' תו"ז, ובארוכה — שם ע' תב ואילך.

דהנ"ה אמר . . מפני כו': ראה סה"מ תקס"ה ע' נו ואילך. וכ"ה באוה"ת ברכה ע' איתתקא ואילך. דוד הי' מרכבה כו': ראה פרדס שע"כ בערכו. קה"י בערכו. וראה תו"א עב. ג. סידור כא. ד. ובכ"מ.

שגם דוד הי' עיקר עבודתו בהילולים ושבחים כו', וזהו מה שאנו מקדימין קודם ש"ע אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתיך שפי' הפסוק שאד' שפתי תפתח ופי האדם יגיד פי' ל' המשכה תהלתיך שיהי' כעונה אחר הקורא, וכמו שבתורה נא' תען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא כן יהי' בתפלה ג"כ, והיינו מפני שכאשר למעלה נהורא תתאה היא בחי' מל' קארי תדיר גורם עי"ז שגם האדם יגיד הילולים ושבחים של הבורא ית',

יוד) ובכ"ז יובן ענין מ"ש וישרנה הפרות בדרך שלכאו' צ"ל הלא הפרות היו גשמי' ואיך הי' ביכולתם לומר שירה, אך הענין דהנה הפרות בעת שנשאו את הארון היו דוגמת המרכבה שהחיות נושאות את הכסא, שהם נושאות ומנושאות פי' הגם כי החיות הם הנושאים את הכסא אבל באמת הנה הכח והעוז שיהיו יכולים לשאת הכסא נמשך להם מבחי' כסא עצמו שהכסא היא נותנת כח ועוז בהחיות, (וכמ"ש בלק"ת פ' תצא בד"ה כי תצא הראשון פ"ד וז"ל שהרוכב על הכסא נושא את נושאי) וזהו נושאות ומנושאות פי' הגם שהם נושאות אבל באמת הם מנושאות שהכסא נושא אותם, רק שבתחלה צ"ל אתעדל"ת ועי' אתעדל"ת נמשך אתעדל"ע מבחי' הכסא שיהיו מנושאות כו' וכמו בארון שארז"ל סוטה דל"ה ע"א ארון נשא את נושאי' שהגם שהכהנים נשאו את הארון אבל באמת הנה הארון נשא אותם כו', ועד"ז יובן בענין השירה שאמרו הפרות בעת שנשאו את הארון, כי הנה הארון הוא בחי' אדון כל הארץ שהוא בחי' הכסא כו' והפרות הגם כי היו גשמיות מ"מ הנה שרשם הוא מבחי' פני שור שבמרכבה לכן בעת שנשאו את הארון נתן הארון בהם כח שיוכלו לומר שירה כו', ועד"ז יובן ענין התהללו שכאמת ההילול והשבח שאדם משבח להקב"ה הנה הכח עי"ז נמשך מלמעלה רק שצ"ל תחלה אתעדל"ת ובאתעדל"ת אתעדל"ע נמשך כח ועוז שיוכל לשבח כו', וזהו מה שארז"ל רפ"ב דברכות השמע לאוניך מה

שאנו מקדימין כו': ראה לעיל (בהמשך) פ"ג.

אד' . . . שפי' . . . וכמו . . . נא: תהלים נא. יז. קיט. קעב. וראה לקו"ת שה"ש ב. ג. שם מא. א. וכמו שבתורה נא' . . . כעונה כו': ראה תו"א יתרו סז. ב. לקו"ת שה"ש מד. ב. ובהנסמן שם.

ענין ח"ש: ראה בתחלת המשך (רד"ה הודו). וש"נ.

שלכאו' צ"ל . . . אך הענין כו': ראה זח"א קכא. א. ח"ב קלו. סע"ב. וראה לקו"ת בחקותי מט. ב.

שהחיות נושאות כו': ראה גם לעיל ד"ה ויקח מו הבא (הא') קטע והנה הקרבנות. וש"נ.

נושאים ומנושאות . . . וכמו בארון כו': ראה גם סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תסד ובהנסמן שם.

בלק"ת פ' תצא: לה. ב.

הארון הוא כו': ראה גם בד"ה הקודם ולפנ"ז פ"ח ועוד.

ועד"ז יובן ענין התהללו: ולא "הללו" כבתחלת המאמר. וראה לקו"ת ויקרא ב. רע"ג. שה"ש ב. ג. (ושם

בפיצור — תוכן מאמר זה. ע"ש).

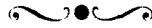
רפ"ב דברכות: יג. א (וכ"ה להלכה לכתחלה — שו"ע או"ח (ודאדה"ז) סס"ב ס"ג) — בנוגע לק"ש. ועד"ז

הוא לכתחלה גם בנוגע לתפלה (ראה לקמו בהמאמר) — שו"ע שם סק"א ס"ב (ודאדה"ז שם ובס"ד).

ספר תרל"ה — חלק א

קפז

שאתה מוציא מפ"ך פי' אתה הוא אותיות מאלף ועד תי"ו, וה' מוצאות הפה בחי' דיבור העליון והוא בחי' כנס"י שנק' אתה כמ"ש בזח"ב דף ק"ד ע"א, ור"פ ויגש ור"פ ואתה תצוה, ובחי' אתה הוא המוציא מפ"ך כו' ואמרו שאין חיוב לאדם בתפלה רק שישמע ויתבונן מה שאתה הוא כנס"י מוציא מפ"ך, ולכן נאמר התהללו לשון נפעל כי הכח הזה נמשך מלמעלה כו',

ישמח לב מבקשי ה', דהנה ידוע שיש ל"ב נתיבות בלב, ולזה נק' לב ע"ש ל"ב נתיבות, ויש ל"ב נ"ח במוח וביחד הם ס"ד, וזהו שת"ח צ"ל בו שמינית שבשמינית שהוא א' מס"ד, והנה ס"ד כשכל א' כלול מיו"ד הם בגימ' שמש כו' שהוא בחי' שמש הוי' וזהו ישמח לב כו', לפי שכאן איירי בבחי' התחברות הוי' ואלק"י שהוא המשכה מבחי' שמש הוי' שמש הוא בחי' התחברות ב' בחי' ל"ב נ"ח כו' וכנ"ל, ולזה ישמח לב לפי שנמשך מבחי' ל"ב נ"ח שבמוח ושבלב, לכן נעשה בחי' שמחה בלב, ואף שעתה אינו מאיר השמחה וכמ"ש ישמח ה' במעשיו שמח לא נאמר אלא ישמח עתיד הקב"ה לשמוח, אך הנה בשמחה של מצוה מאיר גם עתה השמחה וכמשארז"ל אביי חזי"י לרבה דהוה קא בדח טובא וכן ר' ירמ"י לר' זירא א"ל לא סבר מר בכל עצב יהי' מותר א"ל תפילין קא מנחנא, והיינו לפי שבשמחה ש"מ מאיר גם עתה שמחה כו', (וזהו מבקשי הוי' כי בתפילין ארוז"ל ע"פ וראו כו' כי ש'

אחה הוא . . . תי"ו: ראה פע"ח ש"ט (שער העמידה) רפ"ג. שכי"ה (ש' תפילת ר"ה) רפ"ג. מא"א א. עה.
וראה גם שעה"ה"א פ"ב. וראה לקמן ד"ה והנה כמו פי"א — עה"פ ואתה מרכבות קדש.
ור"פ ויגש . . . תצוה: ח"א רה. ב (וראה שם רח, ריש ע"ב). ח"ב קעט. ב.
ומשך מלמעלה כו': ע"כ הוא גם בסה"מ תרכ"ז שם, כנ"ל.

ישמח לב כו': המשך למאמרים הקודמים (וראה בהנסמן ברד"ה הודו).
דק"ר ידונג . . . נהו שח"ח כו': ראה גם תרי"א מג"א צא. ב.
ר"ה ותורות בלב . . . כמות: פרדס שער ערה"כ פי"ב ערך לב.
ישח"ח צ"ל בו כו': סוטה ה. א. וראה תרי"א שם (ובהוספות שם ק"ט, ב ואילך). וברע"ת כ"ק אדמו"ר שליט"א המובא שם (קנט, א) במ"מ והערות. ולהעיר מתרי"א שם בהוספות (קכ, א) שזהו בתחלת העבודה.
רחי' שמש הוי': ראה לעיל (בהמשך) פ"א.
ורחי' ישמח . . . ישמח לא כו': תהלים קד, לא. ויק"ר פ"כ. ב. וראה איה"ת נ"ך ח"ב עה"פ (ס"ע תתקצב ואילך) — בשייכות גם להגילוי דל"ב נתיח הנ"ל. ע"ש.
ורחשארז"ל . . . קא מנחנא: ברכות ל. סע"ב — בשינוי ל'.
ברק עוצר כו': משלי יד, כג.
יזקו ר"ו: ניתוסף בכ"ק.
ארוז"ל ע"פ: תבא כה. י. ברכות ה. א. ושינ'.

הוי' נקרא עליך אלו תפילין שבראש, וכן הוקשה כל התורה כולה לתפילין,
 וזהו ישמח לב מבקשי הוי' שע"י שמחה של מצוה מאיר בחי' שמש הוי' ועי"ז
 ישמח לב,

איוב ד"ה ב'

המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו ות"א מיכאל מן ימינא והוא דאשא
 וגבריאל מסמאליה והוא דמיא, וכן פי' במד"ר אבל ברע"מ פי'
 פנחס דף ר"ה ע"א פי' מיכאל דאיהו מים שכליים עם גבריאל דהוא אש
 שכלי, וע"פ פי' זה דרע"מ נא' בכל הדרושים מיכאל שר של מים וגבריאל
 שר של אש, אוריאל פי' אויר דהיינו רוח שכלי רפאל דאיהו אפר, דהיינו
 עפר שכלית,

הוקשה כל כו': קידושין לח, א.

המשל כו': קטע זה בא בכ"ק לפני ד"ה אדם כי יהי' דלקמן. ואולי שייד להמבואר שם (כד"ה דפי' מצורע)
 פ"ז.

ות"א: יל"ע אם הכוונה ל"אונקלוס". אבל כיכ בתרגום (אחרי הת"י עה"פ — ת"א) לפני "מיכאל כו'".
 ולהעיר מגירסת המ"כ (בתרגום זה) לדב"ר שנשמך בסמוך.
 וכן פי' במד"ר: סיום השרה בכ"ק חלק (והשאיר חלק עוד כמה שורות לפני "אבל כו'"). וראה ב"ר פי"ב,
 ח (אבל להעיר ממי"ש באוה"ת נ"ך ח"א עה"פ — ע' תרסח) ובמ"כ שם. דב"ר פי"ה, יב ובמ"כ. תנחומא ויגש ו
 (ועוד). ובי' ענינים כאן (ובהמשך המאמר): א. ימין ושמאל — מהו מיכאל כו': ב. מי מהנ"ל אש או מים. ויל"ע
 היטב בכהנ"ל.

נא' בכל הדרושים: ראה גם לקמן ד"ה הנ"ל שם. לעיל ד"ה כי גר מצוה (הבי') קטע והענין הוא וד"ה זה
 אשר תעשה פי"ג — ובהנסמן שם. ועוד.

אוריאל . . . אויר . . . שכלית: רע"מ שנשמך בפנים.
 אפר . . . שכלית: נכתב בתחלת ע' ושאר הע' חלק.

ספר תרל"ה — חלק א קפט

לד"ה אדם

אלה לי רבי לפי שיש כמה בחי' ו"ק

בענין ויחד לכבינו, ב' לבבות פנימיות הלב בינה חיצוניות הלב מל', והגם כי שמי' משפיעי' לארץ כניל במשל, וכן מובן מבקשת שלמה ואתה תשמע השמי' שקינה ש' הקב"ה בש' שמי', והיינו מפני כי ואני תפלה אני מל' תפילה לז"א נהורא תתאה כלי המל' קארי תדיר לנהורא עילאה ז"א, מ"מ יראת שמים אינו תלוי בשמים כ"א בבחי' מי בינה ולכן כדי ליראה את שמך הבקשה ויחד לכבינו בחי' פנימים הלב בינה בחיצוניות הלב מל' ואז יומשך בחי' היראה ע"י בחי' מי בינה,

בענין דבור התורה, דבר אל בני ואמרת, ונגמ' אמרה ברורא אם ערוכה ברמ"ח איברים שמורה שצריכי' ללמוד כדיבור בקול רם,

מה הקב"ה ממלא כו' אף הנשמה ממלא, ברכות דף י"ד ע"א ובמדרש תלים ס"י ק"ד ע"פ ברכי נפשי מה הנפש ממלא,

לד"ה אדם: ד"ה הבא אדם כו" נכתב ב.ב.נ"ר הנוכחי כמה פעמים: כתחלה בכ"ק (ונכללו בו כל המאמרים הנוכחים כאן): אח"כ באו ההגהות דלקמן (בכ"ק). אח"כ נכתב בכ"י מעתיק (הר"ש) ד"ה אדם — ח' פרקים, אבל בהגהות כ"ק — השאיר רק פ"א מזה (וכתב לפני פ"ב עכ"ז והועתק) והוסיף אך לכתוב מאמר הבא (כנדפס עתה כ"א פרקים) — וממילא נשמטו פ"ב-ח שבכ"י מעתיק הנ"ל, ונכתב עוה"פ (בכ"י הנ"ל) המאמר כ"א פרקים. ולשלמות הענין נדפסו להלן (אחרי הקיצורים לד"ה אדם) כל מה שנשמט. ולתועלת המעיין נקראו בהספר ע"ש התחלתם (ד"ה דווגמא לזה (קטע אחד): והנה כמו (פ"י-א): ומעתה צ"ל (פ"ב-ח). וראה בהערות לתחלת ד"ה אלו).

הגהות הבאות, הן על ד"ה ומעתה צ"ל הנ"ל, וכבסמוך.

אלה . . . וק: שייך למ"ש לקמן ד"ה ומעתה צ"ל פ"ד.

בענין ויחד כו': תחלת הקטע וסיומו, שייך למ"ש לקמן שם. ומ"ש, כניל במשל" — אולי שייך למ"ש שם פ"ב. וראה גם הערה הבאה.

מבקשת שלמה כו': ואני . . . עילאה ז"א: ראה לקמן ד"ה אדם כו' ספ"ט. ושם פ"ה.

שקינה ש' הקב"ה: כ"ה בכ"ק. ולכאור' צ"ל: שקינה ש' כו' (היינו שאמר, השמיים' וכוונתו היתה להקב"ה). בחי' פנימים הלב: כ"ה בכ"ק. ולכאור' צ"ל: פנימיות.

בענין דבור כו': שייך למ"ש לקמן ד"ה ומעתה צ"ל פ"ה (וראה שם הערה כמ"ש . . . וידבר"). וראה בנוגע אות"י התורה — גם ד"ה והנה כמו.

אמרה ברורא: כ"ה בכ"ק. ולכאור' צ"ל: ברורי'.

מה הקב"ה כו': שייך למ"ש לקמן ד"ה ומעתה צ"ל פ"ג.

אדם כי יהי בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והי' בעור בשרו לנגע צרעת, והובא אל אהרן הכהן כו', וצ"ל למה נא' אדם דוקא ולא איש והענין דהנה במד"ר פ' תזריע פט"ו פי' אדם או דם, והיינו כי האדם משוקל חציו מים וחציו דם בשעה שהוא זוכה לא המים רבים על הדם ולא הדם רבה על המים ובזמן שחוטא כו' הדם רבים על המים ונעשה מצורע הה"ד אדם או דם, והיינו שהנגעים באים מהסתלקות חלק המים ומהתגברות חלק הדם, וזה שייך באדם דוקא, ששם אדם הוא מורה על ההתכללות מכמה בחי' יחד אזי נק' אדם, כי הנה יש אדם איש אנוש גבר כו', וההפרש בין בחי' איש לבחי' אדם, כי איש הוא מלשון אש והרי זהו בחי' אחת דהיינו בחי' אש והתלהבות ואף שהיא בחי' גבוה מאד שלכן נק' איש אש יו"ד, וגם במשה כתיב לשון איש כמ"ש כי זה משה האיש עכ"ז הנה קריאת שם איש רומז שהוא רק בחי' אחת, אבל בחי' אדם הוא בחי' התכללות חד"ר שהוא בחי' תכלית השלימות יותר, ולכן ארו"ל באדר"ן פליא שהאדם הוא עולם קטן כו' והיינו שנמצא בן בחי' ההתכללות כו', וחשיב שם כל הדברי' שיש בעולם שישנן באדם ג"כ ואמרו אדם דוקא להיות כי אדם דוקא הוא הכלול מכל הדברים יחד, וכן בכריאת האדם קראו הכתוב אדם דוקא ולא איש או אנוש כו' כמו בקין דכתי' קניתי איש, בנה נא' נח איש צדיק, והיינו מפני כי העולם על מילואו נברא לכן ברא את האדם במעלתו היותר גבוה שהוא מה

בס"ד ש"פ תזריע: ד"ה זה — בלי הכותרת (והבי' שלאחריו) — המשך לד"ה זה. וראה לעיל בהערה — בתחלת ההגהות לד"ה זה, נמצא באוה"ת תזריע ח"ב ע' תקטז ואילך — כשינויים קלים. ושם — לא נסמנו פרקים.

הנחת כ"ק אדמ"ר (מהורש"ב) נ"ע מהמאמר — ראה לקמן בסוף חלק ב.

אדם כי יהי כו': תזריע יג, ב.

חד"ר . . . פמיון פי' אדם או דם: מד"ר שם, ב. ובמ"כ ע"ז "בלשון נוטריקון". וראה פי' יפ"ת שם (ולא כגי' הרש"ש).

האדם משוקל . . . או דם: מד"ר שם — בשינוי ל' קצת. וראה תנחומא כאן סו"ס ו.

ששם אדם הוא מורה כו': ראה לקרית אמור לו, ג ואילך. במדבר ה, סע"א ואילך. ועוד. וראה גם בהנסמן בהערה הבאה.

כי הנה . . . וההפרש כו': ראה לקרית תזריע כב, ב ובשה"ש כה, א ואילך — ע"פ זח"ג מח, רע"א.

איש . . . אש . . . אש יו"ד: ראה סוטה יז, א. פרד"א פי"ב. וראה לקרית שלח מד, ג ואילך. ועוד.

וגם במשה כתיב . . . עכ"ז כו': תשא לב, א. שם, כג. וראה גם לקרית תזריע שם.

התכללות חד"ר: ר"ת: חסד דין רחמים (וכצ"ל לכאור' גם באוה"ת שם). וראה י"ג למאור ח, ז. לק"ת

ויקרא ב, סע"ד ואילך. שלח מד, א. ועוד.

ואמרו אדם דוקא: היינו באדר"ג שם.

בכריאת . . . קראו הכתוב אדם: בראשית א, כו"ג, ב. ד"ח.

דכתי' . . . נא: שם ד, א. נח ו, ט.

העולם על מילואו נברא: ראה ב"ר פי"ד, ג.

ספר תרל"ה — חלק א קצא

שנק' אדם כו', וברכות בראשית פי"ב ארז"ל שהאדם כלול מן העליונים והתחתונים כדי שלא יהי' קנאה במע"כ שלא יהי' העליונים יתירים על התחתונים, וכן בפ' חית חשבו מה שהוא מן העליונים ומה שהוא מן התחתונים, ונמצא כי האדם הוא כללי שכולל הכל כו', ובל' הקבלה הנה איש נק' נקודה שהוא רק נקודה א', אבל אדם נק' פרצוף שהוא פרצוף שלם בבחי' ההתכללות, גם אדם גימט' מ"ה בחי' שם מ"ה מלגאו דאיהי אורח אצילות כו', פי' אורח דרך המחבר חו"ג כו' וגם אדם אדמה לעליון שהוא בחי' גבוה מאד,

ב) (ולהבין ביאור ענין ההפרש בין אדם לאיש, וגם להבין איך אדם גימ' מ"ה דאיהו אורח אצ"י שמחבר חו"ג וגם אדם אדמה לעליון צ"ל תחלה ענין מעלת סוג האדם שהוא היותו מדבר, וכמ"ש ויהי האדם לנפש חיה ות"א וכן ת"י לרוח ממללא, כי הנה ד' יסודות ארמ"ע הם נגד ד' בחי' דצח"ם, כמ"ש בלק"ת פ' פנחס בד"ה צו את בניי הראשון ס"ג, עפר הוא בחי' דומם, ומים הוא בחי' צומח שהרי המים מצמיחין כל מיני תענוג, וברכות . . פי"ב: וכן בפ' חית: כ"ה גם באוה"ת. וראה ב"ר פי"ב, ח (ואולי הכוונה „בפ' (בפיסקא) חית" כי שם הפרטים. אבל אינו מסתבר). וראה פ"ח, יא (ושם. ג וביפ"ת ד"ה במי נמלך — דעת ר' לוי) שנברא משניהם, אבל — בלי הטעם ובלו פרטים. וצ"ע.

נקודה . . פרצוף: ראה לקו"ת שה"ש יט, ד: אוה"ת פינחס ע' א"פח ואילך: דרמ"צ קע, סע"א ואילך. אבל אין מדובר שם ע"ד אדם ואיש. וראה לקו"ת אמור לו, ג ואוה"ת שם ע' א"פט בהקיצור — בנוגע ל„אדם" שהוא „פרצוף". וראה לקמז בהמשך פי".

אדם גימט' מ"ה: פרדס בערכו. מאו"א א, קסו.

שם מ"ה . . אצילות: תקו"ז בהקדמה (פ"א — יז, א) — ע"ד נוסח אדה"ז בסדורו. ולכא"ו צ"ל (וכבאוה"ת): דאיהו.

פי' אורח כו': ראה דרמ"צ כת, ריש ע"ב.

אדם אדמה לעליון כו': ע"מ מאמר אכ"ח ח"ב סל"ג. ועוד. וראה סה"ע חכ"ד ח"א ע' קמט ובהנסמן שם.

ב) (ולהבין כו': כ"ה גם באוה"ת (תוריע) בהתחלת מוסגר (אבל בלי סימון פ', כנ"ל) בלי סימון ר"א. ולכא"ו סיומ מוסגר הוא — לקמז (בד"ה דשנת חוה"מ"פ) פי"א בשו"ה אדם כלול „מחג"ת כו" (ראה שם בהערה לתיבות אלו ובהנסמן שם ללאח"ז). וראה גם אוה"ת שם (ע' תקכו) — סיומ מוסגר בלי התחלה. ועצ"ע.

יכתיש ויהי כו': בראשית ב, ז.

ד' יסודות ארמ"ע: „ע"ד ד' יסודות במדרש רבה במדבר פי"ד, יב. זחי"ב כג, ב. רנד, ב. זחי"ג רכה, א. זהר חדש בראשית, ספ"ה (יג, ד). ברמב"ם ה"ל יסודה"ת ספ"ג ורפ"ד. ועוד" — הערת כ"ק אדמור" שליט"א בסה"מ תשי"ח ע' 204.

„ . . יסודות . . נגד . . כמ"ש בלק"ת פ' פנחס . . סי"ג: עה, ד (ומעתיק כאן כמעט כלשונו משם) (תו"ך מהציון „רע' בד"ה כו"י) „עפר הוא . . (עד בשו"ה ויהי האדם) לרוח ממללא". וראה גם אוה"ת בראשית כד, ב. ביאורו"ז להצ"צ ח"ב ע' תתקמ. אוה"ת (י"א) לתהלים ע' רצב. תקי"ד. ועוד.

המים מצמיחין כו': ראה גם תניא פי"א.

*) שם — יסוד הדי' נק' „חשך". וראה לעיל שם (ו. ד — במהנ"ע). שוהו יסוד העפר ויל"ע למה לא ציין לשם. דמפורשים כל הדי'.

וכתי' אשריכם זורעי על כל מים, ואש הוא כחי' חי כי במלאכי' נא' משרתי
 אש לזהט והם ד' חיות המרכבה פני ארי' פני שור' כו' שהם הם המקורים
 שמהם משתלשלים נפשות הבהמות והחיות שלמטה, כנודע ממ"ש בזהר וע'
 בד"ה ביום השמיני עצרת שלא נדפס, ששורש נפשות הבהמות משתלשלים
 מבחי' פני שור שבמרכבה, ורוח הוא כחי' אדם בחי' מדבר וכמו שתרגמו על
 ויהי האדם לנפש חיה לרוח ממללא, ולא תרגמו כן על פסוק תוצא הארץ
 נפש חיה שנא' בבהמות וחיות (בפ' בראשית ביום חמישי) שלשם תרגמו
 נפשא חייתא, והיינו מפני כי הבהמות וחיות ועופות הם בע"ח ונכללים בכלל
 מעלת האש ושרשם מחיות המרכבה שגופם הוא מאש לזהט כמ"ש משרתיו
 אש לזהט, ורק האדם שהוא נבדל במעלה על הבע"ח ושרשו הוא מבחי' אדם
 שעל הכסא, והרי עיקר הבדלו הוא במה שהוא מדבר שהרי שכל נמצא גם
 בבע"ח ג"כ וכמו השועל שהוא נחשב לפקח שבחיות, וקצת שכל יש בכל
 הבהמות שהרי תשמור א"ע מנוק שלא תפול באחת הפחתים, ותמשוך אחר
 מאכלה, וכן תבין קול המנהיגה ומקרא מלא דבר הכתוב ידע שור קונהו
 וחמור אבוס בעליו שנמצא יש להם קצת שכל ודעת, א"כ מובן שעיקר יתרון
 האדם במה שהוא מדבר, ולכן נק' מדבר ע"ש שעיקר מעלתו הוא זה כו'

ג) **ואמנם צ"ל דהא כתי' (קהלת ג' י"ט) ומותר האדם מן הבהמה אין כי**
הכל הבל, ולפי פשוטו צ"ל האיך יחשב לאין ואפס מותר האדם
מן הבהמה הלא אנו רואים הבדל גדול מן האדם לבהמה, וגם הנה האדם
נחלק לסוג בפ"ע שהוא היותו מדבר שכזה גבהה מעלתו ויתרונו על בחי'
החי, אך הענין הוא דבת"י פי' שזה קאי על רשעים, וי"ל מפני שבתחלת

וכתי' . . . במלאכי' נא' ישעי' לב, כ. תהלים קד, ד.

פני ארי' כו' יחזקאל א, י.

שהם הם . . . וע' בד"ה . . . ששורש כו' ראה אוה"ת שמע"צ ע' איתשפא"ב. וראה טעה"צ להרחיז פ'
 ויקרא (במצות קרבנות). ת"א מג"א צ, ב. ביאור"ז הנ"ל ח"א ע' קנט ואילך. ועוד.

ממ"ש בזהר: ראה זח"ג רלד, ב.

בבהמות וחיות (בפ' . . . חמישי): כ"ה גם באוה"ת (תזריע) שם. ואוצ"ל (כבסמוך): וחיות ועופות. ובפרט
 שמציון ליום חמישי"י (א, כ"א. ת"א ות"י שם), ושם — רק בנוגע לעופות. וראה שם (כיום ששי), ל (ובת"א
 ות"י): שם, כד (ות"א. משא"כ בת"י).

ושרשו הוא כו': ראה לקר"ת ויקרא ב, ב. אוה"ת שמע"צ שם. ועוד.

אדם שעל הכסא: ע"פ ל' הכתוב יחזקאל שם, כו.

השועל . . . לפקח שבחיות: ברכות סא, ב.

וקצת שכל כו': ראה טושו"ע חר"מ סתי' וסר"ס תי"ח ובניכ שם.

ומקרא . . . הכתוב: ישעי' א, ג (ובאוה"ת (תזריע) שם: וכת"י). וראה מפרשים שם.

ולכן נק' . . . זה כו': הוספה אמ"ש באוה"ת.

ג) ואמנם כו': בצד הע' בכי"ק: ספר ח"מ (ר"ת: חמש מגילות) קהלת ג' י"ט. וראה אוה"ת נ"ד ח"ב (ע"פ)

ע' אק"יב — תוכן קטע זה ושלאחרי' (ובאוה"ת תזריע הוא קטע אחד).

ספר תרל"ה – חלק א

קצג

הפסוק נא' כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם כמות זה כן מות זה כו' לכן פי' זה על רשעים כמ"ש בפ' נח את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם ע"ש בפ"י רש"י, ולכן דימה אותם הכתוב לבהמות, ופי' הת"י היינו לבהמות טמאות, אמנם בסדה"י בפירושו לקהלת כ' וז"ל הענין הוא להרחיק הגאווה וגודל לבב מבני האדם שעם היות שהבורא יתברך הגדיל והפליא לעשות בחכמה נפלאה את בני האדם ועשה אותו כדמות אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת וברא אותו שלם מכל הנבראים כולם עכ"ז אין לו להתגאות מפני כך אלא ראוי לו לראות עניני החומר אשר לו ולחשוב עצמו בינו לבינו כבהמה בראותו כי מקרה אחד להם כמות זה כן מות זה וכן בכל שאר עניניו כי האדם מן הבהמה אין והכל הולך אל מקום אחד כו' אע"פ שנשמתו של זה טהור חצובה מתחת כסה"כ והיא חלק אלוה ממעל וזה אין לו נשמה כי אם רוח חיוני היורד למטה עכ"ז זה דבר נעלם ומי יודע אם תשוב אל מקורה או לא תשוב וא"כ אין לו להתגאות מפני כך עכ"ל,

וקשה דהא אמרו פ"ג דאבות משנה י"ד חביב אדם שנברא בצלם כו', ובמ"א כתבתי כי דצח"מ הם נגד אבי"ע א"כ דצ"ח הם בחי' בי"ע והאדם בחי' אצ"י ואין ערוך בי"ע לאצ"י וא"כ איך אמר ומותר האדם מן הבהמה אין, והבחי' פ' בראשית ע"פ ויפח באפיו פי' דמ"ש אין היינו ע"ד והחכ' מאין תמצא, כמ"ש מזה בלק"ת ס"פ בחוקתי, וק' א"כ מהו כי הכל

בני האדם . . . הבהמה: להעיר שגם ע"ז פי' הת"י דקאי על רשעים ובהמות טמאות. וראה גם אוה"ת נ"ך שם (ע' אק"י — ט"א) שמביא מפי' נח ופרש"י להחלפת הכתוב (ומבאר גם הענין ד. בהמות טמאות). וראה שם ס"ב (מתד"א — ע"ד פי' הת"י).

כמ"ש בפ' נח: יא. ה. וראה לקמן בה"קיצור" לפ"ג (ובהערה) — בביאור יותר קצת. בסדה"י . . . לקהלת: ספר סדר היום (לר"מ מכ"ר — בסופו) ע' ערבי"ג. וראה הערות הבאות. בחכמה . . . ובדעת: כ"ה גם באוה"ת נ"ך שם (ע' אק"א). ובאוה"ת תוריע שם: בחכ' ובתבונה. אבל בסדה"י שם (ואולי כצ"ל גם כאן ושם): בחכמה ובדעת.

כי האדם: בסדה"י (וכ"ה באוה"ת נ"ך): כי מותר האדם. ואולי כצ"ל גם כאן ובאוה"ת תוריע. והכל הולך . . . אחד כו': קהלת שם. כ. בסדה"י שם. וגו"י (ובאוה"ת נ"ך: גו'). ואולי כצ"ל גם כאן ובאוה"ת תוריע.

אע"פ . . . טהור: בסדה"י (ואוה"ת נ"ך): ואע"פ . . . טהורה. ולכא"ו כצ"ל כאן ובאוה"ת תוריע. חצובה מתחת כסה"כ: ראה זח"ג כט, ריש ע"ב. שבת קנב, ב. אדר"ג פי"ב. ה. קה"ר עה"פ (ג, כא). מי יודע גו"י שנשמך בסמוך לקמן. וראה גם לקו"ש ח"ה ע' 434. ובהערה שם.

חלש . . . ממעל: איוב לא, ב. וראה תניא רפ"ב. רוח . . . היורד . . . ומי יודע כו': ראה קהלת שם.

ובמ"א כתבתי: כ"ה גם באוה"ת תוריע ונ"ך שם. וראה אוה"ת פינחס ע' אצ"ו (ואילך). וראה גם אוה"ת בראשית כד, ב. ביאוה"ז להצ"צ ח"א ע' סג (בהקיצור. וש"נ).

והבחי' . . . ע"פ: בראשית ב, ז (קרוב לטופו) — הובא בלקו"ת שבסמוך. והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב — הובא גם בלקו"ת שבסמוך (אבל ליתא בבחי' וצ"ע).

בלק"ת ס"פ בחוקתי: נ, ד. וראה שם בנוגע להמבואר בהמשך הענין כאן.

הבל, ואפ"ל ע"ד מ"ש במדרש תלים סי' צ"ב דמ"ש הבל הבלים כו' הכל הבל קאי על יום השבת (ולכאור' יפלא הלא שבת הוא כחי' חכ' ונת' במ"א ששבת הוא כחי' מוחין דאבא שהוא למעלה מהשתלשלות ע' בלקית פ' צו בדיה מצה זו, ואיך אמר קהלת על שבת שהוא הבל, אך הענין הוא דמה ששבת נק' הבל) צ"ל שזהו ע"ד מ"ש במד"ר בקהלת בפסוק אמרתי אני בלבי, דפ"ז ע"ב, שהתורה שאדם לומד בעוה"ז הבל הוא לגבי התורה שבעוה"ב, וצ"ל שזהו לפי כי נובלות חכ' שלמעלה תורה, והיינו שנמשכה רק מבחי' שערות אבא יונק ממזלא, וזהו פ"י והחכ' מאין תמצא מבחי' שהוא אין וכלא חשיב לגבי עצמותו, אבל לע"ל יהי' גילוי ממו"ס שלמעלה מבחי' שערות וכמ"ש באור"ת מהה"מ נ"ע ע"פ ומחץ פאתי מואב, (וע' בדיה שירו לו זמרו לו מענין שיר שבתורה שהוא כחי' טעמי תורה כחי' הנגינה שבתורה שלא נתגלו עכשיו, ולע"ל יתגלה כחי' טעמי תורה כחי' שיר שעז"נ ואהי' שעשועים יום יום, וע' בדיה ששים המה מלכות (שלא נדפס) בענין טנת"א שפ"י טעמים בכתר), וא"כ כחי' אין שממנה תמצא החכמה עם שהוא כחי' עליונה מאד עכ"ז לגבי עצמותו נקרא אין משום דכלא חשיב וכמו כתר עליון אע"ג דאיהו אור צח אוכם הוא לגבי אור א"ס כמ"ש בלקית בשה"ש בדיה שחורה אני ונאווה דרוש הראשון ספ"ב, וא"כ עדי"ז מותר האדם אצי' מן הבהמה בי"ע הוא רק אין כחי' והחכמה מאין תמצא, כי הכל הבל שמקור התהוות מבחי' הבל הנמשך מהשערה וכן מבחי' הבלים דאח"פ דא"ק כו', אבל לע"ל יהי'

דמ"ש הבל כו': קהלת א, ב.
 (ולכאור' .. הבל): באוה"ת נ"ך שם ליתא המוסגר, ומתחיל: וצ"ל (משא"כ כאן (ואוה"ת תוריע) מתאים הסגנון. צ"ל כו" — בהמשך למ"ש בסיום המוסגר).
 שבת הוא .. ונת' .. בלקית פ' צו: יא, סעי' ואילך.
 במד"ר .. בפסוק: קהלת ב, א. קה"ר עה"פ (וראה בהנסמן ברד"ל שם).
 נובלות .. תורה: ב"ר פי"ז, ה (הובא גם בדיה שירו שנסמן בסמוך).
 והיינו כו': ראה ד"ה הנ"ל.
 אבא יונק ממזלא: ראה בהנסמן בסה"מ תרל"ז חי"ב ע' תה.
 באור"ת מהה"מ נ"ע: ס"פ בלק (מט, ד — הוצאת קה"ת. וראה גם לקו"א להה"מ סקלי"ח — לג, א"ב) — הובא גם בלקו"ת בהעלותך לב, ג: ואוה"ת אמור חי"ב ע' תקצב. ע"ש.
 (וע' .. בכתר): ליתא באוה"ת נ"ך שם.
 בדיה שירו: לע"ל ד"ה הנ"ל פי"ז. וכן נסמן באוה"ת (תוריע) שם — ראה הערה לרד"ה הודו דלעיל.
 שנו"נ ואהי' כו': משלי ח, ל (בשינוי). וראה ד"ה הנ"ל שם.
 כתר .. אוכם הוא כו': תקו"ז ת"ע (קלה, ריש ע"ב).
 בלקית בשה"ש .. ספ"ב: ד, סעי' ואילך (ויל"ע מה שמציין ספ"ב).
 שמקור התהוות מבחי': כ"ה גם באוה"ת נ"ך ותוריע. ואוצ"ל: שמקור התהוות אצי' (וכי"ב).
 דאח"פ דא"ק: ר"ת: דאון חוטם פה. וראה בהנסמן בהערת כ"ק אדמור' שליט"א — סה"מ הש"ת ע' 78.
 אבל לע"ל יהי' כו': ראה אוה"ת נח ח"ג תרי"א, א ואילך. וירא ח"ד תשלט, ב. ועוד. וראה גם בהנסמן לעיל הערה, באור"ת כו"י.

ספר תרל"ה — חלק א קצה

גילוי מעצמיות א"ק כו', וכן לעיל יהי' גילוי שבת בשבתו כו', (ולכן לגבי שבתו של שבת שיתגלה לעיל נחשב שבת דעכשוו בחי' הבל כו').

ד) ולהבין שייכות בחי' מעלת הדבור שבאדם למה שמותר האדם מן הבהמה הוא בחי' אין מהו שייך בחי' דיבור לאין, והענין הוא דהנה שורש ענין הדבור הגם כי לכאור' נראים שהאותיות יוצאים מהמוצאות אחה"ע מהגרון גיכ"ק מהחיד דטלג"ת מהלשון זסשר"ץ מהשינים בומ"ף מהשפתים, אמנם באמת אינו כן ששורש האותיות הוא בעצמיות הנפש, כ"א קבעו בפה כמ"ש בס"י, שהרי יציאת האותיות מן המוצאות אינם כמו יציאת הקול מן הכלי זמר שהוא ע"י שמכים בחוטי הכנור עדימ' שהרי ה"צ שהיית זמן וישוב הדעת איך לנענע המוצאות שיוציאו האותיות כמ"ש בתי"א בד"ה מזוזה מימין, אלא ששרש האותיות הם מעצמיות הנפש בחי' משכיל מקור החכ', או בחי' קדמות השכל כמ"ש באגה"ק סי' ה' ד"ה ויעש דוד שם, והאותיות הם המנענעי' את המוצאות שכשרוצה לדבר אז האותיות מנענעי' את המוצאות שיוציאו את קול הבל הלב, (וע' מענין חיתוך הברת הקול פשוט היוצא מהבל הלב בסידור בתפלת ר"ה בד"ה אד' שפתי תפתח וע' בבה"ז פ' פנחס בד"ה עוי"ל בא"א מאמר זה דליח ע"ב) להשמע חיתוך והבדל האותיות בצירופי התיבות, והגם כי האותיות הם לבוש להשכל שהרי ע"י האותיות מבינים השכל, והיינו שע"י אותיות הדבור הוא משפיע השכל לזולתו, וע"י אותיות המחשבה מבין בעצמו, שבלעדס א"א להבין ההשכלה מבחי' ברק המבריק כלל, שנמצא האותיות הם רק לבושים לעצם אור ההשכלה, מ"מ שרש האותיות הוא למעלה מבחי' ההשכלה דברק המבריק,

וכן לעיל . . . כו'): באוה"ת נ"ך שם ליתא זה, ובמקום זה ביאור אחר.
לעיל . . . בשבתו: ראה לקר"ת ברכה צו, ג ואילך (ע"פ .וה"י . . . שבת בשבתו) (ישע"י סו, כג) שנאמר על (לעיל). ועוד.

והענין הוא כו': לתוכן פ' זה (ועד"ז לקמן — ראה הערה לתחלת ד"ה הבא) — ראה תרי"א מקץ (נסמן לקמן בפנים כ"פ, וראה בהערות שם) מב, א ואילך: שם מג, א. וראה גם אגה"ק וביאורו"ז פינחס שנסמן לקמן בפנים (והערות). אוה"ת שמות ע' מ. ועוד.

אחה"ע . . . מהשפתים: ס"י שבסמוך. וראה גם תקו"ז ת"ע (קלב, א. ובהנסמן בנצרו"ז שם).

כ"א קבעו בפה כמ"ש בס"י: פ"ב מ"ג. ולא שבראן בפה כו"י (תרי"א שם מב, ב).

שהרי ה"צ: ר"ת: היו צריכין.

כמ"ש בתי"א: נסמן בתחלת הפרק.

בחי' משכיל כו': ראה ביאורו"ז שנסמן בסמוך.

כמ"ש באגה"ק כו': קו, א-ב.

בסידור . . . בבה"ז כו': סדור רלו, ד ואילך (וראה שם רלו, ד. רלח, ב). ביאורו"ז פינחס ק"ג, ב ואילך (הציון דליח ע"ב — הוא לכאור' לדפוס א').

וע' בבה"ז . . . ע"ב: הוספה (בכ"י) אמ"ש באוה"ת (תוריע שם ריש ע' תקיט).

והם מבחי' חיצונית שבעליון שנעשה לבוש לתחתון הימנו, כמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה מזוזה מימין סדיה וביאור הדבר, ולכן אנו רואים שענין השכל יכולים לומר אותו באיזהו אותיות שירצה וכמו תוס' ורא"ש ור"ן שהגם שכולם אומרים שכל אחד עכ"ז כאו"א אומר באותיות אחרים, והיינו מפני שהאותיות הם בעצם הנפש, וכמ"ש בביאור מזוזה מימין שהנפש מליאה אותיות, רק שאינם נראים ומתגלים איך שהם בעצמות הנפש היינו בקדמות השכל, ועיקר גילויים הוא בשכל דהיינו כשצריך להבין איזה שכל אז מתגלים בחי' האותיות מרצון הנפש בכדי להיות לבוש להשכל דברק המבריק הנמשך מבחי' משכיל שע"י אמצעית לבוש זה דאותיות המחשבה יבוא השכל לבחי' השגה והבנה לעצמו, וע"י אותיות הדבור יושג גם לזולתו כו', וזהו מה שתרגמו על ויהי האדם לנפש חיה לרוח ממללא שמעלת האדם היותו מדבר הנה זהו מבחי' רוח, שהוא בחי' אויר ושרשו בחי' אויר קדמון כו',

מצורע

ה) ולהבין בתוס' ביאור ענין הרוח שהגם שיסוד הרוח הוא למטה מיסוד האש שהוא תחת גלגל הירח כמ"ש הרמב"ם בה' יסוה"ת פ"ג,

כמ"ש בת"א כו': שם מב, ב.

ולכן אנו . . . וכמ"ש בביאור כו': תו"א שם מג, א (וראה הערה הבאה).

וכמו תוס' וראש ור"ן: בתו"א שם (רק): תוס' ור"ן. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בענין זה — סה"מ

השי"ת ע' 36. וראה גם סה"מ תרל"ו ח"ב ע' תצט ובהנסמן שם.

וזהו מה שתרגמו כו': ראה לעיל פ"ב ובהנסמן שם.

אויר ושרשו כו': ראה פרדס שער ערה"כ ערך אויר.

מצורע: נתוסף כאן בכ"ק (וכ"ה באוה"ת).

ה) ולהבין כו': לתוכן פרקים אלו (ה"ו) — ראה גם תו"א שם (נסמן בסמוך בפנים) מב, ג. שם מג, ב ואילך.

הנחת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע מהמאמר — ראה לקמן ע' ואילך. ושם — התחלת ד"ה זה הוא "ומותר האדם כו", ומוסיף קצת בתחלתו מה שלא שיש כאן (וכן בסיום ד"ה הקודם). וראה סה"מ תרל"ו ח"ב ע' שעט.

שהגם שיסוד הרוח . . . מ"מ כו': שיסוד האש למעלה מיסוד הרוח כ"ה בשמות רבה פכ"ג, יג. במדבר שם (פ"ד, יב). זח"ב שם (כג, ב. רנד, ב). ועוד (ראה גם רמב"ם שבהערה הבאה). ומ"ש באוה"ת (שיסוד הרוח למע' יותר) ס"פ בראשית (ו, ה) מתורץ עפ"מ"ש בתו"א (הנסמן לעיל. וכ"ה בד"ה זה) ס"פ מקץ — הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ הש"ח ע' 205. בנוגע לד"י בכלל — ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א (שם ע' 204), הועתקה לעיל רפ"ב.

כמ"ש הרמב"ם . . . פ"ג: הי"א. וראה גם פ"ד היא וב'.

מ"מ שורש הרוח גבוה יותר מהאש וכמ"ש בביאור מזוזה מימין הנ"ל ד"ה והנה, והענין הוא דהנה מים ואש הם בחי' חו"ג, אבל רוח הוא בחי' קו האמצעי בחי' ת"ת, והנה אנו רואים שהאש וכן המים תלויים ברוח הוא האויר, שהרי כשימלאו כלי מים ויסתמו את הכלי במגופה היטב, ואח"כ כשיעשו ברזא בכלי שיוצא המים ע"י הכרזא, הנה אם לא יפתחו המגופה שבגובה הכלי לא ילכו המים מן הכרזא, וסיבת הדבר הוא מפני שלא יש אויר בהחביות ולכן אינו הולך המים, ונמצא כי האויר מעכב טבע המים שיורדי' מגבוה לנמוך שכ"ז הוא כשיש אויר סביבותם, אבל בהמנע האויר מהם אינם יורדים גם מגבוה לנמוך כטבעם ונמצא תלוי טבעם באויר שסביבם כאילו האויר פועל במ טבעם, ולכן צלוחית שטבלה דרך פיה לא עלתה לה טבילה מפני כי אין המים נכנסים בתוכה שהוא מפני כי כשטובלים אותה דרך פיה לא יש אויר, ובלתי אויר אין המים נכנסים לתוכה, ונמצא כי פעולת המים תלויים באויר דוקא, וכן האש תלוי ג"כ באויר שהרי אנו רואים שאם יש אויר סביבות האש האש דולק בטוב כמו עד"מ הנר כשיש סביבה אויר היא דולקת בטוב, אבל כשלא יש סביבה אויר אינה דולקת, ולכן אסור לכופ כל בשבת על הנר כמ"ש המג"א סס"י רע"ז ס"ק ט', מפני כי בהמנע האויר מן אור הנר יכבה הנר והרי הוא הגורם כיבוי הנר, וכן במרתף ששם האויר גס ג"כ אין דולק אור הנר יפה, ונמצא כי אש ומים צריכים לאויר, ואין האויר צריך להם שהרי יתקיים בלעדם כו', וגם אנו רואים שהאויר הוא דק יותר מן האש והמים שהרי המים מורגשים בחוש המישוש, והאש אם כי במישוש אינו מורגש מ"מ מורגש הוא בחוש הראות כו', אבל האויר לעוצם דקותו אינו מורגש לא במישוש גם חוש הראות אינו שולט בו, ולכאור' הלא יסוד הרוח הוא תחת יסוד האש ולמה יהי' בו דקות יותר, גם למה אש ומים יהי' תלויים בו כנ"ל אין זה כי אם היות שהרוח הוא למטה מהאש מ"מ שרשו גבוה יותר נעלה מהאש, והיינו בחי' אויר שהוא אור יו"ד, פי' יו"ד הוא בחי' החכ' שלמעלה מהשגה והבנה, והיינו בחי' ברק המבריק שהוא הארת בחי'

וכמ"ש בביאור כו': שם מג, ב.

מים ואש . . . חו"ג: ראה גם תרי"א יתרו עג, סעי' ואילך (ובכ"מ). וראה בהנסמן לעיל הערה . שהגם שיסוד

כו"ה.

טבע המים שיורדי' כו': ראה תענית ז, א. רמב"ם שם פי"ד ה"ב.

צלוחית שטבלה כו': ראה מקוואות פ"י מ"א.

כמ"ש המג"א סס"י רע"ז: הובא בשו"ע אדה"ז ס"ס הנ"ל.

והאש אם כי כו': להעיר מ"ש באמ"ב שער הציצית פט"ז.

אין זה כי אם היות כו': כ"ה גם באוה"ת שם (ע' תקכ). והלשון צעיק, אבל הכוונה ברורה.

אויר . . . אור יו"ד . . . הוא כו': פרדס שער ערה"כ ערך אויר — מוח"ג רמה, ב (ועוד). וראה גם סה"מ

תקס"ה ע' תמו. תמת. ובכ"מ. וראה אמ"ב שם.

משכיל שנמשך בדרך הברקה להאיר לשכל, ואם כי גם בחי' הברקה זו מוכרח להיות בה קצת אותיות, אבל אינם נרגשים כ"כ, וכשבא לידי גילוי אז מורגשים האותיות, והיינו שאז ע"י האותיות ששרשם מבחי' אויר אור בחי' היו"ד בא גילוי בחי' היו"ד בבחי' השגה והכנה ע"י לבוש דאותיות המחשבה שמלבישים את בחי' הברקת השכל לבוא לבחי' גילוי החכ' כו',

וא"ו) וביאור ענין מה שהרוח אם כי הוא למטה מיסוד האש מ"מ שרשו למעלה מבחי' האש, יובן ממה שמצינו ביעקב שאמר מה נורא המקום הזה, וכמו שאנו אומרים בנוסח דאבות בשמ"ע הגדול הגבור והנורא שהם כנגד ג' אבות הגדול כנגד אברהם הגבור מדת הפחד דיצחק והנורא הוא מדתו של יעקב שאמר מה נורא המקום הזה כמ"ש בפע"ח שער העמידה פי"ב, ובתי"ז תיקון למ"ד דף ע"ז ע"א ובתיקון ע' דקר"ב ע"א, וע' בפרד"ס בעה"כ ערך נורא ובמא"א אות נו"ן סעיף ד"ב, ולכא"ו צ"ל מה שייך נורא למדתו של יעקב דלכא"ו יותר שייך נורא למדת הפחד דיצחק שקרובין בענין כו' אלא לפי שיעקב הי' הממוצע בין אברהם ויצחק, וכמ"ש לולא אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי שהי' כלול מב' הבחי' יחד והוא הי' הממוצע ביניהם, ונודע שא"א שיתחברו ב' הפכים כמו חו"ג שהם נגדים והפכים זל"ז אלא ע"י שיערה רוח ממרום מלמעלה משני הבחי' דחו"ג ועי"ז נעשה התכללות ביניהם, וכענין המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל שהם חו"ג שבנבראים דבי"ע, ולכן מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש, וכמו שאנו רואים שהמים והאש המה שני הפכים שהרי המים מכבים האש, כן יובן בשרשם ששר של מים ושר של אש הם הפכים ונגדים ממש, מ"מ בהגלות נגלות עליהם בחי' הגבוה משניהם שזהו שאה"כ המשל ופחד נעשה שלום והתחברות ביניהם, ועד"ז יובן בנשמות דאצי'

אבל . . . וכשבא כו"ו ראה בארוכה שהי"מ תרניט ע' כח ואילך.

ריעקב שאמר: ויצא כח, יז.

הגדול כנגד . . . והנורא הוא כו"ו: ראה גם תוי"א נח יא, א. לקרית ואתחנן ח, אי"ב. ועוד.

ובתי"ז . . . עי"ז . . . דקר"ב: ראה תקי"ז שם עד, א. קכג, א (ואולי כצ"ל גם כאן ובאוה"ת).

ולכא"ו צ"ל: ראה גם פרדס שנסמן בפנים.

שיעקב הי' כו"ו: ראה זהר תרומה דלקמן. וראה גם ספר הבהיר סק"צ. ועוד. וראה גם לעיל ד"ה דש"פ

פקודי (קטע והנה עוד) ובהנסמן שם.

וכתי"ש לולא כו"ו: ויצא לא. מב (בשינוי).

שיערה רוח ממרום: ל' הכתוב — ישעי' לב, טו.

המשל . . . מיכאל כו"ו: איוב כה, ב. וראה גם לעיל ד"ה המשל ופחד ובהנסמן שם.

וכמו שאנו . . . ונגדים ממש: תיבות (שורות) אלו הן לכא"ו, כעין מאמר המוסגר.

ספר תרל"ה – חלק א

קצט

שהאבות הן הן המרכבה דאצי' אברהם מרכבה למדת החסד, וכמ"ש בפרד"ס בשם ספר הבהיר אמרה מדת החסד כל ימי היות אברם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברם עומד ומשמש במקומי כמ"ש וישמור משמרתי עכ"ל, ששמר משמרת מדת החסד כו', ולכן איתא באורחות צדיקים שער י"ז הוא שער הנדיבות שאברהם ה' נדיב בכל, שהי' נדיב בין בנפשו בין בגופו בין בממונו, והיינו מפני היותו מרכבה למדת החסד כו', ויצחק ה' מרכבה למדת הגבורה מדת הפחד כו', והרי הם ב' הפכים, ויעקב ה' מרכבה למדת הת"ת שהת"ת היא העושה שלום בין חו"ג ומחברם יחד, ומפני כי יעקב ה' המחבר לכן ה' בו גילוי דבחי' נורא, (וע' בזהר פ' יתרו דע"ט ריש ע"א הנורא דא יעקב, וכתי' ויעקב איש תם כתרגומו גבר שלים, שלים בכלא, והיינו שמחבר חו"ג, ובת"ז תיקון ע' דקר"ב ע"א הנ"ל פ' שמחבר כל העיס והיינו כמ"ש בזהר תרומה דקע"ה ע"ב דלקמו), וזהו שיעקב ה' איש תם פ' שהי' שלם תם ל' תמימות שחיבר חו"ג וכן חיבר מעלה ומטה דהיינו ע"ק וז"א, וכנודע מענין והנורא אל עליון שבחי' נורא מגיע לבחי' אל עליון שלמעלה מהשתלשלות, וכמ"ש בזהר פ' תרומה דקע"ה ע"ב ע"פ והבריה התיכון מבריה מן הקצה אל הקצה על בחי' יעקב שהי' איש תם יושב אוהלים שחיבר להאי סטרא ולהאי סטרא היינו חו"ג, וכן מן הקצה אל הקצה בחי' ע"ק עם בחי' ד"א ע"ש, וזהו ג"כ ענין שת"ת עולה עד הכתר, וכשם שעולה עד הכתר כן מחבר חו"ג, וכ"ז הוא להיותו ממוצע היינו שהי' מרכבה לבחי' קו האמצעי, ועד"ז יובן מעלת האותיות שהם בחי' רוח בחי' אור שהוא בקו האמצעי כי מים ואש הם ב' קוין חח"ן מימין בג"ה משמאל, ולכן הבהמות ששרשן מבחי' אש הם לגבי האדם כמו בריאה לגבי אצי' וכנ"ל שדצ"ח הם ב"ע ומדבר הוא בחי' אצי'. ויובן זה ע"פ מ"ש בת"ז אימא עילאה מקננא בכורסייא, היינו עולם הבריאה, ורוח

שהאבות . . המרכבה דאצי' כו': ראה גם לעיל בהביאור לד"ה ויאסור יוסף קטע ה' (ובמאמר שלפניו) ובהנסמן שם.

אברהם מרכבה . . באורחות צדיקים כו': ראה גם לעיל ד"ה ומשה עלה פ"ב. וראה בהנסמן שם לשה"מ תרל"ו.

אברהם . . החסד כו' ויצחק כו' ויעקב כו': ראה גם לעיל ד"ה דש"פ פקודי שם ובהנסמן שם.

כתי"ש וישמור משמרתי: תולדות כו', ה.

והנורא . . שלים בכלא: ל' הזהר שם.

וכתי' ויעקב . . כתרגומו כו': תולדות כה, כו. ת"א ות"י שם.

וכנודע מענין כו': ראה לקו"ת ואתחנן ת, א"ב. ועוד.

ע"פ והבריה כו': תרומה כו', כת.

שת"ת עולה עד הכתר: ראה זחי"ב קעה, ריש ע"ב. ועוד.

הבהמות ששרשן מבחי' אש: ראה גם לעיל ד"ה ויקח מן הבא (הב') קטע ועפ"ז יובן ובהנסמן שם.

וכנ"ל שדצ"ח כו': ד"ה הקודם פ"ג קטע ה'.

מי"ש בת"ז: ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ הי"שית ע' 59.

בחי' אויר הגם שהוא למטה מאש, מ"מ מפני היותו בקו האמצעי שהוא כדתי' שרשו למעלה מאש, ולכן אויר הוא אור יו"ד, ולכן אמרו בזהר בהקדמה שהאותיות הם בחי' כתרין בחי' כתרין עילאין כמש"ש, ובפ' ויגש דר"ה ע"ב כיון דנחית כף מעל כתרא כו', והיינו כי שורש האותיות הם מבחי' כתר שלמעלה מן השכל, וזהו ומותר האדם שהוא מדבר על הבהמה בע"ח הוא אין היינו בחי' האין, המהוה, חכ' שהוא בחי' אין דכתר, והגם כי אדם שלמטה שרשו מאדם שעל הכסא כנ"ל שהוא בכל עולם בחי' ז"א, ת"ת עולה עד הכתר, ומשם נמשך היתרון שיש באדם על הבהמה בע"ח הוא בחי' אין שממנו תמצא החכ' והיינו הדבור שנמשך מבחי' מדבר שהוא הכתר כמ"ש במ"א, וע' בביאור בחדש השלישי (כת"י אאזמור"ר ז"ל בס' תקס"ו) וע' במאה"ז ויחי דרמ"ו ע"פ נפתלי אילה שלוחה דתקס"ז שפי' שאותיות הדבור הם דומם ושרשם מבחי' מדבר כתר.

ז) ועפ"ז יובן ענין המאמר מט"ט קושר כתרין לקונו מתפלתיהם ש"י, דלכא' איך שייך שמאותיות התפלה של האדם המתפלל יעשה בחי' כתר ועטרה, וגם צ"ל מה שייך בחי' התפלה שהוא בקשת צרכיו כמו כל הי"ב ברכות אמצעות דשמו"ע רפאנו וברך עלינו וכן כולם שהם בקשות צרכי אדם מה שייך עניינם שיהי' מלאך מט"ט קושר כתרין לקונו מהם, אך הענין הוא כנודע ממש"ש במ"א ההפרש בין ברכה לתפלה שענין הברכה הוא שיומשך ממה שכבר יש במקורו שיתגלה למטה ולא יתעכב, שזהו מ"ש איש אשר כברכתו בירך אותם פי' כמו שיש במקורו ושרשו בירך אותם שיתגלה כן למטה ולא יתעכב, אבל ענין התפלה היינו הבקשה שיומשך להיות כפי מה שהוא מבקש גם אם לא יש כלל גם בשרשו, או אפי' אם כבר נקצב ע"פ

בוהר בהקדמה . . . כמש"ש. ובפ' . . . כיון כו' הל' . . . כיון . . . כתר כו' הוא בפ' ויגש, ובהקדמה (ג, א) הל' הוא . . . מעל כורסי כו'. והכוונה לכא' (כאן ובאה"ת), דמזה מוכח שהאותיות הן . . . כתרין עילאין. ובת"א שם (מקץ מג, א): כמ"ש בזהר אינו כתרין עילאין כו' ונחתא כ"ף מעל כורסייא דיקרי' שרשו . . . כו"ל: ד"ה הקודם פ"ב.
ת"ת עולה כו': הכוונה, דמ"מ ת"ת עולה כו', ולכן אף שהוא ז"א שרשו מכתר.
וע' בביאור . . . תקס"ז: סה"מ תקס"ז ס"ע קנג ואילך (וראה גם שם ס"ע קנו ואילך). ובאה"ת הל': וע' . . . השלישי דתקס"ז.
וע' במאה"ז . . . דתקס"ז: סה"מ שם ס"ע יג ואילך.
ז) ועפ"ז כו': להתחלת פ' זה — ראה גם ת"א שם (מקץ מב, ב, מג, סע"א ואילך). המשך הענין בביאור פעולת המלאכי' (מט"ט קושר כו') — ראה לקמן (בד"ה הבא) פ"ט ואילך.
המאמר חס"ט כו': ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ח ע' 202.
ממ"ש במ"א ההפרש כו': ראה גם לעיל ד"ה החדש הזה (קטע הב'), וזה אשר תעשה (פ"ה"ז), ויאסר יוסף (קטע ומעתה יובן) — ובהנסמן שם (ובהערה הבאה). וראה גם לקו"ש ח"י ע' 38 ובהנסמן שם.
שזהו מ"ש: ויחי מט, כח. וראה בהנסמן לעיל ד"ה עד . . . אלך לי כו' (קטע ש' שדי). סה"מ תרכ"ז ע' קנג ואילך. ועוד.

החכמה ונגזר ג"ד יכול ע"י התפלה לשנות הג"ד כי ענין התפלה הוא בחי' יהי רצון שיומשך רצון חדש, שהגם שכבר נגזר ונפסק ע"פ החכ' שהרי אין מיתה בלא חטא ואין יסורים בלא עון מ"מ ע"י התפלה יכול לשנות שיומשך לרפאות החולה ולברך השנים, והיינו שיומשך רצון חדש רצון הוא אותיות צנור שיומשך צנור והמשכה חדשה מלמעלה מן החכ' לשנות שיתרפא החולה ויתברך השנה כו', ולכאוף צ"ל מהו מעלת התפלה כ"כ, והענין הוא דהנה שרש ענין התפלה הוא בחי' העלאת מ"ן שע"י בחי' העלאת מ"ן הלזה דתפלה יומשך המשכת מ"ד מריש כל דרגיו היינו מבחי' רצון אותיות צנור, וענין העלאת מ"ן דתפלה הוא דהנה כתי' לב מלכים אין חקר ובכדי שיפנה לבו לבקשת ההדיוט ושפל אישים זהו ע"י שמביא לו דבר חדש, כמו צפור המדברת ואז ע"י שמפנה לבו לראות דבר החדש פונה ג"כ לשמוע בקשת האיש המבקש כו', והגם כי האדם מדבר בטוב יותר הרבה מהצפור וגם כי דבור האדם הוא בדיעה והשכל משא"כ דבור הצפור הוא רק מה שמלמדי' אותה, מ"מ זה שאדם מדבר אין זה חידוש כלל שהרי הוא ממין המדבר ויש בו נפש השכלית, אבל הצפור שהיא ממין הבע"ח שאין בה רק נפש החיונית לבד מ"מ תדבר זהו דבר חידוש וה"ז העלאת מ"ן שיפנה לב המ' הגם כי לב מלכים אין חקר מ"מ פונה לראות דבר החדש כנ"ל, ועד"מ זה יוכן בענין

דוקא תפלה מ' ואני תפלה אותיות דומס מל' כתר מל', וי"ל ע"י תפלה שלמטה מעורר הקב"ה מצלי ל' הטי' שיכבשו רחמי יגמה"ר דא"א לכבוש כעסי דז"א שגם ב"א יומחקו הגבורות, ואז נמשך שינוי בפסק שע"פ החכ',

אין מיתה כו': שבת נה, סע"א. ילקו"ש תהלים רמז תשב.

רצו . . צנור : ראה „תשובות וביאורים“ לכ"כ אדמו"ר שליט"א (קה"ת תשל"ד) סט"ו (ע' 65). אג"ק ח"ב (קה"ת תשמ"ז) ע' קכ.

והענין הוא כו': בשולי הע' בכ"י (המסתיים „איתה, מ"מ — בשויה „אותה“): דוקא . . שע"פ החכ' (ובא כאן בשויה"ג), ובכ"ק (ולא הועתק בכ"י מעתיק) „ד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה“. וראה תו"א ד"ה זה (כה, ד) — תוכן הענין המבואר לקמן. וראה גם לעיל ד"ה זה (הא') — קטע והנה הקרבנות: וד"ה זה (הב') — קטע וביאור הענין (ואילך).

דהנה כתי' . . ובכדי . . כמו צפור כו': משלי כה, ג. תורת הה"מ — הובאה בלקו"ת ס"פ במדבר (כ, א) ואוה"ת שה"ש ע' קמג ואילך. וראה גם לקו"ת שה"ש לו, רע"א. אוה"ת ויקרא ח"ב ע' תל"ג. ועוד. דבור הצפור הוא רק כו': ראה גם אוה"ת בשלח ע' שצא. ועוד.

דוקא . . החכ': באוה"ת ליתא הגהה זו.

תפלה מ' ואני תפלה: תהלים קט, ד. זח"ג מט, ריש ע"ב. וראה לקמן פ"ח — כאו"א קצת. ואולי שייכת הגהה זו לשם.

הקב"ה מצלי . . שיכבשו כו': ע"פ ל' חז"ל — ברכות ז, רע"א. וראה גם רד"ה הבא. מצלי ל' הטי': ראה לקו"ת חקת סו, א"ב: סה"מ תקס"ז ס"ע רסו ואילך — ובהנסמן שם.

התפלה שדוקא תפילת האדם שלמטה שמלובש בגוף ונהיב כשהוא מתפלל באהוי"ר ה"ז דבר חדש, שהגם שהמלאכי עומדים ברום עולם ומשמיעי באהוי"ר מחנה מיכאל קפ"ז אלף מחנות עומדי באהבה וגבריאל ומחנותיו ביראה מ"מ אין זה דבר חדש כלל שהרי כלום יצה"ר יש ביניהם שימנע האהוי"ר מהם, או כלום יש להם גופים גשמיים שיצטרכו לאכילה ושת"י הגשמיות, והגם שגם המלאכי יש להם גופים מביי כמיש הרמב"ן, וכנשלחים לשום שליחות נעשים רוחות שנא' עושה מלאכיו רוחות וכאשר הם משרתים לפני כסא כבודו נעשים אש שנא' משרתיו אש לזהט, כיכ הציוני פ' בראשית דף ח' ע"ב הובא בי"ח מלאכי ח, מ"מ זהו כמו אור וכלי, והרי הם ניזונים מזיו כבודו ית', משא"כ האדם שמלובש בגוף וניזון מאכילה ושת"י הגשמיות, ואם לא יאכל איזהו זמן מתחלש כחו עד שיוכל ליפסד לגמרי, וכן צריך לשינה ולכן כשאמר קונם שלא אישן ג' ימים לוקה וישן, שזהו מפני כי מוכרח הוא לצורך חיותו לדברים אלו הגשמיים ויש בו יצה"ר המסיתו מדרך הטוב והישר ומונעו ומעכבו, ועכ"ז מתגבר על יצרו ופועל ישועות בנפשו לכוון לבו בתפלה ה"ז יקר מאד בעיני ה' להיות כי זהו דבר חדש, ומה גם כי דבור האדם שמדבר בתפלה ה"ז נמשך מאכילת דברי' הגשמיים, שהרי אם לא יאכל יחלש כחו עד כי לא יוכל לדבר כלל, ונמצא כי דבורו שמדבר בתפלה הוא מדברים הגשמי שזהו דבר חדש וה"ז יקר מאד, ועד"ז יובן מעלת הקרבנות שהיו מקריבין פרים ואילים וכבשים הגשמיים שעלייתם הוא דבר חדש שהגשמי יתעלה להיות קרבן ריח ניחוח להוי", כי הגשמי כשמתעלה ה"ז דבר חדש שלא נמצא כזה בעולמות עליונים מטעמים

עומדי . . באהוי"ר: נוסח ברכת יוצר (ושם: ומשמיעים ביראה. ואולי קאי התיבות „באהוי"ר" אלקמן).
 מחנה מיכאל קפ"ז כו': בהערת כ"ק אדמו"ר שליטיא בטה"מ תשי"ג ע' 84 (ועוד): „זח"ג קנד, א. קנה, א. ולא חש להעתיק גם מספר המאות אשר שם". וראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תכא בהערה.
 מיכאל . . באהבה וגבריאל כו': ראה לעיל פ"ז. וראה בהנסמן לעיל ד"ה המשל ופחד.
 כלום יצה"ר כו': שבת פט, רע"א.
 גופים מביי כמיש הרמב"ן: ר"ת: מבי יסודות. וראה בהנסמן לעיל ד"ה כי נר מצוה (הב') קטע ולהבין ביאור. וראה גם לעיל ד"ה חה אשר תעשה פ"ד. שירו לו פ"ז.
 שנא' עושה . . משרתיו כו': תהלים קד, ד.
 בי"ח מלאכי ח: ר"ת: בילקוט חדש (ערכים) ערך מלאכים ס"ח. וראה (להמבואר כאן) — גם לקמן ד"ה לגזור י"ם פ"ב.
 ניזונים מזיו כו': ראה ת"א ויקהל (בהוספות) ק"ג, ג — ע"פ יזמא ע"ה, ב. וראה גם זח"ב קנד, ב. ח"ג רח, א. וראה לקריש ח"ד ע' 1037 הערה 19.
 ואם לא יאכל כו': ראה בהנסמן בהערה הבאה.
 כשאמר קונם כו': שבועות כה, א. ושי"ב. וראה „תשובות וכיאורים" הנ"ל לכ"ק אדמו"ר שליטיא ס"ד (ע' 14) אג"ק ח"א (קה"ת תשמ"ז) ע' רלו.
 דבור . . נמשך מאכילת כו': ראה תניא פ"ז. ת"א מג"א (בהוספות) ק"ז, ג. ועוד.
 ריח ניחוח להוי": ויקרא א, ט. שם, יג. ועוד.

הנ"ל, ועכשיו תפלה במקום קרבנות תקנו שהיא הקרבת נה"ב שבאדם כו', וה"ז דבר חדש כו' שהבהמי יתעלה כו', וע"י דבר חדש זה פונה לב המ' מש"ע שיפנה לבו לבקשת ההדיוט להיות נמשך רופא חולים וברכת השנים כו',

ח) ואפ"ל עוד דהנה נת' בדיה התהללו בשם קדשו בענין למען יזמרך כבוד כו' נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך ב' פי' הא' ע"י שהאדם מהלל ומשבח לבוראו שזהו מ"ש ה' אלקי לעולם אודך מעורר ע"ז להיות יזמרך כבוד ולא ידום שזהו נהורא תתאה קארי תדיר ולא שכיך וכמ"ש אלקי' אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט, והכ' שע"י שנהורא תתאה קארי תדיר כו' ע"ז נמשך שגם האדם יתעורר לומר שירים ותשבחות כו', והנה לפי' הא' שבאתעדל"ת של האדם מעורר אתעדל"ע להיות נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך שז"ע מ"ש ואני תפלה אני הוא בחי' מ' היא בבחי' תפלה לנהורא עילאה, וע"ז נמשך להיות יהי רצון כי כ"ע דאיהו כתר מ' ולכן ע"י תפלת בחי' המ' ממשכת מבחי' כ"ע שיומשך להיות רצון חדש הגם שע"פ החכ' נגזר ג"ד מימ יתהפך לטוב ע"י בחי' הרחמים פשוטים דכתר, ושורש ענין ואני תפלה שבחי' אני תפלה ומחובר למעלה לבחי' שם הוי', וזהו מה שאנו אומרים בב"ש יחיד חי העולמים מלך, פי' יחיד הוא בחי' עצמיות אא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' עולמות ומלך הוא בחי' מלך העולם, וע"י בחי' חי העולמים מתחברים בחי' יחיד בבחי' מלך, שע"י בחי' חי העולמים מאיר בחי' יחיד בבחי' מלך, וזהו ואני תפלה שע"י שאני הוא בבחי' תפלה והתחברות למעלה ע"ז מאיר בחי' יחיד דרך חי העולמים בבחי' מלך, כי הנה אני הוא אותיות איו, ופי' אין הוא בחי' עצמיות

תפלה במקום כו': ברכות כו', ב.

שהיא הקרבת כו': ראה גם לקראת יקרא ב, ב ואילך. ובכ"מ.

לב המ' מש"ע: ר"ת: המלך מלכו של עולם.

ח) ואפ"ל כו': באוה"ת (תוריע), (ואפ"ל כו') — בלי סיוס המוסגר.

נת' בדיה התהללו: ראה לעיל ד"ה זה. — באוה"ת ג"כ מציינ כו', וראה לעיל הערה לרד"ה הודו.

בענין למען . . . נהורא כו': ראה בהנסמן לעיל ד"ה עד . . . אלך לי כו' קטע והנה בתשרי.

למען יזמרך כבוד . . . מ"ש ה' כו': תהלים ל, יג.

וכמ"ש אלקי' כו': שם פג, ב. וראה בהנסמן לעיל שם.

מ"ש ואני תפלה אני כו': תהלים קט, ד. וראה זחיג מט, ריש ע"ב, ואני תפלה כולא חד' (דשניהם במל').

וראה גם תקריז בהקדמה — ד, סע"א (ובהנסמן בנצ"ז שם), ד, א"ני קאי על מל' (וראה גם ד"ה הנ"ל שם).

וראה לעיל בשהיג לפ"ז ובהערה שם.

כ"ע דאיהו כתר מ': תקריז שם — יז, א (פ"א).

שאנו אומרים . . . פי' יחיד . . . מלך העולם: ראה תרא מקץ מ, ג: לקראת ואתחנן יא, ג: דרמ"צ קעח, סע"ב

ואילך. אבל — שם לא נתבאר ההמשך, וע"י בחי' כו'.

אני . . . אין, ופי' כו': ראה גם ד"ה הנ"ל שם: סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקד — ובהנסמן שם.

ואו"ס ב"ה שלמעלה מבחי' עולמות ואני הוא בחי' מלך העולם וע"י בחי' ואני תפלה מאיר בחי' אין בבחי' אני, והנה למעלה נק' בשם יחוד ו"ה, פי' כי כל המשכה הנמשכת מלמעלה נק' בשם וא"ו כי וא"ו הוא בחי' קו וחוט שהיא ראשית ההמשכה מאו"ס ב"ה ונמשך בבחי' ה' וזהו יחוד ו"ה, והיינו יחוד בחי' יחיד עם בחי' מלך, והוא ע"י בחי' חי העולמים כנ"ל, והיינו קודם האצ"י הוא בחי' המשכת קו וחוט והוא בחי' וא"ו אחד, אבל באצ"י הנה כתי' זה ה' קוינו לו שיש ג' קוין חג"ת, לכן הוא בחי' ח"י כי ג' ואוי"ן עולים מספר ח"י ולכן ע"י חי העולמים הוא בחי' המשכת בחי' יחיד בבחי' מלך,

שבת חוה"מ פסח

ועוי"ל כי כשם שע"י שהאדם מתפלל שזהו מ"ש ה' אלקי לעולם אודך עי"ז נמשך להיות למען יזמרח כבוד בחי' נהורא תתאה קארי כו' כן ע"י תפלת האדם מעורר להיות הקב"ה מצלי וכמארז"ל מאי מצלי יהי רצון שיכבשו רחמי את כעסי, פי' הקב"ה קאי על ז"א שנק' קדוש בוא"ו וגם ברוך מלשון והמלך שלמה ברוך פי' שמקבל הברכה, ופי' שלמה מלך שהשלום שלו והיינו בחי' יסוד שנק' ג"כ ברוך ע"ש שמקבל הברכה מבחי'

כל המשכה . . . וא"ו: ראה אגה"ת פי"ד (פד, ב). לקו"ת צו יג, ב. ובכ"מ.
וא"ו . . . קו וחוט שהיא כו': ראה ע"ח תחלת שער הכללים ועוד. וראה גם דרמ"צ טו, סע"א ואילך: טז, א. ובכ"מ.

הנה כתי' . . . שיש כו': ישע"י כה, ט. וראה תו"א תרומה פ, סע"א. לקו"ת קרח נה, א. ועוד.
ג' ואוי"ן . . . ח"י: ראה פרד"ס של"א פי"ח. וראה גם לעיל ד"ה ויקח מן הבא (הא') סוף קטע ה'י' ובהנשמן ש.מ.

שבת חוה"מ פסח: באוה"ת (תזריע שם — ס"ע תקכג) ליחא התאריך, וכאן נוסף בכ"ק (ושאר המאמרים דפסח — לקמן ד"ה ששת ימים, עד ד"ה לגוהר).

וכמארז"ל: ברכות ז, רע"א. הובא ונת' גם במקומות שבהערה הבאה.
פי' הקב"ה קאי כו': ראה גם אוה"ת בלק ס"ע תתקכב ואילך. ג"ך ח"ב ע' תתס. ועוד.
שנק' קדוש בוא"ו: ראה גם לעיל ד"ה ויקח מן הבא (הא') קטע ה'י' בסופו (וש"נ). ויבא משה פי"ג קטע ה'י'.

ברוך מלשון והמלך כו': מ"א ב, מה. לקו"ת תזריע (נסמן בסמוך בפנים) כב, ג: שה"ש כה, ד ואילך (אבל כללות הביאור שם — כאו"א).

ופי' שלמה מלך כו': שה"ש פי"א סוף פסוק א', זח"ב ה, א, יד, א. וראה גם שבועות לה, ב.
יסוד שנק' כו': פרד"ס שער ערה"כ ערך ברוך. וראה סידור קצא, א ואילך. ביאוה"ז לאדמוה"א ק"ח, א ואילך. אוה"ת עקב ע' תקמח ואילך.

ספר תרל"ה — חלק א רה

ישראל שנק' ברוך ר"ת ראש ומקור כל ברכה, והיינו כי שלמה כולל דכר ונוקבא שלמה בה' הוא בחי' מל' בחי' מקבל ושלמה בחולם הוא השפעת טיפת דכר מה שמקבל מישראל, ע' בלקי'ת בד"ה שה"ש דרוש הראשון, וזהו מלך שהשלום שלו שקאי על יסוד ז"א שמקבל הברכה מישראל, וע' בלקי'ת פ' תזריע בד"ה קמיפלגי במתיבתא דרקיע ס"א, וקדוש בוא"ו היינו בחי' ת"ת, וזהו שם הקב"ה בכלל, והקב"ה מצלי פ"י לפי שבז"א יש חו"ג שלכן מצלי שיכבשו רחמי את כעסי היינו שיומתקו בחי' הגבורות ע"י בחי' הרחמים דת"ת, ע"י שת"ת עולה עד הכתר ששם רחמים פשוטים, בחי' אב הרחמים, אוא"ס דלאו מכל אינון מדות איהו כלל ומשם נמשך שיכבשו רחמי שבסדר השתלשלו' בחי' אב הרחמן את כעסי דבחי' הגבורה כו',

אן י"ל ע"פ המד"ר הנ"ל שהאדם כלול מהעליונים והתחתונים, והנה הגם כי מהמד"ר משמע שכוונת אומריו מן העליונים היינו מן מלאכי השרת, שהם ג"כ נבראים, שי"א שנבראו בשני וי"א בחמישי כמ"ש במד"ר, אבל באמת האדם כלול מכל הפרצופי' כמובן מהזהר, ומכמ"ד בלקי'ת ובת"א, ובס"ב, ויש באדם ג' שכלים וז' מדות שהם כנגד ע"ס, וה' בחי' נרנח"י

שלמה בחולם מורה על בחי' דכר כמ"ש לקי'ת בד"ה שה"ש דרוש הראשון וזהו מלך שהשלום שלו בחי' יסוד ז"א

ברוך ר"ת כו': פרדס שם — הובא בלקי'ת תזריע שם.
והיינו כי שלמה כולל כו': בשולי הע' בכי"ק (ובא כאן בשוה"ג — וליתא באוה"ת תזריע): שלמה . . יסוד ז"א.
כי שלמה כולל . . בלקי'ת . . שה"ש: א, ד — הובא באוה"ת ויקרא ח"א ע' רנט ואילך. ע"ש (באוה"ת תזריע): שלמה כולל. ובפשטות צ"ל כולל).
בלקי'ת פ' תזריע: שם.
שת"ת עולה כו': ראה גם ד"ה הקודם ספ"ו.
אב הרחמים . . הרחמן: ראה ההפרש ביניהם — בלקי'ת נשא כג, א. ר"ה סב, סע"ד. שה"ש י, סע"ג ואילך.
דלאו . . כלל: הקדמת תקו"ז — פ"א (י, ב).
המד"ר הנ"ל: ד"ה הודו פ"א.
שי"א . . כמ"ש במד"ר: ב"ר פ"א, ג. ספ"ג. וראה גם פרד"א פ"ד. ועוד.
אבל באמת כו': ראה גם סה"ע-חב"ד ערך אדם ע' ככו"ז ובהנשמן שם.
כמובן מהזהר: ראה זח"א רנב, סע"א ואילך. ח"ג רלח, סע"ב ואילך.
ומכמ"ד בלקי'ת ות"א: ר"ת: ומכמה דוכתי. וראה לקי'ת אמור לו, ג ואילך. תו"א בראשית ד, א ואילך. ועוד.
ויש באדם . . כנגד ע"ס: ראה תניא רפ"ג.
וה' בחי' . . נגד כו': ראה בהנשמן בהערה הבאה.
בחי' נרנח"י: ראה קונט' ענינה של תורת החסידות (נדפס בסה"ע שם ע' תשנז ואילך. ובקונט' בפ"ע) הערה 37. וראה שם ס"ה ואילך — ה' בחי' אלו בנפש, תורה וכו'. ע"ש בארוכה.

שבאדם זהו נגד ה' פרצופי' דאצי' שהם פרצוף הכתר ופרצוף אבא ופרצוף אימא, ופרצוף ז"א, ופרצוף המל', וגם מי שיש לו רק נפש דעשי' שנמשך מבחי' מל' דמל' דעשי' מ"מ בה מלובש בחי' חכ' דעשי' שבה חכ' דיצי' וחכ' דבריאה וחכ' דאצי', כמ"ש בסש"ב פי"ח, וכן יש שם הוי' בכא"א מישראל כמ"ש כי חלק הוי' עמו, והיינו יו"ד הוא בחי' חכ' וקוש"י הוא ביטול שלמעלה מן הטו"ד, בחי' רעו"ד, ה' בחי' השגה והכנה וא"ו הוא בחי' מדות ה' אחרונה הוא בחי' הדבור, וגם בגופו של אדם שהוא הציור שבגוף האדם הנה גם ציור החומר שלו הוא ציור מוכן לקבל צורת הנפש, ולכן גם בתמונת גופו יש ג"כ ציור שם הוי' שראש האדם הוא כעין יו"ד, וה' אצבעות דיד ורגל הם ב' ההי"ן וגוף האדם הוא כעין וא"ו, ולכן ע"י תפלת האדם שנעשה בצלם ודמות כל הע"ס וכל החמשה פרצופי' מעורר למעלה להיות נמשך שינוי רצון שהי' תחלה ע"פ החכ' שהגם שנגזר ג"ד מ"מ יומשך רצון חדש לרפאות החולה ולברך השנים כו':

ט) אך עדיין צ"ל הלא דבור האדם הוא גשמי ואיך מדבור הגשמי של האדם יעשה כתרים לקונו, וגם מה שייך הדבור לכתר, הענין הוא

תפלה ע"י המלאכי' גפיף, וצ"ל ענין איש"ר דאגדתא, שע"ז אמרו ברכות ד"ג שהקב"ה מנענע בראשו ופי' בת"א בד"ה מזוהו וביאורו שזהו המשכת הכתר לחכ' והלא ארמית אינם מבינים המלאכי', ע"כ זהו בלא מלאכי' ואיך מזדכך הדבור, וי"ל כי ענין איש"ר זהו תורה וקדוש השם כמ"ש בסוטה דמ"ט א' ובפרש"י שם, ולתורה א"צ סיוע המלאכי' והגם כי אורייתא בלא דחילא ורחימא

וכן יש שם הוי' . . . והיינו כו': ראה אגה"ת פי"ד. לקו"ת ראה ית, א ואילך. וראה גם סה"מ תרל"ז ח"א (המשך מ"ר) פ"ה ואילך: שם ח"ב ע' שפח ואילך, ובכ"מ.

כח"ש כי כו': האוינו לב, ט. וראה אגה"ת שם. וראה סה"מ ח"ב שם (ע' שפח) — בהערה.

הציור שבגוף . . . מוכן כו': ראה גם סה"מ תרכ"ט ע' רעה. יונתי תר"ם פ"ב. ועוד.

בתמונת גופו יש כו': ראה סה"ע שם ערך הנ"ל ע' קמד ובהנסמן שם.

שנעשה בצלם ודמות כו': ע"פ ל' הכתוב — בראשית א, כו"ז. וראה זהר שם.

ט) אך כו': זהו המשך להמכוואר בד"ה הקודם רפ"ז. וראה תו"א הנסמן שם.

עדיין צ"ל כו': בשולי הע' בכ"ק (וליתא באוה"ת). תפלה ע"י . . . אלקי". ובא כאו בשוה"ג.

המלאכי' גפיף: ראה בהנסמן לקמו לפנים הפרק.

איש"ר דאגדתא, שע"ז אמרו ברכות ד"ג: סע"א. אבל — שם ליתא "דאגדתא". וראה תוס' שם סד"ה

וענינו.

ופי' בח"א כו': מקץ (הנ"ל) — מב, ב. מג, ג"ד. ויל"ע. דמהקושיא כאן מוכח דבנוגע לאיש"ר אין פעולת

המלאכים — והרי בתו"א שם (מב, ב) משמע דיש סיוע.

ארמית אינם כו': תוס' שם (וש"ג). וראה זח"א פט, א.

כי אורייתא כו': תקו"ז ת"י — כה, ב (ישם: דחילו ורחימו).

דהנה עד"מ הכתר עושים מאבנים טובות, ונודע כי האותיות הם אבנים כמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים כו', וכאשר מתפלל באהו"ר אז האבנים הם אבנים טובות שמאירים, ואז ראויים הם שיעשה מהם בחי' כתר ועטרה, ואמנם הנה דבור האדם הוא גשמי לכן עליית הדבור של התפלה הוא ע"י המלאכים וכנודע שיש כמה מלאכי' בכל היכל שממונים לקבל התפלות ולהעלותם כו', וענין עלייתם הוא דהנה גם במלאכי' יש בחי' הדבור וכמ"ש וקרא זה אל זה, והגם כי אינם בגוף גשמי מ"מ הדבור יש בהם רק שאינו כדבור האדם שיוצא הקול ע"י ה' מוצאות כ"א שהדבור שלהם הוא רוחני וע"ד המחשבה שלנו שאנו רואים שיש אותיות במחשבה שע"י מבינים השכל הגם כי אותיות המח' אינם יוצאים מהמוצאות כ"א שמורגשים בשכל ומחשבה, ועד"ז הוא דיבור המלאך שגם חבירו מרגיש הדבור של זה, כמו שאנו מרגישים מחשבתנו שע"י המחשבה מתגלה לנו העלם העצמי לגבי עצמינו כן במלאכים מאחר שבערך דקות אותיות המחשבה שלנו נחשב בחי' הדיבור שלהם לכן גם זולתו דהיינו מלאך השני יכול להרגיש הקריאה של זה מאחר שנק' דבור אצלם, וכן ענין שתי רוחות שמספרות זו עם זו, שזהו נשמות כמו שהם בלי גופים אשר בודאי הדיבור שלהם הוא רוחני ודק עוד יותר מהמלאכים, והנה המלאכי' כשמקבלי' התפלות הנה הם מוככי' אותם מגשמיותם ע"י דגפיף להון ומנשק להון עד שנעשי' דק כערך דבור של

לא פרחית, אך מאחר שזהו קדו"ש הרי אין לך אהו"ר גדול מזה. וע' בת"א בד"ה מזוזה הנ"ל מובן שהעלאת התורה ע"י מצות זהו אהו"ר עשה ול"ת. וע' בתנחומא שנק' מלאכי אלקי'.

כמיש בס"י: פ"ד מייב (מט"ז לגי' הארז"ל).

וכאשר מתפלל: באוה"ת: וכאשר יתפלל.

וכנודע שיש כו': ראה זח"א כג, ב ואילך (וראה בפ"י ד"א שם כד, א סק"א). ח"ב רא, א ואילך.

וכמיש וקרא כו': ישע"י ג, ג.

שתי רוחות . . . שזהו כו': ראה ברכות יח, ב ואילך.

אשר בודאי כו': הכוונה לכאו', כמבואר בכ"מ (ראה לדוגמא לעיל ד"ה שירו לו) במעלת (רוחניות) שירת הנשמות לגבי המלאכים. ולכאו' צ"ל, דהרי בכרכות שם מבואר שהיו כאלה (ולכאו' לאו דוקא אלו שהיו "גדולים") ששמעו בגשמיות מה ש"רוחות כו".

דגפיף להון ומנשק להון: ראה זח"א כג, ב. ח"ב רא, ב. תוי"א (הנ"ל) מג, סע"א ואילך. סידור רעג, ב" (לקרי"ש ח"כ ע' 318 — בהערה).

קדו"ש הרי כו': ראה תקו"ז בהקדמה — י, ב.

וע' בת"א . . . הנ"ל: ראה שם מב, ג. מג, ב.

אהו"ר עשה ול"ת: ראה תניא פ"ד, דהיינו (שמביאים לקיום) כל המ"ע ול"ת.

וע' בתנחומא: ראה שם ס"פ משפטים. וכוונתו כאן (לכאו'), דמכיון שהמצות נק' מלאכים (ושם, שכי"ה גם

בנוגע לתורה) ע"כ אין צורך בסיוע דמלאכים (אחרים). ועל"ע בזה.

המלאכים, וגבוה מעל גבוה שיש מלאכי בכל היכל עד שמלאך מט"ט שרו ש"ע מעלה האותיות לשרשן ומקורן הוא בחי' הכתר שמשם שרש אותיות הדבור, וכנ"ל שדבור שרשו מן מדבר שהוא בחי' הכתר כמ"ש במאה"ז ע"פ נפתלי אילה שלוחה דתקס"ז, ואז קושר מהם כתרים לקונו פי' שיומשך רצון חדש מבחי' הכתר שהגם שע"פ חכ' אין יסורים בלא עון מ"מ יומשך להיות נושא עון ועובר על פשע ע"י הצנור החדש שנמשך ע"י התפלה שהוא בחי' יהי רצון, ועפ"ז נוכל לתרץ מה שהקשה בכתר שם טוב בשם הכעש"ט ז"ל למה ענין המלאכי שיעלו התפלות הלא מלא כל הארץ כבודו שנמצא הוא ית' למטה במקום האדם המתפלל כמו למעלה וא"כ למה צריכי' להמלאכים שיעלו התפלות, ויש להוסיף עוד ממה שבקש שלמה בתפלתו ואתה תשמע השמים שג"ז אינו מובן הלא מכה"כ, וכ"ש בבהמק"ד שצמצם שכינתו בין שני בדי הארון, ולמה ביקש ואתה תשמע השמי' מכוון שבתך, אך הענין הוא דזה שהתפלה מועיל זהו מפני שע"י התפלה נמשך יהי רצון בחי' רצון חדש שזהו ע"י המלאכים שמעלים התפלה עד שמלאך מט"ט קושר כתרים, וא"כ בהכרח שיתקבל התפלה ע"י המלאכים בכדי שיזככו את האותיות שיוכלו להיות כתרים לקונו, וכן מה שביקש שלמה ואתה תשמע השמים, י"ל כי שמים הם אש ומים כמ"ש בזהר ובמד"ר נטל מים ואש ופתכן זב"ז ומהם נעשו שמים,

וגבוה מעל גבוה שיש . . . עד כו': קהלת ה, ז. וראה זח"א שם. ח"ב שם ואילך (ושם רג, ריש ע"ב — דעולה עד למלאך סנד"ל [השייר למט"ט — ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ח ע' 202] המעלה אותו כ"י).

מט"ט שרו ש"ע: יבמות טז, ב.

וכנ"ל . . . דתקס"ז: ראה בדי"ה הקודם ספ"ו. וש"נ.

שיומשך . . . שט"פ חכ' כו': ראה לעיל שם רפ"ז ובהנסמן שם.

נושא עון כו': מיכה ג, יח.

מלא . . . כבודו: ישע"ה ג, ג.

שבקש שלמה . . . ואתה . . . ביקש ואתה כו': מ"א ת, לב (ועוד). שם, לט (ועוד). וראה תקו"ז ת"ז (ובהנסמן

בהערה הבאה) — עה"פ: קב"ה דאיהו שמים.

שג"ז אינו מובן . . . ולמה כו': בספר הבהיר ס"ק (ובהוספות לזח"ב רע"א, א): אטו שלמה התפלל אל השמים כו' אלא כו' (כהביאור בתקו"ז שם). אבל בפשטות לא זוהי השאלה כאן, כ"א — לאחריו התירוצו בספר הבהיר שם (וראה בארוכה בהנסמן באור בהיר"ש שם). עדיין אינו מובן מה נוגע כאן "השמים" (ולמה אינו מפורש בהפסוקים שם הוי' וכי"ב).

ואולי מפרש כאן "תשמע השמים" (כמ"ש הרד"ק שם, לב) שהוא כמו "מן שמים וכן תרגם יונתן, והשאלה היא ג"כ כנ"ל (אלא שלפ"ז הו"ל לכאן להביא הפסוקים מדה"ב ו, כג. שם, ל. ועוד) שמפורש בהם "מן השמים".

שצמצם שכינתו כו': ראה ב"ר פ"ד, ד. וראה גם לעיל ד"ה במד"ר . . . ר' ברכי' ספ"ב ובהנסמן שם. שביקש שלמה . . . שמים הם . . . כמ"ש בזהר: להעיר מוח"א (בהוספות) — ספר הבהיר סכ"ט (סני"ט)

רסב, ב.

כמ"ש בזהר ובמד"ר: ראה זהר שננסמן בסמוך בפנים ושבהערה הקודמת. ח"ב קסד, ב. תקו"ז תמ"ז (פד,

א. ובהנסמן בנצו"ז שם). ב"ר שם, ז. וראה גם חגיגה יב, סע"א.

ובזהר פ' לך דע"ז ע"א דלא הוי קיימו, וקיימו ברוחא עילאה שזהו בחי' ת"ת שמחבר חו"ג וכנ"ל במעלת הרוח שמחבר חו"ג לפי ששרשו מבחי' אויר כו', ונמצא כי ת"ת הוא עיקר המקיים בחי' השמים שהרי לא אגלילו קודם בחי' הרוחא עילאה הנ"ל, והנה מת"ת דז"א נעשה כתר לנוק', ונמצא שמים הוא בחי' כתר, ולזה אמר שלמה בתפלתו ואתה תשמע השמים פי' שיומשך בחי' יהי רצון שזהו בחי' כתר רצון שלמעלה מן החכ' והיינו הגם כי ע"פ החכ' אין יסורים בלא עון מ"מ יומתק הגבורות ויומשך רצון חדש מבחי' הכתר, ונמצא הגם כי מלא כל הארץ כבודו מ"מ ביקש ואתה תשמע השמים היינו שיומשך מבחי' הכתר להיות יהי רצון כו',

י"ד) והנה הגם שהעלאות התפלות הוא ע"י המלאכים זהו מפני שהם רוחנים אבל מ"מ מצינו מעלת האדם שהרי מלאך א' אינו עושה ב' שליחות משא"כ האדם יעשה מעשים רבים משתנים זה מזה, דהנה יש יתרון באדם לגבי הבע"ח, ששורש נפשם הם מהמלאכים פני אר"י פני שור פני נשר, שהוא מה שהוא כלול מכל המדרגות וכמ"ש במדרש שברא אותו מן העליונים ומן התחתונים, מה שלא נמצא כן בכל הברואי' שהרי כל הברואים אין להם כ"א מדה אחת מיוחדת בלתי הרכבה מזולתו כלל כמ"ש נפש חיה למינה, עוף כנף למינהו, וכמו ד"מ בעופות הנשר רחמני על בניו והעורב אכזרי על בניו שלא יש בנשר הרכבה ממדת אכזריות של העורב כן לא יש בעורב הרכבה ממדת רחמנות של הנשר והיינו מפני כי נבראו טבעם במדה אחת מיוחדת לבד, וכמ"ש הרמב"ם בהקדמה לפי' המשניות כל מיני הבע"ח יש להם פעל אחד בלבד או שני פעלים, וכן גם במלאכים הנה מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש, ואין מלאך אחד עושה ב' שליחות לפי

ברוחא . . . ת"ת . . . וכנ"ל: ד"ה הקודם פ"ו קרוב לסופו. ע"ש.

מתי"ת דז"א כו': ראה לקו"ת שה"ש כ. ד ובהנסמן שם. ועוד.

ונמצא שמים כו': הכוונה בפשטות, דשמים שהוא ת"ת נעשה כתר לנוק' — א"כ הוא בחי' כתר (השי"ד לכתר הכללי — ראה דרמ"צ טו, א).

מצינו מעלת האדם: כ"ה גם באוה"ת. ואוצ"ל: מעלה באדם (וכי"ב).

מלאך א' כו' משא"כ כו': ראה לקמן בפנים. וראה גם לעיל ד"ה כי נר מצוה (הב') קטע והענין הוא ובהנסמן שם.

ששורש נפשם כו': היינו, של הבע"ח, וראה לעיל ד"ה אדם כי יהי פ"ב. וש"נ.

שהוא מה . . . במדרש כו': נמשך על "יש יתרון באדם". וראה לעיל שם פ"א, ובתחלת ד"ה הנוכחי קטע הב', וש"נ.

שהרי כל הברואים כו': לתוכן ענין זה (וגם בנוגע למלאכים) — ראה גם לעיל ד"ה כי נר מצוה הנ"ל שם ובהנסמן שם בפנים ובהערות.

כמ"ש . . . למינהו: בראשית א, כד. שם, כא.

מיכאל שר כו': ראה לעיל ד"ה המשל ופחד ובהנסמן שם.

שהם כל אחד במדה מיוחדת לבד, ומ"ש עושה שלום במרומיו מיכאל כו' הרי שמתייחדי' זע"ז זהו מפני שמאיר עליהם הארה הגבוה משניהם אז מתבטלים ממציותם הקודם להיות מתייחדי' זע"ז, אבל כמו שנבראו הנה הם כל אחד מובדל מזולתו שלכן השלשה אנשים שהיו אצל אברהם שהיו ג' מלאכים מיכאל גבריאל רפאל הלכו כל אחד בשליחות אחת ואין שני מלאכי' עשו שני שליחות, (רק מיכאל לאחר שבישר את שרה הלך להציל אל לוט), אבל האדם יעשה מעשים רבים משתנים זמ"ז והיינו מפני כי האדם בטבעו הוא מורכב מכמה מדות שונות דבר והיפוכו, ולכן אנו רואים באדם שבאכזריות שלו מלובש וכלול בו בחי' הרחמים ג"כ, עד"מ אב המכה את בנו הנה עצם ההכאה הנה הוא אכזריות אבל תוכה רצוף אהבה שהרי חושך שבטו שונא בנו, ואוהבו שחרו מוסר שזה עצמו מה שמייסר אותו בתוכו רצוף האהבה והרחמנות שמרחם על בנו שלא ילך בשרירות לבו לכן מייסר אותו בשבט, ושורש הטעם מפני מה חלוק האדם מכל הנבראים אשר ע"פ האדמה הוא כי יש בחי' נקודה ספירה פרצוף וכמ"ש בע"ח שער ק"ש הוא שער הפרצופים וז"ל שנקודה הוא בחי' עשייה שבספי', וספירה נק' כמו שהספירה שלימה מאבי"ע שבה, ופרצוף הוא קשר יו"ד ספירות וכל ספירה מהם שלימה מאבי"ע עכ"ל, והנה כל הנבראים הן צבא השמים הן המלאכי' והן צבא הארץ היינו בחי' דצ"ח כולם הם מבחי' התהו שהיו בבחי' נקודות לבד, לכן כל מה שנתהוה המלאכי' והנבראים דבי"ע כל אחד הוא מובדל מזולתו בלתי הרכב מבחי' א' עם זולתה, לא כן האדם שהוא מבחי' אדם שעל הכסא שעליו נא' נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ובצלם אלקי' עשה את האדם שהוא מבחי' התיקון שבתיקון הוא בחי' התכללות מיו"ד ספירות וכל ספירה כלולה מאבי"ע, שזהו בחי' השלימות, ולכן טבעו ג"כ מורכב שבהאכזריות שלו מורכב תכלית הטוב והחסד והרחמים וכנ"ל במשל שמפני רחמנותו על

ומ"ש עושה . . . זהו כו': ראה לעיל שם.

השלשה . . . ג' מלאכים . . . (רק כו': וירא ית, ב. בימ פו, סעי' ואילך) (הובא בפרשי' עה"פ). וראה שם תודיה ההוא דאתא.

ואין שני . . . עשו כו': ראה בתוס' בי"מ שם. — כ"ה הל' גם באוה"ת. ואין ברור אם הכוונה שאין מלאך א'

עושה ב' שליחות (כמשמע מהמשך במוסגר), או שאין ב' עושים שליחות א'.

עד"מ אב כו': ראה אגה"ק סכי"ב (קלד, ב). לקרית מטות פז, ד. ועוד.

תוכה רצוף אהבה: ל' הכתוב — שה"ש ג, י (תוכו, וכבסמוך).

חושך . . . מוסר: משלי יג, כד.

בע"ח . . . שער . . . הפרצופים: פי"ז — בשינוי ל' קצת (ויל"ע מה שקוראו גם, שער הקי"ש). וראה בתחלת

ההמשך ספי"א.

והנה כל . . . לא כן האדם כו': ראה בכ"ז לעיל ד"ה כי גר מצוה הגיל שם ואילך ובהגסמן שם.

אדם שעל הכסא שעליו נא': יחזקאל א, כו. בראשית א, כו. נח ט, ו (ואולי הכוונה לבראשית שם, כו —

בשינוי ל'). וראה לקרית ויקרא ב, ב. שם, ד. ועוד.

ספר תרל"ה – חלק א ריא

בנו כרחם אב על בנים וגודל אהבתו אליו מעורר בחי' גבורה שבחסד שבו להכות את בנו בשבט מוסר בכדי שילך בדרך הטוב והישר, ולכן חושך שבטו מלייטר את בנו היה שונא בנו פי' שמראה שלא איכפת לי' טובת בנו כו',

יא) והנה כמו שנת' הפרש בין אדם לשארי הנבראים כן יובן באדם עצמו ששם אדם דוקא מורה על תכלית שלימותו, משאיכ איש הוא מלי' אש היינו הגם שכלליות בריאת האדם הוא מתיקון שהוא בחי' פרצוף שכלול מהכל מ"מ גם בזה עצמו יש חילוקי' שלכן קורי' אותו איש שבו הוא בהתגברות בחי' האש לבד ואינו ממוזג בו בחי' ההתכללות כ"כ כמו שיהי' בו מים ואש יחד כמו שהוא אצל אדם וכמובן מהמד"ר שהאדם משוקל חציו מים וחציו דם, וכשהוא זוכה לא המים רבים על הדם ולא הדם רבה על המים, אלא הם משוקלים ובחי' רוח הוא המחבר אותם להיות בבחי' התכללות יחד, וכשהוא משוקל דוקא או נק' אדם, משאיכ איש הוא בחי' התגברות האש כ"כ עד שנק' איש ע"ש האש שבו, והיה בחי' אחת, משאיכ אדם כלול מחגי' כו'), וכמו ענין הפרש שבין אדם לאיש זהו ענין הפרש בין ר"ע לבן עזאי שבו עזאי הי' בחי' אש כמשארז"ל במד"ר שה"ש ע"פ צוארך בחרוזים דף י"א בעת שהי' דורש הי' אש מתלהטת סביביו ולכן הציץ ומת והיינו שהי' בבחי' אש דהיינו במדרגה אחת הי' אצלו הרצוא שנכלל באוא"ס ולא הי' בבחי' שוב משאיכ ר"ע נכנס בשלום ויצא בשלום מפני שהי' בחי' אדם בחי' שלימות והתכללות כו', (וע' בת"א פ' וישלח בדי' ויקם בלילה הוא, בדבור וביאור הדברי' שבי' הי' רצוא לבד ע"ד עולם התהו, אבל ר"ע שהי' מבחי' התיקון נכנס בשלום ויצא בשלום בחי' רצ"ש, והוא ע"י קו האמצעי המיוחד ומחבר את הב' קוין כו', וזהו מעלת האדם שיש בו התכללות חגי' דוקא), והנה על בחי' אדם זה נא' אדם כי יהי' בעור בשרו

כרחם אב על בנים: גוסס התמלה (דב' וה' ועוד). וראה סה"ע חב"ד ערך אב בתחלתו.

ששם אדם . . משאיכ איש הוא כו': ראה בתחלת המשך ובהנסמן שם.

וכמובן מהמד"ר: הובא לעיל שם.

כלול מחגי' כו': לכאור', כאן הוא סיום המוסגר לרפי"ב שבתחלת המשך — ראה בהערה שם. וכעין

(עוד) הוכחה לזה — ראה לקמן רד"ה ומעתה צ"ל (רפי"ב) בהערות.

במד"ר שה"ש ע"פ: שה"ש א. י. שהשיר שם (ב). וראה שם מה ששאל לו ר"ע (ומ"ש כאן מתלהטת, כ"ה

גם באוה"ז. וכ"ה במדרש שם לפני, אבל בנוגע בי' ה' מלהטת).

ולכן הציץ ומת שהי' . . ר"ע נכנס כו': ראה חגיגה יד, סעי"ב. זח"א כו', ב ואילך. ח"ב רנד, ב (וראה הערה

הבאה). תקרי' תניה (פת, ב). תקרי' חדש קו, ג. וראה תוי"א שנסמן בסמוך בפנים. ובארוכה — ד"ה אחרי מות

תרמי"ט פ"ב ואילך.

הציץ ומת והיינו שהי' . . אש: להעיר, שכח"ב שם שבי' הי' מבחי' עטר (ואלישע מבחי' אש).

בת"א פ' וישלח כו': כה, ב.

נא' אדם כו': נסמן בתחלת המשך.

שאת כו', פי' אף כי האדם הוא בחי' ההתכללות והשלימות עכ"ז זהו רק בבחי' הפנימיות, אבל בבחי' חיצוניות דהיינו בבחי' עור שהוא לבוש החיצון כמ"ש עור וכשר תלבישני שהעור הוא בחי' לבוש החיצון יכול להיות ההתהוות הנגע שזהו מ"ש אדם כי יהי' בעור בשרו דוקא שאת כו' או בהרת, כי עיקר מעלת התכללות האדם הוא בבחי' הפנימיות,

קיצור

אדם כי יהי' בעור כו' והובא כו' וצ"ל למה נא' אדם ולא איש, ובמד"ר במקומו אדם או דם, חציו מים וחציו דם, הדם רבים נעשה מצורע, מהסתלקות חלק המי', וצ"ל מהו שייך, וזהו באדם דוקא שהוא שלם כלול מכל הבחי' יחד, כי איש מל' אש בחי' אחת לבד, אדם חג"ת, ובאדר"ן האדם עולם קטן, אדם דוקא, וכן בכריאה נעשה אדם דוקא, ולא איש כמו קניתי איש, נח איש צדיק, העולם על מלואה נברא, ובמד"ר פ"ח וי"ב שכלול מן העליונים והתחתונים, וע"פ הקבלה איש נקודה אדם פרצוף, אדם גימ' מ"ה אורח אצ"י מחבר חו"ג גם אדם אדמה לעליון כו',

ב) ובכדי להבין ההפרש בין אדם לאיש ואיך אדם אדמה לעליון, צ"ל מעלת האדם שהוא מדבר, ד' בחי' ארמ"ע נגד דצח"ם דצ"ח עמ"א, מדבר רוח כמ"ש הת"א ות"י לנפש חי' לרוח ממללא, ולא תירגמו כן על תוציא הארץ נפש חי' מפני כי מדבר הוא בחי' רוח, וחי נגד אש כי שורש נפשם הוא מהמלאכי דכתי' בהם משרתיו אש לוחט, והאדם שרשו מאדם שעל הכסא, והבדלו הוא הדבור שהרי שכל יש בבע"ח שועל פיקח שבחיות, קצת שכל בבהמה, ידע שור קונהו, נמצא עיקר הבדל סוג האדם הוא הדבור,

ג) אך צ"ל דכתי' ומותר האדם מן הבהמה אין דלפי פשוטו אינו מובן האיך יחשב לאין ואפס יתרון האדם, ויש בזה כמה פי' הא' פי' הת"י דקאי על רשעי' שאין בהם מותר מן הבהמה טמאה, וי"ל מדכתי' בני האדם, כמו

עכ"ז . . . אבל כו': ראה לקו"ת תוריע כב, ב.

כמ"ש עור כו': איוב י, יא.

קיצור: הקיצורים הם בכ"ק (וליתא באוה"ת), אבל לא לכל הפרקים דלעיל — ראה לקמן הערות לקיצור ה' ואילך. וראה בהנסמן לעיל (פ"א) הערה כ' כלול מחג"ת כו': ובהערה להגהות לד"ה אדם (הבא לפני ההמשך). — נסמן כאן רק מה שלא נסמן בפנים המאמרים.

מדכתי' בני האדם: תחלת הפסוק (קהלת ג, יט) ד'ומותר האדם' — אותו הל' דגבי דור הפלגה. וראה הסגנון בפנים המאמר שם.

בדור הפלגה בנו בני האדם שפי' רש"י וכי בני גמלים ע"ש, ובסדה"י פי' שמדרך המוסר שלא יתגאה האדם ויחשב א"ע כמו בהמה, אך צ"ל הלא ארז"ל חביב אדם כו' חבה יתי' נודעת לו, ובמ"א נת' שדצח"ם הם כנגד אבי"ע א"כ דצ"ח ביע אדם אצי' וכערך הריחוק בין אצי' שהוא אלקות לגבי ביע נברא"י כן ערך הריחוק בין אדם לבהמה, אך יש עוד פי' אין הוא כמ"ש והחכ' מאין תמצא וזהו המותר של האדם על הבהמה, אך לפי' צ"ל האיך יחשב לבחי' הבל, והענין ו' הבל"י נגד ז"י בראשית (במדח"ל סי' צ"ב) וא"כ האיך שבת עלי' לבחי' חכ', מוחין דאבא יקרא בשם הבל, אלא שזהו כמו התורה דעכשיו שלומד בעה"ז הגם כי אורייתא מחכ' נפקת מ"מ נק' הבל לגבי התורה של עוה"ב במד"ר קהלת דפי' ע"ב ע"פ אמרתי אני בליבי, והיינו מפני כי נובלות חשי"מ תורה, שערות אבא יונק ממזלא, בחי' ונוצר, קווצותיו תלתלי', מותרי מוחין, אבל לע"ל יתגלו טעמי תורה מה שלא נתגלו עכשיו שיר שבתורה שעשועים העצמי' שהקב"ה משתעשע בתורה כמ"ש באגה"ק בסופו סי' לו, ולכן התורה דעכשיו מה שאבא יונק ממזלא נק' הבל לגבי פנימיות התורה, ועד"ז יובן בשבת שלגבי שבתו של שבת שיהי' לע"ל נחשב שבת הבל, ולפי' מותר האדם על הבהמה הוא בחי' אין שממנו תמצא החכ' והרי הוא הבל כי כ"ע אע"ג דאיהו אור צח כו' אוכם הוא קדם עה"ע כו'

ד) ועדיין צ"ל מהו שייכות בחי' היתרון שבאדם שהוא היותו מדבר כנ"ל לענין היתרון שבאדם על הבהמה שהוא בבחי' אין כו', הנה האותיות הגם כי נראים יוצאי' מהמוצאות באמת לא כן הוא שהרי ה"צ שהיית זמן וישוב הדעת כמו המנגן בכינור, אלא שרק קבען לבד בפה כמ"ש בס"י, ועיקר האותיות הם בעצמיות הנפש שהיא מליאה אותיות, והם בבחי' קדמות השכל, וכשרוצה לדבר מכו' האותיות בהמוצאות שהמוצאות יוציאו הקול, ויתחלק הבל הלב לפרטי' רבי' ע"י ה"ג מנצפ"ך כמ"ש בסידור ד"ה אד' שפתי תפתח בתפלת ר"ה, והגם שהאותיות הם לבושי' להשכל אך זהו שמחציוניות שבעליון נעשה לבוש לתחתון, ולכן שכל א' יכולים לומר בכמה אותיות כמו תוס' ורא"ש ור"ן, כי האותיות הם בקדמות השכל ואינם מתגלים כ"א בחכ', וזהו שתרגמו לנפש חי' לרוח ממללא שהאותיות הם מבחי' רוח בחי' אויר, אור יו"ד, ושרשם אויר קדמון,

אצי' שהוא אלקות לגבי כו': ראה תו"א ד"ה ואלה המשפטים (עד, ג ואילך) וביאורו (עו, ב) ועוד.
אורייתא מחכ' נפקת: זח"ב קכ"א, א. וראה גם שם פה, א.
שמחציוניות שבעליון: כ"ה בכ"ק. ולכא"י צ"ל: שמחציוניות.

ה) והנה הגם כי יסוד הרוח הוא למטה מיסוד האש כמ"ש הרמב"ם בה' יסוה"ת פ"ד, מ"מ שרשו למעלה מיסוד האש כמ"ש בביאור מזוזה מימין, וזהו כענין שיעקב אמר מה נורא, וכן בש"ע והנורא נגד יעקב ולכאו' שייך ליצחק, אלא מפני כי יעקב מחבר אברהם ויצחק חו"ג, ונודע כי א"א שיתחברו כ"א הארה הגבוה משניהם, וכענין המשל ופחד עושה שלום, וזהו בנברא' חו"ג דבי"ע מיכאל וגבריאל וכן בנשמות דאצי' אברהם ויצחק חיברם ע"י יעקב איש תם ל' תמימות בריח התיכון והנורא על עליון למעלה מהשתלשלות, בזח"ב פ' תרומה להאי סיטרא ולהאי סיטרא היינו חו"ג וכן מע"ק לז"א, והיינו מפני היותו בקו האמצעי ת"ת עולה עד הכתר, משא"כ ב' קווין דימין ושמאל, וכן בענין מים ואש, ב' קוין חח"ז מ"י קו הימין, אש בג"ה קו השמאל, רוח קו האמצעי דת"י שעולה עד הכתר, (ת"ת עולה עד הכתר י"ל כשהדעת נמנה אין הכתר נמנה), וע' בזח"א ר"פ לך דע"ז ע"א עביד שמיא מאש וממיא ולא הוו קימי וקימו ברוחא עילאה, י"ל שהרוח קו האמצעי ע"י נתקיימו ונתחברו ב' בחי' מ"י ואש חו"ג ע"ד המשל ופחד, וע' בד"ה לך לך בענין מה ידידות ובכה"ז ובמאמה"ז שלא נדפס, ולכן איתא בזהר שהאותיות הם בחי' כתר"י, וכן יובן מה שמט"ט קושר כתר"י לקונו מתפילותי ש"י, והיינו כי האותיות בשרשן הם כתר"י וירדו ונתגשמו בדבור האדם, וכשמתפלל באהוי"ר שהם אבנים טובות הנה ע"י המלאכי' שמעלים התפילות פ"י שמזככי' האותיות עד שעולים לשרשן כמו שהם בחי' כתר"י ונעשי' כתר"י לקונו כו', וזהו ומותר האדם על הבהמה הוא בחי' אין דכתר המהוה החכ', והגם כי רוח האדם הוא מאדם שעל הכסא בחי' ז"א שבכל עולם, הנה ת"ת עולה עד הכתר ומשם נמשך רוח האדם להיות רוח ממללא וזהו יתרון האדם על הבהמה כו',

ואו) ועפ"ז יובן ענין השלימות שיש באדם שהרי מצינו בו עוד יתרון על הבע"ח שהבע"ח וכל דומם וצומח הם מפועל א' בלבד או ב' ב'.

בה' יסוה"ת פ"ד: לעיל רפ"ה מציין לפי. וראה בהנסמן שם בהערות.
 וזהו כענין כו': מכאן — קיצור לפי דלעיל. וראה גם הערה לריש קיצור הבא (ועוד).
 כ"א הארה: כ"ה בכ"ק, ולכאו' צ"ל: כ"א ע"י הארה.
 חיברם ע"י . . . על עליון: כ"ה בכ"ק, ולכאו' צ"ל: חיבורם ע"י . . . א"ל עליון.
 כשהדעת נמנה כו': ע"ח שער מוחין דצלם פ"ח. וראה תרי"א מג"א צא, סעי'ג ואילך. ובכ"מ.
 וע' בזח"א כו': לעיל בפנים הוא בפ"ט קרוב לסופו.
 ובכה"ז ובמאמה"ז כו': ראה לעיל סי'פ הנוכחי (פ"ו). ומ"ש "ולכן איתא כו'" — הוא לפני שם.
 והיינו כי . . . לקונו כו': לעיל הוא — ברפ"ט.
 ע"י המלאכי' שמעלים כו': כ"ה בכ"ק, ואולי צ"ל: ע"י המלאכי' נתעלים.
 וזהו ומותר . . . וזהו יתרון כו': לעיל הוא בספ"י.
 וא"ח ונפ"ז כו': הוא קיצור לפי דלעיל.

פעלי, וכן גם המלאכי שהרי אין מלאך א' עושה ב' שליחות, ובטבעות הבע"ח לא ימצא דבר והיפוכו כמו שהנשר שהוא רחמני יהי' אכזר, והעורב שהוא אכזר יהי' רחמני, משא"כ באדם האכזרות הוא רחמי' כמו אב המכה בנו שזהו אכזריות, ובתוכו רצוף אהבה ורחמי' כרחם אב בכדי שילך בנו בדרך הישר, וכן חושך שבטו מחמת שמרחם על בנו שונא בנו שנדמה כי לא אכפת לי' בטובת בנו כמו השונא כו', ושורש הבדל הזה הוא מפני כי כל דצ"ח הם מעולם התהו שהיו נקודות זת"ז בלתי התכללות, ולכן הנבראי' שנתהוו ממה שנפל בשה"כ, וכן גם המלאכי' כולם הם בבחי' אחת לבד לפ"ע שרשו, (ומה שעושה שלום בין מיכאל וגבריאל כנ"ל זהו ע"י שבטלים ממהותם ע"י הארה הגבוה מהם, אי"כ מזה עצמו מובן שהם בבחי' אחת לבד שהרי לא יסבול הפיכו אלא כשנחסל מהותו הקדום מחמת הגילוי), אבל האדם הוא מאדם שעל הכסא בחי' תיקון שהוא בחי' פרצוף, נקודה עש"י שבספ"י ספ"י כלולה מאבי"ע, פרצוף כלול מע"ס וכ"ס כלולה מאבי"ע, כמ"ש בע"ח שער ר"ו הוא שער הפרצופים, ומפני היות האדם מבחי' פרצוף לכן טבעו לסבול דבר והיפוכו וזהו מעלת שלימות האדם שהוא שלם מפני כי שרשו מבחי' פרצוף שהוא בחי' י"ס כלולים מיוד וכל ספירה כלולה מאבי"ע כו',

ז) ועפ"ז יובן שדוקא אדם הוא שלם בכל וכמו שהעולם על מילאה נברא נא' נעשה אדם, אבל איש (הגם כי בסוג האדם בחי' מדבר יחשב מ"מ) מפני היותו בתגבורת בחי' אש רצוא שע"ש זה נק' איש מפני תוקף האש שבו הי'ז כמו בחי' נקודה דתהו שהיו בבחי' רצוא לבד, אבל אדם כלול מרצו"ש מים ואש, אש רצוא מים שוב רוח מחבר הרצו"ש וזהו שא' במד"ר אדם משוקל חציו מים וחציו אש בחי' רצו"ש וכשחוטא הדם רבה היינו בחי' האש, והמים מסתלקי' מים בחי' אור אבא ומזה בא סיבת הנגע"י וכהפרש שכי'ן איש לאדם כ"ה ההפרש בין ר' עקיבא לב"ע, ב"ע הציץ ומת שהי' בבחי' רצוא כמו בחי' התהו, אבל ר"ע נכנס בשלום ויצא בשלום רצו"ש בחי' תיקון כמ"ש בת"א פ' וישלח ד"ה ויקם בלילה, והיינו ע"י קו האמצעי, והנה על בחי' אדם זה נא' אדם כי יהי' בעור בשרו, פי' הגם כי אדם הוא שלם בכל

ובטבעות . . . האכזרות: כ"ה בכ"ק. ואוצ"ל: ובטבעיות . . . האכזריות.

אי"כ מזה . . . הגילוי: הוספה אמ"ש בהפרק.

כשנחסל מהותו: בכ"ק אינו ברור כ"כ. ואולי כתוב: כשנתבל (ואוי חסר ט' וצ"ל: כשנתבטל) מהותו.

ז) ועפ"ז כו': הוא קיצור לפי"א דלעיל.

וכמו שהעולם . . . נעשה אדם: זה ישנו (לא בפ"א, כ"א) בפ"א. ואוצ"ל (כמו שם): על מילואו.

אש רצוא . . . רוח מחבר כו': בפ"א ליתא, אבל ישנו בדי"ה הבא (ודוגמא לזה) שהי' בתחלה חלק מהפרק,

כבהערה שם. וראה תחלת ההגהות לדי"ה אדם – בהערה.

זהו הכל כבחי' הפנימיות, אבל בחיצוניות בחי' עור ובשר שהם לבושי' כמ"ש עור ובשר תלבשני יכול להיות הנגע מחמת הסתלקות אור אבא בחי' מים קו הימין, ואזי והובא אל אהרן הכהן בחי' יסו"א שהוא יכול לטהר הנגע,

ודוגמא לזה, הוא בשר גידין ועצמות, שעצמות הם מן האב שהאב מזריע לובן שממנו עצמות, וכנודע מ"ש בבה"ז פ' שופטי' ברע"מ דער"ה ע"א ע"פ לא יקום עד אחד בענין גרמין בנויין על מוחא דאינון מיא, ושם דמ"ט ע"ד שהלובן דאב נמשך מיסוד המים שבמוח החכמה דאב וממנו נבנה בנין העצמות של הבן, וגם יניקת העצמות של האדם הוא ממוח הראש שהמוח שבעצמות מקבל ממוח שבראש, ולכן נק' עצמות מל' עצמיות שהם עצמיות ומהות האדם, משא"כ עור ובשר הם רק בחי' לבושים כמ"ש עור ובשר תלבישני, ובשר הוא מן האדם של האם, והגידים הם המחברים בחי' הכשר עם העצמות שהגידים הם בחי' גידי הרוח שהוא בחי' קו האמצעי כנ"ל שמחבר ב' הקווין דחח"ן ובג"ה וה"ז כמו הרוח שמחבר המים והדם.

ואזי והובא . . . הנגע: הוספה על פנים הפרק, וראה לקו"ת הנסמן כאן (כב, ב).

ודוגמא לזה כו': בנוגע לדי'ה (קטע) זה (ושלאחריו — פ"י וי"א), מועתק כאן מ"ש בכי"ק אחרי סיום המאמרים דלעיל בכי"ק (ראה הערה לריש ההגהות לדי'ה אדם): ונשאר ע' חצי עמוד בענין כשר גידין ועצמות (ובצד הע' דקטע זה בכי"ק: עכ"ל והועתק) גם מן פ' יו"ד שבדף קפ"א ע"א (שבכו"ך כ"י"ק זה) ג"כ לא נ' ולה"ע.

קטע זה בא (בכי"ק) מקודם בהמשך לפי"א שבד"ה הקודם, אחרי התיבות (בשו"ה התכללות יחד) התכללות יחד. וראה גם אה"ת מצורע ח"ג ע' תתכג — לתוכן הקטע.

שהאב מזריע . . . עצמות: נדה לא, א.

ע"פ לא כו': שופטים יט, טו.

ושם דמ"ט ע"ד: היינו בביאורו"ש שם. ולפנינו הוא דף קכב, א.

וגם יניקת . . . ולכן נק' כו': ראה לקו"ת פינחס עו, ד ואילך: שם עט, א (ומציין ללקו"ת במדבר יז, ב. ע"ש). וראה גם בהנסמן בהערה הבאה. וראה בנוגע בשר כו' — בסוף תקו"ז (ת"ג).

עצמות מל' עצמיות: לקו"ת במדבר יז, רע"ג. ומציין לביאורו"ש שופטים — ראה ביאורו"ה לאדמו"ה (ככא, ד ואילך) ולהצ"צ (ח"ב ע' תתרל ואילך).

משא"כ עור . . . כמ"ש: ראה לעיל שם ספ"א.

ובשר הוא כו': נדה שם.

יוד) והנה כו: ראה הערה לתחלת ד"ה הקודם (וכאן — בצד הע' בכ"ק: עכ"ל והיעתק). וד"ה זה פ"י ו"א). בא (בכ"ק) בתחלה בהמשך לסעיף ט' שבהמשך דד"ה אדם כי יהי. וראה לתוכן פרק הנוכחי — ת"א מקץ (שנסמן גם ברפ"ט הנ"ל — בהערה) מב, ב ואילך: מג, ב ואילך. האותיות . . . בשרשם . . . שהרי כו: ראה גם לעיל בהמשך הנ"ל (מת"א הנ"ל) פ"ד. אורייתא מחכי נפקת: זח"ב קכ"א, א. וראה גם שם פה, א. דאצי" וירדה . . . שזהו כו: ראה לקמן קרוב לסוף הפרק — מכתהארז"ל. שנינו . . . המחליף כו: ב"מ בתחלתו. שם ק, רע"א — במשנה (וש"נ). והנר דעת לנבון כו: ראה גם לעיל ד"ה וידבר . . . וארא קטע והנה עפ"ו ובהנסמן שם. בג"ט התחתון . . . ג"ר דעשי: נסמו בסמור בפנים. וידבר . . . משל: מ"א ה, יב. וראה בהערות הבאות. לענין משלי שלמה — ראה גם לעיל ד"ה ויבא משה פ"ד. ד"ה ע"כ קראו קטע הא'. לקמן ד"ה דיו"ט ב' דפסח. ועוד.

פ"י ששלמה השיג . . . שכ"א כו: ראה גם עירובין כא, סע"ב (הובא בפרש"י עה"פ) ובחדא"ג מהרש"א שם. במדב"ר פ"ט, ג (דעת רכנו). זח"ב קמ"ה, א (ולהעיר מ"ש שם, ריש ע"ב ובנצ"א שם). ועוד. בשלמה נא' . . . חכ' תתאה: מ"א שם, יא. זח"ג רכ"ג, א (חכ' זעירא). וזהו שנק' . . . מלק"ת שה"ש הנ"ל: היינו, ד"ה שה"ש שהובא לעיל ד"ה דשבת חוהמ"פ בתחלתו ובשוה"ג שם (ומובן הנ"ל) — עפמ"ש בהערה בתחלת ד"ה זה). ע"ש ובהנסמן שם. וראה גם לקרית שה"ש כב, סע"א. קטע זה — נוסף בכ"ק בצד הע', והוא (לערך) אותו הענין שבשוה"ג בסוף ד"ה הנוכחי. ואולי שייך שוה"ג הנ"ל כאן.

אבל בעולם שלמעלה מעוה"ז כמו ג"ע התחתון שנת' בביאור לד"ה זה היום תחלת מעשיך דתקס"ז שהוא ג"ר דעשייה ובלק"ת בד"ה ביום השמיני עצרת, כנישין פ"א פי' שג"ע הוא תחלת עולם העשייה, שם לומדי' הלכה זו ברוחניות שהרי אינו שייך שם כלל גשם הלכה זו, והנה הגם כי ב"ע נחלק בד"כ לג' עולמות באמת יש בכל עולם הרבה בחי' ומדריגות, וכמ"ש ילכו מחיל אל חיל שארז"ל ת"ח אין להם מנוחה כו' שהגם שלא פי' בספרי' רק ג"ע התחתון וג"ע העליון לכד מ"מ באמת יש מדריגות הרבה שלכן אין להם מנוחה מחמת העליות תמיד ממדריגה למדריגה, ולכן נגד ג' עולמות אלו דבי"ע השיג שלמה שלשת אלפים מדריגות, אלף מדריגות בכל עולם שכל בחי' הוא רק משל לגבי למעלה הימנו דהיינו שכמו ערך הריחוק המשל מהנמשל כן ערך הריחוק דקות ורוחניות פי' ההלכה לגבי דקות ורוחניות פי' ההלכה שבמדריגה הגבוה ממנה כו', ועכ"ז ה"ז כמו המשל לגבי הנמשל שהרי ע"י המשל מבינים הנמשל, ולכן ה"ז רק משל לגבי שלמעלה הימנו, אבל בדילוג כמה מדריגות י"ל שאין זה נחשב גם למשל ג"כ, ומספר אלף לכל עולם היינו לפי שכל עולם כלול מיו"ד ספירות, ויו"ד מיו"ד ה"ז מאה ועוד יו"ד מיו"ד ה"ז אלף, (וי"ל כי הכפל בג' פעמי' זהו ג"כ נגד ג' עולמות ב"ע כו'), וה"ז מסיום העשייה עד ראשית הבריאה, אבל בעולם האצ"י לא השיג שלמה כ"א כל השגתו ה"י רק בג' עולמות ב"ע, וזהו שורש בחי' התורה כמו שהמשיכה משה מאצ"י לבריאה, וכנודע ממש האריז"ל בפ"י ועל תורתך שלמדתנו, שזהו תורת הבריאה שניתנה במית מאצ"י לבי"ע, ושלמה השיג מראש הבריאה עד סיום העשייה היינו ההלכות הגשמיות כמו שהן ערוכות לפנינו, אבל גם התורה כמו שהיא באצ"י היא ג"כ רק בחי' משל שזהו שגם התורה שלמעלה נק' משל הקדמוני שהיא בחי' משל לקדמוני ש"ע, רק ששלמה לא השיג בשם ששם איהו וחיוהי חד בהון כו',

שנת' בביאור . . . עולם העשייה: שורות אלו הן כעין מאמר המוסגר.
 בביאור . . . דתקס"ז: בסה"מ תקס"ז ד"ה זה ליתא הענין. ואולי כתוב (כי אין ברור כיכ כני"ק) תקס"ב.
 אבל שם ליתא ד"ה כזה.
 ובלק"ת בד"ה ביום . . . כנישין: היינו ד"ה ביום השמע"צ . . . ותרגם . . . כנישין (פד, סע"ד).
 וכמ"ש ילכו . . . שארז"ל: תהלים פד, ח. סוף ברכות. ועוד - נסמן בלקו"ש ח"ד ע' 34. ע' 173 ואילך.
 שהגם שלא פי' . . . מ"מ כו': ראה לקרית אמור לא, ריש ע"ב. ועוד. וראה כעין ה"ל כאן - דרמ"צ א, ריש ע"ב. ובכ"מ. וראה גם בהנסמן לקמן ד"ה ששת ימים פ"א הערה. באמת יש . . .
 (וי"ל כו': יל"ע מהו ה"וי"ל, ה"ז לכאן פי' הפשוט בה"ל שבתרא שם מג, סע"ב.
 וכנודע ממש האריז"ל: ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ הש"ת ע' 68.
 בפ"י ועל כו': נוסח ברכה ב' דברהמ"ז.
 התורה . . . נק' משל הקדמוני שהיא כו': ל' הכתוב ש"א כד, יד. פרש"י משפטים כא, יג (ד"ה והאלקים) ובמכות י, ב (ואוצ"ל כאן: לקדמוני). וראה גם תרי"א מג"א צח, ב (ושם, ג).
 ששם איהו וחיוהי כו': הקדמת תקו"ז - ג, סע"ב.

יא) והנה בכדי שיתגלה אור התורה זהו ע"י אותיות כי א"א לשום שכל בלא אותיות, והאותיות אם כי הם דוממים כנ"ל מ"מ שרשם בהררי קדש שלמעלה מבחי' החכ' שמלוכש בהאותיות שהרי הם הם המגלים את אור החכ', רק שהם בחי' אחרונה בחי' דומם ומפני כי הם ממדריגה היותר נעלה לכן ביכולתם להיות נשפל להיות לבוש לגלות את אור החכ' כו', וזהו דכתי' בתורה ואתה מרבבות קדש אתה הם אותיות ששרשן הוא מבחי' רבבות שלמעלה מאלפים, שאלפים הם בחכמה כמ"ש אאלפך חכ' ואלפים שנה קדמה תורה לעולם, אבל רבבות הוא בכתר, ובתורה נא' ואתה מרבבות קדש, אתה הוא ל' אותיות וי"ל אתה אותיות שמאלף ועד תיו, וה' רומז לה' מוצאות הפה, ובחי' האותיות שנמשכי' מבחי' רבבות הוא בחי' כתר, הנה ע"י בחי' חיצוניות הכתר מתגלה בחי' החכ' דתורה שהם נעשים לבושי' לגלות אור החכ', וע' בלק"ת בד"ה שה"ש אשר לשלמה הא' בענין הטעמי' זרקא מקף שופר שהם אותיות שבתענוג בחי' פנימיות הכתר בחי' חפץ, והוא בחי' שעשועי' בחי' שיר פנימיות התורה, וסתם אותיות י"ל שרשם מבחי' א"א הנק' רצון, ומבחי' חיצוניות הכתר הנק' רצון נעשה לבושי' לגלות אור החכמה דתורה, ולכן תושבע"פ שהוא ענין פי' וביאור תושב"כ הנה רוב תושבע"פ נלקח מאותיות התורה כאמרם ז"ל מ"ט אמר קרא, דברי' הדברי' אלה הדברי' לומדי' מזה ל"ט מלאכות מיתור תי' אלה וה' דהדברי' שזהו אותיות ועד"ז רוב תושבע"פ, אבל בחי' טעמי תורה לא נתגלו כ"א לע"ל יתלגו בחי' טעמי תורה בחי' רננא דאורייתא שהוא ג"כ ע"י אותיות היינו בחי' הנגינות שהם ג"כ אותיות רק שהם באופן אחר מאותיות א"ב שהם

וזכו דרתי' . . . הם אוחיית: ברכה לג. ב. יראה לקוית ברכה צג. ד (מחגיגה).
 ברכות שלחנולה . . . החיש כיו: ראה לקוית שם, א ואילך.
 רח"ט אאלפך חכ': איוב לג. לג.
 יאלפית שנה כיו: ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ הנ"ל ע' זא.
 אחת אותיות . . . הפה: עדין הוא בשעה"היא פי"ב (ע"פ ואתה מחי'). וראר גם לעיל סד"ה התהללו ועל מרז"ל השמע לאונר כיו) ובהנסמו שם.
 יוני בלק"ת . . . שהי"ש: א. ג.
 שיר פנימיות התורה: ראה גם לעיל ד"ה שירו לי. ביאור דרגת השיר דתורה – בארוכה.
 ראמרם ז"ל . . . קרא: הכוונה, דרגיל בחז"ל לשון זה (וכיו"ב). יראה לדוגמא: ברכות יג. א. יב. כע"א.
 יונד.
 דברי' . . . לומדי' מזה כיו: ויקהל לה, א. שבת ע, א (וש"נ): ירושי' שבת פ"ז ה"ב בתחלתה (ועוד) – ע"ש.
 וזיהו יונד רא"י.
 אר"י . . . כניול כיו: ראה גם לעיל ד"ה אדם כי יהי' פי"ג קטע הב' ובהנסמו שם.
 לא נתגלו . . . יתלגו: ככ"ק כתב תחלה בשתיחו הלי לפני הג', אבל תיקו אח"כ רק. נתגלו: יעד"ז צ"ל: יתגלו.

אותיות שעי' יתגלה בחי' התענוג בחי' עונג העליון מבחי' שעשועים
העצמיים שהקבי"ה משתעשע בתורה כו',

(ב), ומעתה צ"ל מה שאמרו בגמ' פ' הפועלים קמיפלגי במתיבתא דרקי' כו' קובי"ה אומר טהור, ומתיבתא דרקי' אמרי טמא, שלכאו' צ"ל איך שייך לומר שהמתיבתא דרקי' פליגי עם קובי"ה כי מה ערך הנברא לגבי הבורא עד שנאמר שהנברא' פליגי עם קובי"ה שהוא הבורא ית', וכמו"כ צ"ל מ"ש בזהר קובי"ה אתי לאשתעשע עם צדיקיא בגינתא דעדן איך שייך לומר שהבורא אתי לשמוע דברי פנימיות התורה שלומדים הצדיקי' בגי'ע, אך יובן בהקדים ענין קובי"ה ומתיבתא דרקי' וצדיקים, ומתחלה צ"ל מהו

נר מצוה

שלמה בה מל' והניקוד בחולם דכר יחוד ז"נ ע' בשה"ש הא' מלך שהשלום שלו
הניקוד בחולם דכר ובה' זהו ח"ת,

בתורה כו': בשולי הע' בכי"ק (ובא כאן בשוה"ג) .נר . . ח"ת — בב' קטעים. וליע מה נוגע כאן .נר מצוה. ובנוגע לקטע הב' — ראה לעיל פי' ושם הערה. וזהו שנק' . . .
מ"ש בשוה"ג זה .שלמה בה' — לכאור צ"ל: שלמה בה'.

(ב). ומענה כו': ראה הערות לתחלת ההגות לדי"ה אדם כי יהי' רדי"ה ודוגמא לזה: רדי"ה והנה כמו.
ולהוסיף:

ההמשך אדם כי יהי' דלעיל — נכתב מתחלה כדלקמן: פ"א דדי"ה אדם כי יהי' הנ"ל: אחי"כ (באותו פ')
וכמו ענין ההפרש . . הוא בבחי' הפנימיות' שנפיי"א דההמשך (די"ה דשבת חוהמ"פ): אחי"כ פ"ב. ומעתה צ"ל
כו" — פ' הנוכחי ואילך (עד סיום די"ה הנוכחי).

אחרי זה הוסיף כ"ק אדמור' מהר"ש ני"ע (ובכ"כ הגהות) מפ"ב שבדי"ה אדם כי יהי' הנ"ל, המתחיל
(ולהבין ביאור כו", עד הכתוב בפיי"א הנ"ל (לפני התיבות (הנ"ל). וכמו ענין ההפרש כו"י). משאי"כ אדם
כלול מחגי"ת כו"י). ועפ"ז מוכן ג"כ (וראה הערה לרפ"ב הנ"ל ולפיי"א שם על .כלול מחגי"ת כו"י). מה שנפיי"א
שם מסתיים מוסגר שמתחיל כריש פ"ב (ועדיין יליע בזה).

לפני די"ה (פ"ב) הנוכחי, כתוב בכי"ק בצד הע': עכ"נ והועתק. וככתוב בהערות הנ"ל — מועתק כאן גם
די"ה זה (פ"ב"ח), ובפרט — דגם כאן ישנו כ"כ הגהות בכי"ק על הנכתב בכי"מ.

ומענה צ"ל כו': לתוכן די"ה זה — ראה לקרי' תוריע כב, סעי"ב ואילך (כל המאמר): הנחות הרי"ע ע' קנד
ואילך: אה"ת תוריע ח"ב ע' תקלא ואילך — ביאור והגהות להדי"ה שבלקרי'ת שם — ובכהנ"ל הוא בשינוי
סדר וכו'. וראה גם סה"מ עזרי"ת ע' קעו ואילך. לקריש ח"ב ע' 64 ואילך ובהנסמן שם.

בגמ' פ' הפועלים: ב"מ פו, א (השוכר את הפועלים) — בשינוי קצת.

מ"ש בזהר: ח"א עב, א. קלו, ריש ע"ב. ח"ג סו, ב. זהר שבהערה הבאה. ועוד.

אתי לאשתעשע . . לשמוע דברי כו': ראה ח"א פב, ב. קעח, ב. רלא, ב. וראה גם שהש"ר פ"ח, יא
(וכרדי"ה היושבת בגנים השי"ת). ועוד (ולכאור צ"ל: אתי לאשתעשעא).

שם קוב"ה שקראו אותו התנאים ואמוראים בגמ' ובמדרש ובוהר, הלא בתורה לא נזכר שם זה כ"א ש' הוי' או שם אלקי' או שם אל, וגם כתי' ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם כו' אהייה כו' וארזיל לפי מעשי אני נקרא, ומהו ענין ש' הקב"ה, הנה הקב"ה הוא בחי' קדוש וברוך, פי' קדוש הוא בחי' מובדל שהוא ית' קדוש ומובדל מגדר עולמות ואינו כמו הנשמה שמחיה את הגוף שמתפעלת ממקרי הגוף מפני שהיא מתלבשת בתוך הגוף. אבל הוא ית' הוא קדוש ומובדל וכתי' אני הוי' לא שניתי בין קודם שנבה"ע בין אחר שנבה"ע שהתהוות העולם אינו פועל שום שינוי בו ית', אך עכ"ז הנה בחי' זו שייך לבחי' עולם שזהו נק' סוכ"ע, שהחיות הלז הוא סובב ומקיף ואינו מתלבש בבחי' פנימיות שלכן אין העולם פועל בו שום שינוי ח"ו אעפ"כ הנה חיות זה שייך לעולם שלכן נק' סוכ"ע שסובב ומקיף את העולם שנמצא שייך לעולם, וה"ז כמשל השמים שהם מקיפים את הארץ כו', והנה כתי' שמים לרום, כי גבהו שמים מארץ שהשמים המה גבוהים ורחוקים מבחי' הארץ עכ"ז הנה הריחוק שמים מהארץ הוא בשיעור מצומצם דוקא כך או כך ואם היו השמים רחוקים יותר מהשיעור הקצוב להם לא היו פועלים פעולתם בארץ, וכתי' וממגד תבואות שמש שהארץ מקבלת ההשפעה מבחי' שמים, הרי אף שהשמים הם מובדלים במדרגה מבחי' הארץ עכ"ז הם שייכים לארץ, כך יובן למעלה בבחי' החיות הנק' סוכ"ע אף שהוא קדוש ומובדל עכ"ז הוא שייך לעולם שלכן נק' סוכ"ע שהוא שייך לעולם כו', וזהו קדוש וא"ו, פי' וא"ו הוא בחי' המשכה מבחי' קדש שקדש הוא בחי' אוא"ס למעלה מבחי'

להעיר מפסוקי' אענה את השמים והם יענו את הארץ, והארץ תענה את הדגן (הושע ב' ד"ג ד"ד).

וגם כתי' . . . וארזיל: שמות ג, יג-יד. שמור פי"ג, ה. תנחומא שמות כ.
פי' קדוש . . . ואינו כו': ראה לקרית אמור לא, א; שם, ד ואילך — נסמן בלקרית תוריע שם. וראה גם לעיל
ד"ה במד"ר . . . ר"י ברכ"י ספי"א ואילך ובהנסמן שם. וראה ד"ה ויבא משה ספי"ב ואילך.
וכתי' אני הוי' כו': מלאכי ג, ה. וראה בהנסמן בהערה הקודמת.
אך עכ"ז . . . וה"ז כמשל . . . כך יובן למעלה כו': הוססת ביאור אמ"ש בלקרית כו' שננסמן בתחלת המאמר.
וראה לקרית ר"ה נט, ג. וראה גם לקרית שם ע' 66 ובהנסמן שם.
כתי' שמים . . . כי גבהו כו': משלי כה, ג. ישע"י נה, ט.
הריחוק . . . הוא . . . כך או כך: בחגיגה יג, א (ובהנסמן לקמן רפ"ד): מהלך ת"ק שנה. ואולי הכוונה
לריחוק השמש וירח כו' (כבסמך) — ראה רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ג.
וכתי' . . . שהארץ כו': ברכה לג, יד ובפרש"י שם. — כשולי הע' ככ"ק (ובא כאן בשוה"ג, כי לכאור כאן
מקומן): להעיר . . . ד"ד). וראה אוה"ת נ"ד ע' תלא.
קדוש . . . פי' כו': ראה וחי"ג צג, ב. וראה גם לעיל ד"ה דשבת חוה"מ"פ בתחלתו ובהנסמן שם.

סוכ"ע והוא בחי' כתר שבחי' זו שייך גם בלא התהוות העולמות שאף אם לא הי' מתהווה עולמות כלל הי' ג"כ שייך בחי' קדש, קדש מלה בגרמי' כו', וקדוש הוא קדוש וא"ו היינו המשכה מבחי' קדש העליון שהוא בחי' הארת הכתר המאיר בז"א, ונק' קדוש וא"ו ע"ש ההמשכה שהוא"ו הוא תמונת הקו וההמשכה, והוא ענין המשכה דרך שערות שהשערה הוא בחי' צמצום מאד, עכ"ז הוא נמשך ממקום גבוה מאד שצומח מבחי' המוחין כו' כמ"ש במ"א בד"ה ביום ההוא יגלח אד' בתער השכירה כו', וע"פ קבלה נק' המשכת הוא"ו בשם קו וחוט שהוא ההמשכה מאוא"ס ב"ה כו', כמ"ש בד"ה ביום ההוא הנ"ל, וזהו ענין קדוש שהוא בחי' סוכ"ע,

(ג), ופ"י ברוך הוא המשכה בבחי' פנימיות ממכ"ע וכמשארז"ל בגמרא פ"ק דברכות דף יו"ד ע"א מה הקב"ה מלא כל העולם, אף הנשמה מלאה את כל הגוף ובמד"ת מה הנפש ממלאה את הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם שהוא בחי' חיות הנמשך בבחי' פנימיות ולא בבחי' מקיף כנ"ל, והנה ברוך הוא ל' בריכת המים, גם ל' המבריק את הגפן שפי' שמטה את הגפן, והנה בתיבת ברוך יש ב' פירושי' האחד ברוך הוא ל' מקור הברכות שזהו ר"ת ברוך ראש ומקור כל ברכה כמ"ש בפרד"ס, והוא בחי' יסוד דאבא שנק' ברוך כו', והפ"י הב' מל' והמלך שלמה ברוך שפי' שהמלך שלמה מתברך היינו שמקבל הברכה כו', ובפ"י שלמה יש ב' פ"י הא' שקאי על המלך שהמלך שלמה הוא בחי' מל' הוא מקבל הברכה מבחי' יסוד אבא, והב' שמלך

להעיר מביאור אלה מסעי השלישי פ"ג דצ"ג ע"א.

שאף אם לא . . . מלה בגרמי': בצד הע' בכ"ק (ובא כאו בשוה"ג): להעיר . . . ע"א. וראה לקרית שם. קדש מלה בגרמי': זח"ג צד, ב — הובא בלקרית שבהערה הקודמת. וראה גם פרשי' קידושינו נה, ב ד"ה קדוש קרינו.

ואינו ע"ש ההמשכה כו': להעיר גם מלקו"ת צו יג, ב, יד, א. בהנסמן לעיל ד"ה דפי' מצורע פ"ח. ועוד. שהוא"ו הוא . . . והוא ענין כו': ראה בסמוך בפנים ובהנסמן שם. וראה גם לעיל שם. בד"ה ביום ההוא כו': נדפס באוה"ת נ"ך ח"ב עה"פ (ישע"י ז, כ) — ראה שם ע' תקסט ואילך ובהנסמן שם.

וכמשארז"ל בגמרא: הובא בלקרית אמור לא, ב. וראה גם תקו"ז תי"ג (כה, א ובהנסמן בנצו"ז שם). ובמד"ת מה כו': מדרש תהלים קג, א — הובא בלקרית שם. ל' בריכת המים: ראה לקרית (תזריע) שם (כב, ג) — ביאור ע"ז. המבריק . . . שפי' כו': כלאים רפ"ז (ובמפרשים שם). וראה גם תו"א מקץ לה, ג. ועוד. בתיבת ברוך יש כו': ראה גם לעיל ד"ה דשנת חוהמי"פ בתחלתו ובהנסמן שם. כמ"ש בפרד"ס: ערך ברוך. ובפ"י שלמה יש כו': ראה גם לעיל שם ובהנסמן שם.

שלמה קאי על בחי' יסוד ז"א ונק' שלמה שהוא בחי' שהשלום שלו שהיסוד הוא ג"כ בחי' מקבל ומקשר כו'. וזהו ברכו את הוי' המבורך, שדקדקו הפשטנים מהו ברכו את הוי', ותירצו שהוא מקור הברכות והיינו כנ"ל כפי' הא' ברוך ראש ומקור כל ברכה, רק מ"ש המבורך לא הבינו, אך לפי הנ"ל קאי המבורך על בחי' ז"א ומל' שהם מבורכים שמקבלים הברכה, וא"כ פי' ברוך הוי' המבורך היינו להמשיך בחי' ברוך מקור הברכה היינו יסוד דאבא בהמבורך בז"א ומל', וזהו חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום היינו בחי' המשכות בבחי' פנימיות, וזהו שהי' בריאת העולמות בבי' דוקא, כי בי"ת הוא סי' ברכה, שלכאוי' צ"ל מפני מה לא נברא העולם באלף שהאלף הוא גבוה במדרג' מבחי' הבי' כו' שלכן במ"ת התחיל באלף כמ"ש אנכי כו' כמ"ש במ"א, אך הענין הוא דהנה אלף הוא ר"ת ארור, והיינו שמבחי' אלף מחמת שהוא גבוה מאד לכן יכולים גם הקליפות לקבל משם שזהו א' ר"ת ארור כנען שאפי' בחי' כנען יכול לקבל ג"כ מבחי' א' כו' כמ"ש בזהר ריש פי' ויגש, אבל ב' הוא סי' ברכה, והיינו שמבחי' ב' אין הקליפות יכולים לקבל כ"א שיומשך השפעה פנימיות לישראל דוקא, וזהו איהו ברוך ואיהי ברכה, פי' איהו ברוך יסוד דאבא נק' ברוך ראש ומקור כל ברכה, ואיהי ברכה המל' בחי' כנס"י נק' ברכה שמקבלת הברכה מבחי' ברוך כי נש"י דוקא הם הכלי לקבל בחי' ברוך שהוא בחי' פנימיות, וכמשל השכל שורה דוקא כמוח שהמוח הוא כלי לקבל אור השכל משא"כ אבר אחר אינו יכול לקבל גילוי אור השכל כך

לענין יסוד מקבל ומקשר עי' בד"ה שלש רגלי' בס' רג"ל, ובד"ה ענין ספה"ע בס' רך"ז מהזח"ג פנחס רנ"ד חמשה אינון כו', ועי' בד"ה שלש רגלי' (רי"ז) שלמה עולה שעה נהורי' כמדומה בשם המאור"א.

נחי' שהשלום שלו: נסמן לעיל שם.

שהיסוד הוא . . . ומקשר כו': בצד העי' בכ"ק (ובא כאן בשוה"ג): לענין . . . המאור"א.
שדקדקו הפשטנים . . . ותירצו כו': ראה גם לקו"ת עקב טז, א. ומציין לבחיי עקב ח, י וגם ל. מפרשים"ו.
וראה גם כלי יקר עקב שם (בסופו). אבל לכאוי' כאן אין הכוונה להגיל (ראה בסמוך: רק . . . לא הבינו).
חייב אדם לברך כו': מנחת מג, ב.
וזהו שהי' . . . לישראל דוקא: הוספה אמ"ש בלקו"ת כו' שנשמנו בתחלת המאמר.
וזהו שהי' בריאת . . . בבי' . . . נמית . . . באלף: ראה גם לעיל ד"ה שיחו. ע"ש ובהנסמן שם (ולכן לא נסמן כאו').

איהו ברוך כו': זח"ב קטב, א. ח"ג רסד, ב. וראה סדור קסה, סע"ב.
וכמשל השכל . . . משא"כ כו': ראה גם לקו"ת אמור לא, א. ובכ"מ.

עי' בד"ה . . . רג"ל: ראה אה"ת משפטים (ד"ה וחג הקציר) ריש ע' א'קצב ובהנסמן שם.
ובד"ה ענין כו': סה"מ תרכ"ז ע' רלו.
ועי' בד"ה כו': ראה אה"ת משפטים (ד"ה זה) ע' א'קעה (וראה שם ס"ע שלפנ"ז ואילך). ומציין למאור"א ש,

מה.

נשי הם כלי לקבל בחי השפעה פנימיות בחי ברוך, וזהו הקב"ה קדוש הוא בחי סוכ"ע וברוך הוא בחי ממכ"ע, והנה הקב"ה הוא יחוד סוכ"ע בממכ"ע, ונשי הם הממשיכי להיות יחוד סוכ"ע בממכ"ע שנשי הם כלי להמשיך גם בחי סוכ"ע, שזהו מ"ש ג' פעמים קדוש היינו להמשיך בחי סוכ"ע, וזהו מ"ש קדושים תהיו כו' כי קדוש אני שמפני שאתם צריכים להמשיך אותו ית' שאני קדוש לכן תהיו אתם קדושים שתהיו בחי כלי להמשכה זו, ולכן קראו התנאים והאמוראי' את הבורא ית' בשם הקב"ה או קוב"ה מפני כי שם קוב"ה מורה על יחוד סובב בממלא והוא כללות ההשתלשלו' כו' (משא"כ ש' אל או ש' אלקי' המה פרטיי' כו' כמ"ש במ"א), וזהו מ"ש בזהר פ' חיי שרה דקכ"ג ע"א קוב"ה דאתכליל מאתר עילאה סתימא דכ"ס במאה ברזא דמאה ברכאן ופי' במק"מ קוב"ה מלי' דאתכליל מאתר עילאה סד"ס אריך, והיינו כנ"ל בפ"י קדוש וא"ו שהוא"ו הוא בחי המשכה מבחי' קדש בחי' כתר כו',

(ד), ומעתה צ"ל ענין מתיבתא דרקייע, הנה יש ז' רקייעים וכת"י ודמות על ראשי החיה רקייע כעין הקרח הנורא, והנה רקייע זו הוא רקייע תמינאה שאינו בחשבון הז' רקייעים כו' כמ"ש בזהר פ' לך דפ"ה סע"ב ושם שהוא למעלה מז' רקייעים, ולהבין ענין רקייע זה יובן בהקדם ענין אור מים רקייע שבמע"ב כתי' הי"פ אור הי"פ מים הי"פ רקייע, ויובן זה בנפש האדם הנה אור הוא בחי' משכיל מקור השכל שאינו נרגש כלל והרי הוא כדמיון האור שאינו נרגש במישוש כלל, ובחי' מים הוא כדמיון הברקת השכל שהוא רק

הקב"ה הוא יחוד כו': ראה גם לקו"ת שה"ש ה. ג. כא. ב. מ. ג. ובכ"מ. שזהו מ"ש . . היינו כו': ישע"י ה. ג. וראה גם לקו"ת אמור שם לב, ד ואילך: לד, א ואילך (וראה גם שם לג, ד). דרמ"צ קעט, א. ועוד.
וזהו מ"ש: קדושים יט, ב (ולכאר כו"י — מיותר).
והיינו כנ"ל: ספ"ב.

יש ז' רקייעים: חגיגה יג, א. זהר שנסמן בסמוך — בפנים ובהערה הבאה.
וכתי' ודמות . . שאינו בחשבון כו': יחזקאל א, כב. וראה זח"ב נו, ב. ועד"ז — חגיגה שם ובריש הע'.

וראה הערה הבאה.
כמ"ש בזהר . . מז' רקייעים: נוסף בצד הע' בכ"ק. ומהסגנון משמע, דבזהר מדבר ע"ד הרקייע שביחזקאל שם — אף שאינו מביא הפסוק. אבל יל"ע מה שלא הביא הזהר (ועד"ז חגיגה) שבהערה הקודמת, ששם מדובר מפורש בנוגע רקייע זה, ושהוא למע' מז' רקייעים.

ענין אור מים רקייע: ראה גם בארוכה לקמן בדי' דשמחת תורה — המשך לד"ה ביום השמיני שלח (נסמן בסמוך בשוה"ג. ולכאר) כוונתו שם ג"כ לד"ה זה, שנכתב מתחלה כמאמר א' עם הקודם — ראה בהערות להאמרים הנ"ל). וראה בהנסמן בסמוך.

ענין אור . . שבמע"ב כתי' . . ויובן כו': זח"ב קסו, א ואילך. ע"ח שער מ"ן ומ"ד ד"ה. מא"א א, צו. וראה גם סדור סט, ד ואילך — נסמן בלקו"ת (תזריע) שם, ד. ועוד. וראה בארוכה סה"ע חב"ד ח"ג בערכו — ע' תב ואילך.

הי"פ אור . . רקייע: בראשית א, ג"ה — אור: שם, ו"ז — מים (במעשה יום אחד — יום ב'. וממילא מובן שהוא רק הי"פ, אף שכתוב במע"ב. מים"ם גם לפני' ולאח"י): שם, ו"ח — ריח — רקייע.

הברקה בעלמא שאינו מושג עדיין אך מ"מ הוא מורגש והרי זה כמו המים שיורדים מגבוה לנמוך, פ"י גבוה הוא בחי' המשכיל מקור השכל שאינו מורגש כלל והמים הם יורדים מגבוה שנמשכי' מבחי' משכיל, אך עכ"ז הם מורגשים מעט אבל אינו בשגה והבנה כ"א מרחפת שמרופף השכל עדיין שזה כמשל מי שנופל אצלו השכלה בעת הלימוד הנה השכל שנופל אצלו הוא מרופף עד שכשמעמיק בשכלו או נמשך בבחי' השגה כו' והיז כדמיון המים שהם ניידים כו', ובחי' רקיע הוא כאשר בא אור השכל בהשגה והבנה היטב כי רקיע הוא כמ"ש רקיע כעין הקרח שהקרח הוא מה שנגלדו המים ונתחזקו היטב והיינו כאשר בא השכל בהשגה והבנה היטב על בוריו ולמעלה נק' בחי' אור מים רקיע בחי' כח"ב אור הוא בחי' כתר ומים הוא בחי' חכמה ורקיע הוא בחי' בינה, והנה על בחי' רקיע זה שהוא הקרח שעל ראשי החיות נא' מבטן מי יצא הקרח, פ"י מי הוא מה שאינו מושג כלל אשר ע"ז נאמר מי יתן מציון ישועת ישראל, מי גילה לבני רז זה כו'. ולהבין זה הנה כתי' שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, פ"י אלה הוא לשון גילוי, והנה אלה גימ' ל"ו, והיינו ופ"ו גימט' ל"ו שקאי על ו"ק גשמי' למטה, ולמעלה הם ו"ק רוחניים ומחמת שיש כמה מדרגות בו"ק שיש ו"ק דעשי' ו"ק דיצירה ו"ק דבריאה זהו ענין אלה גימ' ל"ו ופ"ו, וכ"ז הוא בבחי' גילוי, משא"כ מי הוא דבר שאינו מושג כלל, ופ"י שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה שתראו איך שבחי' מי שאינו מושג מחיה תמיד בחי' אלה, וזהו אחד דק"ש שארז"ל כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו, פ"י שמאריך באחד, כי הנה אחד ח"ד הוא בחי' ז' רקיעים וארץ וד' רוחות שהוא בחי' אלה, וענין מאריך באחד היינו שממשיך בחי' מי א' דאחד בז' רקיעים כו'

וע' מענין אור מים רקיע לקמן בד"ה ביום השמיני שלח

המים שיורדים כו' תענית ז, א – בשינוי ל'.

המים שהם ניידים: ראה עירובין מ, רע"א.

ובחי' רקיע . . . ולמעלה כו': בשולי הע' בכ"ק (ובא כאן בשוה"ג): וע' . . . ביום השמיני שלח. והכוונה לד"ה זה תרל"ו (נדפס לקמן סוף ח"ב). וראה גם ד"ה זה בלקיטת שמ"ע (נסמן בלקיטת (תזריע) שם) פז, ב"ג. ובהביאור ע"ז באוה"ת שמ"ע ע' א'תתיג"ד ובהנסמן שם.

על בחי' רקיע זה . . . (נא': איוב לח, כט). וראה זהר שנסמן בתחלת הפרק בפנים (ומ"ש בהערות שם). וראה גם אוה"ת נ"ך (עה"פ) ע' תרצ"ב ובהנסמן שם.

נאמר מי יתן כו' מי גילה כו': תהלים יד, ז (ועד"ז שם נג, ז). שבת פח, א. וראה לקיטת במדבר ו, ד. יד, ד.

ואילך. ועוד.

הנה כתי' . . . פ"י אלה . . . גימ' כו': ישע"י מ, כו. וראה לקיטת פקודי ד, ג. במדבר שם (ו, ד). ועוד. ופ"ו . . . ו"ק: ר"ת: ר' פעמים ר' . . . ר' קצוות.

ו"ק גשמיים . . . רוחניים: ראה אמ"ב פתח השער – בארוכה.

שארז"ל . . . פ"י . . . ח"ד הוא . . . א' דאחד: ברכות יג, ב. וראה סמ"ק – הובא בכ"י או"ח סס"א. וראה גם

אמ"ב שם. ועוד.

שיתבונן היטב איך שבחי' מי מחיה תמיד בחי' אלה ז' רקיעים ועי"ז הם בטלים אליו ית', וזהו מ"ש מי יתן והי' לבכם זה להם ליראה כו', ומזה למדו רז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, וא"כ לכאוי' צ"ל ממי מבקש שיראו אותו, אך הענין הוא דהנה שמים הוא בחי' ז"א והכל בידי שמים שהכל נמשך מבחי' המדות חו"ג כו' חוץ מיראת שמים שאינו בידי שמים כ"א למעלה מבחי' שמים דהיינו מבחי' מי שאינו מושג, וזה שאמר מי יתן שבחי' מי יתן והי' לבכם זה ליראה כו', וזהו שאנו מבקשים ויחד לבבינו כו' וליראה כו', וזהו הרקיע שעל ראשי החיות שהוא רקיע כעין הקרח, פי' חיות בחי' חיון עילאין בחי' מרכבה דאצי' ז"א וראשי החיות הם בחי' המוחין דז"א ועל ראשי החיות הוא בחי' הרקיע בחי' בינה שנמשך מבחי' מי כנ"ל, (וכנודע שיש חיון עלואין וחיון תתאין כמ"ש בלק"ת בד"ה אם בהרת פ"ב חיון תתאין הם המרכבה דבי"ע מחנה מיכאל כו' וחיון עילאין הם האבות אברהם יצחק יעקב חג"ת דאצי' והרקיע שעל ראשם הוא בינה וכמ"ש בזהר פ' ויקהל דרי"ג סע"א.) וע"פ הקבלה מי הוא בחי' ע"י ולפעמים נק' מי כתר, ומה שאמרו לפעמים מי בינה היינו כי מי הוא גימ' נ' והוא בחי' שער הנו"ן דבינה שבו התגלות עתיק כי התגלות עתיק הוא בבינה דוקא כמו בגשמי' כאשר מבין השכל היטב אזי מתענג מהשכל אבל כשהשכל הוא עדיין בבחי' הברקה בעלמא אינו מתענג ממנו כלל, וכך יובן למעלה כאשר האור בא בבחי' ההשגה דהיינו בחי' בינה אזי מאיר בחי' התענוג וזהו בחי' רקיע.

(ה). **וענין מתיבתא דרקיע הוא בחי' געה"ע שבבחי' געה"ע שהוא בבריאה מלובש בחי' רקיע בחי' בינה כמ"ש בת"ז אימא מקנא בכורסייא**

חיש חיי' . . . למדו רז"ל: ואתחננו ה. כו. ברכות לג. כ. זח"א נט. א.
צ"ל מחי' מבקש כו': ראה לקו"ת במדבר שם (טו), ריש ע"ב. וראה גם שם, א — מה שמביא בתחלת הפרק ממהרמ"א כו' ע"ש.

אך טעונו היא: ראה לקו"ת שם — מבחי'.
ושאנו מבקשים: ברכות ק"ש. וראה לקו"ת שם.
יורודין . . . עולואין . . . חט"א: ניתוסף בצד הע' בכ"ה. ולכאוי' צ"ל: עילאין. וראה בנוגע לכ' המרכבות — בהנסמו בסה"מ תרל"ז ח"ב ע' תיז.

כי מי הוא . . . שער הנו"ן: ראה בהנסמו בהערות הקודמות.
התגלות עתיק . . . רבינו . . . כמו בגשמי' כו': ראה זח"ג קעה. ב — הובא בתו"א לך יא. כ. וראה כארוכה בד"ה שמת תשמח — סה"מ תרנ"ז ע' קעג ואילך: סה"מ תשי"ט ע' 180 ואילך (ועוד). ע"ש"ה.

מתיבתא דרקיע הוא בחי' נעתיק: ראה לקו"ת שננסמו בתחלת המאמר (כב, ד) ובהנסמן שם. ובאוה"ת ע"ז (ע' תל"ב): צ"ע דהרמ"ז . . . ומתיבתא דרקיע היא . . . דמס"ס . . . והביא רא"י לזה (וראה בהנסמן בסמוך הערה כמ"ש בזהר"י). והשאלה היא, דכאן מבאר (בלקו"ת וכן במאמר שלפנינו) דמתיבתא דרקיע היא מתיבתא דקב"ה — והרי בהרמ"ז (ובהנסמן בסמוך שם) מביאר דהוא מתיבתא דמס"ס. וראה אוה"ת שם — מ"ש במאמר המוסגר.

חיש חיי': נסמו לעיל ד"ה דפי' מצורע פ"ו.

ספר תרל"ה — חלק א

רכז

כו', כי בדיכ יש ב' בחי' געהיע וגעהית, ואף שיש כמה בחי' גיע אך זה בדרך פרט, אבל בדיכ יש ב' בחי' געהית וגעהיע וכמו"כ יש ב' מתיבתות כמ"ש בזהר דהיינו מתיבתא דרקיע כנ"ל ומתיבתא דמט"ט, וכמו שלמטה בגשמי' היו ב' מתיבתות מתיבתא דסוריא ומתיבתא דנהרדעא כו', והנה הזוכים לישב במתיבתא דרקיע הם נשמות הצדיקי' גדולים תנאים ואמוראים, ולהבין ענין תנאי' ואמוראים, הנה שם תנאים הוא מל' והאתנים מוסדי ארץ אתנים אותיות תנאים, ואיתן גימ' תניא, ואמוראי' מלשון את ה' האמרת היום ומל' כי אמרתי עולם חסד יבנה, ופי' תנאים מל' איתנים, כי הנה כתי' משכיל לאיתן, פי' משכיל הוא בחי' אור כנ"ל בפי' אור מים רקיע, ואיתן הוא בחי' רקיע בחי' חוזק כמשארז"ל איתן כמשמעו קשה, ופי' משכיל לאיתן היינו ההארה המאיר מבחי' משכיל לבחי' איתן והיינו בחי' ההברקה שמבריק כו', ולהבין ענין התנאי' והאמוראי' צ"ל מה שהתנאים והאמוראי' היו יכולים לעשות נסים גדולי' ונפלאים, ר' פנחס בן יאיר שא' גינאי חלוק לי מימך מה שבהאסף משה וס' רבוא מישראל בשעת קייס הי' פלא, ויובן זה בהקדם ענין תורה ותפלה, הנה ארז"ל על מה אבדה הארץ על שלא ברכו בתורה תחלה,

איתן פי' בלקיט סוף ביאור בשענה שהקדימו דט"ו ע"ב שער החמשים דבינה ועליו אמרו אוחיות איתן משמשות לעתיד,

בדיכ יש ב' . . ואף כו': ראה גם לעיל והנה כמו פי' ובהנסמן שם.
ואף שיש כמה בחי' כו': ועדי' יש כמה בחי' במתיבתא למע' (ראה זח"א ד, ב. חיג שבהערה הבאה. ועוד).
ומימ בעיקר הוא רק ב' כדלקמן (ראה ז"ח שבהערה הבאה).
כמ"ש בזהר דהיינו כו': ראה זח"א רסו, ב. חיג קסג, א. ועוד. אבל (וראה לעיל הערה מתיבתא דרקיע . י.) בהגהות הרחי' לזח"ג שם מפרש דמתיבתא דרקיע הוא דמטיט ומתיבתא דלעילא היא דקובי"ה. וראה ז"ח יתרו (לו, ב): דחרי' מתיבתין אית לעילא (וראה בהנסמן בנצו"ז שם) . . ובכל אחר דתנינן מתיבתא עלאה דא הוא דקבי"ה מתיבתא דרקיע דא דמטטרין.
מתיבתא דסוריא: לכאר צ"ל: דסורא.
ענין תנאי' . . הנה שם כו': ראה גם תוי"א שמות מט, ב"ג.
מל' והאתנים כו': מיכה ו, ב — הובא במקומות שבהערה הבאה.
אתנים אותיות . . תניא: זחיב קי, ב. חיג רעה, סע"ב. ועדי' תקרי' תכיא (מו, ריש ע"ב). ולכאר צ"ל (כבזח"ג): איתיות איתן.
מלשון את ה' . . כי אמרתי כו': תבא כו', יז. תהלים סט, ג. וראה גם סה"מ עזרי"ת (נסמן בתחלת המאמר) ע"י קסא.

הנה כתי': תהלים שם, א. — בשולי הע' בכי"ק (ובא כאן בשה"ג): איתן . . לעתיד.
כמשארז"ל איתן כו': סוטה מה, סע"א — במשנה. וראה שם מו, סע"א ואילך.
ונפלאים, ר' פנחס: ארז"ל: ונפלאים כמו ר' כו'.
ר' פנחס . . שא' . . מה שבהאסף כו': חולין ז, א. ע"ש.
ענין תורה ותפלה כו': לתוכן ענין זה — ראה גם לקו"ת ראה כט, א ואילך.
הנה ארז"ל . . ואין הפי' כו': בי"מ פה, א. לקו"ת שם, א.

ואין הפי' שלא ברכו בתורה כ"א שלא המשיכו בתורה כי אורי' מח"ע נפקת, אאלפך חכ' ששרש התורה היא מבחי' חכ', אכן התורה ירדה למטה ונתלבשה בו"ק כשר פסול כו' וצריכין להמשיך שרש התורה בתורה זהו ע"י בחי' ומדרגת התפלה שהתפלה היא הקדמה בכדי להמשיך שרש התורה בתורה כו', כי הנה ענין התפלה הוא להתבונן בגדולת ה' איס ב"ה איך שלגדולתו אין חקר ואיך שכל השתלשלו' העולמות מריש כ"ד עד סוכד"ר מקור התהוותן וחיותן הוא רק מהארה בעלמא כו', וזהו ענין אחד דק"ש איך דכולא קמי' כלא השיב, אי לזאת לא יחפוץ בשום דבר כ"א לה' לבדו, וזהו ואהבת את הוי' שלא יהי' רצון אחר כ"א לה' לבדו, אך איך ימלא חפצו ורצונו שאינו חפץ כ"א לה' לבדו הלא לית מח' תפיסא ביי' זהו מ"ש אח"כ והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך וקאי על התורה שאורייתא וקוב"ה כולא חד כו', וזהו והיו הדברים האלה אשר אנכי כו' פי' שאף שהתורה היא בבחי' אלה דהיינו בבחי' ו"ק למטה עכ"ז נמצא בה בחי' אנכי מי שאנכי שרש התורה, והיינו בהקדם ענין התפלה דוקא, שע"י התפלה ממשיכים תוס' אור בחכמה שורש התורה וזהו שארז"ל אבא בנימין אומר, על תפילתי שתהא סמוכה למטתי, כי לימוד התורה צ"ל אחר התפילה כדי שיהי' המשכת הכתר בחכמה דתורה שזהו ע"י התפילה דוקא בחי' בכל מאדך, כמ"ש בביאור שני דיונתי שבלק"ת רפ"ד, וממילא נמשך תוס' אור גם בתורה כמו שנתלבשה בו"ק כו', וענין ל' אמוראים הוא מל' את ה' האמרת כו' כי אמרתי עולם חסד יבנה ל' אמירה ודבור, הנה מצינו שהכתוב מזהיר על דבור התורה כמ"ש

אורי' מדיע נפקת: זחיב פה, א. קכא, א.

אאלפך חכ': איוב לג, ג. וראה לקו"ת אמור לב, סע"ד ואילך. ראה ל, א. ועוד.

שלגדולתו אין חקר כו': ל' הכתוב — תהלים קמה, ג. וראה גם לעיל ד"ה במד"ר . . . ר' ברכי' פ"ב ובהנסמן שם.

דכולא קמי' כו': זחיב יא, ב.

ואהבת . . . והיו הדברים כו': ואתחנן ג, ה"ה.

איך ימלא . . . הלא . . . זהו כו': ראה גם תניא פ"ד וה'.

לית מחי' כו': ראה הקדמת תקו"ז — פ"א (ז, א).

שאורייתא וקוב"ה כו': ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ הי"ש"ת ע' 66.

שהתורה היא . . . דהיינו כו': כניל שנתלבשה בו"ק.

נמצא בה בחי' אנכי מי שאנכי: ראה לקו"ת פינחס פ, ב. וראה זחיג יא, א: אנא מאן דאנא.

וזהו שארז"ל . . . רפ"ד: הוספה בכ"ק — בצד הע'.

וזהו שארז"ל: ברכות ה, ב. וראה לקו"ת שנסמן בסמוך בפנים. ברכה צו, ב ואילך. וראה גם שם בהר מ, ג.

ובכ"מ.

כי לימוד התורה כו': ראה גם לעיל ד"ה ע"כ קראו קטע הב'.

כנ"ש בביאור כו': לקו"ת שה"ש כ, ריש ע"ד.

וענין ל' אמוראים כו': ראה בתחלת הפרק.

כמ"ש . . . וידבר כו': יל"ע מהי הרא"י מזה, ואולי הכוונה (לא כיכ ממה שהקב"ה דיבר למשה) שמוזה מובן

לענינינו, כ"א) ממה שבכמה כתובים נא' (תרומה כה, א"ב. ועוד. ועד"ז בא יב, א"ב) וידבר ה' . . . דבר אל

ספר תרל"ה — חלק א רכט

בהרכה מקומות וידבר ה' אל משה לאמר כו' וגם בגמ' הזהירו ע"ז, וז"ע ודברת בם שבק"ש, כי הנה שרש הדבור הוא מבחי' גבוה מאד שזהו מ"ש ויהי האדם לנפש חי' ות"י לרוח ממללא, שהדבור הוא מבחי' חי' שלמעלה מבחי' נשמה, וגם מעלת המדבר הוא כמה שיש לו בחי' הדבור כו', וגם הנה אנו רואים שע"י הרוח מוציאי' השלהבת מן הגחלת שכבה ויש בה ניצוץ א' הנה ע"י הרוח שנופחים בה מוציאים אותה מהעלם אל הגילוי, כך הנה למעלה איתא בס"י עשר ספירות בלי מה כשלהבת קשורה בגחלת וע"י דבור התורה שהוא בחי' רוח מוציאים הע"ס מהעלם אל הגילוי להיות חסד דרועא ימינא מאיר למטה בגילוי כי הרוח שורשו גבוה מאד והוא מבחי' אויר שלמעלה מבחי' אור והוא בחי' אור יו"ד כמ"ש במ"א, וזהו שהיו התנאי' והאמוראים יכולים לעשות נסים גדולים לפי שע"י תורתם ועבודתם המשיכו מבחי' גבוה מאד מבחי' מי כנ"ל לכן היו יכולים לשנות היפך הטבע וכמו ע"ד שארז"ל מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק, פי' כי מבחי' מי יכול להיות שגם בחי' חומץ ידלק כמו שמן כי בחי' מי הוא למעלה מבחי'

לענין אויר ע' בביאור ציץ משה למעלה מהבדלה שבין קדש לקדש ובאדם הוא קרום המפטיק בין המוח לאויר (לבד קרום של מוח שהמוח בתוכו) קדמון וע' בלק"ת בביאור החלצו בענין קרומא דאוירא,

בניי, וכיו"ב (ולא ככפ' בא שם, מג. ועוד — שרק צוה למשה בלי ההוספה (מפורש) שידבר אל בניי). וראה לעיל בהגהות לדיה אדם (קטע בענין דיבור): דבר אל בניי ואמרת. ועיל"ע כזה. וגם בגמ': עירובין נד, רע"א (וראה לעיל שם).
ודברת הם: ואתחננו ו, ז. וראה יומא יט, ב ובפרש"י שם ד"ה בס. ועוד.
שרש הדבור הוא . . מעלת המדבר כו': ראה גם לעיל ד"ה אדם כי יהי' פי"ב: פי"ד ואיך — ובהנסמן שם.
שהדבור הוא מבחי' חי' כו': ח"א בראשית ד, סע"א ואילך. ועוד. וראה גם לקמן ד"ה ששת ימים פ"א ובהנסמן שם.

אנו רואים כו': ראה לקו"ת אמור לב, ג (בנוגע לתפלה). ועוד.
איתא בס"י: פ"א מ"ז.
חסד דרועא ימינא: הקדמת תקריז שם.
הרוח . . אויר . . אור יו"ד: ראה גם לעיל ד"ה דפ' מצורע ספ"ה ובהנסמן שם. — בצד הע' בכ"ק (ובא כאן בשוה"ג): לענין אויר . . דאוירא.
מבחי' מי כנ"ל: פי"ד.
ע"ד שארז"ל: תענית כה, א. וראה בהנסמן בהערות הבאות.
מי שאמר . . פי' כו': ראה לקו"ת חקת סב, א. ומציין ללקו"ת שננסמן לקמן בסמוך.
בביאור ציץ משה: ראה תרי"א תצוה פד, א"ב. והכוונה ב"ציץ משה" — ציץ שעשה משה (ראה שם). וראה סה"ע-חב"ד ערך אהרן סייג סקיג — בנוגע פעולת משה בבגדי אהרן.
קרום המפטיק . . (לבד כו': ראה בהנסמן בסמוך. ביאור ענינו בארוכה — ראה שם ערך אויר שעל הקרום (ע' רמב ואילך).
וע' בלק"ת כו': מטות פז, סע"ג. וע"ש (ובערך הגיל שם) שמקשר זה עם ענין אור ואויר.

התחלקות הצירופים שבין שמן לחומץ כו' לכן יכול להיות שיאיר בחי' האור הנמשך בצירוף אותיות שמן בצירופי אותיות חומץ, וכמו מי יתן טהור מטמא שמבחי' מי יכול להיות טהור מטמא כו':

(וא"ו), ומעתה יובן ענין הנגעים, כי הנה הנגעי' הם שנים שהם ארבע, והם לעו"ז כנגד לאה ורחל ושתי השפחות, והיינו שאת ובהרת הם לעו"ז כנגד לאה ורחל וכמו שלאה ורחל הי' להם שפחות בלהה וזלפה שפחה לזו ושפחה לזו כך בלעו"ז הוא בחי' ספחת שהיא טפל לשאת וטפל לבהרת, וי"ל של' ספחת הוא מל' שפחות כו' והיינו שהנגעי' הם ק"ג דאצי', ולכאו' צ"ל איך שייך לומר ק"ג דאצי' הלא כתי' לא יגורך רע שבאצי' איהו וחיהי וגרמוהי חד, אך הענין דהנה ק"ג דאצי' אינה רע כלל רק שהוא מקור שיתהוה מזה רע בהשתלשלות, וכנודע מענין נחש הנחושת וכמ"ש והי' כל הנשוך וראה אותו וחי וארז"ל וכי נחש ממית או נחש מחי' אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבן לאביהן שבשמים היו מתרפאין, ומבואר במ"א שהיו מביטי' למעלה והגביהו הרע בשרשו ששם אינו רע כלל, לכן הי' חי הרי כי בשורש אינו רע כלל, ואעפ"כ נק' ק"ג

להעיר מענין נחש נחושת ת"ת דק"ג בסד"ה יעש משה נחש דס"ב ב', וענין ק"ג בד"ה ויקחו אליך הא' ד"ס ע"ב, ובענין מי יתן טהור מטמא סוף ביאור זאת חזקת

19

התחלקות הצירופים . . . בצירוף כו': ראה תרי"א שמות מט, ג. ביאורו לאדמוה"א סב, א. דרמ"צ קמ"ה, ב. וכמו מי יתן . . . שמבחי' כו': איוב יד, ד. וראה לקו"ת חקת שם ט, א (נסמן לקמן בהגהה הא' (שכשוה"ג) לפ"ו). וראה גם אוה"ת נ"ד (עה"פ) ע' תרנו.

(וא"ו). ומעשה כו': לפני פרק זה, כתוב בצד הע' (כנראה — בכ"י מעתיק): ע"כ נא' והועתק. הנגעי' הם . . . שאת ובהרת: נגעים פ"א מ"א, וש"נ.

והם לעו"ז כו': מא"י ד, ט — הובא באוה"ת תזריע ח"ב ע' תקכט. ע"ש.

ספחת שהיא טפל . . . לבהרת: שבו"ע ו, ב — הובא במפרשים לנגעים שם.

שהנגעי' . . . דאצי' ראה ע"ח שמי"ט ספ"ו.

הלא כתי' . . . שבאצי' כו': תהלים ה, ה. וראה אוה"ת (י"א) תהלים עה"פ — ע' טז ובהנסמן שם. וראה גם

לעיל בהביאור לדי"ה מהר . . . תקס"ד קטע ה"ב.

שבאצי' איהו כו': הקדמת תקו"ז — ג, סע"ב.

אך הענין כו': ראה בפרטיות יותר — אוה"ת שנסמן בתחלת המאמר (ע' תקלג ואילך). וראה בארוכה

אוה"ת בראשית ח"ג תקס"א, א ואילך. ועד"ז כד"ב חייב אדם תרלי"ח פ"ב ואילך.

וכמ"ש . . . וארז"ל: חקת כא, ט. ר"ה כט, א. — בשולי הע' בכ"י (ובא בשוה"ג כאן): להעיר . . . פ"ו. וראה

בהנסמן שם להענינים המבוארים כאן.

להעיר מענין: בכ"י כתב מתחלה, ע' מענין, ואח"כ הוסיף ממעל להשורה, "להעיר" (ולא מחק ע"י).

ולכאו' צ"ל כנדפס.

ובענין . . . פ"ו: ראה לעיל ספ"ה ובהנסמן שם.

ספר תרל"ה – חלק א רלא

דאצי' מפני כי הוא מקור לרע כו' כמ"ש במ"א באריכות, והנה הד' מראות נגעים הם לבינות והיינו שהוא בחי' לבן הארמי היפך לובן העליון דקדושה, וענין הנגעים הוא בא מהתגברות הדם על המים כנ"ל בשם המד"ר, ולמעלה הנה מים ודם הם חוי"ב וכאשר המים מעורב עם הדם אין יכולים הקליפות לקבל יניקה כלל כי ימותו ולא בחכ' כי מבחי' החכ' אין יכולים לקבל, אכן כאשר מסתלק אור אבא בחי' מים אז מתגבר בחי' הדם אזי יכול להתהוות הנגע, וזהו ענין אם בהרת קדמה לשער לכן טמא, פי' בהרת היא הנגע, והנה מבחי' הנגע עצמה אינם יכולים הקליפות לקבל כי מבחי' החיות עצמה א"א לקבל כ"א כאשר צומח אח"כ שער לבן הנה ע"י השערה נמשך להם החיות ולכן טמא, אבל כשהשער לבן קדמה לבהרת טהור פי' שהשער לבן הי' קודם הבהרת וממילא לא הי' אז הסתלקות אור אבא לכן השערה שנצמח אז היא בחי' שער לבן דקדושה ולכן אף שאח"כ נתהווה הנגע הנה מהנגע עצמה שהיא החיות עצמה א"א להם לקבל לכן הוא טהור,

ז). ספק קוב"ה אומר טהור וכולהו מתיבתא דרקייע אמרי טמא, פי' כי המתבתא דרקייע אמרו ע"פ ההשגה בתורה שספיקא דאורייתא לחומרא לכן אמרו ספיקו טמא, אכן קוב"ה אמר טהור שיש בחי' למעלה מהשגה שמאיר בהשגה דהיינו בג"ע שהוא מ"ש וה' עליהם יראה ויצא כברק חצו שהוא בחי' ההברקה בחי' מים כנ"ל שמאיר ברקייע בחי' בינה, וכן הוא גם במתיבתא דרקייע אמרי טהור לפי שספק זה אף שהוא בדבר דאורייתא

זהו המבואר ממ"ש בלקי"ת פ' חקת בד"ה ויעש משה נחש נחשת דס"א ע"ד.

כח"ש במ"א באריכות: בצד הע' בכי"ק (מלמטלמ"ע), ובא כאן בשוה"ג: זהו . . . ע"ד. והכוונה שהדי' מחחיל שם, אבל ראה גם שם סב, ב. וראה גם בהנסמן לעיל הערה .אך ענין כו".
נגעים הם . . . שהוא בחי' כו": ראה כארוכה אה"ת תוריע ח"ב ס"ע תקכו ואילך ובהנסמן שם.
כנ"ל בשם המד"ר: היינו לעיל רד"ה אדם כי ה"י. וראה הערה לרד"ה הנוכחי.
מים ודם . . . אור אבא . . . אז כו": ראה גם לעיל בקיצורים לר"ה אדם קיצור ז', ובד"ה הנסמן בהערה שם.
מים ודם הם חוי"ב: ראה פרדס שער ערה"כ ערך מים בתחלתו וערך דם.
ימותו ולא בחכ' כי כו": איוב ד, כא. וראה גם לעיל ד"ה ויאסור יוסף קטע הב' ובהנסמן שם.
אם בהרת . . . אבל כשהשער כו": בי"מ שהובא בתחלת המאמר.
ספק קוב"ה כו": בי"מ שם.
ע"פ ההשגה בתורה: ראה ה"ל בלקי"ת (תוריע) שם כד, א. ואוצ"ל כאן: שבתורה.
שספיקא דאורייתא לחומרא: ביצה ג, ב.
שהוא מ"ש: זכרי' ט, יד.
ההברקה בחי' מים כנ"ל שמאיר כו": ראה לעיל פ"ד.
דרקייע אמרי טהור: אוצ"ל: אמר (או: אמר קוב"ה) טהור. והכוונה, דאף שלהשגת מתיבתא דרקייע הוא טמא, מ"מ מאיר גם בהם (בחי' שלמעי' מהשגה) מה שקוב"ה אמר טהור.

אעפ"כ ספיקו טהור דוגמת ספק ממזר שהוא דאורייתא אעפ"כ ספיקו טהור מפני שהוא גזירת הכתוב, וכמו ספק טומאה בר"ה טהור וילפינו זה מסוטה ממ"ש ונסתרה והיא נטמאה ור"ה לאו מקום סתירה הוא כו' לכן ספק טומאה בר"ה טהור, ולכאור' הנה גבי סוטה נחא כו' מפני שר"ה לאו מקום סתירה הוא אך איך למדים דין זה גבי כל שאר הטומאות שברה"ר ספיקו טהור אף שלא שייך בהם כלל הטעם מה שבר"ה לאו מקום סתירה הוא כו' אלא שזהו גזירת הכתוב שספק טומאה בר"ה הוא טהור מפני כי ר"ה הוא טורי דפרודא לכן א"א להרבות טומאה בר"ה כדי שלא יומשך שפע יניקה רבה בקליפות, כמ"כ כאן בדין דבהרת ג"כ ספיקו טהור ואינו טמא כ"א כאשר נודע לנו ברור שהבהרת קדמה לשער א"כ נמשך ע"י השער לבן שבתוך הבהרת יניקה לקליפות אכן אם ספק שיכול להיות שהשער לבן קדמה לבהרת וא"כ השער לבן הוא מקדושה כנ"ל ואף שהוא ספק שאינו שקול כמ"ש התוס' שאין דרך שיצמח השער לבן קודם הבהרת עכ"ז ספיקו טהור (וכמו בספק טומאה בר"ה טהור אף שאינו ספק שקול ולהפך ברה"י טמא אף שהספק אינו שקול ונראה יותר שהוא טהור אעפ"כ ספיקו טמא כו') ומפני שהוא גזירת הכתוב כך שאם לא נודע לנו שהבהרת קדמה אינו טמא כלל, או שאינו נמשך מזה יניקה לקליפות כו', וזהו קוב"ה אומר טהור שהוא מבחי' שלמעלה בהשגה שמאיר בג"ע, והמתיבתא דרקיע שהם ע"פ ההשגה מבחי' רקיע הנ"ל אמרו טמא כי כל ספיקא דאורייתא לחומרא ואף שזכו לגילוי זה שלמעלה מהשגה שהוא בחי' קוב"ה אומר טהור (וזהו ענין גם מ"ש בזהר קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקייא בגינתא דעדן שהוא בחי' הברק שמאיר בג"ע שלמעלה מן ההשגה) אעפ"כ לא ידעו טעם הדבר עד שאמרו מאן נוכח רב"נ דאמר רב"נ אני יחיד בנגעים יחיד באהלות, פי' יחיד הנה סנהדרי גדולה היו של שבעים ואחד

ספק ממזר . . . גזירת הכתוב: קידושין עג, א.

וכמו ספק טומאה בר"ה כו' ממ"ש: דוגמא זו לא הובאה בלקו"ת והנחות הר"פ שנסמנו בתחלת המאמר, רק באוה"ת שהובא שם (ריש ע' תקלה).

ספק טומאה . . . מסוטה: סוטה כח, ב. וראה בהנסמן בהערה הבאה.

מסוטה ממ"ש: נשא ה, יג. וראה סוטה שם בתוד"ה מכאן אמרו — מחולין (ט, ב) וע"ז (לו, ב) — דילפינו מהפסוק, אבל בגמ' שם אינו מובא הפסוק, וראה גם תוס' שאנן סוטה שם (סע"א).

ר"ה הוא טורי דפרודא: זח"א קנח, א. וראה לקו"ת ראה ל, א ואילך. וראה גם סה"מ תרל"ז ח"א (המשך מ"ר) ע' ו (ובהערה כב — נדפסה בטעות שם ע' ה): ח"ב ע' שפו — ובהנסמן שם.

כמ"ש התוס': ד"ה ר"י אומר — נדה יט, א.

ונמו . . . בר"ה . . . ולהפך ברה"י: ראה תוס' הנ"ל בסוטה שם ובד"ה ברה"י. חולין שם בד"ה התם. אינו טמא . . . או כו': כ"ה גם בלקו"ת (תוריע) שם כד, סע"א. וע"ש (ובהנחות הר"פ ס"ע קנח) ביאור ע"ז.

שלמעלה בהשגה: אוצ"ל (וכבתחלת הפרק): שלמעלה מהשגה.

מ"ש בזהר: ראה גם בתחלת המאמר ובהנסמן שם.

שאמרו מאן נוכח כו': בי"מ שבתחלת המאמר.

סנהדרי גדולה היו . . . שנא': בהעלותך יא, טו. סנה' ב, סע"א במשנה (וראה שם טז, סע"ב ואילך).

שנא' אספה לי שבועים איש מזקני ישראל ומשה על גביהם, הרי שבועים ואחד, ולמדו כן לדורות שיהיו ע"א סנהדרין והיו אותו שכנגד משה מופלא שבסנהדרין, והנה כתי' ויאצל משה מן הרוח אשר עליו ויתן על ע' איש הזקנים והיינו שהשבועים היו כנגד משה כמו ערך אצ"י לגבי המאציל, ולא כמו הנבראי' נגד הבורא כי הנבראים הם מאין ליש רק כמו אצילות לגבי המאציל שהוא ענין העלם וגילוי שיצא לגילוי מתוך ההעלם וכמו במשה והזקנים שנאצל ההארה מבחי' משה ונתגלה על ע' הזקנים, וע"פ הקבלה הנה ע' זקנים הם בחי' ז"ת דבינה וכ"א כלול מיו"ד היינו ע', ומשה הוא בחי' יסוד דאבא בחי' חכמה, והנה השראת אוא"ס ב"ה הוא בחכ' דוקא שלכן נק' החכמה אחד האמת כו' כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה, ע"כ נק' חכמה אוא"ס ושאר הספירות נגד החכמה הם כערך הנאצלי' לגבי המאציל, והנה רבה בר נחמני בדורו ה' כמו משה בדורו, שרבינ' ה' יחיד בנגעים פי' שהי' מבחי' החכ' שהוא ברק המבריק שלמעלה מן ההשגה בבחי' רקיע כנ"ל לכן אמר טהור כו', ומצא סמך לזה מן התורה כמשארז"ל בניזיר דס"ה דאמר קרא לטהרו או לטמאו הואיל ופתח הכתוב בטהרה תחלה כו' לכן טהור והיינו שהוא בחי' שלמעלה מהשגה שנמצא בהשגה דהיינו בבחי' תורה כו',

ח, ועו"ל בפ"י ספק כי הנה לשון ספק לא מצינו בקרא ובאשם תלוי כתי' והודע אליו חטאתו אשר חטא או לא גודע, אבל ל' ספק אינו כתי' בתורה כ"א הוא ל' תרגום שע"פ יתומים היינו ואין אב אמותינו כאלמנות ת"י כארמלתא דאזל בעלה בקרווי ימא ומספקא אם אינון קיימיו, נמצא של' ספק כתי' גבי גלות, וכמשארז"ל ע"פ היתה כאלמנה ולא אלמנה ממש כאשר שהלך בעלה למדנה"י, והענין הוא דהנה איתא בזהר קוב"ה

אוחו שכנגד כו': ראה סנה' שם טז, כ ובתוד"ה אחד ממונה. תוד"ה והיו בה — סוכה נא, ב. והנה כתי': ראה בהעלותך שם, כח (ולכאו' שם (וכו שם, יז) כתוב שזוהי פעולת הקביה ולא של משה). וראה רש"י סנה' שם (יז, רע"א) — לדעת ר"י. והיינו . . . אצ"י כו': ענין זה (הנקודה) הוא רק באוה"ת שם. וראה גם תו"א וירא יד, א. לקרית ואתחננו יב, א. ובכ"מ.

וע"פ הקבלה: ראה אוה"ת בהעלותך ע' שפטי"צ ובהנסמן שם.

בניזיר דס"ה דאמר קרא: ניזיר שם, ב (וראה חדאי"ג מהרש"א כ"מ שם (פו, א)), תוריע יג, נט.

כי הנה כו': גם ענין זה הוא רק באוה"ת שם (ע' תקלה).

ובאשם תלוי והודע . . . נודע: ראה ויקרא ה, יזח ובפרש"י שם (יז) ד"ה הא' (ובאוה"ת שם אינו מביא הדינמא).

שער"פ . . . ת"י כו': באוה"ת שם מציין לאיכה ה, ג. ובת"י שם הוא בשינויי ל'.
 וחצא של' ספק כו': ראה גם במד"ר ועוד שנסמנו באוה"ת שם.
 וכמשארז"ל ע"פ: איכה א, א. תענית כ, א. זחי"ב קכב, א. ועוד.
 איתא בזהר: ח"א ר"י, א. ח"ג כ, ב. עה, א. וראה בהנסמן בהערה הבאה.

בגלותא סליק לעילא לעילא, פי' קוב"ה דא וא"ו בעלה דה"א בחי' מל' בזמן הגלות הוא סליק לעילא בבחי' ים דהיינו ים החכמה, וז"ש בתי' בקרווי ימא בבחי' ים החכ' כו' ותורה היא רק כד מים החכמה כמ"ש במ"א, אבל עצם בחי' הים אינו מושג וקוב"ה בגלותא סליק לעילא בבחי' ים החכמה עצמו, וזהו אמותינו הוא בחי' כנס"י אימא תתאה כאלמנות שאזיל בעלה בחי' וא"ו למדינת הים בחי' ים החכ', והנה מצד אריכות הגלות זהו הספק אי אינון קיימין, פי' שהספק הוא ע"ד מ"ש כי אם מאוס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד, ואיתא במד"ר ע"פ זה אם מאוס לית סבר (פי' תקוה ח"ו) ואם קצף אית סבר, כי כל הכועס לסוף מתרצה, וזהו שהספק אם מאוס ח"ו אם קצף, והנה ספק זה נפשט לקולא והוא מ"ש זכרי' שהי' אחר ירמי' (שהי' אצלו ספק) ואתם תהיו לי ארץ חפץ, וכתבי' ואורי' אתכם כל הגוים, וא"כ בהכרח שיהי' גם ספק זה אם בהרת קדמה כו' או שער לבן קדמה ג"כ לקולא שיהי' ספיקא טהור מפני שהד' מראות נגעים הם כנגד ד' מלכויות שאת זו בכל ספחת זו מדי שהמן הי' קשה לישראל כספחת כו' ונגע צרעת זו אדום כמ"ש במד"ר פ' תזריע כו', וא"כ בהכרח שיהי' נפשט לקולא שספיקו טהור בכדי שלא יהי' יניקה לקליפות וכמו הספק דמאוס וקצף נפשט לקולא כו', ולכן קוב"ה אומר טהור כו' ורב"נ שהי' יחיד בנגעים כנ"ל בפי' יחיד כמו משה בדורו בחי' ים החכמה לכן אמר טהור כו',

מלאכי שהי' אחר ירמי' (שהי' ספק אצלו) ואשרו אתכם כל הגוים כי תהיו אתם ארץ חפץ אמר ה' צבאות (במלאכי ג' י"ב)

ורצאתי אתכם (יחזקאל מ"ג ד"ז)

פי' קוב"ה כו': ראה תו"א וראא נה, ב ואילך. סדור נה, ב ואילך (הובא באוה"ת שם). ועוד.
 ותורה היא רק כד כו': תקו"ו בהקדמה (יד, א). תכ"א (מו, א). וראה תו"א מקץ לח, ד. לקו"ת ברכה צה, ד.
 ועוד. וראה גם לקמן ד"ה ביום השמיני שלח קרוב לסופו.
 רוח"י אימא תתאה: ראה תניא פני"ב. דרמ"צ כט, א. ועוד.
 מ"ש . . . במד"ר: איכה ה, כב. איכ"ר שם. וכ"ה שם פ"א, כג (ע"פ"פ (שם, א"ב) בכה תבכה). וראה מ"כ פ"ה שם. יפה ענף פ"א שם.
 ר' רל . . . מתרצה: ע"ד המשך ל' המדרש שם.
 והוא מתיישב זכרי' כו': בשולי העי' בכ"ק (ובא כאו בשוה"ג) — בשני קטעים: מלאכי . . . י"ב): ורצאתי . . .
 ד"ו). ומה שמביא מיחזקאל (וכ"ה באוה"ת שם), הוא לכאוי' כי גם הוא הי' אחר ירמי'.
 מתיישב זכרי' . . . ואח"כ . . . זכתי' כו': ראה בהערה הנ"ל שבשוה"ג. וש"נ (וכאן הפסוק הוא בשנינו סדר ועוד). ולכאוי' צ"ל כאו (כשם): וכתבי' ואשרו אתכם.
 ורבי' שהי' כו': ראה כ"ב טו, א וברש"י שם ד"ה כתבו יחזקאל — והרי ירמי' אמר איכה שבו הכתוב הנ"ל (ראה כ"ב שם. רע"א).
 ומד"ר פי' תזריע: פט"ז, ט (ובאוה"ת מצ"ן: ס"פ תזריע. וראה גם אוה"ת שם ממד"ר מצורע).

ספר תרל"ה – חלק א רלה

יו"ט א' דפסח

ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלקיך, ולמדו רוז"ל מזה במכילתא והובא בס"פ ערבי פסחים דק"ך ע"א, מה שביעי רשות אף ששה רשות ומה שאכילת מצה היא חובה היא רק לילה הראשונה כמ"ש בערב תאכלו מצות, שמזה למדו שגם עכשיו שאין קרבן פסח מ"מ החיוב כלילה הראשונה לאכול מצה, וכ"פ בש"ע הלכות פסח סי' תע"ה סעי' ז', וצ"ל למה כתיב ששת ימים תאכל מצות, וכתי' מצות יאכל את שבעת הימים שמשמע שיש איזה יתרון באכילת מצה גם בשאר הימים, ולכאור' אינו מובן מהו מאחר שהחיוב הוא רק לילה הראשונה מה התועלת במה שיאכל מצה גם בשאר הימים, וגם צ"ל מ"ש מצות יאכל את שבעת הימים דה"ל בשבעת הימים, שאז צריך האדם לאכול מצה, הנה ארוז"ל בירושלמי בפרק ערבי פסחים כל האוכל מצה בע"פ כאלו בועל ארוסתו בבית חמיו, וצ"ל מה שייד לדמות אכילת מצה בע"פ לבעל ארוסתו בבית חמיו, ויובן בהקדם ענין אכילת מצה ופעולתה בנפש האדם, דהנה בזהר נק' המצה בשם מיכלא דמהימנותא, ופי' מיכלא דמהימנותא ע"ד מ"ש שכן ארץ ורעה אמונה שפי' ורעה אמונה שמפרנס את האמונה וע"ד משה רע"א מהימנא שמפרנס נש"י כך בחי' מצה היא מיכלא דמהימנותא שמפרנס את בחי' האמונה, אמונה היא

יו"ט א' דפסח: תאריך זה (וכו ה' שלאחריו) – הם בכ"ק, והמאמרים עצמם – בכ"י הר"ש, עם הגהות בכ"ק.

– ד"ה זה (והב' שלאחריו) – עד אמצע פ"ה. וזהו ששת ימים כו"ה, הם ד"ה ששת ימים כסה"מ תרכ"ז – ס"ע רז (ואח"כ – תחלת הע' (שורה הב')) ואילך – בד"ה אחד. לחוכו מאמרים אלו – ראה גם אה"ת ראה ד"ה זה (ע' שתכח ואילך).

ששח ימים כו': ראה טו, ח.

לילה הראשונה כמ"ש . . . שמזה למדו כו': בא יב, יח. ומזה למדו בנוגע לזמנה"ז (פסחים שם (ובסעי' א), שו"ע אדה"ז שנסמן בסמוך), משא"כ בנוגע לזמנה"ב – למדו בנוגע ללילה הראשונה מפסוק אחר.

וכ"פ . . . ז': ושם אינו מביא הפסוק, ובשו"ע אדה"ז שם סט"ז, מביא גם הפסוק.

וכתי' מצות כו': בא יג, ז.

מה התועלת כו': ראה לקמן הערה (קרוב לסיום הפרק). בחי' מצרים וגבולים.

בירושלמי . . . פסחים: היא (הובא גם בתורה לא יאכל – פסחים צט, ריש ע"ב). שו"ע אדה"ז שם סתע"א ס"ד.

דהנה בזהר: "בס' טעמי המצות להצ"צ מצות חמץ ומצה (דרמ"צ כב, ב) מצ"ן לזהר ויצא קנן. וצע"ק. וראה זח"כ מא, א' (הערת כ"ק אדמור"ר שליט"א בטה"מ תשי"ח ע' 166). וראה לקו"ת צו יג, ג ואילך (ושם, ג מעתיק מזהר ויצא שם, ריש ע"ב (ע"ש) – הועתק גם לקמן בד"ה דש"פ ספ"ד). ובכ"מ.

ע"ד מ"ש . . . שפי': תהלים לו, ג. זח"ג רכה, ב (הובא באוה"ת ראה שם. ומצ"ן גם לזהר שם ק, ב). וראה גם תו"א תשא שבהערה הבאה.

וע"ד משה כו': ראה תו"א תשא (כהוספות) קיא, א ואילך.

אמונה היא בחי' כו': ראה לקו"ת ואתחננו ה, ב ואילך (ע"פ זח"ג קצח, ב). וראה גם פרדס שער ערה"כ ערך אמונה.

בחי' מקבל בחי' מלי' כמ"ש ואמונה כל זאת ל' נקבה שמקבלת מבחי' אמת וכמ"ש בת"ז איהו אמת ואיהי אמונה, והמצה היא מיכלא דמהימנותא שהיא הפרנסה שמפרנס את האמונה, ולהבין ענין האמונה, הנה כתי' אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ, ולכאו' צ"ל מפני מה לא כתי' אשר בראתי שמים וארץ שזהו לכאו' דבר פלא יותר כי כל הנסים דיצ"מ היו יש מיש כמו מכה הראשונה מהעשרה מכות הי' שממים נעשה דם ועד"ז כל הנסים דיצ"מ שהיו כולם יש מיש, אבל בריאת שמים וארץ הוא יש מאין והל"ל אנכי הוי' אלקיך אשר בראתי שמו"א שזהו פלא יותר, ורק בדבור ג' גבי שבת כתי' כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, אך הענין הוא דהנה באמת בחי' יצ"מ הוא יותר דבר פלא מבריאות השמים וארץ, כי הנה בריאות העולמות הוא יש מאין, פי' מאין מהארה בעלמא והיינו מבחי' דבור כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו שכל השתלשלו' העולמות נתהוו מבחי' הדבור והדבור הוא בחי' אחרונה ואף שבחי' הדבור נמשך מבחי' חכמה כמ"ש ויהי האדם לנפש חי' ות"א לרוח ממללא, ובמ"א נת' ששורש האותיות הוא מבחי' הכתר בחי' מדבר, וגילוי האותיות הוא בחכ', כמ"ש בת"א בד"ה מזוזה מימין, ובלק"ת

כמ"ש ואמונה כו': ברכות ק"ש דערבית.

וכמ"ש בת"ז: כ"ה בכ"י. וראה זח"ג רל, א.

הנה כתי': יתרו כ, ב. ואתחננו ה, ו.

ולכאו' צ"ל: באוה"ת שם (ע' תשכ"ט): וידוע קושיות המפרשים. וראה בחי', כלי יקר, ספורנו ועוד — ואתחננו שם.

הנסים דיצ"מ . . . יש מיש . . . אבל כו': ראה גם לקו"ת במדבר י, ג. ועוד.

שממים נעשה דם: וראו ז, יז ואילך (וראה גם שמות ד, ט).

ורק . . . כתי': יתרו שם, יא (משא"כ בדברות אחרונות לא נא). — ובאוה"ת יתרו ע' תתק"ה: וגם שנזכר זה

בדיבור זכור . . . הול"ל גם כאן (וע"ש דוגמא לזה).

בדבור ג' גבי שבת: כ"ה גם בסה"מ תרכ"ז שם ("במאמר ג"). והכוונה, כי אנכי ולא יהי' לך הם דבור א'

(ש"ע אדה"ז שם סתצ"ד סיח. וראה חזקוני יתרו שם, יד. ועוד).

אך הענין . . . דהנה כו': ראה גם לקו"ת במדבר י, ג ואילך.

מבריאות . . . בריאות: בסה"מ שם: מבריאות . . . בריאות. ולכאו' צ"ל כולם בלי' (ראה עד"ז לוח התיקון'

לתניא מב, א. וראה תניא מהדריק פכ"א שורה 15 ובהנסמן שם בהערה).

פי' מאין . . . דבור כמ"ש: תהלים לג, ו. וראה תניא פי"ב ואילך. לקו"ת שה"ש שנסמן בסמוך (מג, סע"ב

ואילך).

הדבור נמשך . . . כמ"ש: בראשית ב, ז. וראה גם לקו"ת במדבר ה, ב. ועוד. ובד"ה הקודם פ"ה, מביא ראי'

זו — שהדבור נמשך מבחי' חי' שלמעלה מבחי' נשמה (ע"ש), והרי בחי' חכ' היא מבחי' זו שבנשמה (ראה

תניא מקץ (שנסמן בסמוך) מב, סע"א ואילך. ועוד).

ובמ"א נת' . . . בחדש השלישי: הוספה אמ"ש בסה"מ (תרכ"ז) שם.

ובמ"א נת': ראה בהנסמן בסמוך. וראה גם לעיל ד"ה אדם כי יהי' פי"ד ובמאמר שלאחריו ספ"ו. וראה

בהנסמן שם.

כמ"ש בת"א . . . ובלק"ת בשה"ש: ראה תניא שם, ב (אף שבריש הע' (נסמן לעיל בסמוך) מבאר שהיא

מבחי' חכ' וחי' (ע"ש): שם מג, א ואילך (הובאו בד"ה שבהערה הקודמת). לקו"ת שה"ש שם ואילך (ע"ש. ויל"ע

השייכות לכאן). וראה גם לקו"ת חקת נח, א"ב.

בשה"ש בדי"ה מה יפו פעמיך בנעלים, וזהו שתי"א על בראשית בקדמיון, ועי' במאה"ז ויחי דרמ"ז ע"פ נפתלי אילה שלוחה, וביאור כו' הובאו לעיל שם ספ"ז. ושי"נ. וכמשל באדם . . . כמ"כ כו': ראה גם תניא שם. ועוד. מלכותך מכ"ע כמו כו': תהלים קמה, יג. וראה לקו"ת אמור לא, ג. שה"ש מ, סע"ג. ועוד. מלך שמו נקרא: נוסח ברכת אדון עולם. שהתפשטות המלך: אצל: שהתפשטות. כמ"ש ויצא כו': דה"א יד, יז. וכמשל . . . רק לזולתו כו': ראה לקו"ת קדושים כט, סע"ב ואילך. אה"ת בראשית ח"ב (בהשמטות) תכו, ב ואילך. שמות עי' קג ואילך. ועוד. ששורש . . . שם והארה בעלמא: ראה לקו"ת שם. אמור לא, ג ואילך. ועוד. וכמו שאנו . . . כמ"כ כו': ראה תניא הנסמן בסמוך. וראה גם תרי"א יתרו ע"א, א. לקו"ת ואתחנן יב, א. נצבים ג, ב. ועוד. שאין לך . . . ממנו: בתניא שנסמן בסמוך (רפכ"א) נוסף: ולית אתר פנוי מני — תקריז תניז. דברה תורה כו': ברכות לא, ב. ושי"נ. כמ"ש בסע"ב ח"ב: כ"ה גם בסה"מ שם. ולכא"י הציון הוא בעיקר לגבי זה שנק' 'דבור' למע', כי דברה כו' — ראה שעה"ה"א פ"י וי"א. וראה ע"ד המבואר כאן — תניא פכ"א-ב (ואולי צ"ל כאן (ובסה"מ הנ"ל): בסע"ב ח"א). וזהו מ"ש: תהלים קטו, טז.

וזהו שתי"א על בראשית: בראשית א, א. והכוונה דקדמיון הוא בחי' כתר (שרש האות"י המבואר כאן. אבל יליע מהי הרא"י מתי"א).

ועי' במאה"ז . . . וביאור כו': הובאו לעיל שם ספ"ז. ושי"נ.

וכמשל באדם . . . כמ"כ כו': ראה גם תניא שם. ועוד.

מלכותך מכ"ע כמו כו': תהלים קמה, יג. וראה לקו"ת אמור לא, ג. שה"ש מ, סע"ג. ועוד.

מלך שמו נקרא: נוסח ברכת אדון עולם.

שהתפשטות המלך: אצל: שהתפשטות.

כמ"ש ויצא כו': דה"א יד, יז.

וכמשל . . . רק לזולתו כו': ראה לקו"ת קדושים כט, סע"ב ואילך. אה"ת בראשית ח"ב (בהשמטות) תכו, ב

ואילך. שמות עי' קג ואילך. ועוד.

ששורש . . . שם והארה בעלמא: ראה לקו"ת שם. אמור לא, ג ואילך. ועוד.

וכמו שאנו . . . כמ"כ כו': ראה תניא הנסמן בסמוך. וראה גם תרי"א יתרו ע"א, א. לקו"ת ואתחנן יב, א.

נצבים ג, ב. ועוד.

שאין לך . . . ממנו: בתניא שנסמן בסמוך (רפכ"א) נוסף: ולית אתר פנוי מני — תקריז תניז.

דברה תורה כו': ברכות לא, ב. ושי"נ.

כמ"ש בסע"ב ח"ב: כ"ה גם בסה"מ שם. ולכא"י הציון הוא בעיקר לגבי זה שנק' 'דבור' למע', כי דברה

כו' — ראה שעה"ה"א פ"י וי"א. וראה ע"ד המבואר כאן — תניא פכ"א-ב (ואולי צ"ל כאן (ובסה"מ הנ"ל):

בסע"ב ח"א).

וזהו מ"ש: תהלים קטו, טז.

במד"ר פ' וארא פ' י"ב בני סורי' לא יעלו לרומי כו' ששמים וארץ הם דברים נפרדי' זמ"ז ואף שהשמים משפיעים בארץ וכמ"ש במ"א ע"פ אני אענה את השמים כו' אעפ"כ השמים הם בחי' לבד כו' והארץ בחי' בפ"ע כו' רק שבמ"ת ביטל הגזירה כמ"ש וירד הוי' על הר סיני כו' ומשה עלה אל האלקי' והיינו כי במ"ת נא' אנכי כמשי"ת, והנה שמים וארץ הם בחי' ג"ע התחתון וג"ע העליון, שמים הוא בחי' ג"ע העליון וארץ היא בחי' ג"ע התחתון, והגם שבספרים לא נז' כ"א ב' בחי' ג"ע שהם ג"ע התחתון וג"ע העליון באמת יש בזה מדריגות הרבה, שהרי ארז"ל ע"פ ילכו מחיל אל חיל ת"ח אין להם מנוחה לא בעה"ז ולא בעוה"ב שזהו מחמת עליית המדרגות כמ"ש במ"א, ובין כל עלייה צ"ל טבילה בנהר דינור בכדי שישכח את ההשגה שהשיג בג"ע שלמטה היינו שלא יבלבל אותו בג"ע שלמעלה שעולים שם, וכמו ר"ז שצם מאה תעניתא כי היכא דלשכח תלמוד בכלי בכדי שלא יבלבל אותו בלימוד הירושלמי, ועד"ז הוא הטבילה בנהר דינור, שמכ"ז מובן הבדל שבין עולם לעולם וממילא הם בבחי' הגבלה כו', ובכלליות נחלק לג' עולמות ב"ע שבבריאה מאיר גילוי אלקות יותר מיצירה עד שמ' דבריאה

במד"ר . . . י"ב: ג. וכ"ה בתנחומא וארא טו. וראה עד"ז דב"ר וקה"ר שננסמן לקמן. וכמ"ש במ"א ע"פ: הושע ב. כג (בהשמטת "אני"). וראה גם לעיל ד"ה הקודם (ומעתה צ"ל) פ"ב ובשוה"ג — ובהנסמן שם.

רק שבמ"ת . . . כמ"ש וירד כו': יתרו יט, כ. מד"ר ותנחומא שם. ומשה עלה כו': בשמ"ר ותנחומא שם, מביא הפ' (משפטים כד, א) ואל משה . . . אל הוי', אבל ראה דב"ר פ"י, ב וקה"ר פ"ג, יד (ע"ד המדרש שבפנים) שהוכא שם הכתוב (יתרו יט, ג) ומשה . . . אל האלקי'. וראה לקו"ש ח"ה ע' 23 הערה 17 — מדה"ה וירד ה' תרמ"ג (סה"מ תרמ"ג ע' פה. וראה שם ע' עה (ולעיל ד"ה ומשה עלה פ"א) ובהנסמן שם) — החילוק בין ב' הפסוקים. מכאן — עד "מלכות כל עולמים" (בשו"ה מלכותך). ליתא בסה"מ תרכ"ז שם (ומובן ג"כ מ"ש כאן נא' אנכי כמשי"ת" — היינו אחרי הוספה זו).

נא' אנכי: יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו. שמים וארץ הם כו': ראה תו"א תולדות יו, ד. לקו"ת במדבר טו, ב. ואתחנן ט, א. ועוד. והגם שבספרים כו': ראה תו"א שבהערה הבאה. וראה גם ד"ה הקודם רפ"ה ובהנסמן שם. באמת יש . . . שהרי ארז"ל כו': ראי' זו ישנה גם בתו"א תצוה פא, ג (אבל שם מדבר ע"ד ה"עמוד" שבין כל ג"ע ולא "נהד"י). וראה גם סה"מ תקס"ה ס"ע שצח ואילך (ושם ס"ע שצט ואילך — בנוגע לנה"ד, ומקשר זה עם ה"עמוד").

ארז"ל ע"פ: תהלים פד, ח. סוף ברכות ומ"ק. כמ"ש במ"א: ראה לקו"ש הש"ס להאריז"ל סוף ברכות. וראה גם סה"מ תרל"א ע' נד. המשך תרס"ז ע' ט ואילך. לקו"ש ח"ד ע' 179 ואילך. חט"ו ע' 137 ואילך. וראה בהנסמן בסמוך. ובין . . . צ"ל טבילה . . . וכמו ר"ז כו': ראה תו"א יתרו סט, ג. וראה גם שם מקץ לא, סע"א. תצוה שם. לקו"ת בשלח א, ד. שמ"ע פד, ד. סה"מ תקס"ה שם. ועוד. צ"ל טבילה . . . בכדי כו': ראה זח"ב ריא, סע"ב ואילך. וראה מקומות שהערה הבאה. וכמו ר"ז שצט כו': ב"מ פה, סע"א. וראה תו"א מקץ לב, ד. יתרו סט, ג. מג"א צו, א. אתהלך-לאניא ע' קנו. קסת. ועוד.

מובן הבדל שבין כו': הל' צע"ק לכאן. ובכלליות נחלק כו': ראה לקו"ת אמור לא, ב. נצבים מט, ג. ובכ"מ.

נעשית עתיק ליצי' וביצי' מאיר גילוי יותר מעשייה עד שמ' דיצי' נעשית עתיק לעשייה, וכ"ז מפני ששרשם הוא מבחי' שם והארה בעלמא בחי' מלכותך מלכות כל עולמים, אבל ענין אנכי ה' אלקיך כו' פי' אנכי הוא בחי' אנכי מי שאנכי בחי' עצמותו ומהותו ולא מה שהוא בחי' הארה בעלמא כו', לכן מצד בחי' זה יכול להיות אשר הוצאתיך מאמ"צ היינו לצאת מבחי' המצרים וגבולים, והענין הוא דכמו שיש מצרים בקליפה כמו"כ יש בחי' מצרים בקדושה והיינו בחי' הגבלת העולמות, וכמ"ש אשר שמתו חול גבול לים, שכמו שיש גבול למטה שהים א"א לו לצאת יותר מהגבול אשר הגבול לו כו', כמו"כ למעלה בעולמות עליונים הם ג"כ בבחי' גבול ומדה וכנ"ל, אבל מבחי' אנכי הוי' אלקיך נמשך אשר הוצאתיך מאמ"צ היינו לצאת מאמ"צ בחי' מצרים וגבולים המגבילים ומעלימי' ומסתירים על גילוי אלקותו ית' כ"א להיות לו ית' דירה בתחתונים שיהי' גילוי אלקות למטה כמו למעלה ולא שיהי' בבחי' גבול כו', ובחי' זו הוא מצד בחי' אנכי שהוא למעלה מגדר גבול ומקום יכול להיות גילוי אלקות גם למטה כמו למעלה, (כי לפניו ית' שוה אצי' כמו עשי' וכמ"ש כולם בחכ' עשית שגם החכ' נחשבת לפניו ית' כמו עשי' גשמיות, לכן מצד בחי' אנכי בחי' כתר יכול להיות גילוי אלקות כעשי' כמו באצי' אשר באצי' מאיר בחי' חכמה אור אבא):

(ב), והנה בנפש האדם יש ג"כ בחי' מצרים וגבולים וכמ"ש רז"ל באדר"נ פל"א שכל מה שברא הקב"ה בעולם יש באדם ג"כ שהאדם הוא

אבל ענין כו': ע"כ היא ההוספה אמ"ש בתרכ"ז.
 אנכי מי שאנכי כו': ראה לקו"ת פינחס פ, ב. וראה זח"ג יא, א.
 בחי' עצמותו . . . לכן כו': לקו"ת במדבר י, ג (וראה גם שם א, ב). אוה"ת יתרו ע' תתקנ"ד (וראה בהנסמן שם). וראה גם שם ע' תתקה. תתקטו. ועוד (ראה גם בהנסמן לעיל בה"קושיא" עה"פ אנכי).
 בחי' מצרים בקדושה: ראה תו"א שמות מט, סע"ד ואילך. לקו"ת אמור לה, ב ואילך. במדבר י, ג ואילך.
 וראה פרק הבא ובהנסמן שם.
 וכמ"ש . . . שכמו כו': ירמ"ה, ח, כב (ובתרכ"ז — הוא בשינוי מל' הפסוק). וראה בארוכה לעיל בהביאור לדי' מהר קח כו' תקס"ד.
 גבול ומדה וכנ"ל: "וכנ"ל"י נוסף כאן אמ"ש בתרכ"ז — מתאים לההוספה לעיל (ראה לעיל סוף הערה ומשה עלה כו").
 בחי' מצרים וגבולים: בסה"מ תרכ"ז — כאן הוא סיום ע' (רח. המתחיל "וכמשל האדם כו" לעיל (אצלנו) שו"ה גילוי לזולתו). ובשולי הע' בא בכ"י ביאור לאכילת מצה ששה ימים והאכילה דש"פ. ע"ש. ולכאו' שייך ביאור זה לתחלת המאמר (להשאלה בתועלת אכילת מצה בשאר הימים). ולפנינו ישנו הענין בסוף ההמשך (די' דש"פ ספ"ה).
 להיות לו . . . למטה כמו למעלה: ראה תו"א בראשית ב, רע"ג (וראה גם שם ג, ג). ובכ"מ.
 וכמ"ש . . . שגם כו': תהלים קד, כד. תניא פ"ב בהגהה. שעהוה"א פ"ט. ועוד.
 אנכי בחי' כחה: ראה לקו"ת אמור לד, ד. וראה גם סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקה ובהנסמן שם.
 באצי' . . . חכמה כו': ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ הישית ע' 59 — ע"פ תקו"ז ת"ו (כג, א. וראה כפי' כבוד מלך שם — מע"ח).

עולם קטן, א"כ מאחר שכל העולמות הם מצרים וגבולים, אי"כ יש בחי' זו דמיצר גם באדם והיינו מ"ש בכהאריז"ל שבחי' מצרים באדם הוא בחי' מיצר הגרון כו', וביאור הענין, הנה באדם יש בחי' מוח ולב, והנה כאשר מתבונן במוחו בגדולת אוא"ס ב"ה אם הי' מאיר בלב בשלימות כמו שהוא במוחו הי' האדם באופן אחר והי' מהפך המדות כו' ואנו רואים שאף שיתבונן האדם בגדולת א"ס ב"ה במוחו בהתבוננות ואעפ"כ אינו מגיע ללבו כ"כ להתפעל באהוי"ר והיינו מפני מיצר הגרון שמפסיק בין מוח ולב ואינו מגיע מהתבוננו' שבמוחו ללבו כ"א חלק עשירי, וזהו ענין בחי' מיצר הגרון שמפסיק בין מוח ולב ומונע ומעכב שלא יתפעל מהתבוננו' כו', וגם יש במיצר הגרון ג' שרי פרעה שהם קנה ושט וורידיו, בחי' שר המשקי' ושר הטבחי' ושר האופים, ובעבודה קנה ושט הם תאות אכילה ושתייה, שהריאה שואבת כל מיני משקים וזהו קנה, והאכילה הולכת דרך הושט, והוורידין הם בחי' רתיחות הדמים בהבלי העולם, כי הי' יכול לעשות עסקיו בלא לב ולב, כמ"ש בת"א בד"ה לא תהי' משכלה, אבל בחי' אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ שע"י בחי' אנכי יכולים לצאת מהגבולים ומצרים המגבילים ומסתירים כו' להיות נמשך גילוי אלקותו ית' בלב האדם בגילוי ועי"ז יומשך גילוי אלקות גם בעולמות להיות לו ית' דירה בתחתונים כו', וכמ"ש גם את העולם נתן בלבם שלפ"ע שהאדם מברר בנפשו לפ"ע זה מאיר חלקו בעולם שיזדכך חלקו בעולם ויומשך גילוי אלקות בעולם, וזהו מ"ש אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא אמר אשר בראתי יש מאין כי הבריאה יש מאין הוא רק מהארה בעלמא, אבל יצ"מ הוא מבחי' אנכי מי שאנכי בחי' עצמותו ית' שאינו בחי' הארה בעלמא, ומצד בחי' זו נמשך להיות אשר הוצאתיך מאמ"צ לצאת מהמצרים בכדי שיהי' בחי' דירה בתחתונים והיינו שיהי' נמשך גילוי אלקות בתחתונים למטה כמו למעלה כו', שזהו הוראה שאינו בבחי'

מ"ש בכהאריז"ל: ראה לקו"ת להאריז"ל פ' וישב ד"ה ועתה. פ"ח בפ"י עבדים היינו. מ"ח מסכת סדר ליל פסח פ"ז. ועוד.
 וביאור הענין כו': ראה תו"א וארא נת. ב. יתרו עא. ד. יוחי (בהוספות) קב, ג ואילך. קד, ב ואילך. ועוד.
 ואינו מביט . . . כ"א חלק עשירי: ראה תו"א יתרו שם. ועוד.
 וגם יש . . . לא תהי' משכלה: הוספה אמ"ש בתרכ"ז שם.
 שהריאה שואבת כו': ברכות סא, ב.
 כמ"ש בת"א: משפטים עח, ד ואילך — ראה שם עט, א ד"ה והנה העצה.
 וכמ"ש גם . . . אלקות בעולם: הוספה אמ"ש בתרכ"ז שם.
 וכמ"ש גם כו': קהלת ג, יא. וראה לקו"ת במדבר ה, סע"א ואילך. ועוד.
 וזהו מ"ש . . . אבל יצ"מ: בסה"מ תרכ"ז שם — בשולי הע' (רט), מקשר זה עם מרוז"ל גדולים מעשה צדיקים כו' שהוא ע"ד יצ"מ שלמעלה מבריאה יש מאין.
 אבל יצ"מ כו': ראה גם אוה"ת ראה שם (ע' תשלא) ובהנמנן שם.
 שזהו הוראה כו': ראה לקו"ת ויקרא ד, ד. וראה תו"א בראשית ג, ג.

גבול ומדה, שהרי גם למטה הוא כמו למעלה כו', ונמצא כי ענין יצ"מ אין הכוונה על האותות והמופתים שהיו במצרים שהם היו יש מיש וא"ז פלא כמו בריאת שמים וארץ, אלא מה שיצאו מהמצרים וגבולים זהו פלא יותר מבריאת שמים וארץ, כי בריאת שמו"א הוא מאין מהארה בעלמא שמזה נמשך ההגבלה, וכל שלמטה יותר מתמעט האור, אבל ע"י גילוי אנכי יצאו מהמיצר הוא ההגבלה עד שגם למטה יומשך גילוי אלקות כמו למעלה, וזהו מ"ש אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ טובה ורחבה, פי' טובה ורחבה ע"ד מ"ש רחבה מצותך מאד שע"י התורה והמצות ממשיכים גילוי אלקות למטה כמו למעלה בחי' דירה בתחתונים שזהו בחי' ארץ טובה ורחבה כו', והנה כתיב אשר הוצאתיך מאמ"צ וכתתי' אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ שכתי' זו ניתן לנשי' דוקא שיהיו יכולים לצאת מהמצרים וגבולים אל ארץ טובה ורחבה כו' לפי שנשי' עלו במחשבה ששרשם גבוה מאד כי השתלשלו' העולמות הוא מבחי' הדבור כנ"ל, ואף שכתי' בראשית ברא ותי' בחוכמתא זהו רק הארת החכ' שמאיר בדבור כנ"ל אבל נשי' עלו במחשבה, פי' במח' הקדומה וכמו שארז"ל במד"ר בראשית פ' א' ששה דברים קדמו לעולם ר' אהבה בר' זעירא אומר אף התשובה, ומחשבתן של ישראל קדמה לכ"ד, ובתד"א ח"א פי"ד שני דברים יש בעולם תורה וישראל וא"י איזהו מהם קדם אומר אני ישראל קדמו, שנא' קדש כו' ראשית תבואתה, וכן יש להביא ראי' ממ"ש בכל התורה צו את בני' דבר אל בני' שמוכרח לאמר כי ישראל קדמו, לכן לישראל דוקא ניתן הכח לצאת מהמצרים וגבולים כו', ועפ"ז יובן ענין האמונה שמצות האמונה היא מפסוק אנכי כו' כנודע והיינו

ונמצא כי . . . אלקות כמו למעלה: הוספה אמ"ש בתרכ"ז שם.

וזהו מ"ש: שמות ג, יז.

מיש רחבה כו': תהלים קיט, צו. וראה אגה"ק סוסי"ז. ועוד.

וכתי' אני כו': שלח טו, מא (פ' זה לא הובא בתרכ"ז שם).

שנשי' עלו במחשבה: ב"ר פ"א, ד. ועוד. וראה בהנסמז בסמוך בפנים.

מכחי' הדבור כנ"ל: פ"א.

שכחי' בראשית . . . ותי' כו': בראשית א, א. ובתרגום ירוש' שם: בחוכמתא. וראה זח"א ג, ב. רנה, ב. ועוד.

וראה גם לקוית בהר מא, ד. במדבר יב, סע"ד ואילך. סה"מ תקס"ד ע' ריח. ועוד.

אבל נשי' . . . פי' כו': ראה לקוית שה"ש יז. סע"ד ואילך. וראה גם אוה"ת דברים ע' תתרגל ואילך —

הובא בתרכ"ז שם (בהקיצורים להמאמר — ע' ריח). ועוד.

שארז"ל במד"ר: שם. וראה גם לעיל ד"ה ע"כ קראו קרוב לתחלתו ובהנסמז שם.

שנא' קדש כו': ירמ" ב, ג.

וכן יש . . . ישראל קדמו: ראי' זו ישנה (גם) בב"ר שם (ויל"ע מ"ש כאן. וכן יש כו', דמשמע שאינו

במדרש זה), ובתרכ"ז לא הועתקה הראי'.

ממ"ש . . . צו . . . דבר כו': לדוגמא: אמור כד, ב; נשא ה, ב — צו. תרומה כה, ב; ויקרא א, ב — דבר.

שמצות האמונה היא מפסוק אנכי: ראה דרמ"צ במצוה זו בתחלתה — מד, ב (וראה גם שם כג, א)

ובהנסמז שם. ועוד.

כי ענין האמונה אינו שייך כ"א בבחי' שלמעלה מהשתלשלות כו' כי הכריאה יש מאין הכל מודים אפי' חסידי אה"ע ג"כ כמ"ש במ"א, אבל ענין אנכי ה' אלקיך שהוא למעלה מגדר השתלשלו' ע"ז הוא ענין האמונה שיש בנש"י שמאמינים בה' שלמעלה מבחי' השתלשלות כו', וזהו כי אל דעות ה' ב' דעות ד"ת וד"ע, ד"ת הוא שלמטה היש ולמעלה האין והו"ע בחי' המצרים וגבולים הנ"ל שהוא בחי' ההשתל' שנמשך מבחי' הדבור כו', אבל בחי' ד"ע הוא איך דכולא קמי' כ"ח קמי' דוקא והוא בחי' אנכי מי שאנכי בחי' עצמותו ומהותו ולא הארה כמו הארת החכ' שמאיר בדבור כנ"ל, ומבחי' דעת זה נמשך לצאת מאמ"צ בחי' ההשתלשלו' מצרים וגבולי' כי ד"ע שרשו מהכתר בחי' אנכי, ובבחי' זו היא האמונה, כי הגם שאין אנו משיגים זה בהשגה גמורה, מ"מ אנו מאמינים באמונה שלימה בבחי' אוא"ס שלמעלה מהשתלשלו' כו', והנה מצה היא מיכלא דמהימנותא שהיא חיות להחיות בחי' האמונה ע"ד מ"ש צדיק באמונתו יחי' להמשיך בחי' חיות בהאמונה, וזהו ורעה אמונה, פי' שזהו בחי' מרעה ופרנסה לפרנס ולחזק את בחי' האמונה, וה"ע המשכת הדעת עליון שנמשך ע"י המצה, וע"פ קבלה נק' המצה בשם קטנות אבא, והגם שהיא בבחי' קטנות עכ"ז נמשך ע"ז חיות וחיוזק בהאמונה כי מוחין דאבא הם למעלה מהשתלשלות, ע' בלק"ת בד"ה מצה זו, לכן יש כח בהמצה שמתלבש בה מבחי' מוחין דאבא לחזק האמונה בבחי' אנכי בחי' סוכ"ע שלמעלה מהשתלשלות כו' הגם שמלוכש בה בבחי' קטנות כו',

האמונה אינו שייך כו': ראה גם לקו"ת ואתחנן ד, א ואלך. דרמ"צ שם (כב, סע"ב ואלך. מה, א ואלך). ובכ"מ.
 כי הכריאה . . . אפי' כו': ראה בהנסמן בהערה הקודמת. וראה איה"ת ראה שם (ע' תשכט) ובהנסמן שם.
 וראה גם סה"ע-חב"ד ערך אה"ע ס"ע רדע ואלך ובהנסמן שם.
 כי . . . ב' דעות כו': ש"א ב, ג. וראה גם לעיל ד"ה ראו קרא ה' פי"ב (קטע הב') ובהנסמן שם.
 דכולא קמי' כו': זח"א יא, ב.
 בחי' אנכי כו': ראה גם לעיל ספ"א ובהנסמן שם.
 ד"ע שרשו מהכתר: ראה תו"א תולדות יט, א. לקו"ת במדבר טו, א. ועוד.
 מהכתר בחי' אנכי: ראה לעיל שם ובהנסמן שם.
 והנה מצה . . . ע"ד כו': ראה לעיל פ"א קרוב לתחלתו ובהנסמן שם.
 וע"פ קבלה כו': ראה דרמ"צ כג, ב (ספ"ב). ע"ש.
 והגם שהיא . . . עכ"ז כו': ראה ד"ה הבא ובהנסמן שם.
 מוחין דאבא הם . . . בלק"ת: צו יא, ד ואלך. וראה גם לקמ' בד"ה דש"ש פ"ח (ובהנסמן שם) — בנוגע בחי' מוחין דאבא שבמצה.

(ג), וביאור ענין המשכת הדיע הנמשך ע"י אכילת מצה הנה ארז"ל ברכות דף מ' סע"א אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן, ומזה למד ר' יהודה שעץ הדעת חטה היתה, והיינו מפני שכשהתינוק טועם טעם דגן יודע לקרות אבא עכ"פ, א"כ הדעת שנמשך לאדה"ר זהו ג"כ מחמת שאכל חטה כו', ע' בפ"י רש"י ז"ל, והנה אנו רואים שכשהתינוק טועם דגן הוא קוראו אבא וכרוך אליו בלב ונפש ויש לו געגועים אל אביו, אבל עכ"ז הנה הדעת הוא בבחי' קטנות שאינו מכיר את אביו כמו הגדול שיודע ומכיר את אביו שמפני מה הוא אביו מחמת שהולידו כו', כ"א מה שהוא כרוך אחריו וקוראו אבא אבל עכ"ז הנה בבחי' דעת קטן זה דתינוק מלובש כל הדעת כמו שהוא אצל הגדול שמשיג את אביו שהולידו כנ"ל שהרי גם הגדול שמבין היטב ג"כ אינו רק שקוראו אבא, וכן גם קטן זה קוראו אבא הגם כי אינו מבין מפני מה הוא אביו מ"מ הוא קוראו אבא, הרי שמתלבש כל ידיעת הגדול בדעת הקטן, וכמו"כ יובן ענין אכילת מצה אף שהוא בבחי' קטנות אבא אבל עכ"ז הנה ע"י קטנות זה נמשך הידיעה וההכרה כו', כי בבחי' קטנות זו דמצה מלובש בחי' דעת גדלות, כמו התינוק שיודע לקרות אבא ע"י טעימת טעם דגן כו', ויובן היטב ענין דעת גדלות שמלובש בבחי' הקטנות ממה שארז"ל בסוכה דף ק"ח ע"א אמרו עליו על ריב"ז שלא הניח דבר גדול ודבר קטן, דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הויות דאביי ורבא, פ"י דבר גדול הם ע"ס, (או א"א הנק' האדם הגדול, וז"א הנק' זעיר וכרוב אחד מקצה מזה כרובי כמשארז"ל בחגיגה פ"ב ד"ד ע"ב כרוב כרביא שכן בכבל קורין לינוקא רביא, בחי' קטנות זהו בחי' הויות דאביי ורבא, והיינו שבחי' סתים שבתורה הוא בחי' דבר גדול ובחי' גליא שבתורה נק' דבר קטן לגבי בחי' הסתים שהשיג ריב"ז, וזהו ענין גדלות אבא וקטנות אבא, והיינו שלגבי השגת פנימיות התורה שהשיג ריב"ז שהוא בחי' דבר

י"ט ב' דפסח: נוסף בכ"ק בצד הע', וכנ"ל הערה לרד"ה הקודם.

איך הדעת . . . בפ"י רש"י ז"ל: ברכות שם ד"ה שאין התינוק.

והנה אנו רואים כו': ראה גם לקו"ת צו יג, ג ואילך. דרמ"צ שם (כג, א ואילך). ועוד. וראה (לתינוק

המאמר) גם אה"ת ראה שם (ע' תשלב ואילך).

(או א"א . . . שבחי' סתים . . . גליא כו': ראה גם לקו"ת ויקרא (בהוספות) נא, א (בהקיצורים).

— גם בתרכ"ז שם (ע' ריא) סיום המוסגר (ח"ר) הוא ככאן. ואולי צ"ל סיום המוסגר אחרי „לינוקא

רביא", ואז מתאים יותר לכאן הבא לאחר המוסגר.

אי"א הנק' האדם הגדול: ראה סה"ע חב"ד ערך אדם העליון ע' קסא ובהנסמך שם.

וזה . . . וכרוב אחד כו': תרומה כה, יט. ועוד. וראה תו"א עט, סע"ג ואילך (הובא בלקו"ת שם).

ד"ד ע"ב: כ"ה גם בתרכ"ז שם, ולכא"ו צ"ל: ד"ג ע"ב.

גדול כנ"ל, נק' הויות דאביי ורבא היינו בחי' גליא שבתורה דבר קטן שהוא כענין קטנות לגבי גדלות שהקטנות הוא לבוש לבחי' מוחין דגדלות), ולכאורה צ"ל האיך קורים להויות דאביי בחי' גליא שבתורה בשם דבר קטן הלא זהו כל תושבע"פ ובנוי על סודות עליונים מע"ס כו', והאיך נק' דבר קטן, אך הענין הוא דהנה אין הפי' דבר קטן שהם דברים קטנים מצד העצם כ"א דבר קטן שמלובשים בדברים קטנים, אבל באמת הם בנויים על ע"ס והיינו בחי' הסתים בחי' פנימיות התורה שגנוז בהנגלה שבתורה כו' כנודע, ועד"ז יובן ענין דעת דגדלות שמלובש בקטנות דמצה, ויובן יותר גם בבחי' גליא שבתורה עצמה ממשל התינוק שכאשר לומדים עמו איזה הלכה כמו שנים אוחזין בטלית, הנה הגדול כשלומד הלכה זו מפלפל בה בדקדוק אותיותיה כו' כלשון רז"ל מתניתן נמי דיקא כו' משא"כ הקטן כשלומדים עמו הלכה זו גופא אינם מדברים עמו זה כלל, אבל עכ"ז הנה בההלכה שלומדים עם התינוק והוא תופס אותה בכלל פסק ההלכה הנה מלובש בה כל חריפות והפלפול שהגדול מדייק בהמשנה כו', וכמ"כ ממש ענין המצה שהיא הלבוש שבה מתלבש הארת אבא כו' או כמו משלי שלמה שאמר משלים כמו שהמשיל חכמת התורה לאשת חיל ואשה טובה, ושכל אנושי המשיל לאשה זרה כמ"ש לשמרך מאשה זרה כו', וכת"י ראה חיים עם אשה אשר אהבת שקאי על התורה שבמשלים אלו שהם דברים גשמי' המשיל שלמה בהם סודות התורה, וכמו ענין המפה שמציירים בה הימים והנחלים בדבר קטן שקו זה רומז על הים ונקודה זו רומז על כרך גדולה שאין ערוך

מוחין דגדלות): ראה לעיל הערה , (או א"א כו').
ולכאורה צ"ל . . . אך הענין כו': להעיר מפי' הריטבי"א והרשב"א בהסוגיא דסוכה שם (הובא בע"י לסוכה שם).

להויות דאביי: כ"ה גם בתרכ"ז שם. ואוצ"ל: דאביי ורבא.
אבל באמת כו': וראה לקו"ת שם (סוף קיצור ד'): וא"כ יש מעלה כו' ושניהם כאחד טובים. וראה שם סוף קיצור ה'.

בנויים על ע"ס: בלקו"ת שם: שרש התורה מחביד דו"א.
ממשל התינוק כו': ראה גם דרמ"צ שם (כג, סע"א ואילך). ועוד.
שנים אוחזין בטלית: ריש ב"מ.
כלשון רז"ל: שבת ב, ב. ובכ"מ (ואוצ"ל (כבשבת. וכ"ה בתרכ"ז): מתניתין).
משלי שלמה: ל' הכתוב — משלי א, א. וראה בסמוך (ובהנסמן בהערה הבאה). וראה גם לעיל ד"ה והנה

כמו פי' ובהנסמן שם — בנוגע למשלי שלמה.
שהמשיל . . . לאשת חיל: משלי יב, ד (ועוד). וראה מדרש משלי עה"פ. וראה גם אגה"ק סוכ"ט. ועוד.
וראה גם לקמן ד"ה זכרו לעולם ברייתו (ובהנסמן שם).

ואשה טובה: ראה יבמות סג, ב (ע"פ משלי יח, כב. וראה פרש"י שם): אשה טובה שהתורה כו'.
ושכל . . . כמ"ש: משלי ז, ה. וראה של"ה קמג, א. וראה ילקוט ראובני שופטים ד"ה הרבה זמן (מרקנטי).
וראה גם משלי א, טז ובפרש"י שם.

וכת"י . . . שקאי כו': קהלת ט, ט. קידושין ל, ב. קה"ר עה"פ.
וכמו ענין המפה כו': ראה גם אוה"ת ראה שם (ע' תשמה).

המשל לגבי הנמשל ומ"מ מבינים הנמשל מהמשל, מפני שהנמשל מרומז בהמשל בבחי' הלבשה, וכמ"כ ממש יובן ענין המצה אף שאין אנו משיגים למעלה כלל מהו כי באמת אפי' ענין הדבור העליון דעש"מ שהוא ראשית השתלשלות העולמות כנ"ל ג"כ א"א לנו להשיג איך הוא כו' מחמת חומר הגוף וגסותו (והגם שעל בחי' זו נא' מבשרי אחזה אלק' אחזה דוקא בבחי' ראי' ופי' מבשרי שכמו כבשרי בשביל שרואה חיות הגוף וקימו יודע ומרגיש כי נפשו הוא בו שהיא היא המחי' את הגוף ובלעדה אין חיות וקיום לגוף כך אחזה אלוה מאחר שרואין את כל העולמות שהם כמו גוף גדול מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו' וכן דברי' רוחנים כמו מלאכי' ונשמות כו' הם כגוף לגבי החיות שבתוכם מאוא"ס ב"ה המהוה ומחיה ומקיים אותם וידיעה זו מורגשת כאלו רואה כו', מ"מ אינם מרגיש רק מציאותן ולא מהותן שמחמת חומר הגוף א"א לאדם להשיג מהות הרוחניות המלוכש בו ממש דהיינו הנפש וכחותיה (ע' בלק"ת בד"ה וידעת היום הא' ובהביאור שני ע"פ וידעת) וכ"ש בחי' הדבור עליון דע"מ המחיה ומהוה מאין ליש כל השתלשלות הנבראי' דבי"ע אין אנו משיגים מהות הדבור מהו כ"א מציאותו מורגשת כאלו רואה ממש עד שעל בחי' זו אינו שייך אמונה כ"א בחי' דעת והכרה כאלו רואה ממש מבשרי אחזה אלוה כו', ונמצא כי גם בחי' זו דיש מאין ג"כ א"א לנו להשיג המהות כ"א ידיעת המציאות וכ"ש בחי' אנכי היינו בחי' אוא"ס עצמותו ומהותו שאינו הארה בעלמא כנ"ל שבבחי' זו היא בבחי' אמונה לבד ולא בבחי' דעת, ואיך אפשר להשיג המצה שהיא מיכלא דמהימנותא שהיא בחי' האכילה לחזק האמונה בודאי שא"א לנו להשיג איך הוא, רק שעכ"ז ע"י אכילת מצה מתחזק האמונה ונמשך בחי' הדעת מבחי' ד"ע לחזק האמונה כו', (כי המצה היא בחי' קטנות אבא היינו הלבוש

ענין הדבור . . כנ"ל: ד"ה הקודם פ"א.

והגם שעל כו': כיה גם בתרכ"ז שם — התחלת חיר בלי סיום. ואולי צ"ל סיום החצעי' (חיר) בסיום המוסגר המתחיל, (ע' בלק"ת: וידעת). וכ"ש כו'. וראה לקמן הערה, ידיעת המציאות".
שעל בחי' זו נא' . . ופי' כו': איוב יט, כו. וראה לקראת אמור לא, ב ואילך. ואתחנן — נסמן בסמוך בפנים. דרמ"צ שם (כב, סעי'ב ואילך). שם מה, א ואילך. ועוד.
העולמות . . גוף גדול: ראה גם בד"ה הקודם רפ"ב. וראה גם לקמן ד"ה והי' לכם קרוב לתחתו ובהנסמן שם.

מהארץ לרקיע כו': חגיגה יג, א. ועוד — ראה בהנסמן לעיל ד"ה ומעתה צ"ל רפ"ד. א"א לאדם להשיג . . הנפש: ראה גם דרמ"צ שם (מו, א) — בשם המהר"ל. ועוד.

(ע' בלק"ת כו': ואתחנן ד, א ואילך. שם ג, א ואילך).

ע"פ וידעת: ראה לעיל הערה, (והגם כו' ובהמצויין שם).

ידיעת המציאות: ראה הערה הנ"ל. ואולי סיום המוסגר (חיר) צ"ל כאן.

אוא"ס . . שאינו . . כנ"ל: ד"ה שלפניו פ"ב.

המצה . . קטנות אבא: כנ"ל סד"ה הקודם (ואילך).

להמוחין חב"ד כמ"ש בפע"ח והיינו שבה מאיר מבחי' אבא בחי' המוחין וכמו בידעת התינוק ההלכה שמלובש בההלכה כל שכל העמוק שמשיג הגדול או בדבר קטן הויות דאביי ורבא שבהדין הנגלה שלהם שאמרו מלובש ומרומז הסודות עליונים דע"ס כמו"כ בבחי' המצה יש בבחי' קטנות זו מאור המוחין דאור אבא שורש כל האצילות לכן בה וע"י נמשך החיזוק בהאמונה וזהו מיכלא דמהימנותא, מהימנותא בחי' מל' ומבחי' אבא מתלבש בקטנות כמו במצות אכילת מצה לחזק ולרעות האמונה, היוצא מזה שע"י אכילת מצה נמשך המשכת הדעת מבחי' ד"ע לחזק האמונה כו'), ועפ"ז יובן מה שאמרו בירושלמי הנ"ל כל האוכל מצה בע"פ כאלו בועל ארוסתו בבית חמיו, כי הנה ארז"ל פסחים דמ"ט ע"ב כל העוסק בתורה בפני ע"ה כאלו בועל ארוסתו בפניו שנא' תורה צוה לנו משה מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה, פי' כי הנה התורה היא בחי' ארוסה לכל ישראל (היינו גם לע"ה ע' בפירש"י ז"ל) שזהו שאמרו א"ת מורשה אלא מאורסה בחי' ארוסה וכמו"כ נק' התורה בשם לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי וכן נמשל הלחם לענין הזווג כמ"ש יוסף כ"א הלחם אשר הוא אוכל וכן אמר יתרו קראו לו ויאכל לחם וארז"ל במד"ר שמות ספ"א שמא ישא אחת מכם כו', ולכן כאשר לומד תורה בפני ע"ה הוי כאלו בועל ארוסתו בפניו כי הלומד תורה הוא ממשיך מבחי' החכ' באותיות התורה שהוא כדמיון הזווג שהטפה נמשכת ממוח האב כו', וכשלומד בפני ע"ה הוי כאלו בועל ארוסתו בפניו, וכמו"כ יובן ענין אכילת מצה בע"פ כי מצה הוא בחי' המשכת מוח הדעת והזווג נק' בשם המשכת הדעת כמ"ש והאדם ידע כו' ולכן כאשר אוכל מצה בע"פ הוי כאילו בועל ארוסתו בבית חמיו שהיחוד זה דהמשכת מוח הדעת הזמן הוא לביל פסח דוקא ולכן כאשר אוכל המצה בע"פ קודם הזמן הוא כאלו בועל ארוסתו בבית חמיו קודם זמן כניסתה לחופה כו', וזהו ענין המצה שהוא המשכת בחי' הדעת לחזק

כמ"ש בפע"ח: ראה דרמ"צ שנסמך בסד"ה הקודם.

מהימנותא בחי' מל' ומבחי' . . . לחזק כו': ראה לעיל ד"ה שלפניו פ"א.

בירושלמי הנ"ל: ד"ה הקודם בתחלתו.

שנא' תורה כו': ברכה לג, ד.

בפירש"י ז"ל: פסחים שם ד"ה ארוסה.

נק' התורה . . . כמ"ש: משלי ט, ה. וראה ברכות נו, סע"א. חגיגה יד, א. ועוד.

נמשל הלחם . . . כמ"ש יוסף: וישב לט, ו. ופרש"י שם (ולכא"ר צ"ל: גבי יוסף).

אמר יתרו . . . וארז"ל: שמות ב, כ. פרש"י שם (ממד"ר שנסמך בפנים).

הלומד תורה הוא ממשיך . . . כדמיון כו': ראה ד"ה תורה צוה (בלקו"ת ברכה צג, ד ואילך) וביאורו. סה"מ

תרנ"ט ע' יג. ובכ"מ.

שהטפה נמשכת כו': ראה תניא פ"ב. אגה"ת ספ"ט. ועוד. וראה נדה לא, א.

והזווג נק' . . . כמ"ש: בראשית ד, א. וראה תניא ספ"ג. ועוד.

האמונה, והנה לע"ל יתגלה בחי' זו בבחי' ראי' כמ"ש רז"ל במד"ר ויקרא ספ"ו ע"פ והוא עד או ראה או ידע כו' עד אלו ישראל שנא' אתם עדי נאום ה' (ישעי' מ"ג י"ד) או ראה אתה הראת לדעת או ידע וידעת היום כו' והיינו כי בחי' עד הוא בחי' ע' רבתי דשמע וד' רבתי דאחד שפסוק שמע הוא קיבול על דבור אנכי כידוע והוא בחי' האמונה, או ראה הוא בחי' אתה הראת לדעת בחי' ראי' הוא בבחי' ממכ"ע מבשרי אחזה כו' או ידע הוא בחי' וידעת בחי' הדעת עליון הנמשך ע"י אכילת מצה לחזק האמונה בבחי' סוכ"ע, ע' בלק"ת סד"ה וידעת היום הראשון, והנה לע"ל יתגלה בחי' זו בבחי' ראי' ממש, וזהו שאה"כ לע"ל ומלאה הארץ דעה כו' פי' שבבחי' ארץ בחי' מל' היא בחי' האמונה יומשך לע"ל בחי' דעת בבחי' ראי' גם בבחי' אנכי ולא שיהי' בבחי' אמונה בלבד, והיינו שגם בארץ בחי' אמונה (בחי' ד"ת יש מאין) יושג ויוכר כמו בבחי' ד"ע כנ"ל איך דכולא קמי' כלא כו' והיינו שיומשך בחי' זו בבחי' ראי' וכמ"ש לע"ל כי עין בעין יראו שיומשך בבחי' ראי' והשגה ונגלה כבוד הוי' וראו כו' ולא בבחי' אמונה לבד כו',

שש"פ

ד. ומעתה צ"ל מפני מה ע"י אכילת המצה דוקא הלא התינוק כשטועם טעם דגן אפי' חמץ יודע ג"כ לקרות אבא, ומהו ענין אכילת

לע"ל יתגלה בחי' זו: ראה לקרית ואתחנן ז, סעי'א ואילך. ועוד.
 כח"ש רז"ל . . . ספ"ו כו': כ"ה גם ב(תרכ"ז ו)לקרית שנסמך בפנים (וראה בלקרית שם כל הענין). והוא בויק"ר שם, ה.
 ע"פ והוא עד כו': ויקרא ה, א.
 אתה הראת . . . וידעת היום: ואתחנן ד, לה. שם, לט.
 בחי' עד הוא כו': זח"ג רלו, ב. וראה תו"א בראשית א, א. ז, ד. ויחי מז, ב. לקרית פקודי ו, ב. ועוד.
 שפסוק שמע הוא כו': ואתחנן ו, ד. וראה דב"ר פי"ב, לא (הובא גם בשלי"ה מס' תמיד רנב, סעי'ב (בשם הרמב"ז)). וראה גם לקרית ראה כב, ד.
 ע' בלק"ת: ואתחנן ד, ד.
 וזהו שאה"כ . . . פי' כו': ישעי' יא, ט (כי מלאה). וראה לקרית שם ה, ד – ד מזהר.
 ד"ח . . . ד"ע כנ"ל: סד"ה שלפנ"ו. ע"ש.
 איך דכולא כו': נסמן לע"ל שם.
 וכמ"ש . . . כי עין . . . ונגלה כו': ישעי' נב, ח. שם מ, ה.
 שש"פ: נוסף בכ"ק בריש הע', וכנ"ל בהערה לרד"ה ששת ימים.
 מפני מה ע"י: כ"ה גם בתרכ"ז שם (ע' ריד). ואוצ"ל: מפני מה הוא (וכי"ב).

מצה דוקא שע"י אכילת מצה דוקא מתחזק האמונה כו', אך הענין דהנה כתיב (בראשית פ"ב פסוק ט') ועץ הדעת טוב ורע, וארוז"ל ברכות ד"מ סע"א בענין אילן שאכל אדה"ר ר' יהודה אומר חטה היתה וכנ"ל, אי"כ בבחי' חטה יש טוב ורע דנוגה והנה חמץ הוא בחי' רע דנוגה ומצה הוא בחי' הטוב דנוגה, והענין הוא דהנה הרע למעלה בשרשו אינו רע כלל כי לא יגורך רע כתי', כ"א למטה נעשה מזה רע ובשרשן הוא בחי' הדעת שנחלק לחו"ג, והנה בהשתלשלו' למטה נסתעף מבחי' הגבורה בחי' דינים שהם מקורים לרע וכמשל ענין היין שנעשה ממנו חומץ והיינו מפני שהיין הוא בחי' הגבורות לכן מסתעף מזה בחי' חומץ שנמשל היצה"ר לחומץ כמ"ש (תהלים ע"א ד') מכף מעוול וחומץ כו', אבל בחי' המצה הוא מבחי' הטוב דנוגה בחי' חסד ולכן המצה היא רק ממים וקמח בלתי תערובות שום דבר והיינו כי המים רומזים לבחי' חכמה, והקמח היא בחי' חסד שורש הטוב דנוגה, וכאשר משמרים המים בתערובתם עם הקמח לבלתי יחמיצו זהו מצה שהוא המשכת החכ' בחסד קו הימין חח"ן (והיינו שבחי' חטה זו גופא כאשר מניחי' אותה להחמיץ אזי מתגבר בחי' הגבורה על החסד המעורב בה, אבל כאשר אינם מניחים לבוא לידי חימוץ אזי מתגברים החסדי' על הגבורות והיינו בחי' הטוב על הרע, ולכן המצה היא מבחי' הטוב דנוגה כו'), וזהו מ"ש בזהר ויקרא ד"ז ע"ב ע"פ ואיש כי יקח אחותו חסד הוא, פי' איש זה הקב"ה כי יקח את אחותו הם נש"י כמ"ש פתחי לי אחותי שהוא ל' איחוי וחיבור, חסד הוא היינו שהוא בחי' המשכה גבוה מאד (כמ"ש המק"מ בשם סה"כ

בענין אילן . . . אומר חטה: בתרכ"ז (וכן ה"י מתחלה כאו): ר"י אומר אילן שאכל אדה"ר חטה כו', ותיקו כאו בכ"ק כנדפס (ומתאים יותר לל' הגמ' שם).
 אילן שאכל . . . וכנ"ל: רד"ה הקודם. ע"ש.
 דהנה הרע למעלה כו': ראה גם לעיל ד"ה ומעתה צ"ל פ"ו ובהנסמן שם.
 לא יגורך רע כתי': תהלים ה, ה. וראה בהנסמן לעיל שם.
 ובשרשן הוא כו': כ"ה גם בתרכ"ז. והכוונה לכאן — בשרשן של הטוב ורע.
 שהיין . . . הגבורות: ראה זחי"ג לט, א. פרדס שער ערה"כ בערכו.
 שנמשל היצה"ר לחומץ: ראה ר"ה ג, סע"ב: ברכות יז, א — הובא בלק"ת צו יג, ג.
 המצה היא רק . . . בלתי תערובות כו': ראה לק"ת ויקרא ה, ג. ושי"ג.
 המים . . . חכמה: פרדס שם בערכו.
 והקמח . . . חסד: ראה של"ה רפא, א.
 קו הימין חח"ן: זחי"ג קנג, ב. פרדס ש"ו פ"א. ובכ"מ.
 ע"פ ואיש כו': קדושים כ, יז (אשר יקח את תיבה זו ישנה גם בתרכ"ז) אחותו והוא . . . חסד הוא).
 אחותו הם נש"י: בזהר שם: כנסי"י. ואולי גם כאן ובתרכ"ז צ"ל כן.
 כמ"ש . . . ל' כו': שה"ש ה, ב (פי' זה לא הובא בזהר שם). לק"ת ר"פ בהר (ע"פ מו"ק כו, ריש ע"ב). וראה גם שה"ש כט, רע"ג. ועוד.
 המק"מ בשם סה"כ: ר"ת: ספר הכוונות (להאריז"ל). והוא במק"מ לזהר ויקרא שם.

ספר תרל"ה – חלק א

רמט

מהאריז"ל שהוא מבחי' חסד דבינה, וע' בכה"ז וירא בד"ה וגם אמנה אחותי בת אבי, שפי' חסדי' דאבא, ובביאור מאמר הזח"ג ד"ק ע"ב ד"ה אימתי זוגא דכנסיי במלכא קדישא) כנודע (ממה שבכו ישראל בעת שנאסרה להם פ' עריות כו'), ובאמת בחי' חסד בחי' מצה הוא כלי להמשכת בחי' החכמה, כי הנה חמץ הוא בחי' הגבהה והתנשאות כו' ואין אני והוא יכולים לדור כו' משא"כ מצה היא בחי' ביטול היא בחי' כלי לאלקות וכמ"ש באברהם ואנכי עפר ואפר שמחמת שאינו תופס מקום לעצמו לכן ידמה בנפשו שחבירו יותר טוב ממנו לכן הוא נותן הכל לזולתו, משא"כ כשהוא בבחי' יש ודבר רוצה הכל לעצמו ובחי' חסד זה שהוא בחי' חסד דמ"ה בחי' ביטול הוא כלי להמשכת בחי' החכ' (וגם בחי' חסד דמ"ה הוא כלי לבחי' רוב חסד, וכמ"ש מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח כמ"ש בד"ה יביאו לבוש מל', ר"ז) ולכן דוקא ע"י אכילת מצה תתחזק בחי' האמונה דוקא, (כי בחי' אבא מתלבש במצה דוקא שהוא בחי' ביטול כי החסד היא כלי לחכמה וחזוק האמונה נמשך מבחי' אור אבא דוקא כנ"ל לכן זהו ע"י בחי' מצה דוקא בחי' ביטול ושפלות שהיא כלי לבחי' החכ' כו') כי מה שתינוק קורא אבא גם ע"י אכילת לחם חמץ להיות כי קריאתו אבא זהו בחי' גשמי' לכן יכול להיות גם ע"י טעימת טעם דגן חמץ, אבל לחזק בחי' האמונה ברוחניות זהו ע"י אכילת מצה דוקא שהיא בחי' ביטול (וע' בזח"א ויצא דקניז ע"ב דכמו בהשכלות גשמיות אין התינוק יודע עד שיטעום טעם דגן כמו"כ כד נפקי ישראל ממצרים לא הוי ידעי מידי עד דטעים לון קוב"ה לחם מהאי ארץ, שהוא בחי' המצה כו', וע' מזה בלק"ת בד"ה ששת ימים הא' ס"ג).

וע' בבחי' וירא: לאדמוה"א – י, ג ואילך (וראה גם ביארה"ז להצ"צ ע' מג). וראה גם שם, ד ואילך (נוסף על הנסמן בהערה הבאה) בביאור מאמר הזהר שנסמן מיד אח"ז.
ובביאור מאמר הזח"ג כו': ביארה"ז לאדמוה"א פא, ב ואילך. וראה גם ביארה"ז להצ"צ ח"א ע' תכג ואילך.
ח"ב ע' תתקס"ז.
שבכו ישראל כו': יומא עה, א. ספרי (ורש"י) בהעלותך יא, י.
חמץ הוא . . . מצה כו': ראה גם לקו"ת צו יג, ג. דרמ"צ כג, ב. ובכ"מ.
ואין אני כו': ערכין טו, ב. וראה גם תניא ספכ"ב. אתהלך-לאזניא ע' פ. יעוד.
ביטול . . . כלי: ראה גם תניא פ"ו.
וכמ"ש באברהם . . . שמחמת כו': וירא יט, כז. וראה אתהלך-לאזניא ריש ע' קלג. סה"מ שבהערה הבאה ובהנסמן שם. וראה גם ד"ה שנסמן בסמוך בפנים (סה"מ תרכ"ז ע' קעה ואילך).
חסד זה . . . חסד דמ"ה: היינו, דחסד דאברהם הוא חסד דמ"ה – ראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תל (ובהנסמן שם). תלב ואילך. ד"ה שבהערה הבאה (שם).
(וגם . . . כמ"ש בד"ה . . . ד"ז: סה"מ תרכ"ז ע' קע"ח.
וכמ"ש מרום כו': ישע"י נז, טו.
וחזוק האמונה . . . כנ"ל: סדיה ששת ימים ואילך.
וני מזה בלק"ת כו': צו שם.
הא' ס"ג): בתרכ"ז שם (ע' רטו) כשולי הע' (ולכא"ו שייך לתחלת הפרק): להעיר מענין שהרע כשרשו אינו רע שהרי לא יגורר רע כ"א גבורה ובהשתלשלו נעשה רע, תריץ יצרין ה' אלקי.

ה), וזהו שבעת ימים מצות תאכלו, וכת' שבעת ימים תאכל מצת, וכת' מצות יאכל את שבעת הימים, שצריכים לאכול מצה זו שבעת ימים דהיינו להמשיך במדות בחי' זו כי הנה המדות נפלו בשבה"כ כנודע שהשבירה הי' בז'ת, משא"כ ג"ר ימותו ולא בחכ', והנה כאשר נפלו בשבה"כ נפלה למטה מאד והנה עיקר השבירה הי' בז'ת דש' ס"ג, והיינו שמס"ג נעשה גם, וזהו ענין גס הרוח שהוא מקור לכל הטומאות כנודע שיש אב הטומאה ואבי אבות הטומאה והיינו כמו שיש בקדושה מדרגות שיש בחי' קדש ויש בחי' קדש קדשים, ככה זלעז"ז יש בקליפה ראשון לטומאה ואב הטומאה ואבי אבות הטומאה שאבי אבות הטומאה היא נגד קדש הקדשים שבקדושה כו', ולכן צריכים להמשיך בחי' מצה בחי' ביטול בו' מדות להפכם לקדושה כו', וזהו שנק' בזהר פ' תצוה דף קפ"ג ע"ב בשם מיכלא דאסותא, והיינו שכמו החולה כשיבריא מאכילין אותו דברים קלים כי אם יתנו לו דברים קשים יוכל לחלוא עוד הפעם, ככה ענין אכילת מצה הוא כדמיון הרפואה שישראל כשהיו במצרים היו בחי' חולים שהיו מושקעים במ"ט שע"ט ולכן תיכף כצאתם ממצרים היינו מבחי' המצרים וגבולים צריכים לאכול מצה שהיא מאכל קל כל שבעת ימים שיומשך הביטול במדות ע"י אכילת מצה כו', ואח"כ יכולים לאכול גם חמץ כמו החולה כשיתחזק יוכל לאכול גם מאכלים קשים כו' ולכן רק שבעת הימים ז' מדות מצות תאכלו,

וזהו . . . מצות יאכל: התיבות שביתיים (שבעת . . . מצת, וכת"י) — הן הוספה בכ"ק (אמ"ש בתרכ"ז

שם.)

שבעת . . . וכת"י . . . וכת"י: בא יב, טו, יג, ה, שם, ז, ועוד.
 שהשבירה הי' . . . משא"כ כו': ראה גם סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תמכ ובהנסמן שם.
 ימותו ולא בחכ': איוב ד, כא, וראה בהנסמן בהערה הקודמת. ועוד.
 כאשר נפלו . . . נפלה: כ"ה גם בתרכ"ז שם. ואוצ"ל גם בפעם הב' נפלו.
 בז'ת דש' ס"ג: ראה ע"ח שער שבה"כ רפ"ב. וראה תו"א מג"א צו, סע"ב ואילך. ועוד.
 והיינו שחסי"ג כו': בתרכ"ז שם — בשולי העי: משם ס"ג נעשה גם, מצה ע"ב ס"ג (ראה בהמשך הפרק כאן), הבן בחכ' וחכם בכינה. ושם — בסיום הקיצורים לדיה זה (ע' רכא) בשוה"ג — ענין זה בפרטיות יותר, ומצ"ז גם (למצה ע"ב ס"ג) למא"א מ, צה, ע"ש.
 שחסי"ג נעשה נס כו': ראה גם תו"א שם. שם צא, ב, שם, סע"ד ואילך. ועוד.
 ככה זלעז"ז: ע"פ לי הכתוב — קהלת ז, יד.
 שאבי אבות . . . היא נגד כו': ראה פע"ח שער הברכות פ"ה. וראה לקו"ש ח"ז ע' 211.
 פ . . . ע"ב: הוספה בכ"ק אמ"ש בתרכ"ז שם.
 והיינו שכמו כו': זהר שם.
 שהיו מושקעים כו': ז"ח יתרו לא, א, של"ה במס' פסחים קמו, סע"ב ואילך (ע"פ זח"ג צו, סע"א ואילך) — בארוכה. וראה אלשיר בא יב, לו, ועוד.
 ממצרים היינו כו': ראה בתחלת ההמשך — ספ"א ואילך.
 ואח"כ יכולים . . . כמו החולה כו': זהר שם.
 שבעת הימים . . . מצות תאכלו: לי הכתוב שבתחלת הפרק, ובתרכ"ז שם (ע' רטז): מצות יאכל. וא"כ — אינו כפי המשך לי הכתוב.

וזהו מצות יאכל את שבעת הימים ולא נאמר בשבעת הימים כי השבעת ימים עצמם היינו הז' מדות צריכי' להאכיל מצות, בכדי להפכם לקדושה, ע"י שממשיכים ע"י המצה מבחי' אבא כי אור אבא דוחה החיצונים כו', וזהו מצה גימ' ע"ב ס"ג שיומשך מבחי' ע"ב בחי' חכ' בס"ג בינה אם הבנים, וע"י אכילת מצה ז' הימים נמשך הביטול בז' מדות ולכן נא' שבעת ימים ולא בשבעת, וזהו ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת, שכיום השביעי היא בחי' מדרגה גבוה יותר משאר הימים, כי הגה ביום השביעי הי' קרוי"ס הפך ים ליבשה, פי' ים ויבשה הוא בחי' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא כו', אבל ביום השביעי הי' גילוי אלקות כ"כ עד שהפך ים בחי' עלמא דאתכסי' ליבשה עלמא דאתגליא, והענין הוא דהנה ארז"ל כל מה שיש ביבשה יש בים רק הברואים שבים הם מובלעי' במי הים וא"י לפרוש אפי' זמן מועט כמו דגים שבים שמיד שפורשי' מן הים הם מתים, אבל ברואים שביבשה הגם כי הם מקבלים חיות מן הארץ כמ"ש ארץ ממנה יוצא לחם מ"מ הם נפרדים מהארץ, ועד"ז יובן בענין ים וארץ למעלה שהים הוא בחי' עלמא דאתכסיא ששם מאיר גילוי אלקות, והנבראים שבתוכו מובלעים בתוכו שהם בתכלית הביטול כמו משה דכתי' בי' כי מן המים משיתיהו שהי' בטל

וזהו מצות . . . כי השבעת כו': ראה לקרית צו יב, ב.
 אור אבא דוחה כו': ראה גם לעיל רדיה וימסור יוסף — בשהי"ג ובהנסמן שם.
 מצה גימ' כו': ראה בהנסמן לעיל הערה, והיינו שמס"ג כו'.
 בינה אם הבנים: ראה תקו"ז בהקדמה (א, ב ואילך), ועוד. וראה אוה"ת נ"ך ח"א עה"פ (משלי ב, ג) כי אם לבינה תקרא (ע' תקמו ואילך) ובהנסמן שם.
 ולכן . . . ולא בשבעת: כאן מסתיים המאמר(ים) בתרכ"ז שם. — לאח"ז כתוב: להעיר מה שבמל' לא הי' שהי"כ וזהו אומרו ששת ימים תאכל מצות שרק בששה מדות מן החסד עד היסוד הי' שבהי"כ אחי"כ — ע' ריו ואילך — באו קיצורים להמאמר, ע"ש.
 וזהו ששת כו': ראה להמשך הפרק — אוה"ת ראה שם (ע' תשלו ואילך).
 ששתי ימים כו': נסמן בתחלת ההמשך.
 ביום השביעי הי' קרוי"ס: סוטה יב, ב (ובפרש"י שם ד"ה שירה על הים) — הובא בפרש"י בשלח יד, ה. וראה לקרית שם יד, סעי"ג ואילך, ובכ"מ.
 הפך ים ליבשה: ל' הכתוב — תהלים טו, ו.
 פי' ים . . . והענין הוא כו': ראה תו"א בשלח סב, א, שם, ב ואילך. לקרית שם יד, ב ואילך, ובכ"מ. וראה גם לקמן ד"ה לגזור י"ס. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תעו ואילך.
 דהנה ארז"ל: חולין ככו, א. ירוש' שבת פ"ד הי"א.
 וא"י לפרוש: ר"ת: וא"י יכולים.
 דגים שבים שמיד כו': ע"ז ג, סעי"ב. וראה גם חולין שם.
 כי הם מקבלים . . . כמ"ש: איוב כח, ה (יצא). וראה סה"מ שם ע' תעו בהערה — ע"פ ציון כ"ק אדמור"ר שליט"א.
 משה דכתי' בי' . . . הי' כבוד פה כו': שמות ב, י, שם ד, י, וראה לקרית עקב יד, סעי"ב. ובתו"א בשלח טו, סעי"א ואילך: לקרית שם יז, א: שהשי"ט, סעי"ב — ביאור אחר קצת. ומובן ע"פ מ"ש בלקרית עקב שם (טו, א) — שמביא ב' הביאורים בהמשך א', ע"ש.

בתכלית ולכן ה' כבד פה בבחי' הדבור שהוא בחי' ארץ עלמא דאתגליא, משא"כ ארץ הוא בחי' עלמא דאתגליא, והעבודה הוא להיות ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא, שיומשך מבחי' סוכ"ע לבחי' ממכ"ע, אבל ענין קרי"ס הוא מצד עוצם הגילוי שהי' בקרי"ס עד שים עצמו נעשה יבשה ולא בבחי' המשכה בלבד כ"א שים עצמו בחי' עלמא דאתכסיא נעשה יבשה עלמא דאתגליא, והיינו כי עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא זהו בחי' י"ה ובחי' ו"ה כמ"ש הנסתרות להוי' אלקינו, והנגלות לנו ולבנינו פי' ו"ה הם נגלים, אבל י"ה הם נסתרות בחי' ים, ובקרי"ס שים נעשה יבשה שנעשה גילוי בחי' י"ה כמו ו"ה אמרו אז עד יעבור עמך ה' למעלה מבחי' ש' הוי' דאצי' מפני עוצם הגילוי שהי' מבחי' ש' הוי' דלעילא עד שבחי' י"ה נתגלה כמו בחי' ו"ה, ולכן ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, כ"ה בילקוט במקומו בשם המכילתא, ובמד"ר פ' תבא ראה הפחות בימי משה מה שלא ראה יחזקאל גדול בנביאים, וזה פלאי והענין הוא כי כל הנביאים נתנבאו בכה רק משה נתנבא בזה, אבל בים כאו"א אמרו זה אלי שכולם ראו בבחי' זה, ומצינו במד"ר בפ' בשלח ס"פ ד"ז כמה גדולים יורדי הים משה כמה נתחבט ונתחנן, והיינו מה שביקש הראני נא את כבודך, וא"ל לא תוכל לראות את פני, ולבסוף הראה לו כסימן שנא' והי' בעבור כבודי, ועולי הים כל אחד מראה באצבע ואומר זה אלי, והיינו כי זה ע"ד לע"ל דכתיב כי עין בעין יראו כו', וזהו מה שביעי רשות אף ששה רשות, פי' רשות הוא שלמעלה מאתעדל"ת שא"א להגיע באתעדל"ת כ"א שזהו בבחי' גילוי באתעדל"ע, משא"כ חובה הוא מה שבאתעדל"ת אתעדל"ע, וזה מה שביעי רשות שא"א להגיע לבחי' זו באתעדל"ת כ"א

ברוך ה' . . . שיומשך כו': תהלים קו, מח (ועד"ז שם מא, יד). וראה תו"א שם סב, ב ואילך. ובכ"מ.
 שים עצמו . . . נעשה כו': ראה גם לקמן ד"ה הנ"ל פ"ד, בביאור ב' האופנים בענין קרי"ס.
 כי עלמא . . . ובחי' ו"ה: תניא פכ"ו. ועוד. וראה גם בהנסמן בהערה הבאה.
 כמ"ש הנסתרות . . . פי' כו': נצבים כט, כח. וראה לקו"ת פקודי ג, ב ואילך. ועוד.
 אמרו אז . . . למעלה כו': בשלח טו, טז. וראה תו"א לד' יג, ב. ובכ"מ.
 ראתה שפחה . . . בילקוט במקומו: ילקו"ש בשלח רמז רמד — הובא גם בפרש"י שם טו, ב.
 ובמד"ר פ' תבא: דב"ר פי"ז, ח.
 כל הנביאים כו': ספרי מטות ב. וראה רמב"ם פי"ז מהל' יסוה"ת ה"ב"ו.
 אמרו זה אלי: בשלח שם.
 במד"ר . . . ס"פ ד"ז: כ"ה בכ"י, ובפשטות צ"ל: ד"ג.
 שביקש . . . וא"ל . . . שנא': השא לג, יח. שם, כ. שם, כב.
 לע"ל דכתיב: ישעי' נב, ח.
 מה שביעי כו': נסמן בפנים בתחלת ההמשך.
 פי' רשות . . . חובה כו': ראה לקו"ת סוכות פ, סע"ג. שה"ש כד, ב. וראה גם אוה"ת ראה שם (ע' תשמכ.
 וראה שם בסוף הע' מלקו"ת). ושם ע' תשמט ואילך — בארוכה יותר.

באתעדליע לבד כו' וכמ"ש מה תצעק אלי ופי' בזהר בשלח דף נ"ב בעתיקא תליא מילתא, ככה בחי' ששה ימים הם ג"כ באתעדליע, ויובן זה, כי הנה יש ב' בחי' מצה יש מצה שנק' מצה זו ויש מצה שנק' מצה זה כמ"ש בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה כו', והנה זו מקבל מזה כי זו הוא בחי' מקבל כמשארז"ל יבא זה ויקבל זאת מזה לעם זו, עם זו יצרתי לי כו', והנה ארז"ל שאמר הלל בשמחת בית השואבה אם אני כאן הכל כאן אם אין אני כאן מי כאן, ולכאור' צ"ל הלא זהו גסות הרוח מאד היפך מדריגת הלל שהי' שפל מאד כנודע, אך הענין הוא דהנה אני הוא בחי' מל' וכל הוא בחי' יסוד שכולל הכל כו', ופעם פי' ההי"מ ז"ל כל תשא עון מקיף הכללי כו', וזהו אם אני כאן שבחי' מל' כאן הכל כאן כי דרכו של איש לחזור אחר אשה, רק לעיל כתיב נקבה תסובב גבר שנשיי ילכו אחר הקביה, אבל עכשיו בגלותא דרכו של איש לחזור כו', וזהו ג"כ בענין אכילת מצה כי מצה היא בחי' מל' וכשאני כאן הכל כאן שממילא נמשך כל המדרגות עליונות כי דרכו של איש כו', ולכן הוא רשות כי בחי' זו נמשך ממילא כשאוכלים מצה שהוא בחי' מל', ואעפ"כ אינו דומה ממש לבחי' שביעי רשות שהוא דמיון לבד מה שביעי רשות אף ששה רשות כי אינו דומה שביעי הוא בחי' רשות שנמשך

וכמ"ש . . . נ"ב: בשלח יד, טו. זהר שם, ב.
 מצה זו . . . זה . . . זו מקבל כו': אוה"ת שה"ש ע' רמה. ס"ע רמח. ע' רמט. וראה לקו"ת צו יב, ג ואילך —
 בענין בעבור זה' שבסמוך (ע"ש — הובא באוה"ת שם ע' רמט). וראה אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתה.
 מצה זו: ל' ההגדה: מצה זו שאנו אוכלים כו'.
 כמ"ש בעבור זה כו': המשך דרש בעל ההגדה — ע"פ בא יג, ת.
 זו מקבל מזה: ראה אוה"ת שה"ש ע' רמה. נ"ך ח"ב ע"פ עם זו שבסמוך (ע' תתד"ה). ועוד. וראה לקו"ת
 ח"ט ע' 328-9.
 זו . . . מקבל כמשארז"ל: מנחות נג, ב. ויליע מהי הראי' משם ד"ו"י היא בחי' מקבל. ואולי הראי' — כי
 המקבל האחרון (ה"עם) דתורה מהקביה נקי (עם) זי".
 עם זו יצרתי לי: ישעי' מג, כא — ע"פ הגירסא בשטמ"ק מנחות שם.
 והנה ארז"ל . . . ולכאור' כו': סוכה נג, א. וראה פרש"י תוסי' וחדא"ג שם.
 הלל שהי' כו': ראה שבת ל, סע"א ואילך.
 אך הענין כו': ראה גם לקו"ת סוכות פ, ג.
 אני . . . מל': ראה גם לעיל ד"ה עד . . . אלך לי (קטע והנה בתשרי) וש"נ.
 וכל . . . יסוד: זח"א לא, סע"א. ועוד (ראה בהנסמן בסה"מ תרל"ו ח"ב ע' תמא). וראה תרי"א תצוה
 (בהוספות) קי, סע"א ואילך. לקו"ת בהעלותך לד, א ואילך. ועוד.
 פי' ההי"מ ז"ל כל תשא עון: הושע יד, ג. וראה גם אר"ת (הוצאת קה"ת) להי"מ — בהוספות ע' 16
 (מסה"מ תרכ"ז).
 דרכו של איש כו': קידושין ב, ב. וש"נ. וארז"ל (וכן בסמוך): לחזר.
 לעיל כתיב: ירמי' לא, כב.
 וזהו ג"כ בענין כו': הלי' צע"ק. וארז"ל: ענין (או: כענין).
 מצה . . . מל': ראה בשוה"ג בסמוך ובהנסמן שם. ואולי שייך השוה"ג כאן.
 ולכן הוא רשות . . . ואעפ"כ כו': ראה גם אוה"ת ראה שם (ע' תשמא).

בלי אתעדלית כלל, וזהו מ"ש מה הצעק אלי ואתם תחרישונו לא תתערונו מידי שבחי' זו היא באתעדל'ע לבד, אבל בחי' ששה רשות זהו שנמשך ע"י אכילת מצה, אבל עכ"ז גם בחי' ששה הם ג"כ רשות שאינו אתעדלית כמו שאר אתעדלית אלא שזהו ע"ד דרכו של איש כו',

בוהר פ' בא דף מס ע"א א"ר שמעון מצת כתיב כמד"א מראת אלקי והיינו שמפרש מצה הוא בחי' מל' ולכן חסר וא"ו,

כימי צאתך מאמצ אראנו נמלאות נו"ן פלאות, וצ"ל מה"ע נו"ן פלאות, הנה כתי' (ישעי' ס"י נ"א פסוק ד') ותורה מאתי תצא, וארז"ל במד"ר ס"פ שמיני חידוש תורה מאתי תצא שלע"ל ישחוט הלוי'תן את שור הבר בסנפיריו, והקשו הלא בכל שוחטין חוץ ממגל קציר, ותי' חידוש תורה, שיתיר לע"ל שחיטה פגומה, וקשה דהא זהו נגד מאי דקיימ"ל שתורתינו לא תשתנה, ומה"ע חידוש תורה, ויובן בהקדם ענין ההפרש בין מ"ת וימהמ"ש ועוה"ב דהנה כתי' ישקני מנשיקות פיהו ופי' רש"י שזהו קאי על ימהמ"ש שאז יתגלה פנימיות התורה שהוא מה שילמד מ' דעת את העם, ולכא' צ"ל איך יסבול האחד אנשי' רבי' שיעמדו בתה"מ הלא [חסר]

וזהו מ"ש . . . לא תתערונו מידי: בשלח יד, יד-טו (בסדר הפוך). וחי'ב מז, ב. וראה לעיל בהפרק — מזהר בשלח.

שבחי' זו היא כו': ראה זהר שם.

של איש כו': בשוה"ג בכ"י (ובא כאן בשוה"ג): בוהר . . . וא"ו. וראה לעיל הערה . מצה . . . מל"י.

כימי צאתך . . . נ"ן פלאות: מיכה ז, טו. וראה וחי'א רסא, ב (וראה גם חי'ג רמב, ב). וראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תפ"ז) ובהנסמן שם.

וצ"ל מה"ע כו': הביאור ע"ז — ראה בדי' הבא.

הנה כתי' כו': ראה גם ד"ה הבא (ואולי שייכים ב' מאמרים אלו ולי"ז).

ותורה מאתי: בפסוק (ישעי' שם): כי תורה גו'.

במד"ר ס"פ שמיני: כ"ה גם ברד"ה הבא. והוא שם פ"ג, ג (ויל"ע מה שקוראו סוף פ' שמיני).

והקשו . . . ותי' כו': במד"ר שם.

בכל שוחטין כו': חולין טו, ב — במשנה.

וקשה דהא כו': בדי'ה הבא מביא קושיא זו מהרמ"ז. וראה שם מה שמתרץ ע"ז.

מאי דקיימ"ל: רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ט ובניכ. וראה בפיה"מ שלו — הקדמה ד"ה החלק הראשון

שיתנבא: פ' חלק ביסוד הטי' מי"ג העיקרים. ועוד.

דהנה כתי': שה"ש א, ב.

שילמד מ' כו': ר"ת שילמד משיח כו'.

ולכא' צ"ל כו': קושיא זו בביאור יותר, הביאור ע"ז — ראה לקמן ד"ה לגזור י"ס פ"ה.

בתה"מ הלא: תיבת . הלא' באה בשולי הע' כהתחלה לע' הבא, וע' הבא — חלק.

כי תורה מאיתי תצא, וארז"ל במד"ר ס"פ שמיני שלע"ל ינחור לויתן את שור הבר בסנפיריו, ומקשה וכי שחיטה כשירה היא, והלא חוץ ממגל קציר, ומתרץ תורה מאיתי תצא חידוש תורה מאתי תצא ופי' המפרשי' היינו שיתיר הקב"ה לפי שעה כמו שהתיר לאלי' להקריב בכמה לפי שעה, וגם ענין חידוש תורה פי' שזהו ע"ד שארז"ל במד"ר פ' תולדות פס"ד שבכ"י מחדש הקב"ה הלכה בג"ע, שבדאי אינו סותר לתורה דעכשיו, והרמ"ז פ' תצא דף רע"ו סע"ב הקשה ממארז"ל תורה חדשה מאיתי תצא על מאי דק"ל תורה לא תשונה ותי' כי שער הנו"ן לא נתגלה למשה והוא סוד כמוס כי הוא פי' חדש בכל התורה שלא שמעתן אדם מעולם ובניהמ"ש יתגלה אור פנימיות דעתיק אז תרבה הדעת וישיגו בדעתם פי' החדש שבכל התורה ע"פ סוד שער הנו"ן שאז יודיעו הקב"ה, ולכן תורתינו עתה לא תשתנה כ"א יהי' בה פי' חדש, ולכן נק' תורה חדשה היינו פי' חדש ע"פ סוד שער הנו"ן,

שיל"ה גימ' משה יבא גימ' י"ג, יב"א שיל"ה גימ' משי', כי משי' נוסף על משה י"ג משה אחורי' דאבא קפ"ד קס"א, משי' פנימית אבא שהוא חשוב כפנימיות עתיק ע' ברמ"ז תצא דרע"ו ע"ב, ובפ' ואתחנן דר"ס ע"ב,

כי תורה כו': ראה גם ד"ה הקודם ובהערות שם (ולא נכפלו כאן ההערות).
 ופי' המפרשי': ענף יוסף למד"ר שם. ועוד.
 שהתיר לאלי' כו': ראה רמב"ם ה"ל יסוה"ת פי"ט ה"ג. וראה לחימ' שם ובהנסמן שם.
 וגם . . . פי' כו': לכאור הוא פי' אחר. וראה מהרז"ו לב"ר (פמ"ט, ב), שמקשר זה עם מ"ש במד"ר שמיני במד"ר . . . פס"ד: ד. וכ"ה בפמ"ט שם.
 ובביהמ"ש: רית: ובביאת המשיח.
 שיל"ה גימ' כו': לכאור הוא המשך לד"ה הקודם (ובא באותו הע' — כהפסק קצת), לבאר החילוק בין עתה (משה רבינו) ללע"ל (משיח). וראה בהשייכות דשילה (משיח) ומשה — תקי"ז תכ"א (מג, א).
 שיל"ה . . . יב"א שיל"ה: ל' הכתוב — ויחי מט, י. וראה תרגום ופרשי' (ועוד) שם (ובהנסמן בהערה הבאה), דקאי על משיח.
 גימ' משה . . . משיח: בעה"ט עה"פ. ועוד — ראה בהנסמן בלקריש שבהערה הבאה.
 יבא גימ' י"ג: כי משיח נוסף כו': ראה לקריש ח"א ס"ע 8 ואילך — בביאור, ובהנסמן שם.
 משה . . . קס"א: ראה לקי"ת בחקותי מז, ג. וראה גם לקי"ת פקודי ז, ד ואילך (ע"ש).
 שהוא חשוב כו': ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ הש"ת ע' 49 ואילך — כמה פרטים בענין זה.

בס"ד אחרון ש"פ וש"פ אחר

לגזור ים סוף לגזרים כל"ח, ופי' רש"י י"ב קרע' לי"ב שבטים, ולכא' צ"ל למה נקרע לי"ב קרע' בכדי שכל שבט יעלה בדרך ושביל בפ"ע לאיזהו צורך הי' צ"ל כן וגם הלא מה שעברו בישראל ביי"ס בצאתם ממצרי' לא עברו מעבר לעבר כ"א באותו צד שירדו בים באותו צד עצמו עלו, כמ"ש בתוספת פ"ג דעירוכין דף ט"ו ע"א ד"ה כשם ע"ש, שמזה מוכח שלצורך הליכתם לא היו צריכין כלל לעבור את הים ואין זה כ"א לאיזהו מכוון אשר מפני זה הסיב הי' אותם דרך המדבר ים סוף, ולא נחם דרך ארץ פלישתים שקרובה לא"י, ומ"ש בספרי' שזהו בשביל שימותו מצרים על שפת הים ג"כ דחוק הלא מסיבת בעל הסיבות הי' יכול להסיב סיבה אחרת, והוא כל יכול להמיתם בא"א או גם במים באופן שלא יצטרכו לעבור בים, וגם מזה שנגזר הים לי"ב קרע' מזה ג"כ מובן שזהו לצורך מכוון זולתי טעם הפשוט שהיו מצרי' סביבם, שהרי הי' יכול לגזור הים קרע אחד שילכו ישראל בו ביבשה כמו כשקרע הירדן לפני ישראל שארז"ל בסוטה דל"ד ע"א שהי' הקרע י"ב מיל כשיעור מחנה ישראל, ולמה קרע הים לי"ב קרע' אין זה כ"א שקריעתו הי' בשביל ישראל עצמן שילכו כל שבט בשביל בפ"ע והמים יהיו לכל שבט מימינם ומשמאלם, והיינו כי בכדי שיוכלו לקבל התורה היו צריכין לעבור בים תחלה, וג"ז צ"ל מה שייד קרי"ס לקבלת התורה, וגם צ"ל מ"ש לע"ל והניף ידו על הנהר כו' והכהו לז' נחלים, והיינו כי בקיבוץ דלע"ל כשיצטרכו לעבור נהר פרת יניף ידו על הנהר ויכה אותו לז' נחלים דלכא' הלא גם אז יהיו כל הי"ב שבטים ולמה לא יכה גם אז את הנהר לי"ב קרעים שכל שבט יעבור בשביל ודרך מיוחדת, וגם מהו המספר ז' נחלים דוקא, הנה הנהר אשר נעבור היא נהר פרת, שהיא נהר הרביעי מהד' נהרות אשר

לגזור ים סוף כו': תהלים קלו, יג. — לתוכן פרק זה — ראה לקר"ת צו ד"ה והניף (טז, ד ואילך). וראה גם שער האמונה שנסמך לקמו רפ"ד. וראה לכללות המאמר — סה"מ אדה"ז פרשיות ח"א ע' רנד ואילך. ד"ה והניף תרח"ץ (סה"מ תרח"ץ ע' קצח ואילך).

ופי' רש"י: תהלים שם. וכ"ה בתיב"ע בשלח יד, כא. דע"ז מבעה"ת שם, כט — ממדרש.

וגם הלא כו': ראה גם תוי"א בשלח טב, ב.

בתוספת פ"ג דעירוכין: כ"ק בכ"ק גם לקמן: עירוכין (והכוונה למס' ערכין). וראה גם ראב"ע בשלח יד.

כט.

הסיב הי' . . . פלישתים שקרובה: ע"פ ל' הכתוב — בשלח יג, יז. וראה גם פרש"י מסעי לד, ג.

ומ"ש בספרי' שזהו כו': ראה גם סה"מ שם ע' רנה.

המים יהיו . . . ומשמאלם: ע"פ ל' הכתוב — בשלח שם. ואולי צ"ל: יהיו חומה.

מיש לע"ל: ישע"י יא, טו.

הנהר . . . נהר פרת: תרגום ומפרשים לישע"י שם. וראה לתוכן המבואר כאן — סידור רצא, סע"ב ואילך.

ובכ"מ.

מתפרדי' מהנהר היוצא מעדן כמ"ש ונהר הרביעי הוא פרת, וארז"ל הוא דמעיקרא פי' שהנהר הרביעי הוא דמעיקרא היינו נהר הראשונה היוצא מעדן כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, קודם שמתפרדת לד' נהרות כמ"ש ומשם יפרד והי' לד' ראשים, ונהר זה הוא שיניף ה' בעים רוחו והכהו לד' נחלים, בכדי לעבור לעבר השני של הנהר ולא כמו בצאת ישראל ממצרי' שבאותו צד שירדו בים באותו צד עצמו עלו מן הים כנ"ל בש' התוס' דעירוכין, ולא הלכו רק לאורך הים לבד אבל ברחבו לא עברו בו כלל כי לא הי' להם ענין לעבור את רוחב הים, אבל בנהר פרת יעברו בו מעבר לעבר כדרך שעברו ישראל את הירדן מעבר לעבר בימי יהושע, וע"י עברם את הנהר פרת דהוא דמעיקרא היינו הנהר היוצא מעדן עי"ז יגיעו לבחי' העדן שע"ז ארז"ל בס"פ ה' דברכות ע"פ עדן עין לא ראתה (ישעי' ס"ד) שלא שלטה בו עין כל ברי' שמא תאמר אדה"ר היכן הי' בגן וש"ת גן זה עדן ת"ל ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן גן לחוד ועדן לחוד, ובחי' עדן זה שעין לא ראתה מעולם יתגלה לע"ל ע"י עברם את הנהר ולכן ארז"ל שם שכל הנביאים לא נתנבאו אלא לימהמ"ש אבל לעוה"ב עין לא ראתה אלקי' זולתך,

להעיר מענין ג' עולמות ב"ע אף בחי' רביעי' אצי', כן י"ל ד' נהרות חו"ב ז"ו" כמ"ש בדרוש פרה אדומה אחכמה והיא רחוקה, נהר הרביעי מרבה בחי' נהר

כמ"ש . . . וארז"ל: בראשית ב, יד (והנהר). בכורות נה, ב.

כמ"ש ונהר . . . ומשם כו: בראשית שם, י.

שיניף ה' בעים: כ"ה בכ"ק. ואולי צ"ל: ה' עליו בעים (או כו"ב) — ראה ל' הפסוק בישעי' שם.

כדרך שעברו . . . בימי יהושע: יהושע א, ב ואילך. שם ג, יא ואילך. ועוד.

בס"פ ה' דברכות . . . ס"ד: ברכות לד, ב. ישעי' שם, ג (בהשמטת "עדן").

ארז"ל שם: בברכות.

עין לא ראתה כו: ישעי' שם. וראה גם זח"ב ר"ב, ב.

אלקי' זולתך: בשולי הע' והפרק — בכ"ק (ובא כאן בשוה"ג): להעיר . . . עליו.

ג' עולמות . . . אף בחי' . . . אצי': ע"פ ל' הכתוב — ישעי' מג, ז. וראה לקו"ת בלק סט, סע"ג ואילך (וראה

גם שם סו, ב. שם, ד). ועוד.

ד' נהרות . . . וז"ו: מא"א ד, כה — הובא באוה"ת שבהערה הבאה (ע' תשפח).

בדרוש . . . רחוקה: הכוונה בפשטות, לדי"ה זה באוה"ת חקת ס"ע תשפג (ולכא"ו הוא ביאור לדי"ה זה

בסה"מ תקס"ב ח"ב ע' שסח: תו"ח שמות ש, ב. וראה גם אוה"ת חקת ח"ה ע' א'תרי"ט] — ראה שם ע' תשפח-צ

(אבל אינו כ"כ מפורש כמבואר כאן. וראה הערה שבסמוך).

אחכמה והיא רחוקה: קהלת ז, כג. ונא' בנוגע לפרה אדומה: יומא יד, א (וש"נ): במדב"ר פ"ט, ג (בסופו):

זח"ג רכג, סע"א — נסמנו בלקו"ת חקת נט, ד.

נהר הרביעי מרבה כו: ראה גם סידור רצא, ג. ובאוה"ת שם (ע' תשפ"צ), מבואר ג"כ בחי' שלמע' מדי

הנהרות, אבל בא"א קצת.

ב) ולהבין זה צ"ל תחלה שורש ענין הים מהו, דהנה כתי' זה הים גדול ורחב ידים שם רמש כו', ופי' בזהר שיש למעלה בחי' ים ובתוכו יש ארבי' ונוני' כו' והיינו דוגמת הים שלמטה שארז"ל חולין דקר"ז ע"א שכל מה שיש ביבשה יש בים חוץ מן החולדה, ורק ההפרש בין הברואים שבים לברואי' שביבשה שהברואי' שבים הם מובלעי' במי הים עד שאינם יכולים לפרוד שעה א' מן המים שבים וכמארז"ל בחולין דקר"ז סע"ב ברואים שבים אלמלא עולת ביבשה מיד מתות, וכמובן גם ממשל שהמשיל ר"ע לר"י בן פפוס בסוף ברכות ממה שהשיבו הדגים להשועל ומה במקום חיותנו כך ע"ש, משא"כ ברואי' שביבשה אם כי גם הם מקבלי' חיותם מן הארץ כמ"ש ארץ שממנה יוצאת לחם, וכן גם הצומח ובע"ח ניוונים מן הארץ עכ"ז ה"ה נפרדים מן הארץ והרי הם יכולי' לחיות באויר השמים כמו עופות שפורחי' באויר, וכן בירדם בספינות שבים כו' והנה כשם שברואי' שבים א"א להם לעלות ביבשה כן ברואים שביבשה א"א להם לירד בים א"ל ע"י ספינה, וכמארז"ל שם ברואים שביבשה אלמלא יורדות בים מיד מתים, ונמצא כי הים הוא מפסיק בין הנבראים שבים לנבראים שביבשה שהרי ע"י הפסיקו א"י ברואים שבו להתגלות חוצה באויר היבשה וכן ברואים שביבשה אין יכולי' לירד בים שהרי יטבעו במי הים ונמצא כי הים הוא חוק וגבול לגבי ב' הנבראי' הן נבראים שבים א"י לעבור גבולם לצאת חוצה לו, והן נבראי' היבשה א"י לעבור גבולו אשר הוגבל להם להיות באויר ולא במים.

היוצא מעדן שלמעלה מחכמה נהר הראשון מן הד', והיינו בחי' קוש"י והחמישית לפרעה וע' בד"ה ויקרא בענין וחמישיתו יוסיף עליו,

דהנה כתי' . . . ופי' בזהר: תהלים קד, כה. זחי"ב מה, כ. וראה גם ח"א פו, רע"א. ועוד. וראה תחלת פ' הכא ובהנסמן שם.

יכולים לפרוד . . . עולת: כ"ה בכ"ק. וארז"ל: להיפרד (וכי"ב) . . . עולות. דקר"ז סע"ב: כ"ה בכ"ק. וארז"ל: דקר"ז ע"א. ועד"ז הוא בע"ז ג, סע"ב. וראה לכללות הענין, גם לעיל ד"ה דש"פ פ"ה ובהנסמן שם.

בסוף ברכות: סא, ב (ויליע מה שכותב ע"ז. סוף). ושם: פפוס בן יהודה. כי גם הם . . . כמ"ש: איוב כח, ה (ממנה יצא). וראה בהנסמן בד"ה הנ"ל שם הערה, כי הם מקבלים. וכמארז"ל שם: בחולין — קכז, א. ע"י הפסיקו א"י כו': ר"ת: אין יכולים. והלשון צ"ע קצת.

בחי' קוש"י והחמישית כו': ראה לקו"ת קדושים ל, ד בענין, ובשנה החמישית" (ומביא גם שם, ג ענין והחמישית לפרעה"י) שהוא קוצו של יו"ד. וראה גם לקו"ת פינחס שננסמן בסמוך. והחמישית לפרעה: ריגש מז, כג. וחמישיתו יוסיף עליו: ויקרא ה, כד (וחמישיתו). וראה לקו"ת פינחס פ, ד ואילך — שהוא בחי' קוצו של י" (ושם פא, ריש ע"ב — מקשר זה עם, והחמישית לפרעה").

וככל המשל הזה יוכן למעלה בנמשל בים סוף העליון שהוא בחי' סופא דכל דרגין דאצי', דכתי' ב' כל הנחלים הולכים אל הים, היינו שכל הע"ס דאצי' הם משפיעי' לבחי' ים הוא בחי' המל' דאצי' שנק' ים סוף והוא כוונס כל אורות האצי' בתוכו ומעלים ומכסה לבלי יתגלו בכי"ע, וגם לא במקור דבי"ע שהוא בחי' ארץ, כי ים וארץ שניהם בבחי' המל', וז"ע מארז"ל הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים פי' ראש לשועלי' הוא בחי' ארץ היינו בחי' המל' שנעשה כתר ועתיק לבריאה, וזנב לאריות היינו בחי' ים סוף שהוא סופא דכל דרגין דאצי' המעלים אורות האצי' בתוכו, והוא בחי' פנימיות המל' הנק' כלת משה, ויותר טוב הוא להיות בחי' זנב לאריות היינו סוף האצי' מהיות ראש לשועלים היינו בחי' כתר ועי' דבריאה כו', ונמצא כי כמו במשל הים הוא המפסיק בין נבראים שבו לנבראים שביבשה כנ"ל כן בחי' ים העליון הוא המפסיק בין אצי' לבי"ע, שהוא המעלים אורות האצי' לבלי יתגלו בכי"ע, כמו שהים שלמטה מעלים על הנבראים שבו שלא יתגלו ביבשה, וכן הנה הוא מפסיק שלא יעלו בי"ע לאצי' כמו שהים שלמטה מונע את הנבראים שביבשה שלא יוכלו לירד בים כו',

ג) והנה ענין הנונין והארבין שיש בים העליון הנה זהו גי"כ כדוגמת הים הגשמי שיש בו דגי הים, וכן הולכים בו ספינות תמיד ולהבין ענינם למעלה הנה זהו בחי' מלאכים ונשמות שהנשמות נק' בשם נוני ימא כמו נשמת רב המנונא סבא שהי' נשמה דאצי' מבחי' הנשמות דים העליון שבמל' דאצי' ולכן נק' רב המנונא מל' נוני ימא, והיינו שכמו הדגים שבים הנה הם מובלעי' כמי הים והמים מתפשטים בתוך תוכם וה"ה כמו מהות

בים סוף העליון שהוא כו': ראה זחיג רנה, א. פרדס שער ערה"כ ערך ים. דכתי' ביי' קהלת א, ז. וראה אוהית ניד ח"ב עה"פ (ע' אקב ואילך) ובהנסמו שם. היינו שכל . . . ים וארץ . . . ונמצא כי כו': ראה בכ"ז לקרית צו יד, ב ואילך ובהנסמו שם. ז"ע מארז"ל . . . פי' כו': אבות פי' מיי' (מטי' לגי' אדה"ז). וראה זח' שה"ש עא, רע"א. פרדס ש"ח פ"ב. ועוד. וראה סה"מ תקס"ה ס"ע שסח ואילך. תקס"ז ע' צג. וראה גם סה"מ תרס"ז ע' תנב ואילך. קונט' ומעין מאמר ה' ספ"ג.

פנימיות המל' הנק': ראה זחיג קפת, א (עה"פ נשא ז, א) ביום כלת משה). זהו בחי' . . . שהנשמות כו': ראה ע"ד המבוראר כאן — ביאורו לאדמוה"א (לזחי"ב שנסמו כאן רפ"ב) מא. סע"א ואילך (ועד"ז הוא בביאורו להצ"צ ח"א ע' ריח"ט). אלא ששם, שגם. ארכיו' הן נשמות (נמוכות יותר). וראה ביאורו לאדמוה"א שם מב, ג ואילך (ולהצ"צ שם ע' רז ואילך: ריז ואילך) — להיפך, שארבו"ן הן נשמות ונונין מלאכים.

שהנשמות נק' בשם נוני ימא: ראה תקריז שבהערה הבאה (שם, כ). נוני ימא . . . רב המנונא סבא: ראה זחיג ז, א (וראה גם ח"ג קפת, א ואילך ובנצ"א שם קפת, א — סק"ב). תקריז תכ"א (מג, א). ועוד. וראה גם בהנסמן לעיל הערה "זהו בחי' . . .". ולכן נק' . . . מל' נוני ימא: ראה בהנסמן לעיל. וראה גם תוד"ה המנונא — קידושין כה, רע"א.

המים עצמם ולכן דגים אינם טעונים שחיטה שהרי הם נתרם באסיפה כמי ש
 אם את כל דגי הים יאסף להם, ואפי' עופות שנבראו מן הרקק (מים ועפר
 מעורבים יחד) היה נתרם בסימן אחד רק בהמות שנבראו מן האדמה צריכי'
 רוב שנים דוקא, ודגים שאינם צריכי' שחיטה מוכן כי גם בהיותם נבראים
 היה כמו המים, וכן לענין עירוב מקואות ושפופרת הנוד, וחציצה וכדומה,
 איר שמעון ב"ג שכל שתחלת בריתו מן המים היה כמים, שמכ"ז מוכן הגם
 שנבראו להיות מהות נברא מ"מ היה בטל בתכלית בים עד שא"א לו לפרד
 כלל מן הים וכן הוא בחי' מים גם לאחר שנברא שיש בו התפשטות המים
 בתוך תוכו, ועד"ז יובן בנשמות דאצי' כמו נשמת רב המנונא סבא שהיא
 בבחי' הביטול לגמרי עד שא"א לה לפרוד אפי' שעה א' וה"ה מהות המים
 עד"מ, וכמארז"ל עובר ירך אמו הוא פי' הגם שהוא עובר שהרי הוא מציאות
 נרגש בפ"ע מ"מ כל זמן העיבור היה כירך אמו ואינו נחשב לדבר בפ"ע
 והיינו מפני ביטולו כ"ז העיבור שאוכל ממה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו
 שותה וכדומה, ועד"ז יובן בנשמות דאצי' בהיותם בעיבור בכטן המל' הנק'
 ים סוף, הנה הם ירך אמם ובטלים לגמרי כעובר שהוא ירך אמו וכמו דגים
 שבים שהם מובלעי' במי הים וכנ"ל וזהו בחי' הנונין שיש בים העליון כו',
 וענין הארביין זהו בחי' המלאכים שנק' ארביין, ולכא' גם הארביין הם ספינות
 הם הולכים בלב ימים כמו הדגים שבים, אמנם באמת יש הפרש גדול בניהם
 והוא שענין הילוך הספינה בים אם כי היא שוקעת בים, מ"מ הנה כל עיקר
 פעולתה הוא להבדיל ולהפסיק בין מי הים ובין מה שבתוכה, והרי הספינה
 היא הממוצע שבה וע"י יוכלו דיירי היבשה לשוט בים ודופני וירכתי הספינה
 הם הם הממצעים בין האדם או בע"ח או תבואה המונחת בתוך הספינה שלא
 ינזקו ממי הים, ונמצא אם כי הספינה הולכת בלב ימים ושוקעת בים מ"מ
 אינה דומה כלל לדגים שבים, והגם כי לכא' נראה ששניהם שווים במה
 שהם שוקעי' בים אמנם באמת הבדל גדול בניהם שהדגים הם מובלעי' בים

דגים אינם . . . כמי ש: בהעלותך יא, כב. חולין כז, ב.
 עופות שנבראו . . . (מים) . . . היה נתרם כו': חולין שם ובפרש"י שם ד"ה רקק. וראה גם שם, רע"א —
 במשנה.

עירוב מקואות . . . איר שמעון כו': מקואות פי' מ"ז. ואוצ"ל: כשפופרת.
 וחציצה וכדומה: ראה זבחים כב, א. ולהלכה — רמב"ם הל' מקואות פ"ח ה"א. שו"ע יו"ד סר"א ס"ג.
 וכמארז"ל עובר כו': גיטין כג, ב. ועוד. וראה תר"א ר"פ שמות. ובכ"מ.
 שאוכל ממה כו': נדה ל, ב. וראה תר"א שם. ובכ"מ.
 בנשמות . . . בהיותם בעיבור כו': ראה לקו"ת ויקרא ג, רע"א.
 וענין הארביין . . . המלאכים: ראה בהנשמן לעיל הערה "והו בחי' . . ."
 ולכא' . . . אמנם כו': ראה באוה"ז שנשמן לעיל.
 גדול בניהם: כ"ה בכ"ק (גם לקמן). ואוצ"ל: ביניהם.

והם כמהות המים ממש, והספינה אם כי שוקעת בים, אבל שקיעתה הוא בשביל שלא ינזק מה שכתוכה במי הים, והיא אמצעית שבה וע"י יוכלו גם דיירי היבשה לשוט בים שלא יגיע המים להם, ועדמ"ז יובו בים סוף העליון שענין הילוך הארבין היינו בחי' המלאכים שנמשלו לארבין להיות כי גם המלאכים יש להם גוף רק שהגוף שלהם הוא רק מב' יסודות כמ"ש הרמב"ן וגם היסודות הם היותר דקים והיינו רוח ואש, ובשעה שהם משרתים הגוף שלהם אש כמ"ש משרתיו אש לוחט, ובשעה שנשלחים לעשות איזה שליחות נעשים רוח כ"כ הציוני, ויש להם נפש המחיה אותם, ונת' במ"א שהגוף ונפש שלהם הם כמו אור וכלי, אמנם הגוף שהוא הכלי הוא המפסיק בין מי הים ובין נפשם המחיה אותם כדוגמת דופן הספינה שהיא מפסקת בין האדם שכתוך הספינה ובין המים שבים, ולהיות כי גופם מפסיק לכן פועם ישות בנפשם הוא האור שגם הוא אינו בטל במי הים ע"ד הנשמות שהם ירך אמם מפני שהגוף שהוא כלי הנה הוא מפסיק בין עצם הים להאור הוא נפש המלאך, ולכן אין המלאכים נק' בשם נונין כמו הנשמות בהיותם בבחי' העיבור בלא גופים מפני כי המלאכי' הם בגופים והגוף מפסיק בין אור הנפש למי ים העליון ולכן נמשלו לארבין הם ספינות, והיינו שכמו הספינות אם כי גם הם הולכי' בלב ימים ושקועי' במים כמו הדגים מ"מ יש הבדל כניהם כנ"ל כ"ה המלאכי' הגם כי גם הם בים העליון מ"מ אינם דומים לנוני ימא הם הנשמות, שהנשמות הם עובר ירך אמו הוא, משא"כ המלאכים אינם כן מחמת הפסק הגוף שלהם שלכן נמשלים לארבין כו',

ד) ומעתה יובן ענין ים העליון מהו, והענין הוא דהנה אנו רואים שבחי' הדיבור מלובש מכל הט"ס שלמעלה הימנו, כמו השכל מתלבש בדבור בכדי לגלות לזולתו שבלתי דבור א"א לגלות לזולתו וכן ענין גילוי בחי' המדות שבלב כמו אהבה או שנאה כשיצטרך לגלות לזולתו זהו ע"י

וונדמ"ז יובן: ר"ת: וע"ד משל זה.

גם המלאכים . . . והיינו רוח ואש: ראה גם לעיל ד"ה דפ' מצורע פ"ז ובהנשמן שם. ובשעה שהם . . . כ"כ הציוני: הובא בי"ח (והוא מפרד"א פ"ד) — הובא ונסמן לעיל שם. כמ"ש משרתיו כו': תהלים קד, ד.

ונת' במ"א: ראה לדוגמא: לקרית ברכה צח, ג. וראה גם לעיל שם.

לכן פועם ישות: כ"ה בכ"ק. ואולי צ"ל: פועל.

בהיותם . . . בלא גופים: וכנ"ל שהמדובר בהיותם בעיבור כמ"ל. וראה לקרית שם. לעיל ד"ה שירו לו (ובהנשמן שם) בהחילוק בין נשמות למע' (כלי גופים) ומלאכים (בגופים שלהם) — מצד ה"שיר" שלהם. והענין הוא דהנה כו': לתוכן פרק זה (לכד בנוגע ב' הדיעות בקרי"ס, והמבואר בסיום הפ' בנוגע הקריאה דפ' במדבר) — ראה לקרית צו טז, ד. וראה שער האמונה שנשמן לקמו. דהנה אנו רואים: ראה תניא פ"כ ואילך. שעה"ה"א פ"ח ואילך. תניא שמות ג, א. לקרית ברכה צו, סע"ב ואילך. ועוד. ובארוכה — ראה סה"מ תרנ"ט ע' ג ואילך.

הדבור, וכן גילוי לבוש המחשבה כשיצטרך לגלות מחשבתו מה שחושב לזולתו ילבישנה באותיות הדבור ועי"ז יתגלה לזולתו כו' ועד"ז יובן למעלה שבחי הדבור עליון דכתי' בדבר ה' שמים נעשו הנה בו מתלבשי' כל הט"ס הגבוהים ממנו וזהו שארז"ל בע"מ נברה"ע שעניו ע"מ הם עשר ספירות שהשפיעו לבחי' הדיבור עליון הוא בחי' ים העליון שמעלים על הע"ס דאצי' לבלי יתגלו החוצה היינו בבי"ע עד שע"י העלמו יכול להיות שבחי' המל' הנק' ארץ יהווה בחי' בי"ע בבחי' בריאה יש מאין שכח זה הוא ע"י העלם הים שמעלים אורות האצי' עד שבחי' ארץ הוא בחי' המל' דמל' דאצי' יהי' בבחי' ראש כתר וע"י לבריאה וכנודע שבחי' המל' היא הממוצע בין אצי' לבי"ע, ונודע כי כל ממוצע בהכרח שיהי' כלול מב' הבחי' דוקא וזהו בחי' ים וארץ, ים הוא סוף מדריגות הארץ שלכן נק' ים סוף להיותו סוף כל דרגין דאצי', וארץ היא בחי' מל' המהוה בי"ע, ואילולי העלם הים לא הי' יכול להיות בחי' התהוות בי"ע ע"י בחי' ארץ כו', ויובן ענין העלם הים דהנה הגם שהדיבור מגלה השכל לזולתו הנה כ"ז כשהוא בר חכים להבין השכל אז כשאומרים לו השכל מבין בטוב אמנם אם אינו בר שכל מעצמו כמו הקטן או גדול שאינו בר שכל הגם כי שומע האותיות מ"מ אינו מבין ההשכלה המלובש בהם, והיינו מפני כי האותיות מסתירי' על עצם אור ההשכלה ולכן אינו מבין רק מי שהוא בר שכל בעצם אז מבין ההשכלה אבל אם אינו בר שכל הגם ששומע האותיות ומבין אותם מ"מ אינו מבין ההשכלה שבהם, ועד"ז כל הסודות והרזין דאורייתא המלובשים באותיות התורה שבכתב, וביותר בס' הישר שהוא סיפורי מעשיות שבתורה שאינו מובן כלל הרזין המלובשים בהאותיות והיינו מפני כי האותיות מעלימי' על אור

וכן גילוי כו': ראה בהנסמן בהערה הקודמת.

ועד"ז . . הדבור עליון דכתי': תהלים לג, ה. וראה תניא כו' שם. וראה גם בהנסמן בהערה הבאה. שארז"ל בע"מ . . עשר ספירות כו': אבות פ"ה מ"א. וראה לקו"ט מטות פב, ג. וראה בארוכה ד"ה פדה בשלום תשי"ד (ע' 66) ספ"א ואילך ובד"ה שלאחריו — כמה ביאורים בענין ע"מ.

ים העליון שמעלים . . ארץ כו': ראה לעיל פ"ב.

המל' דמל' דאצי': לכאור הכוונה, ד. ארץ' שבמל' היא בחי' המל' שבה — מל' דמל'.

וכנודע שבחי' המל' כו': תרי"א יתרו (בהוספות) קט, ב. לקו"ט נצבים נג, ב. תרי"ח שננסמן בסמוך. ועוד.

ונודע כי כל ממוצע כו': ראה תרי"א שם. מג"א צג, סע"א ואילך. לקו"ט שם נא, ג. נג, ב. שה"ש ה, ד ואילך.

וראה בארוכה — תרי"ח בשלח רסו, א ואילך. ועוד.

ים הוא . . הארץ: כ"ה בכ"ק. ואולי צ"ל: האצי'.

הגם שהדיבור . . הנה כ"ז כו': ראה לקו"ט צו שם. בהר מג, ג. סה"מ הנ"ל ע' לה. ובכ"מ. וראה גם לעיל

ד"ה דיו"ט ב' דפסח.

הסודות . . המלובשים . . סיפורי מעשיות כו': ראה בארוכה זח"ג קנב, א.

וביותר בס' הישר: הכוונה לספר בראשית — ראה ע"ז כה, רע"א (ע"פ יהושע י, יג) ובפרשי' שם

(ובהמשך הגמ' — ע"פ ש"ב א, יח). וראה תרי"ח לך פג, סע"ג. פד, ד ואילך. ח"ש קלה, ב ואילך. ושם, ס"ו

בראשית הוא . . בספור . . האבות . . להיותם שרש ומקור למצות שיכתבו בס' שמות ושאר ספרים".

ההשכלה, ועדין יובן למעלה שכלליות הדבור עליון נק' בשם ים ע"ש שמעלים אור האצ"י שהוא כדוגמת הדבור שמעלים על אור ההשכלה כנ"ל כו', וממילא מובן שענין קרי"ס היינו שנקרע מסך המבדיל בין האצ"י לבי"ע ונתגלה אור האצ"י בבי"ע, ובאופן הגילוי יש בזה ב' דיעות הא' לפי מה שנת' בכתהאריז"ל נתגלה האצ"י בבי"ע כי האריז"ל קורא קרי"ס בשם לידה והיינו שנתגלו הנשמות דאצ"י כמו נשמת ר' המנונא סבא שהי' בבחי' עיבור בים העליון כנ"ל נתגלה בבי"ע שזהו כדוגמת ענין הלידה שמהעלם העיבור של העובר כמו שהוא בבטן האם נולד ויצא לאויר העולם שזהו דוגמת היבשה ולפי פ"י צריכי' לפרש פסוק ובני' הלכו ביבשה בתוך הים דפי' בני' הם נשמות דאצ"י הלכו ביבשה בתוך הים שע"י שנקרע ונבקע מסך הים נתגלו מאצ"י לבי"ע, אמנם מתוך דברי הרשב"י ז"ל בזה מובן שענין קרי"ס הי' עליית בי"ע לאצ"י, וא"כ פ"י ובני' היינו נשמות דבי"ע הלכו ביבשה בתוך הים שנתעלו באצ"י, ויהי' איך שיהי' נתגלה האצ"י בבי"ע, וזה הי' הקדמה שיוכלו ישראל לקבל התורה דהנה בתורה נא' בפ' נצב"י ולא מעבר לים היא לאמר מי יעבור כו' כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו, בפיך היינו בחי' דבור, ובלבבך הוא מחשבה כי הלב חושב, לעשותו הוא בחי' מעשה, ונודע כי מחדו"מ הם בי"ע, והיינו כי התורה ירדה מאצ"י לבי"ע וזה הי' ענין מ"ת אבל קודם מ"ת היתה מעבר לים כמובן מאומרו שעכשיו לא מעבר לים היא, אבל קודם לזה היתה מעבר לים, ולכן כדי שיהי' ישראל כלי לקבל התורה שהיא מבחי' עבר לים הוצרכו ללכת בתוך הים ביבשה ואז יתן

ובאופן הגילוי . . . ב' דיעות: ראה בפרטיות יותר קצת — סידור רפ"ט, ד ואילך. תוי"ח בשלח רנט, א. רפ"א, א ואילך. וראה שער האמונה (לאדמוה"א) פני"ב ואילך — בארזכה ועוד.
 לפי מה שנת' בכתהאריז"ל: בסידור שם מציין לפע"ח — ראה שם שער חג המצות פ"ח קרוב לסופו. כמו נשמת . . . כנ"ל: רפ"ב.
 כדוגמת . . . העובר כמו שהוא כו': ראה גם בפרק שלפנ"ז ובהנסמן שם.
 ולפי פ"י: רית: פירושו (היינו, של האריז"ל).
 פסוק ובני' כו': בשלח יד, כט.
 דברי הרשב"י ז"ל בזה: הכוונה (ראה סידור שם. תוי"ח שם ועוד) למ"ש בוח"ב מח, ב — המבואר כאן רפ"ב ואילך.
 וזה הי' הקדמה כו': זהו הביאור להקושיא שבריש המאמר (ע"ש).
 נא' בפ' נצבים: ל, יג"ד.
 בפיך היינו . . . בחי' מעשה: ראה תניא פ"ז ואילך. וראה גם ספר חרדים שנסמן בסמוך (וראה בהנסמן שם). ועוד.
 מחדו"מ הם בי"ע: תוי"א משפטים עה, ב. לקו"ת בלק סו, טע"א ואילך. אוה"ת בשלח ע' שפט ואילך. ועוד.
 וראה גם לעיל ד"ה ומשה עלה קטע והנה בחי' ובהנסמן שם.
 כי התורה ירדה כו': ראה בהנסמן בהערה הבאה. וראה לקמן בסוף הפרק — בפ"י. ועל תורתך כו' שכתבי האריז"ל.
 אבל קודם מ"ת היתה כו': ראה בי"מ נט, ב (עה"פ נצבים שם, יב): לא כשמים היא . . . שכבר ניתנה כו'.

להם התורה מעבר לים לבחי' ניי"ע שהם מחדו"מ שבהם נתלכשה התורה שיש דברי' שתלויים במחשבה ויש שתלויים בדבור ורוב הם במעשה, ולכן נקרע הים ליי"ב גזרים בכדי שכל שבט יעלה במסילה בפ"ע, כי הנה בים שעשה שלמה שהי' בדוגמת ים העליון נאמר בו שנים עשר בקר והים עליהם מלמעלה, וזהו כמו בים העליון שיש תחתיו ד' מחנות שכינה מכאל מימין גבריאל משמאל אוריאל מלפניו רפאל מאחוריו וכ"א כלול מג' כמו שביד ורגל יש בכאו"א ג' פרקין שרומזין לג' בחי' חב"ד חג"ת נהי" ופרק שבו האצבעות הם חב"ד, וכן בדוגמתם ישראל למטה הם ג"כ ד' דגלים וכל אחד כולל ג' שבטים והים עליהם מלמעלה, והנה כמו שיש י"ב שבטי' בבריאה שהם י"ב בקר כנ"ל כן יש שורשם באצי' שהם י"ב גבולי אלכסון דז"א דאצי' וכתיו ששם עלו שבטי' שבטי י"ה היינו עליית י"ב שבטי' דבי"ע ביי"ב גב"א דז"א דאצי', וזהו מה שנקרע הים ליי"ב קרעים בכדי שכל שבט יעלה במסיל בפ"ע בשורש שרשו באצי' בגבול אלכסון שלו, וזהו שקורין פ' במדבר תמיד קודם חה"ש שהוא זמן מתן תורתנו להיות כי בפ' במדבר שם נא' דגלי בני"ב לצבאותם, שזהו כמו ד"מ שכינה שכ"א כלול מג' כנ"ל וע"י שעברו בדגליהם בים באו לשרשם י"ב גבו"א דז"א דאצי' ואז יכלו אח"כ לקבל התורה שהיא כשר פסול בחי' חו"ג, וגם ארז"ל ע"פ אמרות ה' כו' שבעתים א"ר ינאי לא

דברי' שתלויים במחשבה . . . במעשה: ראה בארוכה ספר חרדים — שמחלק כל המצות לפי אברי האדם כו': ובהקדמתו להספר (ע"פ הפסוק «כי קרוב גוי» הנ"ל בפנים) ומחזיל (ראה בהנסמן לעיל ד"ה וזה אשר תעשה רפיו) אין אגודה פחות משלשה. (ועוד) — דכל האברים (ופעולות) מתחלקות לג' אלו (מחדו"מ). ע"ש. בים שעשה . . . שהי' בדוגמת כו': ראה זח"א שנסמן בסמוך. וראה גם לקו"ת אמור לה, ד. ועוד. נאמר בו: דה"ב ד, ד (ועד"ז במ"א ז, כה) — בהשמטת תיבות. ד' מחנות שכינה . . . וכן . . . ד' דגלים: זח"ג קי"ח, ב ואילך (ונת' בביאורו לאדמוה"א (פה, א ואילך). ולהצ"צ (ע' תנא ואילך). ועוד). ח"א רמ"א, א. במדבר פ"ב, י (וראה הערה הבאה). ד' מחנות . . . מכאל מימין כו': זח"ג שם. פרד"א פ"ד. ובמדבר שם — בסדר אחר (ואוצ"ל כאן: מיכאל).

וכ"א כלול מג' . . . כולל ג' כו': ראה זהר ובמדבר שבהערה הקודמת. וראה בהנסמן בהערה הבאה. כלול מג' כמו שביד כו': ראה זח"א שם (הובא בלקו"ת צו י, א) — עה"פ מ"א שם, שד' הדגלים הם ב' ידים ורגלים שבכ"א ג' פרקין. כמו שביד . . . ג' פרקין שרומזין כו': ראה שעה"א שנסמן בתחלת הפרק (פניה). אוה"ת ראה ע' תרנב ואילך. אוה"ת תהלים (י"א) ס"ע רמ"א ואילך. ועוד. ד' דגלים וכל אחד כו': במדבר ב, א ואילך. וראה מדרש זהר שנסמן לעיל. כמו שיש . . . כן כו': ראה לקו"ת שם — ע"פ זח"א שם. ועוד. וכתיו ששם . . . היינו כו': תהלים קכב, ד. וראה לקו"ת פקודי ד, א ואילך — הובא בלקו"ת צו שם. וראה גם לעיל ד"ה ויאסור יוסף, קטע והנה כמו ובהנסמן שם. יעלה במסיל: כ"ה בכ"ק. ואוצ"ל: במסילה. וזהו שקורין . . . קודם תהיש: ראה לקו"ת ח"ח ע' ז: ח"ח ע' 18 — וש"נ. כשר פסול בחי' חו"ג: ראה אגה"ק ס"ג (וראה גם בהקדמת התניא). לקו"ת ויקרא ב, סע"ד ואילך. ועוד. ארז"ל ע"פ: תהלים יב, ז. ירוש' סנה' פ"ד ה"ב (בשינוי).

ספר תרל"ה – חלק א רסה

ניתנו ד"ת חתוכים למשה אלא כל דבר ודבר שהי' הקב"ה אומר למשה הי' אומר לו מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, והיינו מפני כי התורה היא מחו"ג, ולכן כדי שיוכלו לקבל התורה שתרד מחו"ב בחו"ג דאצי' להתלבש בבי"ע וכנודע ממ"ש האריז"ל בפ"י ועל תורתך שלמדתנו שהיא תורת הבריאה הוצרכו לעבור את הים בחרבה להיות גילוי אצי' כבי"ע יהי' איך שיהי' לפי שני הפ"י הנ"ל ואז קיבלו התורה כו',

ה) והנה כתי' היום לעשותם ואריז"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וענין קיבול השכר שיהי' לע"ל הוא כמו שפ"י רש"י ע"פ ישקני מנשיקות פיהו שלע"ל יגלה טעמי מצות, כי טעמי מצות עכשיו לא נתגלו שהרי אינו ידוע טעם מצות תפילין עד"מ למה יהי' רצון העליון שיכתבו קדש והי' כי יביאך בדיו על הקלף, בשל ראש בד' בתים וש"י בבית א', הלא אינו ידוע לנו זה כלל, וכן בכל המצות כמו אכילת מצה בפסח, וגם המעט מה שאנו יודעי' מפי ספרים ומפי סופרים שתפילין הם ד' מוחין, ומצה היא בחי' קטנות אבא, זהו רק ע"ד הידוע מציאותו ולא מהותו כלל, שהרי אין אנו יודעי' כלל מהות המוחין או מהות קטנות אבא, אלא ע"ד המציאות לבד, וזהו שילמוד לנו מב"ד דכתי' בי' הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, ופ"י בזהר שיהי' גדול מהאבות וממשה וגם מאדה"ר

מח"ש האריז"ל בפ"י כו': נוסח כרכה שני דבהמ"ז. וראה גם לעיל ד"ה והנה כמו פ"י ובהנסמן שם. כתי' . . . ואריז"ל: ואתחנן ז, יא. עירובין כב, א.

שכר . . . ליכא: קידושין לט, ב.

רש"י ע"פ: שה"ש א, ב.

שלט"ל יגלה: מתחלה כתב בכ"י, "יתגלה" ומחק וכתב כנדפס. והכוונה לכאן, שהקב"ה יגלה כו' — ראה ה"ל בפרש"י שם.

כי טעמי מצות . . . שהרי אינו כו': אגה"ק סי"ט — קכח, א (ראה לקו"ש חי"ד ע' 106 בהערות). ועוד. שיכתבו . . . בשל ראש בד' . . . וש"י כו': טושי"ע אריח סליב ס"ב וליח (ואוצ"ל: ובש"י).

שתפילין הם כו': זחי"ג רסב, א. וראה תו"א לה, ב. ובכ"מ.

ומצה היא כו': ראה לעיל סד"ה ששת ימים ואילך ובהנסמן שם.

והו רק ע"ד כו': ראה קו"א בתניא קנו, א ואילך. ועוד.

אלא ע"ד: "ע"ד" אינו ברור בכ"י.

מב"ד דכתי' בי' ר"ת: משיח בן דוד — ישעי' נב, ג ותרגום שם (וראה גם בהנסמן באוה"ת נ"ך עה"פ — ע' רסה). וראה להבא לקמן גם שעה"א שם (פנ"ז, פ"ס ואילך). ועוד.

ופ"י בזהר: ראה זחי"א קפא, א. ח"ג קנג, ב. וראה זחי"ג דלקמן בפנים — שהוא למעלה גם מאדה"ר (אבל

— לא קאי עה"פ בישעי' שם). וראה אוה"ת שם ואילך ובהנסמן שם. וראה בנוגע מעלת משיח (גם על משה)

— לקמן ד"ה ועשית ח"ש פ"ג (קטע הא').

(*) נתבאר בכיאוה"ז לאדמוה"א (כב. סעי"ב ואילך) ולהצ"צ (ע"י קיח ואילך). אבל: א) לא נזכר שם משיח; ב) מבואר ש.עבד"י הוא למען מהאבות (ולא נזכר אדה"ר, כ"א מבואר בזהר וכיאוה"ז) — נחיינות אלו ש.עבד"י הוא למען מהם).

ופעם איתא בס' הגלגולי' שמב'ד יהי' כמו אדה'ר לאחר החטא, ופעם איתא שיהי' כמו אדה'ר קודם החטא, והרמ"ז פי' שיהי' גדול מאדה'ר גם לפני החטא, שהרי פי' שנפסוק ישכיל עבדי יש בו חמשה לשונות ישכיל ירום נשא גבה מאד שהם כנגד ה' בחי' נרנח"י, ופי' שלבחי' יחידה עדיין לא זכה אדם מעולם (כן פי' מאמר הזח"ג פי' ואתחנן דר"ס ע"ב מאן הוה סיומא ע"ש) כ"א מב'ד יזכה לזה, והיינו כי דהע"ה זכה לבחי' נפש כמ"ש הללי נפשי את הוי' היינו בחי' נפש דוד, והגם כי הי' לו גם רנח"י, אך הם הי' ע"ד מזל לא שלא כל הנשמה מלובשת בגוף כ"א הארה ומקצת הנשמה, ועיקרא למעלה בבחי' מקיף ודוד זכה שיאיר בו בחי' נפש דאצ"י בבחי' גילוי אור פנימי ואל"י זכה לבחי' רוח, שלכן עלה בסערה השמי', ומשה זכה לכינה, וע' בהרמ"ז ואתחנן דר"ס ע"ב הנ"ל שזכה לפנימיות בינה וחיצונית אבא, וזהו קפ"ד קס"א ע"ש, ואדה"ר הי' מבחי' חיה, ומב'ד יהי' מבחי' יחידה, ועכ"ז אין זה סותר למ"ש בכתהאריו"ל שיהי' כמו אדה"ר שהרי בחי' חיה ויחידה נכלל בזהר בשם נשמתא לנשמתא א"כ חשיב זה בזהר לבחי' אחת, והיינו שהם למ"ד מ"ם דצלם כו' והוא ילמד דעת את העם בחי' פנימיות התורה, ולכאור'

ופעם איתא בס' הגלגולי' . . . ופעם איתא כו': ראה ספר הגלגולים פ"א ופי"ט. וראה אה"ת שם. והרמ"ז פי': ראה הערה הבאה. וראה גם רמ"ז לזח"ב מ. ב. ח"ג רעו, ב. שהרי פי' . . . ופי' . . . זוכה לזה: הכוונה (לכאור), דמכיון שפי' הרמ"ז (בזח"ג רס. ב.) חמשה . . . נרנח"י: ושלבחי' יחידה כו' (ראה שם ובהנסמן בהערה הקודמת מעלתו על משה (אלא שגם משיח שייך למשה, ע"ש)). מובן מזה שדרגת משיח היא למע' גם מבחי' אדה"ר שלפני החטא. וראה קונט' ענינה של תורת החסידות (בסוף סה"ע חב"ד ח"א, ובקונט' בפ"ע) רס"ה ובהנסמן שם. חמשה לשונות . . . נרנח"י: ראה ס' הגלגולים שם (פי"ט). שליח שסט, א. וראה אה"ת שם. הי' בחי' נרנח"י: ראה קונט' הנ"ל הערה 37. וראה גם זח"ב קנת, ב (אבל ראה בקונט' שם הערה 79). וכן פי': הרמ"ז — כניל בהערה. דהע"ה זכה . . . ואדה"ר כו': ראה ס' הגלגולים שם פי"א וי"ט (ועוד) — בנוגע אליהו וכו', אבל — לא נזכר דוד שזכה לנפש. וראה בהנסמן בהערה הבאה. דהע"ה . . . נפש כמ"ש: תהלים קמו, א (וראה זח"א פי, א (אבל מביא פסוקים אחרים)). וראה גם אה"ת (י"א) עה"פ (ע' תקסד). סידור נו, ג. אתהלך לאזניא ע' לג. ועוד. הי' לו גם רנח"י: ראה בארוכה ס' הגלגולים שם (ועוד) — שבכ"א יש כל הבחי' דנרנח"י. ע"ד מזל כו': ראה גם לקו"ת במדבר טז, א ואילך (וסה"מ תרל"ו ח"ב ע' תקיא ואילך ובהנסמן שם): שלח נא, ב: ועוד — ע"פ מחז"ל (מגילה ג, א) אע"ג דאינהו . . . מזליהו חזי, וראה גם לקמן ד"ה ועשית חיש (ובהנסמן שם) פי"ב ואילך. ואל"י . . . עלה בסערה כו': מ"ב ב, א. ומשה זכה לכינה: נסמן לעיל ד"ה ויבא משה פי"ד. והרי בינה היא בחי' נשמה" (ע"ה שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פי"ה. וראה לקו"ת ראה כז, א. יז"כ ע, ג. ועוד). וראה בנוגע לענינינו — ספר הגלגולים ורמ"ז שנסמן לעיל. למ"ש בכתהאריו"ל: דלעיל — שיהי' כאדה"ר קודם החטא או גם לאחר החטא. שהרי . . . נכלל בזהר: ראה קונט' הנ"ל ס"א וכהערות שם. למ"ד מ"ם דצלם: ראה לקו"ת תצא לו סע"ג ואילך ובהנסמן שם. ועוד. ולכאור' ע"ל . . . אך הענין כו': ראה לקו"ת צו יז, א.ב. וראה לקמן (קרוב לסיים הקטע) כביאור יותר — מלקו"ת שם.

צ"ל האיך יתכן שאחד יוכל ללמוד עם כולם שהרי בתה"מ יעמדו אלפים ורבבות והאיך יוכל האחד לשאת, והלא מרע"ה כשהיו רק ת"ר אלף לא ה' יכול לשאת, וכאשר אמר יתרו למשה נבל כו' ואתה תחזה כו' שרי אלפי' כו' ושפטו את כו' את הדבר הגדול יביאון אליך ואת הדבר הקטן ישפטו הם וכ"ש כשיעמדו אלפי' ורבבות האיך יוכל האחד לשאת את כולם וגם צ"ל הלא בתה"מ יעמדו מרע"ה והאבות אשר כולם יודעים את התורה ומה ילמוד איתם מבי"ד, אך הענין הוא דהלימוד יהי' בבחי' פנימיות התורה שעז"נ ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים וכן על המצות נא' רחבה מצותך מאד שהם כלי' רחבים לקבל בחי' מאד העליון, וזהו שילמוד מבי"ד שבחי' זו שבתומצ' עדיין לא נתגלה כלל, ואמנם כדי לבוא לבחי' גילוי זה צ"ל שיניף ה' על הנהר בעים רוחו, פי' שכמו כדי להיות מ"ת בחי' גליא שבתורה הי' צ"ל קרי"ס כן כדי שיהי' בחי' פנימיות התורה צ"ל שיניף על הנהר בעים רוחו פי' רש"י אין לו דמיון במקרא כי אינו דומה לבחי' רוח קדים, כי כדי שיהי' קריעת הים זהו מבחי' רוח קדים, אבל להנפת הנהר לא די מבחי' קדים כ"א בעים רוחו, ועי"ז יהי' בקיעת הנהר, וענין בחי' הנהר דהנה כמו שיש בחי' דבור למעלה שהוא הנק' בשם ים, שהוא בחי' הדבור עליון מה שבדבר ה' שמי' נעשו, וכת"י הוא אמר ויהי, כן יש בחי' מחשבה למעלה והגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם, מ"מ נק' בשם מחשבה, וכשם שדבורו ית' ג"כ אינו בערך דבור שלמטה שהרי מדבורו של האדם לא יתהוה מאומה כ"א שחבירו יעשה ציווי שלו, אבל מעצם דבורו לא יתהוה מאומה משא"כ מדבורו ית' כי הוא אמר ויהי, ועד"ז יובן בענין המחשבה שלא מחשבותי מחשבותיכם, שהרי ממחשבת האדם לא יתהוה מאומה שגם זולתו לא יוכל לעשות מה שזה חושב במחשבתו שהרי א"י מה הוא חושב כלל, אבל למעלה תיכף כשעלה ברצונו נתהוה מזה וכמ"ש בזהר שבמח' א' נבראו כל העולמות

וכאשר אמר יתרו: פי' יתרו ית, יח ואילך. ואוצ"ל: וכמו שאמר (וכי"ב).

פנימיות התורה שעז"נ: איוב יא, ט. וראה ה"ל ת"ת לאדה"ז פ"א ה"ה.

על המצות נא' . . . שהם כו': תהלים קיט, צו. וראה אגה"ק סוסי"ז — הובא גם בלקו"ת אמור לג, סע"א. ועוד.

ואמנם כדי לבוא כו': ראה לעיל פ"א. וראה בהנסמן שם.

כדי להיות מ"ת . . . קרי"ס כו': ראה לעיל פ"ד ובהנסמן שם.

פי' רש"י: ישע"י שם (יא, טו).

רוח קדים . . . שיהי' קריעת הים: בשלח יד, כא.

בחי' דבור . . . שמי' נעשו: ראה לעיל רפ"ד ובהנסמן שם.

וכת"י הוא כו': תהלים לג, ט.

כי לא מחשבותי כו': ישע"י נח, א (ולכא"ו צ"ל (וכן לקמו): מחשבותי (וכי"ב)). וראה בסמוך.

וכשם שדבורו . . . שהרי . . . משא"כ כו': ראה גם לעיל ד"ה הודו לה' פי"ב קרוב לסופו ובהנסמן שם.

שהרי ממחשבת . . . אבל למעלה כו': ראה גם לעיל ד"ה החדש הזה קטע הא': לקמו ד"ה רפאני הו"י פ"ב

— ובהנסמן שם.

רק שנפרטו בדבור אח"כ, ועכ"ז נק' בשם מחשבה כו' ואי לזאת כשם שהדבור אם כי הוא מגלה מ"מ הנה הוא מסתיר ג"כ וכנ"ל במשל שהרי מי שהוא איננו בר חכים בעצם לא יבין מהאותיות כלל, כן בחי' אותיות המחשבה ג"כ מעלימים על עצם אור השכלת ברק המבריק ורק הארת השכל בא בהתגלות בבחי' ההשגה והבנה ולא כמו שהוא בעצם השכל כמו שהוא כו', ובחי' זו היא הנק' נהר שהוא לשון המשכה מלשון ונהרו אליו כל הגוים, ומלשון נהר דנגיד ונפיק, והיינו כי זהו ההפרש בין ים לנהר שהנהר נמשך תמיד בלי הפסק וכמ"ש ונהר יוצא מעדן יוצא תמיד בלי הפסק כלל, ולכן נמשלה המחשבה לנהר שכשם שהנהר נמשכת תמיד בלי הפסק כך המחשבה היא תמידים שהרי אין אדם שליט במחשבתו לעצור את כח המחשבה שלא יחשוב מאומה כמו ששליט הוא בדיבורו לעצור דבריו לבלי ידבר, ולכן הדבור נמשל לים דקוו וקיימי כן יוכל לעצור הדבור, אמנם המחשבה שא"א לו בשו"א לעצור שלא יחשוב מאומה נמשלה לנהר שיוצא תמיד בלי הפסק כלל, והנה בכדי שיושג לע"ל בחי' העדן שעליו נא' עדן עין לא ראתה אלקי' זולתך, צ"ל שיניף ה' בעים רוחו על בחי' הנהר כמו שהי' בקרי"ס שקרע הים סוף שהוא המעלים אורות האצ"י בתוכו כנ"ל כן יניף לע"ל על הנהר שהוא בחי' בינה בחי' השגה שזהו ע"י אותיות המח' שהם ג"כ מעלימי' ולכן יניף על הנהר ויקרענה בכדי שיתגלה בחי' העדן הוא בחי' עצם החכמה כמו שהיא בלתי התלבשותה באותיות המחשבה כו', וע' בהרמ"ז בפ' ואתחנן דר"ס ע"ב שפנימיות אבא חשיב כמו פנימיות עתיק, וזהו שיתגלה לע"ל, שילמוד

ועכ"ז נק' כו': היינו, אע"פ שאינה דומה כלל למחשבת האדם.
 שהדבור . . . וכנ"ל במשל כו': לעיל פ"ד. וראה גם לעיל בד"ה דיר"ט ב' דפסח.
 אותיות המחשבה ג"כ כו': ראה לקו"ת במדבר ט, ב. ביאורו"ז להצ"צ ע' עה. ועוד.
 נהר . . . המשכה מלשון: ישעי' ב, ב. וראה כהנסמן בסמוך הערה "וכמ"ש ונהר . . .".
 ומלשון נהר כו': דניאל ז, ו (כשינוי). וראה תקו"ז שנסמן בסמוך.
 ההפרש בין ים לנהר: ראה לקמן בד"ה רפאני הוי' פי"ב ובהנסמן שם.
 וכמ"ש ונהר . . . בלי הפסק: בראשית ב, י. וראה זח"ב קכג, ב: תקו"ז תנ"ה (פה, א): פרדס שער ערה"כ ע' נהר (ועוד) — דקאי על בחי' בינה. וראה זח"ב צ, רע"א (ועוד) "דנפיק תדיר ולא פסק".
 המחשבה היא תמידית שהרי כו': כ"ה בכ"ק (ואוצ"ל: תמידית) — ראה לקו"ת בהר מא, איב — ע"פ קהלת ג, ז. תו"א יתרו עב, ב. ובכ"מ.
 אין אדם שליט כו': ע"פ קהלת ת, ה.
 דקוו וקיימו: ראה מקוואות פ"ה מ"ד. פרה פי"ח מ"י.
 העדן שעליו נא': ראה לעיל ספ"א ובהנסמן שם.
 הים סוף שהוא . . . כנ"ל: פי"ב וד".
 יניף לע"ל . . . בינה . . . ויגרעוה בכדי כו': ראה לקו"ת צו יח, ב — באו"א קצת. ולעיל שם (יח, א ואילך) — ע"ד המבואר כאן.
 הנהר . . . ב"וה . . . השגה: ראה פרדס שער ערה"כ ערך נהר. ועוד.

מב"ד דעת את העם בבחי' זו, וע"פ יתורץ האיך יוכל האחד לשאת אלפים ורבבות שיעמדו בתה"מ, כי ענין הלימוד יהי' ע"ד הראי' שהיא כוללת הרבה שלא בערך המחשבה כלל, וכמ"ש בפע"ח שער הק"ש פ"א שפעם א' ביום השבת הי' האריז"ל ישן ביום כמו שעה או שתיים, ונכנס הר"א תלמידו וראה אותו מרחש בשפתיו, ונתעורר האריז"ל, וביקש הר"א תלמידו שימחול לו על שהקיץ אותו בלא מתכוון, ושיאמר לו ממה שהשיג בשינה זו, והשיב לו שאם יצטרך לספר מה שראה בשינה זו בפ' בלק ובלעם צריך זמן ע"ז שמונים שנה, ולכאוי' יפלא האיך במשך שעה או שתיים ראה מה שנצרך בדיבור זמן פ' שנה, והגם כי המח' כוללת הרבה מן הדבור, זה מה שצריכי' לדבר שעה יחשוב זה ברבע או חצי שעה, אבל לא בשעה או שתיים מה שבדבור יומשך זה פ' שנה, וא"ז כ"א מה שראה עצם מהות החכמה בלא התלבשותה באותיות המחשבה ולכן מה ששם סוקר כסקירה אחת צריכי' לאמר זה בדבור בזמן הרבה, וכמו שאנו רואים גם בדברי' גשמיים יש ביכולת כלי העין לראות בפעם אחת מה שיצטרך לספר זה זמן הרבה, וכ"ש בראיית החכ' שנעלה ודק יותר גם מראיית השכל כו' כנודע, ועד"ז יובן מה שילמוד מב"ד דעת את העם הוא בבחי' פנימיות החכ' הנק' עדן טרם התלבשותה בנהר דבינה והוא בחי' הטעמים ורצון העליון מה שיש לו ית' בטעם כל מצוה למה תהי' כך ומהות המשכחה שבהאי עלמא ליכא כלל, כי לא זכה עדיין אדם מעולם לגילוי בחי' זו.

ועפ"ז יובן מה שיכה את הנהר לז' נחלים ולא לי"ב הגם כי יהי' כל הי"ב שבטים מ"מ לא יצטרך להניף על הנהר להכות אותו כ"א לז' נחלים, והענין הוא דהנה נודע כי בינה היא אם הבנים שהם בחי' ז' מידות, והגם כי

וע"פ יתורץ כו': ראה הקושיא לעיל בהפרק. ואולי צ"ל: וע"פ זה יתורץ. וראה להבא לקמן – לקו"ת צו שנשמע שם.
 וכמ"ש בפע"ח כו': הביאור בספר זה – ראה גם לקו"ת ואתחנן ג, ג. שמ"ע פה, ד. ועוד.
 שמונים שנה: כ"ה גם בלקו"ת צו שם (מפע"ח) ובהנסמן בהערה הקודמת. ובהמשך הביאור בלקו"ת צו שם: ט' או פ' שנה. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תשי"א ע' 133. וראה גם בהנסמן בסוף סה"מ תקס"ד ט"ע שכט ואילך.
 שעה . . ברבע או חצי שעה: בלקו"ת צו שם: ברבע שעה . . שעה או שתיים. וראה גם במ"מ ללקו"ת צו שם (קה"ת תשד"מ – לד, א).
 וכמו שאנו רואים כו': דוגמא זו ליתא בלקו"ת שם. וראה לקרית אמור לט, ג. וראה לקו"ת חכ"א ע' 37 הערה 64. ע"ש.
 טרם התלבשותה: בכ"ק נראה שכתוב לכאוי': התלבשינה.
 ועפ"ז יובן כו': ראה לקרית שם, סע"ב ואילך – ביאור הענין בארוכה.
 בינה היא אם הבנים כו': ע"פ ל' הכתוב – תהלים קיג, ט. וראה זח"ב פה, א. תניא פ"ג. ועוד.
 והגם כי . . מי"מ כו': ראה תו"א יתרו עג, א. לקו"ת נשא כג, א ואילך. בהנסמן בהערה הבאה. ועוד.

המדות יש להם שורש למעלה מן השכל כו' מ"מ לידת וגילוי המדות הוא מן השכל, שלכן חו"ב נק' אב ואם, וזו"נ בשם בן ובת, ולאה שהיא עולם המחשבה ילדה ששה בנים הם ששה מדות ובת היא בחי' המל', והנה כשם שבקרי"ס נגזר הים לי"ב קרעי' שזהו מ"ש לגזור י"ס לגזרים כנ"ל בכדי שכל שבט מן הי"ב בקר דבריאה יעלו במסילה בפ"ע לי"ב ג"א דו"א דאצי', כן כשנצטרך לעבור הנהר פרת שהוא דמעיקרא היינו בחי' הנהר היוצא מעדן קודם שמתפרד לד' ראשים, בכדי לבוא לבחי' העדן עצמו שעין לא ראתה עדיין זולת בחי' אלקי' דבינה, וזהו אלקי' זולתך, יניף בעים רוחו והכהו לז' נחלים נגד ז' מדות דאצי' שיעברו ביבשה בנהר זה לשורשם הם בחי' ז"ת דעי', ואז יהי' הלימוד בפנימיות התורה שהוא בחי' פנימיות עתיק וכן פנימיות אבא וכנ"ל בשם הרמ"ז שחשוב כמו פנימיות עתיק, וזהו שילמוד מב"ד, ולהיות כן צ"ל שיניף ויכה הנהר פרת לז' נחלים בכדי שיתעלו ז' מדות דאצי' בשרשן ז"ת דעי' כמ"ש באדרא שו"א בעתיקא אחיד ותליא כו'.

המדות יש להם שורש כו': ראה בסיום הקטע מאדרא (זוטא) — זחי"ג רצב, א. וראה תו"א יתרו עג, א. לקרית נשא כג, א. חקת נח, א. שה"ש מ, ד. ועוד.
 חו"ב נק' . . . וזו"נ כו': ראה זחי"ג רצ, א. וראה גם לעיל ד"ה ע"כ קדמו קטע ומעתה יובן.
 ולאה שהיא . . . ילדה . . . הם כו': ראה בנוגע דרגת לאה (המבואר כאן) — ע"ח שער לאה ורחל פ"ב (ואילך). תו"א ויצא כב, סעי' ואילך. לקרית מצורע כד, ג ואילך. נשא כא, ד. ועוד.
 ובת היא . . . המל': ראה בהנסמן לעיל. וראה בארוכה תו"א מקץ ד"ה רני ושמחי. ובכ"מ.
 כשם . . . כנ"ל בכדי כו': לעיל פ"ד קרוב לסופו.
 פרת שהוא . . . קודם שמתפרד כו': ראה לעיל ספ"א ובשוה"ג שם.
 שעין לא . . . זולת . . . אלקי' דבינה: ראה פרדס שער ערה"כ ערך עדן.
 כמ"ש באדרא: אדר"ז שם — הובא בלקרית חקת שם (ע"ש). ועוד.

דרשו הוי' ועוזו בקשו פניו תמיד, הנה איתא במדרש תלים והובא בילקוט א"ר יוסי בן חלפתא לר' ישמעאל בר'י מבקש אתה לראות את השכינה בעוה"ז עסוק בתורה בא"י שנא' דרשו הוי' ועוזו בקשו פניו תמיד, וצ"ל מה שייך התורה לראות את השכינה, ואיך למד זה מפסוק דרשו הוי', אך מתחלה י"ל ענין השכינה, כי הנה יש בחי' קודב"ה ושכינתו, קודב"ה הוא בחי' קדוש ומובדל שאינו בגדר עולמות כלל שאפי' הארה מבחי' זו לא היו העולמות יכולים לקבל כו', ושכינתו הוא בחי' מ"ש ושכנתי בתוכם כו', השוכן אתם בתוך טומאותם שהוא בחי' מל' בחי' ואתה מחי' את כולם כו', אך הנה אם הי' גילוי השכינה לא היו העולמות יכולים לקבל אלא רק הארה מבחי' מל' הוא שמתלבש בעולמות להחיותם, וכמו למשל שאנו רואים בנפש שלא כל עצמות הנשמה מתלבשת באברי הגוף להחיותו רק הארה מעצמות הנפש הוא שמתלבש בגוף וגם הארה זו אינו מתלבש באברי הגוף עצמו שאין אברי הגוף יכולים לקבל מעצמי' הארת הנפש אלא שהארה זו מתלבשת במוח האדם ואח"כ מהמוח נתפשט חיות הנפש בכל האברים כו' וכך למעלה

ש"פ קדושים: נוסף בכ"ק בריש הע'. התחלת המאמר נכתב בכ"מ. וכן סיומו. ובאמצע – נוספו ב' הגהות גדולות בכ"ק (וראה לקמן הערה, הארה מבחי' השכינה).
דרשו הוי' כו': דהיא טז, יא. תהלים קה, ד (וראה תחלת ד"ה הבא). – לכללות המאמר – ראה אוה"ת סידור ע' טז ואילך.

הנחת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ממאמר זה – נדפס לקמן בסוף חלק ב.
הפסוקים שלפניו בדה"א (שם, ח"י) ותהלים – נתבאר לעיל ד"ה הודו לה' ואילך.
במדרש תלים... בילקוט: עה"פ בתהלים שם.
לר' ישמעאל בר'י: במדרש וילקוט: בר"י. ואוצ"ל כן כאן.
וצ"ל מה... דרשו הוי': התירוץ (ביאור) ע"ז, והטעם למה דוקא בא"י – ראה בסיום המאמר. ולהעיר מפי' זעת רענין לילקוט שם.
בחי' קודב"ה ושכינתו: לשון יחודי. וראה בביאור לשון זה – תניא פ' לב ובהנסמן בסמוך. ועוד.

קודב"ה הוא כו': ראה תניא פמ"א (גו, ב ואילך. ובליקוט פירושים – ע' תתעט ואילך). לקו"ת אמור לא, א ואילך. ובכ"מ. וראה גם לעיל ד"ה ומעתה צ"ל פ"ב ובהנסמן שם.
ישכינתו הוא כו': ראה תניא פנ"ב (וראה גם תניא שבהערה הקודמת). וראה גם בהנסמן בסמוך.
ז"ש ושכנתי... השוכן כו': תרומה כה, ח. אחרי טז, טז.
שהוא בחי' מל': תניא פנ"ב. תו"א בראשית ה, א. ובכ"מ. וראה גם לקו"ת פינחס (עה, ד) ואוה"ת נ"ד (ע' תקסד ואילך. וש"נ), שבחי' מל' רגלי' יורדות כו'.
בחי' ואתה כו': ל' הכתוב – נחמי' ס, ו. וראה תו"א פו, א. לקו"ת חקת ס, סע"א. תצא לה, ג"ד. ועוד.
אם הי'... לא היו כו': ראה תניא שבהערה הבאה. שעהי"ה פ"ד ואילך. לקו"ת בלק סח, א. שם, ג ואילך. בהנסמן לקמן הערה, וזהו משי'... ועוד.
וכמו למשל כו': ראה תניא פנ"א ואילך. וראה לקמן – קרוב לסיום המאמר (ובהנסמן שם).

כדי שיומשך אור השכינה בעולמות להחיותם הוא רק הארה מבחי' השכינה, וזהו מ"ש ברוך שכ"מ לע"ו, פי' וענין המלוכה הוא מה ששמו נק' עליהם, שהרי אין עצמיות מהות המלך מתפשט על בני מדינתו כ"א שם המלך הוא שמתפשט על בני מדינתו להנהיגם כרצונו כו' ופי' כבוד מלכותו הנה נודע כי כבוד הוא בחי' לבוש כמארז"ל שר"י הוי קארי למאנא מכבודתא, וא"כ פי' כבוד מל' הוא לבוש מלכותו שהוא בחי' הארה דהארה שהרי הלבוש הוא בחי' הארה היותר רחוקה גם מבחי' התפשטות שמו, שהרי שמו אשר יקראו לו אם כי גם השם הוא אינו בחי' עצמותו מ"מ אינו דומה כלל ללבוש, שהרי הלבוש אם רצונו מחליפו ולבוש לבוש אחר משא"כ השם א"א לו להחליפו ולהקראות בשם אחר, ומצינו ג"כ בענין השם שהוא שייך להדבר הוא, וכמ"ש רז"ל ע"פ ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולכל החי' כו' וכל אשר יקרא לו האדם הוא שמו שארז"ל שהעביר הקב"ה כל הבהמה והחי' לפני המלאכי' שיקראו להם שמות ולא ידעו איך לקרותם, והעבירם לפני אדה"ר וקרא להם שמות, וא"ל ראו כי חכמתו גדולה משלכם, וזהו הוא שמו שקרא לו אדה"ר, ובבחי' כ' שענין קריאת השמות שקרא אדה"ר ידע סוד המרכבה העליונה

הארה מבחי' השכינה: בכ"י מעתיק (ראה הערה בתחלת המאמר) בא כאן, וזהו שאכל בי . . . הארה מבחי' מל"י (הבא כאן לאחר יט שורות לע"ו) ואח"כ כתוב, והנה מהארה זו כו"י (קטע הבא). ובכ"י – הוסיף כל מה שבניתיים (היינו: וזהו מ"ש ברוך . . . לבוש חבירו: וזהו מ"ש ברוך . . . דהארה דהארה כו"י: ואמנם הנה גם"י).

ויל"ע בזה: א) השורות, שאכל וזה . . . הארה מבחי' מל"י – אין להן לכא' המשך כ"כ בסגנון הנוכחי: ב) ועיקר: הוספה הב' שבכ"י (אחרי שורות הנ"ל) – היא לכא' בתוכן א' (ביתר אריכות וביאור) עם הוספה הא' (וזהו מ"ש . . . לבוש חבירו כו"י – שלפני שורות הנ"ל). וראה הסגנון בהנחה הנ"ל דכ"י אדמו"ר נ"ע. ועדיין יל"ע היטב בכ"י. ובכ"י 716 הועתקה הוספה הב' הנ"ל וגם השינוי שבתחלת קטע הבא (ואמנם"י), אבל לא הועתקה הוספה הא' הנ"ל. וזהו מ"ש . . . פי' כו"י: ראה לקו"ת אמור לא, ג"ד. וראה גם תו"א וישב כט, ב. מקץ לח, ג. ובכ"מ. כבוד הוא . . . כמארז"ל: שבת קיג, א. וש"נ. וראה דרמ"צ קעה, ב. סה"מ חרל"ו ח"ב ע' תע (וש"נ). ועוד.

וא"כ פי' כו"י: ראה גם סה"מ שם ע' תכב (וראה שם ע' תלא – באו"א). הלבוש אם רצונו מחליפו כו"י: ע"פ ל' הכתוב – תהלים קב, כו. וראה לקו"ת בהר מג, ב. ראה כד, ב. וראה גם תו"א יתרו עא, סע"א אוה"ת לתהלים (י"א) ע' תקעב. ועוד. ומצינו ג"כ כו"י: ראה גם סה"מ שם ע' תט"י, שם ע' תקנט"ס. לקו"ש חט"ו ע' 13 ואילך ובהנסמן שם. וכמ"ש רז"ל ע"פ: בראשית ב, כ (בשינוי): שם, יט (בהשמטת תיבות) – אבל כ"ה גם בסה"מ שם ע' תט, תקנט (ע"ש ובהערות). ב"ר פי"ז, ד (הובא לקמן בפנים). תנחומא חקת ו. ועוד. וזהו הוא שמו כו"י: מהסגנון משמע דקאי עה"פ בראשית שם, יט. ובמדרשים הנ"ל הוא עה"פ בישעי' מב, ח.

ובבחי' כ' . . . ידע כו"י: ראה הסגנון לקמן בהפרק – שהכיר בשור (כו"י) איך נאה לקרותו (ראה בחי' בראשית שם, יט). אבל גם שם מסיים בנוגע ידיעת המרכבה, וזה ליתא בבחי' שלפנינו (וראה של"ה – הובא בסה"מ שם ע' תי). אדה"ר ידע סוד: אוצ"ל: אדה"ר כי ידע סוד (וכו"ב).

ואם נא' שהשם הוא הסכם לבד איזהו חכמה צריכי' לזה אעכצ"ל שהשם יש לו קצת שייכות שא' לזה נאה לקרות שור מפני כי אותיות שור הם מחיים אותו ושרשו מבחי' פני שור שבמרכבה, וכן כולם, ונמצא מובן כי אינו דומה בחי' השם ללבוש שהרי הלבוש אינו שייך לו כלל, ויכול ללבוש לבוש חבירו כו', וזהו שאכל בי עשרה שכינתא שרי', ושאלת המין כמה שכינתא אית לכו, והשיב לו משל מאור השמש שנכנס בחלונות כו', והשראת השכינה הוא ג"כ רק הארה מבחי' מל', וזהו מ"ש ברוך שכ"מ לעולם ועד, וצ"ל ענין ג' לשונות אלו שם כבוד מל', פי' מל' הוא רק מה ששמו נק' עליהם לבד שהרי עצם המל' הוא מובדל ומרומם מן העם, ולכן ארז"ל במשנה בסוף פרק שני דסנהדרין שהמלך אין רואים אותו לא כשהוא מסתפר ולא כשהוא ערום ולא כמו שהוא בבית המרחץ, והכל הוא מפני כי שום תשים עליך מלך שתהא מוראו עליך, ונמצא מובן כי עצמיות המלך הוא מובדל ומרומם ורק שמו הוא שמתפשט להנהיג בני המדינה כרצונו, ולכן קיים כל דבר הנהגת המלוכה בחוקי המדינה הוא מה שהמלך חותם שמו עליו שכן יקום זהו קיום כל דבר, וזהו בחי' מל' שהוא מה ששמו נק' על בני המדינה שמובן שענין השם הוא רק הארה מהעצם לבד, וכבוד מל' הנה ענין הכבוד הוא בחי' לבוש כמארז"ל ר"י קארי למאנא מכבדותא והיינו שהלבוש מכבד את האדם, וענין הלבוש הוא עוד יותר רחוק מעצם האדם מהשם, שענין השם אם כי גם הוא רק הארה מעצם האדם מ"מ ה"ה קרוב יותר להאדם מהלבוש, הגם שבהלבוש מלובש כל האדם, וע"י הלבוש יכולים למשוך את האדם מ"מ הלבוש הוא דבר בפ"ע לגמרי ויכול לפשוט וללבוש לבוש אחר משא"כ השם אם קורין אותו ראובן א"י לפשוט שם ראובן וללבוש שם שמעון, וכן בלבוש

שא' לזה נאה כו': ראה בחיי שם.

ושרשו מבחי' כו': ראה של"ה שם. וככ"מ.

וזהו שאכל . . . בחלונות כו': צע"ק ההמשך כאן. וראה לעיל הערה "הארה מבחי' השכינה" (ובבוכר 716

– הושמט מ"הארה מבחי' השכינה" עד כאן, כבסיום הערה הנ"ל).

שאכל . . . ושאלת כו': סנהדרין לט, א. וראה תניא ספלי"ה. ועוד.

וזהו מ"ש ברוך כו': ראה לעיל הערה הנ"ל.

וצ"ל ענין ג' כו': הביאור מסתיים קרוב לסיים הקטע. וראה בהנסמן שם. ולעיל – בקצרה. ע"ש

ובהנסמן שם.

במשנה . . . דסנהדרין: כב, א. ואצ"ל כאן (כבמשנה): אין רואים אותו כשהוא . . . כשהוא בבית (וכ"ה

בבוכר הנ"ל).

והכל הוא . . . מוראו עליך: משנה סנה' שם – ע"פ שופטים יז, טו. ושם (וכ"ה בכל המקומות שננסמו

שם עה"ג): אימתו.

ולכן קיים כו': אצ"ל: קיים כו' (וכ"ה בבוכר הנ"ל).

מה שהמלך חותם . . . זהו כו': ראה אסתר ה, ח: כי כתב גר'. ועוד.

כמארז"ל ר"י כו': נסמן לעיל.

יכול ללבוש בגד חבירו, משא"כ שם חבירו א"י ללבוש את עצמו בו, וגם יובן ממארז"ל במד"ר בראשית פ"ז ע"פ ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולכל החי, שענין שקרא שמות לכולם זהו חכמה גדולה שהרי אמר הקב"ה למלאכי שחכמתו מרובה משלכם הביא לפניהם את הבהמה ואת החי ואת העוף א"ל זה מה שמו ולא היו ידועין העבירן לפני האדם א"ל זה מה שמו אמר זה שור זה חמור זה סוס כו' ואתה מה שמך א"ל אני נאה להקראות אדם שנבראתי מן האדמה ואני מה שמי א"ל לך נאה לקרות ה' שאתה אדון לכל בריותך (והיינו כי הכתי' בש' הוי' והקרי בש' אדני לכן אמר נאה לקרות הוי' שאתה אדון כו') ואם נאמר שהשם הוא הסכם לבד שכך עלה במוסכם אדה"ר לקרות שמות שור חמור סוס אדם כו' מהו החכמה בזה וגם למה לא ידעו המלאכי, אלא ע"כ חכמת אדה"ר ה' במה שקרא שמות לכולם על כי היכר בשור עד"מ שנאה לקרותו שור לפי שאותיות שור הם מחיים אותו וכן לחמור אותיות חמור וכן כולם שיש בזה חכ' עמוקה ונפלאה, וכמ"ש בבחי' שע"י ידע סוד המרכבה העליונה כו', ונמצא מובן מזה שהשם אם כי איננו עצמיות מ"מ יש לו קצת שייכות הן בבע"ח והן באדם, ולכן אינו דומה לבגד שאין לו שום שייכות כלל לאדם אם כי מתלבש בו מ"מ אין לו שום שייכות כלל משא"כ השם, ולכן שייך לומר כבוד מל' שמלכותו הו"ע השם כנ"ל וכבוד מל' הוא לבוש שמו וכמ"ש ה' מלך גיאיות לבש שבחי' גיאיות הוא לבוש המלוכה הנק' שמו כו' ועד"ז יובן ענין בחי' כבוד מל' ושם כבוד מל' הוא הארה מבחי' כבוד מל', ובד"כ הוא נגד ג' עולמות ב"ע בחי' מל' הוא המהוה עולם בריאה שז"ע מה שמל' דאצי' נעשה כתר ועתיק לבריאה, וכבוד מל' הוא מל' דבריאה שנעשה עתיק ליצי' כי יצירה הוא גילוי הבריאה כמ"ש

יובן ממארז"ל כו': הובא לעיל בקיצור. וראה בהנסמן שם.

ה' שאתה . . . כי הבחי' כו': כ"ה הגירסא בתנחומא שנסמן לעיל: ועוד (משא"כ בכ"ר). וראה ספר הערכים חב"ד ח"א ע' רד הערה 59: ע' רז הערה 78 - ובהנסמן שם.
הכתי' בש' הוי' כו': ראה פסחים נ, א (והרי בפסוק דישע"י שהובא במדרש (ונסמן לעיל) נא' אני הוי' גו').

היכר בשור כו': אוצ"ל: היכר בשור כו' (וכ"ה בבוך הגיל).

וכמ"ש בבחי' כו': ראה לעיל הערה, ובבחי' כ"י.

וכמ"ש . . . שבחי' כו': תהלים צג, א. וראה תו"א מג"א צ, ג. ועוד.

ובד"כ הוא כו': ראה גם לקו"ת אמור לא, סעי'ג ואילך.

המהוה עולם בריאה: בכ"י כתב מתחלה "המהוה בריאה", והוסיף בין השורות, "עולם" (וכ"ה בבוך

הגיל). ולכא"ו צ"ל: עולם הבריאה.

שמל' דאצי' נעשה כו': ראה ע"ה שער העקודים פ"ב. ועוד. וראה גם לקו"ת שלח לט, סעי'ב. יו"כ ע,

ד. ושי"נ. ובכ"מ. ד"ה שלפנ"ז פ"ב.

יצירה הוא . . . כמ"ש: ישע"י מה, ז (נוסח ברכת יוצר). וראה לקו"ת שה"ש מב, ד ואילך. בהנסמן

בהערה הבאה. ועוד.

ספר תרל"ה – חלק א ערה

יוצר אור ובורא חשך שעולם הבריאה נק' חשך ע"ד המחשבה שהיא בחי' העולם והיצי' נק' דיבור שמלביש את המחשבה שע"י לבוש זה יתגלה המחשבה לזולתו כו' ובחי' עשייה זהו שם כבוד הארת היצי', ובד"כ זהו העולם והיצי' נק' דיבור שמלביש את המחשבה שע"י לבוש זה יתגלה המחשבה לזולתו כו' ובחי' עשייה זהו שם כבוד הארת היצי', ובד"כ זהו הארה והארה דהארה, והארה דהארה דהארה כו'.

ואמנם הנה גם מהארה זו לא היו העולמות יכולים לקבל ג"כ אלא שמתחלה מתלבש הארה זו בהיכל ק"ק דבריאה וע"ד התלבשות הנשמה במוח שבראש כו' וכנ"ל, והנה היכל ק"ק דבריאה זהו ענין תורה שזהו ענין כחב"ד דבריאה כו', וזהו רוצה אתה לראות את השכינה למוד תורה בא"י והיינו לפי שבתורה מלובש אור השכינה ע"כ ע"י התורה יוכל לראות את השכינה, וזהו שהתורה מגינא ומצלי אפי' בעידן דלא עסיק, והיינו לפי שבה מלובש השכינה, והנה ארז"ל גלו לבבל שכינה עמהם כו', ואיתא בזהר הטעם כדי לאגנא עלייהו שהשכינה מגין על ישראל, ולפי שבתורה מלובש השכינה ע"כ התורה מגינא ומצלי כו', ומה שא' בא"י דוקא, לפי שבא"י מאיר בחי' רא"י וכמ"ש ואראה את הארץ, וכת' עיני הוי' אלקיך בה כו', וזהו כל רב מבבל כל רבי מא"י, שבא"י מאיר בחי' י' שהוא בחי' חכ'.

הבריאה נק' . . המחשבה . . והיצי' כו': ראה לקרית שה"ש ד, ג ואילך. וראה גם שם י"כ סט, א-ב. ועוד. וראה גם לעיל ד"ה החדש הזה קטע והנה כלל.
זהו הארה כו': ראה אגהיק סיכ (קלא, ב ואילך). תו"א נח י, ד. ועוד.
ואמנם הנה גם . . לקבל ג"כ: ראה לעיל הערה "הארה מבחי' השכינה", שעד כאן ניתוסף בכ"י. ואולי מיותר "ג"כ" – מכיון שנתוסף בכ"י, גם מהארה" (אבל כ"ה גם בבוך הני"ל).
אלא שמתחלה . . ק"ק דבריאה: ראה תניא פניב (בהמשך לפניא שם – נסמן קרוב לתחלת המאמר). וע"ד התלבשות . . וכנ"ל: קרוב לתחלת המאמר.
היכל . . כחב"ד דבריאה: ראה תניא פניב (ושם עג, סע"א: חב"ד בריאה). וראה תו"א תרומה עט, ג-ד. לקרית סקודי ג, ג-ד. ועוד.
רוצה אתה . . בא"י: הובא ונסמן בתחלת המאמר.
שהתורה מגינא כו': סוטה כא, א (מגנא ומצלא) – לדעת ר"י. וראה עיון יעקב לע"י שם.
והנה ארז"ל: מגילה כט, א. שמריר פט"ו, טו. פכ"ג, ה. ועוד. וראה גם זהר שבהערה הבאה.
ואיתא בזהר: ח"ב רטז, ב. ח"ג עה, סע"א. ועוד.
שבא"י מאיר . . רא"י: ראה לקרית ואתחנן ב, ד ואילך. ג, ד. ועוד. וראה גם בהנסמן בסמוך.
וכמ"ש . . וכת' ואתחנן ג, כה. עקב יא, יב.
כל רב כו': ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תשי"ח ע' 121.
שבא"י מאיר בחי' י' כו': תו"א מג"א (בהוספות) קיו, סע"ד – ע"פ מאו"א. וראה גם סה"מ תקס"ח ע' צד. ועוד.
בחי' י' . . חכ': ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תשי"ח שם.

שהוא בחי' ראי' איזהו חכם הרואה את הנולד, וזהו שלמד מפסוק זה דרשו הוי' ועוזו בקשו פניו תמיד, בקשו פניו הוא בחי' גילוי השכינה וכמ"ש יאר ה' פניו אליך ות"א ינהר ה' שכינתו לוותרך, וכדי שיהי' בקשו פניו גילוי השכינה זהו ע"י דרשו הוי' ועוזו, עוזו הוא בחי' תורה וכמ"ש ה' עוז לעמו יתן אין עוז אלא תורה, וע"י דרשו הוי' ועוזו שהוא בחי' תורה עי"ז בקשו פניו שיהי' גילוי השכינה, ובקשו פניו תמיד היינו לפי שבבחי' גילוי שכינה יש כמה מדרגות וכמ"ש יאר ה' פניו אליך, וכתב' ישא ה' פניו אליך כו', וזהו בקשו פניו תמיד כו'.

זכרו נפלאותיו אשר עשה מופתיו ומשפטי פיהו, הנה בתהלים כתי' משפטי פיו ובדה"י כתי' משפטי פיהו, והענין הוא דהנה כל שבחי תהלים הוא בחי' שבחי המל' שמשבחת לז"א בעלה שדוד הוי' מרכבה למדת המל', וזהו שבר"ה מקדימי' פסוקי תהלים לנביאים, אף שנביאים גבוהים מכתובים והיינו לפי שר"ה הוא בנין המל' ותהלים הוא ג"כ בחי' המל' לזה מקדימין כתובים לנביאים, והנה לפי שתהלים הוא שבחי' המל' שמשבחת לז"א בעלה לזה נא' משפטי פיו שעושה עיקר ממנו ומשפלת עצמו שסיהרא ל"ל מגרמה כלום

איזהו חכם כו': תמיד לב, א.

וזהו שלמד כו': ראה בתחלת המאמר.

וכמ"ש . . . ות"א: נשא ה' כה - משא"כ בתי"י.

וכדי . . . פניו . . . עי"י . . . תורה: להעיר גם מתי"י שם. וראה שם פ"י יונתן.

וכמ"ש ה' . . . אין עוז כו': תהלים כט, יא. זבחים קטז, א.

וכתי' ישא כו': נשא שם, כו'. ולהעיר מהשינוי כתי"י לגבי הפסוק שלפניו.

זכרו נפלאותיו . . . בתהלים . . . ובדה"י: תהלים קה, ה: דה"א טו, יב (וראה הערה בתחלת ד"ה הקודם).

- הנחת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נייע ממאמר זה - ראה לקמן בסוף חלק ב.

שבחי תהלים . . . שדוד הוי' כו': ראה גם לעיל ד"ה התהללו פי"ט קרוב לסופו ובהנשטמן שם.

וזהו שבר"ה כו': להעיר מסי' נהר שלום בסדר כוונת ר"ה, דכתובים בחגי' ונביאים בנה"י.

שבר"ה מקדימי' כו': היינו, בהברכות דמלכות כו'.

שר"ה הוא בנין המל': ראה פע"ח שער ר"ה פ"ב. ועוד. ובדא"ח - ראה לקו"ת נצבים נא, רע"ב

ואילך. ר"ה נו סעי'ג ואילך. סדור רלו, ג ואילך. ביאור"ו להצ"צ ע' שצח ואילך. ובכ"מ.

שסיהרא ל"ל כו': ר"ת: לית לה. וראה זח"א רמט, ב. ח"ב קמה, כ. ועוד. וראה שבת קנז, א: מאן

דבלבנה כו'. וראה בארוכה סה"ע חב"ד ערך אור הלבנה.

(ולזה בר"ה זמן בנין המלי' נש"י משפילים עצמן ג"כ שאין להם מצדם כלום) ולזה נא' משפטי פיו שעושה עיקר ממנו כו', אך בדה"י נא' משפטי פיהו, דהנה כתי' בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים כו', דהנה מתחלה הי' בחי' שינה בחי' דורמיטא הסתלקות המוחי' מז"א, אך כשנדדה שנת המלך ונמשכו מבחי' מוחין דז"א, א' להביא ספר הזכרונות דה"י שהוא בחי' התחברות בחי' יומין עילאין עם יומין תתאין, יומין עילאין הוא בחי' יומין דז"א (שהוא בחי' מצות כמ"ש ואברהם זקן בא בימים ופי' בזהר באיננו יומין עילאין רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא כו') וד"ה הוא בחי' התחברות יומין עילאין בבחי' יומין תתאין שהוא בחי' יומין דמל', וזהו שדה"י מתחיל אדם בא' רבתי שהוא בחי' אתוון רברבין כו', ולזה נק' ספר הזכרונות וכמ"ש אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויכתב בספר זכרון, והיינו כשנדברו איש אל רעהו שהוא התחברות מב' בחי' הוא המשכה מבחי' ספר זכרון שהוא בחי' חכ' כו', והנה לפי שד"ה הוא התחברות ב' בחי' יומין כו' כנ"ל לזה נא' משפטי פיהו התחברות ה' עם ו"ו, ו' הוא בחי' יומין עילאין, כי ו' הוא בחי' מדות דז"א, וה' הוא בחי' יומין תתאין בחי' מל', ולא עוד אלא שהקדים הה' לו"א, והיינו לפי שלמעלה בחי' ז"א עושה עיקר מכנס"י דוקא וכמשארז"ל תפילין דמארי עלמא מה כתי' בהו ומי כעמך כישראל כו', שעושה עיקר מישראל לפי שעיקר האור שנמשך

בר"ה . . . נש"י משפילים כו': ר"ה טז, ריש ע"ב ובפרש"י שם. ועוד. (ובבוד 716 – חסרות התיבות „בר"ה . . . המל"י).

דהנה כתי' . . . בחי' שינה . . . כשנדדה כו': אסתר ו', א. וראה זח"ג צו, א ובהגהות מהרח"י (ומק"מ) שם. וראה תר"א מקץ לה, א. אוה"ת מג"א ע' בישג – מעה"מ. ועוד. וראה גם בהנסמן בהערה הבאה.

ספר הזכרונות . . . שהוא כו': ראה ביאורו לאדמוה"א (סז, א) ולהצ"צ (ח"א ס"ע שכה ואילך).

התחברות בחי' יומין עילאין עם כו': ראה זח"ג רמט, סע"ב ואילך – בפ"י משכו גו'.

יומין עילאין הוא כו': ראה ביאורו שם.

יומין דז"א . . . מצות: ראה גם סה"מ שבהערה הבאה ובהנסמן שם.

כמ"ש . . . ופי' בזהר: ח"ש כד, א. זח"א קכט, א. ולכאו' הרא"י: ה"מי"ם הן (לבושי ה)מצות (ראה גם סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקא ואילך ובהנסמן שם) – והרי „רמ"ח פקודין כו"י היינו ז"א.

רמ"ח פקודין כו': נסמן לעיל ד"ה במד"ר . . . ר' ברכ"י פ"ג קטע הב'.

שדה"י מתחיל . . . רברבין: ראה לקו"ת ויקרא א, סע"ב. בהר לה, ב. ועוד.

וכמ"ש אז . . . שהוא התחברות כו': מלאכי ג, טז. וראה אוה"ת נ"ך ח"א עה"פ (ע' תקלא"ב) – באור"א קצת.

ו' הוא . . . מדות . . . וה' . . . מל"י ראה אוה"ת פ"ד. ובכ"מ. וראה גם סה"מ הנ"ל ע' תכג: תכט – ובהנסמן שם.

וכמשארז"ל . . . כתי' ברכות ה, א. „ושם הובא הכתוב (דה"א יז, כא) ומי כעמך ישראל. ולכן נ"ל דגם כאן צ"ל כו' ולא קרא דש"ב ז, כ"ג" (לשון כ"ק אדמו"ר שליט"א – בהערה לסה"מ תשי"ח ע' 272. ועפ"ז (לכאו') – גם כאן צ"ל „כעמך ישראל" ולא כישראל").

בו"א הוא בשביל המל' וישראל (וכמ"ש גדול הוי' בעיר אלקינו וארז"ל אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, וכן כתיב וישח אדם וישפל איש, וישח אדם הוא בחי' נש"י כמ"ש ואתנה צאני צאן מרעייתי אדם אתם, וכשושישח אדם עי"ז וישפל איש זה שונאו של הקב"ה וכמ"ש ה' איש מלחמה וזהו שארז"ל אין נותנים לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו ובניו שכמו בגשמיות הפרנסה שנותנים לאדם שלמטה הוא בשביל אשתו ובניו כן באדם העליון דכתי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה אין נותנים פרנסה הוא בחי' תוס' אורות, אלא בשביל אשתו הוא בחי' מל' כנס"י, ובניו הוא כמ"ש בני בכרי ישראל, וארז"ל תכיבין ישראל שנקראו בנים למקום, וזהו דכתי' צאינה כו' בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא שכאשר יש משפיע ומקבל אז אמו נותן לו עטרה כו' וכן כתי' זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם ויברך אותם שכאשר יש דו"נ משפיע ומקבל אז ויברך אותם, ולכן בזמן דאתתא אתתרכית מבעלה כתי' הצדיק אבד שאבד מלקבל ברכאן מלעילא כו' וכנ"ל שאין נותנים לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו כו', ולזה נא' משפטי פיהו ה' קודם לו"ו, ופי' מופתיו ומשפטי פיהו איתא במד"ר פ'

וכמ"ש גדול כו': כיה בכת"י מעתיק - התחלת מוסגר בלי סיום. ויל"ע אם מיותר המוסגר. וראה הסגנון בהנחה דדיה זה (נסמן בתחלת המאמר). וכיה גם בכרך הנ"ל. וראה לקמן הערה, וזהו שארז"ל כו'. גדול הוי' . . . וארז"ל: תהלים מח, כ. זח"ג ה, א. וראה גם ח"ב רלה, א. ועוד. והכוונה כאן על כנס"י, כמובן - ראה זח"ג שם.

כתיב וישח . . . עי"ז כו': ישע"ה, טו (ושם ב, ט). סוטה מח, סע"א - הובא באוה"ת נ"ך עה"פ שם ע' קנהיו. ע"ש.

אדם הוא . . . כמ"ש: יחזקאל לד, לא (ושם: ואתו). וראה יבמות סא, רע"א (וש"ג). וראה גם בהנסמן באוה"ת נ"ך שם עה"פ (ע' תטז"ו).

איש זה . . . וכמ"ש: בשלח טו, ג. סוטה שם.

וזהו שארז"ל כו': מכאן - עד, ולזה נא' משפטי כו' - הוספה בכ"י, ובכרך הנ"ל - לא הועתק. ואולי סיום מוסגר הנ"ל צ"ל לפני תיבות אלו. ועיל"ע.

שארז"ל . . . ובניו: ראה לקרית ברכה ק, ב - מיבמות סב, ב. וראה גם ב"מ נט, סע"א. זח"ג נב, א. תקו"ז תט"ז (ל, ב). ועוד. אבל בכהנ"ל נאמר רק „אשתו ולא „בניו“.

באדם העליון דכתי' יחזקאל א, כו. וראה לקרית ויקרא כ, ב"ג. ובכ"מ.

אל בשביל: כיה בכ"י, ולכא"ו צ"ל: אלא בשביל.

כמ"ש . . . וארז"ל תכיבין כו': שמות ד, כב. אבות פי"ג מי"ד (ושם הובא פסוק אחר. ובתניא פ"ב בתחלתו מביא ב' הפסוקים).

וזהו דכתי' . . . שכאשר יש כו': שה"ש ג, יא. וראה בארוכה סה"מ תרנ"ט ע' ואילך. ד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 5 ואילך. ובכ"מ. וראה גם בהנסמן בהערה הבאה.

וכן כתי' . . . שכאשר יש כו': בראשית ה, ב (וראה עדי"ן שם א, כ"ח). וראה יבמות סג, רע"א. וראה בהנסמן בהערה הקודמת. תו"א ויחי מח, א. לקרית שה"ש כה, א. ועוד.

בזמן . . . כתי' . . . שאבד כו': ישע"ה נז, א.

במד"ר . . . פניג ובילקוט תלים: ב"ר שם, יב. ילקו"ש שם רמז תתסב בסופו. וראה בהנסמן בהערה הבאה.

ספר תרל"ה – חלק א

רעט

וירא פנ"ג ובילקוט תלים א"ר יודן בשם ר' שלום מופת נתתי למי שהוא מוצא מפיו כי ביצחק יקרא לך זרע ביצחק ולא כל יצחק במי שמודה בב' עולמות, והיינו שלמדו זה ממ"ש ביצחק ולא כל יצחק, והב' מורה על ב' עולמות כו', וי"ל למה מרומז זה דוקא ביצחק ולמה לא נאמר באברהם או ביעקב היו למדים ג"כ זה, אך הענין הוא דהנה יצחק הוא ל' צחוק ותענוג, והנה עיקר הצחוק ותענוג עליון יהי' לע"ל וכמ"ש ישמח הוי' במעשיו שמח אינו אומר אלא ישמח עתיד הקב"ה לשמוח בעולמו וכן אמרו ישראל לא שמחו בעולמי כמ"ש ישמח ישראל בעושיו שמח אינו אומר אלא ישמח עתידים הם לשמוח, והשמחה והצחוק הזה הוא שיתגלה לע"ל, הנה הוא תענוג אין קץ וכמ"ש רז"ל יפה שעה א' של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז, וכן ארז"ל מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי, פי' הפשוט עלמא דאתי הוא עוה"ב, וגם לפי מה שמפרשי' עלמא דאתי ג"ע ה"ז כ"ש ומה שלג"ע כדאי כל יסורי גיהנם בכדי לבוא לג"ע כ"ש לגבי עוה"ב שהרי הצדיקי' שהם כבר יותר מג' אלפי' שנה בג"ע יעמדו בתה"מ בכדי לבוא להתענג בעונג העליון שיהי' לעוה"ב, והנה כתי' צחוק עשה לי אלקי' דהיינו שהצחוק ותענוג נמשך מש' אלקי' דוקא דהיינו שמש' אלקי' נעשה בחי' הסתר והעלם כו', וע"י שמהפכין ההסתר וההעלם ומהפכין מחשוכא לנהורא עי"ז נמשך לע"ל הצחוק והתענוג, כי הצחוק נמשך מדבר חדש, וכמו למשל שאנו רואי' כשעושין צחוק ותענוג לפני שרים עושין מדבר חדש כו', והנה

ביטול היש לאין הוא ע"ד כמו שנותנים מלמטלמ"ע שנותנים היש ליבטל לאין

כי ביצחק כו': וירא כא, יב. וראה מפרשי הב"ר שם.
יצחק הוא ל' צחוק: לך יז, יט ובפרשי' שם. וראה זח"א קטו, סע"א (במהני"ע).
וכמ"ש . . . שמח אינו כו': תהלים קד, לא. ויקיר פי"ב, ב (וראה גם לעיל ד"ה ישמח לב). וראה גם זח"א קיד, א (במהני"ע).
וכן אמרו . . . כמ"ש כו': תהלים קמט, ב. ויקיר שם.
וכמ"ש רז"ל: אבות פ"ד מ"ז. וראה לקו"ת ויקרא (בהוספות) נב, ב ובהנסמן בסמוך (אבל רק בנוגע לג"ע).
וכן ארז"ל: חגיגה טו, ב. וראה בהנסמן בסמוך.
פי' הפשוט . . . וגם כו': ראה לקו"ת בהר מב, א"ב: דרמ"צ יד, ב ואילך. ועוד (אבל לא לענין מרז"ל זה).
שלג"ע כדאי כו': ראה לקו"ת בשלח א, סע"ג ואילך. במדבר יח, א. דרמ"צ א, סע"א ואילך. ועוד.
וראה גם סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקטו ובהנסמן שם.
והנה כתי': וירא כא, ו.
וכמו למשל כו': ראה בהנסמן בהערה הבאה. וראה גם המאמר דש"פ מצורע שנה זו.
ביטול היש לאין . . . חדש: ראה תו"א תולדות יז, ד. ובהנסמן בהערה הבאה. ועוד.

למעלה ענין ביטול היש לאין הוא דבר חדש כי משמיא מיהב יהבי משקיל לא שקלי וע"י הביטול היש לאין עי"ז נמשך הצחוק והתענוג כו', נמצא שיצחק הוא כלול מב' עולמות שעיקר הצחוק והתענוג יהי' לע"ל, והמשכת הצחוק הוא מעוה"ז דוקא, וזהו מ"ש יפה שעה א' בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב, ולזה נא' ביצחק יקרא לך זרע, לפי שיצחק הוא כלול מב' עולמות כו', לכך נא' הב' שהוא מרמז על ב' עולמות ביצחק כו', וזהו מופת נתתי למי שמאמין בב' עולמות לפי שמופת הוא ג"כ התחברות מב' עולמות עלמא עילאה בעלמא תתאה כי מעלמא תתאה נמשך בחי' עולם כמנהגו נוהג בחי' טבע אבל כדי שיהי' מופת בחי' נס שלמעלה מן הטבע זהו ע"י שנמשך מעלמא עילאה דהיינו מעלמא דאתכסיא בעלמא דאתגליא כו', וע"ד קרי"ס שהי' הגילוי מעלמא דאתכסי' בעלמא דאתגליא, וזהו מ"ש כאן מופתיו ומשפטי פיהו שלכאו' הי' צריך לכתוב משפטי פיו ומהו פיהו, אלא כי פיהו הוא ה' וי"ו שהוא התחברות ב' עולמות כי ה' הוא עלמא תתאה בחי' מל' שנעשה מקור לג' עולמות ב"ע, והו' הוא בחי' המשכה שהוא בחי' בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה שממשיך מעלמא דאתכסי' בעדאת"ג כו', וזהו מופת נתתי למי שמאמין בב' עולמות כו', וזהו זרע ישראל עבדו בני יעקב בחיריו שהם זרע ברך הוי', זרע קדש מצבתה שהם מאמינים בב' עולמות ביצחק יקרא לך זרע, קאי על זרע יעקב שנא' בהם כן יעמוד זרעכם ושמכם כו'.

משמיא מיהב כו' תענית כה, א. וראה תר"א שם, ג. שמות נד, ב. בשלח טו, ג. וראה גם וזהו מ"ש: אבות שם. וראה בהנסמן בהערות הקודמות (וראה גם תניא ספ"ד). ראה גם בהנחת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ממאמר זה – לקמן סוף חלק ב.
עולם כמנהגו... טבע... נס: ראה ע"ד ב' ההנהגות דנס וטבע בארוכה – לעיל ד"ה עד... אלך לי.
וראה בהנסמן שם בפנים (והערות).
עולם כמנהגו נוהג: לי חז"ל – ע"ז נד, ב. ועוד.
וע"ד קרי"ס שהי' כו' ראה לעיל ד"ה לגזור י"ס פ"ד (ובהנסמן שם) – ב' דיעות (ואופנים) בזה.
מ"ש כאן: היינו בדברי-הימים (משא"כ בתהלים כתוב "פיר", כנ"ל).
מל' שנעשה מקור כו': ראה גם ד"ה הקודם סוף קטע הא' ובהנסמן שם.
זרע ישראל... בחיריו: המשך להפסוק "זכרו נפלאותיו גו'" – דה"א טז, יג: תהלים קה, ו (ושם: זרע אברהם גו').
זרע ברך הוי', זרע קדש מצבתה: ישעי' סא, ט. שם ה, יג.
שנאי בהם: שם טו, כב.

ספר תרל"ה – חלק א רפא

ש"פ אמור

הוא ה' אלקינו בכל הארץ משפטיו, הנה איתא ברכות מג"א חמשה הוא לטובה, אכרם הוא אברהם הוא משה ואהרן הוא עזרא עלה מבבל הוא חזקי' סתם את מי גיחון, דוד הוא הקטן, וחמשה הוא לרעה הוא הי' גבור ציד לפני ה', הוא עשו אבי אדום, הוא דתן ואבירם, הוא המלך אחז, הוא המלך אחשורוש, א"ר ברכי' ב' רבנן אית לן חד הוא דטב מכולהון, הוא ה' אלקינו בכל הארץ משפטיו שמדת רחמיו לעולם, והענין הוא דהנה ארז"ל כל העונה איש"ר בכל כחו קורעין לו גז"ד של ע' שנה, ופי' בכל כחו יש בו ג' פי' רש"י פי' בכל כחו בכל כוונתו, והתוס' פירשו בכל כחו בקול רם, ולכאור' צ"ל מאי נפ"מ אם בקול רם או בלחש, והלא פעם ארז"ל המגביה קולו בתפילתו ה"ה מקטני אמנה, וכאן הוא דוקא בקול רם, ועוי"ל בכל כחו ע"ד ועתה יגדל נא כח אדני.

והענין הוא דאיתא בסדה"י הטעם ע"ז לפי שכח הוא ב"פ י"ד שביד יש י"ד פרקין, וב"פ יד שהוא בחי' יד ימין ושמאל הוא בגימ' כח כו',

ש"פ אמור: המאמר הוא בכ"י מעתיק (וראה לקמן הערה "של ע' שנה" ובהנסמן שם), והתאריך נוסף בצד הע' בכ"י.

הנחת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ממאמר זה (רק ההתחלה) לקמן בסוף חלק ב. הוא הי' אלקינו כו': דה"א טו, יד: תהלים קה, ז – ראה לעיל הערה לרד"ה זכרו נפלאותיו. לכללות מאמר זה – ראה אוה"ת סידור עה"פ. וראה גם ד"ה על כו' יאמרו המשלים תרל"ג. המשך תער"ב ח"ג ע' איתנו ואילך. ד"ה אמר רע"ק דש"פ נח תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' 32 ואילך).

ברכות מג"א: פ"א, ב. וראה גם ב"ר פל"ז, ג. ילקוט תהלים עה"פ הג"ל ריש רמז תתסג. ועוד. אברם הוא... דוד הוא הקטן; דה"א א, כו. וארא ה, כו. עזרא ה, ו. דה"ב לב, ל (בשינוי). שי"א יז, יד. הוא הי' גבור... המלך אחז: נח י, ט. וישלח לו, מג. פינחס כו, ט. דה"ב כח, כב. הוא המלך אחשורוש: כ"ה בכ"י מעתיק. ובמדרשים הג"ל (וכ"ה ב.הנחה"י): הוא אחשורוש – אסתר א, א (ואולי כצ"ל גם כאן. ואולי צ"ל: הוא אחשורוש המולך).

ב' רבנן: באסת"ר שם: בשם רבנן. וראה הנוסח בשאר המדרשים. דהנה ארז"ל: שבת קיט, ב ושם – ליתא "של ע' שנה", אבל כ"ה בטווא"ח סניו. זח"ג כ, סע"א. הקדמת תקי"ז (ד, ב). ועוד. וראה שערי זהר לשבת שם.

של ע' שנה: מכאן עד סיום הקטע, נוסף בכ"י (וכן מקטע ועפי"ז יובן ואילך). רש"י... והתוס': שבת שם. פעם ארז"ל: ברכות כד, ב.

בכל כחו ע"ד ועמה כו': שלח יד, יז. הקדמת תקי"ז שם (וראה שערי זהר שם). וראה גם חדא"ג מהרש"א שבת שם. וראה הביאור בסיום המאמר. וראה גם דרמ"צ קט, סע"ב ואילך. ועוד. דאיתא בסדה"י... בגימ' כח כו': ס' סדר היום ככוונת הקדיש (ע' כג). וראה לקמן בהמשך הענין ובהנסמן בהערה "אך העינה...".

שביד יש כו': הקדמת תקי"ז שם. שם ת"י"ט (מ, א). ועוד. כהבא לקמן – ראה גם המשך תער"ב שם ס"ע איתנו (במוסגר). ד"ה אמר רע"ק שם (סה"מ תשי"ז ע' 32 ואילך).

וזהו שבקהלת נא' ד"ח עתים י"ד עתים לטובה וי"ד עתים לרעה, וכמו
 שבלבנה יש י"ד ימים שהיא במילואה וי"ד ימים היא בחסרונה, והנה ד"ח
 עתים הללו נמשכו מב' בחי' י"ד, מיד ימין נמשכו י"ד עתים לטובה ומיד
 שמאל נמשכו י"ד עתים לרעה, וזהו מ"ש בס"י כרת לו ברית בין עשר
 אצבעות ידיו חמש כנגד חמש ובין עשר אצבעות רגליו, והנה מחמש
 אצבעות של יד ימין נמשך חמשה הוא לטובה, ומחמשה אצבעות של יד
 שמאל נמשך חמשה הוא לרעה כו', אך העונה איש"ר בכל כחו דהיינו
 שנמשך בבחי' כח שהו"ו הוא המשכה מבחי' לאו מכא"מ כלל בבחי' מדות
 עי"ז נתהפך מיד שמאל להיות ג"כ יד ימין וכמ"ש ימינך ה' גאדרי בכח
 ימינך ה' תרעץ אויב ב"פ ימין שלית שמאלא בהאי ע"ק וזהו ענין הוא"ו
 שממשיך מבחי' לאו מכא"מ איהו כו', ועי"ז קורעין לו גז"ד של ע' שנה לפי
 שנמתק מדה"ד שנמשך מבחי' יד שמאל כיון שיד שמאל נעשה ג"כ ימין כו',
 וזהו אית לן חד הוא דטב מכולהון, לפי שחמשה הוא הנ"ל הם נמשכין
 מבחי' מדות שיש כנגד זה חמשה הוא לרעה, שכנגד מדת החסד יש מדת
 הגבורה, אבל הוא הו"ו אלקינו הוא למעלה לפי שזה הוא הוא בחי' ע"י שלית
 שמאלא בהאי ע"י כו', וזהו בכל הארץ משפטיו שמדת רחמיו לעולם
 שמדה"ר מהפך מדה"ד ומשפט איהו רחמי כו' לפי שרחמים הוא בריח
 התיכון המברית מן הקאה"ק כו' שמגיע בבחי' ברית יחיד בחי' אנת הוא חד
 ולא בחושבו, וזהו מ"ש שם וברית יחיד מכוון באמצע במלת לשון ובמלת
 מעור דהיינו ע"י מה מגיעים לבחי' ברית יחיד שלמעלה מבחי' מדות זהו ע"י

שבקהלת נא' . . . וכמו שבלבנה . . . והנה ד"ח . . . מב' כו': קהלת ג, ב"ח. וראה תקו"ז חסי"ט (קא, ב
 ואילך).

מ"ש בס"י: ראה שם פ"ד מ"ו (מ"ו לגי' הארז"ל). וראה גם שם פ"א מ"ג ובמפרשים שם.
 אך העונה . . . נעשה ג"כ ימין כו': לכא"ו כיאור זה, הוא ע"ד המבואר בסדה"י שם. ושם: בכל כחו כח ו'
 קורעין לו . . . מסכים יד ימין עם יד שמאל עם הו"ו שהוא המכריע כו'. ע"ש היטב.
 בבחי' כח שהו"ו כו': כ"ה בהבחי'. ואוצ"ל (וראה הערה הקודמת): בבחי' כח הו"ו, שהו"ו כו'.
 שהו"ו הוא המשכה: ראה גם סד"ה הקודם ובהנסמן שם.
 לא . . . כלל: הקדמת תקו"ז – פ"א (יג, ריש ע"ב).
 וכמ"ש . . . ב"פ ימין: בשלח טו, ה. וראה פרש"י שם: וימינך השנית.
 שלית שמאלא כו': אד"ר בוח"ג קכט, א. וראה גם שם באדרי"ז רפט, א.
 הוא למעלה . . . הוא בחי' עי"ז: כ"ה בכ"י מעתיק. ואוצ"ל: הוא למעלה מזה לפי שזה הוא בחי' (או
 כו"ב).

בכל הארץ . . . שמדת כו': נסמן בתחלת המאמר.
 ומשפט איהו רחמי: הקדמת תקו"ז שם.
 שרחמים הוא ברית . . . הקאה"ק: תרומה כו, כח. וראה זח"ב קעה, ב.
 בחי' אנת הוא כו': תקו"ז שם (ע"א).
 מ"ש שם: בס"י – פ"א שם. ע"ש

ברית לשון (שהוא בחי' תורה) וגם ענין נצור לשונך מרע, וע"י ברית מעור
שהוא נטירת הברית ע"י מגיעים בבחי' הוא הוי' אלקינו כו'.

ועפ"ז יובן ענין מה שפ"י רש"י בכל כחו בכל כוונתו, דהנה ארז"ל כל
המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו, והנה ענין ימיו ושנותיו, שנותיו
הוא שינוי דהיינו שאינו תמיד במדריגה א' רק תמיד הוא בבחי' עולה ויורד
פעמים כך ופעמים כך כי במלאכים כתיב כולם עומדים ברום עולם דהיינו
שעומדים תמיד במדריגה א' ואינם נופלים ממנו כו'. והנה הגם שלכאו'
היא מעלה גדולה במה שאין יורדים מהשגתם, אך מ"מ חסרון הוא במה
שאינן עולים ג"כ אבל בנשמות כתי' ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה
שהולכים תמיד בעילוי אחר עילוי, והנה מאחר שעולים תמיד ע"כ צ"ל
מתחלה ירידה דהיינו כמ"ש כי נפלתי קמתי שע"י נפילה דוקא יכול להיות
קימה, וע"כ אנו רואים שאדם תמיד הוא בבחי' עולה ויורד, דהיינו שבעת
התפלה הוא מקושר לאלקות כו', ואחר התפלה יכול להיות מקושר בהבלי
עוה"ז וכן בעת התפלה גופא אינו שוה פעמים מתפלל בכוונה עצומה ופעם
אינו כך והיינו לפי שצריך להיות עלי' ע"כ צריך להיות מתחלה ירידה, והנה
תכלית השינויים האלה היינו כדי שיבא לבחי' לדוד בשנותו את טעמו, דהיינו
אתהפכא מחשיכא לנהורא, וע"י יג"ע לבחי' לפני אבימלך, מלך הוא בחי'
מקור העולמות מל' מכ"ע אבל אבימלך היינו מקור המלוכה כו', וזהו ענין
שניו. והנה ימיו הוא ג"כ כנ"ל, דהנה איתא בזהר דאין יום בלא לילה, והנה
יום פ"י רבינו שהוא כמ"ש ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון
היום, דיום נק' אור כמ"ש ויקרא לאור יום, ואור היינו התגלות גילוי אור"ס,

ענין נצור כו': תהלים לד, יד.

ארז"ל: ברכות יג, ב.

כל המאריך באחד: מכאן ועד סוף המאמר הועתק (בשינוי סדר) מדיה על כן יאמרו המשלים תרל"ג.

כולם עומדים: בברכות ק"ש.

ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה: זכרי' ג, ז. ראה תרי"א וישב ל, סע"א ואילך. ובכ"מ.

כי נפלתי קמתי: מיכה ז, ט.

שע"י נפילה דוקא יכול להיות קימה: ראה חנוך קטן (עו, א). אה"ת וישלח רלא, ב. חנוכה שב, ב. יהל

אור ע' רעט ואילך. פלח הרמון (להרה"ג הרה"ח וכו') ר"ה מפארי"ש) הוספות לספר בראשית ע' 302 ואילך.

לדוד בשנותו את טעמו . . לפני אבימלך: תהלים לד, א.

אבימלך, מלך הוא . . מל' . . אבימלך . . מקור המלוכה: ראה לקי"ת נשא כה, א. אה"ת ויצא קעב, א.

שה"ש חלק א ע' קפג. ועוד.

איתא בזהר: ח"ב מו, א.

פ"י רבינו: ראה לקי"ת דרושים לשמע"צ ז, א.

ואורח צדיקים: משלי ד, יח.

יום נק' אור: ראה גם תרי"א וירא יד, סע"א.

ויקרא לאור יום: בראשית א, ה (ושם: ויקרא אלקים).

אך אין יום בלא לילה דהיינו ברישא חשוכא והדר נהורא שמתחלה צריך להפך את החשך ואח"כ יוכל להיות התגלות בחי' יום גילוי אוא"ס, וזהו מאריכין לו ימיו ושנותיו דהיינו שע"י שמאריך באחד עי"ז יכול להפוך מחשיכא לנהורא, ועי"ז ממשיך מבחי' א"א דלית שמאלא כו' ונמתק מדה"ד דגבורה להיות קורעים לו ג"ד שנמשך ממדת הגבורה יד שמאל כו'.

ועתה יובן פי' התוס' בשם הפסיקתא מה שפי' בכל כחו היינו בקול רם מאי נ"מ אם אומר בקול רם או בקול נמוך. אך הענין דהנה כתי' וכל קרבי את שם קדשו, וצ"ל מהו ענין וכל קרבי את שם קדשו איך הקרביים משבחים. ופי' בס' חסידים דהיינו ע"י שאומר בקול רם עי"ז מתנוענע כל האברים שלו גם הקרביים ועי"ז יש להם ג"כ חלק בברכה זו, וזהו מ"ש וכל קרבי את שם קדשו. והענין הוא דהנה אנו רואים שיש פרסא המפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון הנק' חצר הכבד ולמעלה הוא בחי' רקיע המבדיל בין מים למים דהיינו בין בחי' מ"ע ומ"ת. דהנה מ"ע היינו מקור כל התענוגי' הרוחני' כי המים מצמיחים כל מיני תענוג, וזהו ענין כל תענוגי' רוחני' שבג"ע שהוא השגת אלקות. ומ"ת היינו מקור כל התענוגי' גשמי' נק' מ"ת, והיינו שע"י רקיע המבדיל אינו מאיר גילוי של אוא"ס למטה כמו למעלה, וע"כ יכול להיות מזה יש גמור מ"ת תענוגי' גשמי'. אך כתי' ויהי קול מעל לרקיע דהיינו שע"י הקול שממעל לרקיע עי"ז אינו מסתיר הרקיע, עד שיהי' שגם מ"ת בוכים כו'. וההעלאה לבחי' קול זה שמעל לרקיע זהו ג"כ ע"י בכל כחו דהיינו קול רם שע"י ממשיך הגילוי למטה גם בקרביים שגם הקרביים ירצו ליכלל בקדושה וכמאמר מ"ת בוכים אנו בעינין למהוי קדם מלכא. וזהו שהקרביים מתנוענעי' דהיינו שגם הקרביים שהיו למטה מהפרסא גם הם רוצים ליכלל בקדושה כו', וזהו ע"י קול רם.

ופי' בכל כחו ע"ד ועתה יגדל נא כח אד' היינו שיומשך הגדלה בבחי' כח מעשיו בחי' ועתה יגדל נא כח אד'. דהנה כ"ח אותיות דבראשית ברא

ברישא חשיכא והדר נהורא: שבת עז, ב.

וכל קרבי את שם קדשו: תהלים קג, א.

בס' חסידים: סימן תתכ. הובא ביהל אור עה"פ (ע' שפג).

חצר הכבד: ראה תוי"א בראשית ה, ב. לקו"ת נשא כג, ד. ואתחנן יא, ב. ובכ"מ.

רקיע המבדיל בין מים למים: עי"פ בראשית א, וז. וראה לקר"ת ואתחנן שם. ובכ"מ.

ויהי קול מעל לרקיע: יחזקאל א, כה.

מ"ת בוכים: ראה תקו"ז ת"ה (יט, ב). בחי' ויקרא ב, יג. ועוד.

כ"ח אותיות דבראשית: ראה תקו"ז בהקדמה (יג, א). וראה גם המשך תער"ב ח"ג שם (ע' איתסז

ואילך). ד"ה אמר רע"ק שם (סה"מ תשי"ז ס"ע 73 ואילך).

ספר תרל"ה — חלק א רפה

כו' הוא ב"פ י"ד דהיינו מ"ש אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, וזהו מה שארז"ל נטה שמאלו וברא ארץ נטה ימינו וברא שמים. וזהו ב"פ יד היינו יד הגדולה ויד החזקה שהוא כחי' חסד וגבורה, לך ה' הגדולה והגבורה. והנה יש עוד כחי' יד רמה וזהו ענין שם מ"ב דק"ש שכולל ג' ידות, כי ג"פ יד עולה מ"ב, ועי"ז יוכל להיות התכללות המדות כי מצד שני ידות הנ"ל נתהווה העולם העלם והסתר שמים וארץ גשמי' שמסתירים ומעלימים על גילוי אלקות, אבל יד השלישי ממשיך גילוי אלקות שהוא מחבר ע"ס לכן ע"י יכול להיות גילוי גבוה יותר משני הידות, וע"ד דכתיב עושה שלום במרומיו וארז"ל מיכל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבין זא"ז. אך היינו לפי שמאיר עליהם מבחי' הגבוה משניהם ע"כ שניהם שם בשלום ובמישור ומתחברים יחד, ואין מנגדים זא"ז כלל, כך ע"י שמאיר כחי' יד רמה עי"ז נמשך הגדלת הכח בבחי' כח מעשיו הגיד דהיינו עשרה מאמרות, וזהו ועתה יגדל נא כח כו'.

זכרו לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור, הנה בילקוט איתא ע"ז כתוב א' אומר אדם א' מאלף מצאתי אלף דור עלו במחשבות להבראות וכמה נמחו מהן רבי הונא בשם ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי תתקע"ד דורות מה טעם דבר צוה לאלף דור זו תורה, ר' לוי בשם ר' שמואל בר נחמוני תתקף מה טעם דבר צוה לאלף דור זו מילה, ולהבין זה י"ל ענין אדם א' מאלף מצאתי שקאי על משה, מהו ענין מאלף כו', הענין הוא דהנה כתי'

אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים . . . שארז"ל: ישעי' מח, יג. ראה פרקי דר"א פ"ח. זח"ב כ, א. לו, א. פה, ב.

וארז"ל: ראה תנחומא ויגשו. אגה"ק סי"ב.

זכרו לעולם בריתו: דברי הימים א טו, טו. בהבא לקמן — ראה אוה"ת על סידור עה"פ.

בילקוט: ילקוט שמעוני תהלים רמו תתסג.

אדם א' מאלף מצאתי: קהלת ז, כח.

נחמוני: בילקוט שמעוני שם: נחמוני.

שקאי על משה: קהלת רבה פ"ז, כח.

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, שיש יחידות עשירות מאות שהם כנגד נפש רוח נשמה, שזהו ענין למעלה ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כו', וזהו שחייב אדם לברך מאה ברכות בכ"י, כי המאה ברכות הם נמשכים בבריאה שהוא בחי' נשמה כו' ומבחי' נשמה נמשך בחי' אחרונה שהיא בחי' מל' חלק העשירי בבחי' רוח יצ' כו', ומבחי' רוח נמשך חלק העשירי בנפש, נמצא כשיש מאה ברכות אזי נמשך בנפש א', אבל כשאינו מברך מאה ברכות בשלימות אזי אינו נמשך בנפש אפי' א' כו', לכך חייב אדם לברך מאה ברכות כדי שיגיע למטה בנפש לכה"פ ברכה אחת כו', אך הנה במשה כתי' אדם א' מאלף מצאתי שמשה הוא מבחי' אלף, כי אלפי' הוא באצי', ונשמת משה הוא מבחי' אצי' וכמ"ש במשה כי מן המים משיתיהו כו', והנה כתי' ואשה בכל אלה לא מצאתי וארו"ל ואשה קאי על תושבע"פ שנק' אשה וכמ"ש תורה צוה לנו משה מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה כו', וכן כתי' ראה חיים עם אשה אשר אהבת ופי' רז"ל שקאי על התורה שבע"פ מצא אשה מצא טוב ואין טוב אלא תורה כו' וזהו ואשה בכל אלה לא מצאתי, ופי' בכל אלה הענין הוא דהנה כתי' שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וארו"ל אלה בזכות מי הם עומדים בזכות ואלה שמות בניי ואלה בזכות מי הם קיימין בזכות אלה העדות והחוקים והמשפטים כו', וזהו ואשה בכל אלה דהיינו בכל בחי' אלה לא מצאתי, לפי שתושבע"פ היא למעלה מכל בחי' אלה הנ"ל, והיינו לפי שאלה הוא בחי' ופי' בגימ' אלה שהוא בחי' מדות, אבל תושבע"פ הוא למעלה מבחי' אלה דהיינו שהוא בחי' מי בינה שברא אלה כו', והיינו ששרש התורה הוא למעלה גם מבחי' אלפים, אלא הוא בבחי' רבבות וכמ"ש ואתה מרבבות קדש, וזהו אדם א' מאלף מצאתי, זה משה שהי' נשמה דאצי' שהוא בחי' אלפים אבל אשה בכל אלה לא מצאתי שהוא למעלה

ויהיו חיי שרה . . . ושבע שנים: ר"פ חיי שרה.

יחידות עשירות מאות . . . נפש רוח נשמה: לקרית בלק עד, כ. ושם, שנר"ג הם כנגד כ"ע.

ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו: ישע"י מג, ז.

חייב אדם לברך: מנחות מג, ב.

כי מן המים משיתיהו: שמות ב, י.

תורה צוה לנו משה מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה: ברכה לג, ד. פסחים מט, ב.

אשה . . . תושבע"פ: ראה גם ד"ה ביום השמיני שלח דשמע"צ תרל"ו (לקמן סוף חלק ב).

ראה חיים עם אשה אשר אהבת: קהלת ת, ח.

מצא אשה מצא טוב: משלי יח, יב.

אין טוב אלא תורה: אבות פ"ו, ג.

שאו מרום עיניכם . . . וארו"ל: ישע"י מ, כו. שמו"ר פמ"ח, א.

אלה . . . מדות . . . מי בינה: ראה לקרית פקודי ד, ג.

גם מבחי' אלף אלא הוא בבחי' רבבות שזהו מ"ש וע"י יתיב כו' אלף אלפי' ישמשוני' ורבוא רבבן קדמוהי יקומוז, שרבבות מגיע למעלה בבחי' ע"י, וזהו דבר ציוה לאלף דור צוה הוא בחי' התחברות והיינו שנמשך ונתחבר התורה מבחי' רבבות לבחי' אלף כו', אדם א' מאלף מצאתי זה משה שקיבל את התורה כו', וגם פי' זה אמת שקאי על מילה, לפי שתורה שייך ג"כ לבחי' מילה, וכמ"ש מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל דוקא לפי שהם נמולים, אבל ערל אינו יכול לקיים את התורה, וזהו דבר צוה לאלף דור שהוא קאי על המילה ג"כ לפי שא"א לתורה בלא מילה כו', וזהו ששייך פ' זו לארון לפי שבארון ה' מונח התורה כו'. והנה לע"ל יהי' ג"כ השיר הודו להוי' כו', והיינו לפי שלע"ל יהי' גילוי שם הוי' וכמ"ש ביום ההוא יהי' הוי' אחד, אך שלע"ל יהי' הגילוי מבחי' שם הוי' דלעילא, והוי' דלתתא יהי' ע"ד שם אלקי' וכמ"ש והי' הוי' לי לאלקי, שהוי' כאלקים יחשב כו'.

וע"י יתיב: דניאל ז, ט.

אלף אלפי' ישמשוני': דניאל שם, י.

ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד: זכרי' יד, ט.

והי' הוי' לאלקי, שהוי' כאלקי יחשב: ויצא כח, כא (ושם: לי לאלקים). תרא ויצא כא, ד.

לזכות

מנחם נחום בן גיטל

וזוגתו אסתר בת חוה

לחירות אמיתית ולגאולה שלימה בקרוב ממש